دۇنياۋى مەشھۇر ئىلمىي ئەسەر

THE RRAD LESS TRAVELED

قەلب خەرىتىسى

سىكوت پېك [ئامېرىكا]

شۇنداق خىلق باش ئەشيالىق
شۇنداق خىلق سەھيە ئەشيالىق

قەلب خەرىتىسى

بۇ كىتاب نوقۇل پسىخىك داۋالاشقا ئائىت تاۋ لىنىيەلىك كۆزىتىملا ئەمەس، بەلكى پەلسەپە، جەمئىيەتشۇناسلىق، ئىلاھىيات، پسىخولوگىيە، مۇزىكىپەقىيەتشۇناسلىق، پەرزەنت تەربىيەسى، شۇنداقلا ئۇلگىلىك ئائىلە فۇنكسىيەسىگە ئالاقىدار ناھايىتى چۈشىنىشلىك بەزىلغان، ئۇنىۋېرسال قىممەتكە ئىگە كىتاتا ئەسەر!

مۇقاۋا لايىھەلىگۈچى: باسىتان

ISBN 978-7-1572-6536-2
9 787537 265362
定价：39.00元

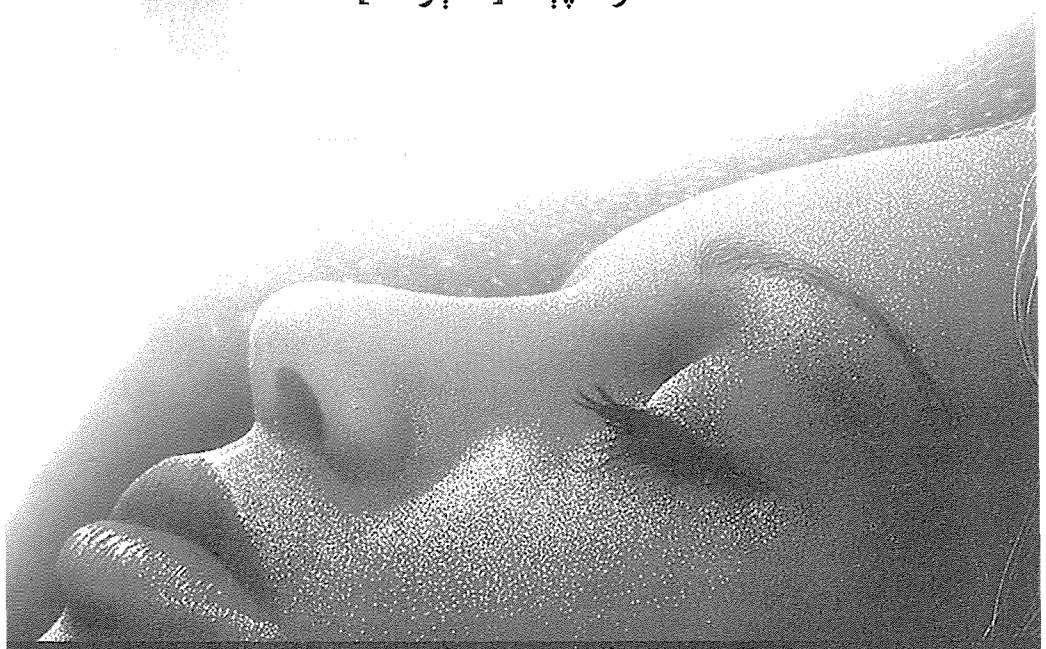
شىجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
شىجاڭ خەلق نەشرىياتى

دۇنياۋى مەشھۇر ئىلمىي ئەسەر

THE RRAD LESS TRAVELED

قەلب خەرىتىسى

سكوت پېك [ئامېرىكا]

شىنجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى

图书在版编目（CIP）数据

心灵地图 ：维吾尔文 /(美) 派克著 ；张定绮汉译; 麦麦提艾力·奥布力塔日维译. -- 2 版. -- 乌鲁木齐 ： 新疆人民卫生出版社, 2016.4
ISBN 978-7-5372-6536-2

Ⅰ. ①心… Ⅱ. ①派… ②张… ③麦… Ⅲ. ①精神疗法－维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. ①R749.055

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2016)第 085924 号

心灵地图

（美）派克 **著**

麦麦提艾力·奥布力塔日 **译**

策　　划：帕思安
责任编辑：谢米西卡麦尔·阿布都热合曼
责任校对：早热古丽·司地克
出　　版：新疆人民出版总社
新疆人民卫生出版社
地　　址：乌鲁木齐市龙泉街 196 号
网　　址：http://www.xjpsp.com
印　　刷：新疆新华印刷厂
发　　行：新疆新华书店
版　　次：2016 年 4 月第 2 版
印　　次：2016 年 4 月第 1 次印刷
开　　本：880 X 1230 毫米　32/1 开
印　　张：11
书　　号：ISBN 978-7-5372-6536-2
印　　数：1 - 5000
定　　价：39.00 元

发行科联系电话：　（0991） 2500384

كىرىش سۆز

ھۆرمەتلىك ئوقۇرمەن، بەلكىم سىز ئامېرىكىلىق مەشھۇر پسىخولوگ سكوت پېك ئەپەندىنىڭ «قەلب خەرىتىسى» ناملىق كىتابىنى ئوقۇپ باققان ياكى باشقىلاردىن بۇ ھەقتە ئاڭلىغان بولۇشىڭىز مۇمكىن. بۇ كىتابنىڭ ئۇيغۇرچە نەشرى تۇنجى قېتىم 2006-يىلى 1-ئايدا بازارغا سېلىنغان. مېنىڭ بۇ كىتابنى نەشر قىلدۇرۇشقا قىزىقىپ قېلىشىممۇ تاسادىپىي ئەمەس. 2005-يىلى 6-ئايدا مەن ئۇرۇمچى شەھەرلىك دوستلۇق دوختۇرخانىسىدا جىددىي داۋالىنىۋاتقان ئىدىم. بۇ چاغدا مەندە سالامەتلىكىمگە بولغان ئەندىشە، قورقۇنچ ئەۋج ئالغان بولۇپ، ناھايىتى چۈشكۈنلىشىپ كەتكەن ۋاقىتلىرىم ئىدى. بىر كۈنى ئابدۇغوپۇر ئاكا مېنى يوقلاپ چىقىپتۇ. ئۇ سۆز ئارىلىقىدا ئۆزىنىڭ «图地灵心» ناملىق كىتابنى خەنزۇچىدىن تەرجىمە قىلىپ تۈگەتكەنلىكىنى، تەرجىمە ئارگىنالىنىمۇ ئېلىپ چىققانلىقىنى، ئەگەر قىزىقسام نەشر قىلدۇرۇپ بېرىشىمنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى قەيت قىلىپ ئۆتتى. مەن «كۆرۈپ بولۇپ ئاندىن ئېيادە بىلدۇرەي» دەپ ئارگىنالىنى ئېپقالدىم، ئارىدىن بىر ھەپتە ئۆتكەندە تولۇق كۆرۈپ بولدۇم. بۇ ھەقىقەتەن ئېسىل كىتاب ئىكەن. مەندىكى ئەندىشە ۋە غەملەر پېك ئەپەندىنىڭ ئورۇنلۇق مۇلاھىزىلىرىنى ئىنچىكىلىك بىلەن ھەزىم قىلىش داۋامىدا ئاستا-ئاستا يوقاپ كەتتى. شۇغىنىسى تەرجىمە ئارگىنالىنىڭ تىلىدا قومۇلنىڭ يەرلىك شۇئىلىرى بىرقەدەر كۆپ، بەزى ئىلمىي ئاتالغۇلاردا ئىلگىرى ئۆلچەملەشتۈرۈلگەن شەكلى بىلەن بىردەكلىك ساقلانمىغان ئەھۋاللار خېلىلا ئېغىر ئىكەن.

مەن دوختۇرخانىدىن چىقىپ ئابدۇغوپۇر ئاكا بىلەن ئارگىنالىنىڭ

تەپسلاتلىرىنى دېيىشىپ پىكىر بىرەكلىكىگە كەلگەندىن كېيىن، بۇ كىتابنى نەشر قىلدۇرۇش تەييارلىقىغا چۈشتۇم. تەرجىمە ئارگىنالىدا كىتابنىڭ تېمىسىنى «ۋۇجۇد خەرىتىسى» دەپ ئالغان ئىكەن. ئۇنى ئەسەرنىڭ روھى بويىچە «قەلب خەرىتىسى» گە ئۆزگەرتتىم. ئارگىنالنى دوستىمىز روزىمۇھەممەت مۇتەللىپ، شىنجاڭ خەلق نەشرىياتىدىكى مۇھەممەدتۇردى مىرزەخمەت ئاكا بىر نۆۋەتتىن تەھرىرلىك نۇقتىسىدىن كۆرۈپ بەردى. 2006-يىلى 1-ئايغا كەلگەندە كىتابنىڭ بارلىق نەشر تەييارلىقى پۈتۈپ غەلىبىلىك هالدا بازارغا سېلىندى.

كىتاب تارقىتىلغاندىن كېيىن جەمئىيەتكە ئۇن-تىنسىزلا سىڭىپ كەتتى. باشقىچە ئىنكاسلارمۇ كۆرۈلمىدى. كىتابنىڭ سېتىلىش ئەھۋالىمۇ ئادەتتىكىچە بولدى. بۇ ھەقىقەتەن ئەجەبلىنەرلىك ئىدى. چۈنكى، پېك ئەپەندىنىڭ بۇ كىتابى ئامېرىكىدا 1978-يىلى تۇنجى قېتىم نەشر قىلىنغاندىن باشلاپ، «نىيۇيورك ۋاقىت گېزىتى»نىڭ بازارلىق كىتابلار تىزىملىكىدە تاكى 622 ھەپتىگىچە بىرىنچىلىكنى ساقلاپ، بۇ جەھەتتە رېكورت يارىتقان. ھەتتا ئۇنىڭ ئامېرىكىدىكى سېتىلىش مىقدارى «ئىنجىل»نىڭ سېتىلىش مىقدارىدىنمۇ ئېشىپ كەتكەن ئىكەن.

ئارىدىن بىرنەچچە يىل ئۆتۈپ كەتتى. جەمئىيەت تەرەققىياتىغا ماس هالدا، كىشىلىرىمىز ئارىسىدا پسىخولوگىيەگە بولغان قىزىقىش يۇقىرى كۆتۈرۈلۈشكە باشلىدى. بۇنىڭ سەۋەبىنى ئەمەلىيەتتە، ئۇلار ئۆچراۋاتقان پسىخىك بېسىم ۋە مەسىلىلەرنىڭ كۆپىيىۋاتقانلىقىدىن ئايرىپ قاراشقا بولمايتتى. بۇنىڭ بىلەن «قەلب خەرىتىسى» ھەققىدىكى ئىنكاس ۋە مۇلاھىزىلەرمۇ ئاۋۇپ قالدى. بۇنىڭغا ئەگىشىپ، كىتابنىڭ ئۇيغۇرچە تەرجىمىسىگە بولغان تەنقىدىي پىكىرلەرمۇ ئاز بولمىدى. مەلۇم پۇرسەتتە ماڭىمۇ بۇ ئەسەرنىڭ خەنزۇچىسىنى ئۇيغۇرچە تەرجىمىگە سېلىشتۇرۇپ كۆرۈپ چىقىش ئىمكانىيىتى تۇغۇلۇپ قالدى. كۆرۈپ بولغاندا ئاندىن ھېس قىلدىمكى، مۆھتەرەم ئاكىمىز ئابدۇغوپۇر ئابدۇرېھىممۇ زىيادە ھاياجان تېپىدىكى بەزى ئوقۇرمەنلەرنىڭ خاتا چۈشىنىۋېلىشىدىن سەل ئېھتىيات قىلىپ قالدىمۇ ئەيتاۋۇر، كىتابتىكى دىنغا مۇناسىۋەتلىك بىتەرەپ

تەلقىنلەرنىڭ ئارىسىدىكى بەزى بايانلاردىن ئاتلاپ ئۆتۈپ كېتىپتۇ، بەزىلىرىنى ئۆز چۈشەنچىسىگە تارتىپتۇ. بۇ ھەقتە دەسلەپكى نەشرىنىڭ كىرىش سۆزىدىمۇ تەرجىمانىنىڭ ئىككىلىنىش ۋە ئەنسىرەش تۈيغۇسى ئۆز ئىپادىسىنى تاپقان ئىدى.

يۇقىرىقىدەك ئىلمىي زۆرۈرىيەت ۋە ئوقۇرمەنلەرنىڭ پىكىر-تەلەپلىرى نۇقتىسىدىن ئېيتقاندا، بۇ كىتابنىڭ تەرجىمىسىنى قايتا ئىشلەش ئەڭ ئاقىلانىلىكتەك قىلاتتى. مەن بۇ قارارغا كەلگەندىن كېيىن، ئەدەبىيات، پەلسەپە، پسىخولوگىيە جەھەتلەردە ئۇنىۋېرسال ئىزدىنىپ كېلىۋاتقان تىرىشچان ئىنى دوستۇم دىلئاچارغا كىتابنىڭ خەنزۇچە نۇسخىسىنى بەردىم ۋە ئۇنى تەپسىلىي ئوقۇپ چىقىپ تەسراتىنى مەن بىلەن ئورتاقلىشىپ بېقىشنى، ئەگەر خالىسا تەرجىمە قىلىپ باقسىمۇ بولىدىغانلىقىنى ئېيتتىم. ئۇ كىتابنى ئوقۇپ چىقىپ ناھايىتى ھاياجانلانغانلىقىنى، ھازىرقىدەك ۋاقىتتا مەزكۇر كىتابنى تەرجىمە قىلىشقا ئىنتايىن ئەرزىيدىغانلىقىنى تەپسىلىي چۈشەندۈردى. دېمەك، پىكرىمىز بىر يەردىن چىقتى. دەسلەپكى تەرجىمىسىنى ئىشلىگەن ئابدۇغوپۇر ئاكىمۇ بۇ قارارىمنى ئىلمىي نۇقتىدىن توغرا چۈشەندى. شۇنداق قىلىپ كىتاب قايتا تەرجىمە قىلىنىپ، تېخىمۇ راۋان، تېخىمۇ تولۇق، تېخىمۇ كۆركەم ھالەتتە ئوقۇرمەنلەرگە سۇنۇلدى.

مېنىڭچە، «قەلب خەرىتىسى» نوقۇل پسىخىك داۋالاشقا ئائىت تاق لىنىيەلىك كۆرسەتمىلا ئەمەس، بەلكى پەلسەپە، جەمئىيەتشۇناسلىق، ئىلاھىيەت، پسىخولوگىيە، مۇڭەپپەقىيەتشۇناسلىق، پەرزەنت تەربىيەسى، شۇنداقلا ئۇلگىلىك ئائىلە فۇنكسىيەسىگە ئالاقىدار ناھايىتى چۈشىنىشلىك يېزىلغان كاتتا ئىلمىي ئەسەر ھېسابلىنىدۇ. شۇڭا ئۇ سېتىۋېلىشقا، قېتىرقىنىپ ئوقۇپ چىقىشقا ئەرزىيدۇ قالماستىن، يەنە ھاياتىمىزدىكى ئەڭ قەدىرلىك كىشىلىرىمىزگە سوۋغات سۈپىتىدە تەقدىم ئېتىشكىمۇ ناھايىتى مۇناسىپ كېلىدۇ دەپ قارايمەن.

پاسئان

2016-يىل 2-مارت

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب ئىنتىزام 1
مۇشكۈللۈككە يۈزلىنىش 2
ۋاقىتلىق خۇشاللىقتىن مەڭگۈلۈك خۇشاللىققا 6
ئوقۇبەت بىلەن خۇشاللىق تەرتىپىنى تەڭشەش 8
ئۆزىنى باشقۇرۇشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسى 10
مېھرىبانلىق ھەممىنى ئېرىتىدۇ 12
ئۆزىنى قەدىرلەش 15
قىيىن ئىش يوق ئالەمدە 18
مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىش 22
ئېۋروز ۋە خاراكتېروز 25
ئۆزىنىڭ غوجايىنى بولۇش 30
ئوچۇق بولۇش 32
چىنلىققا سادىق بولۇش 35
كونا خەرىتىدىن ۋاز كېچىش 37
ھىستېريە 39
ئۆزلۈكنىڭ ماھىيىتىگە جەڭ ئېلان قىلىش 43
راست سۆزلەش ئويۇنى 46
چىنلىقنى يوشۇرۇش تاللاش خاراكتېرىگە ئىگە 50
تەڭپۇڭلۇقنى ساقلاش 53
ۋاز كېچىش پەلسەپەسى 55
ئۈمىدسىزلىك بىر خىل سىگنال 58

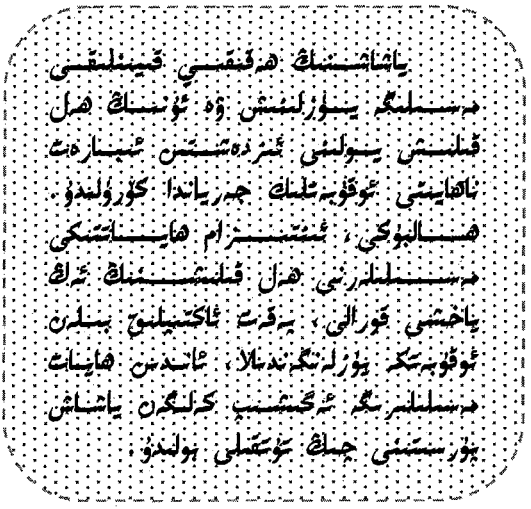
ياشاشقا مەنە بېرىش 61
ئىككىنچى باب مۇھەببەت 66
مۇھەببەتنىڭ ئېنىقلىمىسى 67
ھېسسىيات توربىغا چۈشۈپ قېلىش 71
ئەسەبىيلىك توسقۇنسىز بولىدۇ 74
ئىشقىۋازلىقمۇ ياكى ھەقىقىي مۇھەببەتمۇ 76
مۇھەببەت يالغانچىلىقى 79
ئۆزلۈكنىڭ چېكىنىى بۇزۇش 82
بېقىندى ئىدىيەۋى ھالەت 86
«مۇھەببەت ئېچىرقاقلىقى» كېسىلى 88
پاسسىپ بېقىندى خاراكتېر 91
سۆيۈش ئىقتىدارىنىڭ كەملىكى 94
مۇھەببەت بىر خىل باغلىنىشتۇر 96
تېيىز «ئانا مۇھەببىتى» 100
ئۆزلۈكنىڭ قۇربان بولۇشى 102
خارلاش ۋە خارلىنىشنىڭ ئارىسىدا 105
مۇھەببەت ھەربىكەتلىنىشتۇر 109
غەمخورلۇق ۋە بېغىشلاش 111
بالىنىڭ سۆزىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش 115
تاللاش ۋە قوبۇل قىلىش 117
كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى 119
ئۆزلۈكنى يوقتىش خەۋپى 122
ياشاشنىڭ ماھىيىتى «ئۆزگىرىش»تۇر 124
مۇستەقىللىق شىجائىتى 126
ياشاشتىكى سەكرەشنى قوغلىشىش 129
بېغىشلاش ۋەھىمىسى 132
بىخەتەرلىك تۇيغۇسىنىڭ كەملىكى 134
سەزگۈرلۈك ۋە كېسەللىك 139

ئۆزلۈك ئېڭىنىڭ تەۋەككۈلچىلىكى 142
توقۇنۇش ۋە بىخەستەلىك 145
ساختا تەمكىنلىك 147
مۇھەببەت ۋە ئىنتىزام 150
ھېسسىياتنىڭ قۇلىغا ئايلىنىش 152
رومانتىك سۆيگۈنى تىزگىنلەش 155
مۇھەببەت بوشلۇقىنى يوشۇرۇش 158
نارسىسسىزمچى ئانا 160
بالىنى ھۆرمەتلەش 163
نىكاھ چوققىسىغا يامىشىش 166
مۇھەببەت ۋە پىسخىكىلىق داۋالاش 169
دىراماتىك بۇرۇلۇش نۇقتىسى 172
پىسخولوگىنىڭ مۇھەببىتى 175
مۇھەببەت بىلەن جىنسىيەتنى پەرقلەندۈرۈش 177
مۇھەببەت مىستېتىزمى 181
ئۈچىنچى باب قەلبىمىزدىكى دىن 184
دۇنيا قاراشنىڭ ئىپادىلىنىشى 185
يوشۇرۇن ئاڭنىڭ غوجايىنى بولۇش 188
تار ئالەم قارىشىدىن ھالقىش 190
بۈيۈك ئالەمگە يۈرۈش 194
گۇمانلىنىشقا جۈرئەت كېرەك 197
گەيسىنىڭ ھېكايىسى 200
بېسىۋېلىنغان خىيالىي سېزىم 205
دىنىي ئۇيۇشمىدىن گۇمانلىنىش ۋە چېركاۋ 208
قەلب زەخمىسىدىن قۇتۇلۇش 213
غەمكىن ماريە 215
تىدنىڭ ھاياتلىق قارىشى 218
يېپ ئۈچىنىڭ كۆرۈلۈشى 221

ئۆلۈمدىن قېچىش كەچمىشى 226
ئېتىقادنىڭ قايتىدىن بىخلىنىشى 229
بوۋاق ۋە يۇيۇندۇرۇش سۇيى 233
پەن مۇجاھىدلىرى 235
ئېتىقادنى تازىلاش 237
پەننىڭ بىرتەرەپلىمىلىكى 239
مۆجىزە ھەممە يەردە 243
تۆتىنچى باب تەبىئەتتىن ھالقىغان مۆجىزە ــ
شەپقەت 246
ساغلاملىقمۇ بىر خىل مۆجىزە 247
قارا نويابىر 251
يوشۇرۇن ئاڭدىكى مەخپىي رايون 254
يوشۇرۇن ئاڭنى تىڭشاش 257
ئېچىمزدىكى ئىبلىس 259
بېسىلغان ھالەت 261
يۈرەكنىڭ ئېلېكتر ئىندۇكسىيەسى 264
ماسلىق پىرىنسىپى 266
تەڭرى شەپقىتىنىڭ كۈچى 270
سۇبستانسىيە قارىشىدىن قۇتۇلۇش 272
قەلبىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى 277
تۇنجى گۇناھ ۋە رەزىللىك 280
تەڭرى بىلەن يىلانىنىڭ مۇنازىرىسى 282
ئاڭقاۋلىقنىڭ خەتىرى 285
رەزىللىكنىڭ تۆت ماھىيىتى 288
ئاڭدىكى بۆسۇش 291
ئىرادىنىڭ جەڭگاھى 294
قەلبىنىڭ يوشۇرۇن ئىقتىدارىنى قوزغىتىش 296
ھەممىنى كۆرسەڭ تەنھالىششەن 298

قەلبتىكى كېسەل 300
قىساس ئىلاھى 305
رېئاللىقتىكى ئەپسانە 308
تەڭرىنىڭ شەپقىتىنى كىم رەت قىلىدۇ؟ 310
مۇكەممەللىشىش خاھىشى 313
گۈزەللىك ئېڭىدىن چىقىش 316
ھوقۇقنىڭ يۈكى 319
مەرھابا، ئەقلىي تۇرمۇش! 322
چۈشىنىڭ قىممىتى 325
مۇكەممەللىك سەپىرى 327
خاتىمە: ئۆزىگە تەۋە قەلب ھېكمىتىنى قايتۇرۇۋېلىش 331

بىرىنچى باب ئىنتىزام

مۇشكۈللۈككە يۈزلىنىش

ياشاشنىڭ ئۆزى مۇشكۈللۈكتۇر.

بۇ بىر مۇقەددەس ھەقىقەت. ناۋادا بىز بۇ خىل لوگىكا (قانۇنىيەت)نى ھەقىقىي چۈشەنسەك، ئېنىقكى، ئۇنىڭدىن ھالقىيالايمىز. مۇبادا ياشاشنىڭ مۇشكۈللۈكىنى چۈشەنسەك ۋە قوبۇل قىلساق، ئۇنداقتا بىزمۇ ئۇنچىلىك بىچارىلىشىپ كەتمەيمىز، ھاياتىمۇ ئۇنچىلىك ئوقۇبەتلىك بىلىنمەيدۇ.

كۆپ قىسىم كىشىلەر ياشاشنىڭ بۇنداق ئوقۇبەتلىك جەريان ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ، ئۇلار ھاياتنىڭ ھۇزۇرلۇق ۋە ئوڭۇشلۇق مۇساپە دەپ بىلگەچكە، قىينىچىلىققا ئۇچرىسىلا، يا باشقىلاردىن ئاغرىنىدۇ، يا ئۆزىدىن قاقشايدۇ. ئۇلار ئۆزى دۇچ كەلگەن مۇشكۈللۈكنى باشقىلارنىڭكىگە قەتئىي ئوخشىمايدۇ دەپ قارايدۇ. ھەتتا بارلىق كۈلپەتنىڭ پەقەت ئۆزىگە، ئائىلىسىگە، ئۆزى تەۋە ئىجتىمائىي قاتلامغا، دۆلىتىگە ۋە مىللىتىگە كېلىۋاتقاندەك ھېس قىلىدۇ-دە، شۇنىڭدىن ئاغرىنىپلا يۈرىدۇ.

بۇ خىل ئەھۋالنى مەن ناھايىتى ياخشى چۈشىنىمەن، چۈنكى مەنمۇ ئىلگىرى شۇلارنىڭ بىر تەركىبىي قىسمى ئىدىم.

ياشاشنىڭ ئۆزى بىر قاتار قىينىچىلىقلارغا روبىرو تۇرۇشتۇر. سىز بىر ئۆمۈر ياش تۇرۇپ ئۇلارنى ئاسانلاشتۇرماقچىمۇ ياكى ئاسانلاشتۇرۇش ئۈسۈلىنى ئەۋلادلارغا قالدۇرماقچىمۇ؟

ياشاشتىكى قىيىن مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشنىڭ ئۇنۇملۇك قورالى ئىنتىزامدۇر. مەلۇم تەرەپتىكى ئىنتىزام پەقەت بىر قىسىم مەسىلىلەرنىلا ھەل قىلالايدۇ.

ياشاشنىڭ ھەقىقىي قىيىنلىقى مەسىلىگە يۈزلىنىش ۋە ئۇنىڭ ھەل قىلىش يولىنى ئىزدەشتىن ئىبارەت ناھايىتى ئۇقۇمغا تايانىدا كۆرۈلىدۇ. خىلمۇخىل مەسىلىلەر بىزنى مەيۈسلەندۈرىدۇ، ھەسرەتلەندۈرىدۇ، نەپرەتلەندۈرىدۇ، ئۆرتەندۈرىدۇ، تەشۋىشلەندۈرىدۇ، غېرىبسىندۈرىدۇ، ئاچچىقلاندۇرىدۇ، ۋەھىمىلەندۈرىدۇ، ھەتتا ئۈمىدسىزلەندۈرىدۇ. بۇلارنىڭ ھەممىسى ئادەمنى بىئارام قىلىدىغان سېزىملاردۇر، بەزىدە تەننىڭ ئازابىغا بەرداشلىق بەرمەك ناھايىتى قىيىن، چۈنكى خىلمۇخىل توقۇنۇشلار پەيدا قىلغان ئوقۇمات ناھايىتىمۇ شىددەتلىك، بىز تېخى ئەمدى بۇ مەسىلىلەرگە دىققەت قىلىشقا باشلىدۇق. يەنە بىر سەۋەب شۇكى، ياشاشتىكى قىيىن مەسىلىلەرگە قاراپ، ئوقۇمات ۋە خۇشاللىقنىڭ تەڭ نىسبەتلىكىنى، ھەتتا ئوقۇماتنىڭ خۇشاللىقتىن كۆپلۈكىنى ھېس قىلمىز.

بىراق ياشاشنىڭ ماھىيىتى ئاشۇ خىل مەسىلىلەرنىڭ جەريانىغا يۈزلىنىش ۋە ئۇنى ھەل قىلىشتىدۇر. مەسىلە بىزنىڭ ئوي (ئىدراك) لىرىمىزنى ئويغىتىدۇ، شىجائەتلىرىمىزنى قوزغىتىدۇ. مەكتەپلەرنىڭ بالىلار ئۈچۈن بىر قاتار مەسىلىلەرنى لايىھەلەپ، ئۇلارغا ھەل قىلىش ئۇسۇلىنى تاپتۇرۇشنىڭمۇ ئاساسى بار. ئېڭىمىز مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش جەريانىدا چىقىش يولى ئىزدەيدۇ. مەسىلىنىڭ ھەل بولۇش-بولماسلىقى مۇۋەپپەقىيەت بىلەن مەغلۇبىيەتنىڭ چېگراسى بولۇپ قالىدۇ. ئامېرىكا دۆلەت ئەربابى بىنجامىن فرانكلىن: «ئوقۇمات بولغاندىلا ساۋاق بولىدۇ» دەپ ناھايىتى توغرا ئېيتقان. ئاقىللار مەسىلىگە يولۇققاندا ئۆزىنى قاچۇرماي، بەلكى مەسىلىگە ئەگىشىپ كەلگەن ئوقۇمەتكە يۈزلىنىلەيدۇ.

نۇرغۇن كىشىلەردە مەسىلىگە يۈزلەنگۈدەك پاراسەت يوق، بارلىق كىشىلەردە، ئوقۇمەتتىن قورقانلىقى سەۋەبلىكلا مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش خاھىشى بار. بەزىلەر مەلۇم سەۋەب ئارقىلىق مەسىلىنىڭ ئۆزلۈكىدىنلا يوقىلىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ؛ بەزىلەر مەسىلىنى كۆرمىگەن بولۇپلا، ئۇنىڭ مەۋجۇت بولماسلىقىنى ئۈمىد قىلىدۇ؛ بەزىلەر ئېنىملىك ۋە چېكىملىك (كەيپ) ئارقىلىق سەزگۈ ئەزالىرىنى چەكلەپ، ئوقۇمەتنى تۇيغۇسىنى ئەس سىرتىغا چىقىرىۋېتىدۇ.

مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ۋە ئوقۇبەتنىڭ قوزغاتقۇچسىز قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى پسىخىك كېسەللىكلەرنىڭ بۇلىقىدۇر. مەيلى ئاز ياكى كۆپ بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەربىر كىشىدە بۇ خىل خاھىش بار، شۇڭا كۆپ سانلىق كىشىلەرنىڭ پسىخىكىسى مۇتلەق ساغلام بولمايدۇ. بەزىلەرنىڭ مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ئۇسۇلى ناھايىتى ئەسەبىي، نورمال مەۋجۇدىيەتتىنمۇ ۋاز كېچىدۇ (دۇنيانى تەرك ئەتكەن بولىدۇ)، ئۇلار ئۆزىنىڭ خىيالىي دۇنياسىغا يوشۇرۇنۇپ، رېئاللىقنى پۈتۈنلەي ئىنكار قىلىدۇ. پسىخولوگىيە ئاتىسى يۇڭ (كارل گۇستاف يۇڭ): « نېۋروز (نېۋرۇا فۇنكسىيەسىي بۇزۇلۇش كېسىلى) ئوقۇبەتنىڭ تەڭ قىممەتلىك مەھسۇلاتىدۇر» دەپ ناھايىتى تۇغرا ئېيتقان. بىراق ئاخىرقى ھېسابتا بۇنداق قېچىش (ئۆزىنى قاچۇرۇش) تېخىمۇ زور ئوقۇبەتنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ، نېۋروزنىڭ ئۆزى ناھايىتىمۇ زور مەسىلىگە ئايلىنىدۇ.

نۇرغۇنلىغان كىشىلەر مەسىلىدىن ۋە ئوقۇبەتتىن ئۆزىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا قاچۇرۇش ئۇچۇن، ئۆزىنىڭ سىرتىغا قاتمۇقات نېۋروز شاكىلىنى قاتۇرىدۇ. ئۆزىنى ئۆزى قاتمۇقات قورشىۋالىدۇ-دە، قەدەم ئالالماس بولۇپ قالىدۇ. خۇشاللىنارلىق بىر ئىش شۇكى، يەنە بىر قىسىم كىشىلەر ئۆزىنىڭ پسىخىك توسالغۇلىرىغا باتۇرلۇق بىلەن يۇزلىنىپ، پسىخىك داۋالىنىش ئارقىسىدا، ئوقۇبەتكە ئادەتلىنىشنى ئۆگىنىدۇ.

☆ ياشاش مەسىلىلىرىگە ئەگىشىپ كەلگەن ئازابتىن ئۆزىمىزنى قاچۇرغىنىمىزدا، شۇ مەسىلىلەرگە قوشۇلۇپ كەلگەن يېتىلىش پۇرستىنىمۇ يوقتىپ قويىمىز. پسىخىك كېسەللىك داۋاملاشقانسېرى، ئادەمنىڭ يېتىلىشىمۇ توختايدۇ، ئەگەر ۋاقتىدا داۋالانمىسا، قەلب زەئىپلىشىدۇ (ئاڭ خىرەلىشىدۇ).

قەلبىنى ساغلام تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ بىردىنبىر ئۇسۇلى ئوقۇبەتنىڭ قىممىتىنى ھېس قىلىشتۇر. يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك، ئىنتىزام ياشاش مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىشتىكى مۇھىم قورال، ئۇ يەنە ئوقۇبەتنىڭمۇ قورالىدۇر. ئۇ بىزنىڭ مەسىلەرنى ھەل قىلىش جەريانىمىزغا ياردەم بېرىدۇ، يېتىلىش ۋە ئۆگىنىشنىڭ راھىتىگە ئېرىشتۇرىدۇ.

مەن دەۋاتقان ئىنتىزام ئوقۇبەتكە يۈزلىنىش جەريانىدىكى ئىجابىي پىرىنسىپتۇر، ئۇ مۇنداق تۆت نۇقتىغا بۆلۈنىدۇ: ۋاقىتلىق خۇشالىققا بېرىلمەسلىك، مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىش، چىنلىققا سادىق بولۇش، تەكشۈكلۈقنى ساقلاش. بۇلار ئون ياشلىق بالىلارمۇ قىلالايدىغان ئاددىي پىرىنسىپلار، بىراق بەزىدە بىر دۆلەتنىڭ هوقۇقدارلىرى مۇشۇ پىرىنسىپلارنى ئۇنتۇغانلىقى سەۋەبلىك هالاكەتكە يۈزلىنىشىمۇ مۇمكىن.

ئەمەلىيەتتە مەسىلىلەر بۇ پىرىنسىپلارنىڭ ياخشى-يامانلىقىدا ئەمەس، بەلكى بىزنىڭ ئۇنى قانداق قوللىنىشىمىزدىدۇر. ئۇلارنىڭ هەممىسى ئوقۇبەتكە يۈزلىنىدىغان قورالنى ئىشلىتىدۇ، ئوقۇبەتتىن ئۆزىنى قاچۇرىدىغانلار ئۇنى ئىشلىتەلمەيدۇ. تۆۋەندە بىز بۇ تۆت تۈرلۈك پىرىنسىپنى تەپسىلىي ئانالىز قىلىش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىكى ئەسلىي قوزغاتقۇچ كۈچنى — مۇهەببەت (ئىشق) نى مۇلاهىزە قىلىمىز.

ۋاقىتلىق خۇشاللىقتىن مەڭگۈلۈك خۇشاللىققا

يېقىندا، مېنى تەخمىنەن 30 ياشلاردىكى بىر ئايال مالىيە ئانالىزچىسى داۋالىنىش ئۈچۈن ئىزدەپ كەلدى. ئىزدەپ كېلىشتىكى مەقسىتى، ئۆزىدىكى خىزمەت ئۇنۇمىگە تەسىر يەتكۈزىدىغان ناچار ئادەتنى قانداق تۈزىتىش هەققىدە مەسلىھەت ئېلىش ئۈچۈن ئىدى. دەسلەپكى ئايدا، بىز ئۇنىڭ باشلىقىغا ۋە ئىجتىمائىي هوقۇققا تۇتقان پوزىتسىيەسىنى، بولۇپمۇ دادىسىنىڭ ئىجتىمائىي ئورنىغا بولغان تونۇشىنى تەكشۈردۇق. ئاندىن ئۇنىڭ خىزمەتكە ۋە مۇۋەپپەقىيەتكە بولغان كۆزقارىشىنى ئىگىلىدۇق. ئاخىردا، ئۇنىڭ تونۇشى ۋە كۆزقاراشلىرى بىلەن نىكاھ، ئايالىق ئاڭ، جىنسىيەت تونۇشى ۋە ئەر-ئايالىق مۇناسىۋەت ئارىسىدىكى ئۆزئارا تەسىرنى مۇلاھىزە قىلدۇق. مۇھىمى، ئۇنىڭ پىسخىكىسىغا قانداق نەرسە تەسىر كۆرسەتكەنىدۇ؟ دېگەن مەسىلە ئۈستىدە ئويلاندۇق. ھالبۇكى، بىز مۇشۇنداق بىرقاتار «قەلب ئانالىزى ئۈسۈلى»نى قوللانساقمۇ، تۇنۇگۈن (ئۇنىڭ كەچمىشى) نىڭ ماھىيىتىگە قىلچىلىك يېقىنلىشالمىدۇق.

بىر كۈنى، بىز سەل قارىغان، ئەممىا ناھايىتى ئېنىق بىر نۇقتىنى بايقىدۇق. مەن ئۇنىڭدىن: «سىز تورتقا ئامراقمۇ؟» دەپ سورىدىم. ئۇ ئامراقلىقىنى ئېيتتى. مەن يەنە: «سىز تورتنىڭ ئۆزىنى يېيىشكە ئامراقمۇ ياكى سىرتىدىكى شاكىلات قەۋتىنىمۇ؟» دەپ سورىدىم. ئۇ هاياجانلانغان هالدا: «ئەلۋەتتە شاكىلات قەۋتىنى» دەپ جاۋاب بەردى. مەن يەنە: «تورت يېيىشتە بىرەر ئادەتسىز بارمۇ؟» دەپ سورىدىم. ئۇ: «بۇنىمۇ

سوراش كېتەمدۇ. مەن ئاۋۋال شاكىلات قەۋىتىنى پاكىز يەپ بولۇپ، ئاندىن تورتنى يېيىشكە باشلايمەن» دېدى.

بىز ئۇنىڭ تورت يېيىش ئادىتىگە قاراپ، خىزمەت پوزىتسىيەسىنى قايتا تەكشۈردۇق. ئويلىمىغان يەردىن، مۇنداق مەسىلىنى بايقىدۇق: ئۇ خىزمەتكە بارغان تۇنجى سائەتتە ئەڭ ئاسان ئىشلارنى ئىشلەپ تۈگىتىدىكەن. ئۇنىڭدىن كېيىنكى ۋاقىتتا، ئاساسەن قىيىن ئىشلاردىن قېچىش پوزىتسىيەسىدە ۋاقىت ئۆتكۈزىدىكەن. مەن ئۇنىڭغا تەكلىپ بېرىپ، تۇنجى سائەتتىلا ئۆزىنى قىيىن ئىشلارنى قىلىشقا كۆندۈرۈشنى ئېيتتىم. مۇشۇنداق بولسا، ئۇ خىزمەتتە بىرئاز يەڭگىللىك ھېس قىلىشى مۇمكىن ئىدى. ئاخىرىدا، مەن چاقچاق ئورنىدا: «سىز مالىيە باشقۇرۇشنى ئۆگەنگەن بولغاندىكىن، ھېسابقا ئۇستا، بىر كۈندىكى يەتتە سائەتلىك ئازابقا بىر سائەتلىك خۇشاللىقنى قوشۇش بىلەن يەتتە سائەتلىك خۇشاللىققا بىر سائەتلىك ئازابنى قوشۇشنىڭ پەرقىنى مەندىن ياخشى بىلسىز» دېدىم. ئۇ مېنىڭ تەكلىپىمنى توغرا كۆردى. ئۇنىڭ ئۇستىگە، ئۇ ئىرادىلىك بولغاچقا، خىزمەتتىكى توسقۇنلۇقتىن ئاستا-ئاستا قۇتۇلدى.

ئوقۇبەت بىلەن خۇشاللىق تەرتىپىنى تەكشەش

ۋاقىتلىق خۇشالىققا بېرىلمەسلىك دېگىنىمىز، تۇرمۇشتىكى ئوقۇبەت بىلەن خۇشاللىقنىڭ تەرتىپىنى قايتىدىن ئورۇنلاشتۇرۇش دېگەنلىكتۇر. ئاۋۋال ئوقۇبەتكە يۈزلىنىپ، مەسىلىنى ھەل قىلىش كېرەك، دەل شۇنىڭدىن كېيىن كېلىدىغان خۇشاللىق تېخىمۇ زور بولىدۇ. مانا بۇ ياشاشنىڭ بىردىنبىر توغرا ئۇسۇلى.

ئادەم بەش ياشتىن باشلاپ، ۋاقىتلىق خۇشاللىققا بېرىلمەسلىكنىڭ تەرتىپىنى ئورۇنلاشتۇرۇشنى ئۆگىنىشكە باشلىسا بولىدۇ. مەسىلەن: نۆۋەتلىشىپ ئويناىدىغان ئويۇنىدا، بالىلار ئەگەر ئالدىنقى نۆۋەتنى ئويۇنداشلىرىغا ئۆتۈنۈپ، ئۆزى ئەڭ ئاخىرقى نۆۋەتنى ساقلىسا، چوقۇمكى، ئۇ ھېچكىم ئالدىراتمايدىغان ئازادە ئويۇنىنىڭ ھۇزۇرىدىن بەھرىمەن بولىدۇ. ئالتە ياشلىق بالا شاكىلات قەۋىتىنى ئاۋۋال يەۋالمىسا، تورت تەمىنىڭ تېخىمۇ ياخشى بولىدىغانلىقىنى ھېس قىلالايدۇ. باشلانغۇچ مەكتەپتىكى ئائىلە تاپشۇرۇقى بالىلارنى ئاۋۋال جاپاغا، ئاندىن ھۇزۇرغا كۆندۈرۈشتىكى ئەڭ ياخشى ئەمەلىيەت. بالا ئون ياشقا توشقاندا، ئاتا-ئانىسىنىڭ بۇيرۇقىسىزلا، ئاۋۋال تاپشۇرۇقىنى ئىشلەپ بولۇپ، ئاندىن تېلېۋىزور كۆرىدۇ. 15—16 ياشتىن كېيىن، بۇنداق قىلىقلار ناھايىتى نورمال پوزىتسىيەلەردۇر.

بىراق، پېداگوكلارنىڭ قارىشىچە، ياشلىق دەۋرىدىكى بالىلاردا بۇنداق ئاتالمىش «نورمال پوزىتسىيە» ئاز ئۇچرايدۇ. كۆپ ساندىكى ياشلاردا ئەسلا «كېيىنكى نۆۋەتتە بەھرىلىنەي» دەيدىغان قاراش يوق،

بۇلارنىڭ كۆپىنچىسى پىسخىكىسىدا ۋە بىلىشىدە مەسىلە بار ئوقۇغۇچىلار بولۇپ چىقىدۇ. گەرچە ئۇلارنىڭ زېھنىي باشقىلاردىن ناچار بولمىسىمۇ، بىراق ئۆگىنىش نەتىجىسى كۆپ ئارقىدا قالىدۇ. ئۇلار نېمە ئىش قىلىشىدىن قەتئىينەزەر چېچىلىدۇ، قېنى قىزىق بولىدۇ، ئاسان ئۇرۇشىدۇ، دورا ئىچىۋالىدۇ، ساقچىلار بىلەنمۇ توقۇنۇشىدۇ. «ئاۋۋال بەھرىمەن بولۇش، ئاندىن بەدەل تۆلەش» ئۇلارنىڭ قىبلىنامىسىدۇر.

ئەھۋال بۇ دەرىجىگە يەتكەنىدە پىسخىكىلىق داۋالاش ئىلىپ بېرىش كېچىككەن بولىدۇ. ھاياجان بىلەن ئىش قىلىدىغان ياشلار مۇداخىلىچى كېلىدۇ، داۋالىغۇچىلار گەرچە ئۆزىنىڭ سەممىيىتى بىلەن ئۇلارنىڭ دوستلۇقىغا ئېرىشسىمۇ، بىراق ئۇلار داۋالاش جەريانىغا ئاكتىپلىق بىلەن قاتنىششىنى خالىمايدۇ. ئۇلار ئەمەلىيەتتىن ئۆزىنى قاچۇرغاچقا، بارلىق تىرىشچانلىقلىرى مەغلۇبىيەت بىلەن خاتىمىلىنىدۇ. ئاخىردا ئوقۇشتىن چېكىنىپ، ئۆزىنىڭ مەغلۇبىيەتلىك تۇرمۇشىنى داۋاملاشتۇرىدۇ، بەختسىز نىكاھقا باغلىنىدۇ، تاساديپىي ھادىسىلەرگە ئۇچرايدۇ، كېسەللەر دوختۇرخانىسىغا ياكى تۇرمىگە كىرىدۇ. بۇ نېمە ئۇچۇن؟ نېمىشقا كۆپ سانلىق كىشىلەر بىرەەملىك خۇشاللىقتىن ۋاز كېچىشنى خالىمايدۇ؟ يەنە نېمىشقا كۆپ قىسىم كىشىلەر مۇشۇنىڭ ئۇچۇن مەغلۇپ بولىدۇ؟ بۇنىڭ جاۋابى ھازىرغىچە پۈتمىدى، ئىلمىي دەلىلەرمۇ يېتەرسىز بولۇپ كەلدى. گېنىنىڭ تەسىرىمۇ كۆرۈنەرلىك ئەمەس، ھەر خىل دىيالېكتىكىلار ئىلمىي مېتودلار ئارقىلىق كونترول قىلىنىپ باقمىدى، بىراق كۆپ قىسىم ئالامەتلەر ئائىلە تەربىيەسىنىڭ مۇھىملىقىنى كۆرسەتمەكتە.

ئۆزىنى باشقۇرۇشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسى

بالىنىڭ ئۆزىنى تىزگىنلىيەلمەسلىكىنىڭ سەۋەبىنى ئائىلە تەربىيەسىنىڭ سۇسلۇقىدىن كۆرگىلى بولمايدۇ. ئەمەلىيەتتە بۇ خىل بالىلارنىڭ ھەممىسى ئائىلىسىدە قاتتىق جازاغا ئۇچرىغان بولىدۇ. كىچىككىنە سەۋەنلىكى ئۈچۈن، ئاتا-ئانىسىنىڭ تېپىكىگە، قولقىنى سوزۇشىغا، شاپىلاقلىشىغا ۋە تىللىشىغا دۇچ كېلىدۇ. بىراق ئىنتىزاملىق باشقۇرۇش يوق تەربىيە، پۈتۈنلەي ئەھمىيەتسىزدۇر.

بۇنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى ئاتا-ئانىسىنىڭمۇ ئۆزىنى تىزگىنلىيەلمىگەنلىكى ئۈچۈندۇر، بالا تەربىيەلەشتە چوڭلار ئىنتىزامغا بويسۇنۇشنىڭ ئۈلگىسىگە ئايلىنىشى كېرەك. ھالبۇكى، بۇنداق ئاتا-ئانىلار ھەمىشە: «دېگىنىمدەك قىل، قىلغىنىمدەك قىلما» دەيدۇ. ئۇلار بالىلىرىنىڭ ئالدىدىلا ھاراق ئىچىدۇ، تاماكا چېكىدۇ، بالىلىرى ئالدىدا ئۆزىنى تۇتۇۋېلىشنى بىلمەيدۇ، ئۆزىنى باشقۇرالمايدۇ، ھۆرمىتىنى يوقىتىدۇ، ئەقلىي ئىش قىلمايدۇ، ئۇلاردا ئىشەنچ ۋە ۋەدە بولمايدۇ. ئۆزىنىڭ تۇرمۇشىنىڭ قالايمىقان بولۇشىدىن خەۋەرسىز، بالىلىرىنىڭ تەرتىپلىك بولۇشنى تەلەپ قىلىدۇ. ئاتا دائىم ئانىنى ئۇرىدىغان تۇرسا، ئاكىسى سۆكلىسىنى ئۇرغاندا، ئانىسىنىڭ ئۇنى جازالىشىنىڭ يەنە نېمە ئەھمىيىتى؟ ئۇلاردىن ئۆزىنى كونترول قىلىش پوزىتسىيەنى تەلەپ قىلىشنىڭ نېمە پايدىسى بار؟ بۇنداق بولغاندا، بالىلاردا سىلىشتۇرۇش ئوبيېكتى بولمايدۇ. ئۇلارنىڭ قەلبىدە ئاتا-ئانا ئىلاھقا ئوخشايدۇ، ئاتا-ئانىلارنىڭ مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئۈسۈلى ئۇلار ئۈچۈن ئەڭ توغرا يارلىق ھېسابلىنىدۇ. ئاتا-ئانىلار تۇرمۇشتا تەرتىپلىك، سوغۇققان،

تەلەپچان بولسا، بالىلارمۇ قەلبىدە تۇرمۇشنىڭ ئەڭ يۇقىرى ئۆلچىمى مۇشۇنداقكەن دەپ ئويلايدۇ. ئاتا-ئانىلار تۇرمۇشتا تىشانتىز، مەسئۇلىيەتسىز بولسا، بالىلارنىڭ نەزىرىدە تۇرمۇش بىر خىل ئويۇنداق تۇيۇلىدۇ.

مېھرىبانلىق ھەممىنى ئېرىتىدۇ

مېھرىبانلىق ئۇلگە بولۇشقا قارىغاندا تېخىمۇ مۇھىم، ئەڭ قالايمىقان ئائىلىلەردىمۇ ھەقىقىي مېھرىبانلىق مەۋجۇت بولۇشى مۇمكىن. يەنە كېلىپ، تەربىيەلەپ چىقىلغان بالىلارمۇ ئائىلە ئىنتىزامىنى ناھايىتى ياخشى چۈشىنىدىغان چوڭ بولىدۇ. ئەكسىچە، دوختۇر، ئادۋوكات، ساختاۋەتچى قاتارلىق ئىنتىزامچان ۋە كەسىپ روھىغا ئىگە ئاتا-ئانىلارنىڭ ئائىلە تۇرمۇشى ناھايىتى تەرتىپلىك بولسىمۇ، بىراق مېھرىبانلىقى يېتەرلىك بولمىغاچقا، ئۇلار تەربىيەلىگەن بالىلار، نامرات ۋە قالايمىقان ئائىلىلەردە چوڭ بولغان بالىلاردىنمۇ تەرتىپسىز ۋە ئىنتىزامسىز چوڭ بولۇشى مۇمكىن.

مېھرىبانلىق ئەڭ مۇھىم ئامىل. بىز مەلۇم بىر نەرسىگە مېھرىمىزنى بەرسەك (ياخشى كۆرسەك)، ئۇنىڭ قىممىتىنى ئېتىراپ قىلىمىز. ئۇنىڭغا شۇنچە كۆپ ۋاقىتنى ئىسراپ قىلساقمۇ، خۇشال بولىمىز. تۇنجى قېتىم موتوسكلىت مىنىۋاتقان بىر ياشنى كۆزەتسەك، ئۇنى قانچىلىك ۋاقىت يۇيۇشى ۋە سۈرتۈشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇنىڭدىن ھۇزۇرلىنىدۇ. ياكى مەلۇم بىر مويىسپىتنىڭ ئۆز گۈللۈكىنى قانداق پەرۋىش قىلغانلىقىنى كۆزەتسەك، سۇغۇرۇش، ئوغۇتلاش، قىرقىش، ھاشارات يوقىتىش، ئۇلاش ۋە كۆچۈرۈش قاتارلىق ئىشلىرىنى پۈتۈن زېھنى ۋە مېھرى بىلەن قىلىدۇ.

ئۆزىنىڭ بالىسىغا مېھرىبانلىق كۆرسىتىشىمۇ دەل مۇشۇنىڭغا ئوخشايدۇ، ئۇلارنى شۇنچە ئۇزۇن يىل بېقىپ، كۆيۈنۈپ، مېھرىبانلىق كۆرسىتىپ، يەنە ئۇلاردىن خۇشاللىق تاپمىز.

مۇكەممەل ئىنتىزام ئۇزاق ۋاقىتلىق تەربىيەگە موھتاج. ئەگەر بالىلارغا ھەمراھ بولۇشقا كۆپرەك ۋاقىت چىقارمىساق، ئۇنداقتا ئۇلارنى

تەپسىلىي كۆزىتەلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس ھەمدە ئۇلارنىڭ ئىنچىكە ھەرىكەتلىرى ئارقىلىق ئىپادىلىگەن تۇرلۈك تەقەززالىرىنى ھېس قىلالمايمىز. ھەتتا ئۇلار كۆچلۈك ئىنتىزام تەربىيەسىگە موھتاج بولغان ۋاقىتتىمۇ، بىز يەنىلا بالىلارنى ئاساسەن كۆڭلىمىزدىكى ئىشلارنى قىلىشقا بۇيرۇپ، ئۇلارنىڭ ھەقىقىي ئېھتىياجىنى نەزەردىن ساقىت قىلىمىز. ئەھۋال بىر قەدەر ئېغىرلاشقاندا، بىز پەقەت ئۇلارغا ئاچچىقلايمىز، مەسىلىنىڭ ماھىيىتىنى چۈشىنىشكە ئۇرۇنماي، ئۇلارنى جازالايمىز، خالاس.

بالىسى ئۆچۈن ۋاقىت چىقىرالايدىغان ئاتا-ئانىلار، بالىلىرىدا مەسىلە كۆرۈلۈشتىن ئىلگىرىلا تەدبىر قوللىنىدۇ، بالىلىرى بىلەن ئورتاقلىشىدۇ. ماختاش، ئىلھاملاندۇرۇش ۋە تەنبىھلەش ئارقىلىق بالىلارنىڭ تەرەققىيات يۆنىلىشىنى توغرىلاپ، مەسىلىلەرنى ۋاقتىدا ھەل قىلىدۇ. ئۇلار بالىلارنىڭ تاماقلىنىش، دەرس تەكرارلاش، يالغان ئېيتىش ياكى مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش قىلىقلىرىغا دەققەت قىلىدۇ. بىر تەرەپتىن ئىختىيارىغا قويۇپ بېرىپ، يەنە بىر تەرەپتىن تىزگىنلەيدۇ، ئەسكەرتمە بېرىش، قۇچاقلاش، سۆيۈش، دولىسىنى قېقىپ قويۇش قاتارلىق ھەرىكەتلەر ئارقىلىق بالىلىرىغا ئۆزىنىڭ مېھرىنى بېرىپ، مەسىلىلەرنى دەل ۋاقتىدا ئوڭشاپ تۇرىدۇ.

كېسىپ ئېيتىشقا بولىدۇكى، مۇھەببەتكە تويۇنغان ئائىلىلەردىكى تەربىيەۋى ساپا مۇھەببەتسىز ئائىلەرگە سېلىشتۇرغاندا ناھايىتى يۇقىرى كېلىدۇ. مېھرىگە باي ئائىلە باشلىقلىرى بالىلىرىغا كۆپرەك ۋاقىت ئاجرىتىپ، بالىلارنىڭ ئىنتىلىشلىرىنى قانداقلاشتۇرۇش بىلەن بىرگە، بالىلىرىغا دائىم ئوقۇبەت ۋە خۇشاللىقنى تالىشىپ بېرىدۇ ھەمدە بالىلارنىڭ قايغۇسىغا ئورتاقلىشىدۇ. بۇ خىل ھالەتتە بالىلار ئوقۇبەت ھېس قىلمايدۇ. ئۇلار ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆز قايغۇسىغا ناھايىتىمۇ تەبىئىي ھالدا ئورتاقلىشىۋاتقىنىنى ناھايىتى ئېنىق بىلىدۇ. بۇنداق ئەھۋالدا بالىلار گەرچە قەلبىدىكى رازىمەنلىك تۇيغۇسىنى شۇ ھامان ئىپادىلىمىسىمۇ، بىراق ئۇلار ئوقۇبەتكە بەرداشلىق بېرىشنىڭ ھېكمىتىنى ئۆگىنىۋالىدۇ. ئۇلار ئۆز-ئۆزىگە: « ئاتا-ئانام ئازابمۇ ئورتاقلىشىنى خالىغانكەن، ئوقۇبەت يامان ئىش ئەمەسكەن، مەنمۇ ئۆز ئوقۇبىتىمنى ئۆز ئۈستۈمگە ئالسام توغرا بولغۇدەك»

دەيدۇ، مانا بۇ ئۆزىنى تىزگىنلەشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسىدۇر.

ئاتا-ئانىلارنىڭ بالىلىرىغا ئاجراتقان ۋاقتىنىڭ ئاز-كۆپلۈكىدىن ۋە بۇ جەريانىدىكى پەزىلىتىدىن، بالىلار ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆزىگە قانچىلىك كۆيۈنىدىغانلىقىنى بىلىۋالىدۇ. بالىسىغا ئەسلا مۇھەببىتى يوق بىر قىسىم ئاتا-ئانىلار ئۆزلىرىنىڭ مەغلۇبىيىتىنى يوشۇرۇش ئۈچۈن، بىر خىل ماشىنىلاشقان رەسمىيەتتە، ئۆزىنىڭ بالىسىنى قانچىلىك ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، كۆيۈنىدىغانلىقىنى تەكرار ئېيتىدۇ، بىراق بالىلىرىغا ھەقىقىي مۇھەببىتىنى بەرمەيدۇ. ۋاقىت ئۆزارغانسېرى بالىلار بۇ خىل ئالداشقا چىدىمايدۇ. سىرتقى كۆرۈنۈشتە ئاتا-ئانىسىغا ئىشەنگەن بولىۋالىدۇ، بىراق رازى بولمايدۇ، ئۇلار ھەمىشە ئۆزىنىڭ بۇ خىل ياخشى كۆرۈلۈشكە ئىشىنىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ، ئەممىا يوشۇرۇن ئېڭىدا، ئاتا-ئانىسىنىڭ ھېچنېمىگە ۋەكىللىك قىلالمايدىغانلىقىنى ھېس قىلىشقا باشلايدۇ.

I should learn !!

ئۆزىنى قەدىرلەش

يەنە بىر تەرەپتىن، ئاتا-ئانىسىنىڭ ھەقىقىي مۇھەببىتىگە ئېرىشكەن بالىلار، گەرچە رەنجىگەندەك ۋە قېيىنغاندەك بولۇۋاتسىمۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ئەھۋالنىڭ ئۇنداق ئەمەسلىكىنى بىلىپ تۇرغان بولىدۇ. بىراۋنىڭ ئۆزىنى قەدىرلەۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغان بالىلاردا، تەبىئىي ھالدا ئۆزىنى قەدىرلەش ئېڭى شەكىللىنىدۇ، ئەمەلىيەتتە بۇ خىل «ئۆزىنى قەدىرلەش»نى بىلىش ئالتۇندىنمۇ قىممەتلىكتۇر.

«مەن قىممىتىم بار ئادەم» دەپ ياشاشتەك ئۆزىنى ئېتىراپ قىلىش روھى ساغلام پىسخىك ئامىلدۇر. ھەم ئۆزىنى تونۇشنى چۇقۇم ئاساسىدۇر. ئۇ بىۋاستە ھالدا ئاتا-ئانىنىڭ مۇھەببىتىدىن كېلىدۇ. بالىلارغا بۇ خىل ئۆزىگە ئىشىنىش روھىنى كىچىكىدىن باشلاپ ئۆگىتىش زۆرۈر. بالا چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئاندىن تەربىيەلەيمەن دېيىش ئەخمەقلىقتۇر. كىچىكىدىن مۇھەببەتكە تويۇنۇپ چوڭ بولغان بالىلار، چوڭ بولغاندا، قانداق قىيىنچىلىققا ئۇچرىشىدىن قەتئىينەزەر، ئۆزىگە ئىشەنگەنلىكتىن تۆگىشىپ كەتمەيدۇ. ئۆزلۈكىنى قەدىرلەشنىڭ بۇنداق مۇھىم بولۇشىنىڭ سەۋەبى شۇكى، بىر ئادەم ئۆزىنىڭ قىممىتىنى مۇئەييەنلەشتۇرگەن ۋاقىتتا، زۆرۈر تەدبىرلەر ئارقىلىق ئۆزىنى قوغدايدۇ، ئۆزىدىن خەۋەر ئالىدۇ، ئۆزىدىن خەۋەر ئېلىشمۇ يەنە ئۆزىنى تونۇشنىڭ يەنە بىر مەنىسىدۇر.

باشتىكى «ۋاقىتلىق خۇشالىقتىن مەڭگۈلۈك خۇشاللىققا» قىسمىدا تىلغا ئالغان مىسالدىكىدەك، ئەگەر بىز ئۆزىمىزنى قەدىرلىسەك، ۋاقتىمىزنى قەدىرلىگەن ۋە ئۇنىڭدىن ئۇنۇملۇك پايدىلانغان بولىمىز. خىزمىتىدە توسالغۇ كۆرۈلگەن ھېلىقى مالىيە ئانالىزچىسىنىڭ مەسلىسىمۇ دەل ۋاقىتىنى

قەدىرلىمىگەنلىكتىن كېلىپچىققان، ئۇنداق بولمىغان بولسا، ئۇ شۇنچە كۆپ ۋاقىتنى تېت-تېتلىق ۋە ئۇنۇمسىز ئىشلار بىلەن ئىسراپ قىلىۋەتمىگەن بولاتتى. ئۇ كىچىك ۋاقىتدا، ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇشقا ۋاقتى بولسىمۇ، بىراق تەتىللەردە پۇل خەجلەپ ئۇنى «ئاسراندى ئاتا-ئانا» لىرى يېنىغا ئاپىرىپ بەرگەن.

دەل مۇشۇ ئىشلار بالىنىڭ قەلبىدە پىسخىك توسالغۇ پەيدا قىلغان. ئاتا-ئانىسى ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلمىگەن، ھالىدىن خەۋەر ئالمىغان، شۇنىڭ بىلەن ئۇ شۇنداق ئۆزىنى باشقۇرالمايدىغان ئادەتنى يېتىلدۈرۈۋالغان. گەرچە ئۇ ناھايىتى ئىقتىدارلىق ۋە قابىل بولسىمۇ، بىراق ئۆزىنى تۆۋەن كۆرگەن، ئۆزىنىڭ ۋاقتىغىمۇ پەرۋا قىلمىغان. شۇنىڭ ئۈچۈن، كىچىكىدىن باشلاپلا ئۆزىنى باشقۇرۇشنى ئۆگىنىش ناھايىتىمۇ مۇھىم. ئەگەر بىر ئادەم ئۆزىنىڭ ۋاقتىنىڭ قىممىتى بارلىقىنى چۈشەنسە، چوقۇمكى، ئۇ كۈندىلىك ۋاقىت جەدۋىلىنى قايتىدىن ئورۇنلاشتۇرىدۇ ھەم ئۇنىڭدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىدۇ.

تەلەيلىك بالىلار بالىلىق مەزگىلىدە، ئاتا-ئانىسىنىڭ «تىلى ۋە دىلى بىردەك» مۇھەببىتىدىن ۋە مېھرىبانلىقىدىن بەھرىمەن بولىدۇ. چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئۇلاردا كۈچلۈك بولغان «ئۆز قىممىتىنى تونۇش تۇيغۇسى» ۋە «بىخەتەرلىك تۇيغۇسى» شەكىللىنىدۇ.

بارچە بالىلارنىڭ ئۆزىنىڭ «تاشلاندۇق بالا» بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرىشى سەۋەبسىز ئەمەس، بالىلار ئالتە ئايلىق بولغاندىن باشلاپ، ئۆزىنىڭ مۇستەقىل بىر سۈبېيكت (سۈبستانسىيە ياكى يەككىلىك) ئىكەنلىكىنى ۋە ئاتا-ئانىسىدىن ئايرىم مەۋجۇتلۇق ئىكەنلىكىنى بىلىشكە باشلايدۇ. بۇ خىل بىلىش بالىغا ناھايىتى تېزلا ئۆزىنىڭ يۆلەكسىز ئىكەنلىكىنى، پەقەت ئاتا-ئانىسىغا تايىنىپلا ئاندىن مەۋجۇت بولىدىغانلىقىنى ھېس قىلدۇرىدۇ، ئۇلار ئاتا-ئانىسىنىڭ تاشلۇۋېتىشىنى ئۆزىنىڭ ئۆلۈمى دەپ بىلىدۇ.

بىراق، ھەرقانچە تاش يۈرەك ئاتا-ئانا بولسىمۇ، بالىلىرىدىكى ئەنسىزلىككە نىسبەتەن ناھايىتى سەزگۈر بولىدۇ. ئۇلار بالىلىرىغا ھەمىشە: «بىز سېنى تاشلۇۋەتمەيمىز، سېنى ھەرگىزمۇ ئۇنتۇمايمىز» دېگەندەك

ۋەدىلەرنى بېرىدۇ. ئەگەر بۇ خىل ئاغزاكى ۋەدىلەر ئۇلارنىڭ ھەرىكىتى بىلەن بىردەك بولسا، ياشلىق مەزگىلىگە قەدەم قويغاندا، باللارنىڭ ئەنسىزلىكى ئۆزلۈكىدىن يوقىلىدۇ. قەلبى بىخەتەرلىك تۇيغۇسىغا تويۇنغان باللار دۇنيانىڭ خۇشاللىقىنى ۋاقتىلىق ئەمەس دەپ بىلىدۇ، چۈنكى ئۇلار ئارزۇلىرىنىڭ ئىشقا ئېشىشىغا ھەرۋاقىت پۇرسەت بار دەپ قارايدۇ، شۇنداقلا ئەڭ مۇۋاپىق پەيتكىچە كۈتەلەيدۇ.

بىراق، بۇ خىل خاراكتېرنى يېتىلدۈرەلەيدىغان كىشىلەر ناھايىتىمۇ ئاز. بەزىلەر سەبىلىكىدىلا، ئۆلۈم، تاشلىۋېتىلىش ۋە خورلىنىشقا دۇچ كېلىدۇ، بەزىلەر گەرچە بۇ خىل بەختسىزلىككە دۇچ كەلمىسىمۇ، بىراق ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆزى ئېھتىياجلىق ۋاقتىتكى مۇھەببىتىگە ئېرىشەلمەيدۇ. بىر قىسىم ئاتا-ئانىلار بالىسىنى ياخشى تەربىيەلەش ئۈچۈن، ئۇلارنى قورقىتىدۇ. ئۇلار ناھايىتى رەھىمسىزلەرچە: « ئەگەر گېپىمنى ئاڭلىمىساڭ، سېنى باقمايمەن، ئۆ چاغدا قانداق ئاقىۋەتكە قالىدىغىنىڭنى ئويلاپ باق» دەيدۇ. ئەگەر ئاتا-ئانىلار بالىسىغا نىسبەتەن، ھەددىدىن زىيادە كونترولللۇق ۋە مۇستەبىتلىكنى ئۆز مۇھەببىتىنىڭ ئورنىغا دەسسەتسە، باللاردا كەلگۈسىگە قارىتا ئەنسىزلىك تۇيغۇسى شەكىللىنىدۇ، بۇ خىل كىرىزىس تۇيغۇسى تاكى ئۇلار چوڭ بولغۇچە داۋاملىشىدۇ. ئۇلار كۆز ئالدىدىكى خۇشاللىقمۇ ئىشەنمەيدۇ، ئۇلارنىڭ نەزىرىدە كەلگۈسى شۇنچىلىك غۇۋا ۋە ئىشەنچسىز، كېلەچەك ھازىرقىدىن نەچچە ھەسسە گۈزەل بولغان تەقدىردىمۇ، ئۇنىڭ رېئاللىششىغا ئىشەنمەيدۇ.

شۇڭا، باللارنى ۋاقتىلىق خۇشالىققا بېرىلمەيدىغان قىلىپ تەربىيەلەش ئۈچۈن، چوقۇمكى، ئاتا-ئانىلار ئۆزىنى ئۆزى باشقۇرۇشنىڭ ئۇلگىسىگە ئايلىنىشى كېرەك. غايە نۇقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بۇ خىل «بايلىق» ئاتا-ئانىلارنىڭ «تىل ۋە دىل بىردەكلىكى» دىن، ھەقىقىي مۇھەببىتىدىن كېلىشى كېرەك. مانا بۇ باللار ئۈچۈن ئەڭ قىممەتلىك بايلىق ۋە سوۋغاتتۇر.

قىيىن ئىش يوق ئالەمدە

رېمونتچىلىقنى 37 ىيشىمدا ئۆگەندىم. ئۇنىڭدىن ئىلگىرى، سۇ تۇرۇبىسى، چىراغ، ئېلېكترونلۇق ئويۇنچۇق، ئائىلە سايمانلىرى قاتارلىق نەرسىلەرنى رېمونت قىلىشنىمۇ بىلمەيتتىم. گەرچە مەن مېدىتسىنا ئۇنىۋېرسىتېتىنى پۈتكۈزگەن، ئائىلە قۇرۇپ، پىسخىكىلىق داۋالاش ۋە مەمۇرىي باشقۇرۇش تەرەپلەردە بىر قاتار ئۇتۇقلارنى قولغا كەلتۈرگەن بولساممۇ، بىراق مېخانىكا جەھەتتىكى كىچىككىنە ئىشلا ئۇچۇن، ئۇنى تولۇق ئۆگەندىم.

مەن 37 ياشقا كىرگەن يىلنىڭ بىر يەكشەنبىسى ئىدى. مەن سەيلە قىلىۋېتىپ، قوشنامنىڭ «ئوت قىرىش ماشىنىسى»نى ئوڭشاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالدىم ھەمدە ئۇنىڭغا ھەۋەس قىلغىنىمچە: «قالتىسكەنسىز، مەن ئەزەلدىن ھېچقانداق نەرسىنى رېمونت قىلىپ باقمىغان» دېدىم. ئۇ ئىككىلەنمەيلا: «چۈنكى سىز رېمونت قىلىشقا ھېچقانداق ۋاقىت ئاجرىتىپ باقمىدىڭىز» دېدى. سەيلەمنى داۋاملاشتۇرۇۋاتقان بولساممۇ، پۈتكۈل ئويۇم قوشنامنىڭ ئاشۇ ئاددىي، ئەمما مەنىلىك سۆزىدىن ئىزچىل لەرزىگە كېلىپ تۇردى.

مەن ئۆزۈمدىن: «ئۇنىڭ دېگىنى ھەقىقەتمۇ» دەپ سورىدىم. ئۇزۇن ئۆتمەي مەن بۇ نۇقتىنى ئىسپاتلاشقا ۋاقىت چىقاردىم. بىر دوستۇمنىڭ ماشىنىسىنىڭ قول تورمۇزى قاپلىشىپ قاپتۇ. ئۇ سۇرئەت كۆرسەتكۈچنىڭ ئاستىدا بىر ئۇزچات (ۋېكلىۋچاتىل) نىڭ بارلىقىنى بىلىدىكەن. بىراق ئۇنىڭ ئورنىنى ۋە شەكلىنى بىلمەيدىكەن. مەن ئۇزۇمنى ئەركىن تۇتۇپ تەپسىلىي كۆزىتىشكە باشلىدىم. گەرچە كۆز ئالدىمدىكى چىگىش توك

سملىرى، نەيچە ۋە راملارنىڭ نېمىلەرگە ئىشلىتىدىغانلىقىنى بىلمىسەممۇ، بىراق مەن تورمۇزغا چېتىلىدىغان سىملارنىڭ ھەممىسىنى تېپىپ چىقتىم ۋە ئۇلارنىڭ ھەربىرىگە تەرتىپلىرىنى چۈشەندىم. ئاخىرى تورمۇزنى قاپسىۋالغان ئۇزۇچاتنى تاپتىم. مەن بىر مەھەل كۆزەتكەندىن كېيىن ئۇزۇچاتنى شۇنداق بېسۋېدىم، مەسىلە ھەل بولدى، مېنىڭ بۇ ئوڭۇشسىزلۇقۇم رېمونتچىنىڭكىدىنمۇ ياخشى بولدى، ئەلۋەتتە.

ئەسلىي كەسپىم بىلەن مېخانىكا مۇناسىۋەتسىز ئىدى، يەنە كېلىپ، بۇ جەھەتتىن ھېچقانداق كەسپىي مەلۇماتىم بولمىغاچقا مېخانىكىغا ئائىت مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلىشتا كۆپىنچە رېمونتچىلارنى ئىزدەيتتىم. بىراق ھازىر شۇنى بىلدىمكى، بۇ مېنىڭ تۇغۇلۇشۇمدىن مېخانىكا جەھەتتىكى ئالاھىدىلىكىمنىڭ يوقلىقىدىن ئەمەس، بەلكى مېنىڭ تاللىشىمدىن بولغان ئىكەن. ھازىر مەن، بىر ئادەم ئەگەر ئەقلىي جەھەتتىن توسالغۇسى بولمىسىلا ۋە ھەرقانداق بىر ئىشقا ۋاقىت ئاجراتسىلا ھەل قىلغىلى بولمايدىغان مەسىلە يوق، دەپ قارايمەن.

بۇ بىر نۇقتا ناھايىتى مۇھىم. كۆپىنچە ۋاقىتتا كىشىلەر بېتەرلىك ۋاقىت سەرپ قىلمىغانلىقى سەۋەبلىك بىلىم، ئىجتىمائىيەت ۋە پىسخىك مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشقا ئامالسىز قالىدۇ. ئەگەر مەن قوشنامنىڭ سۆزىدىن تەسىرلەنمىگەن بولسام، سۈرئەت كۆرسەتكۈچنىڭ ئاستىغا ئېگىشىپ، توك سىملىرىنى بىردەم تارتىشتۇرغاندىن كېيىن، ھېچقانداق ئۇنۇمگە ئېرىشەلمەي، «ئامال قىلالمىدىم» دېيىشتىن باشقىغا يارىمايتتىم. ئەجەبا كۇندىلىك تۇرمۇشتا يولۇققان مەسىلىلەرنىڭ ھەممىسگە مۇشۇنداق پوزىتسىيە تۇتساق بولمامدۇ؟

ئالدىنقى قىسمدا تىلغا ئالغان مالىيە ئانالىزچىسى ئەمەلىيەتتە قەلبى مۇھەببەتكە تويۇنغان بولسىمۇ ۋە مېھرىبان ئانا بولۇشقا تىرىشسىمۇ، بىراق ئۆزىنىڭ ئىككى بالىسىنى ياخشى باشقۇرالمىغان. شۇنىڭ بىلەن بالىلارنىڭ كەيپىياتى ۋە ئانىنىڭ باشقۇرۇشى ئوتتۇرىسىدا مەسىلە كۆرۈلگەن. ئۇ بۇنىڭدىن مەلۇم ساۋاقلا ئېرىشتى، يەنى مۇنداق ئىككى تۈرلۈك تەدبىر قوللانىدى: ئۇ مەسىلىنىڭ ھەل بولۇش-بولماسلىقىدىن

قەتئىيىنەزەر، بالىلارنى كۆپ يېيىشكە ۋە كۆپ ئۇخلاشقا زورلاشتەك ئادەتنى ئۆزگەرتىشكە تىرىشتى؛ ئەمما ئۇ تەدبىرنىڭ ئۇنۇمى بولمىغاندا، كەيپىياتسىز ھالدا مېنى ئىزدەپ كېلىپ: «ھېچقانداق ئامالىم قالمىدى، ئەمدى قانداق قىلسام بولار؟» دەپ مەسلىھەت سورايدىغان بولدى.

ئەمەلىيەتتە بۇ ئايال ناھايىتى ئەقىللىق بولۇپ، ئىدارىدىكى باشقىلار ھەل قىلالمىغان قىيىن مەسىلىلەرنى ئۇ ھەل قىلىۋېتىدىكەن. ئەمما شەخسىي مەسىلىلىرىدىلا، ئۇ ناھايىتى بەك گاڭگىرايدىكەن، ئامالسىز قالىدىكەن. ئەمەلىيەتتە مەسىلە دەل ئۇنىڭ ۋاقىت ئاجرىتىشىدا ئىدى. شەخسىي مەسىلىلەردە ئۇ ئۆزىنى ناقابىل ھېس قىلىپ، ئۇنىڭدىن ناھايىتى تېزلا قۇتۇلۇشنى ئويلىغان ھەمدە بۇ خىل ھۇزۇرسىز سېزىمغا ۋاقىت ئاجرىتىپ، ئۇنى ھەل قىلىشنى، مەسىلىنى باشتىن باشلاپ ئانالىز قىلىشنى خالىمىغان. مەسىلىنى بىردەملىك بولسىمۇ ھەل قىلىش گەرچە ئادەمدە رازىمەنلىك تۇيغۇسى پەيدا قىلسىمۇ، بىراق ئۆزىنى قاچۇرۇش ۋە ئەپلەپ-سەپلەپ قۇتۇلۇش ئادەمنىڭ مەسىلە بىلەن ئۇچرىشىش ۋاقتىنى قىسقارتىۋېتىدۇ. نەتىجىدە ئۇنداق ئادەمنىڭ مەسىلىنى ھەل قىلىش ئۇسۇلى مەسىلىنىڭ يادروسىغا يېقىنلاشماي، ئەكسىچە ئائىلىسىنى ئۇزۇن ۋاقىت قالايمىقانچىلىققا پاتقۇزىدۇ.

مەسىلىنى چاقماق تېزلىكىدە ھەل قىلىشنى ئۈمىد قىلىش بىر خىل ئىپتىدائىي ۋە بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرى ناھايىتى يۇقىرى ئىنكاستۇر. بۇ خىل پوزىتسىيەدە ئۈمىدمۇ ھامان بىر كۈنى يوقلىدۇ. ئەمما مەسىلە ئاپتوماتىك ھەل بولۇپ قالمايدۇ. بۇ بىر بەختسىز تەقدىر. ئەمما مەسىلىنى ھەل قىلماي ئۆزاق ۋاقىتقىچە سۆرەپ يۈرۈش كىشى قەلبىدە مەڭگۈلۈك توسالغۇ پەيدا قىلىدۇ.

ئوقۇبەتتىن قېچىش ۋە پەرۋاسىز بولۇۋېلىش ئادەمنى بىردەملىك خۇشاللىققا باشلاپ بارىدۇ. مەسىلىگە يۈزلىنىشنىڭ مۇقەررەر ئوقۇبەتلىك جەريانلىقىنى ھەممىمىز بىلىمىز. مەسىلىگە بالدۇر يۈزلىنىش كۆز ئالدىدىكى راھەتتىن، ھېچبولمىغاندا يېنىكرەك ئوقۇبەتتىن ۋاز كېچىپ، ئېغىرراق ئوقۇبەتكە قالغاندەك قىلسىمۇ، بىراق كەلگۈسىدە تېخىمۇ زور

نۇرغۇن جەڭلەرگە باشچىلىق قىلغان بىر گېنېرال ماڭا: «ھەربىي قىسمدا مەۋجۇت بولغان ھەرقانداق مەسىلە ئەمەلىيەتتە ھەرقانداق تەشكىلدىمۇ مەۋجۇت، كۆپ سانلىق باشلىقلار مەسىلىگە قانچە ئۇزۇن تىكىلىپ ئولتۇرسا، مەسىلە ئۇزلۇكسىز ھەل بولۇپ قالمىغانىدەك ھېس قىلىپ، ئىشخانىدا جىمجىت ئولتۇرۇۋالمىدۇ» دېگەنىدى. بۇ گېنېرالنىڭ كۆرسەتكىنى ئادەتتىكى ئادەملەر ئەمەس، بەلكى ئىرادىسى چىنىققان، كۆچلۈك ئىنتىزام قارىشى بولغان ئوفىتسېرلار ئىدى.

لىدېر شىركەتنىڭ بارلىق ئىشلىرىغا يېتەكچىلىك قىلغىنىدەك، ئاتا-ئانىلارنىڭمۇ مەسئۇلىيىتى ئېغىر، بىراق، نۇرغۇن ئاتا-ئانىلاردا بۇنداق پىسخىك تەييارلىق يوق. ئۇلار خۇددى يۇقىرىدىكى ئوفىتسېرلارغا ئوخشاش، مەسىلىنىڭ ھەل بولۇشىنى بىر قانچە ئاي، ھەتتا بىر قانچە يىل كۈتۈپ، ئاندىن ئەمەلىي ئەھۋالنى چۈشىنىدۇ ۋە ئاتا-ئانا-پەرزەنتلىك مۇناسىۋەتنى ياخشىلاشقا باشلايدۇ.

مەلۇم بىر ئائىلە باشلىقى، بالىسىدا داۋاملاشقىنىغا بەش يىل بولغان مەسىلىگە مەسئۇلىيەت ئېلىش ئۈچۈن، بىر پىسخولوگنى ئىزدەپ كەلدى. ئۇ: « چوڭ بولسا ئۆزىلا» دەپ ئويلىغانىكەن. ئەلۋەتتە، بالا تەربىيەلەش بىر خىل مۇرەككەپ جەريان بولغاچقا ئاتا-ئانىلارمۇ ئامالسىز قالىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە بەزى مەسىلىلەر «بالا چوڭ بولغانچە ئۆزىلا» بىراق ئۆسمۈر ۋاقتىدىلا مەلۇم ئۇسۇللار ئارقىلىق بالىنىڭ مەسىلىسىنى تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ چۈشىنىش ھەرگىزمۇ زىيانلىق ئەمەس. بالا چوڭ بولغاندىن كېيىنمۇ ئۆزىگە مەسىلىلەر نۇرغۇن. باشقا بارلىق مەسىلىلەرگە ئوخشاش، بۇ خىل مەسىلىلەرمۇ ۋاقىت ئۆزارغانسېرى تېخىمۇ يامانلىشىدۇ. ئۇ چاغدا بۇنداق مەسىلىلەرنى ھەل قىلمەن دەپمۇ ھەل قىلغىلى بولمايدۇ.

مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىش

ئەگەر ياشاشتىكى قىيىن مەسىلىلەرنى ھەل قىلمىساق، ئۇنداقتا، ئۇ مەسىلىلەر مەڭگۈ ھەل بولمايدۇ. قارىماققا بۇ گەپ ناھايىتى كونىراپ كەتكەندەك تۇيۇلىدۇ، بىراق كۆپ سانلىق كىشىلەر ئۇنىڭدىكى مەنىنى چۈشەنمەيدۇ.

بىز ئاۋۋال مەسىلىنى ھەل قىلىشتىكى مەسئۇلىيەتنى ئۈستىمىزگە ئالغاندىلا، ئاندىن مەسىلىنى ھەل قىلالايمىز. «بۇ مېنىڭ مەسىلەم ئەمەس» دېيىشنىڭ ھېچقانچە ئەھمىيىتى يوق. مەسىلىنى باشقىلارنىڭ ھەل قىلىشىغا قالدۇرۇپ قويغانغا، مەسىلە ئۆزلۈكىدىن يوقاپ كەتمەيدۇ. بىردىنبىر ئۇسۇل، ناھايىتى قاپ يۈرەكلىك بىلەن: «بۇ مېنىڭ مەسىلەم، يۇنى مەن ھەل قىلىمەن» دەپ مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىشتۇر.

نۇرغۇن كىشىلەر ئادەتتە مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ئۈچۈن: «باشقىلارنىڭ زىيانكەشلىكى سەۋەبلىك بۇ مەسىلە ماڭا يۇكلىنىپ قالغان» ياكى بولمىسا «دەل مۇشۇ نەس باسقۇر جەمئىيەت مېنى مۇشۇ كۈنگە قويدى، شۇڭا بۇ مەسىلىنى باشقىلار ياكى جەمئىيەت ئۈستىگە ئېلىپ ھەل قىلىشى كېرەك، يەنە كېلىپ، بۇ مەن بىر ئادەمنىڭلا مەسىلىسى ئەمەس» دەپ ئۆز-ئۆزىگە تەسەللى بېرىدۇ.

مەسئۇلىيەتتىن ئۆزىنى قاچۇرۇش بىر تەرەپتىن ئادەمنى ئەپسۇسلاندۇرسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئادەمنىڭ غۇدىقىنى كەلتۈرىدۇ. قىسمىغا ئەگىشىپ ئۆكىناۋاغا بارغىنىمدا، بىر ئامېرىكا ھەربىي ئەمەلدارىنى ئۇچراتتىم. ھاراقكەشلىكى سەۋەبلىك ئۇنىڭدا مەسىلە ناھايىتى ئېغىر ئىكەن، شۇنىڭ بىلەن پسىخىكىلىق داۋالىنىش ئۇچۇن يېنىمغا كەلدى. ئۇ

ئۆزىنىڭ ھاراقنى كۆپ ئىچىۋەتكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلمايدىكەن ھەم ھاراق ئىچىشىنىڭ ئۆزىنىڭ شەخسىي مەسلىسى ئىكەنلىكىنىمۇ ئېتىراپ قىلمايدىكەن.

— ئۇكىناۋانلىڭ گۈگۈملىرى ناھايىتى كۆكۈلسىز، بەك زېرىكىشلىك، — دېدى ئۇ.

— كىتاب ئوقۇشقا ئامراقمۇسىز؟ — سورىدىم.

— ئەلۋەتتە.

— ئۇنداقتا كەچلىكى ھاراق ئىچكەنىڭ ئورنىدا، كىتاب ئوقۇسىڭىز بولمامدۇ؟

— گازارمىنىڭ ئىچى بەك ژاراڭ-چۇرۇڭ، كىتاب كۆرگىلى بولمايدۇ.

— كۇتۇپخانا بارغۇ؟

— كۇتۇپخانا بەك يىراق.

— كۇتۇپخانا قاۋاقخانىدىنمۇ يىراقمۇ؟

— بولدى قىلىڭ، راستىنى دېسەم، مەن كىتاب كۆرۈشنى ئۇنچىلىك ياقتۇرۇپ كەتمەيمەن.

— بېلىق تۇتۇشقا قىزىقامسىز؟ — گەپنى بۇراپ سورىدىم.

— شۇنداق.

— ئۇنداقتا ھاراق ئىچكەنىڭ ئورنىدا بېلىق تۇتسىڭىز بولمامدۇ؟

— كۇندۇزى ھەربىي ۋەزىپە ئۆتەيدىغان تۇرسام.

— ئاخشىمچۇ؟

— مۇمكىنمۇ، بۇ يەردە زاۋالدا بېلىق تۇتقىلى بولمايدۇ.

— ئۇنداق ئەمەس، مېنىڭ بىلىشىمچە، بۇ يەردە كەچلىك بېلىق تۇتۇش كۇلۇبىدىن بىر قانچىسى بار.

— بولدىلا، راستىنى دېسەم، بېلىق تۇتۇش بىلەنمۇ ئۇنچە خۇشۇم يوقكەن.

— سىزچە بۇ ئارالدا ھاراق ئىچىشتىن باشقا مەشغۇل بولغۇدەك بىرەر ئىش يوقكەن-دە، ئەمەلىيەتتە، سىزنىڭ بىردىنبىر ياخشى كۆرىدىغان ئىشىڭىز ھاراق ئىچىش ئىكەن.

— هه، مەن ئويلاپ باقاي.

— ئەپسۇسكى، هاراقكەشلىكىڭىز سەۋەبلىك ئۇچرىغان ئاۋارىچىلىقلىرىڭىزمۇ ئاز ئەمەسكەن، بۇ قېتىمقىسمۇ ناھايىتى ئېغىركەن، ئۇنداق ئەمەسمۇيا؟

— مەندىمۇ نېمە ئامال، بۇ نەس باسقۇر ئارالدا هاراق ئىچىشتىن باشقا ئىش خۇشياقمايدۇ.

مەن ناھايىتى ئۇزاق ۋاقىت ئۈرۈنۈپ باقتىم، بىراق بۇ ئەمەلدار هاراقتىن ۋاز كېچىشكە قەتئىي ئۇنىمىدى ھەم بۇ مەسىلىنى كىچىككىنە سىرتقى ياردەمگە تاپىنىپ ھەل قىلغىلى بولىدىغانلىقىغا ئىشەنمىدى. مەن ئەڭ ئاخىردا ئۇنىڭ باشلىقىغا ئامالسىز قالغانلىقىمنى ئېيتتىم. ئۇ هاراق ئىچىشنى داۋاملاشتۇرۇپ، ئۇزۇن ئۆتمەي ئەمىلدىنمۇ ئايرىلدى، ھەربىي قىسمىدىنمۇ چېكىندۈرۈلدى.

نېۋروز ۋە خاراكتېروز

پىسخولوگلارنى ئىزدەيدىغانلارنىڭ ھەممىسى نېۋروز (نېرۋا فۇنكسىيەسى بۇزۇلۇش كېسىلى) لار ئەمەس، يەنە خاراكتېروز (خاراكتېر-مىجەز بۇزۇلۇش كېسىلى) لارمۇ بار. ئاددىيلا دېسەك، بۇ ئىككى خىل ئەھۋالنىڭ ئىككىلىسىدە ئوخشاشلا مەسئۇلىيەت تۇيغۇسىدىن مەسىلە چىققان بولسىمۇ، بىراق ئۇلار ئىپادىلەپ چىقارغان كېسەللىك ھالەتلىرى پۈتۈنلەي قارىمۇقارشى. نېۋروزلار ئۆز ئۈستىگە مەسئۇلىيەتنى كۆپ ئېلىۋالىدۇ، خاراكتېروزلار ئۆز ئۈستىگە مەسئۇلىيەت ئالمايدۇ. تاشقى دۇنيا بىلەن توقۇنۇش يۈز بەرگەندە، نېۋروزلار ئۆزىنى خاتا قىلغان دەپ قارايدۇ، خاراكتېروزلار باشقىلار خاتالاشقان دەپ قارايدۇ. يۇقىرىدا تىلغا ئالغان ھەربىي ئەمەلدار دەل خاراكتېروزلارنىڭ ئەڭ ياخشى مىسالى.

مەن ئۇكىناۋادا ھەربىي ۋەزىپە ئۆتەۋاتقان مەزگىلىمدە، يەنە بىر نېۋروز ئايالنى ئۇچراتتىم. ئۇ ھەر كۈنى غېربىيسىندىكەن ۋە يالغۇزلۇق ھېس قىلىدىكەن. ئۇ ماڭا مۇنۇلارنى ئېيتىپ بەردى: «مەن ھەر كۈنى ماشىنامنى ھەيدەپ ھەربىيلەر ئائىلە تاۋابىئاتلىرى كۆلۈبغا كېلىمەن، مەقسىتىم بىرەر يېقىن دوست تۇتۇش ئۈچۈن، بىراق ئۇ يەردە بەكلا خاتىرجەمسىزلىنىمەن، ھەممىسى مەندىن بىزار بولغانىدەك بىلىنىدۇ، ئېھتىمال مېنىڭ بىرەر قاملاشمىغان تەرىپىم بولسا كېرەك، مەن بەك ئىچ مىجەز، ئوچۇقراق بولۇشنى ئۆگىنىشىم كېرەك ئىدى. مەن نېمىشقا قارشى ئىلىنمىغانلىقىمنى راستلا چۈشەنمىدىم.»

تۇرمۇشىدىكى مەنسىزلىكنى پۈتۈنلەي ئۆزىدىن كۆرىدىغان بۇ تەلەيسىز ئايالنى داۋالاش جەريانىدا، مەن ئۇنىڭ ئىدراكى (ئەقلىي

ئىقتىدارى)نىڭ باشقا ئادەملەردىن ئۈستۈنلۈكنى، ياۋايىلىقىنىڭمۇ باشقىلارغا قارىغاندا كۆچلۈكلۈكنى بايقىدىم. مانا بۇلار ئۇنىڭ باشقىلار بىلەن، ھەتتا ئېرى بىلەنمۇ بىر دۇنيا بولالماسلىقىنىڭ سەۋەبى ئىدى. ئۇ ئادەمنىڭ ماھىيىتىدىكى تەنھالىق تۇيغۇسىنىڭ ئادەمدىكى يېتەرسىزلىك ئەمەسلىكىنى چۈشەنگەندىن كېيىن، نىكاھتىن ئاجرىشىپ، ئالىي مەكتەپنى قايتىدىن ئوقۇش ئۈچۈن كەتتى. ئۇ ھازىر بىر ژۇرنالنىڭ مۇھەررىرى، ئۈتۈق قازانغان نەشرىيات سودىگىرى بىلەن تۇرمۇشمۇ قۇردى.

نېۋزولار بىلەن خاراكتېروزلارنىڭ گەپ قىلغانلىدىكى ئىنتۇناتسىيەسىمۇ ئوخشاشمايدۇ. نېۋزولار «ئەسلىدە...قىلسام بوپتىكەن»، «ئەسلىدە...قىلمىسام بوپتىكەن» دېگەنلەرنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيدۇ، ئۇلار ھەرقانداق ئىشتا ئۆزىنىڭ تاللاش ھوقۇقى يوقتەك، چوقۇم باشقىلارنىڭ دېگىنى بويىچە قىلىش كېرەكتەك ھېس قىلىدۇ.

خاراكتېروزلارغا قارىغاندا نېۋزولارنى داۋالاش ئاسانراق. چۈنكى ئۇلار مۇشكۈللۈككە ئۆزى مەسئۇل بولۇشى كېرەكلىكىگە ئىشىنىدۇ، مەسىلىنىڭ ئۆزىدە ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىدۇ. خاراكتېروزلار بولسا جاھىللارچە ئاۋۋال تاشقى دۇنيانى ئوڭشاش كېرەكلىكىدە چىڭ تۇرىدۇ، ئۆزى ھەققىدە ئويلىنىپ بېقىشنى قەتئىي خالىمايدۇ.

رېئال تۇرمۇشتا، نۇرغۇن كىشىلەردە نېۋروز ۋە خاراكتېروز ئالامەتلىرى ئارىلاش كۆرۈلىدۇ. بۇ خىل يېنىك پسىخىك مەسىلىلەر ئومۇملاشتۇرۇلۇپ «خاراكتېر نېۋروزى» دەپ ئاتىلىدۇ. بۇ خىل ئادەملەر مەلۇم تەرەپتە، بارلىق مەسئۇلىيەتلەرنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىۋېلىپ گۇناھكاردەك ياشىسا، يەنە بەزى تەرەپلەردە، بارلىق مەسئۇلىيەتلەرنى باشقىلارغا ئىتتىرىپ قويىدۇ، ئۆلۈمنىمۇ ئېتىراپ قىلمايدۇ. بۇ خىل كېسەللىكلەرنى داۋالاش ئاسان. بۇلارغا ئۆزىگە ئىشىنىش روھىنى ئۇرغۇتۇپ، نېۋروزى ساقايتىلسا، ئاندىن پسىخىكلىق داۋالاش ئارقىلىق ئۆز ئۈستىگە ئالمايدىغان مەسىلىلەرگە دىققەت قىلغۇزسا، خاراكتېرىدىكى توسالغۇ ھەل بولىدۇ.

نېۋروز ۋە خاراكتېروز ھەممە ئادەمدە ئازدۇر-كۆپتۇر بولىدۇ (شۇڭا پسىخىكلىق داۋالاشقا ئۇزلۇكسىدىن قاتنىشىش ھەربىر ئادەم ئۈچۈن

پايدىلىق). چۈنكى بۇ خىل ئۆزگىرىشچان تۇرمۇشتا، ئادەم ئۆزىنىڭ قانداق مەسئۇلىيەتلەرنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىش كېرەكلىكىنى بىلىش بەكمۇ قىيىن بىر مەسىلە. ۋېجدان بىلەن ئەقىڭ مۇۋاپىقىنى تاللاشتا ئادەم بەك قىينىلىدۇ. بۇ جەريان ناھايىتى ئوقۇبەتلىك، يەنە كېلىپ چاپادىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ئىنسانىنىڭ ماھىيىتى (تەبىئىتى).

مەلۇم مەنىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، كىچىك بالىلارنىڭ ھەممىسىدە خاراكتېرلىك ھادىسىسى مەۋجۇت، جازالىنىشتىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ، توقۇنۇشقا مەسئۇل بولۇشنى خالىمايدۇ. قېرىنداشلار ئۇرۇشۇپ قالسىمۇ سەۋەبنى بىر-بىرىگە ئىتتىرىشىدۇ. ئوخشاشلا، نېۋرىلىرى ئالامىتىمۇ ھەممە بالىدا بولىدۇ، ئۇلار چۈشىنىش ئىقتىدارىدىن ھالقىپ كەتكەن مەسىلىلەرنى مېنىڭ خاتالىقىم دەپ قارايدۇ. ئاتا-ئانىسىنىڭ ئەركىلىتىشىگە ئېرىشەلمىگەن بالىلار ئۆزىنى قىممەتسىز (مەن ئوماق ئەمەس دېگەنىدەك) دەپ ئويلايدۇ. ياشلىق مەزگىلىدە، بالىلار يات جىنسلارنىڭ دىققىتىنى تارتالمىسا ياكى تەنھەرىكەتلەردە كالامپايلىق قىلسا، ئۇلارنى ئاجىزلىقىم دەپ بىلىدۇ. بىز پەقەت ئۇزۇن يىللىق تەجرىبىمىز ۋە بىلىشىمىز ئارقىلىقلا، ئاندىن بۇ دۇنياني ۋە ئۆزىمىزنىڭ بۇ دۇنيادىكى ئورنىنى تونۇپ يېتەلەيمىز. شۇنىڭ بىلەن بىرگە، ئۆزىمىزنىڭ بۇ دۇنيا ئۈچۈن ۋە ئۆزىمىزنىڭ بۇ دۇنيادىكى ئورنىمىز ئۈچۈن قانداق مەسئۇلىيەتلەرنى ئۆز ئۈستىمىزگە ئېلىشىمىز كېرەكلىكىنى ھېس قىلالايمىز.

بالىلار چوڭ بولغۇچە ئاتا-ئانىسىنىڭ ھەر تەرەپتىكى كۆيۈنۈشىدىن ئايرىلالمايدۇ، بىراق بالىلارنىڭ تەلىپىگە ماسلىشىش ناھايىتىمۇ جاپالىق بىر خىزمەت، ئاتا-ئانىلار چوقۇم سەزگۈر بولۇشى ۋە مۇۋاپىق ۋاقىت ئاجرىتىشى كېرەك.

بەزى ئاتا-ئانىلارنى پەرزەنتىگە نىسبەتەن، بىپەرۋا ۋە بىغەم دېگىلى بولمىسىمۇ، بىراق بالىلارغا توسالغۇ بولىدىغان قىلىقلارنى ئېپادىلەپ قويۇشى مۇمكىن. يېنىك نېۋرىلار سىرتتا ھەددىدىن زىيادە مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىۋېلىپ، ئۆيدە ھېچقانداق بۇرچىنى ئادا

قىلمايدۇ، بۇلار مۇنەۋۋەر ئائىلە باشلىقى سايلىمدا ئارقىدىن سانىغاندا بىرىنچى بولۇشقا تېگىشلىك. بىراق خاراكتېروز ئاتا-ئانىلار تېخىمۇ مۇەسسىلىيەتسىز كېلىدۇ، بالىسىغا بولغان پوزىتسىيەسى يامانلىشىپ ئاخىرقى چەككە يەتسىمۇ، ھەممىدىن بىخەۋەر يۈرىۋېرىدۇ.

پىسخولوگلارنىڭ ھەممىسى نېۋروزلارنىڭ ئۆزىنى ھەددىدىن زىيادە ئۆلچەملەشتۈرىدىغانلىقىنى، نەتىجىدە، خاراكتېروزلارنىڭ ئالدىدا ئەڭ بىچارە ھالەتكە چۈشۈپ قالىدىغىنى ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرى بولىدىغانلىقىنى ئورتاق ئېتىراب قىلىدۇ. خاراكتېروزلار ئۆزىنىڭ ئاتا-ئانىلىق مەسئۇلىيىتىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشىنى خالىمايدۇ، بالىلىرىنى باشقىلارنىڭ بېقىشىغا قالدۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ تۈرمۈش مەسىلىلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش ئۈستۈلىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش. ناۋادا بالىنىڭ ئۆگىنىشى ۋە پائالىيىتىدە مەسىلە كۆرۈلسە، بۇ تۈردىكى ئاتا-ئانىلار بارلىق خاتالىقنى مائارىپ تۈزۈلمىسىگە ئارتىپ قويىدۇ ياكى بولمىسا، بالىلىرىنى باشقا بالىلار «يولدىن چىقارغان» دەپ قارايدۇ.

خاراكتېروز ئاتا-ئانىلار دائىم بالىلىرىنى: «مېنى ساراڭ قىلاي دېدىڭلار، سەن قارغىشتەگكۈرلەرنى دېمىسەم ئاتا (ئانا) ڭ بىلەن ئۆي تۈتمايتتىم، سەنلەرنى باقمەن دېمىسەم، چوڭ ئىشلارنى قىلغان بولاتتىم» دەپ ئەيىبلەيدۇ. بۇلار بالىلارنىڭ مەسئۇلىيەتتىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا ئۈلگە بولۇپلا قالماي، بالىلارنىڭ قەلبىدە مەڭگۈلۈك سىگنال بولۇپ قالىدۇ. بالىلار ئاتا-ئانىسىنىڭ: «نىكاھ، پىسخىكا ۋە تۈرمۇشتا مەغلۇپ بولۇشۇمغا سىلەر سەۋەبچى» دېگەن سۆزلىرىنى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئەمەس دەپ ئويلىسىمۇ، بىراق ئۇنىڭ راستلىقىغا ئىشىنىدۇ ۋە مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالىدۇ، بارلىق پاجىئەنى ئۆزىدىن كۆرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بالىلارمۇ نېۋروزغا ئايلىنىدۇ. شۇڭا، خاراكتېروز ئاتا-ئانىلارنىڭ پەرزەنتلىرىدە خاراكتېروز ياكى نېۋروز ئالامەتلىرى چوقۇم كۆرۈلىدۇ. دېمەك، ئۇلار ئۆز بالىلىرىغا زىيانكەشلىك قىلىدۇ.

خاراكتېروزلار ئاتا-ئانا بولۇشقا لايىق ئەمەس. ئۇلارنىڭ نىكاھ، دوستلۇق، تىجارەت ۋە ئىجتىمائىيەت تەرەپلىرىدە ئېغىر مەسىلە ساقلانغان

بولىدۇ. باشتا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك، ئۇلار مەسئۇلىيەتنى باشقىلارنىڭ ئۈستىگە ئېلىشىغا ئىنتىرىدۇ. مەسىلەن: ئايالى، پەرزەنتى، دوستى، ئاتا-ئانىسى، غوجايىنى قاتارلىقلارغا ئىنتىرىدۇ. ۋە ياكى مەسىلىنى مەكتەپ، ھۆكۈمەت، جەمئىيەت، ئىرقىي (مىللىي) ئايرىمچىلىق، جىنسىي ئايرىمچىلىق، تۇزۇلمە، ئىجتىمائىي تەسىر قاتارلىقلاردىن كۆرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن مەسىلىمۇ داۋاملىق مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ.

ئۇلار مەسئۇلىيەتنى باشقىلارغا ئىتتىرىپ قويغاندا، ناھايىتى خۇشال بولىدۇ، بىراق تۇرمۇشىدىكى مەسىلىلەر ھەل بولمايدۇ، ئىدراكى تەرەققىي قىلىشتىن توختايدۇ، شۇنىڭ بىلەن جەمئىيەتنىڭ يۈكىگە ئايلىنىدۇ. بۇلار 1960-يىللاردا كەڭ تارقالغان: «ئەگەر سەن ھەل قىلىش ئۈسۈلىغا تەۋە بولمىساڭ، مەسىلىگە تەۋە بولسەن» دېگەن تۇراقلىق ئىبارىنىڭ ياخشى مىسالىدۇر.

ئۆزىنىڭ غوجايىنى بولۇش

پىسخولوگلارنىڭ دىياگنوزىدا بېكىتىلگەن خاراكتېرلىق ئالاھىدىلىكلەر ئۆزىنى قاچۇرۇش ھادىسىسى ئېغىر بولىدۇ. ئېھتىمال مەسئۇلىيەت بېسىمىدىن قۇتۇلۇش ئارزۇسى ھەممە ئادەمدە بولۇشى مۇمكىن، ئۆزۈمنى مىسال قىلساممۇ، 30 ياش چېغىمدا ماڭ بېجلىي دوختۇرغا ئۇچراپ، يېنىك خاراكتېرلىق كېسىلىمدىن قۇتۇلغانىدىم.

ئۇ چاغلاردا مەن بېجلىي دوختۇرنىڭ روھىي كېسەللەر شىپاخانىسىدا دوختۇرلۇق قىلغاچ بىلىم ئاشۇراتتىم. مەن باشقا دوختۇرلار قاتارىدا نۆۋەت بىلەن يېڭى كېسەللەرنى كۆرەتتىم. ئېھتىمال بىمارلارنى ۋە ئۆزۈمنى تەربىيەلەشكە ئىچكىرىلەپ كەتكەن بولسام كېرەك، خىزمەت ۋاقتىم بەك ئۇزۇراپ كەتكەنىدى. باشقىلار ھەپتىدە بىر كېسەل كۆرسە، مەن ئۈچ كېسەل كۆرەتتىم. باشقىلار تۆت يېرىمدىلا ئىشتىن چۈشسە، مەن كەچ سائەت توققۇزلاردا كېسەللەر بىلەن كۆرۈشۈشكە پۈتۈشەتتىم، شۇنىڭ بىلەن بۇ خىزمەتتىن چېكىنىشنىمۇ ئويلىغانىدىم. كەيپىياتىم بەك تۆۋەن بولغاچقا ۋە نازارىلىقىم كۈچىيىپ كەتكەچكە، يەنە كېلىپ بەك ھالسىزلىنىپ كەتكەچكە، بۇ ئەھۋالنى ئۆزگەرتمىسەم بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلدىم.

مەن بېجلىي دوختۇرنى ئىزدەپ بېرىپ، ھەقىقىي ئەھۋالنى چۈشەندۈردۈم. ئۇنىڭغا بىر قانچە ھەپتە يېڭى كېسەللەرنى قوبۇل قىلماي كونا بىمارلىرىمنىڭ ئەھۋالىنى بىر تەرەپ قىلۋېلىشىمنى ئېيتتىم. ئۇ سۆزلىرىمنى ناھايىتى سەۋرچانلىق بىلەن ئاڭلىدى، بىر قېتىممۇ ئۈزۈۋەتمىدى. مەن ئەھۋالنى تولۇق دەپ بولغاندىن كېيىن، ئۇ بىردەم

ئۇنسىز تۇرۇپ كەتتى-دە:

— ئاپلا، سىزدە مەسىلە كۆرۈلۈپتۇ ئەمەسمۇ! — دېدى.

ئۇنىڭ مېھرىبانلىقىدىن سۆيۈنۈپ:

— رەھمەت سىزگە، مەن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ — دەپ سورىدىم.

— دېدىمغۇ سكوت، سىزدە چوڭ چاتاق كۆرۈلۈپتۇ! — دېدى ئۇ.

بۇ خىل كاللا دېسە پاچاق دەيدىغان جاۋابتىن كۆڭلۈم سەل يېرىم بولدى، شۇنداقتىمۇ سورىدىم:

— توغرا، مەن ئۆزۈمدە چاتاق بارلىقىنى بىلىمەن، شۇڭا سىزنى ئىزدەپ كەلدىم، سىزنىڭچە قانداق قىلسام بولىدۇ؟

— سىز گېپىمگە زەن سالمايۋاتىسىز، ئېيتقانلىرىڭىزنى تولۇق ئاڭلىدىم، قاراشلىرىڭىزغىمۇ قوشۇلىمەن، سىزدە ھەقىقەتەن چوڭ چاتاق كۆرۈلۈپتۇ! — دېدى ئۇ يەنە.

مەن تېرىكىپ قالدىم:

— شۇنداق، ئۆزۈمدە چاتاق بارلىقىنى بىلىمەن، بىلمەكچى بولغىنىم، مەن قانداق قىلىشىم كېرەك؟ — دېدىم.

— سكوت، ياخشى ئاڭلاڭ، مەن يەنە بىر قېتىم دەي، سىزدىن چاتاق چىقىپتۇ، ئېنىقراق دېسەم، سىزدىكى چاتاق ۋاقىت بىلەن مۇناسىۋەتلىك، ئۇ سىزنىڭ ۋاقتىڭىز، ھەرگىزمۇ مېنىڭ ۋاقتىم ئەمەس، شۇڭا بۇ ئىش مەن بىلەن مۇناسىۋەتسىز. سىز ئۆزىڭىزنىڭ ۋاقىت جەھەتتىن چىققان مەسىلىڭىزنى بىر تەرەپ قىلىڭ. سىز سكوت پېك، ۋاقىت جەھەتتىكى قېينىچىلىقىڭىزنى ئۆزىڭىز بىر تەرەپ قىلىڭ، دېمەكچى بولغانلىرىم مۇشۇ، — دېدى ئۇ يەنە ئۆز گېپىنى يورغىلىتىپ.

مەن ئاچچىقلانغىنىمچە ئۇنىڭ ئىشخانىسىدىن چىقىپ كەتتىم، ئاچچىقىم ئۆزۈنغىچە يانمىدى. مەن ئۇنى خاراكتېروزغا گىرىپتار بولۇپتۇ، بولمىسا مېنىڭ مەسىلەمگە بۇنداق پەرۋاسىزلىق قىلمىغان بولاتتى دەپ ئويلىدىم. مەن ئۇنىڭ كىچىككىنە تەكلىپتىن ئۆزىنى قاچۇرغىنىغا نارازى بولدۇم. بۇ ئەبلەخ ئۆزىنىڭ مۇدىرلىق مەسئۇلىيىتىنى ئۇستىگە ئالمىدى دەپ ئۇنىڭدىن ئاغرىنىپ يۈردۈم.

ئوچۇق بولۇش

ئۇچ ئايدىن كېيىن ئۇنىڭ ئېيتقانلىرىنى چۈشەندىم. بېجلىي دوختۇر خاتا قىلمىغانىدى، ئەسلىدە خاراكتېرىز ئۇ ئەمەس، مەن ئىكەنىمەن. ئەسلىدە ئۆزۈمنىڭ ۋاقتىغا ئۆزۈم مەسئۇل بولۇشۇم، ئۆزۈمنىڭ خىزمەت تەرتىپىنى ئۆزۈم ئورۇنلاشتۇرۇشۇم كېرەك ئىكەن. خىزمەتداشلىرىمدىن كېيىن ئىشتىن چۈشۈشۈم ئۆزۈمنىڭ تاللىشىدىن بولغانىكەن، تاللىشىمغىمۇ ئۆزۈم ئىگە بولۇشۇم كېرەك ئىكەن، ئەلۋەتتە. ئەمەلىيەتتە خىزمەتداشلىرىمنىڭ بالدۇر ئىشتىن چۈشكىنىگە قاراپ ئولتۇرۇشۇمۇ بىر ئازابلىق ئىش، ئۆيگە كېيىن قايتىش، ئايالىمنىڭ «ئۆي بىلەن كارىڭىز يوق» دەپ تېرىكىشلىرىمۇ بىر ئازابلىق ئىش، بىراق، بۇلار يەنىلا تاللىشىمنىڭ نەتىجىسى خالاس. ئەگەر مەن بۇ ئوقۇبەتلەردىن قۇتۇلاي دېسەم، چوقۇمكى، خىزمەت ئۇسۇلۇم ۋە ئىش تەرتىپىمنى قايتىدىن ئورۇنلاشتۇرۇشۇم كېرەك. خىزمەت ۋاقتىمنىڭ كۆپ بولۇشى رەھىمسىز تەقدىردىن ياكى قاتتىق قول باشقۇرغۇچىنىڭ سەۋەبىدىن ئەمەس، بەلكى ئۆزۈمنىڭ تاللىشىدىن، ئۆزۈم تاللىغان تۇرمۇش ئۇسۇلۇمدىن ۋە خىزمەت تەرتىپىمدىن كېلىپچىققان.

بۇ مەسىلە ئىدىيەمدىن ئۆتكەنىدىن كېيىن، گەرچە تۇرمۇش ھالىتىمدە ئۆزگىرىش بولمىسىمۇ، بىراق ئۇنىڭغا تۇتقان پوزىتسىيەمدە ئۆزگىرىش بولدى. ئىشتىن بالدۇر چۈشىدىغان خىزمەتداشلىرىمغا نەپرەتلەنمەيدىغان بولدۇم. ئۇلار ماڭا ئوخشىمايدىغان تۇرمۇش ئۇسۇلىدا ياشىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا ئۆچلۈك قىلىشىمنىڭ قىلچىلىك ئاساسى يوق ئىدى. ئەگەر ھاجىتى بولسا، مەنمۇ تۇرمۇشۇمنى ئۇلاردەك

ئورۇنلاشتۇرسامىلا بولاتتى. ئۇلارغا ئۆچ بولۇشۇم ئەمەلىيەتتە ئۆزۈمنىڭ ئۇلارنىڭكىگە ئوخشمايدىغان تاللىشمىغا ئۆچ بولغىنىم ئىدى. لېكىن مەن ئۆزۈمنىڭ تاللىشىدىن پەخىرلىنەتتىم، خۇشال ئىدىم.

ئۆزىنىڭ قىلىقىغا مەسئۇل بولۇشنىڭ قىيىن بولۇشى شۇ يەردىكى، شۇ خىل قىلىقنىڭ ئارقىسىدىن ئوقۇبەتمۇ تەڭ يېتىپ كېلىدۇ. مېنىڭ بېجلىي دوختۇردىن خىزمەت ۋاقتىمنى قايتىدىن ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇشنى تەلەپ قىلىشىم ئەمەلىيەتتە خىزمەت ۋاقتىمنىڭ ئۆزىرىشىدىن كېلىپچىققان ئوقۇبەتتىن قاچقانلىقىم ئىدى. بىراق بۇ خىل تاللاش شۇ خىل كېسەلگە گىرىپتار بولۇش ۋە كەسپىي تەربىيەلىنىشتىن كېيىن قېچىپ قۇتۇلغىلى بولمايدىغان ئاقىۋەت ئىدى. بېجلىي دوختۇردىن خىزمەت ۋاقتىمنى ئورۇنلاشتۇرۇشنى تەلەپ قىلىشىم ئەمەلىيەتتە ئەركىنلىكىمنى ئۆنىڭغا تاپشۇرغىنىم ئىدى، «مېنى كونترول قىل، ماڭا غوجايىن بول» دېگىنىم ئىدى.

ھەر قېتىم ئۆز مەسئۇلىيىتىمىزنى ئۈستىمىزگە ئېلىشتىن قاچقىنىمىزدا، شۇ مەسئۇلىيەتنى باشقا بىر ئادەم ياكى تەشكىلاتنىڭ قولىغا تۆتقۇزۇپ قويغان بولىمىز. شۇنداقلا بولىدىكەن، بىز بارلىق ھوقۇقلىرىمىزنى ئاتالمىش تەقدىرگە، جەمئىيەتكە، ھۆكۈمەتكە، ئەمەلدارغا ياكى غوجايىنغا تاپشۇرۇپ قويغان بولىمىز. ئېرىچ فروم ناتىسىستىزم ۋە ھاكىممۇتلەقلىق توغرىسىدىكى مۇھاكىمىلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇپ «ئەركىنلىكتىن ئۆزىنى قاچۇرۇش» دەپ ئاتىغانىدى. بۇ تولىمۇ جايىدا ئاتالغان. مەسئۇلىيەت ئېلىپ كېلىدىغان ئوقۇبەتتىن قېچىش ئۈچۈن، قانچىلىك ئادەملەرنىڭ ئۆزىنى ئەركىنلىكتىن مەھرۇم قىلىۋاتقانلىقىنى نامەلۇم.

مېنىڭ ئەقىللىق، ئەمما تۇرمۇشى كۆڭۈلسىز بىر دوستۇم بار. ئۇ دائىم جەمئىيەتتىكى تۇرلۇك ئىجتىمائىي ئىللەتلەر، ئىرقىي كەمسىتىش، ئادىمىيلىكسىز سانائەت تەشكىلاتلىرى ۋە ساقچىلارنىڭ ئۆزۈن چاچ قويۇشنى چەكلىشى قاتارلىق ئەھۋاللاردىن قاقشاپلا يۇرىدۇ. مەن ئۇنىڭغا: «سەن ئەمدى كىچىك بالا ئەمەس، كىچىك بالا بولساڭغۇ ئاتا-ئاناڭغا تايانساڭ بولاتتى، ئۇنداق باللارنىڭ ھېچقانداق تاللاش ئىمكانىيىتى

بولمايتتى، بىراق سەن بەش ئەزاسى ساق، ئەقلى جايىدا پۈتۈنسۈرۈك بىر ئەر بولغاندىكىن، ئۆزۈڭنىڭ تاللاش ئەركىنلىكىگە ئۆزۈك ئىگە بول» دەپ نۇرغۇن قېتىم ئېيتتىم. بىراق ئۇ بۇ گەپلەرنىڭ تېگىگە يەتمىدى. ئەلۋەتتە، بۇ مېنىڭ تاللاش ئەركىنلىكى بىلەن ئوقۇبەت مۇناسىۋەتسىز دېگىنىم ئەمەس. بىز گەرچە دائىم «قوش زىياندىن يېنىكرەكنى تاللاش» خاھىشىدا بولساقمۇ، بىراق ھېچبولمىغاندا، ئاساسىي ھوقۇقلارنى تاللاش ئەركىنلىكىگە ئۆزىمىز ئىگە بولۇشىمىز كېرەك.

مەن دۇنيادا ھەقسىزەتەن رەزىل كۆچىلەرنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنىمەن، بىراق بۇ رەزىل كۆچىلەرگە قانداق يۈزلىنىشتە تاللاش ھوقۇقىنىڭ تامامەن ئۆزىمىزدە ئىكەنلىكىگىمۇ ئىشىنىمەن. ھېلىقى دوستۇم ئەرلەرنىڭ ئۆزۈن چاچ قويۇشىنى چەكلەيدىغان بىر مۇتەئەسسىپ يېزىدا تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، بىراق يەنىلا ئۇزۇن چاچ قويۇۋېرىدۇ، ئەگەر ئۇ بىر قەدەر ئېچىۋېتىلگەن شەھەرلەرگە كەلسە، چوقۇمكى چېچىنى قىسقارتىۋېتىدۇ، ھېچبولمىغاندا ساقچىلىققا ئىمتىھان بېرىپ باقىدۇ. ئەجەبلىنەرلىكى، ئۇ شۇنچە ئەقىللىق بولۇشىغا قارىماي، شۇ ھوقۇقلارنىڭ ئەمەلىيەتتە ئۆزىنىڭ تاللىشىدا ئىكەنلىكىنى ئويلاپمۇ باقمايدۇ. ئۆزىنىڭ سىياسىي تەسىرىنىڭ ئاجىزلىقىدىن ئاغرىنىپ تۇرسىمۇ، شەخسىي تەسىر دائىرىسىنى كۆچەيتىشنى ئويلاپمۇ قويمايدۇ. ئۇ ئەركىنلىكنى ھاياتى كەبى سۆيىدۇ، بىراق ئۇ ھەر قېتىم ئۆزىگە بېسىم ئېلىپ كەلگەن شۇ ھوقۇقلاردىن قاقشىغان ۋاقتىدا ئۆزىنىڭ ئەركىنلىكلىرىدىن ئاللىقاچان ۋاز كەچكەن بولىدۇ. مەن ئۇنىڭ كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئاشۇنداق ئوقۇبەتلىك تاللاشلار سەۋەبلىك ياشاشقا نەپرەتلىنىپلا ئۆتۈپ كەتمەسلىكىنى ئۈمىد قىلىمەن.

چىنلىققا سادىق بولۇش

چىنلىققا سادىق بولۇش ئەمەلىيەتتە ئىنتىزام تۇرغۇزۇش ۋە ئوقۇبەتنى ھەل قىلىشنىڭ ئۇچىنچى تۈرلۈك قورالىدۇر. بۇ مەسىلىلەر سىرتىدىن قارىغانىدا ناھايىتى ئاددىي، چىنلىق ئەمەلىيەتكە ماستەك، ساختىلىق دەل ئەكسىچىدەك بىلىنىدۇ. دۇنيانىڭ چىنلىقى بىزگە قانچە ئېنىقلاشقانسېرى، بىزمۇ مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشقا شۇنچە ماھىرلىشىپ كېتىمىز. رېئاللىققا بولغان قاراشلىرىمىزنى ئىسخېما ئارقىلىق ئىپادىلەپ، بىر پارچە قەلەم خەرىتىسى (ئاڭ ئىسخېمىسى) سىزىپ چىقساق، ھاياتلىق يولىمىزدا ئۇتۇقلۇق ئىلگىرىلىشىمىزگە پايدىسى بولىدۇ. بىراق بىز رېئاللىقنى چۈشىنىشكە قىلچىلىك قىزىقمايمىز، بىر قىسىم كىشىلەر ياشلىق دەۋرىدىلا بۇ تەرەپتىكى تىرىشچانلىقلىرىدىن ۋاز كېچىدۇ. ئۇلارنىڭ خەرىتىسى بەك تار دائىرىلىك ۋە مۇجمەل بولغانلىقتىن، دۇنيانى بىلىشىمۇ ناھايىتى تېيىز ۋە خاتا بولىدۇ. يەنە نۇرغۇن كىشىلەر قىرانلىق دەۋرىگە يەتكەنىدىن كېيىن، ئۆزىنىڭ خەرىتىسىگە ھېچقانداق ئۆزگەرتىش كىرگۈزمەيدۇ، ئۇلار خەرىتە ئاللىقاچان ئەڭ مۇكەممەل ھالەتكە كەلدى دەپ قارايدۇ، ئۆزىنىڭ دۇنيا قارىشىدا قىلچىلىك خاتالىق يوق (ھەتتا تەڭرىمۇ قۇسۇر تاپالمايدۇ) دەپ ئويلايدۇ، يېڭى ئۇچۇرلارغىمۇ قىزىقمايدۇ.

بۇنداق خەرىتىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشنىڭ تەس بولۇشىنىڭ سەۋەبى، ئۇ توختىماستىن تۇزىتىلىشكە موھتاج، دۇنيا توختىماستىن ئۆزگىرىدۇ، مۇزلار ئېرىيدۇ، يەنە قاتىدۇ. مەدەنىيەت گۈللىنىدۇ، ئاندىن خارابلىشىدۇ. دۇنيانى تونۇشتىكى مەۋقەيىمىز ئۆزۈكسىز ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ. باشقىلارغا بېقىنىدىغان باللار باشقىلارنى بېقىندۇرىدىغان كاتتا ئادەم

بولۇپ چوڭىيدۇ، بىراق ئاغرىغان ۋە قېرىغىنىمىزدا، كۆچمىز ئىز-دېرەكسىز غايىب بولىدۇ. پەرزەنتلىك بولۇش دۇنيايىمىزنى ئۆگەرتىدۇ، باللارنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ، كەيپىياتىمىزمۇ ئۆزگىرىدۇ. ھەر كۈنى قوبۇل قىلغان يېڭى ئۇچۇرلار يىغىلىپ غايەت زور تۇزىتىش سىستېمىسىنى شەكىللەندۈرىدۇ. ھالبۇكى، بۇ سىستېمىنى تۇزىتىش بەكلا ئوقۇبەتلىك، بىراق ھەل قىلمىسا، كېسەللىك مەنبەسى بولۇپ قالىدۇ.

بىر ئادەم ئۆزاق جەريانلىق تىرىشچانلىقى ۋە تەجرىبىسى ئارقىلىق، ئانىدىن ئۆزىنىڭ دۇنيا قارىشىنى ئىپادىلىيەلەيدىغان خەرىتىسىنى تاماملىيالايدۇ، يەنە كېلىپ، بۇنداق خەرىتىلەر بەكلا قوللىنىشچان بولىدۇ. شۇڭا بەزىدە يېڭى ئۇچۇرلار بۇرۇنقى قاراشلىرىمىزنىڭ خاتالىقىدىن بېشارەت بەرسىمۇ، خەرىتىمىز چوڭ بىر تۇزىتىشكە دۇچ كەلسىمۇ، ئۇنىڭغا ئۇنچە پەرۋا قىلىپ كەتمەيمىز. بىزنىڭ بۇنداق بىپەرۋالىقىمىز يېڭى ئۇچۇلارنى خاتا، بىدئەت ۋە رەزىل دەپ قارىۋالغانلىقىمىزدىن بولغان. بىز دۇنيانى كونترول قىلىپ ئۆزىمىزنىڭ خەرىتىسىگە ماسلاشتۇرۇشنى ئويلايمىز. كونا خەرىتىمىزنى ساقلاپ قېلىش ئۇچۇن يېڭى رېئاللىقنى ۋەيران قىلىمىز. ئاسانلا تۇزەتكىلى بولىدىغان يېڭى قاراشلىرىمىزنى رەت قىلىپ، نەچچە ھەسسە يۇقىرى زېھنىمىزنى خورىتىپ، كونا قاراشلىرىمىزنى قوغدايمىز. بۇ ھەقىقەتەن بىر تراگېدىيەدۇر.

كونا خەرىتىدىن ۋاز كېچىش

يېڭى رېئاللىق ئالدىمدۇ، كونا (ۋاقتى ئۆتكەن) خەرىتىنى جاھىللىق بىلەن ساقلاپ قېلىش، چوقۇم پىسخىك كېسەللىك شەكىللەندۈرىدۇ. ھەربىر پىسخولوگنىڭ ھىستېرىيەگە بەرگەن تەبىرى ئۆزئارا پەرقلىق. مېنىڭ تەبىرىمدە: «ھىستېرىيە — ئادەمنىڭ بالىلىق دەۋرىدىلا شەكىللەنگەن ھەمدە شۇنىڭغا ناھايىتى ماس كېلىدىغان ئۇقۇم ۋە ئىنكاسىتۇر، ئەمما ئۇ چوڭ بولغاندىن كېيىنكى دۇنياغا تەڭ سۈرۈلۈپ بارسا بولمايدۇ.»

ھىستېرىيە جەريانى ناھايىتى ئۇششاق (بىلىنمەيدىغان) بولىدۇ، بىراق كۆچلۈك بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرىگە ئىگە. 30 ياشلاردىكى بىر تىجارەتچى ھىستېرىيەنى داۋالىتىشنىڭ ئۇنۇمسىزلىكىنى جاكارلىدى. ئۇ ناھايىتى ئەقىللىق، بىراق چۈشكۈنلەشكەن كومپىيۇتېر تېخنىكىسى ئىدى. ئايالى ئىككى بالىسىنى ئېلىپ، ئۇنى تاشلاپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن مېنى ئىزدەپ كەپتۇ. ئايالىغا ئۇنچە تارتىشمايدىكەن، بىراق بالىلىرىغا چىدىمامسىش. ئەسلىدە ئايالى ئۇنىڭغا داۋالىنىشنى ئېيتقانىكەن. ئايالى ئۇنىڭ ئورۇنسىز كۈنلىشىدىن ۋە سوغۇق مۇئامىلە قىلىشىدىن نارازىمىش ھەم ئىدىيەسىنىڭ تۈتۈرۇقسىزلىقىدىن، داۋاملىق خىزمەت ئالماشتۇرۇشىدىن زېرىككەنمىش.

ئەسلىدە ئۇ ياشلىق دەۋرىگە قەدەم قويغاندىن باشلاپ، تۇرمۇشى مۇقىم كاپالەتكە ئىگە بولمىغانىكەن. دائىم ساقچىلار بىلەن سۈركىلىشىدىكەن، ھاراقكەشلىك، ئۇششۇقلۇق، ئويۇنخۇمارلىق ۋە مەمۇرىي خىزمەتلەرگە توسقۇنلۇق قىلىش قاتارلىق سەۋەبلىرى ئۈچۈن، ئۇچ قېتىم تۇرمىدە ياتقانىكەن. ئۇ ئالىي مەكتەپتە ئېلېكتىر-مېخانىكا فاكۇلتېتىدا

ئوقۇپ، يېرىم يولدا ئوقۇشتىن چېكىنگەن، سەۋەبى، «پىروفېسسورلارمۇ خۇددى ساقچىلارغا ئوخشاش ياخشى نېمىلەر ئەمەسمىش». كېيىن ئۇ ئەقىللىقلىقى ۋە يېڭىلىق يارىتىشچانلىقىغا تايىنىپ، كومپىيۇتېر ساھەسىدىن ئاسانلا خىزمەت تاپقان، بىراق ھېچقانداق يەردە يېرىم يىلدىن ئارتۇق ئىشلەپ باقمىغان. بۇنداق بولغاندا، دەرىجىسىمۇ ئۆسمەيدىكەن. ئۇ خىزمەتتىن قوغلانمايدىكەن، بەلكى غوجايىنلىرى بىلەن چىقىشالماي، خىزمەتتىن ئۆزى ئىستېپا بېرىدىكەن.

ئۇنىڭ دائىملىق سۆزى: «ھېچكىمگە ئىشەنمە». ئۇ بالىلىق چاغلىرىم ناھايىتى «نورمال» ئىدى دەپ قارايدىكەن، سۆھبىتىمىزدە، ئۇ ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆزىنى ئۈمىدسىزلەندۈرگەن ئىشلىرىنى بىر قانچە قېتىم تىلغا ئالدى. ئۇلار ھەر قېتىم تۇغۇلغان كۈندە بىر ۋېلىسىپىت سوۋغا قىلىشنى ئېيتىدىكەن، بىراق تۇغۇلغان كۈندە ئۇنتۇپ قېلىپ، باشقا نەرسە سوۋغا قىلىدىكەن. بىر قېتىم ئاتا-ئانىسى ئۇنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى پۈتۈنلەي يادىدىن چىقىرىپ قويغان، بىراق ئۇ ئاتا-ئانام ئالدىراش تۇرسا دەپ بۇنىڭغا ئۇنچە پەرۋا قىلىپ كەتمىگەن. يەنە ئاتا-ئانىسى ھەر جۈمە ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇشقا ۋەدە بېرىدىكەن، بىراق ئالدىراش ئىشى چىقىپ قالغانلىقى ئۈچۈن ئەمەلدىن قالدۇرىدىكەن. ھەتتا ئاتا-ئانىسى بىر قانچە قېتىم ئالدىراشلىقى سەۋەبلىك پۈتۈشكەن جايغا ئۇنى ئالغىلىمۇ بارمىغان ئىكەن.

هەستىرىيە

ئۇ ئادەمنىڭ مەسلىسى شۇ يەردىكى، كىچىكىدە ئاتا-ئانىسى ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلمىگەنلىكى سەۋەبلىك، ئېغىر زەربىگە ئۇچرىغان ھەمدە ئاتا-ئانىسىنىڭ ئىشەنچسىزلىكىنى بايقىغان. ئۇ بۇ نۇقتىنى ھېس قىلغاندىن كېيىن، كۆنلىرى بىر قەدەر ياخشى ئۆتۈشكە باشلىغان. شۇنىڭدىن كېيىن، ئۇ ئاتا-ئانىسىغا ھېچقانداق ئارزۇلىرىنى يۈكلىمىگەن، ئۇلارنىڭ ۋەدىلىرىنىڭ رېئاللىششىغا ئۇنچە پەرۋا قىلىپ كەتمىگەن. ئۇ ئاتا-ئانىسىغا ئىشەنمەيدىغان بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۈمىدسىزلىنىش قېتىم سانى ۋە ئوقۇبەت تارتىش دەرىجىسى مۆجىزە خاراكتېرلىك ئازايغان.

بىراق بۇ خىل تەڭشەش شەكلى بەك ئاۋارىچىلىك. ئاتا-ئانا بالىنىڭ پۈتۈن دۇنياسى، ئۇلارنىڭ باشقىچە ئىش بېجىرىدىغان ۋە يول تۈتىدىغان ئاتا-ئانىنى ئۇچرىتىش ئىمكانىيىتى يوق، ئۇلار ئاتا-ئانىسىنىڭ ئىش بېجىرىش ئۇسۇلىنى بىردىنبىر توغرا يول دەپ قارايدۇ، ئۇنىڭ ئەكسىچە ئاخىرقى يەكۈنى پەقەت «ئاتا-ئانام ئىشەنچسىز»لا خالاس. شۇڭا ئۇ «ھەرقانداق ئادەم ئىشەنچسىز» دەپ قارايدۇ. ھېچكىمگە ئىشەنمەسلىك ئۇنىڭ «ياشاش خەرىتىسى»گە ئايلىنىپ، ئۇنىڭ ياشلىق دەۋرىگىچە ساقلانغان، ھەتتا قىرانلىقىغچە داۋاملاشقان.

ئۇنىڭغا «قەلب خەرىتىسى»نى تۈزىتىش پۈرسىتى كۆپ بولغان، بىراق ئۇ چىڭ تۇتمىغان. ئاۋۋال، ئۇ «دۇنيادا بەزى ئادەملەر ئىشىنىشكە ئەرزىيدۇ»نى ئۆگىنىشتىن بۇرۇن، چوقۇم ئۇلارغا ئىشىنىشكە تەۋەككۈل قىلىپ بېقىشى كېرەك ئىدى. شۇنداق قىلسىلا، ئۇ ئۆزىنىڭ ئەسلىدىكى كونا خەرىتىسىدىن ئايرىلالايتتى. ئاندىن بۇ خىل بىلىش ئۇنىڭ ئاتا-

ئانىسىغا بولغان قارىشىنىمۇ ئۆزگەرتەتتى. ئۇ ئاتا-ئانىسىنىڭ ئەسلىدە ئۆزىنى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىنى، ئاتا-ئانا بولۇشقا لايىق ئەمەسلىكىنى ۋە باللىق دەۋرىنىڭمۇ نورمال ئەمەسلىكىنى ئېتىراب قىلغان بولاتتى. بۇ شۇبھىسىزكى ناھايىتى ئازابلىق. ئاخىرىدا، ئۇ «ھېچكىمگە ئىشەنمەسلىك» دېگەن بۇ ئىدىيەسگە ئاساسەن، ياشاش تەجرىبىسىدە بىر خىل تەڭشەش ئېلىپ بارااتتى. بۇ خىل تەڭشەش ئۇنىڭ نۇرغۇن ئوقۇبەتلىرىنى ئازايتاتتى، ئۇنۇمسىمۇ ياخشى بولاتتى. شۇڭا، ئۇنىڭدىن ۋاز كېچىپ ھەممىنى قايتىدىن باشلاش، ئۇنىڭ ئۈچۈن ناھايىتمۇ تەس بولغان.

شۇنىڭ بىلەن ئىككى بالىسى ئۇنىڭ بۇ دۇنيادىكى ئەڭ يېقىن ئادىمىگە ئايلانغان، ئۇ ئۇلارنى كونترول قىلسا بولاتتى، بىراق كونترول قىلىشقا ئامالسىز، ئۇ بۇ دۇنيادا پەقەت شۇ ئىككىلا ئادەمگە ئىشىنىدۇ.

ھىستېرىيە ھادىسىسىنى داۋالاشنى «خەرىتە تۈزىتىش قۇرۇلۇشى» دېيىش مۇمكىن. بىمارلارنىڭ ئىزدەپ كېلىشتىكى مەقسىتى ئۇلارنىڭ كونا خەرىتىسىنىڭ قىممىتى قالمىغانلىقى ئۈچۈندۇر، بىراق ئۇلار يەنىلا كونا قاراشلىرىدىن ۋاز كەچمەيدۇ، بارلىق ئۆزگىرىشنى رەت قىلىدۇ، بەزىدە ئۇلارنىڭ قارشى تۇرۇشى ناھايىتى كۈچلۈك، داۋالىسىمۇ ھېچقانداق ئۇنۇمى بولمايدۇ، مەنمۇ دەل مۇشۇنداق ئىدىم.

دەسلەپتە، ئۇ ھەر جۈمە كېلىشنى تەلەپ قىلغانىدى، بىراق ھەپتە ئاخىرىدا قوشۇمچە ئىش تاپقانلىقى ئۈچۈن، ئۇچ قېتىم كېلىپلا قايتا كەلمىدى. مەن ئۇنىڭغا پەيشەنبە كېلىشنى ئېيتتىم. ئىككى قېتىم كەلدى، ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە زاۋۇتتىدا ئىسمىنا ئىشلەيدىغان بولۇپ قېلىپ كەلمىدى، مەن ئۆزۈمنىڭ كونتەرتىپىمنى قايتىدىن تەڭشەپ، ئۇنىڭ ئىسمىنا ئىشلىمەيدىغان ئاخشىمى كېلىشنى دېدىم، يەنىلا ئىككى قېتىم كەلدى، ئۇنىڭدىن كېيىن ھەر كۈنى ئىسمىنا ئىشلەيدىغان بولۇپ قالدى. مەن ئەھۋالنىڭ ھەقىقەتەن شۇنداق ياكى ئەمەسلىكىنى سوربىدىم، ئەگەر شۇنداق بولسا، داۋالاشنىڭ مۇمكىن بولمايدىغانلىقىنى دېدىم. ئۇ زاۋۇتىنىڭ ئىسمىنا ئىشلەشنى تەلەپ قىلمايدىغانلىقىنى، پەقەت ئۆزىنىڭ كۆپرەك

كىرىمگە موھتاجلىقىنى، شۇڭا ئىشلەشنى داۋالىنىشتىنمۇ مۇھىم دەپ ئويلىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلدى. ئاخىردا، ئۇ ھەر دۈشەنبە كەچ كېلىشنى، ۋاقتى يەتمىسە تېلېفۇندا ئۇقتۇرۇپ قويىدىغانلىقىنى دېدى. مەنمۇ ئۇنىڭغا دۈشەنبە كەچ مەخسۇس ۋاقىت ئاجرىتىدىغانلىقىمنى، ئامال بار ئۇنىڭغا يارىدەم قىلىدىغانلىقىمنى ئېيتتىم. ئۇ مېنى ئۆزىگە كۆڭۈل بۆلمەيدۇ، شۇڭا ئۆزۈمنىڭ ۋاقتى تېخىمۇ مۇھىم دەپ قارىغانىكەن. نەتىجىدە مەن ئۇنىڭ ئۈچۈن ئىشەنچسىز ئادەم بولۇپ قالدىم، داۋالىشىممۇ شۇ يەردە ئاخىرلاشتى، مەن ئۇنىڭ كونا خەرىتىسىدە پەقەت بىر يېڭى «قەبرە تېشى» بولۇپ قالدىم، خالاس.

ھىستېرىيە ھادىسىسى پەقەت پسىخولوگ بىلەن بىمارلار ئارىسىدا مەۋجۇت بولۇپلا قالماي، يەنە ئاتا-ئانا بىلەن بالا، ئەر-ئايال، دوست-بۇرادەر، يالغۇچى-يالغانچى ۋە ھەر خىل تەشكىلات ياكى دۆلەتلەر ئارىسىدا ئومۇميۈزلۈك مەۋجۇت. يەنە كېلىپ، ھىستېرىيە ھادىسىسى خەلقئارا مۇناسىۋەتلەردە ئۆزگىچە تۈس ئالىدۇ، بىر دۆلەتنىڭ باشلىقلىرىمۇ ئادەم بولۇش سۈپىتى بىلەن، ئۇلارنىڭ باللىقتىكى بىر قىسىم تەجرىبىلىرى ئۇلارنىڭ ئادىمىيلىكىنى شەكىللەندۈرۈپ بولغان بولىدۇ. گېتلىرنىڭ قەلب خەرىتىسى قانداق تۈزۈلگەن بولغىيتتى؟ ۋېيتنام ئۇرۇشى ئاخىرلاشقۇچە، ئامېرىكىدا ئۇچ زۇكۇتۇڭ ئالماشتى، ئۇلارنىڭ قەلب خەرىتىسى قانداق بولغىيتتى؟ 1930-يىللاردىكى ئامېرىكا ئىقتىسادىي كىرىزىسىدا كىشىلەرنىڭ قەلبىدە قانداقراق خەرىتە شەكىللەنگەن؟ 1950-ۋە 1960-يىللاردا ئۇلارنىڭ قەلب خەرىتىسىدە قانداق ئۆزگىرىشلەر يۈز بەردى؟ 1970-يىللاردىكى ئۇرۇشقا قارشى دولقۇن بىلەن ئۇلارنىڭ قەلب خەرىتىسى ئارىسىدا قانچىلىك يېقىن مۇناسىۋەت بار؟ قەلب خەرىتىسى ئەگەر ۋاقىتدا ئۆزگەرتىلىپ تەكشىلسە، نۇرغۇنلىغان توقۇنۇشلارنى ھەل قىلالامدۇ؟ بىز قانداق قىلساق، ئۆزىمىزنىڭ قەلب خەرىتىسىنى دەۋرگە ماس تۈزىتەلەيمىز؟

ئادەم رېئاللىقتىن ئۆزىنى قاچۇرۇش نەتىجىسىدە دۇچ كەلگەن ئوقۇبەت دەل ئادەمنىڭ ماھىيىتىدۇر، بىز پەقەت ئۆزىمىزنى تىزگىنلەش

(ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز باشقۇرۇش) ئارقىلىق بۇ خىل ئوقۇبەتلەردىن بوشىنالايمىز. بۇنىڭ ئۈچۈن، بىز چوقۇم چىنلىققا سادىق بولۇشىمىز، ئۇنى راھەتتىنمۇ ئۈستۈن بىلىشىمىز كېرەك. ھەقىقەتنى ئىزدىگىنىمىزدە، بارلىق ئوقۇبەتلەرگە يۈزلىنەلىشىمىز كېرەك. قەلىب ساغلاملىقى بىر خىل توختىمايدىغان، ئۇزۇلۇپ قالمايدىغان ۋە ئۇزۇكسىز بەدەل تۆلەيدىغان جەريانداۋۇر.

ئۆزلۈكنىڭ ماھىيىتىگە جەڭ ئېلان قىلىش

ھەقىقەت ئۇچۇن بەدەل تۆلەش دېگەن نېمە؟ ئەمەلىيەتتە، ھەقىقەت كەسكىنلىك بىلەن توختىماستىن ئۆزىنى خورىتىشنى تەلەپ قىلىدۇ. بىز ئۆزىمىز ۋە تاشقى دۇنيانىڭ تېگىشكەن يېرىدىن دۇنيانى بىلىمىز. دۇنيانى ھەقىقىي بىلىش ئۈچۇن دۇنيانى كۆزىتىشكە ۋە ئۆزلۈكنى مۇھاكىمە قىلىشقا موھتاجمىز. پىسخولوگلارنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشى ئۆزىگە شۇنداق دەيدۇكى، ئەگەر ئۆزىمىزنىڭ ئىچكى دۇنياسىدىكى توقۇنۇشنى ۋە ھىستېرىيەنى چۈشەنمىسەك، ئۇنداقتا بىمارلارنىڭ قەلبىدىكى توقۇنۇشنى ۋە ھىستېرىيەنى بىلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس، شۇڭا تەربىيەلىنىش جەريانىدا، بىزمۇ ئەڭ ياخشىسى پىسخىكىلىق داۋالىنىش ۋە پىسخىكىلىق ئانالىزنى قوبۇل قىلىشىمىز كېرەك.

ئەپسۇسكى، بارلىق پىسخولوگلار بۇ بىر نۇقتىنى ئورۇنداپ كېتەلىشى ناتايىن. نۇرغۇنلىغان كىشىلەر تاشقى دۇنيانى ناھايىتى ئەستايىدىللىق بىلەن كۆزىتىدۇ، بىراق ئوخشاش كۆز بىلەن ئۆزلۈكنى كۆزىتىشنى ئۇنتۇپ قالىدۇ. پەننىي ئۆلچەم بويىچە قارىغاندا، ئۆلارنى قالتىس ئىشلىدى دېگىلى بولىسمۇ، بىراق ئۇلار ئۇنچىلىك دانىشمەنلەردىن ئەمەس. بۇ خىل ئادەملەردىن پىسخولوگلارنىڭ بايقىغانلىرى ھەقىقەتەن كۆپ.

دانىشمەنلەرنىڭ ھاياتى ئۆلارنىڭ ئوي (تەپەككۇر) لىرى بىلەن قىلىق (ھەرىكەت) لىرىنىڭ بىرلىككە كېلىشىدىن تەشكىل تاپىدۇ. مەن ياشلىق دەۋرىدىكى بالىلارنىڭ ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆلارغا: «ئويلايدىغانلىرىڭ بەك كۆپكەن» دېگەنلىرىنى ئۆز قۇلىقىم بىلەن ئاڭلىغانىدىم. بۇ دەرۋەقە

يالغان گەپ. چۈنكى بىزنىڭ ئادەم بولالىشىمىزدىكى سەۋەب شۇكى، ئالدى مېڭە يېپراقچىلىرىمىز بىزگە ئۆز ئويىمىز ۋە خاتالىقىمىز ئۈستىدە ئويلىنىدىغان ئىقتىدارنى ئاتا قىلغان. تاشقى دۇنيانى كۆزىتىشىمىز ئىچكى دۇنيارىمىزدىكى خاتالىق ئۈستىدە ئويلىنىشىمىزدەك ئۇنداق ئوقۇبەتلىك بولمايدۇ. مانا بۇ كۆپ سانلىق كىشىلەرنىڭ ئۆزىنى قاچۇرۇشىدىكى سەۋەبتۇر. بىراق بىر ئادەم ھەقىقەتكە ئۆزىنى قۇربان قىلىش جەريانىدا ئىپادىلەپ چىقىرىدىغان ئوقۇبتىمۇ بىر قەدەر ئېغىر بولىدۇ، يەنە كېلىپ، ئۆز خاتالىقى ئۈستىدە ئويلىنىش جەريانىنىڭ ئۇزاقلىششىغا ئەگىشىپ بىر خىل ئەرزىمەس نەرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ. ھەقىقەتكە ئۆزىنى بېغىشلىغان ھايات ئۆزلۈكسىز جاكارلىغان جەڭنى خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلىشتىنمۇ دېرەك بېرىدۇ. ئۆزىنىڭ بىردىنبىر قەلب خەزىنىسىنى بېكىتىش ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇنمۇ-ئەمەسمۇ، بۇ ئۆزگە خەزىنە ئىگىلىرىنىڭ تەنقىد ۋە رىقابەتلىرىگە باغلىق. بىراق خەزىنىسى تۈزەتسەك ئوقۇبەتكە قالىدىغانلىقىمىز ئۈچۈن، گەپنى ئاسانلا باشقا تېمىلارغا يۆتكەيمىز-دە، ئۆزىمىزگە ئىجابىي تەرەپتىن ئۆچراشتىن ئۆزىمىزنى قاچۇرىمىز. باللىرىمىزغا: «ئاقساقاللىق قىلما، بۇ ئائىلىنىڭ باشلىقى مەن» دەيمىز. ئاياللىرىمىزغا: «كەچۈرۈمۈتكىنىم يېنىڭكەپتۇ-دە، يەنە ئالدىپەشلىك قىلىدىغان بولساڭ، كۆرگۈلۈكۈڭنى كۆرسىتىمەن، قىلغانلىرىڭغا پۇشايمان قىلغۇزۇپتىمەن» دەيمىز. چوڭلار دائىم: «مېنىڭ يېشىم بىر يەرگە باردى، ئەمدى گېپىمگە ئۇنمىساڭ ئۆلۈپلا بېرىمەن، بۇ يېشىمدا مېنى بۇنچە خاپا قىلىپ نېمىگە ئېرىشەرسەن» دەيدۇ. غوجايىنلار ئىشلەمچىلىرىگە: «ئەگەر ماڭا جەڭ ئېلان قىلساڭ، ئۈستىخىنىڭ قاتتىقراق بولسۇن، بولمىسا باشقا يەرگە كېتىپ قالما» دەيدۇ. رىقابەتتىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ھاياتتىكى بىر چوڭ ئالاھىدىلىك، بىراق ئۇ بىز ئۇچۇن پايدىلىق يېكى ئۆزگەرتكىلى بولماسلىقتىن دېرەك بەرمەيدۇ. مودېرىن (مودېرنىستىك، زامانىۋى) ئادەملەر بىلەن ئېتىبدائىي ئادەملەرنىڭ ئوخشىماسلىقى شۇ يەردىكى، بىز ماھىيىتىمىزگە ئات ناھايىتىمۇ كۆپ نەرسىلەرنى ئۆگىنىۋالغان، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار بىزنىڭ ئىككىلەمچى ماھىيىتىمىزگە ئايلانغان. ئەمەلىيەتتە

بارلىق ئۆزىنى ئۇزى باشقۇرۇش قىلىقلىرىنى ئىككىلەمچى ماھىيەتنىڭ مەشقى دەپىشكە بولىدۇ. ماھىيەتتىن ھالقىش، ماھىيەتنى ئۆزگەرتىش، ماھىيەتكە يات ئىشلارنى ئۆگىنىش ئادەمىيلىكنىڭ مۇھىم ئالاھىدىلىكىدۇر.

پسىخىك داۋالىنىشنى قوبۇل قىلىش ئەمەلىيەتتە ئۆزلۈكىكە جەڭ ئېلان قىلىش پوزىتسىيەسىدۇر، بىراق پسىخولوگلارنىڭ قارىشىچە، نۇرغۇنلار بۇنىڭ بىر مەيدان ئۆزلۈكىكە جەڭ ئېلان قىلىش جەريانى ۋە ئىنتىزام تەربىيەسى ئىكەنلىكىنى ئاڭقىرالمايدۇ. ئۇلارنىڭ قوغلىشىدىغىنى «تەسەللى» خالاس. ئۇلار كەلگۈسىگە جەڭ ئېلان قىلغان ۋاقىتتا، نۇرغۇنلىرى ھودۇقۇپ كېتىدۇ، ھېچبولمىغاندا، ئۆزىنى قاچۇرىدۇ، بۇلارغا پەقەت جەڭ ئېلان قىلىش ۋە ئىنتىزام ئارقىلىقلا تەسەللىگە ئېرىشكىلى بولىدىغانلىقىنى ئۆگىتىش تولىمۇ ئوقۇبەتلىك ۋە ماھارەت تەلەپ قىلىدىغان خىزمەت. كەسىپ ئەھلىلىرى : «پسىخولوگلار چوقۇم بىمارلارنى ‹قىزىقتۇرۇش› ئارقىلىق داۋالاشنى قوبۇل قىلدۇرۇشى كېرەك» دەپ قارايدۇ، بەزىدە پسىخولوگ بىمار بىلەن ناھايىتى ئۇزاق ۋاقىت بىللە بولسىمۇ، بىراق ھەقىقىي داۋالاش تېخى باشلانمىغان بولىدۇ.

راست سۆزلەش ئويۇنى

پسخكىلىق داۋالاشتا «ئەركىن ئەسلىتىش» ۋە «ئىلھام» دىن ئىبارەت ئىككى خىل ئۇسۇل بىمارلارنى ئۆزىنىڭ قاتمال ئىدىيەسىدىن ياندۇرۇشنىڭ دائىملىق ۋاستىسى قىلىپ قوللىنىلىدۇ. بىماردىن: «ئەڭ ئاۋۋال نېمە ئويلىسا شۇنى دېيىش، ئەگەر كۆپ ئىشنى تەڭ ئويلىغان بولسا، ئەڭ ئاۋۋال دېيىشنى خالىمايدىغانلىنى دېيىش» تەلەپ قىلىنىدۇ. گەرچە بۇ ئىشلارنى «دېيىش ئاسان، قىلماق تەس» بولسىمۇ، بىراق ئۇنۇمى ناھايىتى تېز. ناھايىتىمۇ ئىچ مىجەز ئادەملەر بارکى، ئۇلارنىڭ ئەسلەش پائالىيىتىمۇ ساختىلىق بىلەن تولغان بولىدۇ، نۇرغۇن قىسمەتلىرىنى سۆزلەيدىيۇ، بىراق ئەڭ مۇھىم قىسمى (قەلب يارىسى) نى قەستەن يوشۇرىدۇ. بىمارلارنى داۋالاش پائالىيىتىنى «مۇخبىرلار يىغىنى»غا ئۆزگەرتىۋېتىدۇ، نەتىجىدە، ئۆزىگە ئۆزى جەڭ ئېلان قىلىشتىن ئۆزىنى ئېلىپ قېچىپ، ۋاقىت ۋە زېھنىنى ئىسراپ قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىدە دېگۈدەك ئۆزىنى ۋە ئۆزگىنى ئالداش خاھىشى ئېغىر بولىدۇ.

ئۆزلۇككە جەڭ ئېلان قىلىشنى خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلىدىغان شەخس ۋە تەشكىلاتلارغا نىسبەتەن ئېلىپ ئېيتقاندا، رېئاللىق ئۆچۈن سىزغان خەرىتىلىرى (قەلب خەرىتىسى)، ھەر ۋاقىت جامائەت تەكشۈرۈشىنى قوبۇل قىلالايدۇ. دېمەك، ھەقىقەتكە بېغىشلانغان ھاياتنىڭ ئۇچىنچى تۈرلۈك شەرتى چوقۇمكى سەمىمىي ياشاشتۇر. بىز توختىماستىن ئۆز خاتالىقىمىز ئۈستىدە ئويلىنىشىمىز كېرەك. ئۆزىمىزنىڭ ئورتاقلىقىنى (سۆزلەشلا ئەمەس، سۆزلەش شەكلىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)، بىلىدىغان رېئاللىقىمىزنى ئەينەن ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىشىمىز كېرەك.

بۇ خىل سەمىمىيلىك ئوقۇبەتلىك بولىدۇ. ئادەتتە ئادەملەرنىڭ يالغان سۆزلىشى ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىشنىڭ ئازابىدىن ۋە ئاقىۋىتىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ئۈچۈندۇر. سۈمبىن ۋەقەسىدە، نېكسۇن زۇكتۇكنىڭ يالغان سۆزلىشىنىڭ سەۋەبى خۇددى تۆت ياشلىق بالىنىڭ چىراغنى چېقىۋەتكەندىن كېيىن ئىقرار قىلىشنى خالىمغان سەبىيلىكىگە ئوخشايدۇ. ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىشتىن ئىلگىرى يالغان سۆزلەش ئوقۇبەتتىن ئۆزىنى قاچۇرغان بىلەن باراۋەر، بۇ خىل ئەھۋالدا ئېنىقكى پىسخىك كېسەللىك تېخىمۇ ئېغىرلىشىدۇ.

يالغانچىنىڭ يالغان سۆزلەش ئوبيېكتى پەقەت ئۆزگىنىلا ئەمەس، يەنە ئۆزىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۆزىنىڭ كىملىكى ۋە رېئاللىق ئۈقۇمىنى چۈشىنىشىمۇ ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىشتۇر، ھاياتتا يەنە باشقىلارنىڭ جەڭ ئېلان قىلىشىدىنمۇ ساقلانغىلى بولمايدۇ.

ئۆزىنى ئالدايدىغانلارنىڭ سانى كۆپ بولمىسىمۇ، بىراق دائىم كۆرۈلىدىغىنى ۋە بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرى ئەڭ كۈچلۈك بولغىنى «بىز بالىمىزنى بەك ياخشى كۆرىمىز» ۋە «ئاتا-ئانام مېنى بەك ياخشى كۆرىدۇ» دىن ئىبارەت بىرنەچچە ئېغىز سۆزىدۇر. بۇ بىر ئەمەلىيەت بولسىمۇ، بىراق نۇرغۇنلار بۇنى ئېتىراب قىلمايدۇ. شۇڭا مەن دائىم: «پىسخىكىلىق داۋالاش بىر قېتىملىق راست سۆزلەش ئويۇنى» دەيمەن. بىزنىڭ ئەڭ مۇھىم خىزمىتىمىز دەل بىمارلارنىڭ يالغانچىلىقىغا يۈزلىنىشتۇر.

پىسخىك مەسىلىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ يىلتىزى بىر، ھەممىسى ئۆزىنى ئالداش ۋە ئۆزگىنى ئالداشنىڭ كېسىشمىسىدىن شەكىللەنگەن توردىن كېلىپچىققان. ئۇ پەقەت «مۇتلەق سەممىي كەيپىيات» ئالدىدىلا ئاندىن يوقىلىدۇ. پىسخىكىلىق داۋالاش مۇتەخەسىسلىرى چوقۇم بىمارلار بىلەن سەممىي ۋە ئېچىۋېتىلگەن سۆزلىشىش مۇناسىۋىتىنى شەكىللەندۈرۈشى لازىم. ئەگەر بىزنىڭ ئۇلارنىڭكىگە ئوخشاش ئوقۇبەت تەجرىبىمىز بولمىسا، ئۇنداقتا نېمىگە ئاساسەن بىمارلاردىن رېئاللىققا يۈزلىنىش ئوقۇبىتىنى ئوستىگە ئېلىشنى تەلەپ قىلالايمىز؟ بىز پەقەت ئۆزىمىزنىڭ تەجرىبىسى ئارقىلىق باشقىلارغا مەسلىھەت بېرەلەيمىز،

داۋالىيالايمىز.

يالغان گەپ ئاق (ئاق كۆڭۈللۈك بىلەن ئېيتىلغان) يالغان ۋە قارا (رەزىللىك بىلەن ئېيتىلغان) يالغاندىن ئىبارەت ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ. ئاتالمىش قارا يالغان بىلىپ تۇرۇپ يالغان سۆزلەشنى كۆرسىتىدۇ، ئاق يالغان بەلكىم راست بولۇشى مۇمكىن، بىراق بىز ئۇنىڭ كۆپ قىسمىغا ئىشەنمەيمىز. بىر قىسىم يالغانچىلىقتا ئاق ئوردىن قادالغان بولىدۇ، بىراق ئۇ يالغان ئەمەسلىكتىن ياكى كەچۈرۈشكە بولىدىغانلىقتىن دېرەك بەرمەيدۇ. ھۆكۈمەت تەكشۈرۈش تۈزۈمى ئارقىلىق، ئاۋامنى مۇھىم ئۇچۇرلارنى بىلىشتىن مەھرۇم قىلىدۇ، بىر يالغانچى ھۆكۈمەت ھەرگىزمۇ دېموكراتىك بولمايدۇ. بىمارلار تارماق بانكىغا پۇل ئامانەت قويغانلىقىنى تىلغا ئالمايدۇ، بۇنىڭ داۋالاشقا بولغان توسالغۇسى يالغان ئېيتىشقا ئوخشاش ئېغىر. چىنلىقنى يۇشۇرۇش ئادەمگە يەڭگىللەپ قالغاندەك تۇيغۇ بەرگەچكە، نۇرغۇن كىشىلەر ئاق يالغانچىلىق شەكلىنى ئىشلىتىشكە ئامراق، ھالبۇكى ئۇنىڭغا كىشىلەر ئۇنچە پەرۋا قىلىپ كەتمىگەچكە ئۇنىڭ خەتىرى قارا يالغانغا سېلىشتۇرغاندا تېخىمۇ چوڭ.

جەمئىيەت ھەمىشە «باشقىلارنىڭ ھېسسىياتىغا ئازار بەرمەسلىك كېرەك» دەيدىغان مەۋقەنى ئاساس قىلغانلىقى ئۈچۈن ئاق يالغانچىلىقنى ئەيىبلىمەيدۇ. ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلىرىمىزنىڭ يۈزەكىلىكىمۇ ئادەمنى ئەپسۇسلاندۇرىدۇ. ئاتا-ئانىلار بالىلىرىغا دەيدىغان ئاق يالغانىنى مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى دەپ قارىۋالغانلىقتىن، بىر قەدەر نورمال ھېسابلىنىدىغان ئاتا-ئانىلارنىڭمۇ، ئېچىۋېتىلگەن پوزىتسىيە بىلەن بالىلىرىغا يۈزلىنىشى تەس. ئۇلار بالىلىرىنىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ ئەپيۇنخورلۇمار (نەشىكەش، ھاراقكەش، بەڭگە)، ئۇرۇشقاق (جېدەلخور)، ئىككى يۈزلىمچى ئىكەنلىكىنى ھەمدە دوختۇرلار روھ-تەن تەڭپۇڭسىزلىقى ھادىسىسى دەپ دىياگنوز قويغانىدەك بىنورمال، ساختىپەز (ئوغرى) ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلالمايدۇ. ئۇلار ھەتتا بالىلىرىغا بانكىغا قويغان پۇلنىڭ قانچىلىكلىكىنىمۇ ئېيتىپ بېرىشنى خالىمايدۇ.

دائىم چىنلىقنى يوشۇرۇشتەك بۇ خىل قىلمىش بالىلارنى

قوغداشتىكى ئەڭ ياخشى تەدبىر دەپ قارىلىدۇ، بىراق بۇ خىل تەدبىرلەرنىڭ ھېچقايسىسىدىن كۆزلىگەن ئۈنۈمگە ئېرىشكىلى بولمايدۇ. بالىلار ئاتا-ئانىسىنىڭ ئالدىنقى ئاخشىملا بىر كېچە ئۇرۇشۇپ چىققانلىقىنى، بوۋا-مومىلىرىنىڭ ئاغرىنىشلىرىنى، ئانىسىنىڭ سەپرالىقىنى، دادىسىنىڭ پايچەك ئويناپ زىيان تارتقانلىقىنى بىلىدۇ، بۇنىڭ نەتىجىسى قوغداش ئەمەس، بەلكى مەھرۇم قېلىشتۇر. بالىلار كاپىتال (پۇل)، كېسەللىك، زەھەر (تاماكا، نەشە، ھاراق، خىروئىن، كوكايىن قاتارلىق)، جىنسىيەت، نىكاھ، ئاتا-ئانا، بوۋا-مومىا (تۈغقاندارچىلىق) ۋە باشقا جەھەتلەردىكى بىلىملەردىن مەھرۇم قالىدۇ. بالىلارنىڭ ئېچىۋېتىلىش ۋە سەمىمىيەت بىلەن ئۇچرىشىش پۇرسىتى بولمىغاچقا، ئۇلارنىڭ سەمىمىيەتنى ئۇگىنىشى يېتەرسىز، ئېچىۋېتىلىشى مۇكەممەلسىز ۋە جاسارىتى چەكلىك بولۇپ قالىدۇ.

ئاتا-ئانىلار بالىلىرىنى بۇ خىل ئۇسۇل ئارقىلىق قوغدايمەن دېسە، بەزىدە ھەقىقەتەن مۇھەببەتنى قوزغىلىش نۇقتىسى قىلسىمۇ، بىراق ئۇلارنىڭ قارىشى خاتا بولۇپ چىقىدۇ، خالاس. كۆپ قىسىم ئاتا-ئانىلار «قوغداش»نى دەستەك قىلىپ بالىلارنىڭ ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىشىدىن ساقلىنىدۇ، ئۆزىنىڭ بالىلىرىغا بولغان كونترول‌لۇقىنى ساقلاپ قالىدۇ. ئاتا-ئانىلارنىڭ بۇ خىل قىلمىشلىرى ئەمەلىيەتتە: «ئەي ئوغلۇم (قىزىم)، مەندىن ئۇگۇت، ياخشى ئاڭلا، كىچىك بولغانىدىكىن ئۆزۈڭ ئويلاشقا تېگىشلىك ئىشلارنى ئويلا، چوڭلارنىڭ ئىشىنى چوڭلار ھەل قىلىدۇ، بۇ ھەر ئىككىلىمىز ئۈچۈن ياخشى، بىز سېنى قاتتىق باشقۇرساق، سەنمۇ غەمسىز چوڭ بولسەن، بۇنداق ئىشلارغا ئارىلاشما، بۇ ھەممىمىزگە پايدىلىق» دېگىنىدىن باشقا نەرسە ئەمەس.

چىنلىقنى يوشۇرۇش تاللاش خاراكتېرىگە ئىگە

سەمىمىيلىكنى قوغلىشىش ئىستىكى بىلەن قوغداشنى مەقسەت قىلىش زىددىيەتلەشكەندە، توقۇنۇش رەسمىي پارتلايدۇ. مەسىلەن ئېيتساق، تۇرمۇشى ناھايىتى مۇكەممەل كىشىلەرمۇ تۇيۇقسىز ئاجرىشىپ كېتىشنى ئويلىشىپ قالىدۇ، ئەلۋەتتە ئاتا-ئانىلارنىڭ نىكاھ مەسىلىسىدە ئېغىر ئىختىلاپ بولسا، چوڭلار دېمىگەن تەقدىردىمۇ باللار ئاللىبۇرۇن بۇ خىل يوشۇرۇن ۋەھىمىنى ھېس قىلىپ بولغان بولىدۇ. ئەگەر ئاتا-ئانىلار بۇگۈن ئۇرۇشۇپ قالغان بولسا ئەتىسى باللىرىغا: «داداڭ-ئاپاڭلار تۈنۈگۈن ئاجرىشىشنى ئويلاشقان، بىراق بىز ھەرگىز بۇنداق قىلمايمىز، ئۇ راست ئەمەس» دەيدۇ. مانا بۇ باللارغا بىھاجەت بولغان بېسىمدۇر.

يەنە بىر مىسال، پىسخولوگلار داۋالاشنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدا ئۇلارنى كۆزىتىش يەكۈنىنى ئالدىراپ دەۋەتمەسلىكى كېرەك، چۈنكى بىمارلارنىڭ كۆڭلىدە ھېچقانداق تەييارلىقى بولماسلىقى مۇمكىن. پىراكتىكامنىڭ تۇنجى يىلى بىر بىمار ماڭا بىر چۈشىنى ئېيتىپ بەردى، ئۇ بىر ھەمجىنىس مەزمۇنىدىكى چۈش ئىدى. مەن ئۆزۈمنىڭ كەسىپي ساپايىمنى نامايان قىلىش ۋە داۋالىشىمنىڭ ئۇنۇمىنى بالدۇرراق كۆرۈش ئۈچۈن ئۇنىڭغا دەرھال: «سىزنىڭ چۈشىڭىز ئېنىقكى، ئۆزىڭىزدە ھەمجىنس خاھىشىنىڭ بارلىقىدىن ئەنسىرىگەنلىكىڭىزنى ئىپادىلەيدۇ» دېدىم. ئۇ دەرھال چىقىپ كەتتى ۋە كېيىنكى ئۈچ قېتىملىق داۋالىنىشقا كەلمىدى. مەن نۇرغۇن خىزمەتلەرنى ئىشلەپ ئاخىرى ئۇنى داۋالىنىشقا قايىل قىلغان بولدۇم.

ئۇ يوشۇرۇن ئېڭىدا بۇ مەسىلىدىن ئەنسىرەيدىكەن، بىراق بۇ ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ يوشۇرۇن ئاڭ قاتلىمىدا بۇ مەسىلىنى مۇلاھىزە قىلغانلىقىدىن دېرەك بەرمەيدۇ. ئەگەر مەن كۆزىتىش يەكۈنىمنى بۇاستە ئۇنىڭغا دەۋەتسەم، ئۇنىڭغا زىيىنى بولسا بارکى، پايدىسى يوق، ئېھتىمال ئۇ داۋالىنىش جاسارىتىنى پۈتۈنلەي يوقىتىشى مۇمكىن.

چىنلىقنى يوشۇرۇشنىڭ تاللاش خاراكتېرىگە ئىگە ئىكەنلىكىنى چۈشىنىش سىياسىي ۋە كارخانا ساھەسىدىكى ئادەملەر ئۈچۈنمۇ ئىنتايىن مۇھىم. ئىشىنىڭ قانداقلىقىغا قارىماي، سۆزلەۋېرىدىغان ئادەم يۈقىرىدىكىلەرگە ساپاسىز بىلىنسە، تۆۋەندىكىلەرگە ۋەھىمە ئېلىپ كېلىدۇ. بىر ئادەمنىڭ مەلۇم بىر تەشكىلدە ئىشلىيەلىشى ئۈچۈن ئەڭ ئاۋۋال ئۇنىڭدا ئازدۇر-كۆپتۇر تەشكىلىي ئاڭ بولۇشى كېرەك. شەخسىي پىكىرلەرنى مۆلچەرلىيەلىشى ۋە تەشكىلنىڭ ماقۇللۇقىغا تاپشۇرالىشى كېرەك.

بۇنداق ئەھۋاللاردا، شەخسىي پىكىر، تەسىرات ۋە قاراش، ھەتتا بىلىم قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى يوشۇرۇلۇشقا تېگىشلىك. بىراق، ئەگەر شۇنىڭغا ئوخشاشلا ھەقىقەتكە سادىق بولۇش كېرەك بولسا قايسى پىرىنسىپقا ئەمەل قىلىش كېرەك؟ بىرىنچىدىن، يالغان سۆزلىمەسلىك كېرەك. ئىككىنچىدىن، كۆڭۈلدە ساقلىغان ھەقىقەتنىڭ كۆپىنچىسىنىڭ يالغان بولۇشى، ھەربىر يوشۇرغان ھەقىقەتنىڭ قارار قىلىنىشى ئەخلاقىي تاللاشتىن ئۆتۈشى كېرەك. ئۈچىنچىدىن، شەخسىي ئىستەك (مەسىلەن: ھوقۇق، مۇھەببەت، قەلب خەرىتىسى) سەۋەبلىك قىسمەن ھەقىقەتلەرنى دېمەي يوشۇرۇش. تۆتىنچىدىن، قارشى تەرەپنىڭ تەلىپى ئۈچۈن قىسمەن ھەقىقەتلەرنى يوشۇرۇش. بەشىنچىدىن، باشقىلارنىڭ مەقسىتىنى بىلىش بىر خىل مۇرەككەپ خىزمەت بولغاچقا، پەقەت مۇھەببەت ئۈچۈنلا «دانىشمەنلەرچە تاللاش» ئېلىپ بېرىش. ئالتىنچى، باشقىلارنىڭ ئۆلچىمى ئۈچۈن، بىز تەمىنلىگەن ھەقىقەت ئۇنى قەلب مۇكەممەللىكىگە يەتكۈزەلمەدۇ-يوق دېگەننى ئويلاش. يەتتىنچىدىن، بۇ خىل ئۆلچەمنى ئاساس قىلغاندا قارشى تەرەپنىڭ ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىش-

قىلالماسلىقىنى دەڭسەش.)

قارىماققا، بۇ ناھايىتىمۇ جاپالىق، بۇ مەڭگۈ يەتكىلى بولمايدىغان مۇكەممەللىك، مەڭگۈ تاماملىغىلى بولمايدىغان خىزمەت. بىراق ھەقىقەتكە سادىق ھاياتنىڭ تۆلىگەن بەدىلى ئېرىشكەن ھاسىلاتتىن نەچچە ھەسسە ئېشىپ كېتىدۇ. پوزىتسىيەسىي ئېچىۋېتىلگەن ئادەم ئۆزىنىڭ قەلب خەرىتىسىنى توختىماستىن يېڭىلايدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۆزۈكسىز مۇكەممەللىككە يېقىنلىشىدۇ. ئۇلار بىكىنمە ئادەملەرگە قارىغاندا تېخىمۇ يېقىن مۇناسىۋەت قۇرالايدۇ. ئۇلار ياسالما ئەمەس، ئەركىن ياشايدۇ، يالغانچىلىقلىرىنى يوشۇرۇشقىمۇ دۇچار بولمايدۇ. ئۆزىنى مەخپىي قارا سايە ئىچىگە ئوراپ يۈرمەي، ئۆزىنى سەمىمىيلىك بىلەن باشقۇرۇش روھىنى ساقلاپ قالىدۇ. ھەقىقەتكە يۈزلىنىشكە جۈرئىتى بار ئادەم چەكسىز دۇنيادا شەخسىيەتچىلىك ياشىغاچقا، قورقۇنچ ۋەھىمىسىمۇ بولمايدۇ.

تەڭپۇڭلۇقنى ساقلاش

ئۆزىنى باشقۇرۇش دەرۋەقە بىر خىل مۇرەككەپ خىزمەت، ئۇنىڭغا شجائەت، ئىلاستىكلىق ۋە ھۆكۈم قىلىش كۈچى كېتىدۇ. سەمىمىلىكنى قوغلىشىش بىلەن بىرگە، يەنە مۇڭاپىق پەيتتە چىنلىقنى يوشۇرۇشقىمۇ ئەھمىيەت بېرىش كېرەك. ئۆزىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىش بىلەن بىرگە، يەنە ئۆز ئۈستىگە ئالماسلىققا تېگىشلىك مەسئۇلىيەتنى رەت قىلىش كېرەك. تەرتىپلىك ۋە خۇشال تۇرمۇشقا ئېرىشىش ئۈچۈن ۋاقىتلىق خۇشاللىقتىن ۋاز كېچىپ، كەلگۈسىگە، مەڭگۈلۈك خۇشاللىققا قاراش كېرەك. بىراق مۇھىمى خۇشال ياشاش ئۈچۈن، بىز چوقۇم ھازىر ھايات بولۇشىمىز، ۋاقتى كەلگەندە ھەربىرىكەتلىنىشنى بىلىشىمىز كېرەك. ئېنىقراق ئېيتساق، ئىنتىزام يەنە ئاخىرلاشتۇرۇلۇشقا موھتاج، مەن بۇ خىل ئاخىرلاشتۇرۇشنى تەڭپۇڭلۇق (مۇۋازىنەت) دەپ ئاتايمەن.

تەڭپۇڭلۇق بىر خىل ئىلاستىك ئىنتىزامدۇر. ئاچچىقلىنىشنى ئىلىپ ئېيتساق، تاشقى نەرسىلەر بىزنىڭ فىزىيولوگىيەمىزگە ۋە پسىخىكىمىزغا بۆسۈپ كىرگەندە ياكى بىزنى ئۈمىدسىزلەندۈرگەندە، بىز ئاچچىقلانماي قالمايمىز. ئاچچىقلىنىش ھاياتقا بولغان ئىسياندۇر. غەزەپلىنىش بولمىسا، ئېزىلىشتىن قۇتۇلالمايمىز، ھەتتا پۈتۈنلەي ھالاك بولىمىز. بىز يەقەت ئاچچىقلىنىش ئارقىلىقلا ئاندىن ياشاشنى داۋاملاشتۇرالايمىز. باشقىلارنىڭ بىزگە بولغان ھۆجۇمىدا قەستەنلىك بار ياكى يوقلۇقىنى بايقىيالايمىز. بىراق چوڭقۇر ئويلىنىش ئارقىلىق ئۇلار بىلەن بۇاستە توقۇنۇشنىڭ بىز ئۈچۈن تېخىمۇ پايدىسىزلىقىنى ھېس قىلىمىز. بۇ ۋاقىتتا مېڭىنىڭ چوڭ قاتلىق مەركىزى (ھۆكۈم قىلىش كۈچى) كىچىك قاتلىق مەركىزى (ھېسسىيات)نى

تۇراقلاشتۇرۇشى كېرەك. بۇ مۇرەككەپ دۇنيادا مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش ئۇچۇن ھەم ئاچچىقلاش ئىقتىدارى ۋە ئاچچىقلىنىشنى ئىپادىلەپ چىقىرىش ئىقتىدارى بولۇش كېرەك.

تېخىمۇ مۇھىمى، ئوخشىمىغان ئۇسۇللار ئارقىلىق ئاچچىقلىنىشنى ئىپادىلەپ چىقىرىدىغان كەيپىيات بولۇش كېرەك. ھېسسىياتنى بەزىدە سىلىق، بەزىدە بۇاستە، بەزىدە سوغۇققان، بەزىدە پارتلىغان ھالەتتە ئىپادىلەش كېرەك. ئاچچىقلاش ئۆز سورۇنىدا ۋە ئۆز ۋاقتىدا بولۇشى، بۇنىڭ ئۇچۇن بىزدە بىر يۇرۇش مۇرەككەپ ۋە ئېلاستىك سىستېما ھازىرلىنىشى كېرەك. ئەلۋەتتە ئادەملەرنىڭ ياشلىقىدا، ھەتتا قىرانلىقىدا ئانىدىن ئاچچىقلاشنى ئۆگىنەلىشى ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس. ھەتتا بىر ئۆمۇر ئاچچىقلاشنى ئۆگىنەلمەي ئۆلۈپ كېتىدىغان ئادەملەر كۆرمىگە.

ھەر خىل توقۇنۇشلارنىڭ ئېھتىياجى، نىشانى ۋە مەسئۇلىيتى ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتنى نەپىس تەڭپۇڭلاشتۇرغاندىلا، ئانىدىن ساغلام پىسخىكا يېتىلدۇرگىلى بولىدۇ، بۇ يەنىلا ئۇزۇكسىز تەڭشەشكە موھتاج، تەڭپۇڭلاشتۇرۇشنىڭ ئەڭ ئالىي پىرىنسىپى «ۋاز كېچىش»تۇر. مەن توققۇز يېشىمدا ئۇچرىغان بىر ساۋاقنى ھازىرمۇ ئۇنتۇيالمايمەن. شۇ يىلى يازدا، مەن ئەمدىلا ۋېلىسىپىت مىنىشنى ئۆگەنگەن ۋاقتىم ئىدى، ناھايىتى خۇشال ھالدا مەشىق قىلىۋاتاتتىم. ئۇيۇمگە يېقىن يەردە بىر داۋان بار ئىدى، داۋاننىڭ ئاستىدىلا بىر ئەگمە بار ئىدى. ئۇ كۈنى ئەتىگەن مەن داۋاندىن ئۇچقانىدەك چۈشۈۋاتاتتىم، سۈرئىتىمۇ ماڭا ئالەمچە خۇشاللىق بېرىۋاتاتتى. ئەگەر تورمۇزلىسىملا خۇشاللىقىمدىن ئايرىلىپ قالاتتىم. بىر خىل تەڭقىسلىقتا ئۆزۈمنى ئەيىبلەيتتىم. شۇنىڭ بىلەن داۋاندىن چۈشۈپ بولغاندىن كېيىن سۈرئەتنى قايتا ئاشۇرماي ئەگىلىشنى قارار قىلىپ، ۋېلىسىپىتنى قويۇۋەتتىم. بىر قانچە دەقىقە ئىچىدە، مەن نەچچە ئىنگلىز چىسى يىراقلىقتىكى ئورمانلىققا يېقىلدىم. بەدىنىمدە بىر قانچە يەردە يارا بار ئىدى، قانمۇ ئېقىۋاتتى. ۋېلىسىپىتىم بولسا بىر دەرەخكە سوقۇلغانىدى، چاقلىرىمۇ ئېگىلگەنىدى. مانا بۇلار مېنىڭ تەڭپۇڭلۇقتىن ئايرىلىپ قالغانلىقىمدىن بولغان.

ۋاز كېچىش پەلسەپەسى

تەڭپۇڭلۇق ئىنتىزامنىڭ بىر قىسمى دەپ قارىلىدۇ، چۈنكى مەلۇم نەرسىدىن ۋاز كېچىش ئېنىقكى ناھايىتىمۇ ئېغىر ئوقۇبەتلەرنى ئېلىپ كېلىدۇ. مەن تەڭپۇڭلۇقنىڭ بۇزۇلۇشىدىن كېلىپچىققان ئازابنىڭ ئورنىغا ۋاز كېچىش سۈرئىتى ئېلىپ كەلگەن خۇشاللىقنى ئالماشتۇرۇشنى خالىمايمەن. چۈنكى تەڭپۇڭلۇقنىڭ بۇزۇلۇشى مەلۇم سۈرئەتتىكى ۋاز كېچىشكە سېلىشتۇرغاندا تېخىمۇ ئازابلىق. ياشاش جەريانىمدا، مەن بۇ خىل ساۋاقلارنى ئوخشىمىغان شەكىللەردە بېشىمدىن ئۆتكۈزدۈم. ھەر بىر ئادەم ھاياتىنىڭ ھالقىلىق بۇرۇلۇش دەۋرىدە، چوقۇمكى ئۆزىنىڭ بىر قىسمىدىن ۋاز كېچىدۇ. بۇ خىل ۋاز كېچىشتىن ساقلىنىشنىڭ بىردىنبىر ئۇسۇلى ئەسلىي ئورنىدا مەڭگۈگە قېلىش، ھېچىيەرگە بارماسلىقتۇر.

ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغىنى، كۆپ قىسىم كىشىلەر ھالقىلىق بۇرۇلۇشنى تاللايدۇ. ئەگەر سىز ئۇلارنىڭ قىلىقلىرىنى غەلىتىدەك ھېس قىلسىڭىز، ئۇنداقتا سىز ۋاز كېچىش ئازابىنىڭ قانچىلىك ئېغىرلىقىنى چۈشەنمەيدىغان بىر ئادەم. چۈشۈش سۈرئىتىنى ئاستىلىتىش ۋە ئاچچىقىنى پەسەيتىش ۋاز كېچىشنىڭ ئادەتتىكى شەكىللىرىدۇر، مۇبادا ئادەمىيلىكىدىن ۋاز كېچىشكە، شەكسىز ئادەتلەندۈرگەن قىلىقلىرىدىن ۋاز كېچىشكە، ئاڭ پوزىتسىيەسىدىن ۋاز كېچىشكە ۋە پۈتۈن خاراكتېرىدىن ۋاز كېچىشكە توغرا كەلسە، بۇ ھەقىقەتەن تەس. بىراق، ئەگەر بىر ئادەم ھاياتلىق يولىدا توختىماستىن ئىلگىرىلىمەكچى بولسا، ھامان بىر كۈن بۇ ئۇلۇغۋار ۋە ھالقىلىق ۋاز كېچىش تاللىشىغا دۇچ كېلىدۇ.

يېقىنقى بىر ئاخشىمى، ۋاقىت چىقىرىپ 14 ياشلىق قىزىمغا

ھەمراھ بولۇپ ئوينىشىپ بېرىشنى ئويلىدىم. ئۇ بىر نەچچە كۈن ئىچىدە مەن بىلەن شاھمات ئوينىمىغىنىڭىزغا بىر قانچە ھەپتە بولدى دەپ بولغاندى. ئۇنىڭغا شاھمات ئوينىشىمىزنى ئېيتىۋىدىم، ئۇ بەك خۇشال بولۇپ كەتتى. ھەر قېتىم تەكلىشىپ قالدۇق، ئۇ ئەتسى مەكتەپكە بېرىشى كېرەك ئىدى. سائەت توققۇزدىن ئاشقاندا، ئۇ مېنىڭ تېزرەك ئوينىشىمنى ئېيتتى، چۈنكى ئۇنىڭ ئۇخلايدىغان ۋاقتى بولۇپ قالغانىدى. مەن ئۇنىڭ ۋاقتىدا ئۇخلاشقا ئادەتلەنگەنلىكىنى بىلسەممۇ، بىراق ئۇنىڭ ئازراق قۇربانلىق بېرىشىنى ئويلاپ ئۇنىڭغا: «نېمىگە ئالدىرايسىز؟ كېيىنرەك ئۇخلىسىڭىزمۇ ھېچقىسى يوق، بەربىر بۇ قول تۇڭمىسە قوپۇپ كەتمەيمىز، يەنە كېلىپ شۇنچىلىك كۆڭۈللۈك ئويناۋاتىمىزغۇ» دېدىم.

بىز يەنە 15 مىنۇت ئوينىدۇق، ئۇ بارغانسېرى تىت-تىت بولۇشقا باشلىدى، ئەڭ ئاخىرى مەندىن ئۆتۈنۈپ: «خوش بولاي دادا، تېزرەك يۆتكەڭ» دېدى. مەن: «بولمايدۇ، شاھمات قائىدىسى قاتتىق ئويۇن، ئۇنى ئوينىغاندا ئالدىراقسانلىق قىلىشقا بولمايدۇ، ئەگەر ئۇنى ياخشى ئوينىشنى ئويلىمىساق، ئۇنداقتا شاھمات ئوينىمىساقمۇ بولىدۇ» جاۋاب بەردىم. ئۇ ئۆمچەيگىنچە يەنە 10 مىنۇت ئوينىشنى داۋاملاشتۇردى، ئاندىن تۇيۇقسىز پاڭگىدە يىغلىغىنچە، «مەن يېڭىلگەن بولاي» دەپ ئۇستىگە چىقىپ كەتتى.

مەن دەرھال توققۇز يېشىمغا قايتقاندەك بولدۇم، يارىلانغان ھالەتتە ئورمانلىقتا ياتاتتىم. ئېنىقكى، مەن يەنە بىر قېتىم خاتالىق ئۆتكۈزگەنىدىم. مەن يەنە ئەگمىدە ئەگىلىشىنى ئۇنتۇپ قالغانىدىم. مەن دەسلەپتە قىزىمنىڭ خۇشاللىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ بىلەن شاھمات ئوينىغان، بىراق 90 مىنۇتتىن كېيىن ئۇ خاپا بولۇپ يىغلىدى. زادى قانداق خاتالىق يۈز بەردى؟ جاۋابى ناھايىتى ئېنىق تۇرسىمۇ، مەن ئۇنىڭغا دىققەت قىلمىغانىدىم. مەن ئىككى سائەتلىك ئازابلىق ئويلىنىش داۋامىدا ئۆزۈمنىڭ يېڭىش خۇشاللىقى بەدىلىگە قىزىمنىڭ خۇشاللىقىنى پۈتۈنلەي بەربات قىلغانلىقىمنى، كۆڭۈللۈك بىر ئاخشامنى كۆڭۈلسىزلىككە ئايلاندۇرغىنىمنى ئېتىراپ قىلدىم.

ئۆزۈمدىن تولىمۇ ئۇمىدسىزلەندىم، مەن تەكپۈكلۈقىمنى نېمىشقا بۇ

دەرىجىدە يوقاتتىم؟ نېمىشقا ئۆزۈمنى بۇنچە ئۇلۇغلاشتۇرىۋالدىم؟ مەن ئاستا-ئاستا ئۆزۈمنىڭ بىر قىسىم يېڭىش ئىستىكىدىن ۋاز كېچىش كېرەكلىكىنى ھېس قىلدىم. ھالبۇكى، بۇ مۇمكىن بولمايدىغان بىر ئىش ئىدى، مەن بىر ئۆمۈر يېڭىشنى ئىستىدىم، بۇ خىل پوزىتسىيەم دەرۋەقە مېنى نۇرغۇن نەرسىلەرگە ئېرىشتۈردى. شاھماتتا يېڭىشنى ئويلىماسلىققا مۇمكىن بولسۇنمۇ؟ مەن ھەرقانداق بىر ئىشنى قىلغاندا، پۈتۈن كۈچۈمنى ئىشقا سالسام، ئاندىن خاتىرجەملىك ھېس قىلىمەن. شاھماتقا پۈتۈن كۈچىنى ئىشقا سالغاندا كەسكىن بولمىسا بولمايدۇ، يېڭىشنى مەقسەت قىلمىسا تېخىمۇ بولمايدۇ. بىراق مەن ئۆزۈمنى چوقۇم ئۆزگەرتىشىم كېرەك، چۈنكى مەن يېڭىش ئىستىكىمنىڭ مېنى بالىلىرىم بىلەن كۈنسېرى يىراقلاشتۇرىدىغانلىقىنى بىلىمەن، ئەگەر بۇ جەھەتتىن خەرىتەمنى قايتا تۈزىمىسەم، كۆز يېشى ۋە نەپرەتكە يەنە دۇچ كېلىمەن ھەم داۋاملىق ئۆزۈمدىن ئۈمىدسىزلىنىمەن.

ئۈمىدسىزلىكىم ئاللىقاچان يوقالدى. مەن ئاللىقاچان شاھماتتا چوقۇم يېڭىش دەيدىغان ئىستىكىمدىن ۋاز كەچتىم. ئۇنداق ئىستەكلەر مەندە ئاللىقاچان يوقالدى، ئۆلدى. ئۇ ئۆلمىسىمۇ بولمايتتى، مەن ئۆز قولۇم بىلەن ئۇنى (ئۆزۈمنىڭ ئاشۇ قىسمىنى) ئۆلتۈردۈم. مېنىڭ بىر لاياقەتلىك ئاتا بولۇش ئىستىكىم ئۇنى ئۆلتۈردى. كىچىك ۋاقىتلىرىمدا، يېڭىش ئىستىكىنىڭ ماڭا بەك پايدىسى بولغاندى. بىراق ھازىر مېنىڭ «ئادەم ئاتا» بولۇشۇمغا ئاسىيلىق قىلدى ۋە ماڭا توسالغۇ بولدى، ئۇ يوقالمىسا بولمايتتى. ئەھۋال ئاللىقاچان ئۆزگەردى، مەن تەڭپۇڭلۇققا ئەگەشتىم. ھازىر ئۇ خىل «مەن»نى ئازراقمۇ ئەسلەپ قويمايمەن. مەن ئەسلىدە چوقۇمكى ئازابلىنىمەن دەپ ئويلىغانىدىم، بىراق ئۇنداق بولمىدى.

ئۈمىدسىزلىك بىر خىل سىگنال

پسىخىكىسى ساغلام كىشىلەرنىڭ مۇكەممەللىككە يېتىش ئۈچۈن كونا ئۆزلۈكتىن ۋاز كېچىشى ئۈلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىنىڭ مۇھىم بىر قىسمىدۇر. شۇڭا مەلۇم نەرسىدىن ۋاز كېچىش سەۋەبلىك پەيدا بولغان ئۈمىدسىزلىك نورمال ۋە ساغلام ھادىسىدۇر، پەقەت مەلۇم ئىشلاردىن ۋاز كېچىش جەريانىدىلا ئۇ ئاندىن بىنورمال ۋە كېسەللىك ھالىتىگە ئۆزگىرىدۇ، بۇ خىل ئۈمىدسىزلىك ئاخىرلاشمايدۇ، بەلكى داۋاملىشىدۇ ۋە مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ.

ئادەتتىكى كىشىلەرنىڭ پىسخولوگلارغا كۆرۈنۈشىدىكى مۇھىم سەۋەبلەرنىڭ بىرى دەل ئۈمىدسىزلىكتۇر. باشقىچە ئېيتقاندا، ئۈلار پىسخىكىلىق داۋالاشنى قوبۇل قىلىشتىن ئىلگىرىل، ۋاز كېچىش (مۇكەممەللىشىش) جەريانى باشلىنىپ بولغان بولىدۇ. بۇ جەريانىدا كۆرۈلگەن ئوقۇبەت سەۋەبلىك ئۈلار پىسخىك دوختۇرلارنى ئىزدەيدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، دوختۇرلارنىڭ مەسئۇلىيىتى ئۈلارنىڭ مۇشۇ خىل ۋاز كېچىش (مۇكەممەللىكنى قوغلىشىش) باسقۇچىنى تاماملىشىغا يارەم بېرىشتۇر.

بىراق بىمارلار ئۆزىنىڭ ئەھۋالىنى ئۆزى چۈشەنمەيدۇ، ئەكسىچە، ئۈلار ھەمىشە ئۈمىدسىزلىكتىن قۇتۇلۇشنى، «تارىختىكى كونا ھالىتىگە قايتىش»نى ئۈمىد قىلىدۇ، ئۈلار «كونا ھالەت»نىڭ ھازىرمۇ مەۋجۇتلۇقىنى ئويلاپ باقمايدۇ. بىراق، ئۈلارنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ھەقىقىي ئەھۋالنى تولۇق چۈشىنىپ تۇرىدۇ. ئۈلارنىڭ ئاڭقىرىش-ئاڭقىرىماسلىقىدىن قەتئىينەزەر يوشۇرۇن ئېڭىدا بۇ خىل ۋاز كېچىش يېكى مۇكەممەللىشىش جەريانى

راۋاجلىنىۋاتقان بولىدۇ. بىمارلار دائىم: «مەن نېمىشقا ئۈمىدسىزلىك ھېس قىلىدىغىنىمنى بىلمەيمەن» دەيدۇ ياكى ئۈمىدسىزلىكنى باشقىچە بىر سەۋەب قىلىۋالىدۇ، چۈنكى ئۇلار ئېڭىدا «كونا ئۆزلۈك» ۋە «كونا ھالەت»نىڭ ئاللىقاچان ۋاقتى ئۆتكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىشنى خالىمايدۇ. ئۇلار ئۈمىدسىزلىكنىڭ بىر خىل سىگنال ئىكەنلىكىنى، مۇۋەپپەقىيەت ۋە ماسلىشىشقا ۋەكىللىك قىلىدىغانلىقىنى ۋە چوڭ بىر ئۆزگىرىش يۈز بېرىدىغانلىقىنى بايقىمايدۇ.

30 يىل ئىلگىرى مەشھۇر پسىخولوگ ئېرىك ئېرىكسون سەككىز تۈرلۈك ياشاش كىرىزىسىنى تىلغا ئالغانىدى، ھازىر ھەممىسە تىلغا ئېلىنىدىغان قىرانلىق دەۋرىدىكى كىرىزىس دەل شۇلارنىڭ بىرى. ياشاشنىڭ ھەرقايسى باسقۇچلىرىدا، دەۋرىيلىك كىرىزىس يۈز بېرىپ تۇرىدۇ، چۈنكى بىز ئالدىنقى باسقۇچتىكى پاسسىپ ئىش بېجىرىش ۋە ئىشلارنى چۈشىنىش قارىشىمىزدىن ۋاز كەچكەن ۋاقتىمىزدىلا، ئاندىن مۇۋەپپەقىيەتلىك ھالدا كېيىنكى باسقۇچلارغا كىرەلەيمىز. نۇرغۇن كىشىلەر ئوقۇبەتكە يۈزلىنىشنى خالىمىغانلىقى ئۈچۈن ئۆتمۈشىدىن ۋاز كېچىشنى خالىمايدۇ، كىرىزىستىن ئۆتەلمەيدۇ ۋە كېيىنكى خۇشاللىقتىن بەھرىمەن بولالمايدۇ. تۆۋەندە يۈز بېرىش تەرتىپى بويىچە، ئاددىي ھالدىكى، توختىماستىن مۇكەممەللەشكەن ياشاش جەريانىنى، چوقۇم ۋاز كېچىشكە تېگىشلىك بولغان تۈرمۇش مۇھىتىنى، ئىستىكىنى ۋە پوزىتسىيەسىنى كۆرسىتىپ ئۆتىمىز:

بۇۋاقلىقتا، تاشقى تەلەپلەردىن غەم يوق
ئۇ بىر تەگسىز فانتازىيە
ھەممىنى (جىنسىنىمۇ) ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ
ئاتا ياكى ئانىنىڭ ئىستىكى ئىگىلىگەن
ئۆسمۈرلۈك
ئاتا-ئانىنىڭ ئەگرى-بۈگرى ئوبرازىغا تايىنىدۇ
ياشلىقتا چەكسىز يوشۇرۇن كۈچ ئويغىنىدۇ

توسقۇنسىز ئەركىنلىك
ياشلىقتىكى هوشيارلىق ۋە هاياتىي كۈچ
ياشلىقتا جىنسىي جەلپكارلىق
مەڭگۈلۈك خاتا سېزىم
ئەرلىك ۋە قىزلىق هوقۇقى
خىلمۇخىل ۋاقىتلىق جىنسىي هوقۇق
تەن ساغلاملىقى ۋە ئۆز-ئۆزىگە غوجا بولۇش
ئەڭ ئاخىرىدا، ئۆزلۈك ۋە هايات.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ئەڭ ئاخىرىقى بىر نۇقتا، ئۆزلۈكتىن ۋە ئۆز هاياتىدىن ۋاز كېچىش نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ سېزىمىدا، «ئاسمان-زېمىن زۇلمەت مەركىزى، مەۋجۇداتلار هارغىن، پەرىشان» دەك بىر ئېچىنىشلىق ئەهۋال. ئۇنداق قىلىش ئادەمنىڭ هاياتىنى ئەخمەقلەرنىڭ كۈلدۈرگىسىگە ئايلاندۇرۇپ قويىدۇ. بۈگۈنكى غەرب مەدەنىيىتى ئۆزلۈكنى ئەڭ ئالىي قىممەت چوققىسىغا، ئۆلۈمنى بولسا قارشى تۇرۇش مۇمكىن بولمايدىغان ئار-نومۇسقا ئايلاندۇرۇپ قويىدى. بىراق ئەمەلىيەت دەل شۇنداق، ئىنسانىيەت پەقەت ئۆزلۈكىدىن ۋاز كەچكەندىن كېيىن، ئاندىن ياشاشنىڭ هۇزۇرىنى سۈرەلەيدۇ. هاياتنىڭ مەنىسى ئۆلۈمدە مەۋجۇت بولىدۇ. بۇ مەخپىيەت بارلىق دىنلارنىڭ يادروسى.

ياشاشقا مەنە بېرىش

ئۆزلۈكتىن ۋاز كېچىش بىر خىل تەدرىجىي بولىدىغان جەريان. ئۇ بىز ئويلاپ باقمىغان ئوقۇبەت ۋە ئازابلارنى ئېلىپ كېلىدۇ. ياشاشنى مۇكەممەللىككە يەتكۈزۈشتە مۇھىم بىر ماھارەت بار، مەن ئۇنى «مەنە بېرىش» دەپ ئاتايمەن. ئۇ قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىشتە كەم بولسا بولمايدىغان قورال. مەنە بېرىش دېگىنىم، ئاساسلىقى ئۆزلۈكنى مۇئەييەنلەشتۈرۈش، تۇراقلىقنى ساقلاش، ئۆزلۈكتىن ۋاز كېچىش (ۋاقتىنچە ئۆزلۈكنى ئۇنتۇپ، يېڭى ماتېرىياللار بىلەن ئالماشتۇرۇش) ۋە يېڭىلىنىۋاتقان بىلىم ئارىسىدا بىر مۇۋازىنەت (بىز باشتا دېگەن تەڭپۇڭلۇق) نى شەكىللەندۈرۈش دېگەنلىكتۇر. ئىلاھىيەتشۇناس سام كېن «ئۇسسۇل تەڭرىسىگە» ناملىق كىتابىدا بۇ خىل ئىنتىزامنى ناھايىتى ياخشى تەسۋىرلىگەنىدى:

«مەن» بارلىق يېڭى ئۆزلۈك مەركىزىي چىقىش نۇقتىسى قىلىنغان ئۇقۇملاردىن ھالقىشى كېرەك. شەخسىنىڭ تەجرىبە-ھاسىلاتلىرى چىقىرىۋېتىلگەن يېڭى تولۇقلانغاندىن كېيىن، ھەقىقىي مۇكەممەل بولۇش شەكىللىنىدۇ. بۇ خىل بولۇشكە يېتىش ئىككى قەدەم باسقۇچنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ: كونىدىن ۋاز كېچىپ، يېڭىنى قوغلىشىش؛ ھەر قېتىم ناتونۇش ئادەم، ناتونۇش ئىش ۋە ناتونۇش شەيئىلەرنى قوبۇل قىلغاندا، «مەن» ئۆتمۈشتىكى تەجرىبىسى، ھازىردىكى تەلىپى ۋە

كەلگۈسىدىكى ئىستىكىگە تايىنىپ ئۆزى كۆرمەكچى بولغان نەرسىنى قارار قىلىدۇ. ھەر قېتىملىق يېڭى ئۇچرىشىشنىڭ خاسلىقىدىن يېتەرلىك ھۆزۈرلىنىش ئۈچۈن، «مەن» چوقۇم ئۇچراتقىنىغا ۋە كەيپىياتىغا ماس كەلگەن ۋاقىتقا مەنە بېرىشى كېرەك. ناتونۇش ۋە يېڭى شەيئىلەرنى يېتەرلىك مىقداردا سەزگۈ ئەزايىغا كىرگۈزۈشى كېرەك. مەنە بېرىش، تولۇقلاش ۋە قۇرۇقداش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىدە، «مەن» چوقۇمكى، ئۆزىگە تونۇش بولغان ئۆزلۈك بىلىشى ۋە سەممىي شەجائەتنى تەلەپ قىلىدۇ. ناۋادا، بۇ خىل ئىنتىزام كەم بولىدىكەن، ھەر بىر ھازىردا كونا تەجرىبىنىڭ تەكرارلىنىشى ئەۋج ئالىدۇ. بارلىق ئادەم، ئىش ۋە شەيئىلەر ئۆزىنىڭ ھەقىقىي يېڭىچە خاسلىقىنى گەۋدىلەندۈرۈش ئۈچۈن، «مەن»نىڭ ئىچى (قەلب) گە يىلتىز تارتىشى، «مەن» چوقۇم ئۆزلۈكىنى ۋەيران قىلىشى كېرەك.

مەنە بېرىش ۋاز كېچىشنىڭ ۋە ئىنتىزامغا بويسۇنۇشنىڭ نەتىجىسى، بۇ شۇنى ئىسپاتلايدۇكى، ئېرىشىش مەڭگۈ ۋاز كېچىشتىن كۆپ بولىدۇ. ئۆزىنى باشقۇرۇش دەل ئۆزلۈكىنى تولۇقلاش جەريانىدۇر. ۋاز كېچىشنىڭ ئازابى خۇددى ئۆلۈمنىڭ ئازابىغا ئوخشايدۇ، بىراق كونا ئۆلمىسە، يېڭى تۇغۇلمايدۇ. تۇغۇم ۋە ئۆلۈم ئەسلىدە بىر مەۋجۇدىيەتنىڭ ئىككى يۈزىدۇر. يېڭى مۇقەددەس ئۇقۇم ۋە نەزەريىلەرنىڭ بارلىققا كېلىشى ئۈچۈن، چوقۇم كونا ئۇقۇم ۋە نەزەريىلەر ئاغدۇرۇلۇشى كېرەك. شائىر توماس ئېللىئوت «ئۇچ باخشىنىڭ ساياھىتى» ناملىق شېئىرىنىڭ خاتىمىسىدە، ئۇچ باخشىنىڭ ئۆزلىرىنىڭ كونا ئېتىقادىدىن ۋاز كېچىپ، خىرىستىيان دىنىنى قوبۇل قىلغان ۋاقىتتىكى ئوقۇبىتىنى (ئازابىنى) مۇنداق سۈرەتلىگەنىدى:

ئىشلارنىڭ ناھايىتى ئىلگىرى يۈز بەرگەنلىكى ئېسىمدە

پۇشايمەن قىلمايمەن، بىراق ئېسىمدە ساقلايمەن،
بۇ يولدا مېڭىش ئۆلۈم ئۇچۇنمۇ؟
تۇغۇلۇشتا خاتالىق يوق، ئاڭا كۆچلۈك ئىسپاتىمىز بار،
تۇغۇم بىلەن ئۆلۈمنى كۆرگەنمەن، بىراق ئىزچىل ئۇلا رنى پەرقلىق دەپ بىلمەن،
بۇ قېتىملىق تۇغۇم بىزگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئازابلىق ۋە ئوقۇبەتلىك، گويا يېڭى ئۆلۈمگە ئوخشايدۇ، ئۆلۈمىمىزگە ئوخشايدۇ،
ئۆز يېرىمىزگە، ئۆز ئالىمىمىزگە قايتىمىز،
بىراق ئۇ يەردە يەنىلا ئەنسىزمىز، ھەممە كونا ھالىتىدە،
يەرلىكلەر ئۆلا رنىڭ تەكرىسىنى تۇتىۋالىدۇ،
مەن يېڭى ئۆلۈم ئۈچۈن شۇنچە شاد-خۇرام.

تېنىمىزنىڭ ئۆلۈمى بىزنى مەڭگۈلۈكنىڭ يېڭى تۇغۇمىغا ئېلىپ بارالامدۇ؟ بۇ يەنىلا بىر يېشىلمەس سىر، بىراق ياشاش دەرۋەقە ئارقىمۇئارقا كېلىدىغان بىر تەرتىپ جەريانى. 2000 يىللار بۇرۇن، رىم پەيلاسوپى سىنىكا: «ياشاش توختىماستىن تۇغۇمنى ئۆگىنىشتۇر، تېخىمۇ ئەجەبلىنەرلىكى، ياشاش يەنە توختىماستىن ئۆلۈمنى ئۆگىنىشتۇر» دېگەنىدى. ئېنىقكى، ئادەم ياشىغانسېرى خۇشاللىقمۇ ئۇزاققا سوزۇلىدۇ، قايتا تۇغۇلمىنىڭ قېتىم سانىنىڭ ھۆزۈرىمۇ كۆپ بولىدۇ، ئۆلۈمنىڭ قېتىم سانىنىڭ ھۆزۈرىمۇ ماس ھالدا كۆپ بولىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، ئادەم تېخىمۇ كۆپ ئوقۇبەت ۋە خۇشاللىقنى باشتىن كەچۈرۈپ تۇرىدۇ.

بۇگۈنكى دەۋردە ھېسسىيات ئوقۇبىتىدىن ساقلانغىلى بولامدۇ-يوق، سىلىقراق دېسەك، ئاڭنى ياشاش ئازابىنى ئەڭ تۆۋەن چەككە چۈشۈرىدىغان يۆنىلىشكە تەرەققىي قىلدۇرغىلى بولامدۇ-يوق؟ جاۋابى شۈكى، بولىدۇ، ھەم يەنە بولمايدۇ.

بولۇشنىڭ سەۋەبى شۈكى، ناۋادا بىز ئوقۇبەتنى پۈتۈنلەي قوبۇل قىلساق، مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا، ئۇ قايتا مەۋجۇت بولمايدۇ؛ ئىنتىزام ئۆزۈكسىز مەشىق قىلىش ئارقىلىق ئەڭ يۇقىرى پەللىگە يېتىدۇ. شەخس

ئېگىنىڭ تەرەققىياتىدا غايەت زور ئىلگىرىلەش بولغاندىن كېيىن، كىچىك بالىنىڭ نەزىرىدىكى قىيىن مەسىلىلەر چۆگىلارنىڭ نەزىرىدە ئاسان بولغىنىغا ئوخشاش، ئوقۇبەتمۇ شەخسكە بىلىنمەيدىغان بولۇپ قالىدۇ. ئەگ ئاخىرقى بىر سەۋەب، ئېگى (قەلبى) تەرەققىي قىلغان ئادەملەرنىڭ ھەممىسى سۆيگۈگە تويۇنغان بولىدۇ، سۆيەلەيدۇ، سۆيۈلىدۇ ۋە ئۇنىڭدىن خۇشاللىق تاپىدۇ.

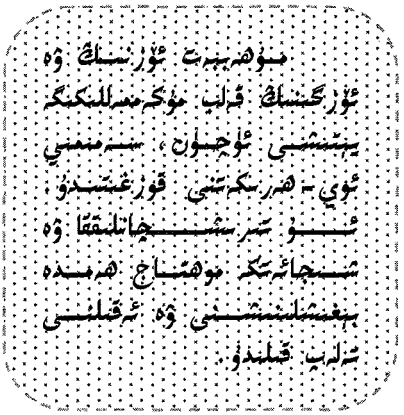
بولماسلىقنىڭ سەۋەبى شۇكى، بۇ دۇنيا ئىقتىدارلىقلارغا موھتاج، پەقەت قاتتىق ئىنتىزام ۋە ئىللىق مۇھەببەتكە تويۇنغان كىشىلارلا قەلب مۇكەممەللىكىنىڭ ئەگ مۇۋاپىق نامزاتى بولالايدۇ. ئۇلارنىڭ سىرتقى كۆرۈنۈشى ناھايىتى ئادەتتىكىچە بولۇشى مۇمكىن، بىراق ئىچكى دۇنياسى تەڭداشسىز ھاياتىي كۆچكە تولغان. ئۇلار ئۇنىسز ۋە مەخپىي ھالدا ئۆزىنىڭ كۆچىنى جارى قىلدۇرىدۇ. بىراق كۆچنى قوزغىتىش قارارغا باغلىق، دۇنياۋى ئويلىنىش ئارقىسىدا چىقارغان قارار شەخسىي ئويلىنىشقا قارىغاندا تېخىمۇ ئوقۇبەتلىك. بۇ خۇددى ئىككى گېنېرالنىڭ ئەسكەر تونۇشىغا ئوخشاپ كېتىدۇ. ئۇلارنىڭ بىرى ئۇچۇن، تۇمەنلىگەن ئەسكەر جەگ قوراللىرىنىڭ بىر تەركىبىي قىسمى بولسا، يەنە بىرى ئۇچۇن، بۇ ئەسكەرلەر، جەڭچى بولغاندىن تاشقىرى يەنە ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل بىر جان ئىگىسى، ئائىلىسىنىڭ بىر تەركىبىي قىسمىدۇر. ھايات-ماماتلىق تاللاشقا دۇچ كەلگەندە، كىم بىرقەدەر ئاسان قارار چىقىرالايدۇ؟ ئېھتىمال نۇرغۇن ئادەملەر: «دانىشمەن بىلەن گېنېرالنى قانداقمۇ سېلىشتۇرغىلى بولسۇن» دېيىشى مۇمكىن. بىراق، كارخانا غوجايىنى، دوختۇر، ئوقۇتقۇچى، ئاتا-ئانا قاتارلىقلارمۇ ئۆزىنىڭ ئۆمۈرلۈك ھاياتىغا تەسىر كۆرسىتىدىغان تاللاشلارغا دۇچ كېلىدۇ. ئەگ ياخشى تەدبىرچى تەدبىر ئۇچۇن غايەت زور ئوقۇبەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشنى خالايدۇ، يەنە كېلىپ، ئۆزىنىڭ تەدبىر بەلگىلەش ئىقتىدارىغا زىيان يەتكۈزمەيدۇ. «بىر ئادەمنىڭ ئۆلۈغلۇقى ئۇنىڭ ئوقۇبەتنى قانچىلىك دەرىجىدە خۇشاللىق دەپ تونۇشىغا باغلىق» بۇ گەپ ناھايىتى زىددىيەتلىكتەك ئاڭلىنىدۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇنداق ئەمەس. بۇددا مۇرىتى ھەمىشە بۇددا سۆيگۈسىدىكى ئوقۇبەتنى ئۇنتۇپ قالمىدۇ،

خىرىستيان مۇرىتى ھەمىشە خىرىستوستىن گۈناھىنى تىلگەندىكى خۇشاللىقنى ئۈنتۇپ قالىدۇ. ئەمەلىيەتتە خىرىستوسنىڭ كىرىستقا مىخلانغاندىكى ئوقۇبىتى بىلەن بۇددانىڭ بۇددا دەرىخى ئاستىدىكى ئىستىقامەت ھۇزۇرى پەقەتلا بىر مەۋجۇدىيەتنىڭ ئىككى يۈزى خالاس.

ئەڭ ئاخىرىدا، تەڭپۇڭلۇق بىلەن ژاز كېچىشنىڭ ماھىيىتى توغرىسىدا قىسقىچە توختىلايلى: «سىز پەقەت ئۆزىڭىزدە بولغان نەرسىدىنلا ژاز كېچەلەيسىز، تېخى ئېرىشمىگەن نەرسىدىن ژاز كەچكىلى بولمايدۇ، غەلىبىگە ئېرىشىشتىن ئىلگىرى غەلىبىدىن ژاز كېچىشنى تىلغا ئېلىش ئەخمەقلىق، ئادەم ئاۋۋال ئۆزلۈكنى ھازىرلىغاندىلا، ئاندىن ئۆزلۈكتىن ژاز كەچكىلى بولىدۇ. بۇ ناھايىتى ئېنىق بىر لوگۇس (قانۇنىيەت)، بىراق مېنىڭ بىلىشىمچە، نۇرغۇن كىشىلەر ئەمەلىيەت تۇيغۇسىنىڭ يېتەرسىزلىكى سەۋەبلىك مۇكەممەللىشەلمەيدۇ. ئۇلار ئۆزىنىڭ قىلالايدىغانلىقىغا ئىشىنىدۇ، بىراق دۇچ كەلگەن ئوقۇبەتكە باشتىن باشلاپ يۈزلىنىشنى خالىمايدۇ، ئۇلار ئۆزاقلىققا ئولتۇراقلىشىدۇ (تەركىدۇنيا بولىدۇ) ياكى مۇناسىۋەتسىزلا بىر كەسپنى ئۆگىنىدۇ. بۇ خىل رەسمىيەتلەشكەن ئەندىزىلەردىن ئايرىلىپ، يېڭىكرەك يولنى تاللاپ، دەرىجىدىن تاشقىرى مۇقەددەس دۇنياغا كىرىۋالىدۇ. بىراق ئۇلار باشتىن-ئاخىر ئۆزىنىڭ ئۆزاق يىللاردىن بېرى ئىزچىل سەبىلىك باسقۇچىدا تۇرغانلىقىنى بايقىمايدۇ.

ئېھتىمال بەزىلەر بىيولوگىيەلىك ئىنكاس، ئۇنسىز تەپەككۇر، ئىستىقامەت ۋە روھىي ئانالىزلارنى ئىنتىزامنىڭ بىر قىسمىمۇ دەپ سورىشى مۇمكىن، مەن ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى قوشۇمچە جەريان دەپ قارايمەن، ھەقىقىي ئىنتىزام مەشقى مەن باشتا تونۇشتۇرغان تۆت مۇھىم نۇقتىدۇر: يەنى ژاقىتلىق خۇشاللىققا بېرىلمەسلىك، مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىش، چىنلىققا سادىق بولۇش ۋە تەڭپۇڭلۇقنى ساقلاش. پەقەت توختىماستىن ئەمەلىيەتكە يۈزلەنگەندىلا، ھەرقانداق ئادەم ئۆزلۈكسىز ئالڭ (قەلب) يۈكسەكلىكىگە كۆتۈرۈلىدۇ.

ئىككىنچى باب مۇھەببەت

مۇھەببەتنىڭ ئېنىقلىمىسى

ئىنتىزام دەرۋەقە ئىنسانىيەت ئېڭى (قەلب) نىڭ تەرەققىياتىدىكى مۇھىم قورال بولسىمۇ، بىراق ئىنتىزامنىڭ قوزغاتقۇچىسى — مۇھەببەت توغرىسىدا سۆزلەش تېخىمۇ مۇھىمدۇر. مەن مۇھەببەتنىڭ ناھايىتى مىستىك تۈس ئالغىنىنى بىلىمەن. شۇڭا، مۇھەببەت توغرىسىدا سۆزلەش خۇددى تەتقىق قىلغىلى بولمايدىغان نەرسىنى تەتقىق قىلىشقا ۋە چۈشەنگىلى بولمايدىغان نەرسىنى چۈشىنىشكە ئۇرۇنغاندەك تۇيۇلىدۇ. مۇھەببەت ئاجايىپ بىر تەگسىزلىك بولسىمۇ، بىراق تىل ئۇنى ئىپادىلەشتە ھېچقانداق چەكلىمىگە ئۇچرىمايدۇ. ناۋادا، تىل ئارقىلىق ئۇنىڭ قىممىتىنى مۇئەييەنلەشتۈرگىلى بولمايدىغان بولسا ئىدى، مەن ھەرگىزمۇ بۇ بابىنى يېزىپ يۈرمەيتتىم، بىراق مەن قەلەم تەۋرىتىشتىن ئىلگىرىلا، بۇ خىزمەتنىڭ قانچىلىك قىممىتى بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇنى مۇكەممەل تاماملىغىلى بولمايدىغانلىقىنى بىلەتتىم.

مېنىڭ بىلىشىمچە، ھازىرغا قەدەر مۇھەببەتكە ھېچكىم ئادەمنى قانائەتلەندۈرگۈدەك ئېنىقلىما بەرگىنى يوق، مانا بۇ مۇھەببەتنىڭ مىستىك ئالاھىدىلىكىنىڭ ئەڭ مۇھىم ئىپادىسى. بەزىلەر مۇھەببەتنى سۆيگۈ، تۇغقانچىلىق مۇھەببىتى، جىنسىي مۇھەببەت، مۇكەممەللىك ۋە مۇكەممەلسىزلىك مۇھەببىتى دەپ ئايرىشىدۇ. مەن مۇھەببەتكە: «ئۆزىنىڭ ۋە ئۆزگىنىڭ قەلبىي مۇكەممەللىكىگە يېتىشىي ئۇچۇن ئويىنى ئاكتىپلاشتۇرۇشىدۇر» دەپ تەبىر بېرىمەن.

بىر قانچە نۇقتىنى چوقۇم ئاۋۋال تەكتلەش كېرەك. بىرىنچىسى، مەن ئېنىقلىمامدا ئىشلەتكەن «قەلب مۇكەممەللىكى» دېگەن بۇ سۆز،

ئېھتىمال ئادەمگە دىنىي تۇس بېرىشى مۇمكىن، ئەلۋەتتە بىر پەننى قوغدىغۇچىنىڭ دىنىي ئېنىقلىما بېرىشى مۇمكىن ئەمەس. مەن بۇ ئېنىقلىمىغا دىنىي تەپەككۇر ئارقىلىق ئېرىشمىدىم. ئەكسىچە، ئۇ پىسخىكىلىق داۋالاشنىڭ كىلىنىكىلىق تەجرىبىلىرى (ئۆزۈم ئۇستىدە ئويلىنىشىنمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) دىن شەكىللەنگەن. مۇھەببەت پىسخىكىلىق داۋالاشنىڭ ئەڭ مۇھىم ئورنىغا ئولتۇراقلاشقان، چۈنكى بىمارلار ھەمىشە مۇھەببەتنى ماھىيەتىدىن چۈشەنمەيدۇ. مەسىلەن ئېيتساق، خاسلىقنى يوقاتقان بىر ياش ماڭا: «ئاپام مېنى بەك ياخشى كۆرىدۇ، ھەتتا ئۇ مەن تولۇق 3- يىللىققا چىققۇچە بولغان ئارىلىقتا مېنى بىر قېتىممۇ ئاپتوبۇسقا چىققىلى قويمىغانىدى. قاتتىق جېدەل قىلىپ تۇرۇۋالسام ئاندىن قوشۇلاتتى. ئۇ بىرەر ھادىسىگە ئۇچراپ قالماسلىقىم ئۈچۈن، ھەركۈنى ئۆزىنىڭ ماشىنىسىدا مېنى ئاپىرىپ قويىاتتى. ئۇ بەك جاپا چەككەنىدى، ئۇ مېنى بەك ياخشى كۆرەتتى» دېدى. مەن ئۇنىڭ خاسلىقىنى يوقتىش بىنورمالىقىنى داۋالاش جەريانىدا، ئاساسلىق خىزمىتىم ئانىسىنىڭ قىلغانلىرى بىلەن مۇھەببەتنىڭ مۇناسىۋەتسىز ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈش بولدى، سۆيۈش ۋە سۆيمەسلىكنىڭ ئەڭ چوڭ پەرقى ئاڭ ۋە يوشۇرۇن ئاڭ نىشانىنىڭ بىردەك ياكى ئەمەسلىكىدۇر. يەنە دىقىقەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان بىر نۇقتا، مۇھەببەت دەۋرىلىك تەكرارلىنىدىغان جەريان. ئۆزلۈكىنى بېيىتىشمۇ بىر خىل مۇكەممەللىشىش. باشقىلارنىڭ ياردىمى ئاستىدا ئۆزلۈكىمۇ پىشىپ يېتىلىدۇ. باشقىلارنىڭ تىرىشىپ ئالغا ئىلگىرىلىشىگە ئىلھام بەرسەك، ئىلگىرىلەش بىزنىڭ ئورنىمىزدىمۇ كۆرۈلىدۇ.

مەن كۆزدە تۇتۇۋاتقان سۆيگۈ (مۇھەببەت) ئۆزىنى سۆيۈش ۋە ئۆزگىنى سۆيۈشىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بىز ئىنسانىيەتنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىشىنى ئىستىسەك، ھەربىر ئادەم ئۇنىڭدىن پايدىغا ئېرىشىدۇ. ئالدىنقى بابتا كۆرسەتكىنىمدەك، ئۆزىنى سۆيمەيدىغان ئادەم باشقىلارنى سۆيۈشنىمۇ بىلمەيدۇ. ئىنتىزامسىز ئاتا-ئانا بالىلىرىغا ئىنتىزام ئۆگىتەلمەيدۇ، ھېچقانداق بىر قەلب ئۆزىنىڭ قەلبىنىڭ تەرەققىي قىلغىنى

ئۇچـۇن چېكىنـــىپ كەتمەيـدۇ. باشـقىلارغا كۆڭـۈل بۆلـۈش ئارقىســىدا تىكلەنگەن ئىنتىزام بىزنىڭ ئىنتىزامىمىزغا زىت كەلمەيدۇ. ئـۆزىمىزنى ئەڭ ياخشى تەربىيەلەيدىغان بىردىنبىر كۈچ باشـقىلارغا يـاردەم بېرەلەيـدىغان كۈچتـۇر. ســۆيۈش ۋە ســۆيۈلۈش جەريـانى ئۇســتىدە ئىزدەنگىنىمــىزدە، چوقۇمكى، ئۆزىنى سۆيۈش بــىلەن ئـۆزگىنى سـۆيۈش ئورتـاق بېيىتىپلـىپلا قالماستىن، بەلكى يەنە ئەڭ ئاخىرىدا ئىككىسى ئارىســىدىكى چېگرانـــڭ تامامەن يوقىلىدىغانلىقىنى بايقايمىز.

ئۆزلۈكنى بېيىتىش تىرىشچ ئۆزلۈكنىڭ چەكلىمىســىدىن ھالقـىپ، جانانىغـا ئۆزىنىـــڭ مـۇھەببىتىنى ئىپادىلەشـىنى كۆرســىتىدۇ. مـۇھەببەت ســاقلاپ ئولتۇرغـــان بـــىلەن رىشـــتىلەنمەيدۇ، مـــۇھەببەت ئۆزۈكســـىز تىرىشچانلىققا موھتاج.

ئەڭ ئاخىرقى بىر نۇقتا، مەن «پىكىر» دېگەن بۇ سۆزنى ئىشلىتىپ، مۇھەببەتنىڭ ئادەتتىكى ئىستەكلىك ئورنىدىن ھالقىپ كېتىشـىنى ئۈمـىد قىلمەن. ئىستەك ھەرىكەتكە ئايلىنىشى ناتايىن، پىكىر بولسا ھەرىكەتكە ئايلىنىلايدىغان ئالىي ئىستەكتۇر. ئىككىسىنىڭ پەرقى، «مەن سۇ ئـۆزگىلى بارايمىكىن» بىلەن «مەن سۇ ئۆزگىلى بـارىمەن» ئارىســىدىكى پەرقتـۇر. ھەرقانداق بىر ئادەمدە مەيلى كۆچلـۈك بولسـۇن، مەيلـى سـۈس بولسـۇن جانان ئىســتىكى بولــدۇ، بــراق نۇرغـۇن ئـادەم جانانغـا ئېرىشـەلمەيدۇ. مەسىلە شۇ يەردىكى، سۆيگۈنى خىيال قىلىش سۆيگەنگە بـاراۋەر ئەمەس. سۆيگۈ (مۇھەببەت) ھەرىكەتتۇر، پىكىرگە ئەگەشكەن ھەرىكەتتۇر. بىراۋنى ياخشى كۆرۈشنى قانچىلىك ئويلىشىمىزدىن قەتئىينەزەر، ئەمەلىيىتىمىــزدە ئىپادىلىمىسەك، بۇ ياخشى كۆرمەسلىكنى تاللىغىنىمىز بىلەن پەرقىسىزدۇر، نەتىجىدە بۇرۇنقى بارلىق ئۆرۈنۈشلىرىمىز نۆلگە تەڭ بولىدۇ. تىنىپى ھالدا، ناۋادا بىز ئۆزىمىز ۋە ئۆزگىلەرنىڭ مۇكەممەللىشىشى ئۈچۈن كۈچ قوشماقچى بولساق، چوقۇمكى، ئىستىخىيەلىك تاللاشتىن باشلىشىمىز كېرەك، بـۇ دەل مۇھەببەت (سۆيگۈ) تاللىشىدۇر.

مۇھەببەتنىڭ مىستىك تۈسى نۇرغۇن خاتا قاراشلارنى پەيدا قىلغان. شۇڭا نۇرغۇن كىشىلەر مۇھەببەتنىڭ ماھىيىتىنى چۈشەنمەيدۇ. بۇ كىتابنى

يېزىشتىكى مەقسەت گەرچە مۇھەببەتنىڭ مېستىك تۇسىنى يېشىش بولمىسىمۇ، بىراق مەن مۇھەببەتكە بولغان بىر قىسىم خاتا قاراشلارنىڭ يوقىلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن. شۇنداقلا، كىشىلەرنىڭ كۆڭۈلسىز تەجرىبىلىرىدىن ۋە شۇ سەۋەبلىك قالغان ئوقۇبەتلىرىدىن قۇتۇلۇشىنى ئىستەيمەن. ئۇنىڭ كەينىدىن، «مۇھەببەت بىر نەرسە ئەمەس» (مۇھەببەت ھېچنېمە) دىن باشلاپ، مۇھەببەتنىڭ ماھىيىتىنى مۇلاھىزە قىلىمەن.

هېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قېلىش

مۇھەببەتكە مۇناسىۋەتلىك خاتا قاراشلار ئىچىدە، ئەڭ «قايىل قىلارلىقى» ۋە كىشىلەر بىر قەدەر قوبۇل قىلغىنى «هېسسىيات تورىغا چۈشۈش»تۇر، ئۇنى مۇھەببەت دەپ قارىۋېلىش، هېچبولمىغاندا ئۇنى بىر خىل مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى دەپ قارىۋېلىشتۇر. هېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قالغان ئادەم ھەمىشە: «ئۇنى سۆيىمەن» دەپ قارايدۇ، بۇ ئېنىقكى ئىككى خىل مەسلىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. بىرىنچى مەسىلە، هېسسىيات تورىغا چۈشۈش جىنسىيەت بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ. ئۆز پەرزەنتلىرىمىزنى قانداق سۆيۈشىمىزدىن قەتئىينەزەر، ئۇلارنىڭ هېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قېلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس. گەرچە نۇرغۇن كىشىلەر جىنسداش دوستلىرى بىلەن يېقىن ئۆتسىمۇ، بىراق ئۇلارغا هېسسىيات باغلىمايدۇ، ئەلۋەتتە ھەمجىنسلار بۇنىڭ سىرتىدا. ئاڭ ۋە يۇشۇرۇن ئاڭ قاتلىمىدىن تەڭ ئورغۇغان جىنسىيەت قوزغىلىشى ئاندىن هېسسىيات تورىغا چۈشۈشتۇر. ئىككىنچى مەسىلە، هېسسىياتقا باغلانغان تەجرىبە ئۇزاققا داۋاملاشمايدۇ، ئوبيېكتىنىڭ مەيلى قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بىز ھامان هېسسىيات توردىن چىقالايمىز. بۇ ھەرگىزمۇ بىز بىلەن بىر تورغا چۈشكەن ئادەمنى ئەمدى ياخشى كۆرمەيدىغانلىقىمىزغا ۋەكىللىك قىلالمايدۇ. بىراق بەھوش سۆيگۈ ھامان بىر كۈن يوقلىدۇ، خۇددى شىرىن ئايلارمۇ ھامان ئاخىرلاشقاندەك، رەڭگارەڭ گۈللەرمۇ ھامان توزىغاندەك.

هېسسىيات تورىغا چۈشۈش ۋە ئۇنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداقلىقىنى چۈشىنىش ئۈچۈن، چوقۇم پىسخولوگىيەدىكى ئاتالمىش «ئۆزلۈك چېكى»نى چۈشىنىش كېرەك. ئادەتتە بوۋاق تۇغۇلۇپ بىر قانچە ئايغىچە

ئۆزى بىلەن تاشقى دۇنيانى ئايرىۋالالمايدۇ دەپ قارىلىدۇ. ئۇ ئۆزىنىڭ پۈت-قولىنى مىدىرلاتقاندا، پۈتۈن دۇنيا مىدىرلاۋاتقاندەك بىلىنىدۇ. قورسىقى ئاچقاندا، دۇنيا ئۇنىڭغا ئوخشاش ئېچىرقىغاندەك ھېس قىلىدۇ، ئۇ ئانىسىنىڭ مېڭىۋاتقىنىنى كۆرسە، ئۆزىنىڭمۇ تەڭ مېڭىۋاتقىنىنى بىلىدۇ، ئانىسى ئەللەي ناخشىسى ئېيتسا، ئۆز ئاۋازى دەپ ئويلايدۇ. بوۋاقلارنىڭ قەلبىدە، بارچە جانلىق ۋە جانسىز، سىز ۋە مەن، شەخس ۋە دۇنيا قاتارلىقلارنىڭ ھېچقانداق پەرقى يوق.

تەجرىبىسىنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ، بوۋاقلار ئۆزى بىلەن تاشقى دۇنيا نەرسىلىرىنىڭ ئوخشىمايدىغانلىقىنى بايقايدۇ. قورسىقى ئاچقاندا، ئانىسى دەرھال ئوزۇقلۇق بەرمەيدۇ، ئۇ ئانىسىغا كۈلۈمسىرىسە، ئانىسى پەرۋاسىز تۇرغان بولىدۇ. ئۆز پىكرى بىلەن ئانىسىنىڭ ھەرىكىتىنىڭ تۈپتىن ئوخشىمايدىغان ئىككى خىل پائالىيەت ئىكەنلىكىنى بايقايدۇ، شۇنىڭ بىلەن «مەن» نىڭ ئېڭى تەرەققىي قىلىشقا باشلايدۇ. مەن ئانا-بالىلىق مۇناسىۋەتنىڭ ئۆزلۈك ئېڭىنى يېتىلدۈرىدىغان ئىللىق كارىۋات ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن. ئىنچىكە كۆزەتكىنىمىزدە، ئانا-بالىلىق مۇناسىۋەت، ناۋادا بالىنىڭ ئانىسىدىن ئايرىلىشى ياكى ئانا تەرىپىسىگە ئېرىشەلمەسلىكى بىلەن بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىسا، بالىنىڭ ئۆزلۈك ئېڭىمۇ توسالغۇغا ئۇچرايدۇ.

بالا تۇغۇلۇپ بىرنەچچە يىلى ئۆزى بىلەن تاشقى دۇنيانى ئايرىشنى ئۆگىنىدۇ. ئۆزىمىزنىڭ تېنىنىڭ چوڭ-كىچىكلىكى ۋە تەن ئىقتىدارىمىزنى چۈشىنىشتىكى چەكلىملىك دەل بىزنىڭ چېگرامىزدۇر. بۇ خىل تونۇش دەل ئاتالمىش «ئۆزلۈك چېكى»دۇر.

ئۆزلۈك چېكى تاكى ياشلىق دەۋرىمىزگىچە تەرەققىي قىلىپ داۋاملاشسا، يەنى قۇرامىغا يەتكەندىن كېيىنمۇ يوقالمىسا، ئۇنىڭغا ئادەتلىنىش ئەھۋالى كۆرۈلىدۇ. مەسىلەن: 2 — 3 ياش ئارىلىقىدا، بالا ئۆزىنىڭ ئىقتىدارىنىڭ چەكلىكلىكىنى ئېنىق تونۇشقا باشلايدۇ. ئۇنىڭدىن ئىلگىرى، بالا گەرچە ئۆزىنىڭ ۋە ئاتا-ئانىسىنىڭ ئوي-ھەرىكىتىنى بىلەلمىسىمۇ، بىراق يەنىلا ئۆزىنىڭ ئويى بىلەن ئانىسىنىڭ ھەرىكىتىنى ئارىلاشتۇرۇۋېتىدۇ. شۇڭا، ئىشلار ئويلىغىنىدەك بولمىسا، جېدەل قىلىدۇ،

ئۆزىنى ئۆينىڭ پادىشاھى بىلىپ، ھەرقانداق ئىشقا ئارىلىشىدۇ ۋە غوۋغا كۆتۈرىدۇ.

ئۇچ ياشتىن باشلاپ بالىنىڭ پوزىتسىيەسى كۆرۈنەرلىك يۇمشاشقا باشلايدۇ. چۈنكى ئۇ ئۆزىدە ھوقۇقتىن ئىبارەت بىرەر نەرسىنىڭ يوقلۇقىنى قوبۇل قىلىدۇ. بىراق، ھەممىگە ئىگە بولسام، نېمىنى خالىسام شۇنى قىلسام دەيدىغان بۇ ئىستەك خېلى ۋاقىتقىچە، ياشلىق مەزگىلىگىچە داۋاملىشىدۇ. بۇنىڭدىن بۇرۇن بالا ھەمىشە چۈش ئىچىدىكىدەك ياشىغاچقا ھالقىما ئادەم، ئۇچار ئادەم تۈرىدىكى چۆچەكلەر بۇ ياشتىكى بالىلارنىڭ ئالاھىدە قارشى ئېلىشىغا ئۇچرايدۇ.

بىراق بالا ياشلىق مەزگىلىگە بارغاندا ھالقىما ئادەم چۆچەكلىرى ئۇلارنىڭ تەلىپىنى قاندۇرالمايدۇ، تەن ۋە ئىقتىدارنىڭ چەكلىملىكى سەۋەبلىك، بالىلار ھەرقانداق يەككىلىك جەمئىيەت دەپ ئاتىلىدىغان توپنىڭ ئىچىدە ئاندىن مەۋجۇتلۇقىنى ساقلىيالايدىغانلىقىنى چۈشىنىدۇ. ھەر بىر يەككىلىك توپتا ھېچقانچە ئالاھىدە ئەمەس، ئوخشاشلا، ئۇلار شەخسىنىڭ بىلىشى ۋە چەكلىملىكى سەۋەبلىك، باشقا ھەرقانداق يەككىلىكتىن ئايرىلىپ تۇرىدۇ.

ئۆزلۈك چېكىگە بېكىنىپ قالغانلار ناھايىتى جىمجىت بولىدۇ، بىر قىسىم كىشىلەر (بولۇپمۇ پىسخىك كېسەلگە گىرىپتارلار) بالىلىقتىكى ئوقۇبىتى ۋە ئازار تەجرىبىسى سەۋەبلىك، تاشقى دۇنيانى خەتەرگە، ئۆچمەنلىككە، قالايمىقانچىلىققا ۋە ئەنسىزلىككە تولغان دەپ قارايدۇ. شۇڭا، بۇ خىل كىشىلەر ئۆزلۈك چېكىنى ئۆزىنى قوغداش دەپ قارايدۇ. جىمجىتلىق ئۇلارغا بىخەتەرلىك تۇيغۇسى بېرىدۇ. بىراق كۆپ قىسىم كىشىلەر جىمجىتلىقتىن زېرىكىدۇ، «ئۆزلۈك چېكى تۇرمىسى»دىن قېچىشنى ئويلايدۇ، تاشقى دۇنيا بىلەن تېخىمۇ يېقىن بىرلىشىشكە ئىنتىلىدۇ. ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش تەجرىبىسى بىزنى جىمجىتلىقتىن قۇتۇلدۇرىدۇ، ئەمما ئۇنىڭ ۋاقىتلىق ئىكەنلىكىنىمۇ ئەسكەرتىدۇ.

ئەسەبىيلىك توسقۇنسىز بولىدۇ

ھېسسىيات تورىغا چۈشكەندە، ئۆزلۈك چېكىنىڭ بىر قىسمى تۈيۈقسىز بۇزۇلۇپ، بىر ئادەمنىڭ ئۆزلۈكى يەنە بىر ئادەمنىڭ ئۆزلۈكى بىلەن بىرلىشىدۇ. بىر ئادەم ئۆزلۈكىدىن تۈيۈقسىز قېچىپ چىقسا، دېگىز سۈيى قىرغاقتا ئۇرۇلغان كەبى جانانىغا ئۆزىنى ئۇرىدۇ. بۇ مەزگىلدە، جىمجىتلىق يوقلىدۇ، ئۇنىڭ ئۇرنىنى ئىگىلەيدىغىنى توسقۇنسىز ئەسەبىيلىكتۇر. جانانىمىز بىلەن بىللە بولغانداۋ، ئاللىقاچان جىمجىتلىقىمىزدىن ئايرىلغان بولىمىز.

مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش بىر خىل رۇدىمېنتلىشىش (چېكىنىش) تۇر. جانان بىلەن بىللە بولغىنىمىزدا، بالىلىقىمىزدا ئانىمىز بىلەن بىرلەشكەندەكى ئەس قايتا قوزغىلىپ، خۇددى بالىلىقتىكى مەستخۇشلۇق سېزىمىنى قايتا تاپقاندەك بولىمىز. ھەممە نەرسە مۇمكىنچىلىككە ئۆزگىرىدۇ. جانان بىلەن ئورتاقلاشقان شۇ ۋاقىتتا، يەكجىلى بولمايدىغان ئوقۇبەت يوقتەك ھېس قىلمىز. بىز مۇھەببەت كۈچىنىڭ ھەممىگە تاقابىل تۇرالايدىغانلىقىغا ئىشىنىمىز. كەلگۈسىمىزنى شۇنچىلىك پارلاق ھېس قىلمىز، بۇ خىل سېزىم بىلەن رېئاللىقنىڭ ئارىلىقى، ئەمەلىيەتتە، خۇددى ئىككى ياشلىق بالىنىڭ دۇنيانىڭ ھۆكۈمرانىمەن دېگىنى بىلەن ئەمەلىيەتنىڭ ئارىلىقى كەبىدۇر.

ھامان بىر كۈنى، رېئاللىق بىزنى «سۆيگۈ چۈشى»دىن ئويغىتۇۋېتىدۇ. ھامان بىر كۈنى رېئال تۇرمۇشنىڭ قىينىچىلىقى يەنە كۆرۈلىدۇ. ئەرنىڭ مۇھەببىتى ئايالغا بىكىرەك بولىدۇ. ئايالنىڭ كۆرگەن كىنوسى ئەرگە ماس كەلمەيدۇ. ئەر بانكىغا قويىدىغان پۇلغا ئايال كىرىالغۇ

ئالماقچى بولىدۇ. ئايال ئۆزىنىڭ خىزمىتىنى سۆزلەيدۇ، ئەر ئۆز كەسىپىنىڭ گۈپپىنى قىلىدۇ. ئەڭ ئاخىردا ئىككى تەرەپ ناھايىتىمۇ ئېچىنىشلىق بىلەن شۇنى بايقايدۇكى، ئۇلار ھەقىقىي تۇردە بىر تەن-بىر روھقا ئايلانمىغان. ئىككىلا تەرەپنىڭ ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل ئىستەك، ھۇزۇر، قاراش، ھەتتا ۋاقىت چۈشەنچىسى ساقلانغان، يەنە كېلىپ مەڭگۈ مۇشۇنداق بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن، ئۆزلۈك چېكى قايتىدىن ئەسلىگە كېلىدۇ. ئۇلار يەنە ئوخشىمايدىغان ئىككى يەككىلىكىنى ھېس قىلىدۇ. بۇ ۋاقىتتا ئەگەر ئۇلار ئايرىلىپ كېتىشنى خالىمىسا، قايتىدىن رېئال مۇھەببەتلىشىشنى ئۆگىنىشى كېرەك.

مەن بۇ يەردە «رېئال» سۆزىنى ئىشلەتتىم. چۈنكى، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قالغاندىكى سېزىم بىر خىل خىيالىي سېزىمدۇر. ئىشىنىمەنكى، ئاشىق-مەشۇقلار پەقەت ھېسسىيات توردىن قۇتۇلۇپ چىققاندىلا ئاندىن رېئال مۇھەببەتلىشەلەيدۇ. چۈنكى، ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ ئاساسى ھەرگىزمۇ مەپتۇنلۇقتا ئەمەس. ھەقىقىي مۇھەببەت شەكىللەنگەن ۋاقىتتا، ھېچقانداق مەپتۇنلۇق تۇيغۇسى بولماسلىقى مۇمكىن. مۇھەببەتلىشىش ھەرگىزمۇ ئۇ خىل تۇيغۇنى قالقان قىلمايدۇ.

ئىشقىۋازلىقىمۇ ياكى ھەقىقىي مۇھەببەتمۇ؟

«ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش» ئېھتىمال ۋاقىتلىق مەپتۇنلۇق بولۇشى مۇمكىن. ئۇنى ھەقىقىي مۇھەببەت دېگىلى بولمايدۇ. ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش ھەرگىزمۇ ئىستەك ۋە ئاڭلىق تاللاشنى ئاساس قىلمىغان. مەيلى قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئىنتىزارلىق چاغلاردا مۇھەببەتكە ئېرىشكىلى بولمايدۇ، ئۇ پەقەت ۋاز كەچكەن ياكى رىتىمسىز بىر چاغدا ئادەمگە قىيىن تاللاشنى ئېلىپ كېلىدۇ. بەلكىم بىز ئۆزىمىزگە قەتئىي ماس كەلمەيدىغان بىرىنى ياخشى كۆرۈپ قېلىشىمىز مۇمكىن، ھەتتا ئۇنى قىلچىلىك ياخشى كۆرمىسەكمۇ، بىراق ئىنتىزارلىق ئالدىدا ھەممە نېمىنى مۇمكىنچىلىككە ئايلاندۇرۇۋېلىشىمىز مۇمكىن. بىز ئامالسىز ھالدا، سۆيۈشكە ئەرزىمەيدىغان بىرىگە باغلىنىپ قېلىشىمىزمۇ مۇمكىن.

بىراق بۇ ھەرگىزمۇ ئىنتىزام ئارقىلىق ھېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قالغان ئۆتمۈشنى ئاخىرلاشتۇرغىلى بولمايدىغانلىقىدىن دېرەك بەرمەيدۇ. مەسىلەن: پىسخولوگلارمۇ بىمارلارنىڭ ھېسسىياتىغا باغلىنىپ قالىدىغان، بىمارمۇ پۈتۈن ھېسسىياتىنى پىسخولوگقىلا تاپشۇرۇپ بېرىدىغان ئەھۋاللار ناھايىتىمۇ كۆپ ئۇچرايدۇ. بىراق، بىمارغا بولغان مەسئۇلىيەت ۋە ئۆزىنىڭ كىملىكى نۇقتىسىدىن ئالغاندا، پىسخولوگلار تىرىشىپ، ئۆزىنىڭ ئۆزلۈك چېكىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشى، بىمارلارنىڭ رومانتىك مۇھەببەت ئوبيېكتىغا ئايلىنىپ قالماسلىقى كېرەك. بۇ خىل ئىنتىزام جاپالىق ۋە ئوقۇبەتلىك جەريانىنى باشتىن كەچۈرىدۇ. بىراق، ئىنتىزام ۋە ئىرادە كۈچى پەقەت تەجرىبىنى تىزگىنلىيەلەيدۇكى، ھەرگىزمۇ ئۇنى قايتا ياراتمايدۇ. ھېسسىيات قوزغالغاندا، بىز قانداق ئۇسۇل ئارقىلىق ئىنكاس قايتۇرساق

بولىدۇ، بىراق بۇ خىل تەجرىبىنى قۇرۇقتىن-قۇرۇق پەيدا قىلىشقا بولمايدۇ.

ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش بىر ئادەمنىڭ ئۆزلۈك چېكىنى كېچەيتمەيدۇ. پەقەت ئۆزلۈك چېكىنىڭ بىر قىسمىنى بۇزۇپ تاشلايدۇ. ئۆزلۈكنى مۇكەممەللەشتۈرۈش تىرىشچانلىققا تايىنىدۇ. ھېسسىيات تورىغا چۈشۈشكە ھېچقانداق كۈچ كەتمەيدۇ. ناۋادا ھېسسىيات تورىنىڭ ئالتۇن دەۋرى ئاخىرلاشسا، ئۆزلۈك چېكىمۇ ئەسلىي ھالىتىگە قايتىدۇ. ئادەم بىر خىل شەرىنلىكنى ھېس قىلغانىدەك قىلسىمۇ، بىراق قىلچىلىك مۇكەممەللىشىش بولمايدۇ.

ئۆزلۈك چېكى كېچەيگەندىن كېيىن، قايتا تارايمايدۇ. ھەقىقىي مۇھەببەت ئۆزلۈكنىڭ ئەبەدىيلىك تولۇقلىنىۋچىسىدۇر، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش ئۇنداق ئەمەس.

ھېسسىيات تورىغا چۈشۈشنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىگە پايدىسى يوق، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈشتىكى بىردىنبىر مەقسەت، ھاياتىدىكى جىمجىتلىقنى يوقىتىش ئۈچۈندۇر. ئۇ نىكاھ ئارقىلىق ئۇزۇن مۇددەت داۋاملاشسىمۇ، ئەمما قەلب مۇكەممەلىكى بىلەن قىلچىلىك مۇناسىۋىتى يوق. ئەمەلىيەتتە، ھېسسىيات تورىغا چۈشكەن ۋاقىتلاردا، ئۆزىمىزنى مەلۇم خىل «ئەينەك» ئالدىدا تۇرغانىدەك، مۇكەممەللىشىشىمىزنىڭ قىلچە ھاجىتى يوقتەك ھېس قىلىمىز ھەمدە شۇ خىل ھالىتىمىزدىن ناھايىتىمۇ رازى بولىمىز. ئۆزىمىزنىڭ قەلبىنى ناھايىتى تىنچ، جانانىمىزنىڭ قەلبىنى مۇكەممەللىشىشكە تېگىشلىكتەك ھېس قىلىمىز. نەزىرىمىزدە، جانانىمىز ناھايىتىمۇ مۇكەممەل بولسىمۇ، بىراق كىچىككىنە يېتەرسىزلىكى بارەك، ئەمما بۇ يېتەرسىزلىك ۋە غەيرىيلىك ئۇنىڭغا تېخىمۇ سېھرىي كۈچ ئاتا قىلغاندەك ھېس قىلىمىز.

ئەگەر ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش ھەقىقىي مۇھەببەت ھېسابلانمىسا، ئۇنداقتا ئۇنىڭ ئۆزلۈك چېكىمىزنى بۇزۇشتىن باشقا نېمە ئەھمىيىتى بار؟ بۇنىڭغا مەنمۇ بىر نەرسە دېيەلمەيمەن. ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش بىلەن جىنسىيەتنىڭ ئالاھىدە مۇناسىۋىتى بار، مېنىڭچە، ئۇ گېن تەقسىماتى ۋە بىيولوگىيەلىك تەقسىمات بىلەن باغلىنىشلىق بولسا

كېرەك. باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش ئىنسانلارنىڭ ئىچكى جىنسىيەت تەلىپى ۋە تاشقى جىنسىيەت غىدىقلىشىغا قايتۇرغان ئوبرازلىق ئىنكاسى، ئۇ كۆپىيىش پۈرسىتىنى ئاشۇرىدۇ، جانلىقلارنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش گېپىنىڭ ئەقلىمىزنى خىرەلەشتۈرۈپ، بىزنى نىكاھ قىلتىقىغا دەسسىتىشنىڭ چارىسى بولۇشى مۇمكىن. ئەممىا بۇ خىل ھېسسىيات بولمىغاندا، نىكاھتىن ئىلگىرى رومانتىك يېكى رومانتىكسىز ئۆتۈۋاتقان ئاشىق-مەشۇقلار نىكاھ مۇراسىمىغا بېرىشتىن بۇرۇنلا، بۇ خىل رېئاللىقتىن ئۆزىنى قاچۇرغان بولاتتى.

مۇھەببەت يالغانچىلىقى

مۇھەببەتلىشىش تەجرىبىسىنىڭ نىكاھ مۇناسىۋىتىنى داۋاملاشتۇرۇشقا پايدىسى بار. چۈنكى، ئۇ پەيدا قىلغان مەڭگۈلۈكنىڭ خيالىي سېزىمى ئۇزۇنغىچە داۋاملىشىدۇ. بۇ خىل سېزىم بالىلىقتىكى رومانتىك مۇھەببەت چۆچەكلىرىدىن كەلگەن، چۈنكى ئۇنىڭدا شاھزادە بىلەن مەلىكە ئەڭ ئاخىرى توي قىلىپ، ئەبەدىي خۇشاللىققا ئېرىشىدۇ. رومانتىك مۇھەببەت چۆچەكلىرى بىزگە، دۇنيادىكى ھەرقانداق ئادەمنىڭ ئۆز جۈپتى بولىدۇ، چۈنكى بىزنى خۇدا مۇشۇنداق ياراتقان دېگەن قاراشنى ئۆگىتىدۇ، ئۇلار ئۆز جۈپتىنى ئىزدەپ تاپالمىغاندا، ھېسسىيات تورىغا چۈشۈپ قالىدۇ، يەنە كېلىپ بىر كۆرۈپلا ياخشى كۆرۈپ قالىدۇ. ئەگەر خۇدا بەلگىلەپ بەرگەن جۈپتىمىزنى ئۇچراتساق، تۇرمۇش ئورتاقلىقى ھاسىل قىلىشقا كۈچەيمىز، ئەگەر ئۆزئارا ئېھتىياجلىرىمىزنى قاندۇرساق، ئەبەدىي خاتىرجەملىككە ۋە خۇشاللىققا ئېرىشىمىز. مۇبادا ئىش بۇنداق بولماي سۇركىلىش پەيدا بولسا، ھېسسىيات يوقىلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئېغىر خاتالىق كېلىپچىقىدۇ، بىز تەڭرىنىڭ ئىرادىسىگە خىلاپلىق قىلغان بولىمىز، ئۆزىمىزگە ئەڭ لايىق ئادەمدە خاتالىشىمىز. شۇڭا، بىز مۇھەببەت راست ئەمەس، ھەممە نەرسە نۇقسانلىق، پەقەت ئوقۇبەتلا ئۆمۈرلۈك، توي قىلماسلىق كېرەك دەپ قارايمىز.

چۆچەكلەرنىڭ ئۇلۇغۋارلىقى شۇ يەردىكى، ئۇ كائىناتنىڭ ئالەملىك ھەقىقىتىنى ئۆزىگە مۇجەسسەملىگەن، بىراق مۇھەببەت چۆچەكلىرى قورقۇنچلۇق ئالدامچىلىقتۇر. نۇرغۇن كىشىلەر تۇرمۇشنى ئاشۇنداق چۆچەكسىمان تۇس بېرىش ئۈچۈن بىر ئۆمۈر ئوقۇبەت تارتىدۇ. A خانىمدا

بىر خىل گۈناھكارلىق تۈيغۇسى كۆرۈلگەن، ئۇ ھەرقانداق ئىشتا ئېرىنىڭكىنى توغرا دەيدىكەن. ئۇ ھەمىشە: «توي قىلىدىغان ۋاقىتتا مەن ئۇنى ھەقىقىي ياخشى كۆرمىگەنىدىم، ساختا قىياپەتكە كىرىۋالغانىدىم، ئۇنىڭغا زىيانكەشلىك قىلىپ قويغانىدەك ھېس قىلىمەن، شۇڭا ئۇنىڭ ھەرقانداق كەمچىلىكىدىن ئاغرىنىشقا ھوقۇقۇم يوق، مەن ئۇنىڭغا قەرز» دەيدۇ. B ئەپەندىم ئەپسۇسلانغان ھالدا: «C خانقىز بىلەن توي قىلمىغىنىمغا ناھايىتى پۇشايمەن قىلىمەن، شۇنداق بولغان بولسا، تۇرمۇشۇم ناھايىتى مەنىلىك بولاتتى. بىراق ئۇ ۋاقىتتا مەن ئۇنى ئۆلگۈدەك ياخشى كۆرمىگەنىدىم، ئۇنى مەن ئىزدەۋاتقان ئادەمدەك ھېس قىلمىغانىدىم» دەيدۇ. D خانىم تېخىمۇ ھەسرەتلەنگەن ھالدا: «قانداق مەسىلە بارلىقىنى بىلمىدىم، مەنىدە ھەممە نەرسە بار، رومانتىك بىر نىكاھمۇ بار، بىراق نېمىشقا ياخشى ئۆتمەيمىز» دەپ قاقشايدۇ. بىر نەچچە ئايدىن كېيىن، ئۇ ھېسسىيات تورىدىن قۇتۇلغانلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ، ئەمەلىيەتتە بۇ ھېچقانداق خاتالىق ئەمەس.

E ئەپەندىم توي قىلىپ ئىككى يىلدىن كېيىنكى ھاياتى ئازابلىق باسقۇچقا كىرىشكە باشلايدۇ، ئۇ بۇلارنىڭ نېمە سەۋەبتىن كېلىپچىقانلىقىنى بىلمەيدۇ: «ئائىلەمىدە ھېچقانداق مەسىلە يوق، ئايالىمنى توي قىلغان ۋاقىتتىكىدەك ياخشى كۆرىمەن، ئۇمۇ ئارزۇيمىدىكىدەك ئايال» دەيدۇ. بىراق بىر يىلدىن كېيىن ئېتىراپ قىلىدۇكى: «ئۇ توختىماي مەندىن قاقشايدۇ، پۇل لازىم بولسا سورايدۇ، بىراق مائاشىمنىڭ قانچىلىكلىكى بىلەن كارى يوق» دەيدۇ. ناۋادا جۈرئەتلىك ھالدا بۇ ئادەتنىي ئۆزگەرتىشنى ئېيتسا، چوقۇمكى ئۇنىڭ ئوقۇبىتى تېخىمۇ جىقلايدۇ.

F خانىم ئۆزلىرىنىڭ ئادەمنى قالايمىقان قىلىدىغان ھېسسىيات تورىدىن چىققانلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ. ئىككى تەرەپ توختىماستىن «ھەقىقىي ئائىلە» ئىزدەش ئۈچۈن ئۆزئارا ئاسىيلىق قىلىشىپ تۇرمۇشىنى ئۆزئارا قالايمىقان قىلىشىپ ئۆتكەنلىكىنى ئېيتىدۇ. ئۇلار ھېسسىيات تورىدىن قۇتۇلغاندىن كېيىنكى تۇرمۇشنىڭ ئاخىرلىشىش ئەمەس، بەلكى

ھەقىقىي نىكاھنىڭ باشلىنىش ئورنى ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ. رومانتىك تۇرمۇشنى ئارزۇ قىلىدىغانلار ئىزچىل مەۋجۇت بولۇپ باقمىغان مۇھەببەت ئەپسانىسىنى ئىزدەيدۇ. تۇرمۇشنىمۇ مۇھەببەت تۇسىگە كىرگۈزۈشنى ئويلايدۇ، يوقىتىپ قويغان رومانتىك ئەسلىمىسىنى قايتۇرۇپ كېلىشنى ئۈمىد قىلىدۇ.

بۇلارنىڭ ھەممىسى ئەر-ئايالدىن ئىبارەت بىر يېپىنى چىڭ تۇتىدۇ. ئۇلار نىكاھ مەسلىسى ئۈچۈن كوللېكتىپ داۋالاشقا قاتناشقاندا، بىرگە ئولتۇرۇپ ئۆزئارا قەسەم قىلىشىدۇ، خاتالىقلىرىنى ئاقلىشىدۇ، ئوخشاش پوزىتسىيە بىلەن باشقا قاتناشچىلارغا يۈزلىنىدۇ، ياخشىلىنىشىمۇ بولىدۇ. كوللېكتىپ داۋالاشقا قاتناشقان ئەر-ئاياللارغا ئۆزئارا زىيادە يېقىنلىشىپ كەتمەسلىكنى، بىر-بىرىگە تايىنىۋالماسلىقنى دەپ قويۇشقا توغرا كېلىدۇ، چوقۇم پىسخىك جەھەتتىن ئازراق ئارىلىق قالدۇرۇش كېرەك، شۇنداىلا ئۇلارنىڭ مەسلىسى ئاشكارا بولىدۇ. ھەتتا بەزىدە ئۇلارنى ئايرىۋېتىش كېرەك، داۋالاش جەريانىدا ئۇلارنىڭ بىرگە ئولتۇرۇشنى چەكلەش كېرەك. ئۇلارنىڭ بىر-بىرىنى ئاقلايدىغان ئادىتىنىمۇ چەكلەش كېرەك. ئەگەر بۇ ئەر-ئاياللار بۇ خىل ئورۇنلاشتۇرۇشنى قوبۇل قىلسا، ئاندىن داۋالاش ئېلىپ بېرىپ، ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ مۇستەقىل، ئايرىم-ئايرىم ئادەم ئىكەنلىكىنى ئۇقتۇرۇش كېرەك. بۇ خىل ئەمەلىيەتنى قوبۇل قىلىش ئەمەلىيەتتە، پىشقان نىكاھ چوققىسىغا چىقىشتىن دېرەك بېرىدۇ.

ئۆزلۈكنىڭ چېكىنى بۇزۇش

ھېسسىيات توربغا چۈشۈش گەرچە بىر خىل خىيالىي سىزىم بولسىمۇ، بىراق ئۇ شۇنىڭ ئۈچۈن كۆپ قىسىم كىشىلەرنى ئالدىيالغانكى، ئۇ ھەقىقىي مۇھەببەت بىلەن ئىنتايىن ئوخشىشىپ كېتىدۇ.

ھەقىقىي مۇھەببەت ئۆزلۈكنى تاكامۇللاشتۇرۇش سەرگۈزەشتىسى بولغاچقا، ئۆزلۈك پاسىلى (ئۆزلۈك چېكى) بىلەن ئىنتايىن زىچ مۇناسىۋەتتى بار. مۇھەببىتسىز چىن كۆڭلىمىزدىن سۆيگەن جانانغا چەكسىز سوزۇلىدۇ، ئۇنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىشنى، ئۇنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە يارەدەم بېرىشنى ئىستەيدۇ. بىراق بۇنىڭدىكى ھەل قىلغۇچ شەرت شۈكى، بىز چوقۇم ئۆزلۈك پاسىلىمىزنىڭ سىرتىدىكى بىر ئوبيېكت تەرىپىدىن جەلپ قىلىنىشىمىز، ئۇنىڭغا ساپ قىزغىنلىق بىلەن بېرىلىشىمىز كېرەك. پەسخولوگلار ساپ مايىللىق ۋە بېرىلىش باسقۇچىنى «مەپتۇنلۇق» دەپ ئاتايدۇ، بۇ چاغدا بىز قەلبىمىزدىكى ئوبيېكتقا باغلانغان بولىمىز.

ئۆزىمىزدىن سىرت بىر ئوبيېكتقا باغلانغان ۋاقتىمىزدا، پەسخىكا جەھەتتە ئاللىبۇرۇن ئۇ جاناننى ئۆز ئىچىمىزگە سىڭدۈرۈۋەتكەن بولىمىز. مەسىلەن: گۈلچىلىكنى ياخشى كۆرىدىغان بىر ئادەم بۇ قىزنىقىشتىن تېپىلغۇسىز رازىمەنلىك ۋە خۇشاللىقنا ئېرىشىدۇ، ئۇ گۈلچىلىككە «ئاشىق»، گۈللۈكنىڭ ئۇنىڭغا بولغان ئەھمىيىتى ناھايىتى چوڭ، شۇڭا ئۇنىڭ روھىيتى گۈللۈككە باغلانغان. گۈللۈكنى پەرۋىش قىلىش ئۈچۈن يەكشەنبە كۈنىمۇ تاڭ سەھەردە گۈل تۇۋىنى بوشىتىدۇ، سايامەتلەرنى رەت قىلىدۇ، ھەتتا ئايالىغىمۇ پەرۋا قىلمايدۇ. ئۇ پۈتۈن دىققىتىنى بىلەن گۈلچىلىككە بېرىلىشتىن نۇرغۇن نەرسىلەرنى، يەنى تۇيراق، ئوغۇت، گۈللەرنىڭ

ئۆسۈشى، ئۇلاش قاتارلىقلارنى بىلدۈ. گۈللۈكتىكى ھەر بىر تال گۈلنىڭ ئالاھىدىلىكى، گۈللۈكنىڭ يەر شەكلى، ياخشى-يامانلىقنىڭ ھەممىسى ئۇنىڭغا بەش قولدەك ئايان. گۈللۈككە بولغان چۈشىنىش ئۇنىڭ خسلىتى، تەجرىبىسى ۋە ئەقىل-پاراسىتىنىڭ بىر قىسمىغا سىڭىشىپ كېتىدۇ، مۇھەببەت ۋە باغلىنىشى ئۇنىڭ ئۆزلۈك پاسىلىغا تېخىمۇ يېقىنلىشىدۇ ۋە ئۇنى كېڭەيتىدۇ.

ئۇزىرىغان مۇھەببەت باغلىنىش جەريانىدا چەكلىملىرىمىزنى كېڭەيتىدىغان سىرتقى دۇنيا بىلەن باغلانغان تەدرىجىي ئىلگىرىلەش جەريانى. ئۆزلۈك چېكى سوزۇلۇپ تەدرىجىي يوقايدۇ، بىز ئۆسۈپ يېتىلىمىز. بۇ شەكىلده بىز قانچە كۆپ ۋە قانچە ئۇزۇن تاكامۇللاشىساق، شۇنچە چوڭقۇر سۆيىمىز، ئۆزلۈك بىلەن دۇنيانىڭ پەرقى شۇنچە سۇسلىشىدۇ. دۇنيانى قانچە ئېتىراپ قىلغانسېرى «ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش»تەك شۇ خىل ئۆزلۈك پاسىلىنىڭ باربات بولۇشى ئېلىپ كەلگەن چەكسىز خۇشاللىق داۋاملىق كۆرۈلۈپ تۇرىدۇ. بىراق بۇ قېتىم، بىز سىرتقى دۇنيا بىلەن ھەقىقىي ۋە مەڭگۈ سىڭىشىپ كەتتۇق. شۇنىڭغا ئەگىشىپ پەيدا بولغان شۇ خىل «سىرلىق بىرلىشىش» ھېسسىيات تورىغا چۈشۈشكە قارىغاندا ئىللىق كېلىشى ۋە ئازراقمۇ دىرامىلاشماسلىقى مۇمكىن، بىراق ئۇ تېخىمۇ مۇقىم ۋە ئۇزاق داۋاملىشىدۇ، تېخىمۇ كۆپ قانائەت ئېلىپ كېلىدۇ.

ئادەتتە ھەممىمىز بىلىمىز، جىنسىيەت بىلەن مۇھەببەت گەرچە بىر ۋاقىتتا يۈز بېرىشى مۇمكىن بولسىمۇ، بىراق كۆپىنچە ھاللاردا ئۇلار ئوخشاش بولمىغان ئىككى ئىش. جىنسىي قىلىق ئۆزلۈك پاسىلىنىڭ بەربات بولۇشى ۋە شۇ سەۋەبتىن پەيدا بولغان چەكسىز خۇشاللىقنىڭ ئاز-كۆپلۈكى بىلەن مۇناسىۋەتلىك. ئۆزلۈك پاسىلى كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە غايىب بولىدىغانلىقى ئۈچۈن، بەزىلەر پاھىشە ئالدىدىمۇ «مەن سىزنى سۆيىمەن» دەپ تەلۈلەرچە توۋلايدۇ، بىراق چەكسىز خۇشاللانغان شۇ دەقىقە ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن ئۆزلۈك پاسىلى ئەسلىي ھالىتىگە قايتىپ، قىلچىلىك ھېسسىياتنىمۇ تىلغا ئالالماسلىقى، ھەتتا قارشى تەرەپنى ياخشى كۆرۈش دېگەنلەردىن ئېغىزمۇ ئاچالماسلىقى مۇمكىن. يۇقىرى

پەللىنىڭ چەكسىز خۇشاللىقىدىن ھۆزۈرلىنىش چوقۇم تەڭ ھۆزۈرلىنىدىغان ھەمراھىنىڭ بولۇشىنى شەرت قىلىشى ناتايىن، ئۇ خىل ئۆزلۈك پاسىلى غايىب بولغان تۇيغۇ ئۆزلىكىدىن شەكىللىنىدۇ، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچىلىك بولغان شۇ دەقىقىدە بىز ئۆزىمىزنى ئۇنتۇيمىز، ۋاقىت بوشلۇقى ئىچىدە ئادىشىمىز، ئەرشئالادا سەيلە قىلمىز. ئالەم بىلەن بىرلىشىپ كېتىمىز، بىراق ئۇ شۇ ۋاقىتلىق دەقىقە بىلەن چەكلىنىدۇ.

مەن ھەقىقىي مۇھەببەت پەيدا بولىدىغان شۇ ئۆزۈن ۋاقىت ۋە ئالەم بىلەن بىرلىشىپ كېتىدىغان تۇيغۇنى «سىرلىق بىرلىشىش» دەپ ئاتايمەن. چىۋنكى مىستىكىزم ئالەمنىڭ بىر تۇتاش گەۋدىلىكىگە تۇپتىن ئىشەنگەچكە، ئادەتتىكى نەزەردە تۇرغۇن يۇلتۇز، سەييارە، ئۆي، دەرەخ، قۇش، ئۆز قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئەمەلىيەتتە خاتا سېزىم ياكى خىيالىي سېزىمدۇر. ھىندى دىنى مۇرىتلىرى بىلەن بۇددا دىنى مۇرىتلىرى بۇنى «ئاجايىپ تۇسكە كىرىش» دەپ ئاتىشىدۇ. ئۇلار ۋە باشقا مىستىكىزمچىلار پەقەت ئۆزلۈك پاسىلىدىن ۋاز كەچكەندىلا ئاندىن ھەقىقىي رېئاللىقنى تونۇپ يەتكىلى بولىدۇ دەپ ئىشىنىدۇ. بىر ئادەم ئۆزىنى ئىزچىل ئالەمدىكى مۇستەقىل بىر يەككىلىك دەپ ھېس قىلغانداء، ئالەمنىڭ بىر پۈتۈنلۈك ئىكەنلىكىنى چۈشىنەلىشى مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا ھىندى دىنى مۇرىتلىرى ۋە بۇددا دىنى مۇرىتلىرىنىڭ ھەممىسى ئۆزلۈك پاسىلى تېخى تەرەققىي قىلمىغان بوۋاق بولۇپ، قۇرامىغا يەتكەنلەرگە قارىغاندا چۈشىنىشىنى تېخىمۇ ھەقىقىي دەپ قارايدۇ. ھەتتا بەزىلەر دەيدۇكى، پەقەت بوۋاقلىققا يانغاندىلا ئاندىن ھەقىقىي بولغان بىرلىك تۇيغۇسىنى چۈشەنگىلى بولىدۇ. بۇ سەپسەتە تېخى قۇرامىغا يېتىشنىڭ يۇكىنى ئۈستىگە ئېلىش تەييارلىقى بولمىغان ياش-ئۆسمۈرلەرنى ئۆزىگە رام قىلىۋالىدۇ. ئۇلار بەلكىم: «ئۇ قورقۇنچلۇق تەلەپلەرگە تاقابىل تۇرۇشۇمنىڭ ھاجىتى يوقكەن، مەن چوڭ بولمىساممۇ تاكامۇللۇققا يېتەلەيدىكەنمەن» دەپ ئويلاپ قېلىشى مۇمكىن. بۇ ئوي ئۇلارنى ئەۋلىيالىققا يەتكۈزۈش ئۈياقتا تۇرسۇن، ئۇلارنىڭ ئېلىشىپ قېلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

كۆپ ساندىكى مىستىكىزمچىلار بىز چوقۇم مەلۇم نەرسىلەرگە

ئېرىشكەندە ياكى ئۇنى تاماملىغاندىلا ئاندىن ئۇلاردىن ۋاز كېچىش سالاھىيىتىمىز بولىدۇ دەپ چۈشىنىدۇ. ئۆزلۈك پاسىلىنى تېخى قۇرۇپ چىقمىغان بوۋاق بەلكىم ئاتا-ئانىسىغا قارىغاندا ھەقىقەتكە تېخىمۇ يېقىن بولۇشى مۇمكىن، بىراق ئاتا-ئانىسىنىڭ يار-يۆلەكسىز ئۇ مەۋجۇت بولۇپ تۇرالمايدۇ ھەم ئىدراكىنى ئىپادىلەشكىمۇ ئامالسىز قالىدۇ. چوقۇم قۇرامىغا يېتىش باسقۇچىنى باشتىن كەچۈرگەندىلا ئاندىن ئەۋلىيالىققا يەتكىلى بولۇشى مۇمكىن. جىنسىي يۇقىرى پەللە ياكى مەستخۇش قىلىش دورىسىنىڭ يارىمىمۇ بىزنى بىر ھازا دۇنيادىن خالىي قىلالىشى مۇمكىن، بىراق بۇ ھەرگىزمۇ خالىيلىقنىڭ ئۆزى ئەمەس. مەن تەكىتلىمەكچى بولغان خالىيلىق، ئەبەدىيلىكنىڭ قوزغىتىلىشى ياكى قەلبىنىڭ پىشىپ يېتىلىشىدۇر. ئۇ پەقەت قەتئىي بولغان مىسلىسىز مۇھەببەت ئارقىلىقلا ئاندىن ئەمەلگە ئاشىدۇ.

ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش بىلەن جىنسىيەت ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ مۇقەددىمىسى بولۇپلا قالماستىن ھەم يەنە ئۆمۈرلۈك مۇھەببەتنىڭ مەڭگۈلۈك لەززىتىنى تېتىش پۈرسىتىنى ئاتا قىلىشى مۇمكىن، ئۇلار پەيدا قىلغۇچى كۈچلۈك سەۋەبلەردۇر. شۇڭا، گەرچە ئۇنىڭ ئۆزى مۇھەببەت بولمىسىمۇ، بىراق مۇھەببەتنىڭ مىستىكىلىق قۇرۇلمىسىدىكى مۇھىم بىر شەرتتۇر.

بېقىندى ئىدىيەۋى ھالەت

مۇھەببەتكە بولغان دائىم كۆرۈلىدىغان ئىككىنچى خىل خاتا چۈشىنىش بېقىندىلىقنى مۇھەببەت دەپ قاراشتۇر. پسىخكا دوختۇرلىرى كۆندە دېگۈدەك بۇ مەسىلىگە يولۇققۇدۇ. ئۆلۈۋېلىشقا ئۇرۇنۇش، ئۆلۈۋېلىش بىلەن تەھدىت سېلىش، شۇنداقلا ھېسسىياتتىن رايى يېنىپ ئۈمىدسىزلىنىش چەكتىن ئېشىپ كەتكەن كىشىلەردە بۇ خىل خاتا چۈشىنىش ئەڭ كۆرۈنەرلىك بولىدۇ. ئۇلار: «جاندىن تويدۇم، ئېرىم (ئايالىم، ئوغۇل دوستۇم، قىز دوستۇم) بولمىسا، بۇنداق ياشىغىنىمنىڭ نېمە ئەھمىيىتى، مەن ئۇنى بەك ياخشى كۆرەتتىم.» دېيىشىدۇ. مەن ئۇلارغا: «سىز ھازىر دەپ ئۆتكەن ھالەت مۇھەببەت ئەمەس، بەلكى پارازىتلىق. سىز چوقۇم مەلۇم ئادەمگە تايىنىپ ئاندىن ھايات كەچۈرسىڭىز، سىز ئۇلارنىڭ تېنىدىكى پارازىت خالاس. سىلەرنىڭ ھېسسىياتىڭلاردا ئەركىنلىك يوق، سىلەرنىڭ بىرگە بولۇشۇڭلار پەقەتلا ئېھتىياج ئۈچۈن، مۇھەببەت ئەمەس. مۇھەببەت بىرخىل ئەركىن تاللاشتۇر. ياخشى كۆرۈشكەن ئادەملەر چوقۇم بىرگە ياشىشى ناتايىن، ئۇلار بىللە ياشاشنى تاللىغان خالاس» دېمەي تۇرالمايمەن.

بىر ئادەم باشقا بىرىنىڭ ھەقىقىي كۆڭۈل بۆلۈشىگە ئېرىشەلمەي، ئۆزىنى مۇكەممەلسىز چاغلاپ، نورمال تۇرمۇش كەچۈرەلمىگەن چاغدا بېقىندىلىق شەكىللىنىدۇ. قۇرامىغا يەتكەن ساغلام كىشىلەردىكى بېقىندىلىق پسىخىكىسىنى بىر خىل كېسەللىك ھالىتى دەپ قاراشقا بولىدۇ، بىراق بىز چوقۇم بېقىنىش بىلەن بېقىنىشقا ئىنتىلىشنى ئايرىۋېلىشىمىز كېرەك. ھەربىر ئادەمدە بېقىنىش ئېھتىياجى ۋە تەلپۈنۈشى

بولىدۇ، ھەر بىر ئادەم باشقىلارنىڭ كۆيۈنۈشىگە موھتاج، تېخىمۇ كۆچلۈك كىشىلەرنىڭ ئۆزىدىن خەۋەر ئېلىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ؛ بىز قانچە كۆچلۈك، قانچە مەسئۇلىيەتچان بولۇپ كېتەيلى ھەم باشقىلارغا بېقىنىشقا موھتاج ئەمەستەك تاشقى قىياپەتكە كىرىۋېلىشقا قانچە تىرىشايلى، قەلبىمىزنىڭ چوڭقۇر قېتىدا ھامان خاھىشمنى ئۆزگەرتىپ باقاي، باشقىلارغا تايىنىپ بېقىشمۇ يامان ئەمەسكەنغۇ دەپ ھېس قىلمىز.

ياش ياكى پىشىش دەرىجىسىگە قارىماي، ھەر بىر ئادەم ھاياتىدا كىشىنى رازىمەنلىك ھېس قىلدۇرىدىغان ئاتا ياكى ئانا ئوبرازىنىڭ بولۇشىنى ئۈمىد قىلىدۇ، بىراق كۆپ ساندىكىلەر بۇ تۇيغۇنىڭ تۇرمۇشىغا ئىگىدارلىق قىلىشىنى خالىمايدۇ. بۇ تەرەپتىكى ئېھتىياج تۇرمۇشىنىڭ سۈپىتىنى شۇنداقلا كونترول قىلسا، ئۇ بىر خىل ساپ ئىنتىلىش بولماي قېلىپ، بېقىنىش مەسلىسى كېلىپچىقىدۇ. پىسخولوگلار بېقىنىشنى پەيدا قىلىدىغان پىخسىك نورمالسىزلىقنى «پاسسىپ بېقىنىشچان مىجەز تەڭپۇڭسىزلىقى» دەپ ئاتايدۇ، بۇ بارلىق پىسخىك تەڭپۇڭسىزلىقلار ئىچىدە ئەڭ كۆپ كۆرۈلىدىغان بىر تۈرى. بېقىنىشچان ئادەم كۈنبويى ئالدىراش ھالدا باشقىلارنىڭ ئۆزىنى سۆيۈشىنى ئىزدەپ، باشقىلارنى پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن سۆيمەيدىغان بوپقالىدۇ. بىر توپ ئاچ كىشىلەرگە ئوخشاش پەقەت باشقىلاردىن ئاشلىق تەلەپ قىلىدۇيۇ، ئۆزى ئازراقمۇ ئاشلىق چىقارمايدۇ. ئۇلارنىڭ قەلبىدە تەگسىز بىر ھاڭ بار، مەڭگۈ تولمايدۇ، مەڭگۈ قانائەت تۇيغۇسى بولمايدۇ، مەڭگۈ «ئاز بوپقالدى»لىق ھېس قىلىدۇ. ئۇلار غېرىبلىققا بەرداشلىق بېرەلمەيدۇ، ئۆزىنى تېخىمۇ تونۇمايدۇ، پەقەت باشقىلار بىلەن بولغان مۇناسىۋەتكە تايىنىپ تۇرۇپ ئۆزىنى تەبرلەيدۇ.

«مۇھەببەت ئېچىرقاقلىقى» كېسىلى

30 ياشلىق بىر ئەر، ئايالى ئىككى بالىسىنى ئېلىپ ئايرىلىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۇچىنچى كۈنى ماڭا كۆرۈنگىلى كەپتۇ. ئايالى ئىلگىرى ئۇنىڭ ئۆزى ۋە باللىرىغا كۆڭۈل بۆلمىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنىڭغا ئايرىلىپ كېتىمەن دەپ ئۇچ قېتىم دەھدىت سالغانىكەن. ھەر قېتىم ئۇ ئۆتۈنۈپ، خاتالىقىنى ئۆزگەرتىشكە ۋەدە بېرىپ ئۇنىڭ قېپقېلىشىنى تىلەيدىكەن. بىراق ئۇنىڭ خاتالىقىنى تۈزىتىشى ئەزەلدىن بىر كۈننىڭ ئۇ تەرىپىگە ئۆتەلمەپتۇ، شۇڭا ئايالى بۇ قېتىم راستلا كېتىپتۇ.

ئۇ ئىككى كېچە-كۈندۈز ئۇخلىيالمىغان بولۇپ، غەمدىن تىترەپ، ياشلىرى توختىماي ئېقىپ، ئۆلۈۋېلىشنى ئويلىغان. ئۇشۇڭا تارتىپ تۇرۇپ: «ئائىلەمدىكىلەر بولمىسا ياشىيالمايمەن، مەن ئۆلارنى تولىمۇ سۆيەتتىم» دېدى.

مەن: «چۈشەنمىدىمغۇ، ئايالىڭىزنىڭ ئاغرىنىشلىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ ئەمەلىيەت ئىكەنلىكىنى، سىزنىڭ ئەزەلدىن ئۇنىڭ ئۈچۈن ھېچقانداق ئىش قىلىشنى خالىمايدىغانلىقىڭىزنى دېدىڭىزغۇ، سىز خۇشال ھالدا ئۆيىڭىزگە قايتىسىڭىز تۇغرا بولىدۇ، جىنسىيەت ۋە ھېسسىيات جەھەتتە سىز ئۇنىڭغا قەتئىي كۆڭۈل بۆلمەيدىكەنسىز، بىر نەچچە ئاي بالىڭىز بىلەن پاراڭلاشمايدىكەنسىز ھەم ئەزەلدىن ئۆلارغا ھەمراھ بولۇپ ئويناپ باقمىغانكەنسىز. بۇنىڭدىن قارىغاندا، سىز بىلەن ئائىلىڭىزدىكىلەر ئوتتۇرىسىدا ھەقىقەتەن ھېسسىيات يوقكەن، ئۆلارنىڭ ئايرىلىپ كېتىشى سىزگە قىلچە تەسىرى بولمىسا ئاندىن توغرا بولاتتى» دېدىم.

ئۇ جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېدى: «بىراق سىز چۈشەنمەمسىز؟ مەن

هازىر ھېچنېمە ئەمەس. مېنىڭ ئايالىم، بالام يوق، مەن ئۆزۈمنىڭ كىملىكىنى بىلمەيمەن. مەن بەلكىم ئۇلارغا كۆڭۈل بۆلمىگەن بولۇشۇم مۇمكىن، بىراق مەن ئۇلارنى سۆيىمەن، ئۇلار بولمىسا مەن ھېچنېمە ئەمەس.»

ئۇ ئۆزىگە بولغان بىلىشنى يوقاتقان ئەھۋال ئاستىدا، قاتتىق ئۈمىدسىزلەنگەنىدى، مەن ئۇنىڭغا ئىككىي كۆندىن كېيىن كېلىشنى ئېيتتىم. مەن ئۇنىڭدا بۇنچە قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ياخشىلىنىش بولۇشىنى كۈتمىگەنىدىم، لېكىن ئۇ قايتا كەلگەن چاغدا، خۇشاللىقىدىن سەكرىگەن پېتى ئىشخانامغا كىرىپ: «ھەممىسى ياخشى بولۇپ كەتتى!» دېدى.

مەن «ئايالىڭىز قايتىپ كەلدىمۇ؟» دەپ سورىدىم.

ئۇ خۇشال ھالدا: «ياق تېخى، ئۇلاردىن خەۋەر يوق، بىراق مەن تۇنۇگۈن كەچتە قاۋاقخانىدا بىر ئايال بىلەن ئۇچرىشىپ قالدىم، ئۇ ماڭا ئۆزىنىڭ مېنى ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، يېقىنداىلا ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتكەنلىكىنى ئېيتتى. بىزنىڭ بۇگۈن كەچتە ئۇچرىشىشىمىز بار. مەن ئۆزۈمنى يەنە مۇكەممەل ئادەمدەك ھېس قىلدىم، ئەمدى يېنىڭىزغا كېلىپ كۆرۈنۈشۈمنىڭ ھاجىتى قالمىدى» دېدى.

بۇ خىل سېھرگەردەك ئۆزگىرىش پاسسىپ بېقىنىشقا گىرىپتار بولغۇچىلارنىڭ ئالاھىدىلىكى، ئۇلار بېقىنغىنىنىڭ كىم ئىكەنلىكىگە پەرۋا قىلمايدۇ، پەقەت بېقىنغۇدەك ئادەم بولسىلا بولىدۇ. باشقىلار ئۇلارغا بىر سالاھىيەت بەرسىلا، ئۇنىڭ نېمىلىكىگە دىققەت قىلمايدۇ. ئۇلارنىڭ ھېسسىيات مۇناسىۋىتى قارىماققا ناھايىتى قىزغىنەدەك كۆرۈنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە تولىمۇ يۈزەكىدۇر. ئۇلار ئىچكى دۇنياسىدىكى بوشلۇقنى تولدۇرۇشقا ئالدىرايدۇ، كەلگەلەرنى رەت قىلمايدۇ.

ياش، چىرايلىق، ئەقىللىق ھەم باشقا جەھەتلەردىمۇ ناھايىتى ساغلام بىر قىز بولۇپ، 17 يېشىدىن 21 يېشىغىچە ئۆزىگە مۇناسىپ كەلمەيدىغان نۇرغۇن ئەرلەر بىلەن ئارقىمۇئارقا جىنسىي مۇناسىۋەتتە بولۇپتۇ، ئۇ شاللىنىشى بېكىتىلىپ بولغان ئەرلەرنى بىردىن-بىردىن ئالماشتۇرۇپتۇ. مەسىلە ئۇنىڭ ئۆزىگە ھەقىقىي ماس كېلىدىغان جۈپتىنىڭ

كۆرۈلۈشگه قەدەر تاقەت قىلالمىغانلىقىدا، ھەتتا ئۇنىڭغا قىزىقىدىغان بىر توپ ئەرلەرنىڭ ئىچىدىن تاللاش ئېلىپ بارالمىغانلىقىدا ئىدى. ئالدىنقى بىرى بىلەن ئەمدىلا ئايرىلغاندىن كېيىن، 24 سائەت ئىچىدە يەنە باشقا بىر ئەر بىلەن ئۇچراشقان. يېنىمغا داۋالانغىلى كەلگەندىمۇ: «ئۇ ئىشسىز قېلىپ ھاراقنا بېرىلىپ كەتتى، بىراق قابىلىيىتى ھەقىقەتەن ئۈستۈن ئىدى، يەنە كېلىپ مېنى بەك ئاسرايتتى، ئەمما بۇ قېتىم ھەممە ئاخىرلاشتى» دەپ سۆزلەپ كەتتى.

بىراق ئۇ ئەزەلدىن مۇۋاپىقىيەت قازىنىپ باقمىغان. چۈنكى ئۇ ئوبيېكتنى تۇغرا تاللىمىغان، يەنە كېلىپ، قارشى تەرەپ ئاڭا بەك كىرىشۈپلىپ، ھېسسىياتنى ئىپادىلەشكە قىستىغان، كۈنبويى ئۇنىڭ بىلەن بىللىلا يۈرگەن. ئۇ ھەمىشە: «سىزنى ياخشى كۆرىمەن، سىزدىن ئايرىلالمايمەن» دەپ ئىشلىشگە دەخلى يەتكۈزگەن. ئۇنىڭ بۇ خىل ئىسكەنجىسىدىن ھەرقانداق ئەر زېرىكىدىكەن. ھەممە نەرسە بىر چۈقان بىلەنلا ئاخىرلاشقان، بىراق ئىككىنچى كۈنى باشتىن باشلانغان.

ئۇچ يىل داۋالاش ئارقىلىق بۇ ئايالدا ياخشىلىنىش بولدى. ئۇ ئۆزىنىڭ قابىلىيىتى ۋە ئىقتىدارىنى بايقىدى، مۇھەببەت ئېچىرقىشى بىلەن ھەقىقىي مۇھەببەتنى پەرقلەندۈردى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئەنسىزلىكىنى تىزگىنلەپ، جىنسىيەت بىلەن ھېسسىياتنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا تونىدى ھەم ئۆزىنىڭ ئېچىرقاش ۋە ئەنسىزلىك تۈيغۇسىنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىنى، ئەمدى ئۆزىنىڭ ئىقتىدارىنى جارى قىلدۇرۇشنىڭ پۈرسىتى كەلگەنلىكىنى ئېتىراپ قىلدى.

پاسسپ بېقىندى خاراكتېر

بۇ خىل كېسەللىك ھالىتى «پاسسپ» دېگەن سۆزگە بېقىندۇ. سەۋەبى شۇكى، بىمار باشقىلارنىڭ نېمە قىلغانلىقىنى ئويلايدۇ، ھالبۇكى، ئۆزىنىڭ نېمە قىلۋاتقانلىقى ئۈستىدە ئويلانمايدۇ. بىر قېتىم مەن مۇشۇنداق بىمارلار ئۆمكىگە رياسەتچىلىك قىلغانىدىم، شۇ چاغدا ئۇلارنىڭ بەش يىلدىن كېيىنكى تۇرمۇش نىشانىنى سۆزلەپ بېقىشنى تەلەپ قىلدىم. بىر قانچىسى ھېچكىم تىلغا ئېلىپ باقمىغان خىزمەت، سەنئەت ئىجادىيىتى، ئىجتىمائىيەت مۇلازىمتى، لايىھە ۋە باللار مائارىپى توغرىسىدا سۆزلىدى. ئۇلارنىڭ لۇغىتىدە «تىرىشىش» دېگەن خەت يوق ئىدى. ئۇلار تەييارغا ئېرىشىشنىلا ئويلىغان. مەن ئۇلارغا: «سۆيۈلۈشنى نىشان قىلغانلار مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمايدۇ، باشقىلارنىڭ سىزنى سۆيۈشى ئۈچۈن بىرلا ئۈسۈل بار، ئۇ بولسىمۇ سۆيۈشكە ئەرزىگۈدەك ئادەم بولۇش. ئەگەر ھاياتىڭىزدىكى ئەڭ چوڭ نىشان سۆيۈلۈش بولسا، ئۇنداقتا سىزنىڭ سۆيۈشكە ئەرزىگۈدەك ئادەم بولۇشىڭىز مۇمكىن ئەمەس» دېدىم. بۇ، بۇنداق بېقىندى كىشىلەر ئەزەلدىن باشقىلار ئۈچۈن بىرەر ئىش قىلمايدۇ دېگەنلىكمۇ ئەمەس. بىراق ئۇلارنىڭ بىرەرسىگە يېقىنلىششى مەنپەئەتىنى ئاساس قىلىدۇ، ھەرگىزمۇ ئۇلارغا كۆيۈنۈش ئۈچۈن ئەمەس. ئەگەر بۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋەتسىز بولسا، ئىش ئاشۇنداق تەسلىشىپ كېتىدۇ. مەسىلەن: ئۇلار باشتا تىلغا ئېلىپ ئۆتكەن ئۆي سېتىۋېلىش، ئاتا-ئانىسىدىن ئايرىلىپ تۇرمۇش كەچۈرۈش، خىزمەت تېپىش، رازى بولمىغان خىزمەتتىن ئايرىلىش ياكى بىر خىل قىزىقىش بىلەن مەشغۇل بولۇشنىڭ ھەممىسىنى بەسى مۇشكۈل ئىش دەپ قارايدۇ.

نىكاھتا، ئەر-ئايال ئىش تەقسىماتىنىڭ بولۇشى تەبىئىي ئىش. تاماق ئېتىش، ئۆي يىغىشتۇرۇش، نەرسە-كېرەك سېتىۋېلىش ھەم باللارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىشقا ئايال كىشى مەسئۇل بولىدۇ؛ پۇل تېپىش، ھېسابات باشقۇرۇش، چىملىقنى قىرقىش، كاشىلا چىققانىنى رېمونت قىلىشقا ئەر كىشى مەسئۇل بولىدۇ. مۇكەممەل ماسلاشقانلارنىڭ ئۇينايدىغان رولى بەزىدە تەبىئىيلا ئالمىشىدۇ. ئەر گاھىدا تاماق ئېتىپ، باللارغا ھەمراھ بولۇپ، ئۆي تازىلاپ، ئايالىنى تۇيۇقسىز خۇشال قىلىۋەتسە، ئايالمۇ سىرتتا قوشۇمچە كىرىم قىلىش، يولدىشىنىڭ توغۇلغان كۈنىدە چىملىقنى قىرقىش ئارقىلىق ئېرىنى مەمنۇن قىلىدۇ. ئۇلار رول ئالماشتۇرۇشنى بىر مەيدان ئويۇنىدەك ھېس قىلىپ، تۇرمۇشىغا خۇشاللىق قوشىدۇ. بىراق مۇھىم بولغىنى قانداق قىلىپ بىلىپ-بىلمەستىنلا ئۇلارنىڭ ئۆزئارا يۆلىنىۋېلىشىنى ئازايتىش، مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، ئۇلار ئۆزلىرىنى چېنىقتۇرۇۋاتقاندا مۇبادا قارشى تەرەپنى يوقتىپ قويسا قانداق ياشاشتۇر.

بىراق پاسسىپ يۆلىنىۋالىدىغان كىشى قارشى تەرەپنى يوقتىپ قويۇشنى بىر قورقۇنچلۇق ئىش دەپ قارىۋالىدۇ، ئۇلارنىڭ ئەزەلدىن بۇنداق ئىشقا تەييارلىق قىلىشقا ئامالى يوق، ھەتتا ھەرقانداق يۆلىنىۋېلىش دەرىجىسىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشىنى ھەم قارشى تەرەپكە تېخىمۇ كۈچ ئەركىنلىك بېرىشنى قوبۇل قىلالمايدۇ. شۇڭا پاسسىپ يۆلىنىۋېلىش شەكلىدىكى نىكاھتا، رولنىڭ بۆلۈنۈشى ئىنتايىن قاتتىق، ئۆزئارا يۆلىنىشنى كۈچەيتىشنى مەقسەت قىلىشلا بولىدىكەن، نىكاھنى چۈشەپ قويىدۇ. بۇنداق بولغاندا، ئېغىزدىن چۈشۈرمەيۋاتقان «مۇھەببەت» ئەمەلىيەتتە «يۆلىنىش»تىن باشقا نەرسە ئەمەس، ئەركىنلىك ۋە مۇستەقىللىق ئاساسەن مەۋجۇت بولمايدۇ. بەزى پاسسىپ يۆلىنىۋالىدىغانلار نىكاھتىن كېيىن ئۇلار تۇيى قىلىشتىن بۇرۇن ئۆگەنگەن ماھارەتلىرىنى پۈتۈنلەي تاشلايدۇ. ئايالنىڭ ماشىنا ھەيدىسە «بولمايدىغان»لىقى مۇشۇ خىل ئەھۋال ئاستىدا دائىم كۆرۈلىدىغان ئەگەشمە كېسەللىكتۇر. ئۇنىڭ ئەزەلدىن ماشىنا ھەيدەشنى ئۆگىنىپ باقمىغانلىقى بىر ئەھۋال، كىچىككىنە بىر كۈتۈلمىگەن ۋەقەدىن كېيىن، ماشىنا ھەيدەشتىن

قورقىدىغان بولۇپ قېلىشى، شۇنىڭ بىلەن قايتا ماشىنا ھەيدىمەسلىكى يەنە بىر خىل ئەھۋال. شەھەر ئەتراپىدىكى ئائىلىلەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، بۇ خىل قورقۇش ئەرنى پۈتۈنلەي ئايالغا باغلاپ قويۇشقا يېتەرلىك، چۈنكى ئۇ بولمىسا، ئايالى ھېچيەرگە بارالمايدۇ. ئەر چوقۇم مال سېتىۋېلىش مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىشى ياكى ئۇنىڭ شوپۇرى بولۇشى كېرەك. بۇ خىل شەكىلدىكى ئەندىزە ھەمىشە ئىككى تەرەپنىڭ تاينىش ئېھتىياجىنى قاندۇرالىغاچقا، ئۇلارنىڭ بۇنى بىر خىل كېسەللىك ھالىتى دەپ قاراپ ئۇنى بىر تەرەپ قىلىشى يوق گەپ.

46 مەن ئىلگىرى خېلى ئوقۇمۇشلۇق بىر بانكىرغا، ئۇنىڭ ئايالىنىڭ ياشقا كىرگەندە تۇيۇقسىز قورقۇش سەۋەبلىك قايتا ماشىنا ھەيدىمەس بولۇپ قالغانلىقىغا قارىتا، بۇنىڭدا تەكشۈرۈشكە ئەرزىگۈدەك بىر پىسخىكا ئامىلى بولۇشى مۇمكىن دەپ تەكلىپ بەرگەن. ئۇ جاۋاب بېرىپ: «ئۇنداق ئەمەس، دوختۇرنىڭ دېيىشىچە، بۇ ھەيز توختاش بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەن، بۇنىڭغا نېمە ئامال» دېدى. بۇ ئايال ئېرى ئىشتىن چۈشكەندىن كېيىن، ئۇنىڭ يەنە ئۆزى ۋە باللارنى ئېلىپ كېتىشكە بېرىشى كېرەكلىكىنى، بۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ ئالدىراش بولۇپ كېتىپ، ئاشنا تېپىۋېلىشى ياكى ئۆزىگە يۈزسىزلىك قىلىشقا ۋاقتى قالمايدىغانلىقىنى بىلدۇ. بۇ ئۇنىڭغا ناھايىتى چوڭ بىخەتەرلىك تۇيغۇسى بېرىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن، ئەرمۇ ئۆزى بولمىسا ئايالىنىڭ قېيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالىدىغانلىقىنى، شۇڭا ئايالىنىڭمۇ ئېرىنى تاشلىۋېتىشكە پۈرسەت يوقلۇقىنى بىلدۇ-دە، ئۆزىمۇ ناھايىتى بىخەتەر ھېس قىلىدۇ. گەرچە پاسسىپ يۆلىنىۋالىدىغان نىكاھ ئۇزۇن داۋاملاشسىمۇ ھەم كاپالەتلىك بولسىمۇ، بىراق بۇ مۇكەممەللىكتىن دېرەك بەرمەيدۇ، ئۇنىڭدا ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ بولۇشىمۇ ناتايىن. ئەركىنلىكنى بىخەتەرلىك تۇيغۇسىنىڭ بەدىلى قىلىۋالسا، نىكاھ مۇناسىۋىتى ئەكسىچە ھەرقايسى ئەزالارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش پۈرسىتىنى ۋەيران قىلىۋېتىدۇ. ئەر-ئايال بىمارىمغا: «پەقەت كۈچلۈك ھەم مۇستەقىل ئىككى شەخس بولغاندىلا ئاندىن گۈزەل نىكاھنى قۇرۇپ چىققىلى بولىدۇ» دەپ كۆپ قېتىم نەسىھەت قىلدىم.

سۆيۈش ئىقتىدارىنىڭ كەملىكى

پاسسىپ يۆلىنىۋېلىش سەۋەبىي مۇھەببەتنىڭ كەملىكىدۇر. بۇنداق ئادەملەر باللىق چاغلىرىدا، ئاتا-ئانىسى ئۇلارغا يېتەرلىك غەمخورلۇق قىلماي، ئۇلارنىڭ ئىچكى دۇنياسىدا زور بوشلۇق تۇيغۇسى شەكىللەندۈرۈپ قويغان. ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلىدىكى كەملىك ۋە مۇكەممەللىزلىكنى بېشىدىن كەچۈرۈش ئۇلارنىڭ ئىچكى دۇنياسىنىڭ چوڭقۇر يېرىدە «مېنىڭ ئېرىشكىنىم تېخى يېتەرلىك ئەمەس» دېگەن تۇيغۇنى پەيدا قىلىدۇ، بۇنداق ئادەملەر دۇنيانىڭ پىخسىقلىقىنى پەرەز قىلغىلى بولمايدۇ دەپ قارايدۇ، يەنە تېخى ئۆزىنىڭ سۆيۈلۈش سالاھىيىتىنىڭ بار-يوقلۇقىدىن گۇمانلىنىدۇ. شۇڭا ئۇلار تەخىرسىزلىك بىلەن مۇھەببەت تەلەپ قىلىدۇ ۋە ۋاستە تاللىماستىن بارلىق كىشىلىك مۇناسىۋەتنى ساقلايدۇ ۋە تىزگىنلەيدۇ، نەتىجىدە مۇھەببەتنىڭ ئېھتىماللىقىنى يوققا چىقىرىدۇ.

مۇھەببەت بىلەن ئۆزىنى كونترول قىلىش تەڭ مەۋجۇت بولۇشى كېرەك، پەرزەنتلىك ئەر-ئاياللاردا ئۆزىنى كونترول قىلىش كەمچىل بولسا بولمايدۇ، ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرىدىمۇ ھەمىشە ئۆزىنى كونترول قىلىشنى ئۆگىنىش پۇرسىتى بولمايدۇ، پاسسىپ يۆلىنىۋالغۇچىلارنىڭ زىيادە يۆلىنىۋالىدىغان خاھىشىنى بىر خىل خاراكتېر نورمالسىزلىقىنىڭ ئالامىتى دەپ قاراشقا بولىدۇ. پاسسىپ تايىنىۋالغۇچىلار پەقەت قانداقلا بولمىسۇن ئېرىشىشنىلا تەلەپ قىلىدۇ، سەممىيەتنى ھېچنېمىگە تەڭ قىلمايدۇ، بىر بۆلەك ھېسسىياتى يىمىرىلىش گىرداۋىغا بېرىپ قالسىمۇ ۋاز كەچمەيدۇ. تېخىمۇ يامان بولغىنى، ئۇلار ئۆزىگە مەسئۇل بولۇشنى خالىمايدۇ، ھەتتا پەرزەنتلىرىنىڭ مەسئۇل بولۇشنى تەلەپ قىلىشىغا قارىماي ئۆزىنى خۇش

قىلىدۇ ۋە قانائەت تاپقۇزىدۇ. چۈنكى ئۇلار ھەممىنى باشقىلارنىڭ مەسئۇلىيىتى دەپ تونۇيدۇ، شۇڭا ئۇلار دائىم ئۈمىدسىزلىك ھېس قىلىدۇ، باشقىلارنىڭ ئۇلارنى خۇش قىلىش ۋە قانائەت تاپقۇزۇش مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلماسلىقى ئۇلارنىڭ نەپرىتىنى قوزغايدۇ.

بىر خىزمەتدىشىم بولۇپ دائىم:«باشقىلارغا يۆلىنىۋېلىش ئەڭ چاتاق ئىش، ئۇنداق قىلغاندىن كۆرە خىروئىنغا يۆلەنگەن ياخشى. پەقەت مال مەنبەسى ئۇزۇلۈپ قالمىسلا، ئۇ مەڭگۈ سىزنى ئۈمىدسىزلەندۈرمەيدۇ، ئۇ چوقۇم سىزنى خۇشاللاندۇرىدۇ. بىراق باشقىلاردىن ئۆزىگىزنى خۇشال قىلىشنى تەلەپ قىلسىڭىز، ھامان سىزنى ئۈمىدسىزلەندۈرىدۇ» دەيتتى. ئەمەلىيەتتە نۇرغۇن پاسسىپ يۆلىنىۋالغۇچىلارنىڭ زەھەر يېكى ھاراق خۇمارى بولىدۇ. ئۇلاردا بىرخىل «خۇمارلىق خاراكتېر» بار. ئۇلار باشقىلارغا خۇمار بولسا، مەڭگۈ قانائەت تاپماستىن باشقىلاردىن ئۆزىگە كېرەكلىك بولغان نەرسىلەرنى سۈمۈرىدۇ، باشقىلار تەمىنلەشنى شۇنداقلا رەت قىلسا، ئۇلار دائىم ھاراق بوتۇلكىسى يېكى ئىشپىرىسقا يۈزلىنىپ، ئۇلارنى ئادەمنىڭ ئورنىدىكى سەپلىمە بۇيۇم قىلىۋالىدۇ.

خۇلاسىلىسەك، گەرچە يۆلىنىۋېلىش ئادەمنى كۆچلۈك ھالدا باشقا بىر ئادەمگە يېقىنلاشتۇرۇپ، قارىماققا مۇھەببەتتەك كۆرۈنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئىككىسىنىڭ ئاسمان-زېمىن يەرقى بار. يۆلىنىۋېلىش ئاتا-ئانىنىڭ مۇھەببەت ئىقتىدارىنىڭ كەم بولۇشىدىن كېلىدۇ ھەمدە بۇ خىل مەغلۇبىيەتنى داۋاملاشتۇرىدۇ. ئىلىشنىلا ئويلاش، بەرگۈسى كەلمەسلىك پىسخىكىنى بوۋاقلىق مەزگىلىدىلا توختىتىپ قويىدۇ، يېتىلمەيدۇ. ئۇ چەكلەش ۋە بوغۇشتىن ھاسىل بولغان بولۇپ، ئەركىنلىكنى ئۆلتۈرۈپ تاشلايدۇ. ئۇ پەقەت كىشىلىك مۇناسىۋەتكە بۇزغۇنچىلىق قىلىدۇ، ئورناتمايدۇ، ئۇ بۇنىڭ ئىچىگە كىرگەن بارلىق ئادەمنى نابۇت قىلىدۇ.

مۇھەببەت بىر خىل باغلىنىشتۇر

بىز دائىم مەلۇم كىشى جېنىي يوق جىسىم ياكى ھەربىر كەتلەرگە ئاشىق دەيمىز، مەسىلەن: «ئۇ ھوقۇققا ئاشىق»، «ئۇ گۈلچىلىكنى سۆيىدۇ»، «ئۇ پۇلغا ئامراق»، «ئۇ گولف توپ ئويناشنى ياخشى كۆرىدۇ» دېگەندەك. ئەگەر بىر ئادەم ھەر ھەپتىدە 70 — 80 سائەت خىزمەت قىلسا پۈتۈن نىيىتى بىلەن تېخىمۇ كۆپ پۇل ۋە ئىمتىيازغا ئېرىشىشنى ئويلىسا، ئەلۋەتتە بۇ جەھەتتە ئادەتتىكى سەۋىيەدىن يۇقىرى بولغان نەتىجىگە ئېرىشىشى مۇمكىن، بىراق پۇل ۋە ئىمتىيازنىڭ جۇغلىنىشى ھەرگىزمۇ ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرگەنگە باراۋەر ئەمەس. بىز يەنىلا بىر قۇرۇق قول ئىگىلىك تىكلىگەن كارخانا ماگناتنى «بۇرنىنىڭ ئۇچىنىلا كۆرىدىغان پىخسىق» دەپ تەنقىدلىشىمىز مۇمكىن. ئۇ پۇل ۋە ھوقۇقنى قانچە ياخشى كۆرۈشىدىن قەتئىينەزەر، ھېچكىم ئۇنى مېھرىلىك دەپ قارىمايدۇ، چۈنكى بۇنداق ئادەملەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، بايلىق ۋە ئىمتىياز ئەڭ ئاخىرقى نىشان، ھەرگىزمۇ قەلبىنىڭ يېتىلىشىنى قوغلىشىدىغان ۋاستە ئەمەس.

مۇھەببەتنىڭ بىردىنبىر ھەقىقىي نىشانى قەلبنىڭ يېتىلىشى ياكى ئىنسانىيەتنىڭ ئىلگىرىلىشىدۇر.

قىزىقىشقا كىرىشىش بولسا ئۆزىنى پەرۋىش قىلىدىغان بىر خىل پائالىيەت. ئۆزىنى سۆيۈش بىلەن بىرگە، ئۆزىگە قەلب بىلەن مۇناسىۋەتنى بولمىغان تەركىبلەرنى ھەم بېرىشى كېرەك. ئاۋۋال ئۆزىمىزنىڭ جىسمىنى ياخشى ئاسرىشىمىز، تاماق ۋە كىيىم-كېچەكلەرنى ياخشى بىر تەرەپ قىلىشىمىز كېرەك؛ قەلبىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىن سىرت يەنە ئازام

ئېلىشىمىز ۋە سەگدىشىمىز، ھەرىكەت قىلىشىمىز، دىققىتىمىزنى چېچىشىمىز كېرەك. ئەۋلىيا بولسىمۇ ئۇيقۇغا موھتاج بولىدۇ، شۇڭا قىزىقىشنى يېتىلدۈرۈشمۇ ئۆزىنى سۆيۈشنىڭ بىر خىل شەكلى. ئەگەر قىزىقىش ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش نىشانىنىڭ ئورنىنى ئالسا، ئۇنىڭ ئۇنۇمى تېخىمۇ ياخشى بولىدۇ.

بەزىدە قىزىقىشنىڭ ياخشى كۆرۈشنىڭ سەۋەبى بولۇپ قېلىشى، ئۇنىڭ ئۆزىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ئورنىنى ئالالايدىغانلىقىدا كۆرۈلىدۇ. گولف توپ ئويناشنى ئېلىپ ئېيتساق، بەزىدە بايقايمىزكى، ياشتا چوڭلار كىيىنكى ئۆمرىنىڭ ئەڭ يۇكسەك نىشانىنى تېخىمۇ ئاز كالتەك سانى بىلەن بىر مەيدان ئويۇنىنى ئويناپ بولۇش قىلىپ بېكىتىدۇ. ئۇلار ئىشەنمەيدۇكى، تەنھەرىكەت جەھەتتىكى ئىلگىرىلىشى ئۇلارنىڭ ئادەم بولۇش جەھەتتە ئاللىقاچان توختاپ قالغانلىقىدەك ئەمەلىيەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلايدۇ. ئەگەر ئۆزىنى كۆپرەك سۆيسە، بۇنداق يۇزەكى نىشان بىلەن ئۆزىنى ئالدىمايدۇ.

يەنە بىر جەھەتتە، پۇل ۋە ھوقۇق ئارقىلىق مۇھەببەتنى چىقىش نۇقتىسى قىلغان نىشانغا يېتىش مۇمكىن ئەمەس دېگىلىمۇ بولمايدۇ. بەزىلەر سىياسىيغا كىرىشىپ، ئۆزىنىڭ سىياسىي تەسىرىگە تايىنىپ، ئىنسانىيەتنىڭ بەخت-سائادىتىنى قولغا كەلتۈرۈشنى ئۈمىد قىلىدۇ. بەزىلەر جان تىكىپ پۇل تېپىپ، پەرزەنتلىرىنى ئالىي مەكتەپتە ئوقۇتۇش ياكى تېخىمۇ كۆپ ئەركىنلىك ۋە ۋاقىتنى سېتىۋېلىپ، ئۆگىنىش ياكى تەپەككۇرغا كىرىشىپ، قەلبىنىڭ يېتىلىشىگە ئۈگايلىق يارىتىدۇ. بۇ ئادەملەر ھوقۇق ياكى پۇلنىلا سۆيمەستىن يەنە ئادەمنىمۇ سۆيىدۇ.

مۇھەببەتتىن ئىبارەت مەنىسى چىگىش بۇ سۆزنى قالايمىقان ئىشلىتىش بىزنىڭ مۇھەببەتنىڭ ھەقىقىي مەنىسىنى چۈشىنىشىمىزگە توسقۇنلۇق قىلىدۇ. مەن تىلدا بۇ خىل ئۆزگىرىش بولۇشىنى پەرەز قىلالمايمەن، بىراق پەقەت ئادەتتىكى كىشىلەر مۇھەببەت ئارقىلىق داۋاملىق ئۆزى بىلەن ئۆزى قەدىرلەيدىغان ئىش ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى سۈپەتلەپ ئادەتلىنىپ، مۇناسىۋەت سۈپىتىنى ئويلاشمىسا، ئاقىللىق بىلەن نادانلىق، ئاق كۆڭۈللۈك بىلەن رەزىللىك، ئېسىللىك بىلەن

پەسلىكنى پەرقلەندۇرۇش ئىزچىل قىيىن بولىدۇ.

بۇ بابتا تىلغا ئېلىنغان ئېنىقلىمىنى ئېلىپ ئېيتساق، ناھايىتى ئېنىقكى، بىز سۆيىدىغان ئوبيېكت چوقۇم ***ئادەم***، چۈنكى ئادەتتىكى بويىچە چۈشەنگەندە پەقەت ئىنسان قەلبىنىڭلا يېتىلىش ئىقتىدارى بولىدۇ، بۇ خۇددى بىر ئىت باققانغا ئوخشايدۇ. ئۇنى ئادەم ئورنىدا كۆرۈپ، قورسىقىنى باقمىز، يۇيۇندۇرمىز، ئەركىلىتىمىز، ئويۇن ئۆگىتىمىز؛ ئاغرىپ قالغاندا ھەممە ئىشنى تاشلاپ، ھايۋاناتلار دوختۇرىغا ئاپىرىپ كۆرسىتىمىز؛ مۇبادا ئۆلۈپ قالسا ياكى يوقاپ كەتسە، بىر ئائىلە كىشىلىرى ئاتا-ئانىسىدىن ئايرىلىپ قالغاندەك قايغۇغا چۆمىمىز. دەرۋەقە، مەلۇم يەككە-يېگانە ئادەملەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئۇلارنىڭ ياشىشىنىڭ نىشانى ئەرمەك ھايۋاندۇر، ئەگەر بۇنى مۇھەببەت دېمىسەك، ئۇنداقتا نېمىنى مۇھەببەت دەيمىز؟

بىراق ئادەم بىلەن ئادەم ئارىسىدىكى مۇناسىۋەت ھەرگىزمۇ ئادەم بىلەن ئەرمەك ھايۋان ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتكە ئوخشىمايدۇ. بىرىنچىدىن، بىزنىڭ ئەرمەك ھايۋان بىلەن ئالاقىلىشىمىز تولىمۇ چەكلىك بولۇپ، ئۇنىڭ نېمىنى ئويلاۋاتقانلىقىنى بىلمەيمىز. بەزىلەر دائىم ئۆزىنىڭ ئويى ياكى تۇيغۇسىنى ئەرمەك ھايۋان ئۈستىگە قويۇپ، ئۇلارنى سىرداش قىلماقچى بولىدۇ، بىراق ئەمەلىيەتتە بۇنداق بولمايدۇ. ئىككىنچىدىن، بىز پەقەت ئۇلار ئىتائەتمەن بولغاندىلا ئاندىن ئۇلارنى ياخشى كۆرىمىز، ئەگەر ئۇلار بىز بىلەن قارشىلاشسا، ھەتتا خىرىس قىلسا، شۇ زامان ئۇنىڭ بىلەن كارىمىز بولمايدۇ. ئۇلارنىڭ سەزگۈرلۈكىنى ئاشۇرماقچى بولساق، كۆندۈرۈش مەكتىپىگە ئاپىرىپ بېرىشتىن باشقا ئامالىمىز يوق. بىراق ئادەملەرگە نىسبەتەن، ئۇلاردا مۇستەقىل ئىرادىنىڭ بولۇشىغا يول قويۇشىمىز كېرەك، ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ بىر چوڭ ئالاھىدىلىكى قارشى تەرەپنىڭ ئۆزىگە ئىگە بولۇش خاراكتېرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنى ئۈمىد قىلىشتۇر. ئەڭ ئاخىرقى بىر نۇقتا، ئەرمەك ھايۋاننى بېقىشىمىزدىكى چىقىش نۇقتىمىز ئۇنىڭ مەڭگۈ چوڭ بولماي بىزگە ھەمراھ بولۇشنى ئۈمىد قىلىش، ئەھمىيەت بېرىدىغىنىمىز ئۇلارنىڭ بىزگە

يۆلىنىش دەرىجىسىدۇر.

نۇرغۇن ئادەمنىڭ باشقىلارنى ھەقىقىي سۆيگۈدەك ئىقتىدارى يوق، ئۇلار پەقەت ئەرمەك ھايۋاننىلا «سۆيۈش»نى بىلىدۇ. ئىلگىرى ئامېرىكىلىق ئەسكەرلەر گېرمانىيەلىك، ئىتالىيەلىك، ياپونىيەلىك «ئولجا كېلىنلەر»گە ئۆيلەنگەن، ئاڭلىماقچا ناھايىتى رومانتىك بىلىنىدىغان دۆلەت ھالقىغان نىكاھتا، ئوغۇل-قىز ئىككى تەرەپ ئىلگىرى ھەقىقىي تىل بىلەن پىكىر ئالماشتۇرۇپ باقمىغان، كېلىن ئىنگلىزچە سۆزلەشنى ئۆگەنگەندىن كېيىن، نىكاھ يىمىرىلىشكە باشلايدۇ. ھەربىي ئەر ئۆزىنىڭ ئۇيى، تۇيغۇسى، ئىستىكىنى ئايالىنىڭ ئۇستىگە قويسا بولمايدۇ. بەلكى ئەرمەك ھايۋانغا مۇئامىلە قىلغاندەك ئۇلارنى ئۆزى بىلەن قەلبىداش ھېس قىلىدۇ. ئايالى ئىنگلىز تىلىنى ئۆگەنگەندە، ئەر ئاندىن ئۇلارنىڭ ئۆز قارىشى ۋە چۈشەنچىسى بارلىقىنى بايقايدۇ، ھايات نىشانى بەلكىم ئۇنىڭكى بىلەن قىلچە ئوخشاش بولماسلىقى مۇمكىن. بەزىلەر مۇشۇ پەيتتىن باشلاپ ھېسسىيات يېتىلدۈرۈشكە باشلايدۇ، بىراق كۆپ ساندىكى كىشىلەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، بۇ ھەممىنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىدۇر.

ئازادلىقنى تەشەببۇس قىلىدىغان ئايال ئەرنىڭ ئەرمەك ھايۋانىنى چاقىرىدىغان نامنى ئىشلىتىپ ئۇلار بىلەن سۆزلىشىشىگە كۆچلۈك قارشى تۇرىدۇ، چۈنكى ئۇنىڭ ھېسسىياتى بەلكىم راستلا پۈتۈنلەي ئايالنى ئەرمەك ھايۋان دەپ كۆرۈش ئاساسىغا قۇرۇلغان بولۇشى، ئايالنىڭ ھەقىقىي قابىلىيىتى ۋە مۇستەقىل خاراكتېرىگە قىلچە ھۆرمەت قىلماسلىقى مۇمكىن.

تېيىز «ئانا مۇھەببىتى»

نۇرغۇن ئانىنىڭ بالىسىنى پەقەت بوۋاق ئورنىدا كۆرۈپ سۆيۈشى ئەڭ ئېچىنىشلىق مىسالدۇر. بۇنداق ئايالالار ئىنتايىن كۆپ كۆرۈلىدۇ. ئۇلار بالىسى ئىككىسى ياشقا كىرىشتىن بۇرۇن لاياقەتلىك ئانا، بالىلارغا ھەسسىلەپ كۆيۈنىدۇ، بالىلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىشتا ئازراقمۇ بىپەرۋالىق قىلمايدۇ. بىراق ئەھۋال ناھايىتى تېزلا پۈتۈنلەي ئۆزگىرىدۇ، بالىدا شۇنداقلا ئۆزىنىڭ ئىرادىسى پەيدا بولسا، گەپ ئاڭلىماسلىققا باشلايدۇ، خالىغانچە جېدەل قىلىدۇ، باشقىلارغا قىلىق كۆرسىتىشكە باشلايدۇ، سىرتتىن ئۆزىگە تەۋە دۇنيانى ئىزدەيدۇ، بۇ ۋاقىتتا ئانىنىڭ مۇھەببىتى چىپىدە توختايدۇ، يەنە پۈتۈن دىققەت-نەزىرىنى ئۇنىڭغا قاراتمايدۇ، ھەتتا ئۇنىڭدىن بىزار بولىدۇ. ئادەتتە بۇ چاغدا ئۇ قايتا قورساق كۆتۈرۈشكە، باشقا بىر بۇۋىقى، باشقا بىر ئەرمەك ھايۋىنى بولۇشقا ئىنتىلىدۇ. ئەگەر مۇۋەپپەقىيەت قازانسا، پۈتۈن جەريان يەنە قايتا كېلىدۇ. بولمىسا، ئۇ قوشنىسىغا يارەملىشىپ بوۋىقىدىن خەۋەر ئېلىشىپ بېرىشكە رازىكى، ئۆزىنىڭ بالىسىنى چۈشىنىشكە ھۆرۈنلۈق قىلىدۇ. ئانىسىنىڭ ئەركىلىتىشىدىن مەھرۇم بولغان بۇنداق چوڭ بالىلار خۇشال بولمايدۇ، باشقىلارنىڭ بوۋىقىغا نەزىرىنى بېرىۋاتقان ئانىلار بولسا بۇنىڭدىن بىخەۋەر. بۇ خىل ھادىسە قۇرامغا يەتكەنىدىن كېيىن ئۇمىدسىزلىك ۋە پاسسىپ يۆلىنۈۋېلىش خاراكتېرىنىڭ پەيدا بولۇشىدىكى ئاساسلىق سەۋەب. بوۋاقما، ئەرمەك ھايۋانغا يېكى نېمە دېسە ماقۇل دەيدىغان جۈپتىگە بولغان مۇھەببەتنى ئاتىلىق يېكى ئانىلىقتا بولىدىغان تەبىئىي ئىقتىدار دېيىشكە بولىدۇ، بۇ خىل قىلىق «ھېسسىيات تورىغا چۈشۈش» كە بەك ئوخشايدۇ.

ئۇ تىرىشىشقا موھتاج ئەمەس، بىر خىل ئىرادىنىڭ تاللىشىدىن ئۆتكەن قىلىق ئەمەس، قەلبىنىڭ يېتىلىشىگىمۇ قىلچە پايدىسى يوق، شۇڭا ھەقىقىي مۇھەببەت دەپ ھېسابلاشقا بولمايدۇ. گەرچە بۇ خىل ھېسسىيات تەرىپىدىنمۇ يېقىن بولغان كىشىلىك مۇناسىۋەتنى تۇرغۇزۇلۇپ، ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ تەرەققىي قىلىش ئاساسى بولسىمۇ، بىراق مۇكەممەل ھەم يارىتىش كۈچىگە باي نىكاھ، ساغلام ھەم پىسخىكىسى پىشقان پەرزەنتنى تەربىيەلەش يۈكى ئىنسانىيەتنى ئىلگىرىلىتىش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى تېخىمۇ كۆپ باشقا نەرسىلەرگە موھتاج.

بالىسنى مەكتەپ ماشىنىسىدا ئولتۇرغۇزمايدىغان ئانىنى مىسالغا ئالساق، ئۇ بالىسنى ماشىنا بىلەن ئۆزى ئاپىرىپ-ئەكېلىشتە چىڭ تۇرىدۇ، بۇنى ئەلۋەتتە مېھرىبانلىق دېيىشكە بولمايدۇ، بىراق بۇ مېھرىبانلىق پايدىسىز بولۇپلا قالماستىن، ئەكسىچە ئۇنىڭ قەلب يېتىلىشىگە زىيانلىق. يەنە مەسىلەن: زىيادە سەمرىپ كەتكەن بالىغا يېمەكلىكنى زورلاپ بېرىش، بىر سېۋەت ئويۇنچۇق ياكى بىر ئىشكاپ كىيىم-كېچەك ئېلىپ بېرىش، بارلىق ئامالار بىلەن بالىسىنىڭ ھەرقانداق تەلىپىنى قاندۇرۇشلارنىڭ ھەممىسى چاپىقىنى ئالمەن دەپ قارىغۇ قىلىپ قويۇشتىن باشقا نەرسە ئەمەس. مۇھەببەت پەقەت بېرىشلا ئەمەس، ئۇ بېرىش ۋە بەرمەسلىك مۇڭاپىق بولۇش بولۇپ، مۇڭاپىق ماختاش ۋە مۇڭاپىق تەنقىد قىلىش؛ مۇڭاپىق تالىشىش، قارشىلىشىش، ئىلھاملاندۇرۇش، ئۈندەش، تەسەللى بېرىش بولۇپ، بۇلار تۇغرا رەھبەرلىك تاكتىكىسىدۇر. ئاتالمىش مۇڭاپىقلىق بىر خىل ھۆكۈم قىلىش، پەقەت بىڭاستە سېزىمغىلا تايىنىشقا بولمايدۇ، چوقۇم ئويلىنىش ۋە قىسمەن ھاللاردا بىئاراملىق كەلتۈرگەن تەقدىردىمۇ بەزى قارارلاردىن ۋاز كېچىش كېرەك.

ئۆزلۈكنىڭ قۇربان بولۇشى

نامۇۋاپىق ياكى بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرىدىكى مېھرىبانلىقنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشى، غەرىزى ۋە تۇرلىرى ناھايىتى كۆپ، بىراق ھەممىسى بىر ئورتاق ئالاھىدىلىككە ئىگە: «بەرگۈچى» مۇھەببەتنىڭ ساختا نىقابى ئاستىدا، پەقەت ئۆزىنىڭكىنى قاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىدۇ، قارشى تەرەپنىڭ قەلبىنىڭ ھەقىقىي ئېھتىياجىغا ئەسلا ئېرەن قىلمايدۇ.

بىر باستىر ماڭا كۆرۈنگىلى كەلدى، ئايالى ئاستا خاراكتېرلىك چۈشكۈنلىششكە گىرىپتار بولۇپ، ئىككى بالىسىمۇ ئالىي مەكتەپتىن چېكىنىپ، ھېچ ئىش قىلماي پىسخىكىلىق داۋالىنۇۋېتىپتۇ. گەرچە ئائىلىدىكى ھەممەيلەننىڭ «كېسىلى بار» بولسىمۇ، ئۇ دەسپىلىدە، ئۇلارنىڭ كېسىلىنىڭ ئۆزى بىلەن مۇناسىۋىتى بار دەپ قارىمايتتى. ئۇ دەيدۇكى:«مەن قولۇمدىن كېلىشچە ئۇلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئالىمەن، ئۇلارغا يارەملىشىپ مەسىلىنى ھەل قىلىمەن، ئويغاقلا بولىدىكەنمەن ئۇلارغا كۆڭۈل بۆلىمەن.»

ئىگىلىشىمىزچە، ئۇ گەرچە ئۇلار چوقۇم مۇستەقىللىقنى ئۆگىنىشى كېرەك دەپ قارىسىمۇ، ھەقىقەتەن ئايالى ۋە بالىلىرىنىڭ تەلەپلىرى ئۇچۇن پايپېتەك بولىدىكەن. بىراق يەنىلا ئىككى ئوغلىغا يېگى ماشىنا ئېلىپ بېرىپتۇ ھەمدە يەنە ئۇلار ئۈچۇن سۇغۇرتا ھەققى تاپشۇرۇپتۇ. ئۇ شەھەرگە كىرىشتىن ئىنتايىن بىزار، ئوپېرانى ئاڭلىغان ھامان مۆگدەك باسىدىغان بولسىمۇ، بىراق ھەر ھەپتە ئايالىنى ئېلىپ شەھەرگە كىرىپ، ئوپېرا ياكى ئويۇن كۆرىدىكەن. ئۇنىڭ خىزمەت بېسىمى خېلى ئېغىر بولسىمۇ، بىراق ئۇلارنىڭ ئۆي يىغىشتۇرۇش، تازىلاش بىلەن كارى بولمىغاچقا، ئۇ ئۆيىگە

قايتقان هامان ئۆي يىغىشتۇرۇش بىلەن بولۇپ كېتىدىكەن.

مەن ئۇنىڭدىن سورىدىم:«سىز پۈتۈن كۈن ئۇلار ئۈچۈن ھېلى بۇنى ھېلى ئۇنى قىلىدىكەنسىز، چارچىمامسىز؟» ئۇ: «ئەلۋەتتە چارچايمەن، بىراق مېنىڭ يەنە قانداق تاللىشىم بار؟ مەن بەك چوڭقۇر سۆيگەچكە ئۇلار بىلەن كارىم بولمىسا بولمايدۇ. ئۇلارنىڭ ئېھتىياجلا بولىدىكەن، مەن چوقۇم ئامال قىلىپ قاندۇرىمەن. بەلكىم ئەقللىق ئەمەستۇرمەن، لېكىن ھېچبولمىدى دېگەندىمۇ يېتەرلىك مۇھەببەت ۋە غەمخورلۇقۇم بار» دەپ جاۋاب بەردى.

قىزىقى، ئۇنىڭ دادىسى بەلگىلىك نام-ئابرويغا ئىگە ئىلىم ئەھلى، لېكىن ھەممە يەردە باشقىلارغا قانات سۆرەپ يۈرىدىغان، ھاراقكەش، ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ ئۆلۈپ تىرىلىشى بىلەن كارى بولمايدىغان ئادەم ئىكەن. بىمارىم ئاستا-ئاستا كېچىك ۋاقتىدا دادامغا قەتئىي ئوخشىمايدىغان، مېھىر-شەپقەتلىك بىر ئائىلە باشلىقى بولىمەن دېگەن ۋەدىسىنى ئېسىگە ئالدى. ئۆزىنىڭ بۇ ئوبرازىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ئىنتايىن ئوبيېكتىپ بەدەللەرنى تۆلىگەنلىكىنى بايقىدى، ئۇنىڭ بارلىق قىلمىشى، باستىر بولۇش قاتارلىقلاردىن تارتىپ ھەممىسى مۇشۇ ئوبرازنى مەركەز قىلىدۇ. بىراق ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى ئېقتىدارسىز قىلىپ قويغىنىغا ھېچ ئەقلى يەتمەيدۇ. ئۇ ئايالىنى ئىزچىل «ئاسلىنىم»، قۇرامىغا يەتكەن ئوغۇللىرىنى «قوزام» دەپ چاقىراتتى. ئۇ گاڭگىرىغان ھالدا: «مېنىڭ مۇھەببىتىم دادامغا بولغان قارشىلىقىم ئاساسىغا شەكىللەنگەن بولسا نېمە بوپتۇ؟ بۇ مېنىڭ ئۇنىڭغا ئوخشاش رەھىمسىز، مەسئۇلىيەتسىز بولۇشۇم كېرەكلىكىنى بىلدۇرمەيدۇ-دە!»

ئەمما ئۇ چوقۇم مۇھەببەتنىڭ ئەمەلىيەتتە بىر خىل ئىنتايىن مۇرەككەپ پائالىيەت ئىكەنلىكىنى، ھېسسىياتنىلا ئەمەس كاللىنىمۇ ئىشلىتىش كېرەكلىكىنى چۈشىنۈۋېلىشى كېرەك. ئۇ دادامغا ئوخشىمايدىغان ئادەم بولىمەن دېگەن ئۈي بىلەن مۇھەببەتنىڭ ئېلاستىكلىقىدىن پۈتۈنلەي ۋاز كەچكەن. ئۇ چوقۇم بەزىدە بەدەل تۆلىمەسلىكنىڭ خاتا پەيتىتە بېرىشكە قارىغاندا تېخىمۇ مۇۋاپىق بولىدىغانلىقىنى، ئائىلىدىكىلەرنىڭ

مۇستەقىللىق ئىقتىدارىنى يېتىلدۇرۇشنىڭ ئەمەلىيەتتە ئۆزلىرىنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىش ئىقتىدارى بار بولغان ئۇلاردىن ئىزچىل خەۋەر ئېلىشقا سېلىشتۇرغاندا، تېخىمۇ كۆپ مېھرىبانلىققا موھتاج ئىكەنلىكىنى چۈشىنىشى كېرەك. ئۇ تەلىپىنى، غەزىپىنى، نارازىلىقى ياكى ئازۇسىنى بىلدۈرۈشنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ پىسخىكا ساغلاملىقىغا بولغان مۇھىملىقىنىڭ ئۆزىنى قۇربان قىلىشتىن قېلىشمايدىغانلىقىنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىشى كېرەك. مۇھەببەت شەرتسىز قوبۇل قىلىشلا ئەمەس يەلكى يەنە توقۇنۇش ۋە مەنپەئەتنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ئۇ ئۆزگىرىشكە باشلىدى، ئەمدى بالىسىنىڭ ئارقىسىدىن شاپاشلاپ يۈرمەيدۇ، ئۇلارنىڭ ئائىلە ئىشلىرىغا ياردەملەشمىگەنلىكىگىمۇ ئاشكارا ھالدا خۇيلىنىدۇ؛ ئەمدى ئۇلارنىڭ ئورنىدا سۆغۇرتا ھەققىي تاپشۇرماي، ئۆزىنىڭ يۇكىنى ئۆزى كۆتۈرۈشنى تەلەپ قىلىدۇ؛ نىيۇيورك بازىرىغا بېرىپ تىياتىر كۆرۈشكە ئايالىنى يالغۇز بېرىشقا بۇيرۇيدۇ. ئۇ ئەمدى ھەممىگە يار-يۆلەك بولماستىن، تەلەپلا بولسا بەجا كەلتۈرۈۋەرمەستىن، «ئەسكى ئادەم» بولۇشقا باشلايدۇ. تەلەيگە يارىشا ئۇنىڭ بۇرۇنقى قىلمىشلىرى گەرچە ئۆزىنى قاندۇرۇشنى چىقىش نۇقتىسى قىلىشنى مۇددىئا قىلغان بولسىمۇ، بىراق مۇھەببەت ئىقتىدارىنى تېخى يوقاتقىنى يوق، بۇ ئىقتىدار ئۇنىڭ ئۆزگىرىشىنىڭ ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچى. باشلىنىپلا ئايالى نارازى بولغان، بىراق ئۇزۇن ئۆتمەي، بىر ئوغلى ئالىي مەكتەپكە قايتىپ ئوقۇدى، يەنە بىرى خىزمەت تېپىپ، سىرتتىن ئۆزى ئىجارە ئالغان ئۆيىگە كۆچۈپ كەتتى. ئايالىمۇ مۇستەقىللىقنىڭ ياخشى تەرىپىنى بايقاپ، ئۆزىنىڭ شەكلى بىلەن قايتىدىن يېتىلىشكە باشلىدى. باستىرنىڭ خىزمەت ئۇنۇمى يۇقىرىلاپلا قالماستىن تۇرمۇشىمۇ خۇشاللىققا چۆمدى.

خارلاش ۋە خارلىنىشنىڭ ئاربىسىدا

ئازغان مۇھەببەت بۇ باستىرنى خارلىنىش ئەسەبىيلىكىنىڭ گىرۋىكىگە ئاپىرىپ قويىدى. خارلاش ئەسەبىيلىكى بىلەن خارلىنىش ئەسەبىيلىكى ئادەتتە جىنس بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ، گىرىپتار بولغۇچى باشقىلارنى ئازابلىغاندا ياكى ئازابلانغاندا، جىنسىي ھۇزۇرلىنىش پەيدا بولىدۇ، بىراق جىنسىي خورلاش بىلەن خارلىنىش ئەسەبىيلىكى روھىي پاتولوگىيەدە ناھايىتى ئاز كۆرۈلىدۇ، بىر قەدەر كۆپ كۆرۈلىدىغىنى ئىجتىمائىي تېپىتكى خارلاش ۋە خارلىنىش ئەسەبىيلىكى بولۇپ، كىسەللىك ئەھۋالىمۇ تېخىمۇ ئېغىر بولىدۇ. گىرىپتار بولغۇچى ئىختىيارسىز ھالدا جىنس بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغان كىشىلىك مۇناسىۋەتتە قارشى تەرەپكە زىيانكەشلىك قىلىشنى ئۈمىد قىلىدۇ ياكى زىيانكەشلىككە ئۇچرايدۇ.

تىپىك ئەھۋال ئاستىدا، بىر ئايال ئېرىنىڭ تاشلىۋېتىشى بىلەن تولىمۇ چۈشكۈنلۈك ھېس قىلىپ، پىسخىك دوختۇرلىرىدىن ياردەم سورايدۇ. توختىماستىن ئېرىنىڭ تۇغمەس خارلاشلىرىدىن، ئۆزىگە كۆڭۈل بۆلمەي، سىرتتا باشقا ئاياللار بىلەن ئاپاق-چاپاق بولغانلىقىدىن، كۆكتات سېتىۋالىدىغان پۇلنى ئۇتتۇرىۋەتكەنلىكىدىن، خۇشال بولسا ئاندىن ئۆيگە قايتىدىغانلىقىدىن، مەست پېتى ئۆيگە قايتقاندا ئۇنى ئۇرىدىغانلىقىدىن، ھازىر ئاخىرى روزىدىستۇا بايرىمىنىڭ ھارپا كۈنىدە ئۇ ۋە بالىلىرىنى تاشلاپ، بولۇپمۇ مۇشۇ كۈننى تاللاپ چىقىپ كەتكەنلىكىدىن باتنايدۇ.

يېڭىياچى پىسخىك دوختۇر ئادەتتە بۇ تۇردىكى ھېكايىلەرگە ئالاھىدە ھېسداشلىق قىلىدۇ، لېكىن ئىچكىرىلىگەن ھالدا بىلىش

ھېسداشلىقلارنى ئاللىقاياقلارغا تارقىتىۋېتىدۇ. ئاۋۋال، دوختۇر خارلاش ھالتىنىڭ 20 يىلدىن ئۇزاقراق داۋاملاشقانلىقىنى، ئاردىدا، بۇ ئايال ئېرى بىلەن ئىككى قېتىم ئاجرىشىپ، ئىككى قېتىم ياراشقانلىقىنى، بۇنىڭدىن سىرت سان-ساناقسىز جېدەل-ماجىرلارنى ۋە ئەپلىشىپ قېلىشلارنىڭ بولغانلىقىنى بايقايدۇ. بىر ئىككى ئاي ئۇنىڭ قايتىدىن ئورنىدىن دەس تۇرۇشىغا ياردەم بەرگەن تىرىشچانلىقىدىن كېيىن، مەلۇم كۈنى ئەتىگەندە، بىمار خۇشلۇقىدىن قىن-قىنىغا پاتماي دوختۇرنىڭ ئىشخانىسىغا يۈگۈرۈپ كىرىپ: «ئېرىم قايتىپ كەلدى. تۈنۈگۈن كەچتە ئۇ ماڭا تېلېفون قىلىپ، مەن بىلەن كۆرۈشمەكچى ئىكەنلىكىنى ئېيتتى، ئاخىرى مەندىن ئۆزىنى قايتۇرۇپ كېتىشىمنى تەلەپ قىلدى، ئۇ خاتالىقىنى تۈزىتىپ قايتىدىن ئادەم بوپتۇ، شۇڭا مەن ئۇنىڭ قايتىپ كېلىشىگە قوشۇلدۇم» دېدى. دوختۇر بۇ ئەھۋالنى ئاللىبۇرۇن مۇنازىرە قىلىپ بولغانلىقىنى، ھەممىنىڭ ئۆتمۈشتىكى خاتالىقنى قايتىلاش خالاس ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ ئۆتتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ يالغۇز تۇرمۇش كەچۈرۈشنىڭ ناھايىتى ياخشى ئىكەنلىكىنى ئەمدىلا ھېس قىلغان ئەمەسمۇ؟ بىمار:«بىراق مەن ئۇنى سۆيىمەن. سىز مۇھەببەتنى ئىنكار قىلسىڭىز بولمايدۇ-دە!» دەپ جاۋاب بەردى. ئەگەر دوختۇر ئۇنىڭدىن ئاتالمىش «مۇھەببەت»نىڭ خاراكتېرىنى ئىچكىرىلىگەن ھالدا مۇنازىرە قىلىشنى تەلەپ قىلسا، داۋالاش شۇ يەردىلا توختاپ قالىدۇ.

بۇ قانداق بولغىنى؟ ھەرقانچە ئويلاپمۇ ئۇنى چۈشىنەلمەيدىغان دوختۇر داۋالاشنىڭ ھەر بىر كېچىك باسقۇچلىرىنى ئەسلەپ باقىدۇ، ئۇ ئايالنى كۆپ يىللاردىن بېرى ئېرىنىڭ خارلىشىغا ئۈچرىغاندىكى ھېسسىياتنى ئەسكە ئالدۇرماقچى بولىدۇ، خۇددى ئۇنىڭدىن بىر ھۆزۈرغا ئېرىشىدىغاندەك. تۇيقۇسىز ئۇنىڭ كۆڭلىدە بىر غەلىتە ئوي پەيدا بولدى: بۇ ئايالنىڭ ئېرىنىڭ ئۇنى بۇنچە خورلىشىغا چىدىشى، ھەتتا ئۆزىنى شۇ تورغا تاشلىشى پۈتۈنلەي ئۇنى ياخشى كۆرگەنلىكى سەۋەبىدىنمىدۇ؟ لېكىن قانداق مۇددىئا ئاساسىدا بولغاندۇ؟ ئۇنىڭ خارلىنىشىدىن خۇش بولۇشىنىڭ سەۋەبى ئۆمۈرۋايەت ئەخلاق جەھەتتىكى بىر خىل ئەۋزەللىك تۇيغۇسىنى

ئىزدەۋاتقانلىقىدىنمىدۇ؟ ئۇنىڭ قىلىق ھالىتى ئاللىقاچان شۇنى ئاشكارىلىدى: ئۇ ئازابلىق مۇھىتتىن ئەۋزەللىك تۇيغۇسىنى قوبۇل قىلىدۇ، ئەڭ ئاخىرىدا ئېرى قايتىپ كېلىپ ئۇنىڭ قېلىشىنى تەلەپ قىلغانداﻫ، يەنە ئەكسىچە بىر خىل خورلانغان ھۇزۇرغا ئېرىشىدۇ، ئۇنىڭ تۆۋەن تۇرقى ئۇنىڭ ئەۋزەللىكىنى بەلگىلىگەن، ئۇ ئېرىنىڭ كۈچۈكلىنىشىدىن جاۋاب قايتۇرۇشنىڭ خۇشاللىقىدىن ھۇزۇرلىنىدۇ.

ئادەتتە بۇ خىلدىكى ئايالالار باللىق دەۋرىدىن باشلاپلا ئاھانەتكە تويۇپ كەتكەچكە، بۇ ئۆزلىرىنى ئەخلاقتا باشقىلاردىن ئۈستۈن تۇتۇشقا مەجبۇرلاپ قويىدۇ، ئۇلار شۇنىڭدىن ئاQچە روھىي غالىبىيەتچىلىك ھۇزۇرىغا ئېرىشىدۇ. ئەكسىچە، بۇ روھىي ھالەت تېخىمۇ كۈچلۈك ئۆزالچىلىق ۋە خارلاشنىڭ ھەسسىلەپ پەرۋىش قىلىشىغا موھتاج. بۇنىڭ بىزگە كۆلۈپ باققاندا جاۋاب قايتۇرۇش پىسخىكىسى قۇرۇلمايدۇ، جاۋاب قايتۇرۇشنى تۇرمۇشنىڭ نىشانى قىلغۇزۇش ئۈچۈن چوقۇم زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان تۇيغۇنى قايتا-قايتا كۆچەيتىپ، ئۆچ ئېلىش روھىي ھالىتىنى داۋاملاشتۇرۇش كېرەك. خارلىنىش ئەسەبىيلىكى خارلاشقا چىداشنى مۇھەببەتنىڭ بىر ئىپادىسى دەپ قارايدۇ، بىراق ئەمەلىيەتتە بۇ ئۆلارنىڭ جاۋاب قايتۇرۇش ھۇزۇرىنى ئىزدىشىنىڭ زۆرۈر شەرتى بولۇپ، ئۇنىڭ غەرىزى مۇھەببەت ئەمەس نەپرەت.

خارلاشقا ئۇچرىغان ئەسەبىينىڭ مەسلىسى مۇھەببەت بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغان، ئۆزىنى قۇربان قىلىشنى مۇھەببەت دەپ قاراشتىن ئىبارەت خاتا قاراشنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. تىپىك بولغان خارلانغان ئەسەبىي بۇ قاراشقا ئاساسەن خارلاشقا چىداشنى ئۆزىنى قۇربان قىلىش دەپ قارايدۇ، مۇنداقچە ئېيتقاندا مۇھەببەت دەپ بىلىدۇ. ئۇنىڭدىكى ئۆچمەنلىكنى بولسا تامامەن يوققا چىقىرىدۇ.

ھېلىقى ئائىلىسى ئۈچۈن ھەممىنى قۇربان قىلغان باستىرەك، ئۆزىنىڭ غەرىزىنى ئىزچىل ئائىلىسىدىكىلەر ئۈچۈن ياخشى دەپ قارايدۇ، ئۆزىنىڭ قىلىقلىرىنىڭ ئۆزلۈك ئوبرازىغا ھەقىقىي باغلانغانلىقىنى پۈتۈنلەي بىلمەيدۇ. بىز مەلۇم ئىشنى قىلغىنىمىزنى «باشقىلار ئۈچۈن ياخشى

بولسكەن» دەۋالمىز، مەلۇم خەل شەكىل ئارقىلىق ئۆزىمىزنىڭ مەسئۇلىيىتىدىن قاچمىز. بۇنداق قىلىشىمىزنىڭ سەۋەبى ئۇ بىزنى ئەڭ بەك قانائەتلەندۈرەلەيدۇ. بىز باشقىلار ئۈچۈن نېمىلا ئىش قىلمايلى، ھەممىسى ئۆزىمىزنىڭ ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن.

بىز باشقىلارنى چىن كۆڭلىمىزدىن سۆيىمىز، چۈنكى بىز سۆيۈشىمىز كېرەك. بىزنىڭ پەرزەنت تەربىيەلىگەنكىمىز بالىغا موھتاج بولغانلىقىمىزدىن، ئۇلارنى سۆيۈشىمىز قەلبىگە مۇھەببەت-تولۇپ تاشقان ئاتا-ئانىغا ئايلىنىشىمىز كېرەكلىكىدىن. مۇھەببەت ھەقىقەتەن بىر ئادەمنى ئۆزگەرتەلەيدۇ، لېكىن ئۇ ئۆزلۈكىنى قۇربان قىلىش ئەمەس، بەلكى ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشتۇر. ھەقىقىي مۇھەببەت ئۆزلۈكىنى تېخىمۇ تولۇقلايدۇ. مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، مۇھەببەتمۇ ناھايىتى شەخسىيەتچى، چۈنكى ئۇنىڭ قوغلىشىدىغىنى ئۆزلۈكىنىڭ كېڭىيىشى. شەخسىيەتچىلىك ۋە ئىنكار ھەقىقىي مۇھەببەتكە ھۆكۈم قىلىدىغان ئۆلچەم ئەمەس. ھەقىقىي مۇھەببەت مەڭگۈ قەلبىنىڭ يېتىلىشىنى قوغلىشىدۇ، مۇشۇلا بىردىنبىر ئۆلچەم، بۇنىڭدىن باشقىسى ھەقىقىي مۇھەببەت ئەمەس.

مۇھەببەت ھەربىكەتلىنىشتۇر

مۇھەببەت تۇيغۇ ئەمەس، ھەربىكەتتۇر. نۇرغۇن ئادەم مۇھەببەت تۇيغۇسىغا ئەگىشىپ ماڭىدۇ، قىلغان ئىشىدا بولسا مۇھەببەتكە تەۋە ھېچنېمە يوق، ھەتتا تېخى بۇزغۇنچىلىققا ئىگە. لېكىن ھەقىقىي بىر مۇھەببەتلىك ئادەم ئۆزى ياخشى كۆرمەيدىغان ياكى بىزار بولىدىغان ئادەمگە يۇزلەنسىمۇ، مۇھەببەتكە تولۇپ-تاشالايدۇ ۋە قۇرۇلۇشچان پوزىتسىيەنى ساقلىيالايدۇ.

مۇھەببەت تۇيغۇسى بىلەن «مەپتۇنلۇق» ئەگىشىپلا كېلىدۇ. مەپتۇنلۇق سىرتقى ئوبيېكتنىڭ بىزگە نىسبەتەن تەدرىجىي مۇھىملىشىش جەريانى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ ئۆتكەن. بىز باغلىنىشتىن ئاتالمىش «مۇھەببەت ئوبيېكتى»غا زېھنىمىزنى بېرىش ئارقىلىق ئۇنى بىزنىڭ بىرقىسمىمىز ئورنىدا كۆرۈۋالمىز. مۇھەببەت شۇنىڭ ئۈچۈن خاتا ھالدا تۇيغۇ دەپ خاتا چۈشىنىلىپ قالىدۇكى، بىز بەزىدە پۈتۈنلەي مەپتۇن بولۇشنى مۇھەببەت دەپ قارىۋالىمىز.

ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ناھايىتى كۆپ ئوخشاشلىق بولغاچقا، ئارىلاشتۇرۇۋېتىشتىن ساقلىنىش قىيىن، لېكىن يەنە ئېنىق پەرقىمۇ بار. بىرىنچىدىن، مەپتۇن بولۇش ئوبيېكتى نوقۇل جانلىقلا بولمايدۇ، شۇڭا قەلبىنىڭ بولۇشىمۇ ناتايىن. بىر ئادەم پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن پاي چېكىگە ياكى ئۇنچە-مەرۋايىتقا بېرىلىش مۇمكىن، بىراق چىقىش نۇقتىسى مۇھەببەت ئەمەس. ئىككىنچىدىن، بىز باشقا يەنە بىر ئادەمگە مەپتۇن بولغاندا، ئۇنىڭ قەلب تەرەققىياتىغا كۆڭۈل بۆلۈشمىزنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق. يۆلىنىۋالغۇچى ئەكسىچە ئوبيېكتنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە باغلىنىپ

قېلىشتىن قورقىدۇ. ئوغلىنى تولۇق ئوتتۇرىغا چىققۇچە ماشىنىدا ئاپىرىپ قويىدىغان ھېلىقى ئانىغا ئوخشاش ئېنىقكى، پۈتۈن دىققىتى بالىسىغا مەركەزلەشكەن. ئۇنىڭغا ناھايىتى ئەھمىيەت بېرىدۇ-يۇ، ئۇنىڭ قەلب يېتىلىشىگە سەل قارايدۇ. ئۇچىنچىدىن، باغلىنىش دەرىجىسى ئادەتتە ئەقىل ۋە بېغىشلاش بىلەن مۇناسىۋەتسىز. قاۋاقخانىدا تۇنجى قېتىم ئۇچراشقان ناتونۇش ئەر بىلەن ئايالمۇ ئۆزئارا باغلىنىپ قېلىشى مۇمكىن، بىراق ئۇلار شۇ چاغدا پۈتۈنلەي جىنسىي قاندۇرۇشنى تەلەپ قىلىشنى مەقسەت قىلغان بولۇشى مۇمكىن. ئەڭ ئاخىرىدا، باغلىنىش تۇتۇرۇقسىز بولغاچقا، ئۇزۇن داۋاملىشالمايدۇ، قاۋاقخانىدا تاسادىپىي ئۇچرىشىپ قالغانلار ئىشتىن كېيىن قارشى تەرەپنىڭ ھېچقانداق جەلپ قىلىش كۈچىنىڭ يوقلۇقىنى ھېس قىلىشى مۇمكىن. باغلىنىش خالىغان چاغدا تۇيۇقسىز غايىب بولۇشى مۇمكىن.

غەمخورلۇق ۋە بېغىشلاش

بىز مۇھەببەت دەپ خاتا چۈشىنۈپلىنغان نۇرغۇن نەرسىلەرنى مۇھاكىمە قىلدۇق، ئەمدى مۇھەببەتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى مۇنازىرە قىلىمىز.

مۇھەببەت تىرىشچانلىققا موھتاج. ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش بىر قەدەم ئارتۇق يېكى بىر ئىنگلىز مىلى كۆپ يول ماڭغانغا ئوخشاش، ھەممىسى تۈغما بولىدىغان ئېرىنچەكلىك ۋە قورقۇنچنى چىقىش قىلغان ئۆزىنى قاچۇرۇش پىسخىكىسىغا خىلاپتۇر. ئۆزىنى مۇكەللەشتۈرۈش يېكى ھورۇنلۇقنى تاشلاش ئۈچۈن تىرىشىش، قورقۇنچنىڭ ئالدىدا يەنىلا تىك تۇرۇش ئۈچۈن جاسارەت كېرەك بولىدۇ. شۇڭا مۇھەببەتنى تېرىشىش يېكى جاسارەتنىڭ بىر خىل شەكلى دېيىشكە بولىدۇ. ئۇ ئۆزىمىز يېكى باشقىلارنىڭ قەلبىگە يېتىلىشى ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشىش ھەم ئىپادىلىنىپ چىققان جاسارەتتۇر.

بىز مۇھەببەتتىن باشقا نىشانلىرىمىز ئۈچۈن تىرىشىساق يېكى جاسارىتىمىزنى جارى قىلدۇرساق بولىدۇ، شۇڭلاشقا بارلىق تىرىشىش يېكى جاسارەتنىڭ ھەممىسىنىلا مۇھەببەت دەپ كەتكىلى بولمايدۇ، بىراق مۇھەببەتتە چوقۇم تىرىشىش ۋە جاسارەتنىڭ تۈسى بولىدۇ. بۇ ئىككى تۈرلۈك ئامىلنى ئۆزىدە ھازىرلىمىغان ئىشنىڭ مۇھەببەت بولۇشى ناتايىن.

مۇھەببەتتىكى ئەڭ ئاساسلىق تىرىشىش غەمخورلۇق قىلىش، بىز باشقا بىر ئادەمنى سۆيگەن ۋاقتىمىزدا قارشى تەرەپكە كۆڭۈل بۆلىمىز، ئۇنىڭ ھالىدىن تەپسىلىي خەۋەر ئالىمىز، ئۆسۈپ يېتىلىشىگە يارىدەم بېرىمىز. بۇنداق قىلىشتا چوقۇم غەرەزلىرىمىزنى بىر ياقتا قايرىپ قويۇپ،

تەشەببۇسكارلىق بىلەن پىسخىك ھالىتىمىزنى تەكشىشىمىز كېرەك.

غەمخورلۇق ئىستېكتىكى چىقىش قىلغان ئىچكى ئېرىنچەكلىكنى يېلىتىزىدىن يوقىتىدىغان بىر خىل ھەرىكەتتۇر. داڭلىق پىسخولوگ روللومېي ئىلگىرى مۇنداق دېگەن: «ئەگەر بىز بارلىق زامانىۋى پىسخىك ئاناليزى قوراللىنى ئىشلىتىپ، ‹ئادەمنىڭ ئىستىكى› دىن ئىبارەت بۇ نەرسىنى ئانالىز قىلساق، ئىستېك ئاساسىنىڭ غەمخورلۇق ياكى ئۆرۈنۇش ئىكەنلىكىنى بايقايمىز. ئىستېكتىكى ئىجرا قىلىش ئېھتىياجلىق بولغان تىرىشچانلىق ئەمەلىيەتتە بەدەل ۋە غەمخورلۇق قىلىشتۇر. ئەمەلىي ئىستېكتە ئەڭ مۇھىم بولغىنى قەلبىنىڭ روشەنلىكىنى ساقلاش، يەنى غەمخورلۇقنىڭ فوكۇس نۇقتىسىنى ساقلاشتۇر.

غەمخورلۇقنىڭ ئەڭ كۆپ كۆرۈلىدىغان مۇھىم شەكلى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاشتۇر. بىز نۇرغۇن ۋاقىتىمىزنى سەرپ قىلىپ باشقىلارنىڭ گېپىنى ئاڭلايمىز، لېكىن كۆپ قىسمى ئىسراپچىلىق، چۈنكى كۆپ ساندىكى كىشىلەر كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاشنى ئۇقمايدۇ. بىر كارخانا پىسخولوگى ئىلگىرى ماڭا مەكتەپ باللىرىغا تۇرلۈك پەنلەرنى ئۆگىتىشكە سەرپ قىلىنغان ۋاقىت ئۈلار چوڭ بولغاندىن كېيىن ئۆگەنگەن شۇ بىلىملىرىنى ئىشلىتىش پۈرستى بىلەن تەتۇر تاناسىپ بولۇپ قالىدۇ، دېگەنىدى. مەسىلەن: بىر كارخانا مەسئۇلى ھەر كۈنى ماتېريال كۆرۈشكە بىر سائەت، باشقىلار بىلەن پاراڭلىشىشقا ئىككى سائەت، باشقىلارنىڭ گېپىنى ئاڭلاشقا سەككىز سائەت ۋاقىت سەرپ قىلىدۇ، بىراق مەكتەپتە بولسا كۆپ قىسىم ۋاقىت باللارغا ئوقۇشنى ئۆگىتىدىغان ۋاقىت كۆپ بولۇپ، سۆزلەشنى ئۆگىتىدىغان ۋاقىت ئىنتايىن ئاز، كۆڭۈل قويۇپ قانداق ئاڭلاشنى بولسا ئاساسەن ئۆگەتمەيدۇ.

مەن مەكتەپنى دەرسلەرنى چوقۇم قورامغا يەتكەندىن كېيىنكى ئىشلىتىش پۈرستىگە ئاساسەن ئورۇنلاشتۇرۇشى كېرەك دەپ قارىمايمەن، بىراق كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش ماھارىتىنى ئۆگىتىشنىڭ ئاقىلانىلىك ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن، چۈنكى ئۇ كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاشنى تېخىمۇ ئۈنۈملۈك قىلىدۇ، بىراق ھېچبولمىغاندا باللارغا باشقىلارنىڭ

گېپىنى ئوبدان ئاڭلاشنىڭ ئاسان ئىش ئەمەسلىكىنى چۈشەندۈرۈپ قويىدۇ. كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش غەمخورلۇقنىڭ ئىپادىسى بولۇپ، پۈتۈن زېھىن بىلەن بېرىلىش كېرەك. كۆپ ساندىكى كىشىلەر مۇشۇ نۇقتىنى چۈشەنمىگەچكە ياكى ئەجىر قىلىشنى خالىمىغاچقا، باشقىلارنىڭ گېپىنى ئەستايىدىللىق بىلەن ئاڭلاشقا قادىر بولالمايدۇ.

يېقىندا مەشھۇر بىر كىشىنىڭ دىن بىلەن پىسخولوگىيەنىڭ مۇناسىۋىتىنى مۇھاكىمە قىلغان لېكسىيەسىنى ئاڭلىغىلى باردىم. مەن بۇ تېمىغا بەك قىزىقاچقا ھەم ئاز-تولا خەۋىرىم بولغاچقا، بۇ كىشىنىڭ مۇپەسسەل ئىستېداتقا ئىگە ئىكەنلىكىنى دەرھال ئاڭلاپ ئۇلگۈردۇم. ئۇ تەمىنلىگەن ھەر خىل مىساللاردىن ئۇ كىشىنىڭ ھەقىقەتەن تىرىشچان، ناھايىتى كۆپ ئابستراكت ئۇقۇملارنى ئاڭلىغۇچىلارغا يەتكۈزۈشنى ئۈمىد قىلىدىغان ئادەم ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يەتتىم. مەن ئالاھىدە ئىشتىياق بىلەن ئاڭلىدىم، ئۇ بىر يېرىم سائەت سۆزلىدى، ئۇنىڭ گەپلىرىنى ئاڭلاپ سوغۇق زالدىمۇ چىلىق-چىلىق تەرلەپ كەتتىم. ئۇ سۆزلەپ بولغاندىن كېيىن، ئۆزۈمگە كەلگۈدەك بولسام، بوينۇم ئۇيۇشۇپ، بېشىم لوقۇلداپ ئاغرىپ كەتكەن ئىدى، گەرچە مۆلچەرىمچە، ئۇ سۆزلىگەنلىك يېرىمىنىمۇ قوبۇل قىلالمىغان بولساممۇ، بىراق مېنى ئاز بولمىغان ھاسلاتقا ئېرىشتۈرگەنىدى.

مەن زىيارەتتىن كېيىنكى زىياپەتكە داخىل بولدۇم، مەيدانغا لىق تولغان مەدەنىيەتكە قىزىقىدىغان مۇتەۋەرلەرنى ئارىلاپ يۈرۈپ، ئۇلارنىڭ پىكىرلىگە قۇلاق سالدىم. كۆپ ساندىكىلىرى ئۇنىڭ نام-شەرىپىگە ھەۋەس قىلىپ كەلگەن، بىراق قىلچىمۇ نەپكە ئېرىشەلمىگەنلىكىدىن ئۈمىدسىزلىنىشكەنىدى؛ ئۇلار ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭقىرالماپتۇ، ئۇ ئۇلار ئالدىن پەرەز قىلىشقاندەك قالتىس ناتىق ئەمەسكەن. بىر خانىم: «ئۇ ھېچنېمە دېمىدىغۇ!» دېگەنىدى، ئەتراپتىكىلەرنىڭ ھەممىسى باشلىرىنى لىڭشىتىشتى.

بۇ قالتىس كىشىنىڭ سۆزلىگەن كۆپ قىسىم مەزمۇنلىرىنى شۇنچە خەق ئارىسىدا يالغۇز مەنلا ئاڭقىرالىغانىدىم، بۇ ئاساسلىقى مېنىڭ كۆڭۈل

قويۇپ ئاڭلىغىنىمدىن بولغان ئىدى. مېنىڭ كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىشىمدا مۇنداق ئىككى خىل سەۋەب بار. بىرىنچىسى، مەن ئۇ ئادەمنىڭ ناھايىتى قالتىس ئىكەنلىكىگە ھەم سۆزلىگەنلىرىنىڭ تولىمۇ قىممەتلىك مەزمۇنلار ئىكەنلىكىگە ئىشەندىم؛ مېنىڭ ئۇ سۆزلىگەن تېمىغا بولغان قىزىقىشىم، ئۇنىڭ سۆزلىرىنىڭ بىلىمىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشىنى چىن كۆڭلۈمدىن ئۈمىد قىلىشىم، مېنىڭ قەلب يېتىلىشىمگە تۈرتكە بولدى-دە، ئۇنىڭ گېپىنى بىر خىل مۇھەببەتنىڭ ھەربىكەتلىنىشىگە ئوخشاش ئەستايىدىل ئاڭلىدىم. مەن ئۇنى بىر غەمخورلۇق قىلىشقا ئەرزىيدىغان ئادەم دەپ قارىغاچقا سۆيدۈم، ئۆزۈمنى ئۆزۈمنىڭ يېتىلىشىگە زور تىرىشچانلىق كۆرسەتكەچكە سۆيدۈم. ئۇ ماڭا بىلىم ئۆگەتتى، قوبۇل قىلىشىمغا بەدەل تۆلىدى.

بالىنىڭ سۆزىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش

ئاڭلاش پائالىيىتىدە، بىز كۆپىنچە قوبۇللىغۇچى ئەمەس، بەلكى بىلدۈرگۈچى بولۇشالمىز، بولۇپمۇ بالىلار سۆزلەۋاتقاندا شۇنداق بولۇشالمىز. بالىلارنىڭ گېپىگە قۇلاق سېلىش شەكلى ئۇلارنىڭ يېشىغا ئەگىشىپ ئۆزگىرىشى كېرەك. باشلانغۇچ بىرىنچى سىنىپنىڭ بالىلىرىنى مىسال قىلساق، شۇنچە چوڭ بولۇپ قالغان بالىمۇ، پۈرسەت تاپسىلا، تىنىم تاپماي گەپ قىلىدۇ، ئاتا-ئانىلار قانداق قىلىشى كېرەك؟

ئەڭ ياخشى ئۇسۇل بالىلارنى گەپ قىلىغىلى قويماسلىق بولۇشى مۇمكىن، ئىشىنىڭكى، بەزى ئائىلىلەردە، كىچىك بالىلارنىڭ گەپ قىلىشىغا قەتئىي يول قويۇلمايدۇ. بۇنداق ئائىلىلەردە «بالىلارنىڭ سۆز ئەركىنلىكى»نىڭ بولۇشى مۇمكىن ئەمەس.

ئىككىنچى خىل ئۇسۇل، ئۇلارنى سۆزلىگىلى قويۇش، بىراق قەتئىي دىققەت قىلماسلىق. بالىلار ئۆز ئىختىيارىچە ھاۋاغا سۆزلەيدۇ، چوڭلار بىلەن دىيالوگ مۇناسىۋىتى بولمايدۇ.

ئۈچىنچى خىل ئۇسۇل، يالغاندىن دىققەت قىلغان بولۇۋېلىش، ئەمەلىيەتتە ئۆزىنىڭ ئالدىراش ئىشلىرىنى قىلۋېرىشتۇر. بىر ئېغىزلا «ھەئە» ياكى «ياق» دەپ قويۇشتۇر.

تۆتىنچى خىل ئۇسۇل تاللاش خاراكتېرلىك دىققەت قىلىشتۇر، بالىلارنىڭ مۇھىم ئىشلىرىغا تاللاپ دىققەت قىلىش ۋە ئىنكاس قايتۇرۇش، بالىلارنىڭ گېپىدىكى مەنىنى پەرقلەندۈرۈشتۇر.

ھالبۇكى، شۇنداق بىر مەسىلە باركى، نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ تاللاش ئىقتىدارى ئانچە ياخشى ئەمەس، پەرقلەندۈرۈش نىسبىتى بەك تۆۋەن.

ئەڭ ئاخىرقى بىر ئۇسۇل، پۈتۈن دىققىتى بىلەن باللارنىڭ سۆزىنى ئاڭلاشتۇر، ھەر بىر سۆز ۋە قارىشىنى شەرھلەشتۇر.

بەش خىل ئۇسۇلنىڭ ھەممىسىدە ئاتا-ئانىلارنىڭ خورايىدىغان زېھنى بىر-بىرىدىن كۆپ، ساددا ئوقۇرمەنلەر ئېھتىمال مەن زېھنىي ئەڭ بەك خورايىدىغان ئاخىرقى ئۇسۇلنى قوللىنىمەن دېيىشىي مۇمكىن، ئەمەلىيەتتە ئەھۋال ئۇنداق ئەمەس. بىرىنچىدىن، ئالتە ياشلىق باللارنىڭ گېپى ھەقىقەتەن كۆپ، ھەممىسى ئاڭلاشقا تېگىشلىك گەپلەر، ئاتا-ئانىلارغىمۇ ئۆز ئىشىنى قىلغۇدەك ۋاقىت قالمايدۇ؛ ئىككىنچىدىن، باللارنىڭ سۆزىنى پۈتۈن دىققەت بىلەن ئاڭلىغاندا كېرەكلىك زېھنىنى ئاتا-ئانىلار بېرىپ بولالمايدۇ. ئۇنىڭدىن، ئالتە ياشلىق باللارنىڭ سۆزىدە قاراتمىلىق بولغاچقا، ئۇلارنىڭ گېپىي بەك زېرىكىشلىك. شۇڭلاشقا، ئەڭ ياخشى ئۇسۇل بەش خىل شەكىلنى ئۇنۇتۇپرسال قوللىنىپ، تەڭپۇڭلۇقنى ساقلاشتۇر.

تاللاش ۋە قوبۇل قىلىش

بەزىدە باللارنى جىملەشنىڭمۇ زۆرۈرىيىتى بار، بولۇپمۇ، توختىماي سۆزلەپ زېھىن چېچىۋاتقىنىدا، چوڭلارنىڭ گېپىگە ئارىلىشىۋالغاندا ۋە ئاقساقاللىق قىلغان ۋاقىتلىردا ئۇلارغا تەربىيە بېرىش مۇھىم. كۆپىنچە ئەھۋاللاردا، ئالتە ياشلىق باللار ھەمىشە «سۆزلەش ئۈچۈن سۆزلەيدۇ»، باشقىلارنىڭ دىققەت قىلىشىنى ئۈمىد قىلمايدۇ، ئۆزىچە خۇشال بولۇۋېرىدۇ. بىراق بەزىدە باللار ئاتا-ئانىسىغا تېخىمۇ يېقىنلىششىنى ئويلايدۇ ھەمدە ئاتا-ئانىسىنىڭ ۋاقىت چىقىرىپ ئۆز گېپىگە دىققەت قىلىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ. بۇنداق ۋاقىتلاردا، باللارنىڭ تەلەپ قىلىدىغىنى ئالاقە ئەمەس مۇھەببەتتۇر، يالغاندىن دىققەت قىلغان بولۇۋالسا، چاتاق چىقىدۇ. ئەمەلىيەتتە، باللار ئاتا-ئانىسىنىڭ تاللاش شەكلىدىكى دىققەتنى چۈشىنەلەيدۇ، بۇ خىل ئالاقە ئۇلارنى رازى قىلىشى مۇمكىن. ئالتە ياشلىق باللار بۇ خىل ئويۇن قائىدىسىنى ياخشى ئىگىلىگەن بولىدۇ، ئۇلار سوئالىنىڭ ئاز بىر قىسمىنىڭ دىققەتكە ۋە ئىنكاسقا ئېرىشىدىغىنىنى بىلىدۇ. ئاتا-ئانا بولۇش مۇرەككەپ خىزمەتلەرنىڭ بىرى، قانداق ئاڭلاش ۋە ئاڭلىماسلىق ئارىسىدا، بىر غايىۋى مۇۋازىنەت نۇقتىسىنى بېكىتىش ۋە مۇۋاپىق ئۇسۇلدا باللارنىڭ ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش كېرەك. باللارنىڭ يېشىنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ، مۇۋازىنەت نۇقتىسىمۇ ئۆزگىرىدۇ، بىراق ئاساسىي قائىدە ئۆزگەرمەيدۇ. يېشى قانچىلىك چوڭ ئادەم بولسۇن، چوقۇمكى ئۆز سۆزىنى ئاتا-ئانىسىنىڭ قۇلاق سېلىپ ئاڭلىشىنى ئۈمىد قىلىدۇ.

كەسپىدە ئۇتۇق قازانغان 30 ياشلاردىكى بىر يىگىت ئۆزىگە

ئىشىنىش تۈيغۇسىنىڭ ئاجىزلىششى سەۋەبلىك داۋالانغىلى كەلگەنىدى. ئاتا-ئانىسى مۆتىۋەر كىشىلەر بولغاچقا، باشقىلارنىڭ گېپىگە قۇلاق سالمايدىكەن ھەمدە بىر خىل زۆرۈرىيەتسىز ئىشلار دەپ قارايدىكەن. ئۇنىڭ ئەڭ ئازابلىق بىر ئىشى 20 يېشىدا يۈز بەرگەنىدى. ئۇ ئالىي مەكتەپتە يازغان ماقالىسى زور ئىختىلاپلىق تېما بولۇپ، بەس-مۇنازىرە قوزغىغان ۋە ئۇنىۋېرسىتېتنى ئەلا نەتىجە بىلەن پۈتكۈزگەن. ئاتا-ئانىسى بۇنىڭدىن پەخىرلەنگەن، بىراق ئۇ ماقالىنىڭ كۆپەيتىلگەن نۇسخىسىنى ئۆيگە قالدۇرۇپ، ئاتا-ئانىسىنىڭ كۆرۈشىنى ئۈمىد قىلغان بولسىمۇ، بىر يىلغىچە ئاتا-ئانىسى قولىغىمۇ ئېلىپ قويمىغان.

ئۇ داۋالاش ئاخىرلاشقاندا: «ئەينى چاغدا بۇاستىلا ئۇلاردىن ماقالەمنى كۆرۈشنى، ئۆز ئىدىيەمنى چۈشىنىپ بېقىشنى تەلەپ قىلسام بولاتتى، بىراق بۇ ئۇلارغا يېلىنغاندەك بىر ئىشتەك تويۇلغانىدى، 22 ياشقا كىرگەنىدىمۇ ئۇلاردىن ماڭا دىققەت قىلىشنى ئۆتۈنسەم بولمايدۇ-دە، ھېسداشلىق ئارقىلىق بىر نەرسىگە ئېرىشىش ئەرزىمىدۇ؟» دېگەنىدى.

بىر ئادەمنىڭ گېپىنى دىققەت بىلەن ئاڭلاش مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى. دىققەت بىلەن ئاڭلاشمۇ مەلۇم خىل تەربىيەۋى مەزمۇننى ئۆز ئىچىگە ئالغان بولىدۇ، شەخسنىڭ ھەۋەس ۋە ئىستەكلىرىنى قايرىپ قويۇپ، سۆزلىگۈچى بىلەن ئاڭلىغۇچىنىڭ ئىچكى دۇنياسى ۋە تەسىراتى ئۆزئارا ئۆتىشىدۇ. ئاڭلىغۇچى ۋە سۆزلىگۈچى بىرىكىدۇ، ئەمەلىيەتتە بولسا ئۆزلۈك تاكامۇللىشىدۇ، ئۇنىڭدىن بىلىمگە ئېرىشىمىز. بولۇپمۇ، قۇلاق سېلىش ۋاقتى ئارقىلىق ئاڭلىغۇچى قارشى تەرەپنى ئۇزۇل-كېسىل قوبۇل قىلىدۇ، سۆزلىگۈچى شۇنداق تەسىراتنى ھېس قىلىدۇ. ئالاقە تېخىمۇ چەكسىز ۋە ئوچۇق ھالەتكە ئۆزگىرىدۇ، سۆزلىگۈچىنىڭ ئەڭ مېھرىلىك بىر تەرىپى ئاڭلىغۇچىغا ئېچىلىدۇ. ئىككى تەرەپ ئۆزئارا چۈشىنىشىدۇ، تونۇشىدۇ، مۇھەببەت ئىككى قىرغاق ئارىسىغا لىق تولىدۇ. مانا بۇ زېھىن ھەقىقىي خورايدىغان جەريانىدۇر، پەقەت مۇھەببەتنى باشلىنىش نۇقتىسى قىلغانىدىلا، ئانىدىن ئورتاق ھالىدا مۇكەممەللەشكىلى، ئۆزلۈكنى تاكامۇللاشتۇرغىلى، مەنزىلگە يەتكىلى بولىدۇ.

كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى

ئاڭلاش پائالىيىتىمۇ مۇھەببەتنىڭ ئىپادىسى، نىكاھ بۇ خىل ئىپادىنىڭ ئەڭ مۇنەۋۋەر ئىپادىلىنىش سورۇنى، ئەپسۇسكى، نۇرغۇن ئاشىق-مەشۇقلار قارشى تەرەپنىڭ گېپىنى دىققەت بىلەن ئاڭلىمايدۇ. نىكاھ مەسلىسىدە ئازارلىشىپ قالغانلارنى داۋالاشقا دۇچ كەلگەن پىسخولوگلارنىڭ ئەڭ مۇھىم خىزمىتى ئۇلارغا بىر-بىرىنىڭ سۆزىنى ئاڭلاشنى ئۆگىتىشتۇر. بىراق بۇ خىل ئېھتىياج بەك زور زېھىن تەلەپ قىلىدىغانلىقتىن، كۆچلۈك ئىنتىزامغا موھتاج، ئۇلار بۇنى خالىمىغانلىقى ئۈچۈن كۆپىنچە مەغلۇپ بولىدۇ.

نۇرغۇن ئەر-ئاياللارغا سۆزلەش ۋاقتىنى بېكىتىپ قويۇپ پاراڭلىشىش تەكلىپىنى بەرسە، ھەيران قالىدۇ ۋە قوبۇل قىلالمايدۇ. ئۇلار بۇنداق قىلىشنى چىدىماسلىق، رومانتىك ئەمەس، سۈنئىي دەپ قارايدۇ، ئالاھىدە ۋاقىت ۋە تەرتىپ شەرتىنى قويمىسا، ئۇنداقتا كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلاش خىزمىتىنى ھەقىقىي ئىشقا ئاشۇرغىلى بولمايدۇ. بىر تەرەپ ماشىنا ھەيدەۋاتقاندا، تاماق ئېتىۋاتقاندا، ئۆخلاۋاتقاندا پاراڭنىڭ تولۇق بولۇشى تەس. بىر قانچە مۇۋەپپەقىيەتلىك ئاخىرلاشقان پاراڭدا بىز ھەمىشە خۇشاللىق ھېس قىلىمىز. بەلكىم: «توي قىلغان 20 يىلدىن بۇيان سېنى تۇنجى قېتىم خېلى ياخشى چۈشەندىم» دېيىشىمىزمۇ مۇمكىن. بۇ ۋاقىتتا نىكاھ يېتىلىشكە قاراپ يۈزلىنىدۇ.

گەرچە ئاڭلاش سەنئىتىنى ئۆستۈرگىلى بولسىمۇ، بىراق ئۇمۇ كۆچلۈك تىرىشچانلىققا موھتاج. پىسخولوگلار ئۈچۈن ئىنتىلىش بىلەن

بېرىلىش ناھايىتى مۇھىم بولسىمۇ، بىراق ئۆزۈمدىنمۇ بىمارلارنىڭ گېپىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىمىغان ئەھۋاللار بولغان. ھەتتا بەزىدە ئۇلارنىڭ زادى نېمە دەۋاتقانلىقىنى بىرئازمۇ چۈشەنمەيتتىم، بۇ ۋاقىتتا پەقەت: «كەچۈرۈڭ، ھازىر باشقا بىر نەرسىنى ئويلاپ كېتىپتىمەن، گېپىڭىزنى قايتا دېسىڭىز» دەيمەن، خالاس.

قىزىقارلىقى شۇكى، بىمارلار ھەمىشە بۇنىڭدىن ئاغرىنمايدۇ. ئۇلار ئېھتىمال گېپىمنى بەك ياخشى سۆزلىگىنىم ئۈچۈن، ئۇ ئىچىگە كىرىپ كېتىپتۇ دەپ ئويلىسا كېرەك. مەن دىققەتنىڭ چېچىلىشىنى ئېتىراپ قىلمەن، بىراق كۆپ قىسىم چاغلاردا بىمارلارنىڭ سۆزىنى دىققەت بىلەن ئاڭلىغىنىمغا ۋەدە بېرەلەيمەن. بۇ خىل ئادەمنىڭ دىققىتىنى تارتىدىغان ئاڭلاشنىڭ ئۆزى داۋالاشنىڭ ئۇنۇمدۇر. چوڭ-كىچىك بولسۇن، تۆتتىن بىر ئەھۋالدا، بىمارلارغا بىر ئاي ئىچىدە دېيىگۈنۈز قويغىلى بولىدۇ، ھەتتا ئۇلارنىڭ كېسىلىدە تۆيۈقسىز ياخشىلىنىش بولۇپ كېتىدۇ. مېنىڭچە بۇنىڭدىكى ئەڭ مۇھىم مەسىلە، بىمارلار ئۆز گېپىنى دىققەت بىلەن ئاڭلايدىغان ئادەمنى تۇنجى قېتىم ئۇچراتقاندەك ھېس قىلغانلىقى ۋە بۇ خىل پوزىتسىيەگە بىرىنچى قېتىم دۇچ كەلگەنلىكى ئۈچۈن بولسا كېرەك.

ئاڭلاش كۆيۈنۈشىنىڭ ئاساسىي شەكلى، بىراق باشقا شەكىلدىكى كۆيۈنۈشلەرمۇ مۇھەببەت مۇناسىۋىتىدە ناھايىتى مۇھىم، بولۇپمۇ بالىلار ئۈچۈن ئېيتقاندا شۇنداق. ئويۇنمۇ بىر خىل كۆيۈنۈش، چاۋاكلىشىش، ماربىشىش، سېھرگەرلىك، بېلىق تۇتۇش، مۆكۈشمەك، پەيتۇپ قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. بالىلارغا كىتاب ئوقۇپ بېرىشمۇ كۆيۈنۈشتۇر، تېلېۋىزور كۆرۈش، داستىخان يىغىش، ماشىنىدا ئايلىنىش، سایاھەت، توپ مۇسابىقىسى كۆرۈشمۇ شۇنداق. بەزى كۆيۈنۈش شەكىللىرى تېخىمۇ ساپ بولىدۇ، مەسىلەن: تۆت ياشلىق بالىسىنى قۇملۇقتا ماڭدۇرۇش، باشلانغۇچتىكى بالىسىنى ھەرقايسى شەھەرلەرگە ئېلىپ بېرىش قاتارلىقلار. بۇلاردىكى ئورتاق بىر تەرەپ شۇكى (ئاڭلاشقا ئوخشاش)، بالا ئۈچۈن ۋاقىت ئاجرىتىشتۇر. مەلۇم جەھەتتىن ئالغاندا، كۆيۈنۈش ۋاقىت ئاجرىتىش بىلەن مەنداشلىقتا ئىگە، كۆيۈنۈش ۋە ۋاقىت

ئاجرىتىش روھىنى بېغىشلاش دەرىجىسى بىلەن ئوڭ تاناسىپ بولىدۇ.

ئەگەر باللارغا ھەمراھ بولىدىغان ۋاقىت مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇلسا، ئاتا-ئانىلار ئۇچۇن بالىسىنى چۈشىنىدىغان ۋە كۆزىتىدىغان پۇرسەت چەكسىزدۇر. باللار مەغلۇبىيەتكە قانداق يۇزلىنىدۇ، دەرسىنى قانداق تەكرار قىلىدۇ، قانداق ئۆگىنىش قىلىدۇ، نېمىنى ياخشى كۆرىدۇ، نېمىنى ياقتۇرمايدۇ، قانداق ۋاقىتتا ئۆزىنى ئىپادىلەيدۇ، قانداق ۋاقىتتا جىم بولىدۇ، بۇلار مۇھەببەتلىك ئاتا-ئانىلار ئۇچۇن ئېيتقاندا، يەتكۈزمىسە ۋە بىلدۈرمىسە بولمايدىغان ئۇچۇرلاردۇر.

باللارغا كۆپ ھەمراھ بولۇش ئاتا-ئانىلارغا بالىسىنىڭ تۇرمۇشىنى چۈشىنىش، ئىنتىزامچان قىلىپ تەربىيەلەش پۇرستى يارىتىپ بېرىدۇ. بۇ جەريانىدىكى كۆزىتىش ۋە تەربىيەلەش ئەمەلىيەتتە ئويۇن ئارقىلىق داۋالاشنىڭ مۇھىم قائىدىسىدۇر. مول تەجرىبىگە ئىگە پىسخولوگلار بالا بىمارلارنىڭ ئويۇنىغا قېتىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى داۋالىسا ئۇنۇمى تېخىمۇ ياخشى بولىدۇ.

Don't lose your personality

ئۆزلۈكىنى يوقىتىش خەۋپى

ئۆزلۈكىنىڭ تولۇقلىنىشى (تاكامۇللىقى) دېگەنـده، ئۇنـىڭ پۈتـۈنلەي ناتونۇش بىر ساھەگە كىرگىنىنى ۋە يېڭى بىر ئادەمنـىڭ پەيـدا بـولغىنىنى كۆزده تۇتقان بولىمىز. ئـۆزىمىزدىن ياتلىشـىمىز، ئـۆزگىرىمىز. ئـۆزگىرىش، ياتلىشىش پائالىيىتى، ناتونۇش مۇھـىت ۋە باشـقا شـەكىللەر ھەقـقەتەن ئادەمنى چۆچۈتىدۇ. شۇڭا ئۆزلۈك بۇ ۋەھىمىدىن قورقماسـلىقى، مەجھـۇل كەلگۈسىگە دادىل ئاتلىنىشى كېرەك.

ئەگەر چېركاۋغا باردىغان ئـادەتتىكىز بولـۇپ، ئـۇ يەردە بـىر ئايالغـا كۆزىڭىز چۈشۈپ قالغان بولسا، ئېھتىمال ھەر ھەپتىده بەش مىنۇت بالدۇر بېرىپ، شۇ ئايالنـىڭ كەينـىدىكى ئورۇنـدا تۇرۇشـىڭىز مـۇمكىن. ئىبـادەت ئاخىرلاشقاندا، ئۇ چاققانلىق بىلەن ئىشـىك تـۇۋىگە بېرىۋالـدۇ-دە، سـىز باستۇرلۇق بىلەن سالاملىشىپ بولغۇچە غايىب بولىدۇ. ئەگەر ئامال قىلىپ ئاڭا يېقىنلىشىپ، ئۇنى قەھۋە ئىچىشكە تەكلىپ قىلسىڭىز، ئۇ جىددىيلەشكەن ھالدا باشقا ئۇچرىشىشى بارلىقىنى ئېيتىپ، رەھمەت بىلەن رەت قىلـدۇ، بايقايىسىزكى، ئۇ ئەمەلىيەتتە ئۇدۇل ئۆيىگە قايتىدۇ. ئۇ ئاشۇ سىرلىق قەسىر ئىچىده غايىب بولـدىمۇ، كىلەركـى ھەپـته بـولغىچە ئۇنـىڭ سايىسـىنىمۇ كۆرەلمەيسىز.

ئۇنى يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا كۆزەتسىڭىز، ئۇ ئەسـلىده بىر چوڭ شىركەتنىڭ خەت بېسىش تۇرىدىكى خىزمىتىنى قىلىدىغان بولۇپ چىقـىدۇ. ئۇنسـىز ھالـدا ۋەزىپىسـىنى ئىشـلەيدۇ، ھېچقانـداق خاتـالىق ئۆتكۈزمەيدۇ، ئەزەلـدىن ئۆزىنـىڭ ھېسـىياتىنى ئىپادىلىمەيـدۇ، چۈشـلۈك تاماق ۋاقتىدىمۇ ئىش ئورنىدىن ئايرىلمايدۇ، دوستى يـوق، ئـۆيىگە پيـادە

قايتىدۇ، تاللا بازىرىدىن تەييار نەرسىلەرنى سېتىۋېلىپ تاماق ئېتىدۇ، ئۆيىگە بىر كىرىپ كەتسە، ئىككىنچى كۈنى ئىشقا بارغىلى ئاندىن سىرتقا چىقىدۇ.

ھەپتىنىڭ ئاخىرىدا، ئۆزى يالغۇز كىنو كۆرگىلى بارىدۇ، تېلېۋىزىزورى بار، بىراق تېلېفونى يوق، خەت-چەكمۇ تاپشۇرۇۋالمايدۇ. ئەگەر پۇرسەت چىقىرىپ ئۇنىڭغا گەپ قىلسىڭىز، ناھايىتى جىمجىت كۆرۈنىدۇ ھەم شۇنداق قىلىشىنى ياقتۇرىدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ. ئەگەر ئەرمەك ھايۋان باققان-باقمىغانلىقىنى سورىسىڭىز، بىرەر ئىت باققانلىقىنى ھەم ئۇنى بەك ياقتۇرىدىغانلىقىنى، ئەپسۇسكى، سەككىز يىل بۇرۇن ئۆلۈپ كېتىپ، ئۇنىڭ ئورنىنى ئالغۇدەك ئىت چىقمىغانلىقىنى ئېيتىشى مۇمكىن.

بۇ ئايال كىم؟ ئۇنىڭ قەلبىدىكى مەخپىيىتىنى بىلمەيمىز، بىراق ئۇنىڭ بارلىق تىرىشچانلىقلىرى بىر-بىرلەپ بىزگە ئايان بولىدۇ. بۇ جەريانداۋۇزلۇكى تاكامۇللىشىشقا ھېچقانداق پۇرسەت تاپالمىغان، ھەتتا بارغانچە تارىيىپ، ئۆز مەۋجۇتلۇقىنى يوقىتىشقا ئاز قالغان، ئۇ ئەزەلدىن ھېچقانداق بىر شەيئىگە زېھنىنى بېرىپ باققان ئەمەس.

ياشاشنىڭ ماھىيىتى «ئۆزگىرىش»تۇر

ئەلۋەتتە، مەن زېھنىنى بېرىشنى مۇھەببەت دېمەكچى ئەمەس، بىراق زېھنىنى بېرىش مۇھەببەتنىڭ باشلىنىش نۇقتىسىدۇر. رەت قىلىش ۋە ئايرىلىشمۇ زېھنىنى بېرىشتىن كېلىپچىقىدۇ. بىر ئادەمگە يېقىنلىششىنى ئويلىغاندا، ئۇنىڭ تاشلاپ كېتىشىدەك خەتەرگە ۋە ئەسلىدىكى تەنھالىق تۇرالغۇسىغا قايتىشتەك تەقدىرگە تەييارلىنىش كېرەك.

ھەرقانداق جاندارنى ياخشى كۆرسىڭىز، مەيلى ئادەم، ئەرمەك ھايۋان ياكى گۈل بولسۇن، ئۇلار چوقۇم ئۆلۈپ كېتىدۇ. ھەرقانداق ئادەمگە ئىشەنچ باغلىغىنىڭىزدا، چوقۇمكى ئازابقا دۇچ كېلىسىز. ھەرقانداق ئادەمگە تايىنىشنى ئويلىسىڭىز، چوقۇمكى ئۈمىدسىزلىنىسىز. زېھىن بېرىشنىڭ بەدىلى ئوقۇبەتتۇر. ئەگەر بىر ئادەم ئوقۇبەتنىڭ خەۋپىگە تەۋەككۈل قىلالمىسا، چوقۇمكى تۇرمۇشىدىن نۇرغۇن نەرسىلەرنى يوقتىپ قويىدۇ. پەرزەنت، نىكاھ، جىنسىيەت شادلىقى، ياماق نىيەت، دوستلۇق قاتارلىقلار ھاياتنى رەڭدار ۋە مەنىدار قىلىدۇ. تاكامۇللىشىش ۋە تەرەققىيات ئوقۇبەتتىن باشقا يەنە شادلىقنىمۇ ئېلىپ كېلىدۇ. مۇكەممەل ھايات ئوقۇبەتكە تولغان بولىدۇ، بىراق بۇنىڭ ئۈچۈن ھايات ئىگىسىنىڭ ياشاشنى تاللىماسلىقا ھېچقانداق ئاساسى يوق.

ھاياتنىڭ ماھىيىتى ئۆزگىرىشتۇر، توختىماستىن تاكامۇللىشىش ۋە يېڭىلىنىشتۇر. ياشاش ۋە تاكامۇللىششىنى تاللاش ئۆزگىرىش ۋە ئۆلۈمنى تاللاش دېمەكتۇر. يۇقىرىدا سۆزلەپ ئۆتكەن تەنھا ئايالنىڭ بېكىنمە تۇرمۇشقا پېتىپ قېلىشىنىڭ سەۋەبى ئېھتىمال ئۆلۈم ۋەھىمىسىنىڭ ئۇنى

ئازابلىغانلىقى بولسا كېرەك، ئۇ ئۆلۈمگە قايتا يېقىنلىششتىن قورققان ۋە ياشاشنىڭ قەدرىنى ھېس قىلالمىغان. ئۇ ئەزەلدىن مۇكەممەللىششنى ۋە ئۆزگىرىشنى خالىمىغان. نەتىجىدە، ھايات نوپۇس سۈپىتىدە ھېچقانداق يۈزلىنىشكە جەڭ ئېلان قىلالمىغان.

ياشاشنىڭ ئوقۇبتىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇش پىسخىك كېسەللىكىنىڭ مەنبەسىدۇر. ئەلۋەتتە كۆپ قىسىم بىمارلارنىڭ ئۆلۈمگە بۇاستە يۈزلىنىشى ناھايىتى قېيىن. ھەيران قالارلىقى شۇكى، پىسخىك داۋالاش بۇ ھادىسىلەرنىڭ مۇھىملىقىغا ئەمدى دىققەت قىلىشقا باشلىدى. ئەگەر ئۆلۈمنىڭ مەڭگۈلۈك ھەمراھىمىز ئىكەنلىكىنى قوبۇل قىلساق، ئۇ ھاياتىمىزدىكى قەدىناسىمىز بولاتتى. گەرچە ئۇ ۋەھىمىلىك بولسىمۇ، بىراق ھېكمەتلەرگە تويۇنغان. ئۆلۈمنىڭ بېشارىتى ئارقىسىدا، بىز ھاياتنىڭ ۋە سۆيۈش ۋاقتىنىڭ چەكلىكلىكىنى ھېس قىلىمىز. شۇڭا ھاياتنى ۋە مۇھەببەتنى يەرۇيشلىشىمىز كېرەك بولىدۇ. بىراق ئۆلۈمنىڭ مەۋجۇدىيىتىگە يۈزلىنىشنى خالىمىساق، ھايات ۋە مۇھەببەت مەجھۇل نەرسىگە ئايلىنىپ قالىدۇ. ئەگەر مەۋجۇداتلارنىڭ مەڭگۈلۈك ئۆزگىرىشىدەك ماھىيەتتىن ۋە ئۆلۈمدىن ئۆزىمىزنى قاچۇرساق، ئۇنداقتا ھاياتىمىز تېخىمۇ زور خاتالىق ئىچىگە كىرىپ قالىدۇ.

ھايات تەۋەككۇل قىلىشتۇر، بېغىشلىغان مۇھەببەت قانچە كۈچلۈك بولسا، تەۋەككۇل قىلىدىغان خەتەرمۇ شۇنچە چوڭ بولىدۇ. ھاياتىمىزدا تەۋەككۇل قىلىدىغان خەتەر مىليون ياكى مىليارد بولۇشى مۇمكىن، ئەڭ تەس بولغىنى مۇكەممەللىششتۇر. مۇكەممەللىش ئۆسمۈرلۈكتىن يىراقلىشىپ چوڭىيىش (ئارىفلىق) قا يۈرۈش دېمەكتۇر. ئەمەلىيەتتە ئۇ سەكرەپ ئىلگىرىلەش دېمەكتۇر، بىراق ئۇ نەچچە قەدەم ئارقىلىق تاماملانمايدۇ. بەزى كىشىلەر ھاياتىدا بىر قەدەممۇ ئىلىپ باقمايدۇ. سىرتىدىن قارىماققا دانىشمەنلەردەك كۆرۈنىدۇ، ھەتتا ئۇتۇقمۇ قازىنىدۇ، بىراق كۆپ سانلىق كىشىلەر ئۆلگەندىمۇ مۇكەممەللىككە يېتەلمەيدۇ، پىسخىكا جەھەتتىن بەئەينى كىچىك بالىغا ئوخشايدۇ، ئاتا-ئانىسىغا تايىنىپ ياشايدۇ، مۇستەقىللىقتىن ئەسەرمۇ بولمايدۇ.

make a independent life

مۇستەقىللىق شجائىتى

تەلىيمگە يارىشا، 15 يېشىمدىلا بۇ مەنە سەپىرىگە ئاتلانغانمەن. ئەينى ۋاقىتتا مۇكەممەللىششىنىڭ ماھىيىتى ۋە خەۋپى ماڭا ئۇنتۇلماس تەسىراتلارنى قالدۇرغانىدى، ھازىرغىچە ئېسىمدىن چىقمايدۇ. گەرچە بۇ ئۆزۈمنىڭ قارارى بولسىمۇ، بىراق مۇشۇنداق قىلىشىمنىڭ مۇكەممەللىك بولىدىغان-بولمايدىغانلىقىنى بىلمەيتتىم، بىلىدىغىنىم پەقەت بىلىشسىز، چەكسىز ۋە مەجھۇل بىر دۇنياغا ئاتلانغانلىقىم ئىدى.

13 ياش ۋاقتىمدا، ئۆيدىن ئايرىلىپ داڭدار پىلىپ ئەكىستىر ئوتتۇرا مەكتىپىگە ئوقۇشقا كىردىم، ئاكامنىڭ شۇ مەكتەپتە ئوقۇيتتى. ئۆزۈمنى بەختلىك ھېس قىلاتتىم، چۈنكى ئەكىستىر ئوتتۇرا مەكتىپى داڭلىق مەكتەپ ئىدى، بۇ مەكتەپنى پۈتكۈزگەنلەر ئاساسەن داڭلىق ئۇنىۋېرسىتېتلارغا قوبۇل قىلىناتتى ھەمدە ئوڭۇشلۇق ھالدا جەمئىيەتنىڭ ھەرقايسى قاتلاملىرىغا سىڭىپ كېتەتتى. ئېھتىمال مۇۋەپپەقىيەتنىڭ دەرۋازىسى مەندەك ئوقۇش تارىخىغا ئىگە ئادەملەرگە ئېچىلماي قالمايدىغان ئوخشايدۇ.

باي ئائىلىدە تۇغۇلغانلىقىمدىن خۇشال ئىدىم، چۈنكى «مائارىپنى پۇلغا سېتىۋالغىلى بولاتتى»، بۇ خىل گۈزەل مەنزىرە مېنى بىخەتەرلىك تۇيغۇسىغا تويۇندۇرغانىدى. بىردىنبىر مەسىلە شۇ ئىدىكى، ھېچنېمگە رايىم يوق ئىدى. ھازىرغىچە نېمىشقا بۇنداق تۇيغۇغا كەلگەنلىكىمنى بىلمەيمەن. بىراق پەقەتلا ئوقۇتقۇچىلارغا، ساۋاقداشلىرىمغا، دەرسلىككە، بىنالارغا ۋە مەكتەپ تۈرمۇشىغا كۆنەلمىدىم، تىرىشىپ ئۆزۈمنىڭ بۇ كەمچىلىكىنى ئۆزگەرتەي دېسەم، ئىستىقبال ئۈچۈن ئىلگىرىلەشتىن باشقا

ئامالىم يوق ئىدى.

ئىككى يىللىق تىرىشچانلىق ئارقىلىق تۇرمۇشۇمنى مەنسىگە ئىگە قىلدىم ھەم شادلىققا تولدۇردۇم. ئەڭ ئاخىرقى بىر يىلى ئۇخلاشتىن باشقا ھېچ ئىش قىلمىدىم. چۈنكى ئۇخلىغانِ ۋاقىتلىرىمدىلا شۇنچىلىك ئازادە ھېس قىلاتتىم. ھازىر ئويلىسام، ئۇيقۇ ئىچىدە، ھاياتتىكى سەكرەشلەرگە يوشۇرۇن ئېگىم ئارقىلىق تەييارلىق قىلغاندەك ھېس قىلىمەن. ئۇچىنچى يىلى ئۆيگە قايتىپ، يازلىق تەتىل ئۆتكۈزگىنىمدە مەكتەپكە قايتىشقا ئۇنىمىغانىدىم. ئاتام: «ۋاز كەچسەڭ بولمايدۇ، پۇل ئارقىلىقمۇ سېتىۋېلىش تەس بولغان بۇ مائارىپتىن بىكارلا ۋاز كېچەمسەن؟» دېگەنىدى.

مەن: «ئۇنىڭ ياخشى مەكتەپلىكىنى بىلىمەن، بىراق مېنىڭ بارغۇم يوق» دەپ جاۋاب بەردىم. ئاتام نارازىلىق بىلەن: « نېمىشقا بۇنداق ئويلايسەن، يەنە بىر قېتىم سىناپ باق» دېدى.

مەن ھەسرەتلىك ھالدا: «بىلمەيمەن، ھەتتا مەكتەپتىن نېمىشقا زېرىككىنىمنىمۇ بىلمەيمەن، راستلا بەرداشلىق بېرەلمىدىم» دېدىم.

ئاتام: «بوپتۇ، ئەمسە سەن قانداق قىلماقچى، ئەجەبا كەلگۈسۈڭ بىلەن كارىڭ يوقمۇ، كېيىن قانداق پىلانىڭ بار» دەپ سوردى.

مەن: «بىلمەيمەن، مەن پەقەت مەكتەپكە قايتايدىغانلىقىمنىلا بىلىمەن» دېدىم. كەچتە شۇنى ھېس قىلدىمكى، ئاتا-ئانام قاتتىق چۆچۈپ كېتىشىپتۇ، ئۇلار مېنى پىسخولوگقا كۆرسەتمەكچى بولۇشقانىدى. دوختۇر مېنى پەرىشان دېدى، بىر ئاي داۋالىنىشقا بۈيرۇدى ھەمدە بىر كۈن ئىچىدە قارار قىلىشىمنى ئېيتتى.

ئۇ كۈنى كەچتە، تۇنجى قېتىم ئۆلۈۋېلىشنى ئويلىدىم. دوختۇر مېنى پەرىشان دېگەنىكەن، دوختۇرخانىدا يېتىشىم ئەڭ مۇۋاپىق ئىدى. ئاكام ماسلاشقان مەكتەپتە نېمىشقا مەن ماسلىشالمايمەن، مەن خاتا قىلدىممۇ، بەلكىم مەن ئىقتىدارسىز، دۆت ۋە ئەرزىمەس بولسام كېرەك. شۇلارنى ئويلىدىم. سارىڭ بولايلا دېگەنىدىم. ئاتام: «بۇنداق ياخشى مائارىپتىن ۋاز كەچكەن ئادەم ئېنىقكى سارىڭ» دەيتتى.

ئەكسىتىر ئوتتۇرا مەكتەپىگە قايتتىم، خەتەرسىز، مۇۋاپىق،

جەمئىيەت ئورتاق ئېتىراپ قىلغان ھەقىقەتكە قايتتىم. بىراق قەلبىمنىڭ چوڭقۇر يېرىدە ئۇنىڭ ئۆز يولۇم ئەمەسلىكىنى بىلەتتىم. كۆز ئالدىم مەجھۇل، نائېنىق، ئەنسىز، بېشارەتسىز ۋە پەرەز قىلغىلى بولمايدىغان دەرىجىدە ئىدى. مۇشۇنداق بىر يولنى تاللىغان ئادەم ئېنىقكى ئەقىلسىز ئىدى، ناھايىتى قورقمىدىم.

ئاشۇ پەرىشان چاغلىرىمدا، يوشۇرۇن ئېڭىمدا بىر تۇرلۇك پىكىرلەر چاقنايتتى، خۇددى تەڭرىنىڭ ئەكس ساداسىدەك، ئۇ ئۆزۈمنىڭ ئاۋازى ئەمەس ئىدى. «ھاياتتىكى بىردىنبىر ۋە ھەقىقىي بەختەرلىك تۇيغۇسى ھاياتتىكى ئەنسىزلىكتىن ھوزۇرلىنىشتىن كېلىدۇ. ئېھتىمال قىلىقلىرىمنى جەمئىيەت ئەخمەقلىق دېيىشى مۇمكىن، مەن شۇنداق قىلىشنى ياقتۇرىمەن.

ئاخىرى ھېچنېمىنى ئويلىماي ئۇخلىدىم. ئەتىسى ئەتىگەندە، پىسخىك دوختۇر بىلەن كۆرۈشۈپ، ئەكسىچە ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ قايتىمايدىغانلىقىمنى ئېيتتىم، بىراق دوختۇرخانىدا يېتىشقا ماقۇل بولدۇم. مەجھۇل بىر دۇنياغا سەكرىگەنىدىم. ئۆز تەقدىرىمنى ئۆز ئالقىنىم بىلەن چىڭ تۇتۇشقا باشلىدىم.

مۇكەممەللىك جەريانى ناھايىتى ئاستا بولىدۇ، بۇ جەريانىدا تالاي قېتىم بىلىنسىز دۇنياغا سەكرەشكە دۇچ كېلىمىز، خۇددى سەككىز ياشلىق بالا تۇنجى قېتىم ۋېلىسىپىت مىنىپ، ئۆزى يالغۇز دۇكانغا نەرسە سېتىۋالغىلى بارغاندەك، 18 ياشلىق يېگىت تۇنجى قېتىم قىزلار بىلەن ئۇچرىشىشقا چىققاندەك. ئەگەر بۇلارنى خەۋپ دەپ قارىمىسىڭىز، سىز ئەينى ۋاقتىتكى جىددىيلىشىش ۋە ئويلىنىشىنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇپ كېتىسىز. ئەڭ ساغلام بالا مەنە سەپىرىگە ئاتلانغاندا، بەزى شادلىق ھېسسىياتلىرىنى چىقىرىۋەتكەنىدە، ئۆزىگە تونۇش ۋە بىخەتەر ئەسلىيەت تۇرالغۇسىغا قايتىشنى ۋە بۇرۇنقى ساددا تۇرمۇشنى داۋاملاشتۇرۇشنى ئويلايدۇ.

ياشاشتىكى سەكرەشنى قوغلىشىش

بىر قەدەر تېيىز بولغان قاتلامدا چوڭلارمۇ ئوخشاشلا زىددىيەتكە پاتىدۇ. ياشىنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ، تونۇش ۋە ئادەتلەنگەن نەرسىلەردىن ئايرىلغۇسى كەلمەيدىغان بولۇپ قالىدۇ. مەن ئىزچىل باشقىلارغا ئوخشىمايدىغان يول تۇتقىنىم ئۈچۈن، ئۆزۈمنى تاكامۇللاشتۇرىدىغان پۇرسەتلەرگە داۋاملىق ئۇچراپ تۇرىمەن. مەن ھازىرمۇ تاكامۇللىشۋاتىمەن، بىراق تېخىچە يېتەرلىك ئەمەس. خىلمۇخىل كىچىك سەكرەشلەردە ئادەم ئويلاپمۇ باقمىغان زور سەكرەشلەر بولىدۇ. ئەكسىتىردىن ئايرىلغاندىن كېيىن، مائارىپ مۇھىتىنىڭ ئېتىبارلىق تۇرمۇش ئەندىزىسى ۋە قىممەت قارىشىدىن ۋاز كېچىشىم كېرەك ئىدى. نۇرغۇن كىشىلەر ئۆمرىدە ئۇنچە زور ئۆزگىرىشلەرنى باشتىن كەچۈرۈپ بولالمايدۇ. بىراق ئىزچىل ھالدا مەنە سەپىرىنى داۋاملاشتۇرىدۇ. ئادەملەرنىڭ سىرتقى قىياپىتى گەرچە پىشقان تۇسنى بەرسىمۇ، بىراق پىسخىك جەھەتتىن ئاتا-ئانىسىغا تايىنىدۇ، ئاتا-ئانىسىنىڭ قىممەت ئۆلچىمىگە ۋارىسلىق قىلىدۇ، ئىش قىلغاندا ئاتا-ئانىسىدىن مەسلىھەت ئالىدۇ، ئۆز تەقدىرىگە مۇستەقىل ئىگە بولمايدۇ، ئاتا-ئانىسى ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىنمۇ، ئۇلارنىڭ پەرھىزلىرىگە ھۆرمەت قىلىدۇ.

گەرچە كەڭ كۆلەملىك سەكرەشلەرنىڭ كۆپىنچىسى ياشلىق مەزگىلىدە يۈز بەرسىمۇ، بىراق ھەر بىر ياشتا سەكرەش كۆرۈلۈشى مۇمكىن. ئۇچ بالىسى بار، 35 ياشلىق بىر ئانا، ئېرىنىڭ ئۇزاق مۇددەتلىك مۇستەبىت ئۆزلۈك مەركەزچىلىكى تۈزۈمى ئاستىدا، ئوقۇبەتلىك تۇرمۇش ئىچىدە، تەدرىجىي ئېرى ۋە نىكاھنىڭ ئىشەنچسىزلىكىنى ھېس قىلغان، شۇنداقلا

بارلىق تىرىشچانلىقلىرى نەتىجىسىز ئاخىرلاشقان. ئۇ چەكسىز جاسارەت بىلەن نىكاھتىن ئاجراشقان، يولدىشى ۋە قوشنىلىرىنىڭ ئەيىبلەشلىرىگە پەرۋا قىلماي، مەجھۇل كەلگۈسىگە قاراپ يول ئالغان ھەمدە تۇنجى قېتىم ئۆزىگە ئوخشىغان.

52 ياشلىق بىر كارخانىچى يۇرەك كېسىلى سەۋەبلىك چۈشكۈنلىشىپ كەتكەن. ئۇ بىر ئۆمۈر ئېرىشكەن نەتىجىلىرىنىڭ ھېچنېمىگە ئەرزىمەيدىغانلىقىنى، مەنسىزلىكىنى ھېس قىلغان. ئۇزاق مەزگىللىك ئۆزى ھەققىدە ئويلىنىش ئارقىلىق، بىر ئۆمۈر توختىماي تىرىشچىلىرى ئەمەلىيەتتە تەنقىدچى ئانسىنىڭ ئۆلچىمى ئۈچۈن ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغان. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ تۇنجى قېتىم ئانسىنىڭ توسۇشلىرىغا قارىماي، ئېسىلزادە ئايالىنىڭ قارشى تۇرۇشىغا پىسەنت قىلماي، يېزىغا كەتكەن ۋە شۇ يەردە بىر ئۆي جاھازىلىرى رېمونتخانىسى ئاچقان. ھەرقانداق ياشتا مۇشۇنداق مۇستەقىل تۇرمۇشقا يۈزلىنىشكە دۇچ كېلىش ئازابى بولىدۇ، بىراق ئۇ شۇجائەتكە موھتاج، بۇ ھەمىشە پىسخىكىلىق داۋالاش ئېلىپ بېرىلغانلىقىنىڭ نەتىجىسى بولۇپ چىقىدۇ. يەنە كېلىپ، بۇ پىسخولوگلارنىڭ قالتىسلىقىدىن ئەمەس، بەلكى بىمارلارنىڭ شۇ خىل شۇجائەتنى قوبۇل قىلىشىدىن ۋە ئىدىيەسىدىن ئۆتكۈزۈشىدىن بولىدۇ.

مۇستەقىل ياشاشقا تەۋەككۇل قىلىش ئۆزىنى ۋە ئۆزگىنى سۆيۈش ئەمەلىيىتىدۇر، بىراق ئۆزلۈكنى تاكامۇللاشتۇرۇش مۇكەممەللىك ئىستىكىدىن باشقا يەنە نۇرغۇن ئاساسلارغا موھتاج. ئۆزۈمنى مىسال قىلسام، قانداق ئۆزگىرىشىمدىن قەتئىينەزەر، مەن يەنىلا ياخشى ئادەم، باشقىلارمۇ ھەمىشە: «سىز بىز ئۇچراتقان ئەڭ مۇكەممەل ئادەم» دېيىشىدۇ. سىز پەقەت ئۆزىڭىز بولسىڭىزلا بولىدى. پەقەت سىز ئۆزىڭىز بولسىڭىزلا، نېمە قىلىشىڭىزدىن قەتئىينەزەر، بىز ئوخشاشلا سىزنى سۆيىمىز. «ئاتا-ئانامنىڭ مۇھەببىتى پەيدا قىلغان خاتىرجەملىك تۇيغۇسى ئۆزۈمنى سۆيۈشۈمدە ئەكس ئېتىدۇ، ئەگەر ئۇلار بولمىسا ئىدى، چوقۇمكى، مەنمۇ بۇ بىلىشسىز يولنى تاللىمىغان بولاتتىم، خاسلىقىمنىڭ يوقلىشىغا

پەرۋا قىلماي، ئۇلار لايىھەلىگەن ئەندىزىگە، ئۇلار سىزغان خەرىتىگە ئەگەشكەن بولاتتىم.

ھەركىم ئۆز تالانتىنى جارى قىلدۇرىدىغان بىلىشسىز دۇنياغا ئاتلىنىدىكەن، مۇتلەق ئۆزلۈك ۋە مۇستەقىل پىكىرسىز شەكىللەندۈرگەندىلا، ئاندىن ئەركىن ھالدا ھايات مۇكەممەللىكىنىڭ ئەڭ يۇقىرى چوققىلىرىغا يېتەلەيدۇ ھەمدە ئەركىن ھالدا ئۆزىنىڭ چەكسىز سۆيۈش كۈچىنىمۇ نامايان قىلالايدۇ. ئەخىسىنىڭ تىجارىتى ئەگەر ئۆزگىنىڭ ۋە جەمئىيەتنىڭ ئارزۇسىنى قاندۇرۇش بولسا، بېغىشلاش دەرىجىسى تېخىمۇ تۆۋەنلەپ كېتىدۇ. يۇقىرى-تۆۋەن، چوڭقۇر-تېيىز قاتلام ئايرىمای بېغىشلاش مۇھەببەتنىڭ ئۇل تېشىدۇر. چوڭقۇر بېغىشلاش ئارقىلىق، ھېسسىياتنى ئۇنتۇقلۇق مۇناسىۋەتلەشتۈرگىلى بولمايدۇ. بىراق ئۇنىڭ ياردىمىنى سەل چاغلاشقا بولمايدۇ.

بېغىشلاش ۋەھىمىسى

مەيلى يۇقىرى-تۆۋەن بولسۇن، ياكى تېيىز-چوڭقۇر بولسۇن، بېغىشلاش مۇھەببەتنىڭ ئۇل تېشىدۇر. چوڭقۇر بېغىشلاش ئارقىلىق ھېسسىياتنى ئۇتۇقلۇق مۇناسىۋەتلەشتۈرگىلى بولمايدۇ، بىراق ئۇنىڭ ياردىمىمۇ ئاز ئەمەس. باشلانغىنىدا تېيىزرەك بولسىمۇ، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئارتىدۇ، ئۇنداق بولمىغىنىدا، يا پۈتۈنلەي بەربات بولىدۇ، يا ئىنتايىن زەئىپ ھالەتكە چۈشۈپ قالىدۇ.

ئۆزۈمنى مىسال قىلسام، توي مەرىكە زالىغا كىرىپ بولغۇچە ناھايىتى سالماق ئىدىم، قەدەممۇقەدەم ئىلگىرىلىدىم، يات بىر خىل تىترەك ئولاشتى. شۇنىڭدىن كېيىن مۇراسىمنىڭ ۋە ئۇنىڭدىن كېيىنكى جەريانىنىڭ قانداق بولغانلىقى ئېسىمدە يوق. تويدىن كېيىنكى بېغىشلاش ياشلىقتىكى ئەسەبىي سۆيگۈنى نىكاھ ۋە مۇھەببەتنىڭ ئېنېرگىيەسىگە ئايلاندۇرۇشنى كۆرسىتىدۇ. ئوخشاشلا، بالىلىق بولغانىدىن كېيىنكى بېغىشلاش بىيولوگىيەلىك ئىقتىدارىمىزنى مۇھەببەتلىك ئاتا-ئانىغا ئايلاندۇرۇشنى كۆرسىتىدۇ.

مۇھەببەتنى ئاساس قىلغان ھېسسىيات مۇناسىۋەتلىرىدە، بېغىشلاش تۈسى بولىدۇ. ئۆزگىنىڭ تاكامۇللۇقى ئۈچۈن ئۆزىنى بېغىشلىغان ئادەملەرنىڭ ھەممىسى مۇكەممەللىك يولىدا ئۆزۈكسىز بىلىمگە ئېرىشىدۇ ياكى بىلىشكە ئېرىشىدۇ. ئەگەر بىر بالا كەلگۈسىنى تولىمۇ مەجھۇل ھېس قىلىپ، تاشلۇۋېتىلىشتىن ئەنسىرەپلا يۈرسە، مۇكەممەللىك سەپرىگە ئاتلىنالمايدۇ. ئەر-ئاياللار ئارىسىدىكى تاينىش ۋە مۇستەقىللىق، قوللاش ۋە بويسۇندۇرۇش، ئەركىنلىك ۋە ساداقەت قاتارلىق مەسىلىلەرگە دۇچ

كەلگەندە، توقۇنۇشنىڭ مۇناسىۋەتىنى ئۈزۈۋېتەلمەيدىغانلىقىغا ئىشەنمىسە، ئۇنداقتا، بەخت يولىغا مېڭىش ناھايىتىمۇ تەس.

بېغىشلىيالماسلىق پىسخىك كېسەللىكنىڭ ئاساسلىق كېلىش مەنبەسىدۇر. خاراكتېرۇزلارنىڭ بېغىشلاش دەرىجىسى ناھايىتىّ تېيىز بولىدۇ. ئەگەر كېسىلى ئېغىر بولسا، بېغىشلاشتىن ئەسەرمۇ بولماسلىقى مۇمكىن، بۇ ئۈلارنىڭ بېغىشلاشتىن كېلىدىغان خەۋپتىن قورقىنى ئەمەس، بەلكى ئۈلارنىڭ بېغىشلاشنىڭ نېمىلىكىنى قىلچىلىك چۈشەنمىگەنلىكىدۇر. چۈنكى ئۈلار ئۆسمۈرلۈكىدە، ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۆزىنى بېغىشلىشىغا ئېرىشىپ باقمىغان. چوڭ بولغاندىن كېيىنمۇ، ھېچقانداق بېغىشلاش تەجرىبىسى بولۇپ باقمىغان. بېغىشلاش ئۈلارنىڭ چۈشىنىش ئىقتىدارىدىن ھالقىپ كەتكەن بولىدۇ.

يەنە بىر تەرەپتىن ئېيتقاندا، نېۋروزلار بېغىشلاشنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىدۇ، بىراق ئۇنىڭدىن قورقۇش سەۋەبلىك ئاڭا يۈزلەنمەيدۇ. ئۇلار ئۆسمۈرلۈكىدە، ئاتا-ئانىسىنىڭ بېغىشلىشىغا ئېرىشكەن بولسىمۇ، بىراق قوش يۈنلىشلىك بېغىشلاش مۇناسىۋىتىگە كىرىپ قالغان. ئەپسۇسكى، ئۆلۈم ۋە باشقا سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن بۇنداق بېغىشلاش قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا ئاخىرلىشىدۇ. باللىرىغا ئۆزىنى بېغىشلىسىمۇ جاۋابقا ئېرىشەلمەيدۇ، ھايات بەئەينى قاھابەتلىك چۈشكە ئۆزگىرىدۇ. ئۇلار ئامالسىز قايتا بېغىشلاشتىن ئەنسىرەيدۇ، بۇ خىل يارا ھەقىقىي بېغىشلاشقا ئېرىشمىگۈچە ساقايمايدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن، بېغىشلاش پىسخىك داۋالاشنىڭ ئەڭ مۇھىم ئۇلتېشى، بەزىدە مەنمۇ كېسىلى نەچچە يىلغىچە ساقايمىغان بىمارلارنى قوبۇل قىلىشتىن قورقىمەن. پىسخولوگ داۋالاشنىڭ دەسلەپكى باسقۇچلىرىدا بىمارلىرى بىلەن ياخشى مۇناسىۋەت ئورناتقاندىلا، خۇددى مۇھەببەتلىك ئاتا-ئانىلار باللىرىغا كۆيۈنگەندەك، پۈتۈن زېھنى بىلەن ئۆزىنى بېغىشلىغاندىلا، بىمارلىرىغا راستلا كۆيۈنگەندىلا داۋالاشمۇ ئۇنۇملۇك بولىدۇ، ياخشى تەجرىبىلەرگىمۇ ئېرىشىدۇ.

بىخەتەرلىك تۈيغۇسىنىڭ كەملىكى

27 ياشلىق رېچ سۇلغۇن، تارتىنچاق ئايال بولۇپ، قىسقىغىنە نىكاھنى ئاخىرلاشتۇرغاندىن كېيىن ماڭا كۆرۈنگىلى كەپتۇ. ئۇنىڭ ئالدىنقى ئېرى ماك ئۇنىڭ ھەۋەسسىزلىكى تۈپەيلى ئاجرىشىپ كېتىپتۇ. رېچ: «ئۆزۈمنىڭ ھەۋەسسىزلىكىنى بىلمەن، ئەسلىدە ئۇنى مېنى ئىللىتالايدۇ دەپ قارىغانىدىم. بۇ ماكنىڭ ئەيىبى ئەمەس، مەن ھەرقانداق ئادەم بىلەن بىللە بولسام جىنسىي ھۇزۇر ئالالمايمەن. راستىنى دېگەندە، ئۆزۈممۇ جىنسىيەتتىن خۇشاللىق تېپىشنى ئانچە بەك ئويلىمايمەن، بەزىدە بۇ مەسىلىنى چوقۇم ئۆزگەرتىشىم كېرەك دەپ قارايمەن، چۈنكى نورمال ئادەمنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك جىنسىيەتتىن ھۇزۇرلىنالايدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن، مېنىڭ ھازىرقى ئەھۋالىم يېتەرلىك دەپ ھېس قىلمەن، ماك ھەمىشە ماڭا ئۆزىگىزنى ئەركىن قويۇۋېتىڭ، خۇشال يۈرۈڭ دەيدۇ، ئەمەلىيەتتە، مەن قىلغان تەقدىردىمۇ ئەركىن بولۇشنى ئىستىمىنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق دەپ ئويلايمەن» دېدى.

داۋالاش ئېلىپ بېرىلىپ ئۇچىنچى ئېيىغا كەلگەندە، مەن رېچقا ئۇنىڭ ھەر قېتىم بالدۇر كېلىدىغانلىقىنى، تېخى ئولتۇرماستىنلا ئەڭ ئاز بولغاندىمۇ ئىككى قېتىم ماڭا «رەھمەت» دەيدىغانلىقىنى، بىرىنچى قېتىم تەكشۈرۈش ئۆيىدە، ئىككىنچى قېتىم مېنىڭ ئىشخانامغا كىرگەندە بولىدىغانلىقىنى كۆرسەتتىم. ئۇ مەندىن: «يوسۇنلۇق بولغانلىقىڭ نېمە يامىنى بار» دەپ سورىدى.

— ھېچقانداق يامىنى يوق، ئەمەلىيەتتە بۇ يەردە زۆرۈرىيىتى يوقتەك كۆرۈنىدۇ، سىز خۇددى ئۇشتۇمتۇت كەلگەن مېھمانغا ئوخشاپ

قالمدىكەنسىز.

— بۇ دېگەن سىزنىڭ شىپاخانىڭىز تۇرسا، مەن ئەلۋەتتە مېھمانىدە.

— توغرا، بىراق سىز پۇل تۆلەپ ماڭا كۆرۈنگىلى كەلگەن، بۇ مەزگىلدە بۇ بوشلۇق سىزگە تەۋە، سىز بۇنىڭغا ھوقۇقلۇق، مېھمان ئەمەس، بۇ ئىشخانا، تەكشۈرۈشنى كۈتۈش ئۆيى، يەنە بىزگە ئورتاق بولغان ۋاقىتنىڭ ھەممىسى سىزنىڭ. سىز پۇل خەجلەپ ئۇلارنى سېتىۋالغان تۇرۇقلۇق يەنە نېمىشقا ئەسلىي ئۆزىڭىزگە تەۋە نەرسىلەر ئۈچۈن ماڭا رەھمەت ئېيتىسىز؟

رېچ ھەيران قالغان ھالدا مۇنداق دېدى:

— مەن سىزنىڭ راستلا بۇنداق ئويلىنىڭىزغا ئىشەنمەيمەن.

مەن دەرھال رەددىيە بېرىپ دېدىم:

— ئۇنداقتا مەن سىزنى خالىغان ۋاقىتتا ھەيدەۋېتمىدىكەنمەنده، سىز ھەقىقەتەن مۇشۇنداق ئويلىسىڭىز، كۈنلەرنىڭ بىرىدە سىزگە چوقۇم «رېچ، كېسىلىڭىز بىر باشقا چىقمىغۇدەك، ئەمدى سىزنىڭ كېسىلىڭىزنى كۆرەلمىگۈدەكمەن، قايتىپ كېتىڭ، سىزگە بەخت تىلەيمەن» دېگەن گەپنى قىلىشىم مۇمكىن.

— بۇ دەل مېنىڭ تۇيغۇم. مەن ئۆزۈمنى ئەزەلدىن ھېچقانداق ھوقۇقۇم، بولۇپمۇ باشقىلاردىن تەلەپ قىلىش ھوقۇقۇم يوق دەپ ھېس قىلاتتىم. سىز مېنى ھەيدەۋەتسەم بولمايدۇ دېمەكچىمۇ؟

— ھە، بولىدۇ، ئەلۋەتتە بولىدۇ، بىراق مەن ئۇنداق قىلمايمەن، ئۇنداق قىلغۇممۇ يوق، بۇ دوختۇرلۇق ئەخلاقىغا خىلاپ. گېپىمنى ئاڭلاڭ رېچ، مەن بۇنداق ئۆزۈن مەزگىل داۋالىنىدىغان سىزدەك بىر بىمارنى قوبۇل قىلغان ۋاقتىمدا، ئاللىبۇرۇن سىزگە ۋە سىزنىڭ كېسىلىڭىزگە ۋەدە بەرگەن، مەن سىزنى داۋالاش خىزمىتىگە كىرىشىشكە ۋەدە بېرىمەن، سىز موھتاج بولسىڭىزلا، ئىزچىل سىز بىلەن ھەمكارلىشىمەن، مەيلى بەش ياكى ئون يىل بولسۇن، تاكى سىزنىڭ مەسىلىڭىز ھەل بولغان ياكى سىز ئالدىن قايتىشنى قارار قىلغىنىڭىزغا قەدەر، قارار قىلىش ھوقۇقى سىزنىڭ قولىڭىزدا. ئۆلۈپلا كەتمىسەم، مۇلازىمىتىمگە موھتاجلا بولىدىكەنسىز، مەن

هەرگىز سىزنى رەت قىلمايمەن.

رېچنىڭ مەسلىسىنى چۈشەنمەك قىيىن ئەمەس، داۋالاش باشلانغاندىلا، ئۇنىڭ بۇرۇنقى ئېرى ماڭا: «مەن رېچنىڭ ئانىسىنى ناھايىتى كۆپ مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىشى كېرەك دەپ قارايمەن، ئۇ ئالدىنقى قاتاردىكى كارخانىنىڭ ئالدىنقى قاتاردىكى باش دىرېكتور، بىراق ياخشى ئانا ئەمەس» دېدى. ئۇ ئىپادىسى ياخشى بولمىسا ئۆيدىن ھەيدىلىشتىن ئىبارەت بىر قارا سايە ئاستىدا ياشىغاچقا، ئائىلىسىدە بىخەتەرلىك تۇيغۇسىنى ھېس قىلالمايدۇ، ئانىسى ئۇنىڭغا خىزمەتكارلارغا مۇئامىلە قىلغاندەك مۇئامىلە قىلىدۇ، رېچ پەقەت ئالدىن بېكىتىلگەن ئىشلەپچىقىرىش ئۆلچىمىگە يەتكەنىدىلا، ئاندىن بۇ ئۆيدىكى ئورنى كاپالەتكە ئىگە بولىدۇ. ئۇ كىچىك چاغلىرىدىن باشلاپ ئۆيدە بىخەتەرلىك تۇيغۇسى بولمىسا، مەن بىلەن بىللە تۇرغاندا قانداقسىگە بىخەتەر ھېس قىلسۇن؟

ئاتا-ئانىنىڭ بالا بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىگە ياخشى كىرىشىلمىگەنلىكىدىن كېلىپچىققان ئۇزۇن مەزگىللىك جاراھەتنى بىرنەچچە ئېغىز تەسەللى بىلەنلا ساقايتۇپتىش ناتايىن. داۋالاش بىر يىلدىن كۆپرەك داۋاملاشقاندىن كېيىن، مەن ھەمىشە رېچ بىلەن ئۇنىڭ نېمىشقا مېنىڭ ئالدىمدا يىغلىمايدىغانلىقىنى مۇنازىرە قىلدىم، بۇ ئۇنىڭ «ئەركىن» بولالمىغانلىقىنىڭ بىر ئىسپاتى ئىدى. بىر كۈنى مەن ئۇنىڭ سەزگۈرلۈكىنى ئاشۇرۇش، باشقىلار ئېلىپ كەلگەن جىمغۇرلۇقى ۋە ئازابتىن قانداق ساقلىنىدىغانلىقىنى بايان قىلىۋاتقانىدا، ئۇنى يەنە سەللا ئىلھاملاندۇرسام ياشلىرىنىڭ بۇلدۇقلاپ ئېقىپ چىقىدىغانلىقىنى سەزدىم، شۇڭلاشقا بىزنىڭ داۋالاش مۇناسىۋىتىمىزگە نىسبەتەن بىنورمال بولغان بىر ئىشنى قىلدىم، قولۇمنى سوزۇپ ئۇنىڭ چاچلىرىنى يەڭگىل سىيلاپ تۇرۇپ، مۇڭلۇق ئاۋازدا: «رېچ ھەقىقەتەن بىچارە، رېچ ھەقىقەتەن بىچارە» دېدىم. بىراق بۇ چارىمۇ ئاقمىدى، ئۇ ئولتۇرغان جايىدىن تۇيۇقسىز لىككىدە تۇرۇپ، كۆزلىرىدە ياشىنىڭ يۇقمۇ يوق ھالدا: «مەن قىلالمىغۇدەكمەن، ئەركىن بولالمايدىكەنمەن» دېدى.

كېينكىسى قېتىملىق داۋالاش باشلانغان چاغدا، رېچ مېنىڭ ئىشخانامغا كىردى ھەمدە بۇرۇنقىدەك يۆلەنچۈكلۈك ئۇزۇن ئورۇندۇقتا ياتماي، تىك ئولتۇرۇپ ماڭا: «بولدى ئەمدى گەپ قىلىش نۆۋىتى سىزگە كەلدى» دېدى. ئۇنىڭدىن سورىدىم:

— بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

— سىز ماڭا مەسلەمنىڭ نەدە ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىڭ.

مەن گاڭگىراپ ھالدا:

— مەن يەنىلا نېمە دېمەكچى بولغىنىڭىزنى چۈشەنمىدىم.

— بۇ سىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بىر قېتىملىق داۋالىشىڭىز، سىز مەسلەمگە قارىتا بىر خۇلاسە چىقىرىشىڭىز ھەم ماڭا سىزنىڭ نېمىشقا ئەمدى مېنى داۋالماسلىق قارارىغا كەلگىنىڭىزنى ئېيتىپ بېرىشىڭىز كېرەك.

— مەن سىزنىڭ گېپىڭىزنى قەتئىي چۈشەنمىدىم.

رېچ گاڭگىراپ قالدى:

— ئالدىنقى قېتىم سىز مېنى يىغلاتماقچى ئەمەسمىدىڭىز؟ ئۇزۇندىن بېرى سىز ئۈدا مېنىڭ يىغلىشىمنى ئۈمىد قىلىپ كەلدىڭىز، ئالدىنقى قېتىم مېنىڭ يىغلىشىمغا ئىمكانقەدەر يارەدەم بەردىڭىز-يۇ، لېكىن يىغلىيالمدىم، شۇڭا سىز چوقۇم ئەمدى مېنى داۋالماسلىق قارارىغا كەلگەن گەپ. مەن سىز ئويلىغان ئىشنى قىلالمىدىم، شۇڭا بۇگۈن چوقۇم ئەڭ ئاخىرقى داۋالاش بولۇپ قالدۇ.

— سىز راستلا مېنى سىزدىن ۋاز كېچىدۇ دەپ قالدىڭىز، شۇنداقمۇ رېچ؟

— شۇنداق، ھەرقانداق ئادەم شۇنداق قىلىدۇ.

— خاتا، رېچ، ھەرقانداق ئادەم ئەمەس. بەلكىم ئانىڭىز شۇنداق قىلىشى مۇمكىن، بىراق مەن ئانىڭىز ئەمەس، دۇنيادىكى ھەر بىر ئادەم سىزنىڭ ئانىڭىزغا ئوخشىمايدۇ. سىز مېنىڭ ماليىيم ئەمەس، سىزنىڭ بۇ يەرگە كېلىشىڭىز مېنىڭ سىزدىن كۈتىدىغان ئىشىمنى قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۆزىڭىز قىلماقچى بولغان ئىشنى قىلغىلى ھەمدە ئۆزىڭىز

تاللىغان ۋاقىتتا قىلىش ئۇچۇن كەلگەن. مەن بەلكىم سىزنى ئۇندىشىم مۇمكىن، لېكىن سىزنى مەجبۇرلايدىغان ھوقۇقۇم يوق، قانچە ئۇزۇندا كېلىشنى ئويلىسىڭىز شۇنچە ئۇزۇندا كەلسىڭىز بولىدۇ.

سەزگۈرلۈك ۋە كېسەللىك

باللىقدا ئاتا-ئانىسىنىڭ مۇھەببىتىگە ۋە بېغىشلىشىغا ئېرىشىپ باقمىغان كىشىلەردە، چوڭ بولغاندىن كېيىن «قارىشى تەرەپنى تاشلۇۋېتىش» كېسەللىكى كۆرۈلىدۇ. بۇ خىل كېسەللىكنىڭ نۇرغۇن شەكىللىرى بار بولۇپ، رېچنىكىگە ئوخشاش، سەزگۈرلۈك (كۈندەشىلىك بۇنىڭ يۇقىرى پەللىسى) دەل شۇلارنىڭ بىرىدۇر. گەرچە رېچ بۇ نۇقتىنى ھېس قىلمىغان بولسىمۇ، بىراق ئۇنىڭدىكى سەزگۈرلۈك ئېرىنىڭ بۇرۇنقى تۇرمۇشىدىن نارازى بولۇپ ئېيتقان: «ئۆزۈمنى ھەرگىز ساڭا ئاتىمايمەن، چۈنكى سەن ھامان بىر كۈنى مېنى تاشلۇۋېتىسەن» دېگەن سۆزدىلا ئەمەس. رېچقا نىسبەتەن ئېيتقاندا، جىنسىيەت ۋە باشقا تەرەققىياتلارنىڭ ھەممىسى بېغىشلاش ھەرىكەتلىرىدۇر. ئۆتمۈشتىكى بېغىشلىشى جاۋابقا ئېرىشەلمىگەندە، ئۇلار ئەلۋەتتە قايتا ئۆزىنى بېغىشلىمايدۇ.

رېچ بىرەرسى بىلەن يېقىنلاشقاندا، قەلبىنى: «مەن سېنى ئاۋۋال تاشلۇۋېتىشىم كېرەك» دەيدىغان ۋەھىمە قاپلايدۇ. بىر يىل داۋالانغاندىن كېيىن، ئۇ 80 دوللارنى چىقىرىشتا قىينىلىۋاتقانلىقىنى، ئاجراشقاندىن كېيىن تۇرمۇشتا قىينىلىپ قېلىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ، ھەپتىدە ئىككى قېتىم كېلىشىنى بىر قېتىمگە ئۆزگەرتىشىنى تەلەپ قىلدى. رېئاللىق نۇقتىسىدىن ئېيتقاندا، بۇ ناھايىتى بىمەنە تەلەپ ئىدى. مەن ئۇنىڭ مۇقىم خىزمىتى، مائاشى بارلىقىنى، باي ۋە ئابرۇيلۇق بىر جەمەتتىن كېلىپچىققانلىقىنى، 50 مىڭ دوللارلىق مراسىنىڭ ئىگىسى ئىكەنلىكىنى بىلەتتىم، ئىقتىساد جەھەتتىن قىلچە مەسىلە يوق ئىدى.

نورمال ئەھۋال ئاستىدا، ئۇنىڭ بىلەن تالاشسام، ئۇ باشقا

بىمارلىرىمدىن ئالىدىغان ھەقنى باھانە قىلىپ، ماڭا يېقىنلىششتىن ئۆزىنى قاچۇراتتى. يەنە بىرى، رېچ ئۇچۇن ئېيتقاندا، پۇل بىر مەسىلە بولۇپلا قالماي، يەنە ئۇنىڭ ئەڭ چوڭ يۆلەنچۈكى ئىدى، ئۇ پۇلدىن ئايرىلىپ قېلىشنى خالمايتتى. گەرچە مىراسىنىڭ ناھايىتىمۇ ئاز بىر قىسمىدىن ۋاز كېچىپ، داۋالىنىشنى داۋاملاشتۇرۇشنى ئېيتىشىم يوللۇق بولسىمۇ، بىراق ئۇنىڭ بۇ جەھەتتىكى تەييارلىقىنىڭ يوقلۇقىدىن ئەنسىرەيتتىم. ئەگەر چىڭ تۇرۇۋالسام، ئۇ قايتا كەلمەسلىكى مۇمكىن ئىدى.

ئۇ ھەپتىدە بىر قېتىم كېلىشنى، بىر قېتىم ئۇچۇن 50 دوللار تۆلەشنى تەلەپ قىلدى، مەن ھەپتىدە ئىككى قېتىم كېلىشنى، بىر قېتىم ئۇچۇن 25 دوللار تۆلەشنى ئېيتتىم. ئۇ ناھايىتى مۇرەككەپ ۋە ھەيرانلىق تۇيغۇسى بىلەن: «راست دېدىڭىزمۇ؟» دەپ سورىدى. بېشىمنى لىڭشىتتىم. ئۇزاققىچە سۆكۈتكە چۆكتۇم.

— ئائىلىمىز باي بولغاچقا، ھەرقانداق بىر كىشى مەندىن كۆپرەك پۇل ئۇندۇرۇۋېلىشنى ئويلايدۇ. سىز تۇنجى قېتىم ماڭا باھادا يول قويغان پىسخولوگ، ئىلگىرى ھېچكىم بۇنداق قىلىپ باقمىغانىدى، — دېدى ئۇ كۆز يېشى قىلغىنىچە.

ئۇنىڭدىن كېيىنكى بىر يىلدا رېچ ئىككىمىزگە ئورتاق بولغان بېغىشلاش بولامدۇ-بولمامدۇ دېگەن مەسىلە ئۈستىدە ئويلىنىپ يۈردى، ھەتتا بىر قانچە قېتىم قايتىپ كەتمەكچىمۇ بولدى. مەن ھەپتىدە تېلېفون قىلىپ، خەت يېزىپ نەسىھەت قىلىپ دېگەندەك ئۇنى ئىزدىدىم.

ئىككىنچى يىلدا بىز مەسلىگە بۇاستە يۈزلەندۇق. مەن رېچنىڭ شېئىر يازىدىغانلىقىنى بىلەتتىم، ئەسەرلىرىنى ئوقۇپ بېقىشنى تەلەپ قىلدىم. ئۇ باشتا رەت قىلدى، كېيىن ماقۇل بولدى، بىراق بىر قانچە قېتىم «ئالغاچ كېلىشنى ئۇنتۇپ قالدىم» دېدى. شېئىرلىرىنى ماڭا كۆرسەتكىلى ئۇنىماسلىق ئەمەلىيەتتە مارك ۋە باشقا ئەرلەر بىلەن جىنسىيەت جەھەتتىن يېقىنلاشقىلى ئۇنىماسلىقا ئوخشاش ئىشلىقىنى ئېيتتىم. ئۇ: «نېمىشقا شېئىرلىرىنى كۆرسىتىش ۋە جىنسىي تۇرمۇشىمۇ بېغىشلاشتىن

دېـرەك بېرىـدۇ؟» دەپ سـوردى. ئەگەر ئۇنـاڭ شـېئىرلىرىغا نسـبەتەن ھېچقانداق ئىنكاستا بولمىسام، ئۇنى ياراتمىغانلىقىم بولامدۇ؟ بۇ ئـارقىلىق دوستلۇقىمىز ئۇزۇلۇپ قالامدۇ؟ ئۇنـاڭ شېئىرلىرىنى كۆرۈشۈم ئىككىمىزنـاڭ مۇناسىۋىتىنى تېخىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇشى مۇمكىنغۇ؟ ئۇ نېمىشقا بۇنىڭدىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ؟ مەن شۇلارنى ئويلىدىم.

ئۇچىنچى يىلىغا بارغاندا، رېچ ئۆزۈمنى بېغىشلىشىمغا ئىشىنىشـكە ۋە قوبۇل قىلىشقا باشـلىدى. ئـاخىرى ئـۇ شـېئىرلىرىنى ماڭـا كۆرسـەتتى. ئـارىمىزدىكى ھـاڭ ۋە قاتمـاللىقمۇ ئىناقلىققـا ۋە ئـازادىلىككە ئايلانـدى. بۇرۇنقى سوغۇق ۋە ئۇنسىز مۇناسىۋىتىمىزنى خۇشـال ۋە قـىزغىن ھـالەتكە ئۆزگەرتتـۇق. ئـۇ: «مەن ھېچقاچـان بىرەرسـى بىـلەن بۇنـداق ئـازادە مۇناسىۋەتلىشىپ باقمىغانىدىم، بۇ مەن ھېس قىلغان تۇنجى خاتىرجەملىك تۇيغۇسىدۇر» دېدى. ئىككىمىز ئورتـاق ھالـدا بەرپـا قىلغـان بىخەتەرلـىك تۇيغۇسـىغا تايىنـىپ، تۇرمۇشـىمىزنى باشـقا تەرەپلەرگىمـۇ تەرەققـي قىلـدۇردۇق. ھـازىر ئـۇ شـۇنى چۈشـەندىكى، جىنسـىيەت بىـر تۇرلـۇك بېغىشلاش ئەھدىسى ئەمەس، بەلكى ئۆزلۈكنـاڭ ئىپادىلىنىشـى، ئويـۇن، ئىـزدىنىش، ئـۆگىنىش ۋە شـادلىقنىڭ قويۇقبتلىشـىدۇر. ئـۇ ھەر قېـتىم ئازابلانغاندا ۋە ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىغاندا، مېنىڭ ئانىسىدەك، سـۆزلىرىنى كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلايدىغانلىقىمغا ئىشەنگەندىن كېيىن، «جىنسىيەت»نىمۇ ئەركىگە قويۇۋەتتى، سەزگۈرلۈكىمۇ يوقالدى. تـۆتىنچى يىلـى، ئـۇ تېخىمـۇ شوخ، ئوچۇق ۋە قىزغىن بىر ئادەمگە ئايلانـدى، كىشـىلىك مۇناسـىۋەتنىڭ ياخشىلىقلىرىدىن ھۇزۇرلىنىشقا باشلىدى.

ئۆزلۈك ئېڭىنىڭ تەۋەككۈلچىلىكى

داۋالاش خەتەرگە تولغان بولىدۇ، ئۆزلۈكنىڭ ئۆزىگە جەڭ ئېلان قىلىشى ۋە ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشىمۇ خەتەرگە تولغان بولىدۇ. مەن ئالدىنقى بۆلەكلەردە ئىنتىزامغا ۋە ھەقىقەتكە سادىق بولۇشنى مۇلاھىزە قىلغانىدا، بىر ئادەمنىڭ رېئاللىق قارشىي، دۇنيا قارشىي ۋە ھىستېرىيەسىنىڭ ئۆزگىرىشىنىمۇ تەپسىلىي ئانالىز قىلغانىدىم. بىراق ئۆزلۈكنى ئۇزۇكسىز كېڭەيتىش ئۈچۈن، كىشىلىك ئالاقىنىڭ يېڭى ساھەسىنى ئېچىشقا، مۇھەببەتنى تۇرمۇشنىڭ مەركىزىي نۇقتىسى قىلىشقا توغرا كېلىدۇ، بىراق ئۆزگىرىش ھەقىقەتەن قىيىن.

قەلبىنىڭ مۇكەممەللىشىش جەريانىدا، ھەمىشە يېڭى دۇنيا قاراشقا ئاساسەن تەڭشىمىسە بولمايدىغان مەسىلىلەر كۆرۈلىدۇ. بۇنداق ئۆتمۈش بىلەن تۈپتىن پەرقلىنىدىغان قىلىقلار ھەرگىزمۇ شەخسىنىڭ خەۋپلىرىگە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ. بىر ھەمجىنس يىگىتنىڭ قىز بالىنى ئاكتىپلىق بىلەن ئۇچرىشىشقا تەكلىپ قىلىشىنى، ھېچكىمگە ئىشەنمەيدىغان بىرىنىڭ تۇنجى قېتىم پىسخولوگنىڭ كارىۋىتىدا خاتىرجەم يېتىشىنى، بىر ئائىلە ئايالىنىڭ ئېرىدىن سورىمايلا سىرتتىن خىزمەت تېپىشىنى ۋە ئۆزىنىڭ مۇستەقىل ياشايدىغانلىقىنى جاكارلىشىنى، بەش ياشلىق بالىنىڭ ئانىسىغا ئەمدى ئەركىلەتمە ئىسمىنى چاقىرماسلىق توغرىسىدا ئاگاھلاندۇرۇش بىرىشىنى، رەھىمسىز، جاھىل ئەرنىڭ تۇنجى قېتىم ئىشخانىسىدا ئۇنلۈك يىغلىشىنى قانداقمۇ ئادەتتىكى تەۋەككۈلچىلىك دېگىلى بولسۇن.

مۇشۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان پائالىيەتلەر كىشىگە ئەسكەرلەر ئۇرۇشقا كىرگەندەكى ئەنسىرەشتىنمۇ زوررىق خەۋپىي ئېلىپ كېلىدۇ.

مىلتىق ئەسكەرنىڭ كەينىدىن تىرەلگەندە، ئۆزىنى قاچۇرۇشنى ئويلىسىمۇ قاچالمايدۇ. بىراق مۇكەممەللىكنى قوغلىشىدىغان ئادەم ئاسانلا ئۈتمۇشىگە قايتالايدۇ، ئۆزىگە تونۇش ۋە تار تۇرمۇش شەكلىنى ئەسلىگە كەلتۈرەلەيدۇ.

مۇۋەپپەقىيەت قازانغان پىسخولوگلار پىسخىكىلىق داۋالاش جەريانىدا، چوقۇمكى بىمارغا ئوخشاش ئۆزىنى بېغىشلىشى ۋە جاسارەت كۆرسىتىشى كېرەك. پىسخولوگمۇ خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىشى كېرەك. مەن ئىلگىرى ئۆگەنگەن نۇرغۇن پىسخىك داۋالاش قائىدىلىرىدىن ۋاز كەچتىم. بۇ ھەرگىزمۇ مەشقىلىنىشىمگە خىلاپلىق قىلىش ياكى ئاڭقاۋلىقىم ئەمەس، بەلكى بىمارنىڭ ئەھۋالىنى ئويلاشقىنىم ئۈچۈندۇر، بىمارنىڭ ئەھۋالى مېنى بۇ خىل ئەنئەنىلەردىن قۇتۇلۇشۇمغا ۋە ماس داۋالاش ئۇسۇلىنى تېپىشىمغا مەجبۇر قىلدى، مەن باشقىلارغا ئوخشىمىغان ھالدا ئەنئەنىگە ۋە خەتەرگە تەۋەككۈل قىلدىم.

ئۆزۈمنىڭ ھەربىر مۇۋەپپەقىيەتلىك داۋالاش ئارخىپلىرىنى كۆرگىنىمدە، ھەربىرىدىن مەن دۇچ كەلگەن تاللاش نۇقتىسى ۋە بۇرۇلۇش نۇقتىسىنى كۆرەلەيمەن. بۇ ھالقىلاردا، داۋالىغۇچى ئۇستىگە ئالغان ئوقۇبەت ۋە مەسئۇلىيەت داۋالاشنىڭ نېگىزلىك ئاملى ھېسابلىنىدۇ. بىمار بۇ نۇقتىلارغا قەدەممۇقەدەم ئىچكىرىلىگەندە داۋالاشنىڭ ئۈنۈمىنى كۆرەلەيدۇ. داۋالىغۇچى مۇشۇنداق ئۆزلۇكىنى تولۇقلاش ئارقىلىق داۋالانغۇچىنىڭ ئازابىنى ئۇستىگە ئالغاندا ۋە بىمار بىلەن تەڭ ئازابنى ئۇستىگە ئېلىشنى خالىغاندا، مۇكەممەللىشىش ۋە ئۆزگىرىش مەقسىتىگە يېتەلەيدۇ.

ياخشى ئائىلە باشلىقى بىلەن ياخشى پىسخولوگنىڭ مېتودى ئوخشىشىپ كېتىدۇ. پەرزەنتلەرنىڭ گېپىنى ئاڭلاشمۇ ئۆزلۇكنىڭ مەزمۇنى ۋە مۇكەممەللىكىگە چېتىلىدۇ. بالىلارنىڭ تەلەپلىرى ئۇچۇن، ئۆزىمىزنى ئۆزگەرتمىسەك بولمايدۇ. مۇشۇنداق ئوقۇبەت ۋە ئۆزگىرىشنى چىن قەلبىمىزدىن خالىساقلا، ئاندىن بالىلارنىڭ كۆڭلىدىكى ئاتا-ئانىغا ئايلىنالايمىز. چۇنكى بالىلار توختىماستىن ئۆزگىرىدۇ ۋە چوڭ بولىدۇ، بىزمۇ ئۇلارغا ئەگىشىپ چوڭ بولۇشىمىز كېرەك، ئۆزگىرىشىمىز كېرەك.

نۇرغۇنلىغان ئاتا-ئانىلار پەرزەنتلىرى ياشلىق مەزگىلىگە يېتىشتىن ئىلگىرى ئۇلارغا ياخشى ماسلىشىدۇ، بىراق ئۇنىڭ داۋامىدا باللىرىغا ماسلىشالماي قالىدۇ ۋە ئۆزگىرەلمەيدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ باللارغا بولغان پوزىتسىيەسىنى ئۆزگەرتەلمىگەنلىكىدىن ۋە تەڭشىيەلمىگەنلىكتىندۇر. بەزىلەر ئاتا-ئانىنىڭ باللىرى ئۇچۇن ئوقۇبەتنى ۋە ئۆزگىرىشنى باشتىن كەچۈرۈشىنى ئۆزلۈكىنىڭ قۇربان بولۇشى ياكى پىداكارلىق دەپ قارايدۇ. ئەمەلىيەت بۇنداق ئەمەس، بۇ جەريانداا ئاتا-ئانىلارنىڭ ئېرىشكەنلىرى باللارنىڭكىدىنمۇ كۆپ بولىدۇ. ئاتا-ئانىلار باللىرىدىن ئۆگەنسە، دەۋرىنىڭ ئارقىسىدا قالمايدۇ. بۇ مەنىلىك هاياتقا ئېرىشىشنىڭ ئەڭ ياخشى يۇرتى بولسىمۇ، ئەپسۇسكى، نۇرغۇن كىشىلەر بۇ يۇرسەتنى قۇرۇقتىن-قۇرۇقلا ئۆتكۈزۈۋېتىدۇ.

توقۇنۇش ۋە بىخەستەلىك

سۈيگۈدىكى ئەڭ ئاخىرقى ۋە ئەڭ ئېغىر بىر خەۋپ يۈز تۇرا تەنقىدلەشتۇر. بىر ئادەمنى يۈز تۇرا تەنقىدلىگەندە، بۇ قارشى تەرەپنى: «خاتالاشتىڭىز، مەندەك قىلىشىڭىز ئاندىن توغرا بولىدۇ، چوقۇم ئۆزگىرىشىڭىز كېرەك» دېگەن بىلەن باراۋەر. باشقىلارنى ئەيىبلىمەك بەك ئاسان، ئاتا-ئانىلارنى، ئايالىنى ۋە باشقىلارنى تەنقىدلەش خۇددى ئۇلارنى مېھمان قىلغاندەكلا ئىش. بىراق بۇ خىل تەنقىدنىڭ ئالدىدا، غەزەپ ۋە نارازىلىقنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھاياجانلىنىش تۇرغان بولىدۇ، ئۇ ھاياتنى مۇرەككەپلەشتۈرۈپلا قالماي، يەنە دۇنيانى تېخىمۇ قالايمىقانلاشتۇرۇۋېتىدۇ.

دىلىي سۆيگۈگە تولغان كىشىلەر ئاسانلىقچە باشقىلارنى تەنقىدلىمەيدۇ ۋە باشقىلار بىلەن توقۇنۇشمايدۇ. چۈنكى ئۇلار بۇنداق قىلسا باشقىلارغا تەكەببۇر تەسىر بېرىپ قويىدىغانلىقىنى بىلىدۇ. يارى بىلەن قارشىلىشىش ئۆزىنى ئەخلاق ۋە بىلىم جەھەتتىن ئۇنىڭدىن بىر دەرىجە ئۈستۈن تۇتقانلىقتۇر. بىراق ھەقىقىي ياخشى كۆرۈشكەندە، چوقۇمكى قارشى تەرەپنىڭ خۇددى ئۆزىگە ئوخشاش مۇستەقىل مەۋجۇتلۇق ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلالايدۇ. بۇ خىل بىلىش ئارقىسىدا، ئۇ ھەرگىزمۇ: «مېنىڭ توغرا، سېنىڭ خاتا، قانداق قىلسام ياخشى بولىدىغانلىقىنى ساڭا قارىغاندا ياخشى بىلىمەن» دېمەيدۇ. بىراق رېئال تۇرمۇشتا، بەزىدە كۆيۈنۈشنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى ياندا قاراپ تۇرغۇچىغا تېخىمۇ ئېنىق بولىدۇ. ھالبۇكى، ئالاھىدە ئەھۋاللاردا، بۇ ئادەم ئېھتىمال ھەقىقەتەن ئەڭ ئالىي ئەخلاق ۋە بىلىمگە ئىگە بولۇشى مۇمكىن. بۇ ۋاقىتتا ئۇ قارشى تەرەپكە مەسلىنى ئېنىق چۈشەندۈرۈشكە تېگىشلىك.

شۇكلاشقا، سۆيگۈچى ھەمشە ئىككى قېيىن مەسىلە ئىچىدە ياشايدۇ، بىرى جاناننىڭ مۇستەقىل تۇرمۇشىغا ھۆرمەت قىلىپ، ئۇنى ئىختىيارىغا قويمىسا بولمايدۇ. يەنە بىرى، ھەر ۋاقىت جاناننىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ئۇنىڭ ئېشىلىرىغا ئارىلىشىپ تۇرمىسا بولمايدۇ.

ئۆزلۈكنى زېرىكمەستىن ئانالىز قىلغاندىلا، ئاندىن بۇ خىل قىينىچىلىقنى يەڭگىلى بولىدۇ. سۆيگۈچى چوقۇم ئۆزىنىڭ «پاراسەت»ىنىڭ قىممىتىنىڭ بار-يوقلۇقىنى تەكشۈرۈشى ھەمدە ئۆزىنى ھەربىر تەلەندۈرۈشى كېرەك. «مەن ئەھۋالنى ئېنىق بىلمەيمۇ يا كى پەرەز قىلدىممۇ، مەن راستلا جانانىمنى چۈشىنىمەنمۇ؟ ئۇنىڭ تاللىشىدا خاتالىق بارمۇ-يوق؟ ئۆزۈمنىڭ بىلىشىمنىڭ چەكلىكلىكى سەۋەبلىك، ئۇنىڭ تاللىشىنى نادانلىق دەپ بىلدىممۇ-يوق؟ جانانىم قارارىمغا قوشۇلۇپلا ياشىسا، شەخسىيەتچىلىك قىلغان بولمەنمۇ-يوق؟». مۇھەببەتنى باشلىنىش نۇقتىسى قىلغان كىشى ھەمشە ئۆزىدىن بۇ مەسىلىلەرنى سورايدۇ. ئۆزلۈك ھەققىدە ئويلىنىشنىڭ ماھىيىتى تەمكىنلىكتىدۇر. خۇددى 14-ئەسىردىكى ئەنگلىيەلىك پوپ ئېيتقاندەك: «كەمتەرلىك دانالىقنىڭ ھالىتى، ئۆزىنى بىلىش ۋە چۈشىنىش ئۆلىمالارچە كەمتەرلىكنىڭ ئىپادىسى»دۇر.

ئىككى خىل ئۇسۇلنى قوللىنىپ باشقىلارنى تەنقىدلىسە بولىدۇ. بىرى، بۇ ئاستە سېزىمىغا ئاساسلىنىپ، ئۆزىنىڭ خاتا قىلمىغانلىقىغا ئىشەنسە بولىدۇ. يەنە بىرى، تەكشۈرۈش ئارقىلىق ئۆزى ھەققىدە ئويلىنىپ، ئۆزىنىڭ توغرا قىلغانلىقىنى ئېتىراپ قىلسا بولىدۇ. ئالدىنقىسى مەغرۇرلۇق بولسىمۇ، بىراق ئاتا-ئانىلار، ئەر-ئايالالار، ئوقۇتقۇچىلار ۋە ئادەتتىكى كىشىلەر مۇشۇنداق ئۇسۇلنى قوللىنىدۇ، نەتىجىدە ھەمشە نەپرەتكە ئۇچرايدۇ. ئىلگىرىلەش ئەمەس، نۇرغۇنلىغان ئەكس تەسىرلەرنى پەيدا قىلىدۇ. كېيىنكىسى كەمتەرلىك، شۇغۇنسىز ئۆز ئۆزلۈكنىڭ مۇكەممەللىششىگە موھتاج بولغاچقا ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ. بىراق ئۇنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش ئېھتىماللىقى چوڭ، تەجرىبەمدىن قارىغاندا، ئەكس تەسىرمۇ پەيدا قىلمايدۇ.

ساختا تەمكىنلىك

نۇرغۇن كىشىلەر مەلۇم سەۋەپلەر تۈپەيلىدىن ئۆزىنى تۇتۇۋالالمايدۇ، بىراق ھەقىقىي تەنقىد باسقۇچىغا كەلگەندە كەمتەرلىكنىڭ سايىسى ئارقىسىغا يوشۇرۇنۇۋېلىپ، ھەرىكەتلەنمەيدۇ.

مېنىڭ بىر چۈشكۈن نېۋرەم بىمارىم بار ئىدى. ئۇنىڭ پوپ ئاتىسى بۇنىڭ ئەڭ ياخشى مىسالى. بىمارىمنىڭ ئانىسى تېرىككەك ئايال بولۇپ، ئائىلىسىدە ھەمىشە زومىگەرلىك قىلىدىكەن، ئېرىنى بالىلىرى ئالدىدا ئۆرىدىكەن. پوپ ئاتا قول يانىدۇرۇش تۈگۈل، ھەمىشە ئېيسانىڭ نەسىھەتىنى (ئوڭ يۇزىگە ئۇرسا، سول يۇزىنى تۇتۇپ بېرىشنى) ئېيتىدىكەن.

بىمارىم ماڭا داۋالىنۇاتقان دەسلەپكى مەزگىللەردە، ئاتىسىنىڭ كەمتەرلىكىگە ۋە مېھرىبانلىقىغا قول قويىاتتى. بىراق ئۇزاق ئۆتمەي ئۇ ئويغاندى، ئاتىسىنىڭ كەمتەرلىكىنى ئاجىزلىق ھېسابلىدى. ئاتىسىنىڭ زەئىپلىكىنى ئانىسىنىڭ زوراۋانلىقىغا ئوخشاش مۇھەببەتسىز دەپ قارىدى. ئاتىسىنىڭ ئۆزىنى قوغداش ئۈچۈن ھېچقانداق تىرىشچانلىق كۆرسەتمىگەنلىكىنى، رەزىللىككە قارشى چىقمىغانلىقىنى، ئەڭ ئاخىرىدا ئۆزىنىڭ ئانىسىدىكى ھازاز ئۇللۇقنى ۋە ئاتىسىدىكى ساختا تەمكىنلىكىنى ياشاشنىڭ ئۇلگىسى قىلغانلىقىنى ھېس قىلدى.

تەنقىد ئارقىلىق قەلبىنى مۇكەممەللەشتۈرىدىغان پەيتە ھەرىكەتلەنمەسلىك، تەنقىدىي تەپەككۇرنى ئىشلەتمەسلىكمۇ ئوخشاشلا سۆيگۈ مۇكەممەلسىزلىكىدۇر. بالىسىغا ھەقىقىي كۆڭۈل بۆلىدىغان ئاتا-ئانا چوقۇم ئاكتىپ ھالدا بالىسىنىڭ خاتالىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. ئوخشاشلا

ئەر-ئايـــاللار ئوتتۇرىســـىدىكى نىكـــاھ مۇناســـىۋىتىنى بـــىر-بىرىنـــى مۇكەممەللەشتۈرىدىغان تەرەپكە بۇرايدۇ. ئەر-ئايـال ئۆزئـارا ئەڭ ياخشـى تەنقىدچى بولغانـدا، ئانـدىن نىكـاھ ئورنايـدۇ. دوسـتلۇقمۇ ئوخشاشـتۇر. ئەنئەنـۋى قاراشلاردىن قارىغاندا، دوستلۇقتا توقۇنۇش بولمايـدۇ، ماختـاش ئارقىسىدا ئۇزاققىچە داۋاملىشىدۇ. بۇ خىل مۇناسىۋەت ئەلـۋەتتە ناھـايىتى يـۇزەكى بولـۇپ، دوسـتلۇقنىڭ مەنىســىگە يېقىنمـۇ كەلمەيـدۇ. يېڭـى جەمئىيەتـتە دوسـتلۇق ئۇقـۇمى تېخمـۇ ئىنچىكىلىششـكە باشـلىدى. مۇھەببەت نۇقتىسىدىن چىقىپ تۇرۇپ تەنقىدلىگەندە، دوسـتلۇق ئانـدىن مەنىلىك ۋە ئۇتۇقلۇق ھالدا كىشىلىك مۇناسىۋەتنىڭ ئەڭ مـۇھىم قىسـمىغا ئايلىنىدۇ.

قارشىلىشىش ياكى تەنقىد ئەمەلىيەتتە يېتەكچىلىك ياكى ھوقۇقنىڭ ئىپـادىلىنىش شـەكلى. ھوقـۇق ئىپادىسـى ئـادەمنى يـاكى شـەيئىنىڭ تەرەققىيـات جەريـانىنى ئۆزگەرتىشـنى مەقسـەت قىلىـدۇ. باشـقىلارنى تەنقىدلەش يـاكى باشـقىلار بـىلەن قارشىلىشـنىڭ مەقسـىتى شـۇلارنىڭ تۇرمۇشـىنى ئـۆزگەرتىش ۋە ياخشىلاشـنى ئۈمىـد قىلىشـتىن ئىبـارەتتۇر. قارشىلىش ۋە تەنقىدتىن باشقا، ئۆزگىرىش يۈز بېرىشنىڭ ئۈسـۈللىرى يەنە كۆپ. مەسىلەن: پىكىر بېرىش، تەربىيەلەش، مۇكاپات-جـازا، سـەگىتىش، چەكلەش ياكى تەستىقلاش، مەلۇم تەجرىبىنى ئىشلەش قاتارلىقلار، بـۇلار مـۇكەممەل بـىر كىتـاب يېزىشـقا يېتىـدۇ. بـىراق ئەڭ مـۇھىم بـولغىنى، ئۆزگەرگۈچىنىڭ ئـۆز تىرىشـچانلىقىدۇر. پەقەت ئۆزلـۈكنى مەبـلەغ قىلـىپ سالغاندىلا، ئاندىن ئۇنۇملۇك ھالدا باشقىلارنىڭ مۇكەممەللىششىگە يارىدەم بەرگىلى بولىدۇ. مەسىلەن: مېھرىبان ئاتا-ئانىلار چوقۇم ئۆزىنى ۋە ئۆزىنىڭ قىمـمەت قارىشـىنى تەكشـۈرگەندىلا، ئانـدىن پەرزەنتلـىرىگە نېمىنىـڭ پايدىلىقلىقىنى قارار قىلالايدۇ. يەنە بالىلىرىنىڭ خاسلىقى ۋە ئىقتىـدارىنى مۇلاھىزە قىلىپ، قانداق شەكىلدە بالىغا تەسـىر كۆرسىتىشـنى ئويلىشـىش كېرەك. قارىشى تەرەپ قوبۇل قىلالمايدىغان شەكىلدە قارشىلىشىش ۋاقىـت ئىسراپچىلىقىدۇر، تېخى بەزىدە ئەكسى تەسىر پەيـدا قىلىـدۇ. باشـقىلارغا ئۆزىنىڭ گېپىنى چۈشىنىشلىك ۋە ئۇلارنىڭ ئېھتىياجى دائىرىسىدە دېيىش

كىرەك. ئائىلە ئۇچۇن، ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، سۆيگۈچىنىڭ ئىقتىدارىغا ئاساسەن ئالاقە شەرتىنى تەڭشەش كېرەك.

سۆيۈش هوقۇقى نۇرغۇن ئەجرىلەرگە ئېھتىياجلىق، شۇنداقلا خەتىرىمۇ بار. بىراق يەنە بىر مەسىلە بارکى، مۇھەببەت قانچە چوڭقۇرلاشقانسېرى ئادەم شۇنچە كەمتەرلىشىدۇ، كەمتەرلەشكەنسېرى سۆيۈش هوقۇقىنى يۇرگۈزۈشكە مەغرۇرلۇقىنىڭ ئارىلاشقانلىقىنى چۈشىنىدۇ. مەن بىر ئىشنى قانداق تەسىر ئارقىلىق تەرەققىي قىلدۇرىمەن؟ ئۇ ئىشنى بالامغا، ئايالىمغا، ۋەتىنىمگە ۋە ئىنسانىيەتكە پايدىلىق دەپ بېكىتىشىمگە نېمە هوقۇقۇم بار؟ ماڭا چۈشىنىشىمنىڭ تۇغرىلىقىنى ۋە خاھىشىمنى باشقىلارغا تاڭمايدىغان جاسارەتنى كىم ئاتا قىلىدۇ؟ مەن قانداقسىگە تەڭرىنىڭ رولىنى ئېلىشقا پېتىنالايمەن؟ بۇلارنىڭ هەممىسى خەۋپلىكتۇر.

كۆپ قىسىم ئاتا-ئانىلار، مۇئەللىملەر ۋە رەھبەرلەر قارار ۋاقتىدا، مەۋقە مەسىلىسىنى ئويلاشمايدۇ. هوقۇق يۇرگۈزگەندە، سۆيگۈ تەلەپ قىلغان مۇكەممەل بىلىش ئاساس قىلىنمىسا تەلەي كەلمەيدۇ، يەنە كېلىپ بۇ ناھايىتى خەتەرلىكتۇر. سۆيگۈنى چىقىش قىلغانلار پاراسەتلىك بولۇشنىڭ مۇشكۈللۈكىنى بىلسىمۇ، بىراق پۈتۈن كۈچى بىلەن ئىزدەيدۇ، يەنە كېلىپ ئۇلارنىڭ باشقا تاللىشىمۇ يوق.

سۆيگۈ بىزنى بارلىق ئاقىۋەتنى بىلىدىغان دانىشمەن بولۇشقا قىستايدۇ، بۇ خىل بىلىش كۆيۈمچان كىشىلەرنى چوڭقۇرلۇققا، تەڭرىنىڭ ئىرادىسىگە تولۇق ئېرىشىدىغان يەرگە تەييارلاندۇرىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، بىر پارادوكس يەكۈن چىقىدۇ: «سۆيگۈنىڭ كەمتەرلىكىدىن شىجائەت تۇغۇلىدۇ.»

مۇھەببەت ۋە ئىنتىزام

ئۆزىنى باشقۇرىدىغان قۇدرەت سۆيگۈ (مۇھەببەت)دىن كېلىدۇ، مۇھەببەت (سۆيگۈ) بىر تۇرلۇك ئىرادىدۇر. شۇنداق يەكۈن چىقىرىشقا بولىدۇكى، ئۆزىنى باشقۇرۇش بىر خىل سۆيۈش پائالىيىتى، يەنە كېلىپ مۇھەببەتكە چىن كۆڭلىدىن بەدەل تۆلىيەلەيدىغانلارنىڭ ھەممىسى ئۆزىنى باشقۇرالايدۇ، ھەتتا بارلىق سۆيگۈ مۇناسىۋەتلىرىنى ئۆزىنى باشقۇرۇش مۇناسىۋىتىگە ئايلاندۇرىدۇ. ئىنسان بىر ئادەمنى ھەقىقىي سۆيگەن ۋاقىتتا، چوقۇمكي ئۆزىنىڭ پائالىيەتلىرىنى تىزگىنلەيدۇ، شۇ ئارقىلىق جانانىنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىگە ئاتلىنىشىغا ۋە يۇقىرى پەللىگە يېتىشىگە سەۋەبچى بولىدۇ.

ئىلگىرى بىر جۇپ ئەر-ئايالنى ئۇچراتقانىدىم. ئەقىللىق ۋە سەنئەتكە باي ياشلار ئىدى. ئۇلار تۆت يىللىق نىكاھلىق تۇرمۇشىدا دائىم ئۇرۇشىدىكەن، ھەتتا ئۇي جابدۇقلىرىنى چاقىدىكەن. دائىم ئايرىلىپ تۇرۇشنى ئېيتىشىدىكەن. داۋالاش باشلىنىپ ئۆزاق ئۆتمەي، ئۇلار داۋالاشنىڭ ئۆزلىرىگە ئۆزىنى باشقۇرۇشنى ئۆگەتكەنلىكىنى، مۇناسىۋىتىنىڭمۇ ياخشىلىنىپ قالغانلىقىنى بايقىدى. بىراق ئۇلار: «سىز بىزنىڭ قىزغىنلىقىمىزنى نابۇت قىلغۇدەكسىز، مۇھەببەت ۋە نىكاھ قارىشىڭىزدا، قىزغىن تۇرمۇش ئۇقۇمى يوقكەن» دېيىشتى ۋە داۋالاشنى توختىتىشتى. ئۇچ يىلدىن كېيىن، ئۇلارنىڭ يەنە بىرقانچە پىسخولوگقا كۆرۈنگەنلىكىنى ئاڭلىدىم. بىراق ئۇلارنىڭ نىكاھ مۇناسىۋىتىدىكى قالايمىقانچىلىق باشتىن-ئاخىر ئۆزگەرمىگەنلىكىنى، شەخسىي تۇرمۇشنىڭ رەتكە چۈشمىگەنلىكىنى بىلدىم. بۇ خىل تۇرمۇش تولىمۇ

رەڭگارەڭ، خۇددى باللار سىزغان رەسىمدەك، رەڭلەر قەغەزگە خالىغانچە تۆكۈلىدۇ، بىراق تولىمۇ جەلپكار. ئەپسۇسكى، ئۇلارمۇ مەلۇم خىل رېتىمدىن مۇستەسنا ئەمەس. رەڭ تەڭشىلىپ غۇۋالاشتۇرۇلغان، بىلىپ تۇرۇپ گۈڭگالاشتۇرۇلغان ئەسەرلەر رەڭدار بولۇپلا قالماستىن، يەنە ئۆزگىچىلىككە ۋە ئەلۋەك مەنىلەرگە تويۇنغان بولىدۇ. قىزغىنلىق ناھايىتىمۇ تەگسىز ھېسسىياتتۇر، تىزگىنسىز ھېسسىياتقا قارىغاندا باشقۇرۇلغان ھېسسىيات تېخىمۇ تەگسىز بولىدۇ. كونىلاردا بىر گەپ بار: «تېپىز دەريانىڭ شاۋقۇنى كۆچىلۇك»، بۇ يەنە «دېڭىز سۇيى جىمجىت»مۇ دېيىلىدۇ. ئۆزىنىڭ ھېسسىياتىنى مۇڭاپىق باشقۇرالىغان ئادەمنى ھەرگىزمۇ قىزغىنلىقى ئۆلگەن ئادەم دېگىلى بولمايدۇ.

ھېسسىياتنىڭ قۇلىغا ئايلىنىش

ئادەم ئۆزىنى ھېسسىياتنىڭ قۇلىغا ئايلاندۇرۇپ قويماسلىقى كېرەك، بىراق ھېسسىياتنى تىزگىنلىۋېلىپ، ئۇنى مەۋجۇتسىز نەرسىگە ئايلاندۇرۇپ قويۇشقىمۇ بولمايدۇ. مەن ھەمىشە بىمارلىرىمغا دەيمەنكى: ھېسسىيات سىلەرنىڭ قۇلۇڭلار، ئۆزىنى تىزگىنلەش قۇللارنى باشقۇرۇش سەنئىتى دېمەكتۇر. ھېسسىياتنىڭ ھاياتىي كۈچىنىڭ كېلىش مەنبەسى تۇرمۇشنىڭ ھەر خىل ئېھتىياجلىرىغا يېتىشىمىزگە ياردەم بېرىدۇ. چۈنكى ئۇ ئورنىمىزدا خىزمەت قىلىدۇ، بىز ئۇنى ھۆرمەتلەيمىز. قۇلدارلارنىڭ ھەمىشە سادىر قىلىدىغان ئىككى چوڭ خاتالىقى باشقۇرۇش سەنئىتىنىڭ ئىككى قۇتۇپلىششىدۇر. بىرى، قۇللارنى ئىسكەنجىگە ئالماسلىق، كۆرسەتمە بەرمەسلىك، كىمنىڭ غوجايىنلىقىنى ئىپادىلىمەسلىك. بۇنداق بولغاندا، قۇللار ئەلۋەتتە ئىشلىمەيدۇ، غوجايىنىڭ ئورنىغا ئولتۇرۇشىدۇ، ئۇزاق ئۆتمەي غوجايىنلار ئۆز قۇللىرىنىڭ قۇللىرىغا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى بايقايدۇ. بۇ خۇددى يۇقىرىدا بايان قىلىغان نېۋرۇز ئەر-ئاياللارنىڭ تۇرمۇشىغا ئوخشايدۇ.

بۇنىڭغا تەتۇر تاناسىپ كېلىدىغان بىر خىل رەھبەرلىك ئۇسۇلى ھەمىشە ئېغىر گۇناھ تۇيغۇسى تۇپەيلىدىن نېۋرۇزلانغان بىمارلاردا كۆرۈلىدۇ. قۇلدارلار قۇللىرىنىڭ ئۆزىگە ئىسيان كۆتۇرۇشىدىن ئەنسىرەپ، كىچىككىنە ئىپادە بولسىلا دەرھال ئۇنى ئۇرىدۇ ياكى جازالايدۇ، نەتىجىدە قۇللارنىڭ قىممەت يارىتىش ئىقتىدارى كېمىيىدۇ-دە، دۆتلەرچە ئاسىيلىق قىلىدۇ. ھامان بىر كۈنى قۇلدارلار ئۆز ئورنىنىڭ قۇللىرى تەرىپىدىن ئىگىلىۋېلىنغانلىقىنى بايقايدۇ. مانا بۇلار بىر قىسىم روھىي كېسەللىكنىڭ ۋە

كۆپ قىسىم نېۋروزنىڭ ئاساسىي سەۋەبىدۇر.

ھېسسىياتنى تىزگىنلەشتە مۇرەككەپ مۇڭازىنەت ماھارىتى، توختىماستىن ھۆكۈملەش ۋە تەڭشەش كېرەك بولىدۇ. قۇلدارلار چوقۇم قۇللار (ھېسسىيات) نى ھۆرمەتلىشى كېرەك، ئۇلارغا ئەڭ ياخشى ئوزۇقلارنى، تۇرالغۇنى، داۋالاشنى، كۆيۈمنى بېرىشى كېرەك. ئۇلارنى ئىلھاملاندۇرۇشى، سالامەتلىكىگە كۆڭۈل بۆلۈشى كېرەك، بىراق يەنە ئۇلارنى تەشكىللەش، چېگرالاشنى بىكىتىش، بۇيرۇق چۈشۈرۈش، قوماندانلىق قىلىش، رەھبەرلىك قىلىش — ئۆزىنىڭ غوجايىنلىقىنى بىلدۈرۈشمۇ ھەم زۆرۈر، مانا بۇ ھەقىقىي ئۆزىنى باشقۇرۇشنىڭ يولىدۇر.

سۆيۈش تۈيغۇسى چوقۇم مۇشۇ خىل شەكىلدە ئاخىرلاشقان ھېسسىياتنى ئاساس قىلىدۇ. ئالدىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك، بۇ سۆيگۈ ئەمەس، بەلكى تۈيغۇغا مۇناسىۋەتلىك روھتۇر. ئۇ ئىجادىي ھاياتنى كۈچنى پەيدا قىلغانلىقتىن قەدىرلەشكە ۋە پەرۋىشلەشكە ئەرزىيدۇ. ئەگەر ئۇ ئۆز ئەركىگە قۇيۇۋېتىلسە، ھەرگىزمۇ ھەقىقىي سۆيگۈ ئەمەس، ئەكسىچە قالايمىقانچىلىقتۇر. ئۇنداق بولغاندا ئۇنىڭ ئىشلەپچىقىرىش پائالىيىتى توختايدۇ. ھەقىقىي سۆيگۈ ئۆزلۈكنى تولۇقلايدۇ، ئۇ زور مىقداردىكى زېھنىي كۈچكە موھتاج. بىراق زېھنىمىز ھەربىر ئادەمنى ئۇ قەدەر سۆيۈشىمىزگە يەتمەيدۇ. دەرۋەقە پۈتۈن ئىنسانىيەتتىن سۆيگۈنىڭ ئىللىقلىقىنى ھېس قىلىشىمىز مۇمكىن، يەنە كېلىپ، بۇ خىل سەزگۈ بىزگە يېتەرلىك زېھىن بېرىدۇ، ئاز سانلىق ئالاھىدە ئوبيېكتلارغا ھەقىقىي سۆيگۈمىزنى ئىپادىلىيەلەيمىز، بىراق يەنىلا ھەقىقىي سۆيۈش ئىقتىدارىمىز كەم. ئەگەر زېھىن چېكىدىن ھالقىمىز دېسەك، بەزى ئۇرۇنۇشلىرىمىز ساختا تۇسكە كىرىپ قالىدۇ، ھەتتا ئەسلىدە يارەدەم قىلماقچى بولغان ئادەملىرىمىزگە زىيانكەشلىك قىلىپ قويىمىز.

شۇڭلاشقا، ئەگەر بىز تەلىيىمىزگە يارىشا، نۇرغۇن كىشىلەرگە كېرەكلىك بولساق، ئۇلاردىن ھەقىقىي كۆيۈنۈشكە تېگىشلىكلىرىنى تاللىشىمىز لازىم. بۇ شۇنچىلىك قىيىن تاللاشتۇر، يەنە كېلىپ شۇنچىلىك ئوقۇبەتلىك. ئويلىنىشقا تېگىشلىك ئاممىلار نۇرغۇن، بىراق ئەڭ مۇھىمى

سۆيگۈ ئوبيېكتىنىڭ سۆيگۈمىزنى قوبۇل قىلىشى ئارقىسىدا قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىشىدۇر. بۇ تەرەپتىكى ئىقتىدارلار باشقىلاردىن پەرقلىنىدۇ، بىراق گۈمانسىز بولىدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر روھنى ئوقمۇ تېشەلمەيدىغان قالقان كەينىگە يوشۇرىدۇ، شۇڭلاشقا قەلب مۇكەممەللىكى يولىدىكى تىرىشچانلىقلىرى مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىدۇ. سۆيگۈسىزلا قەلب مۇكەممەللىكىگە ئاتلانغان ئادەم بۇرۇن تىكىلگەن ئۇرۇقلا ئوخشايدۇ، ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ قىممەتلىك تەرىپى شۇكى، ئادەملەر سۆيگۈ ئارقىلىق ئىشلەپچىقىرىش كۈچى ۋە ھاياتىي كۈچنى ئۇرغۇتىدۇ.

رومانتىك سۆيگۈنى تىزگىنلەش

نسپىي ھالدا، كۆپلىگەن كىشىلەر بىرلا ۋاقىتتا بىردىن ئارتۇق ئادەمنى ياخشى كۆرىدۇ، شۇنداقلا سۆيگۈنى چىقىش قىلغان مۇناسىۋەتنى داۋاملاشتۇرىدۇ. بۇنىڭ ئۆزىدە مەسىلە بار. بىرىنچىدىن، رومانتىك مۇھەببەتكە ئەپسانە ئارىلاشقان بولىدۇ. بىر قىسىم كىشىلەر تۇغۇلۇشىدىنلا «تەقدىر قوشقان بىر جۈپلەر»دۇر. باشقىچە ئېيتقاندا، ئۇلار ھېچقانداق ئادەمگە ماس كەلمەيدۇ. بۇ خىل ئەپسانە مۇھەببەت مۇناسىۋىتىنى (بولۇپمۇ جىنسىيەت مۇناسىۋىتىنى) ئۆچىنچى بىر شەخسكە سىڭدۈرمايدۇ. بۇ خىل ئەپسانە كىشىلىك مۇناسىۋەتتىكى تۇراقلىقنى ۋە ئۇنۇمنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. كۆپ قىسىم كىشىلەر مۇھەببەتنى ئاساس قىلغان مۇناسىۋەتنى ئايالىغا ياكى پەرزەنتلىرىگە ئارتىپ قويىدۇ. ئەمەلىيەتتە بىر ئادەم بۇ قەدەم-باسقۇچلارنى باسالىسا، ئۇنىڭ ھاياتى مۇكەممەللىشىپ بارىدۇ. توختىماستىن سىرتتىن سۆيگۈ مۇناسىۋىتى ئىزدەش ناھايىتى ئېچىنىشلىق بولىدۇ. ئەرلەردىكى ھەقىقىي سۆيگۈنىڭ ئەڭ مۇھىم بىر ۋەزىپىسى ئايالىغا ۋە بالىسىغا مەسئۇل بولۇشتۇر.

بىراق بەزىلەر ئائىلىسىدە ئۇتۇقلۇق ھالدا مۇھەببەت مۇناسىۋىتىنى ئورناتقاندىن كېيىنمۇ، يەنىلا سۆيگۈگە موھتاج بولىدۇ. بۇ خىل كىشىلەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، «بىرگە بىر» ئەپسانىسى توقۇلمىدۇر. يەنە كېلىپ، ئۇلارنىڭ ئائىلىسى سىرتىدا ئۆزىنى بېغىشلاش پۇرسىتىنى چەكلەشنىڭ ھاجىتى يوق. بۇ خىل چەكلىمە ئارقىلىق ئۇنى يېڭىش مۇمكىن ئەمەس. بىراق تېخىمۇ كۈچلۈك بولغان ئۆزىنى باشقۇرۇش، ئۆزلۈكنى تولۇقلاش جەريانىدا «ئۆزلۈكنى كاساتلاشتۇرمايدۇ». «يېڭى ئەخلاق» ناملىق

كىتابنىڭ ئاپتورى، ئىلاھىيەتشۇناس جوسف فىلاچىر بىر دوستۇم بىلەن بۇ مەسىلىنى مۇلاھىزە قىلغانىدا: «ئەركىن مۇھەببەت بىر خىل غايە. ئەپسۇس، ناھايىتى ئاز كىشىلەرلا بۇ غايىگە يېتەلەيدۇ» دېگەنىدى. ئۇنىڭ دېمەكچى بولغىنى، پەقەت ناھايىتى ئاز كىشىلەرلا ئۆزىنى باشقۇرۇلايدۇ، شۇنداقلا ئائىلىسىنىڭ ئىچى-سىرتىدا ھەقىقىي مۇھەببەتنى ئاساس قىلغان جىنسىيەت مۇناسىۋىتىنى قۇرۇشنى داۋاملاشتۇرىدۇ، مۇھەببەت ئىنتىزامى قانچە ئاجىز بولسا، مۇھەببەت ھەرگىزمۇ ئەركىن بولمايدۇ، بەلكى ھىجران بولىدۇ، دېگەنلىكتۇر. بەزىلەر ئېھتىمال ئىنتىزامسىم كۆچلۈك، مېنىڭ تۇرمۇش شەكلىم ناھايىتى كەسكىن دەپ ھېس قىلىشى مۇمكىن. توختىماستىن ئۆزىنى باشقۇرۇشى، توختىماستىن ئۆزى ھەققىدە ئويلىنىشى مۇمكىن. مەجبۇرىيەت ۋە مەسئۇلىيەت دېيىلسىمۇ ئادەم مۇرتلارغا ئوخشاپ قالمامدۇ! بىراق مەيلى قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەقىقىي مۇھەببەت ۋە ئۇنىڭ ئىنتىزامى ھاياتنى ئېمىدۇارلىقنى قوغلىشىدىغان يولغا ئېلىپ كىرىدۇ. باشقا يوللاردىنمۇ ۋاقتلىق خۇشاللىقلارنى ئىزدەپ تاپالىشىڭىز مۇمكىن، بىراق ئۇلار ناھايىتى تېزلا مەجھۇل ۋە ئەھمىيەتسىز نەرسىلەرگە ئۆزگىرىدۇ.

ھەقىقىي مۇھەببەتتە، «مەن» توختىماستىن تاكامۇللىشىدۇ، مۇكەممەللىشىدۇ، مۇھەببەتمۇ چوڭقۇرلىشىدۇ، ئۆزلۈكمۇ مۇكەممەللىشىدۇ.

ھەقىقىي مۇھەببەت ئۆزۈكسىز ئۆزلۈكنى يېڭىلايدۇ، تاكامۇللۇق جاننىڭ قەلبىنمۇ مۇكەممەللەشتۇرىدۇ، ئۆزىنىڭ قەلبىمۇ مۇكەممەللىشىدۇ. ھەر بىر ئادەمنىڭ يەكىكە مەۋجۇتلۇق، ئۆزگە ئۇچۇن قىلغان بارلىقى ئەمەلىيەتتە ئۆزى ئۇچۇن. ئادەم ئۆسۈش جەريانىدا ياشقا ئەگىشىپ ئۆزلۈكمۇ ئۆسىدۇ، خۇشاللىقمۇ شۇنداق، مۇھەببىتمۇ شۇنداق. مۇھەببەت قانچە ساپ بولغانسېرى شۇنچە ئۆزاق داۋاملىشىدۇ. خۇددى جون دەفنىڭ «ھەممە يەردە مۇھەببەت بار» دېگەن ناخشىسىدىكىدەك:

ھەممە يەردە مۇھەببەت بار، مۇھەببەت...
ئۇنىڭ ئىچرە قۇرۇپ چىققىن ئۆزۈڭنى.

ئىشىنەمسەن، شۇنچە گۈزەل بۇ هايات،
بۇ ئويۇندا كۆرسەت جېنىم يۈزۈڭنى.

ئۆزگىنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى ئۈچۈن ئاڭا كۆيۈنگەنىدە، گەرچە ئۆزىنىڭ قەلب مۇكەممەللىشىشگىمۇ ئۇنۇمى بولسىمۇ، بىراق ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ ئەڭ مۇھىم ئالاھىدىلىكى شۇكى، ئۇ ئادەملەر ئارىسىدىكى پەرق سەۋەبلىك ۋەيران بولمايدۇ. ھەقىقىي مۇھەببەت ئۈچۈن بەدەل تۆلىگەن ئادەم جانانىنى مۇتلەق مۇستەقىل مەۋجۇتلۇق دەپ قارايدۇ، شۇنداقلا ئۇنىڭ مۇستەقىللىقىغا ھۆرمەت قىلىدۇ، ئاڭا ئەركىنلىك بېرىدۇ. بىراق نۇرغۇن ئادەم بۇ نۇقتىنى قىلالمايدۇ، پىسخىك كېسەللىك ۋە باشقا خىلمۇخىل ئوقۇبەتلەرنىڭ سەۋەبىنى باشقا نۇقتىدىن ئىزدەپ ئاۋارە بولىدۇ.

مۇھەببەت بوشلۇقىنى يوشۇرۇش

باشقىلارنىڭ مۇستەقىللىقىنى ئېتىراپ قىلمايدىغانلارنىڭ تېپىك مىسالى ئۆزمەپتۇن (ئۆزىگە مەپتۇن بولغۇچى) لاردۇر. ئۆزمەپتۇنلار ئايالىنىڭ، باللىرىنىڭ ۋە دوستلىرىنىڭ كەيپىياتىنى چۈشەنمەيدۇ. روھىي پارچىلىنىش كېسىلى (ئېلىشىپ قېلىش) گە گىرىپتار بولغان بىر بىمارنىڭ ئاتا-ئانىسى بىلەن سۆزلەشكىلى بارغىنىمدا، ئۆزمەپتۇنلۇقنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى تونۇجى قېتىم ھېس قىلغانىدىم. ئۇنىڭ ئىسمى سۇزان ئىدى، شۇ چاغدا 31 ياشقا كىرگەن بولۇپ، 18 يېشىدىن باشلاپ كۆپ قېتىم ئۆلۈۋالماقچى بولغان. كېيىنكى 13 يىلى ئاساسەن ھەرقايسى دوختۇرخانىلارنىڭ ۋە روھىي كېسەللەر ساناتوريىسىنىڭ دائىملىق مېھمىنى بولۇپ ئۆتكەن. ئىلگىرى نۇرغۇن پسىخولوگلارنىڭ كۆڭۈل بۆلۈشى ئارقىسىدا كېسىلى بىر ئاز ياخشىلانغان. مەن داۋالاشقا باشلىغان بىرقانچە ئايدىن بۇيان ئۇ ئاستا-ئاستا باشقىلارغا ئىشىنىشنى ئۆگەنىدى ھەمدە ئىشىنىشكە ئەرزىيدىغان ئادەملەرنى پەرقلەندۇرەلەيدىغان بولدى. ھەتتا ئۆزىنىڭ روھىي پارچىلىنىش كېسىلىگە گىرىپتار بولغانلىقىنى ئېتىراپ قىلىدى ۋە ئۇنى داۋالاشتىكى قانۇنىيەتلەرگە يۈزلەندى. ئۆزىنى ھۆرمەتلەشنى، ئۆزىگە كۆڭۈل بۆلۈشنى، باشقىلارغا يۆلەنمەي ئۆز-ئۆزىدىن خەۋەر ئېلىشنى ئۆگەندى. سۇزاننىڭ ئەسلىگە كېلىشى تېز بولغانلىقتىن، مەن ئۇنى ئۇزاققا بارمايلا دوختۇرخانىدىن چىقالايدۇ، مۇستەقىل ياشىيالايدۇ دەپ ئويلايتتىم.

شۇ ۋاقىتلاردا مەن ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسىنى كۆردۇم، تەخمىنەن 50 ياشلاردىكى ئېسىلزادىلەردىن ئىدى. مەن سۇزاندىكى ياخشىلىنىشنى ۋە

بۇنىڭ ئۈچۈن خۇشال بولۇۋاتقانلىقىمنى دېگىنىمده، سۇزاننىڭ ئانىسى ئېسەدەپ يىغلاپ كەتتى. دەسلەپ خۇشاللىقىدىن يىغلاۋاتسا كېرەك دەپ ئويلىدىم، بىراق بارغانچە ئۇنىڭ چىرايىدىكى قايغۇ تېخىمۇ ئېنىق ئىپادىلىنىشكە باشلىدى. ئەڭ ئاخىرىدا سورىدىم:

—چۈشەنمىدىم خانىم، سىزگە خۇش خەۋەر ئېيتسامۇ، نېمىشقا ئازابلىنىسىز؟

—مەن ئەلۋەتتە ئازابلىنىمەن، سۇزاننىڭ ئازابىنى ئويلىسام، قانداقسىگە يىغلىماي تۇرالايمەن؟

مەن زېرىكمەي-تېرىكمەي چۈشەندۈردۈم. سۇزان دەرۋەقە كېسەل ۋاقتىدا نۇرغۇن ئازابلارنى تارتتى، بىراق شۇنىڭدىن ئۇ نۇرغۇن نەرسىلەرنى ئۆگىنىۋالدى، ئوقۇبەتتىن قۇتۇلۇشنى ئۆگەندى. ھۆكۈمسىچە، ئۇنىڭ كەلگۈسى چوڭلارنىڭكىدەك ئۇنداق ئازابلىق بولمايدۇ. ئەمەلىيەتتە ئۇ روھىي پارچىلىنىشقا قارشى تۇرۇش جەريانىدا پاراسەتكە ئېرىشتى، ئۇ بۇنىڭدىن كېيىن ئۇنداق ئازابلارغا ئاز ئۇچرايدۇ، دېدىم. بىراق ئۇ يەنىلا ئۇنسىز ئۆكسۈۋاتاتتى.

—ئىلگىرىكى 13 يىلدا ئېھتىمال سۇزاننىڭ ھەرقايسى دوختورلىرى بىلەن نۇرغۇن قېتىم پاراڭلىشىپ باققان بولۇشىڭىز مۇمكىن. بىراق شۇنىڭغا ئىشىنىڭكى، بۇ ئەڭ خۇشاللىنارلىق بىر قېتىمى. نېمىشقا خۇشال بولمايسىز؟

—مەن پەقەت سۇزاننىڭ ناھايىتى ئازابلىق كۈنلەرنى ئۆتكۈزگىنىنى بىلىمەن، —دېدى ئۇ ھېقىلدىغىنچە.

—سىزنى سۇزان ئۈچۈن خۇشال قىلالايدىغان بىرەر ئىش يوقمۇ؟

—بىچارە سۇزان، بىر ئۆمۈر ئازابلىنىدۇ...

نارسىسىزمچى[1] ئانا

مەن تۇيۇقسىز بۇ ئاننىڭ قىزى سۈزان ئۇچۇن ئەمەس، بەلكى ئۆزى ئۇچۇن ياش تۆكۈۋاتقانلىقىنى، ئۆزىنىڭ ئوقۇبتى ئۇچۇن ياش تۆكۈۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدىم. بىراق بىزنىڭ مۇلاھىزە ئوبيېكتىمىز سۈزان، ئانىسى ئەمەس. مەن دەسلەپتە ئۇنىڭ نېمىشقا بۇنداق قىلىدىغانلىقىنى چۈشەنمىگەنىدىم، ئويلىغانچە شۇنى ھېس قىلىدىمكى، ئۇ ئەزەلدىن ئۆزىنىڭ سۈزانغا ئوخشىمايدىغانلىقىنى پەرقلەندۈرمىگەنىكەن. ئۇنىڭ نەزىرىدە، ئۇ ھېس قىلغان نەرسىلەرنى سۈزانمۇ ئوخشاشلا ھېس قىلىدۇ. ئاخىرىدا، سۈزان ئۇنىڭ ئۆز ھېسسىياتىنى ئىپادىلەيدىغان قورالغا ئايلانغان. ئۇنىڭ بۇنداق قىلىشىدا ھېچقانداق قەستەنلىك يوق، رەزىل مەقسەتمۇ يوق. پەقەت ھېسسىيات جەھەتتىن ئۆزىنىڭ سۈزانغا ئوخشاش ئەمەسلىكىنى بىلمىگەن. ئۇ سۈزاننى مۇستەقىل ھاياتقا ئىگە يەكىكە مەۋجۇتلۇق بولغىلى قويمىغان. بىلىش قاتلىمى جەھەتتىن، ئۇ ئۆزگىلەرنىڭ ئۆزىگە ئوخشىمايدىغانلىقىنى بىلسىمۇ، بىراق ئاساسىي قاتلامدا، باشقىلارنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ھېس قىلمىغان. ئۇنىڭ ئېڭىدا بىر ئۆزىلا مەۋجۇت، پۈتۈن ئادەم ئۇ بىر ئادەمگە تەڭ.

كېيىنكى تەجرىبىلىرىمدە شۇنى بايقىدىمكى، بۇ روھىي پارچىلىنىش

---

[1] نارسىسىزم (Narcissism) — ئۆزىمەپتۇنلۇققا ئوخشاپراق كېتىدىغان، ئۆزىنىڭ تېنىگە قارىتا جىنسىي نۇقتىدىن زىيادە ياخشى كۆرۈش ھېسسىياتى بولىدىغان، ئۆزگىلەرنىمۇ ئۆزىنىڭ بىرقىسىمدەك ھېس قىلىدىغان بىر خىل پسىخىكىلىق توسالغۇ.

كېسلى بولغان ئانا، يەنە ئېغىر دەرىجىدىكى نارسىسىزمچى ئىكەن. روھىي پارچىلىنىش كېسلى بار بالىنىڭ ئانىسى چوقۇم نارسىسىزمچى بولىدىكەن. يەكى نارسىسىزمچى ئانىنىڭ بالىسى چوقۇم روھىي پارچىلىنىش كېسلى بولىدىكەن. روھىي پارچىلىنىش كېسلى ناھايىتى مۇرەككەپ بولۇپ، كۆپىنچىسى ئىرسىيەت ۋە مۇھىتقا مۇناسىۋەتلىك. بىراق ئانىنىڭ نارسىسىزمچىلىقى سۆزانغا مۆلچەرلىگۈسىز ئوقۇبەتلەرنى ئېلىپ كەلگەن. ئەگەر نارسىسىزمچى ئانا ۋە ئۇنىڭ بالىلىرىنىڭ ئەھۋالىنى ئويلىيالىساقلا، بۇ نۇقتىنى چۈشىنىشىمىزگە ياردىمى بولىدۇ.

مەسىلەن: بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، سۆزان گۈزەل سەنئەت دەرسىدە ئەلا بولۇپ، نەتىجىنى ئانىسىغا كۆرسەتكەندە ئانىسىنىڭ كەيپى ئۇچقان ۋاقىتقا تۇغرا كېلىپ قالغان. سۆزان خۇشال ھالدا قەغەزنى كۆرسەتكەندە ئانىسى: «تېز بېرىپ چۈشلۈك ئۈيقۇنى ئۇخلا، بولمىسا مەكتەپتە چارچاپ كېتىسەن. ھازىرقى مائارىپ تۈزۈمى چاتاق، بالىلارغا ئەسلا كۆڭۈل بۆلمەيدۇ» دېگەن. يەنە بىر قېتىم، ئانىسى خۇشال تۇرغاندا، سۆزان ئاپتوبۇستا بىر قانچە ئوغۇل بالىنىڭ قاقشاتقىنىدىن يىغلاپ قايتىپ كەلگەن. ئانىسى: «جېنىس ئەپەندى مەكتەپ ماشىنىسىنى ھەقىقەتەن ياخشى ھەيدەيدۇ، ئۇ سەن شۇمتەكلەرگە ھەقىقەتەن سەۋرلىك، مەن سېنىڭ ئورنۇڭدا بولسام، روزدىستۇا بايرىمدا ئۇنىڭغا سۇغا ئېلىپ بېرەتتىم» دېگەن.

نارسىسىزمچى كىشىلەرنىڭ نەزىرىدە ئۆزگە يوق، ئۇلار ئۆزگىلەرنى پەقەت ئۆزىنىڭ داۋامى يەكى بىر قىسمى دەپ قارايدۇ. شۇڭا ئۇلاردا «پەزىلەت» بولمايدۇ. باشقىلارنىڭ ھېسسىياتىنى ھېس قىلمايدۇ. نارسىسىزمچى ئاتا-ئانىلار ئۆزى داۋالانماي، پەرزەنتلىرىنىڭ كەيپىياتىغا مەس ئىنكاس قايتۇرالمايدۇ، بالىلارنىڭ تۇيغۇسىنى بىلەلمەيدۇ ۋە ئاڭقىرالمايدۇ. بالا بۇ خىل مۇھىت ئىچىدە چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئۆزىنىڭ ئەھۋالىنى بىلىدۇ، قوبۇل قىلىدۇ، چۈشىنىدۇ ۋە بىر تەرەپ قىلىدۇ. ھالبۇكى، ئۇنىڭدا ئېغىر قېينىچىلىق مەۋجۇت بولىدۇ، بىراق ئۇلار بۇنى ئۇنسىزلا قوبۇل قىلىشىدۇ.

كۆپ قىسىم ئاتا-ئانىلار گەرچە سۆزاننىڭ ئانىسىدەك ئۆزمەپتۇن بولمىسىمۇ، بىراق ئازدۇر-كۆپتۇر بالىلىرىنىڭ مۇستەقىللىقىغا سەل قارايدۇ. ئاتا-ئانىلار دائىم: «ئاتىنىڭ ئىزىنى ئوغۇل باسىدۇ» دەيدۇ. ياكى بالىلىرىغا: «سەن پالانىغا ئوخشايسەن» دەيدۇ. قارىغاندا، بالا بىر يۇرۇش ئىرسىيەت گېنىنىڭ كۆچۈرمە نۇسخىسى بولسا كېرەك، نامەلۇم ئىككى گېن يېڭىدىن بىرىكىپ، ئاتا-ئانىسىغا ياكى ھەرقانداق بىر ئەجدادىغا ئوخشىمايدىغان يېڭى ھاياتلىقنى ئاپىرىدە قىلىدۇ. تەنھەرىكەتچى ئاتا كىتاب كۆرۈۋاتقان بالىسىنى پۈتبول تېپىشكە بۇيرۇيدۇ. زىيالىي ئاتا چېنىقىۋاتقان ئوغلىنى كىتاب كۆرۈشكە بۇيرۇيدۇ، شۇ ئارقىلىق كېيىنكى ئەۋلادلارنىڭ كۆڭلىدە كېرەكسىز جىنايەت تۇيغۇسى ياكى ئارىسالدىلىق پەيدا بولىدۇ.

بىر گېنېرال ماڭا 17 ياشلىق قىزىنىڭ ئەھۋالىنى دادلاپ: «سارلى ئۆيگە قايتسىلا ھۇجرىسىغا بېكىنىۋېلىپ، ھەسرەتلىك شېئىرلارنى يازىدۇ. دوختۇر، بۇ بىر بىنورماللىق. ئۇ يا تەكتۇشلىرى بىلەن ئارىلاشمايدۇ، مەن ئۇنىڭدا چاتاق بارمىكىن دەيمەن» دېدى. مەن سارلى بىلەن پاراڭلاشقاندىن كېيىن، ئۇنىڭ شۇنچىلىك شوخ ۋە ئادەمنىڭ ئامراقلىقىنى كەلتۈرىدىغان قىزلىقىنى بايقىدىم. دەرستىمۇ ئالدىنقى قاتاردا ئىكەن، مىجەزىمۇ شۇنچىلىك ياخشى ئىكەن. مەن ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسىغا سارلىدا ھېچقانداق چاتاق يوقلۇقىنى، ئۇنىڭغا ئازراق بېسىم قىلىشىنى، ئۇنى ئۆزلىرىگە ئوخشاش بولۇشقا مەجبۇرلىماسلىقنى ئېيتتىم.

ئەگەر ئۇلار قايىل بولمىسا، قىزىنى كېسەلگە چىقىرىپ بېرىدىغان ساختا پىسخولوگنى تاپسا بولىدۇ.

بالىنى ھۆرمەتلەش

ياشىلار ھەمىشە ئاتا-ئانىسىنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشەلمىگەنلىكىدىن ئاغرىنىدۇ ياكى ئاتا-ئانىسىنىڭ ئابرۇيىنى تۆكۈپ قويۇشتىن ئەنسىرەپلا ئۆتىدۇ. بىر قانچە يىل ئىلگىرى، بىر ياش ماڭا: «ئاتا-ئانام چېچىمغىلا ئارىلىشۋالىدۇ، ئۇلار چاچنى قىسقا قويساڭ نېمە يامىنى دېيىشىدۇ، ئۇزۇن چېچىمنى كۆرۈشنى خالىمايدۇ. بىراق ئەسلا ماڭا كۆڭۈل بۆلۈپ باقمايدۇ، پەقەت مېنىڭ باشقىلارغا يامان تەسىر بېرىپ قويۇشۇمدىنلا ئەنسىرەيدۇ» دېگەنىدى. ياشلىقتىكى بۇ خىل تۇيغۇلار رېئاللىققىمۇ ماس كېلىدۇ. ئاتا-ئانىلار بالىسىنىڭ مۇستەقىل خاراكتېرىنى ھېس قىلمايدۇ، بالىلىرىنى پەقەتلا ئۆزلىرىنىڭ داۋامى ياكى بىر قىسمى دەپ قارايدۇ. بالىلىرى خۇددى ئېسىل كىيىم-كېچەكدەك، تەكشى گۈللۈكىدەك، پارقىراق ماشىنىسىدەك، ئۇلارنىڭ جەمئىيەتتىكى ئورنىغا ۋەكىللىك قىلىدۇ. شائىر جىبران بالا تەربىيەلەش تېمىسىدىكى بىر شېئىرىدا، بۇ خىل ئەھۋالنى ناھايىتى چۈشەرلىك بىلەن تەنقىد قىلغانىدى:

پەرزەنتلەر سېنىڭ ئەمەس،
ئۇلار ھايات ئىستىكى ئۈچۈن يارالغان.
ئۇلار سەن ئارقىلىق كەلگەن، بىراق سەندىن كەلمىگەن،
ئەتراپىڭدا بولسىمۇ، بىراق ساڭا تەۋە ئەمەس.
ئۇلارغا مۇھەببىتىڭنى بەر، ئىدىيەڭنى ئەمەس،
چۈنكى ئۇلارنىڭ ئۆز ئىدىيەسى بار.
ئۇلارنىڭ تېنىنى قوغدا، روھىنى ئەمەس،

چۈنكى ئۇلارنىڭ روھى چۈشۈكدە تۇرسىمۇ تۇتالمايدىغان ئەتىدۇر.
ئۇلارغا ئۆگەت، بىراق سەندەك بولۇشنى ئۆگەتمە.
چۈنكى ھايات كەينىگە يانمايدۇ، قايتىلانمايدۇ.
سەن يا (ئوقيا)، پەرزەنت سەندىن ئېتىلىپ چىققان ئوق
ئوقياچى تەقدىر بولسا مەڭگۈلۈكنىڭ يولىدا
پۈتۈن كۈچى بىلەن ئۇنى كېرىيدۇ، ئوقنى تېخىمۇ تېز ۋە يىراققا ئۇزىتىش ئۈچۈن،
بەخت ئوقياچىنىڭ كېرىچنى كېرىۋاتقاندەكى سىمفونىيەدۇر،
چۈنكى ئۇ ئۈچۈشنى ياخشى كۆرىدىغان ئوق ۋە جىمجىت تۇرۇشنى خالايدىغان يا.

ئادەتتىكى كىشىلەر ئەتراپىدىكىلەرنىڭ مۇستەقىللىقىنى قوبۇل قىلالمايدۇ. بۇ ئۇلارنىڭ تۇغقاندارچىلىق ۋەزىپىسى بولۇپلا قالماي، نىكاھنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى مۇناسىۋەتنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالاتتى، بىراق بۇنىڭدا مەسىلە ساقلاندى. ئىلگىرى بىر مەيدان نىكاھ مەسىلىسى مۇزاكىرىسىدە، بىر ئەزانىڭ مۇنداق دېگىنىنى ئۆز ئۆزلىقىم بىلەن ئاڭلىغانىدىم: «ئايالنىڭ ۋەزىپىسى ۋە رولى ئۆيئىچىنى رەتلەش ۋە تاماق ئېتىش»تۇر. بۇ خىل ئەرلەر ھوقۇقچىلىقى مېنى ھەيران قالدۇرغانىدى. مەن تېخى باشقا ئەزالار ئۇنىڭ بۇ كۆزقاراشلىرىغا تولۇقلىما بېرەر، ياكى ئۇنىڭ خاتالىقىنى تۇزىتەر دەپ ئويلىغانىدىم.

مېنى ئەڭ ھەيران قالدۇرغىنى ئالتە ئادەمدۇر. ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئەر-ئايالالرمۇ بار ئىدى. ئۇلارنىڭ ئۆز جورىسىنىڭ «مەقسىتى ۋە رولى»غا بەرگەن ئېنىقلىمىسى تۇپتىن پەرقلىنىدۇ. ئۇلار ئۆزىنى مەركەز قىلغان ھالدا ئېرىنىڭ ياكى ئايالىنىڭ مەۋجۇدىيەت قىممىتىگە بېكىتكەن، قارشى تەرەپنى تولۇق يەكىكە مەۋجۇتلۇق سۈپىتىدە ئويلاشمىغان، نىكاھقا ۋە تەقدىرگە ئىشەنگەن. مەن ئۇلارغا ھېسداشلىق قىلغان ھالدا: «ۋاي تەڭرىم، ئەجەبا سىلەرنىڭ نىكاھ قارىشىڭلاردا ئورتاق مەسىلە بارمىدۇ، ھەر بىر كىشى ئۆزىنىڭ مۇستەقىل تەقدىرىنى بىلىشى ھەمدە ئۇنى

قوغلىشىشى كېرەك، ئۇنداق بولمىسا، مەسىلە داۋاملىق مەۋجۇت بولىدۇ» دەپ قاينىغانىدىم. ئۇلار ھەم قايىل بولمىدى ھەم ئارىسالدى بولدى. ماڭا تەنە قىلغاندەك، ئايالنىڭ رولى ۋە مەقسىتىنىڭ قانداق بولۇشى كېرەكلىكى ھەققىدە سوراشتى. دېدىمكى: «سارلىنىڭ مەقسىتى ۋە رولى ئۆزىنىڭ كېيىنلىكى ئۇچۇندۇر، ئۆزىنىڭ ۋە تەڭرىنىڭ شەرىپى ئۇچۇندۇر، ھەرگىزمۇ مېنىڭ شەخسىي مەنپەئەتىم ئۈچۈن ئەمەس». ئۇلار دەماللىققا بۇ كۆزقاراشلارنى قوبۇل قىلالمىغانىدى.

تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتىدە ھەر ئادەمنىڭ مۇستەقىللىقىنى ئېتىراپ قىلىشى نەچچە ئەسىرلەردىن بۇيان ئىنسانىيەتنى قىيناۋاتقان مەسىلىدۇر. بىراق ئۇ سىياسىي سەھنىلەردە يىراقلارغا ھالقىدى، نىكاھ مۇناسىۋەتلىرىدە دىققەتكە سازاۋەر بولدى. مەسىلەن: ساپ كوممۇنىزمنىڭ پەلسەپىۋى قارىشى يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان نىكاھ قارىشىغا ئوخشاپ كېتىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، شەخس مەۋجۇدىيىتىنىڭ مەقسىتى ۋە رولى پەقەت ئۇنىڭ ئائىلىسى، جەمەتى، يۇرتداشلىرى ۋە جەمئىيەت مۇلازىمىتى ئۈچۈندۇر. ئۇنىڭغا نىسپىي ھالدا، ساپ كاپىتالىزىمنىڭ پەقەت شەخسنى تەشەببۇس قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ ئائىلىسى، جەمەتى، يۇرتداشلىرى ۋە جەمئىيىتى ئۈچۈن قۇربان بولۇشى ھېچنېمىگە ئەرزىمەيدۇ. ئۇلار يېتىم، تۇل، مېيىپ ۋە ئاچارچىلىق دېگەنلەر بىلەن كارى يوق، كارخانىچىلارمۇ بايلىقىنىڭ ۋە شۆھرىتىنىڭ ھۆزۈرىنى سۈرۈپ يۈرۈۋېرىدۇ. ھەرقانداق تەپەككۇرى نورمال كىشىلەرگە ئايانكى، ئىككى خىل دۇنيا قاراشنىڭ ھېچقايسىسى ئىنسانىنىڭ مۇستەقىللىق ۋە ئەركىنلىك مەسلىسىنى ھەل قىلالمايدۇ.

نىكاھ چوققىسىغا يامىشىش

شەخسنىڭ ساغلاملىقى بىلەن جەمئىيەتنىڭ ساغلام ئۇچۇرلىرى ئۆزئارا مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ. مەن ھەمىشە نىكاھنى تاغقا چىقىپ بولغاندىن كېيىن قۇرغان ئاخىرقى ئىستېھكامغا ئوخشىتىمەن. تاغقا مۇۋەپپەقىيەتلىك ئىستېھكامنى قۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، ياخشى ئوزۇقلىنىپ ۋە ياخشى ئارام ئېلىپ، كېيىنكى تاغقا چىقىش ئۈچۈن تەييارلىنىدۇ. مۇنەۋۋەر تاغقا چىققۇچىلار بىلىدۇكى، ئىستېھكامنى قۇرۇشقا كەتكەن ۋاقىت ھەرگىزمۇ تاغقا يامىشىشقا كەتكەن ۋاقىتتىن ئاز ئەمەس. يەنە كېلىپ، ئۇلارنىڭ ھاياتلىقى ئىستېھكامنىڭ مۇستەھكەملىكىگە ۋە ئوزۇقلۇقنىڭ يېتەرلىكلىكىگە باغلىق.

ئەنئەنىۋى كۆزقاراشلاردا، ئەرلەر ئومۇمىيۈزلۈك دۇچ كەلگەن نىكاھ مەسلىسى شۇكى، تاغقا چىقىپ بولغاندىن كېيىنكىسى ئۇنى باشقۇرۇش خىزمىتىدۇر. ئىستېھكامنىڭ خىزمىتى (نىكاھ) پەقەت ئايالالارنىڭ زېممىسىگە قالغان. ئەرلەر ھەمىشە ئىستېھكامغا بالدۇرراق قايتىپ ھۇزۇرلىنىشقا ئالدىرايدۇ، بىراق ئۇنى ئاسراشقا سەل قارايدۇ. بۇ خىل «كاپىتالىزمچە» ئىستىل بەربىر مەغلۇپ بولىدۇ، ئۇ ئۆيگە قايتقاندىن كېيىن ئاللىقاچان ۋەيران بولغان خارابىنى بايقايدۇ. ئايالى روھىي كېسەللىك سەۋەبلىك دوختۇرخانىغا كىرىپ قالغان ياكى باشقا ئەرلەر بىلەن قېچىپ كەتكەن ۋەياكى باشقا شەكىللەر ئارقىلىق ئىستېھكامغا قاراشتىن ۋاز كەچكەنلىكىنى جاكارلايدۇ. شۇنىڭغا ئوخشاش، ئاياللار ئەنئەنىۋى نىكاھتا ئومۇمىيۈزلۈك دۇچ كەلگەن مەسىلە شۇكى، نىكاھنى پۈتۈنلەي ئەرلەرنىڭ زېممىسىگە ئىتتىرىپ قويىدۇ. ھەتتا ئىستېھكامنى ئۆرۈپ تاشلايدۇ. ئۇلار

ئەرلىرىنىڭ نىكاھتىن سىرتقى نەتىجىلىرىنىڭ ۋە تەجرىبىلىرىنىڭ چۈشەنمەيدۇ، نارازى بولىدۇ، زېھنىنى ئائىلىگە قارىتىشنى خالىمايدۇ. بۇ خىل «كوممۇنىزمچە» پىلانمۇ ئوخشاشلا پايدىسىز. بۇنداق قىلىش نىكاھ مۇناسىۋىتىنى سۇسلاشتۇرىدۇ ۋە بوغۇپ قويىدۇ. ئەرلەر بۇ خىل دەزنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئامالسىز قالىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇش يولىغا ماڭىدۇ.

فېمىنىزم ھەرىكىتى (ئاياللار ئازادلىقى ھەرىكىتى دەپمۇ ئاتىلىدۇ) غايىمزدىكى نىكاھ يولىنى تېپىشىمزغا ياردەم قىلىدۇ. نىكاھ تەڭ ئىش تەقسىماتى تۈزۈمى ئۈستىگە قۇرۇلىدۇ، ئۇ ئۆزئارا قوللاش ۋە كۆيۈنۈشكە موھتاج، ۋاقىتنى ۋە زېھىننى مەبلەغ قىلىپ سېلىشقا موھتاج. ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقىنىڭ ئاساسىي مەقسىتى ھەر بىر ئەزانى پەرۋىشلەپ، ئۇلارنى قەلب مۇكەممەللىكىنىڭ چوققىسىغا ئاچىقىشتۇر. ئەر-ئايال دەپ ئايرىماي ئىستېھكامغا ئورتاق قاراش ۋە كۆڭۈل بۆلۈش كېرەك، ئورتاق تىرىشىش كېرەك.

كىچىك ۋاقتىمدا، ئامېرىكا كىلاسسىك شائىرى ئان بىدىرتىنىڭ ئېرى ھەققىدىكى بىر مىسراسى: «ئىككى تەن قانچىلىك بىرىكىپ كەتسۇن، بىزنىڭكىگە يەتمەيدۇ»دىن ناھايىتى تەسىرلەنگەنىدىم. چوڭ بولغاندىن كېيىن ئاستا-ئاستا چۈشەندىمكى، ئىككى تەرەپنىڭ مۇستەقىل ھاياتى نىكاھنى ۋە تۇرمۇشنى تېخىمۇ مەزمۇنلۇق قىلىدىكەن. يالغۇزلۇقتىن قورقۇپ توي قىلغانلار ھەرگىزمۇ نىكاھنى ئۇلۇغلاشقا ئىگە قىلالمايدۇ. ھەقىقىي مۇھەببەت ئۆزئارا مۇستەقىللىقنى ھۆرمەت قىلىدۇ، بىراق مېھرىسىزلىككە ۋە ئايرىلىشقا سەل قارىمايدۇ، بەلكى بۇ خىل مۇستەقىللىققا كۆڭۈل بۆلىدۇ. مۇۋاپىقىيەتلىك نىكاھ يېكى ئىجتىمائىيەتمۇ پەقەت كۆڭۈل بۆلۈش ئارقىلىق ئاندىن ھاياتىي كۈچىنى تاپالايدۇ. بىراق ھەقىقىي مۇھەببەت ئۇچۇن بېرىلگەن «قۇربانلىق»نىڭ ھەممىسى قارشى تەرەپنىڭ تاكامۇللىششى ئۈچۈندۇر. ئۆزلۈكنى تاكامۇللاشتۇرۇش ئۈچۈندۇر دېيىشكىمۇ بولىدۇ. تاغ چوققىسىغا مۇستەقىل چىققانلار نىكاھ يېكى ئىجتىمائىيەتنى پەرۋىش قىلىش ئارقىلىق تېخىمۇ يۇقىرى قاتلامغا ئۆرلەيدۇ. شەخسنىڭ

تاکامۇللىشىشى بىلەن ئىجتىمائىيەت تەرەققىياتى زىچ باغلىنىشقا ئىگە. شۇنداقتىمۇ ئىچكى جەھەتتىكى تەنھالىق تۇيغۇسىدىن قۇتۇلغىلى بولمايدۇ. جىبرانىنىڭ قەلبىمى ئاستىدا، بېشارەتچىلەر جەمجىتلىقنىڭ پاراسىتىنى قايتا قوزغىتىپ، نىكاھنى مۇنداق مۇلاھىزە قىلدى:

بىرىكىشىكلاردا يوچۇق بولسۇن،
جەننەتتىن كەلگەن شامال ئاراكلاردا ئۇسسۇل ئويناسۇن،
سۆيۈشۈشكلار، سۆيگۈگە قۇلۇپ ياسىماكلار،
سۆيگۈ روھىكلارنىڭ ئىككى قىرغىقىدىكى دولقۇنغا ئايلانسۇن.
قەدەھلەرنى لىقلاكلار، بىراق بىرلا قەدەھتىن ئىچمەكلار
بولكاكلاردىن بەھرىلىنىكلار، بىراق ئىككىلىكلاردا بولكا بولسۇن.
بىرلىكتە ناخشا ئېيتىكلار، ئۇسسۇل ئويناكلار، ھەرىكەتلەر مۇستەقىل بولسۇن
رويالنىڭ تىللىرىدىن بىر مۇزىكا ياكرىسىمۇ، بىراق ھەر بىرى مۇستەقىل تىترىسۇن!
قەلبىكلارنى بېغىشلاكلار، بىراق بىر-بىرىكلارنىككىنى ئىگىلىۋالماكلار!
چۈنكى ھاياتنىڭ قوللا يۇرىكىكلارنى تۇتۇپ تۇرالايدۇ.
بىرگە تۇرۇكلار، ئارىلىق ساقلانسۇن.
چۈنكى مەسچىت، چېركاۋلارنىڭ تۇۋرۇكلىرىمۇ يەككە-يەككە تۇرىدۇ.
قېيىن بىلەن قارىغاينىڭ يىلتىزى تۇتاش بولسىمۇ، بىر-بىرىنىڭ سايىسىدا ياشىمايدۇ.

مۇھەببەت ۋە پىسخىكىلىق داۋالاش

15 يىل بۇرۇن نېمىشقا پىسخولوگ بولۇشنى تاللىشىمنىڭ سەۋەبىنى ئەسلىيەلمەيمەن. ئېھتىمال ئىنسانىيەتكە «ياردەم» بېرىشنى ئويلىغاندىمەن. مېدىتسىنا ساھەسىدىكى «ئادەمنىڭ پىروگراممىسى»غا ياردەم بېرىشتەك زىيادە مېخانىك تېخنىكىلارنى ياقتۇرمىغانلىقىمۇ بىر سەۋەبتۇر. ئادەملەر بىلەن پاراكىلىششش ئۇلارنىڭ ئۇيغۇر-بۇيەرلىرىنى تۇتۇپ-سىيلاشقا قارىغاندا تېخىمۇ ئەھمىيەتلىك. يەنە كېلىپ، ئىنسانلارنىڭ ئېڭىدا ئۆزگىرىش يۈز بېرىدۇ، بۇ ئۆزگىرىش تەن ياكى ۋىرۇس ئۆزگىرىشىگە قارىغاندا تېخىمۇ مەنىلىكتۇر. مەن پىسخولوگلارنىڭ ئادەملەرگە قانداق ياردەم بېرىدىغىنىنى بىلمەيمەن، پەقەت جادۇ، سېھىر ياكى ئەپسۇن ئىشلىتىپ بىمارلارنىڭ قەلب تۈگۈنىنى يېشىدۇ دەپ خىيال قىلاتتىم ھەم شۇنداقراق بىر سېھىرگەر بولۇشنى ئۈمىد قىلاتتىم. بىراق ھەرگىزمۇ بۇ خىزمەت بىلەن بىمارلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى ئارىسىدا مۇناسىۋەت بار دەپ ئويلىمايتتىم، ئەلۋەتتە پىسخولوگىيە بىلەن ئۆزلۈك تاكامۇللۇقىنىڭ مۇناسىۋەتلىكىنىمۇ ئويلاپ باقمىغانىدىم.

پىراكتىكىدىن ئون ئاي ئاۋۇال، ئەھۋالى ئېغىر بىمارلارغا قاراشقا مەسئۇل قىلىنىدىم. بىراق شۇنى بايقىدىمكى، ئۇلارغا كېرىكى دورا، توكلۇق داۋالاش ۋە سىستىرانىڭ قارىشىدەك قىلاتتى، ھەرگىزمۇ مەن ئەمەس ئىدىم. بىراق مەن ئەنئەنىۋى تىل ئارقىلىق ئاراملاندۇرۇش ۋە تەسىرلەندۇرۇش ماھارىتىنى ئۆگىنىۋالدىم. بۇ باسقۇچتا، مەن ئۆزاق داۋالانغان تۇنجى بىمارىم ماشاغا قارىغانىدىم.

ماشا ھەپتىدە ئۈچ قېتىم يېنىمغا كېلەتتى. ئۇ ھەقىقەتەن بىر

مەيدان جاپالىق كۆرەش بولغانىدى. ئۇ مەن تەلەپ قىلغان ھېچقانداق ئىشلىرىنى سۆزلەشكە قوشۇلمايتتى. يەنە كېلىپ، مەن تەلەپ قىلغان شەكىلده سۆزلەشكە قوشۇلمايتتى، بەزىدە تېخى بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلغىلى ئۇنىمايتتى. بەزى تەرەپلەردە، قىممەت قاراشلىرىمىز ئاسمان-زېمىن پەرقلىنەتتى. تىرىشىش ئارقىلىق ئۇ ئۆزىنى بىرەر قۇر تەڭشىدى، مەندىمۇ ئۆزگىرىشلەر بولدى. گەرچە مەن تۇرلۇك ماھارەتلەرگە پىششىق بولساممۇ، بىراق ئۇ ماشىنىڭ ئىلگىرىلىشىگە ھېچقانداق تەسىر كۆرسىتەلمىدى. ماڭا داۋالانغىلى كەلگەندىن باشلاپ، ئۇ ئېچىۋېتىلگەن ئالاقە ئەندىزىسىنى باشلىغانىدى، بىر قانچە ئايدىن كېيىن، ئۇ ئۆزىنىڭ ھەر خىل «قىلىق»لىرىنى سۆزلەپ توختىمايدىغان بولدى. بىر يىلدىن كېيىن، پاراڭ جەريانىدا ئۇ تۇيۇقسىز مەندىن: «سىزنىڭچە مەن ئوڭشىلالمايمەن، شۇنداقمۇ؟» دەپ سورىدى.

مەن پۈرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، دەرھال: «سىزگە قانداق قارايدىغانلىقىمنى بىلگۈڭىز بار ئوخشىمامدۇ؟» دېدىم.

ئۇ شۇنداق ئويلايدىغانلىقىنى ئېيتتى. بىراق مەن نېمە قىلىشنى بىلمەيتتىم، قانداق سېھىرلىك تىل، ماھارەت ياكى پوزىتسىيە ئارقىلىق ئۇنىڭغا ياردەم قىلمەن، بۇنىمۇ بىلمەيتتىم. نېمىشقا بىلگۈڭىز بار؟ ياكى قانداق قاراشتا بولۇشۇمنى ئۈمىد قىلسىز؟ دەپ سورىسام بولاتتى. مېنىڭ قانداق قارىشىم مۇھىم ئەمەس، مۇھىمى ئۆزىڭىزگە قانداق قارىشىڭىزدۇر دېسەممۇ بولاتتى. بىراق مەن قاتتىق تېڭىرقىغانىدىم. ھالبۇكى، ماشا بىر يىلدىن بۇيان ھەپتىدە ئۈچ قېتىم كېلىشتەك قىيىن ئىشنى داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتاتتى، شۇڭا ئۇنىڭغا سەممىي جاۋاب بېرىشىم كېرەك ئىدى.

بىراق بۇنىڭغا نىسبەتەن ھېچقانداق تەييارلىقىم يوق ئىدى. بىر ئادەمگە ئۆزۈمنىڭ سەممىي قاراشلىرىمنى قانداق دېيىشنى مەشىق قىلمىغانىدىم. مەن ئىشلىگەن مەشقلەر ھېچقاچان بۇ خىل شەكىلدىكى ئالاقىنى تىلغا ئالمايتتى. شۇڭا مەن بۇنىڭ مەدھىيەلەشكە تېگىشلىك شەكىل ئىكەنلىكىگە ئاساسىم بار ئىدى، ئېھتىمال كۆپ قىسىم پىسخولوگلار ئۆزىنى بۇ خىل قىيىن مۇھىت ئىچىگە ئېلىپ كىرمىسە

كېرەك. قانداق قىلىشىم كېرەك؟ بىر ئاز جىددىيلەشكەنىدىم. ئاخىرى ئۇنىڭغا: «ماشا، بۇ مەزگىلدە ئالاقىمىزمۇ نورمال ئەمەس. كۆپ قىسىم ۋاقىتلىرىمىزدا قارشىلىشىۋاتىمىز، بۇ خىل قارشىلىشىش بىزنى پەرۋاسىز، جىددىيلىشىدىغان ۋە ئاچچىقلىنىدىغان قىلىپ قويىدى. بىراق قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، سىز چەكسىز تىرىشتىڭىز، ھەر خىل قاتتىقچىلىقلارغا بەرداشلىق بەردىڭىز، بىر قېتىم-بىر قېتىمدىن، بىر ھەپتە-بىر ھەپتىدىن، بىر ئاي-بىر ئايدىن يېنىمغا كەلدىڭىز. ئەگەر سىز قەلب مۇكەممەللىكىنى قوغلاشمايدىغان، قارا كۆڭۈل ئادەم بولسىڭىز چوقۇم بۇنىڭغا بەرداشلىق بېرەلمەيتتىڭىز. مۇشۇنداق قۇربانلىق بېرەلەيدىغان ئادەملەر شىپا تاپالمايدۇ دېسە مەن ئىشەنمەيمەن. جاۋابىم شۇكى، ئوڭشىلالايسىز. ئەمەلىيەتتە، مەن سىزنى ناھايىتى ھۆرمەت قىلىمەن» دېدىم.

دىراماتىك بۇرۇلۇش نۇقتىسى

ئۇزۇن ئۆتمەي، ماشا يېقىنچىلىق قىلىشىدىغان ئون نەچچىدەك يىگىتلىرى ئىچىدىن بىرىنى تاللاپ، مەنىلىك مۇناسىۋەت ئورناتتى. ئاخىرىدا توي قىلدى، تۇرمۇشىمۇ رومانتىك ئىدى. قايتا ئۇجمەكۆكۈللۈك قىلمىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىنى سۆزلەيدىغان بولدى. ئارىمىزدىكى قارشىلىشىشمۇ تەبىئىيلا يوقالدى. داۋالاشمۇ ئۈنۈملۈك بولدى ۋە ئالغا باستى. تەۋەككۈلچىلىكىم تاسادىپىي هالدا ئۇنىڭغا تەسىر قىلدى، ئۇنى ئازابتىن قۇتۇلدۇردى. بۇ داۋالاشنى ئۈنۈمگە ئېرىشتۇرۇپلا قالماي، يەنە داۋالاشنىڭ مۇهىم بۇرۇلۇش نۇقتىسى بولۇپ قالدى.

بۇ نېمىنى ئىپادىلەيدۇ؟ پسىخولوگلار ئۆزىنىڭ كۆزقاراشلىرىنى بىمارلىرىغا مۇۋاپىقلاشتۇرۇش جەريانىدا ئەلۋەتتە ئۇنداق ئەمەس. بىرىنچىدىن، داۋالىغۇچىلار داۋالاش جەريانىدا باشتىن-ئاخىر بىردەك بولۇشى كېرەك، بىمارلارغا سەمىمىي مۇئامىلە قىلىش كېرەك. مەن ماشانىڭ قەيسەرلىكىنى ياقتۇرمەن ۋە قايىلمەن. ئىككىنچىدىن، ئۇنى ياقتۇرۇشۇم ۋە قايىللىقىم ئەھمىيەتكە ئىگە، چۈنكى بىز تونۇشقاندىن بۇيانقى بىر مەزگىلدە، داۋالاشمۇ چوڭقۇرلاشتى. بۇ قېتىملىق بۇرۇلۇش نۇقتىسىنىڭ ماهىيىتى ياقتۇرۇشۇم ۋە قايىللىقىم بىلەن مۇناسىۋەتسىز، بەلكى ئارىمىزدىكى مۇناسىۋەتنىڭ خاراكتېرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى.

هېللىن ئىسىملىك يەنە بىر بىمارىمنى داۋالاۋاتقىنىمدىمۇ، مۇشۇنداق دىراماتىك بۇرۇلۇش نۇقتىسى يۈز بەرگەنىدى. هېللىن ھەپتىدە ئىككى قېتىم كېلەتتى. توققۇز ئايدىن كېيىنكى داۋالاشتا قىلچىلىك ئىلگىرىلەش بولمىدى، مەنمۇ ئامالسىز قالغانىدىم. شۇنچە ئۇزاق ۋاقىت

بىرىەردە تۇرساقمۇ، بىراق ھېللىنىدىكى مەسىلىگە دىياگنوز قويالمىغانىدىم، مەسلىنىڭ قەيەردىلىكىنىمۇ بىلەلمىگەنىدىم.

بىر قانچە ئاخشام ئۇنىڭ ئەھۋالىنى تەتقىق قىلىش ئارقىلىق ھېچقانداق تەسىراتقىمۇ كېلەلمىدىم. بىردىنبىر ئېنىق بولغىنى ھېللىن ماڭا ئىشەنمەيتتى. ئۇ مېنى ھەقىقىي كۆيۈنمىگەندەك، پۇلىنىلا ئېلىۋاتقاندەك ئاغرىناتتى. توققۇز ئايدىن كېيىنكى بىر كۈنى، ئۇ داۋالاش جەريانىدا، ماڭا: «پېك دوختۇر، شۇنچىلىك غېرىبلىقىمنى بىلمەمسىز، ماڭا كۆڭۈل بۆلۈپمۇ قويمايسىز، مېنى نەزىرىڭىزگە ئىلىپمۇ قويمىسىڭىز، سىز بىلەن قانداقمۇ ئالاقە ئورناتقىلى بولسۇن» دېدى.

مەن: «ھېللىن، ئىككىلىمىز نەقەدەر غېرىب، سىزنىڭ قانداق ھېسسىياتتا ئىكەنلىكىڭىزنى بىلمەيمەن، بىراق مەن ئۇنى يىلدىن بۇيان تۇنجى قېتىم مۇشۇنداق بىچارە ئەھۋالغا چۈشۈپ قالدىم. مەن ئەزەلدىن ھېچكىمنى بۇنداق ئۇزاق داۋالمىغانىدىم، ھېچقانچە ئىلگىرىلەش يوق، ئېھتىمال ياخشى دوختۇر بولمىسام كېرەك. يېرىم يولدا توختام قالغۇم يوق، بىراق مېنىڭ ھەقىقەتەن قېيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈپ قويىدىڭىز، ھەمكارلىقىمىزدا نېمە مەسىلە چىققانلىقىنى ھېچ بىلەلمىدىم» دېدىم.

ھېللىنىڭ چرايىدا تەبەسسۇم جىلۋىلەندى، ئۇ:

—سىز ماڭا راست كۆڭۈل بۆلەمسىز؟ —دەپ سورىدى.

—نېمە؟

—سىز ماڭا كۆڭۈل بۆلمىسىڭىز، غېرىبلىشىپ قالمايتتىڭىز،—دېدى ئۇ پەرۋاسىزلارچە.

كېيىنكى پارىڭىمىزدا، ھېللىن ئۆزىنى قاچۇرغان، يالغان ئېيتقان، يوشۇرغان ئىشلىرىنى بىرمۇبىر سۆزلەپ بەردى. بىر ھەپتىگە يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە ئۇنىڭ ئاساسىي ئەھۋالىنى چۈشەندىم، مەسىلىنى تېپىپ چىقىپ، داۋالاش لايىھەسىنى تۈزۈپ چىقتىم.

شۇنىڭغا ئوخشاش، ئىنكاسىمنىڭ ھېللىن ئۈچۈن مەنىلىك تۇيۇلۇشىدىكى سەۋەب شۇكى، ئۇ مۇناسىۋىتىمىزدىن ۋە ئورتاق تىرىشچانلىقىمىزدىن ئۈمىدلەنگەن. داۋالاش ئۇنۇمىنى شۇنداق

خۇلاسلەيمەنكى، ئۇ قانداقتۇر «شەرتسىز ئىلھام» ياكى ئەپسۇن ئەمەس، بەلكى ئادەم بىلەن ئادەم ئارىسىدا سېلىنغان مەبلەغ ۋە مۇھەببەتتۇر. داۋالىغۇچىلار چوقۇم بىمارلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى ۋە ئۆزلۈك تاكامۇللىقى ئۈچۈن خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىشنى خالىشى كېرەك. بەدەل تۆلەش ئۈچۈن بىمارلار بىلەن، ئۆزلۈك بىلەن كۈرەش قىلىشى كېرەك. باشقىچە ئېيتقاندا، يېسىخكىلىق داۋالاشنىڭ مەنىسىگە ھەقىقىي چۆككەندە، سۆيگۈ (مۇھەببەت) نېي ئۇنىڭ مەركىزىي ئامىلىغا ئايلاندۇرالىغاندىلا ئاندىن مۇۋەپپەقىيەت قازىنىدۇ.

پسخولوگنىك مۇھەببىتى

غەربنىڭ پسىخولوگىيە كەسىپىگە ئائىت ئەسەرلىرىنىڭ كۆپىنچىسىدە، سۆيگۈ (مۇھەببەت) دىن ئىبارەت بۇ تېمىغا سەل قارالغان. بىراق ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان بىر نۇقتا، ھىندى دىنىنىڭ كالانلىرى: «مۇھەببەتنى قۇدرەتنىڭ مەنبەسى» سۈپىتىدە كۆرسەتكەن. غەربنىڭ پەقەت پسىخىك داۋالاشنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك-مەغلۇبىيەتلىك بولۇشىنىڭ سەۋەبى توغرىسىدىكى بىر بابىدىلا مۇھەببەت مەسىلىسىنى قىسقىلا تىلغا ئېلىپ ئۆتكەن. ھالبۇكى، ئۇلار پسىخىك داۋالاشنىڭ مۇۋەپپەقىيىتىنى «مېھرىبانلىق» ۋە «ئىلاھىيلىق» ئالاھىدىلىكىگە ئىگە قىلغان. كۆپىنچە ۋاقىتتا، مۇھەببەت تېمىسى بىزنى ئوڭايسىزلاندۇرىدىغاندەك ھېس قىلىمىز. بۇنداق تۇيغۇنىڭ پەيدا بولۇشىنىڭ بىرقانچە تۈرلۈك سەۋەبى بار. بىرى، مەدەنىيىتىمىز ھەقىقىي مۇھەببەت بىلەن رومانتىك مەدەنىيەتنى ئارىلاشتۇرۇپ سۆزلەيدۇ. يەنە بىرى، مۇھەببەتنىڭمۇ ئەقلىيلىككە ئۇيغۇن، ئۆلچىگىلى بولىدىغان «مېدىتسىنا دورىسى»دەك ئېنىق بولۇشىنى ئۇمىد قىلىمىز. پسىخولوگىيەنىمۇ «مېدىتسىنا دورىسى»نىڭ بىرى قىلىشقا كۈچەيمىز. ھالبۇكى، مۇھەببەت بىر خىل مەجھۇل، ئۆلچىگىلى بولمايدىغان، ئۇيغۇنلۇقتىن ھالقىپ كەتكەن نەرسە، ئىلمىي ئانالىزغا تۇيتىن ماس كەلمەيدۇ.

پسىخىك ئانالىزدا، داۋالىغۇچىنىڭ ئارىلىقتىن ھالقىغان ئەنئەنىۋى قاراشنى ساقلاپ قېلىشىمۇ مۇھەببەتنى مۇلاھىزە قىلماسلىقنىڭ سەۋەبىنىڭ بىرى. فرىئودنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى بۇ نۇقتىنى ئۇنىڭدىن ئاشۇرۇپراق تەكىتلەيدۇ. بۇ خىل ئەنئەنىگە ئاساسلانغاندا، بىمارنىڭ

پسخولوگقا بولغان مۇھەببتى «ھىستېرىيە»گە تەۋە قىلىنىدۇ، يەنە كېلىپ، بۇ ئىككى خىل ئەھۋالنى بىنورمالىق دەپ قارايدۇ. بۇ پەقەت مەسىلە پەيدا قىلىشتۇر، ھەرگىزمۇ مەسىلىنى ھەل قىلىش ئەمەس، شۇڭا قاتتىق تىرىشچانلىق كۆرسىتىشكە توغرا كېلىدۇ.

ئەمەلىيەتتە بۇ خىل كۆزقاراش تولىمۇ بىمەنىدۇر. پسخولوگنىڭ داۋالاش ئىنتىزامىغا بويسۇنۇشى، ھەمكارلىق ئاساسىدا داۋالىشى، ئۆگىنىشى ۋە داۋالاش جەريانىدا بىمارلارغا مۇھەببەت ئاتا قىلىشى ھېچقانداق بىنورمال ئىش ئەمەس. پسخىكىلىق داۋالاش جەريانى نۇرغۇن جەھەتلەردىن ئېلىپ ئېيتقاندا، سۆيگۈ ئارقىلىق داۋالاش جەريانى دەپ قارىلىدۇ. پسخولوگنىڭ بىمارنى ياخشى كۆرۈشى بەئەينى ئاتا-ئانىلارنىڭ ئۆز پەرزەنتلىرىنى ياخشى كۆرگىنىگە ئوخشايدۇ.

نۇرغۇن مىساللاردا، بالا يېتىلىش ۋە تەربىيەلىنىش جەريانىدا ئاتا-ئانىسىنىڭ سۆيگۈسىنىڭ كەملىكى ياكى ئاتا-ئانىسىنىڭ سۆيگۈسىگە ئېرىشەلمەسلىكى سەۋەبلىك پسخىك كېسەلگە گىرىپتار بولىدۇ. شۇڭا، پسخىك داۋالاش جەريانىدا، داۋالىغۇچى بىمارلارنى مەلۇم دەرىجىدىكى مۇھەببەتنىڭ ئىللىقلىقىنى ھېس قىلدۇرۇش ئارقىلىق داۋالاش ئېلىپ بېرىشى كېرەك بولىدۇ. ئەگەر پسخولوگ بىمارلارنى چىن يۈرىكىدىن ياخشى كۆرۈپ داۋالىمىسا، ئۇنداقتا داۋالاشنىڭ ھەقىقىي ئۇنۇمى بولۇشى ناتايىن. بىر پسخولوگ مەيلى قانچىلىك مەشىقلەرگە قاتنىشىشىدىن قەتئىينەزەر، ئەگەر ئۇ بىمارىغا ھەقىقىي سۆيگۈسىنى بېغىشلىمايدىكەن ۋە ئۆزلۈكىگە تەسىر قىلالمايدىكەن، ئۇنداقتا داۋالاشنىڭ نەتىجىسىدە ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولمايدۇ.

مۇھەببەت بىلەن جىنسىيەتنى پەرقلەندۇرۇش

مۇھەببەت بىلەن جىنسىيەت يېقىن مۇناسىۋەتكە ئىگە بولغاچ، پىسخولوگلار بىمارلىرىنىڭ جىنسىيەتكە ئائىت قاراشلىرى بىلەن ئورتاقلاشمىسا بولمايدۇ. يەنە كېلىپ، بۇ تېما يېقىندىن بۇيان تاراتقۇلارنىڭ دىققىتىنى تارتماقتا. پسىخىكىلىق داۋالاشتا، مۇھەببەت بىلەن يېقىنچىلىق ئۆزئارا ماھىيەتلىك مۇناسىۋەتكە ئىگە بولغاچقا، بىمار بىلەن پسىخولوگ ئارىسىدا كۈچلۈك جىنسىيەت ھەۋىسىنىڭ شەكىللىنىشىدىن ساقلانغىلى بولمايدۇ. يەنە كېلىپ، تەننىڭ مۇناسىۋەتلىششىگە كېلىدىغان بېسىم تېخىمۇ چوڭ بولۇشى مۇمكىن. مېنىڭچە، بىمارلىرى بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق كەسپداشلىرىغا جەڭ ئېلان قىلغان پسىخولوگلار ھامان بۇ تەرەپتىكى بېسىمنىڭ نەقەدەر ئېغىرلىقىنى ھېس قىلماي قالمايدۇ. باشقىسىنى قويۇپ تۇرايلى، ئەگەر مەن تەتقىق قىلىش ۋە ئويلىنىش ئارقىلىق، بىمارلىرىم بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزگەندىلا ئۇلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىدىغانلىقىنى بايقىغان بولسام، چوقۇمكى، ئىككىلەنمەي بۇ يولنى تاللىغان بولاتتىم.

بىراق، 15 يىللىق كەسپىي تەجرىبە جەريانىمدا، بۇ خىل ئەھۋالغا ئۇچرىمىدىم. يەنە كېلىپ، بۇ خىل ئەھۋالنىڭ كۆرۈلۈشىمۇ مۇمكىن ئەمەس. چۈنكى خۇددى يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكەندەك، ياخشى پسىخولوگ چوقۇمكى، ئاتا-ئانىنىڭ رولىنى ئالىدۇ، ياخشى ئاتا-ئانا ئۆزىنىڭ پەرزەنتلىرى بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزمەيدۇ. ناھايىتى ئېنىقكى، ئاتا-ئانىلارنىڭ مەسئۇلىيىتى بالىلارنى يارىملىق تەربىيەلەش، ھەرگىزمۇ ئۇلار ئارقىلىق جىنسىي ھەۋىسىنى قاندۇرۇش ئەمەس. ئاتا-ئانىلار

بالىلارنىڭ مۇستەقىللىقىنى قوغلىشىشىغا ئىلھام بېرىشى كېرەك. پسىخولوگلار شۇنىڭغا ئوخشايدۇ. داۋالىغۇچى جىنسىي ھەۋىسىم ئۇچۇن ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ مۇستەقىللىقىغا ئىلھام بېرىش ئۇچۇن بىمارلىرىم بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزدۇم دېسە، چوقۇمكى باشقىلارنىڭ ئىشەنچىسىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ.

نۇرغۇن بىمارلار، بولۇپمۇ جىنسىيەت مەسىتانىلىرى ئاتا-ئانىسى بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى جىنسىي پائالىيەتكە ئايلاندۇرىۋالىدۇ. ئېنىقكى، بۇ ئۇلارنىڭ ئەركىن ياشىشىغا ۋە تاكامۇللىشىشىغا توسالغۇ بولىدۇ. ھازىرقى نەزەرىيەلەر ۋە قىسمەن دەللىلەر شۇنى كۆچلۈك ئىسپاتلىدىكى، داۋالىغۇچى بىلەن ئۇ خىل بىمارلار ئارىسىدىكى جىنسىي مۇناسىۋەت پەقەت بىمارلارنىڭ مۇستەقىل ياشاشىنى ئۆگەنمىگەنلىكىدىن بولغان. ھالبۇكى، بۇ خىل مۇناسىۋەت ھەقىقىي مەنىدىكى «تەننىڭ قوبۇللاش باسقۇچى»غا تەرەققىي قىلالمايدۇ. داۋالىغۇچىلارنىڭ بىمارلىرى بىلەن «مۇھەببەتلىششى» ئۇلار ئۇچۇن پايدىسىز، چۈنكى ئىلگىرى ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك، مۇھەببەت ئۆزلۈك چېگرالىنى بۇزۇپ تاشلايدۇ. شەخسىلەر ئارىسىدىكى مۇستەقىللىق تۇيغۇسىمۇ شۇنىڭغا ئەگىشىپ ئاجىزلايدۇ.

داۋالىغۇچىلار بىمارلىرى بىلەن «مۇھەببەتلەشكەندە»، ئوبيېكتىپ كۆزقاراشلاردىن ساقلىنىشى تەس، يەنە كېلىپ، ئۆزىنىڭ ئېھتىياجى بىلەن بىمارنىڭ ئېھتىياجىنى ئايرىش تەسلىشىدۇ. داۋالىغۇچى ئۆز بىمارىنى ياخشى كۆرسىمۇ، ئۇنىڭ بىلەن «مۇھەببەتلەشسە» بولمايدۇ. ھەقىقىي مۇھەببەت سۆيۈلگۈچىنىڭ مۇستەقىللىقىغا ھۆرمەت قىلىشتۇر. ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ تەمىنى بىلدىغان داۋالىغۇچىلار بىمارلارنىڭ ھاياتى بىلەن ئۆزىنىڭ داۋالاش پىلانىنىڭ ئايرىمىلىقىنى ئېتىراپ قىلىدۇ ۋە بۇ پاكىتنى قوبۇل قىلالايدۇ. بىر قىسىم داۋالىغۇچىلار، داۋالاش ۋاقتىدىن باشقا چاغدا ئۇچراشماسلىق كېرەك دېگەننى تەشەببۇس قىلىدۇ. مەن ئۇلارنىڭ مەيدانىغا ھۆرمەت قىلساممۇ، بىراق ئۇنداق قىلىشنىڭ زۆرۈرىيىتى يوق دەپ قارايمەن.

گەرچە ئىلگىرى بىر قېتىم بىمارىم بىلەن ئۇچرىشىپ، كۆڭۈلسىز ئاقىۋەتكە قالغان بولسامۇ، بىراق باشقا بىمارلىرىم بىلەن نورمال ئىجتىمائىي ئالاقىدە بولۇپ كەلدىم. ئۇلارمۇ مەن بىلەن ئۇچرىشىپ تۇرسا تېخىمۇ ياخشى نەرسىلەرگە ئېرىشىدىغانلىقىنى ئېيتىشتى. ئۇلار يەنە يېقىنلىرىنى مېنىڭ داۋالىشىم ئۈچۈن تونۇشتۇرۇشتى. مېنىڭچە، داۋالاش ئاخىرلاشقاندىن كېيىنمۇ، بىمارلار بىلەن ئۇچرىشىپ تۇرۇش بىر ياخشى باسقۇچ، سەمىمىي پوزىتسىيەلەر تېخىمۇ ئېنىق نامايان بولىدۇ. داۋالىغۇچى چوقۇم ئۆزى ھەققىدە چوڭقۇر ئويلىنىشى كېرەك، بىمارلارنىڭ رازىلىقىنى مەقسەت قىلىش كېرەك، بىمارغا زىيانكەشلىك قىلىدىغان ئىشلارنى قىلماسلىقى كېرەك.

مەن ئەنئەنىۋى نەزەرىيەلەرگە (پىسخىك داۋالاش جەھەتتىكى) قارشى چىقىپ، پىسخىك داۋالاشنى بەئەينى مۇھەببەتنى مەبلەغ قىلىپ سېلىش جەريانى دەپ شەرھلىگەنىكەنمەن، ئۇنداقتا، مۇھەببەتنىڭ پىسخىك داۋالاشتا ئۇنۇمى بارمۇ-يوق دېگەنلەرنىمۇ ئويلىشىشىم كېرەك. ئەگەر ھەقىقىي مۇھەببىتىم ئارقىلىق ئايالىم، پەرزەنتىم، ئاتا-ئانام، دوستلىرىمنىڭ قەلبىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشىگە ۋە ئۆزلۈكىنى تاكامۇللاشتۇرۇشىغا سەۋەب بولسام، بۇمۇ پىسخىكىلىق داۋالاش ھېسابلىنامدۇ؟ جاۋابىم شۈكى، ئەلۋەتتە شۇنداق. ئەگەر ھازىر ئايالىم خىيالىيلىقلا، چۈشكۈنلۈككە، مەنسىزلىككە، ئەنسىزلىككە ياكى باشقا قىينىچىلىقلارغا دۇچ كەلسە، مەن چوقۇمكى، ئۇلارنىڭ ئۆزلۈكىنى تاكامۇللاشتۇرۇشىغا ياردەم بېرىمەن، ئەھۋالىنى ياخشىلاشقا تىرىشىمەن، خۇددى ماڭا پۇل تۆلەپ داۋالانغىلى كەلگەن بىمارلىرىمغا قارىغىنىمغا ئوخشاش.

مەن كەسپىي تۇرمۇش بىلەن شەخسىي تۇرمۇشنى ئىككىگە ئايرىۋېتىشنى خالىمايمەن. ئەجەبا ئائىلەمدىكىلەرنىڭ ۋە دوستلىرىمنىڭ مەن بىلەن تۇزگەن داۋالاش توختىمى بولمىغانلىقى، ماڭا داۋالاش ھەققى تاپشۇرمىغانلىقى ئۈچۈن ئۆزۈمنىڭ تېخنىكامنى، بىلىمىمنى ۋە مۇھەببىتىمنى ئايىسام قانداق بولىدۇ؟ ئەلۋەتتە بۇ ئۇنداق ئىش ئەمەس.

ئەگەر مەن ھەر بىر پۇرسەتنى چىڭ تۇتماي، ماھارىتىمنى چىقارماي، سۆيگەن ئادەملىرىمگە مۇھەببەت ئاتا قىلمىسام، يارەدەم بەرمىسەم، قەلبىنىڭ مۇكەممەللىشىشگە ھەمدەم بولمىسام، قانداقسىگە بىر ياخشى دوست، ياخشى ئاتا، ياخشى بالا ھېسابلىناي؟ مۇشۇ نۇقتىنى تەكتىلىگىنىمگە ئوخشاشلا، مەن بارلىق كىشىلەرنىڭ مۇشۇنداق قىلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

بەزىدە باللارنىڭ ئەيىبلەشلىرى بەك ئوچۇق ۋە چالا بولسىمۇ، بىراق ئوتتۇرىغا قويغان مەسىلىلىرى تولىمۇ دەل بولىدۇ، بۇ جەھەتتە مەن ناھايىتى كۆپ ئۇنۇمگە ئېرىشكەن. ئايالىمنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشلىرىمۇ ماڭا چەكسىز تونۇشلارنى ئاڭقىرغۇزغان. ئەگەر دوستلىرىم ھاياتىمغا باھالارنى بېرىپ تۇرمىغان بولسا، مەنمۇ بىر ئىزدا توختاپ قالغان بولاتتىم. ئۇلارنىڭ مۇھەببىتى ۋە تەنقىدى بولمىغان بولسا، مەنمۇ ئۆلارنى دوست تۇتمىغان بولاتتىم. بۇلارنىڭ يارەمى بولمىغان بولسا، مېنىڭ ئىزدىنىشلىرىمۇ ئالغا باسمىغان بولاتتى. مۇھەببەت ئۇستىگە قۇرۇلغان بارلىق مۇناسىۋەت دەل پىسخىك داۋالاش دائىرىسىدىكى مۇناسىۋەتتۇر.

مۇھەببەت مىستېتىزمى

مەن باشتىمۇ تىلغا ئالغانىدىم، مۇھەببەت بىر خىل مىستېتىك (سوپىستىك) تېمىدۇر، ھالبۇكى، ئىزچىل سەل قارالغان تېمىدۇر. بىز ھازىرغا قەدەر تىلغا ئالغان مەسىلىلەرنىڭ جاۋابى ئاللىقاچان تېپىلىپ بولغانىدى، بىراق جاۋابنى تېپىش قېيىن بولغان يەنە نۇرغۇن مەسىلىلەرمۇ بار.

مەسىلەن ئېيتساق، ئۆزىنى باشقۇرۇش چوقۇمكى مۇھەببەت ئاساسىغا قۇرۇلۇشى كېرەك، بۇنىڭدىن گۇمانلىنىش ھاجەتسىز. بىراق مۇھەببەت زادى قەيەردىن كېلىدۇ؟ بۇ يەنىلا جاۋابسىز بىر سوئال. بۇ سوئالنى سورىغان ۋاقتىمىزدا، يەنە «نېمىشقا مۇھەببەت بۇنچە كەمچىل؟» دەپ سوراشقا ھەقلىقمىز. بىز باشتا پسىخىكىلىق كېسەللىك سەۋەبىدىن مۇھەببەتنىڭ يېتەرسىز بولىدىغانلىقىنى، ئەممىا ئۇنىڭ پسىخىكىلىق داۋالاشتىكى مۇھىم قورال ئىكەنلىكىنى كۆرسەتكەنىدۇق. ئەگەر مۇشۇنداق بولسا، نېمىشقا بەزى يېتىلىشلەر مۇھەببەت مۇھتىدا بولمايدۇ. پەرۋاسىزلىققا ۋە پارتلاشقا يۈزلىنەلەيدىغان ئادەم چوقۇمكى ئۆزىنىڭ باللىقىدىن ھالقىيالايدۇ. ھەتتا بەزىدە پسىخىكىلىق داۋالاش جەريانىدىكى مۇھەببەتكە موھتاج بولماي، يېتىلىشىمۇ ساغلام بولىدۇ، ھەتتا تېخىمۇ مۇكەممەل بولىدۇ؟ پسىخولوگلار بىر قەدەر يېنىك پسىخىك بىمارلارنى شۇنچە تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ داۋالىسىمۇ، قىلچىلىك پايدىسى بولمايدۇ؟

مەن ئەڭ ئاخىرىدىكى «تەبىئەتتىن ھالقىغان مۆجىزە» ناملىق بابتا، بۇ سوئاللارنىڭ جاۋابنى مۇلاھىزە قىلىمەن. مېنىڭ تىرىشچانلىقىم

هېچكىمنى رازى قىلالماسلىقى مۇمكىن، بىراق ئۇنىڭ كىشىلەرگە ئازراق ئىلهام بولۇشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

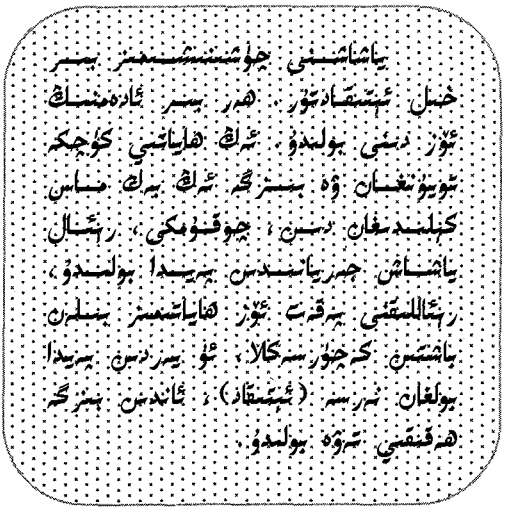
مەن مۇھەببەتنى مۇلاھىزە قىلغاندا، قالدۇرۇپ قويغان يىكى ئادەتتىكىچە تەسۋىرلەپ قويغان بىر قانچە مەسىلە بار. جانانىم تۇنجى قېتىم ئالدىمدا يالىڭاچلىنىپ، مېنى ئۆزىگە قاراشقا ئىلهاملاندۇرغاندا، قەلبىمگە بىر خىل سېزىم — ئەيمىنىش تولىدۇ. بۇ نېمە ئۈچۈن؟ ئەگەر جىنسىيەت بىر خىل ماهىيەت (ئەسلىي ئىقتىدار) بولسا، مەن ئۇنىڭغا تاشلانسام ۋە چېقىلسام ئاندىن تۇغرا بولاتتىم. ئاددىي هالدىكى جىنسىيەت ئېچىرقىشى پەقەت ئىرقىي (مىللەت) كۆپىيىشىنى شەكىللەندۈرىدۇ، خالاس. ئەيمىنىشىنىڭ نېمە پايدىسى؟ جىنسىيەت بۇنداق مۇرەككەپ ئامىلنى نېمىشقا شۇنچە هۆرمەت قىلىدۇ؟ يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن هالدا سورىساق، گۈزەللىك نېمىگە ئاساسەن بېكىتىلىدۇ؟

مەن ئىلگىرى هەقىقىي مۇھەببەتنىڭ ئوبيېكتى چوقۇمكى **ئادەم** دېگەنىدىم. چۈنكى پەقەت ئادەمنىڭ ئېڭى (قەلبى) لا، ئاندىن مۇكەممەللىشىش ئىقتىدارىغا ئىگە ئىدى. بىراق بىرىنچى دەرىجىلىك هەيكەلتىراشنىڭ ئۆز ئەسىرىگە شۇنچىلىك ئەجىر قىلىشنى (پۈتۈن زېهنى بىلەن كىرىشىشنى) قانداق چۈشىنىمىز؟ يەنە ئوتتۇرا ئەسىرلەردىكى ئەڭ نادىر ئەسەر مەريەم هەيكىلىنىچۇ؟ يىكى دېلىپ ياسىغان يۇنان جەڭ هارۇنچىسىنىڭ هەيكىلىنىچۇ؟ ئەجىبا بۇ خىل جانسىز ئەسەرلەر ئاپتورى تەرىپىدىن سۆيۈلمەمدۇ؟ ئەجەبا ئۇلارنىڭ گۈزەللىكى ئاپتورنىڭ مۇھەببىتىدىن كەلمىگەنمۇ؟ يەنە تەبىئەتنىڭ گۈزەللىكى (بىز ئۇنى يەنە دۇنيا دەپمۇ ئاتايمىز) لوگوسلۇقمۇ (قانۇنىيەتكە ئىگىمۇ)؟ گۈزەللىك ۋە خۇشاللىق ئالدىدا، بىز نېمىشقا هەيرانلىق ۋە زىددىيەتلىك توقۇنۇشتا قالىمىز؟ بىر قانچە مۇزىكىدىن نېمىشقا شۇنچە تەسىرلىنىمىز؟ ئوپېراتسىيەدىن چىقىپ، ئۆيگە كەلگەن تۇنجى ئاخشىمى پولدا سوزۇلۇپ يىتقىنىمىزنى كۆرگەن ئالتە ياشلىق ئوغلىمىز يۇگۇرۇپ كېلىپ، مۇرىلىرىمىزنى ئۇۋۇلاپ قويغاندا نېمىشقا كۆزلىرىمىز نەملىشىدۇ؟

ئېنىقكى، مۇھەببەتنىڭ يەنە بىر قانچە خىل چۈشىنىكسىز قاتلىمى بار، ھېچكىم ئاخىرىنى چىقىرالمىغان. مەن بۇ جەھەتتىكى مەسىلىلەرگە جەمئىيەت بىيولوگىيەسىي جاۋاب بەرسۇن دېمەيمەن. ئادەتتىكى پسىخولوگىيەنىڭ بىزنى ئۆزلۈك چېكىگە مۇناسىۋەتلىك بىلىملەر بىلەن تەمىنلەپ بېرىشىمۇ ناھايىتى چەكلىك. بۇ خىل ئىشلارنى ئەڭ بەك چۈشىنىدىغىنى ئاشۇ خىل قەلب دىنىي مىستېكىزمچىسىدۇر. بۇ خىل سوئاللارغا جاۋاب تېپىش ئۈچۈن، بىزنىڭ يەنىلا دىن ساھەسىگە مۇراجىئەت قىلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ.

تۆۋەندە مەن دىندا ساقلانغان قاتلاملىق مەسىلىلەرنى باش تېما قىلىپ، چەكلىك شەكىل ئارقىلىق، دىن بىلەن ئادەم بولۇش جەريانىنىڭ مۇناسىۋىتىنى مۇلاھىزە قىلىمەن. ئەڭ ئاخىرىدا، تەڭرىنىڭ مېھرىبانلىقى ھادىسىسىنى ۋە ئۇنىڭ بۇ جەريانىدىكى رولىنى بايان قىلىمەن. تەڭرىنىڭ مېھرىبانلىقى ئۇقۇمى نەچچە مىڭ يىللاردىن بۇيان، دىندا ناھايىتى ئومۇملاشقان. بىراق پسىخولوگىيەنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان پەن ساھەسىدە، ئۇ ناھايىتىمۇ ناتونۇش. ئەھۋال مۇشۇنداق بولغانىكەن، ئىنسانىيەتنىڭ يېتىلىش جەريانىنى چۈشىنىش ئۈچۈن، ئاۋۋال تەڭرىنىڭ مېھرىبانلىقى ھادىسىسىنى چۈشىنىش كېرەك دەپ قارايمەن. مەن كېيىنكى بابنىڭ پسىخولوگىيە ۋە دىندىن ئىبارەت ئىككى ساھە ئورتاق دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرگە ئازراق پايدىسى بولۇشنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئۇچىنچى باب قەلبىمزدىكى دىن

ياشاشىنى جۇشقۇنلۇق بىلەن
خىل ئىستىقادتۇر. ھەر بىر ئادەمنىڭ
ئۆز دىنى بولىدۇ. ئۇلۇغ ھاياتىي كۈچكە
تۇيۇنغان ۋە بىزگە ئۇلۇغ بىلىم ماسىن
كېلىدىغان دىن، چوقۇمكى، رېئال
ياشاشىن چىرىيالىدىن بېرىدا بولىدۇ،
رېئاللىقنى بىرقەت ئۆز ھاياتىمىز بىلەن
باشتىن كەچۈرسەكلا، ئۇ بىردىن بىرىدا
بولغان نەرسە (ئىستىقاد)، ئاندىن بىزگە
ھەقىقىي تۇرۇپ بولىدۇ.

دۇنيا قاراشنىڭ ئىپادىلىنىشى

ئىنتىزام، مېھرىبانلىق ۋە ھايا‌تلىق تەجرىبىلىرىنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ، ئىنسانىيەتنىڭ دۇنيانى ۋە ئۆز ئورنىنى چۈشىنىشىمۇ ئاشىدۇ ھەمدە تەڭ قەدەمدە مۇكەممەللىككە يۈزلىنىدۇ. بىراق، تالانت ۋە مۇھىتنىڭ پەرقلىقى سەۋەبلىك، ھەرقايسىسىنىڭ ھاياتلىق تەجرىبىسىنىڭ كەڭرىلىكى ۋە چوڭقۇرلۇقى ئوخشاشمايدۇ.

ياشاشنى چۈشىنىش بىزنىڭ دىنىمىزدۇر. چۈنكى ھەرقانداق بىر ئادەمنىڭ ئازدۇر-كۆپتۇر، مەيلى تار ياكى كەڭ بولسۇن، ياشاش بىلىشى بولىدۇ. شۇڭا، ھەربىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە خاس دىنى بار دېيىشكە بولىدۇ. گەرچە ناھايىتى ئاز ئادەملەر مۇشۇنداق ئويلىسىمۇ، بىراق بۇ مۇھىم بىر ئەمەلىيەت: ھەر بىر شەخسنىڭ ئۆز دىنى (ئېتىقادى) بولىدۇ.

بىز ھەمىشە دىنىڭ نېمىلىكىنى ناھايىتى تار مەنىدە چۈشىنىۋالىمىز. دىنىي مەلۇم مىستېكىلىققا ئىشىنىش دەپ قارايمىز، ھەتتا مەلۇم تەقدىرداشلار بىلەن بىر ئېقىمغا تەۋە بولۇش ياكى مەلۇم دىنىي مۇراسىملارنى ئۆتكۈزۈش دەپ قارىۋالىمىز. چېركاۋ (ئىبادەت ئورۇنلىرى) غا بارمىسا، ياكى ئالاھىدە كۈچكە ئىشەنمىسە، ئۇنى «دىنسىز» دەپ ئەيىبلەيمىز. بىز يەنە بەزى ناتونۇشلارنىڭ «بۇددا دىنى ھەقىقىي دىن ئەمەس»، «بىر ئىلاھلىق دىنلاردا دىنىي تەركىب يوق» ياكى «مىستېتىزم بىر تۈرلۈك پەلسەپە، ھەرگىزمۇ دىن ئەمەس» دېگەنلەرنى ئاڭلىغان.

بىز دىنىي ئاددىيلاشتۇرۇشقا ۋە يەككىلەشتۇرۇشكە كۆنۈپ قالغان. شۇنداق بولسا، نېمىشقا تۈپتىن ئوخشىمايدىغان ئىككى ئادەم ئوخشاش خرىستىيان مۇخلىسى بولىدۇ، بىر ئاتېزم (خۇداغا ئىشەنمىگۈچى) چى،

نېمىشقا كاتولىك دىنىغا سېلىشتۇرغاندا، خرىستىيان دىنىغا بەكرەك ھۆرمەت قىلىدۇ، بۇلار ئادەمنى بەك گاڭگىرىتىدۇ.

پىسخىك مەسلىھەت بېرىۋاتقان ۋاقىتلىرىمدا، بىمارلارنىڭ دۇنيا قارىشىدا پەرۋاسىزلىق پوزىتسىيەسىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى بايقىغانىدىم. بۇنداق بولۇشنىڭ سەۋەبلىرى بەك جىق، ئۇلار ئاساسەن، ئەگەر بىمارلار ئۆزىنىڭ ئىلاھقا ئىشەنمەيدىغانلىقى ۋە دىنىي مۇراسىملارغا قاتناشمايدىغانلىقى سەۋەبلىك، ئۆزىنىڭ دىنىغا ئىشەنمەيدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلسا، بۇ مەسلىنى يەنە ئىچكىرىلەپ تەھلىل قىلىشنىڭ ھاجىتى يوق دەپ قارايدۇ. ئەمەلىيەتتە ھەربىر ئادەمدە ئوبيېكتىپ دۇنياغا نىسبەتەن مۇئەييەن كۆزقاراش ۋە ئەقىدە بولىدۇ، پەقەت دېيىشنى خالىمايدۇ، خالاس.

بىمارلار دۇنيانى مەنسىز دەپ قارامدىغاندۇ ياكى مەنىلىك دەپ قارامدىغاندۇ؟ ئۇلار دۇنيانى ئادەم يەيدۇ دەپ ئويلامدۇ-ياقمۇ؟ پەقەت ئوقۇبەت ئىچىدىكى ئادەملا ئەڭ قەيسەر بولامدۇ؟ دۇنيا مېھرىبانلىققا تولغانمۇ-ئەمەسمۇ؟ ھەر قانداق ۋاقىتتا ياردەمگە ئېرىشكىلى بولامدۇ؟ ئوقۇبەتنىڭ ھەممىسى ھەسرەتلىكمۇ؟ ئۇلار دۇنيانى ئۆزىگە قەرز دەپ ئويلامدىغاندۇ؟ ياكى دۇنيانى بىر خىل مۇتلەق قانۇنىيەتكە ئىگە، ئۇنىڭغا خىلاپلىق قۇلغۇچىلار جازالىنىدۇ دەپ قارامدىغاندۇ؟

ئادەتتە ئادەملەرنىڭ دۇنيا قارىشى ئوخشاش بولمايدۇ. پسىخىكىلىق داۋالاش جەريانىدا، پسىخولوگلار بىمارلارنىڭ دۇنيا قارىشى بىلەن يېقىندىن ئۇچرىشىدۇ، شۇڭا ئۇلار كۆپرەك تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەك. بىمارلارنىڭ مەسلىسى پسىخولوگلارنىڭ دۇنيا قارىشى بىلەن ئايرىلالماس زىچ مۇناسىۋەتكە ئىگە. داۋالاشمۇ دۇنيا قاراشنىڭ يېتەكچىلىكىگە موھتاج. شۇڭلاشقا، مەن دائىم ئوقۇغۇچىلىرىمغا: «بىمارلار ھېچقانداق ئېتىقاد (دىن)قا ئىشەنمەيمەن دېگەن تەقدىردىمۇ، ئۇلارنىڭ دىنىنى ئېنىق بىلۈۋېلىشقا تىرىشىڭلار» دەيمەن.

ئادەتتە، بىر ئادەمنىڭ دىنى ۋە دۇنيا قارىشىنىڭ مەلۇم تولۇقلاش مىقدارىنى ئۆتەيدىغان قىسمى ئۇنىڭ يوشۇرۇن ئاڭ (ئاڭسىزلىق) قاتلىمىدا

تۇرغان بولىدۇ. بىمارلارنىڭ كۆپىنچىسى ئۆزىنىڭ قانداق دۇنيا قاراشقا مايىللىقىنى ھېس قىلالمايدۇ. بەزىدە ئۇلار مەلۇم دىنغا ئىشەنگەندەك قىلسىمۇ، بىراق ئۇلارنىڭ ئىشىنىۋاتقىنى ئۇ دىنغا تۇپتىن ئوخشىمايدىغان باشقىچە بىر نەرسىلەر بولىدۇ.

50 سىدوك سانائەت ئىنژېنېرى، كەسپىدە مۇۋەپپەقىيەت قازانغان. ياشلاردىن ئاشقاندا، تۇيۇقسىز بىزارلىق ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالغان. گەرچە ئۇنىڭ خىزمىتى ناھايىتى ئوڭۇشلۇق بولسىمۇ، ئومۇمنىڭ ئېتىراپىغا ئېرىشكەن غايىۋى ئەر ۋە ئاتا بولسىمۇ، بىراق ئۆزىنى ھېچقانداق قىممىتى يوق بىر ئادەم دەپ ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالغان. ئۇ: «مەن ئۆلسەملا، بۇ دۇنيا تېخىمۇ ياخشى بولۇپ كېتىدۇ» دەيدىكەن. يەنە كېلىپ، ئىلگىرى ئىككى قېتىم ئۆلۈمالماقچىمۇ بولغان. ھەرقانداق بىر نەسىھەتمۇ ئۇنىڭ ئۆزىنى خاتا تونۇۋېلىشىنى ئۆزگەرتەلمىگەن. ھەمىشە ئۈيقۇسىزلىق ۋە خاتىرجەمسىزلىنىشتىن ئىبارەت ئىككى خىل كېسەللىك ھالىتىدە ئۆتكەن. سىدوك ھەر قېتىم يېمەكلىكنى يۇتۇۋاتقاندا، بوغۇزىغا بىر نەرسە قاپلىشىپ قالغاندەك ھېس قىلىدىكەن، شۇڭا داۋاملىق سۇيۇق تاماقلارنى يەيدىكەن، بىراق رېنتگېن ۋە باشقا تەكشۈرۈشلەردە ئۇنىڭدىن ھېچقانداق مەسىلە كۆرۈلمەيدىكەن.

سىدوك ئۆزىنىڭ دىنىدىن قىلچىلىك ئاغرىنمايدىكەن. ئۇ ئۆزىنى ئاتېزمچى، ئىلىم-پەن قارىشىغا ئېگە دەپ قارايدىكەن. ئۇ: «مەن پەقەت كۆرگىلى بولىدىغان ۋە تۇتقىلى بولىدىغان نەرسىلەرگىلا ئىشىنىمەن، ئەگەر ئادەملەرنى سۆيىدىغان بىر خۇدانىڭ بارلىقىغا ئىشىنىش كېرەك بولسا ۋە ئۇنىڭ ماڭا پايدىسى بولسىمۇ، مەن بۇ خىل يالغانچىلىقنى كېچىكمىدىن جىق ئاڭلاپ كەتتىم، ئەمدى ھەرگىزمۇ ئالدانمايمەن» دەيدۇ. ئۇنىڭ بالىلىقى، ئامېرىكىنىڭ غەربىي قىسمىدىكى كونسېرۋاتىپ رايوندا ئۆتكەن. ئاتىسى خرىستىيان دىنى ئەسلىيەتچىلىك ئەقىدىسى ئېقىمىنىڭ باستىرى ئىدى. ئانىسىمۇ تەقۋادار مۇناخ ئىدى. ھالبۇكى، سىدوك ھەمىشە ئائىلىسى ۋە دىن بىلەن مۇناسىۋىتىنى ئۈزۈشكە پۈرسەت ئىزدەيتتى.

يوشۇرۇن ئاڭنىڭ غوجايىنى بولۇش

پىسخىكىلىق داۋالاشنى قوبۇل قىلىپ بىرقانچە ئايدىن كېيىن، سىدوك مۇنداق بىر چۈشىنى سۆزلەپ بەردى: «باللىقىمغا قايتىپ مىسسوريدىكى كونا ئۆيىمىزگە بېرىپ قاپتىمەن، ئېھتىمال ئۆسمۈرلۈكۈم بولسا كېرەك دەپ ئويلايتتىم، بىراق ھازىرقى يېشىمنى ئېنىق بىلەتتىم. بىر كۈنى كەچتە، بىر ئەر بىزنىڭ بىناغا كىرىپ، ھەر بىر ئادەمنىڭ كانىيىنى ئۇزۇۋەتكۈدەكمىش. مەن ئەزەلدىن بۇنداق ئادەمنى كۆرۈپ باقمىغان، بىراق ئۇنىڭ كىملىكىنى بىلگۈدەكمىشمەن. ئۇنى تولۇق ئوتتۇرىدىكى ساۋاقدىشىمنىڭ ئاتىسى دەپ ئويلايتتىم. چۈش شۇ يەرگە كەلگەندە ئاخىرلاشتى. ناھايىتى قورققان ھالدا ئويغىنىپ كەتتىم. چۈنكى مەن ئۇنىڭ بىز ئىككىمىزنىڭمۇ كانىيىنى ئۇزۇۋېتىدىغىنىنى بىلەتتىم.»

مەن سىدوكنىڭ چۈشىدىكى ھېلىقى ئەرگە مۇناسىۋەتلىك بارلىق ئۇچۇرلارنى ماڭا سۆزلەپ بېرىشنى تەلەپ قىلدىم. ئۇ: «ئەمەلىيەتتە سۆزلىگۈدەك بىرەر ئىشمۇ يوق، مەن ئۇنى ئەسلا تونۇمايمەن. پەقەت بىر قانچە قېتىم ئۇنىڭ قىزىنى ئاپىرىپ قويغاندا ياكى ئالغىلى بارغاندا، گەرچە بۇ ھەقىقىي ئۇچرىشىش بولمىسىمۇ، ئۇنىڭ ئۆيىگە بارغانىدىم، بىراق ئۇنى كۆرۈپ باقمىغانىدىم» دېدى. ئۇ سۆزلەپ شۇ يەرگە كەلگەندە، جىددىيلىك بىلەن كۈلۈپ قويۇپ: «ئەمەلىيەتتە چۈشۈمدە ئۇنى كۆرۈپ باقمىغانىدەك ھېس قىلاتتىم، بىراق، رېئال تۇرمۇشىمدا مەن يىراقتىن كۆرگەنىدىم، ئۇ بىر كىچىك بازاردىكى پويىز ئىستانسىسى باشلىقى بولغاندا، بىر يازلىقى پويىز ئىستانسىسىغا چىقىپ ئۇنى تاسادىپىيلا كۆرگەنىدىم» دېدى.

بۇلارنى ئاڭلاپ، كىچىكمىدە پويىز ئىستانسىسىغا يېقىن يەردە،

پويىزلارنىڭ بېكەتكە كىرىپ-چىققىنىنى تاماشا قىلغان بىر قانچە ياز ئاخشىمى ئېسىمگە كەلدى. پويىز ئىستانسىسى دەرۋەقە ناھايىتى ئاۋات يەر، ئىستانسا باشلىقى بولسا بۇ ئاۋات يەرنىڭ قوماندانى. ئۇ پويىزلار بېرىپ-كېلىدىغان بارلىق چوڭ شەھەرلەرنى بىلەتتى، بۇ كىچىك بازاردا قايسى پويىزنىڭ توختايدىغانلىقىنى، قايسىسىنىڭ توختىمايدىغانلىقىنىمۇ بىلەتتى. ئۇ بارلىق ئايلىنىش ۋە سىگنالنى كونترول قىلاتتى، بارلىق ئالاقىغا مەسئۇل ئىدى. ئۇ يەنە كىچىككىنە تېلېگراممىخانىسىدا، بىز بىلەلمەيدىغان مەخپىيەتلىكلەر ئارقىلىق، سېھرىلىك كۇنۇپكىلارنى ئىشلىتىپ، پۈتۈن دۇنيا بىلەن ئالاقىلىشاتتى.

مەن ئۇنىڭغا: «سەندوك، سىز بىر ئاتېزمچى، مەن سىزگە ئىشىنىمەن. بىراق، مەن سىزنىڭ بىر قىسمىڭىزدىن گۇمانلىنىشقا باشلىدىم، سىز تەڭرىگە ئىشىنىسىز، تولىمۇ قورقۇنچلۇق ۋە بارلىق ئادەملەرنىڭ كانىيىنى ئۇزۇۋېتىدىغان بىر تەڭرىگە ئىشىنىسىز» دېدىم.

دېگىنىم خاتا ئەمەس ئىدى. سندوك قەلبىدە بىر خىل قەدىمىي ۋە ياۋايى ئېتىقادنىڭ بارلىقىنى تونۇدى. ئۇ پۈتۈن دۇنيانى بىر خىل ياۋۇز كۈچ كونترول قىلىدۇ دەپ قارايدىكەن، يەنە كېلىپ، ئۇ كۈچنىڭ ئۆز كانىيىنى ئۇزۇۋېتىشىدىن ئەنسىرەيدىكەن ھەمدە ئۇنىڭ بارلىق گۇناھلىق قىلمىشلىرىنى جازالىشىغا ئىشىنىدىكەن، ئۇ دېگەن «گۇناھ» ناھايىتىمۇ ئەرزىمەس ئىشلار، مەسىلەن: ئىستانسا باشلىقىنىڭ قىزىنى سۆيۈۋېلىش قاتارلىقلار ئىكەن. ئەڭ ئاخىرى ئىشلار ئايدىڭلاشتى. سندوكنىڭ كېسىلى ئۆز كانىيىنى ئۆزى ئۇزۇش ۋە ئۆزلۈكىنى ئۆزى جازالاش ئىدى. ئۇ خۇددى بۇ سۇئوللۇق ھەرىكەتلەرنى ئاريىەت ئېلىش ئارقىلىق قەلبىدىكى تەڭرىنىڭ ھەقىقىي جازاسىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇشنى ئۈمىد قىلغاندەك قىلاتتى.

تار ئالەم قارىشىدىن ھالقىش

بۇنداق ياۋۇز تەڭرى ۋە ياۋۇز دۇنيا قاراشلىرى قەيەردىن كېلىدۇ؟ ئادەمنىڭ دىنى قانداق بارلىققا كېلىدۇ؟ بىر ئادەمنىڭ دۇنيا قارىشى نېمە تەرىپىدىن بەلگىلىنىدۇ؟ بۇ مەسىلىلەر ناھايىتى مۇرەككەپ، بۇ كىتابتا ھەممىنى يېغىنچاقلاپ بولغىلى بولمايدۇ. بىراق، ھەممە ئادەمنىڭ دىنى ئۇنىڭ مەدەنىيىتىدىن كەلگەن بولۇشى ناتايىن. ياۋروپالىقلار تەڭرىنى پەرەڭ دەپ قارىشى مۇمكىن، ئافرىقىلىقلار تەڭرىنى نېگىر دەپ ئويلىشى مۇمكىن. ھىندىستاندا چوڭ بولغان كىشىلەر مۇقەررەركى ھىندى دىنىغا ئىشىنىدۇ ھەمدە ئازاب ئېگى ئىچىدە ياشايدۇ. ئامېرىكىدا چوڭ بولغانلار ئېنىقكى خىرىستىيان دىنىغا ئىشىنىشى مۇمكىن. ئۇلارنىڭ بۇ دۇنياغا بولغان قارىشى ھىندىلارغا قارىغاندا ئۇمىدۋاررراق. بىز ھەمىشە ئەتراپىمىزدىكى كىشىلەرنىڭ ئېتىقادىنى ئاسان قوبۇل قىلمىز. ئىدىيەمىز شەكىللىنىۋاتقان بالىلىقىمىزدا، دائىم باشقىلارنىڭ ئېيتقىنىدىكى دۇنيانى ھەقىقەت دەپ تونۇۋالىمىز.

بىراق مەدەنىيەتنىڭ ئاساسىي ئامىلى يەنىلا ئائىلە بىلەن مۇناسىۋەتلىك. ئاتا-ئانا دەل مۇشۇ خىل مەدەنىيەتنىڭ رەھبىرى. بىزگە ئەڭ بەك تەسىر قىلىدىغىنى ئۇلارنىڭ سۆزى ئەمەس، بەلكى ئەمەلىي ھەرىكىتىدۇر، ئۇلارنىڭ قانداق ئۇچرىشىشى، ئاكا-ئاچىلىرىمىزغا قانداق مۇئامىلە قىلىشى، تېخىمۇ مۇھىمى، بىزگە قانداق مۇئامىلە قىلىشى قاتارلىقلاردۇر.

باشقىچە ئېلىپ ئېيتقاندا، ياشاش جەريانىمىزدا، ئائىلىمىزدىن ئىبارەت تار ئالەمدە باشتىن كەچۈرگەن بارلىق تەجرىبىلىرىمىز بىزنىڭ

دۇنيانىڭ ماھىيىتىگە بولغان كۆزقارىشىمىزنى بەلگىلەيدۇ. ئاتا-ئانىلارنىڭ قىلىقى بىر ئۆزگىچە دۇنيانى يارىتىدۇ، بىزنىڭ دۇنيا قارىشىمىز دەل شۇ خىل ئاساس ئۈستىگە قۇرۇلىدۇ.

سىدوك جاۋابەن ئېيتتى:

— پىكرىڭىزگە قوشۇلىمەن، مەن دەرۋەقە ئادەمنىڭ كىنىيىنى ئۇزىدىغان بىر تەڭرىنىڭ بارلىقىغا ئىشىنەتتىكەنمەن، بىراق بۇ كۆزقاراش زادى قەيەردىن كەلگەندۇ؟ ئاتا-ئانام كىچىكىمدىن ماڭا «تەڭرى ئادەملەرنى سۆيىدۇ»، شۇڭا، بىزمۇ تەڭرىنى سۆيىمىز، يەھۇانى سۆيىمىز، دۇنيا دېگەن سۆيگۈدۇر، دەپ ئۆگىتەتتى.

— ئەمسە باللىقىڭىز ناھايىتى خۇشال ئۆتكەن بولغىيتتى؟

— چاقچاق قىلۇاتامسىز؟ باللىقىم ناھايىتى ئېچىنىشلىق ھالەتتە ئۆتكەن، كۈندە تاياق يەيتتىم، كەمەر، كۈلۈچ، سۈپۈرگە، ئاتا-ئانامنىڭ قولىغا نېمە چىقسا شۇ بالىغا تەنبىھ بېرىدىغان قورالغا ئايلىناتتى. نېمە ئىش قىلسام تاياق يەيتتىم. ئۇلار ھەمىشە ‹كۈندە بىر قېتىم تاياق يېسەڭ، ساغلام بولۇپلا قالمايسەن› دەيتتى.

— ئاتا-ئانىڭىز گەدىنىڭىزدىن سىققان ياكى كانىيىڭىزدىن بوغقان ئەھۋال بولغانمۇ؟

— ياق، بىراق مەن ئېھتىيات قىلمىغان بولسام، بۇنداق ئىشنىڭ يۈز بېرىشى تامامەن مۇمكىن ئىدى.

سىدوك تۇيۇقسىز توختاپ قالدى. بىر ھازا سۈكۈتكە چۆككەندىن كېيىن، چىرايى ھەسرەتلىك تۇس ئالدى. ئاخىرىدا ئۇ سۇلغۇن ھالدا:

— مەن چۈشەندىم، — دېدى.

مەزكۇر كىتابنىڭ بىرىنچى بابىدىمۇ تىلغا ئالغانىدىم: باللارنىڭ قەلبىدە ئاتا-ئانا ئىلاھقا ئوخشايدۇ، ئاتا-ئانىلارنىڭ مەسىلىلەرنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئۈسۈلى ئالەمنىڭ ئۆزگەرمەس قانۇنىيىتىدۇر. باللارنىڭ ئىلاھىيلىقنى چۈشىنىشى ئاتا-ئانىلارنىڭ ئادىمىيلىكىدىن كېلىدۇ. قەلبى مېھرىبانلىققا تولغان، كۆكسى-قارنى كەڭ ئاتا-ئانىلار باللىرىنى تەڭرىنىڭمۇ قەلبى مېھرىبانلىققا تويۇنغان ۋە كۆكسى-قارنى كەڭلىكىگە

ئىشەندۇرىدۇ. ئۇلار چوڭ بولغاندىن كېيىن، دۇنيانى باللىقىدىكىگە ئوخشاش هاياتقا هاملىدار بولغان يەر دەپ بىلىدۇ، رەھىمسىز، ھەممە ئىشتا ھېساب ئالىدىغان ئاتا-ئانىلارنىڭ بالىلىرى چوڭ بولغاندىن كېيىن، يەنىلا تەڭرىنىڭ رەھىمسىز ۋە قىساسخورلۇقىغا ئىشىنىدۇ. ئاتا-ئانىسىنىڭ غەمخورلۇقىغا ئېرىشەلمىگەن بالىلار چوڭ بولغاندىن كېيىنمۇ دۇنيانى بىر خىل غەمخورلۇق بولمىغان يەر دەپ قارايدۇ.

بىزنىڭ دۇنيا قارىشىمىز ۋە دىنىمىز بالىلىق تەجرىبىلىرىمىزدىن شەكىللىنىدىغان بولغاچقا، بۇلار ئاخىرىدا، دىن بىلەن رېئاللىقنىڭ، تار ئالەم بىلەن بۈيۈك ئالەمنىڭ قارىمۇقارشىلىقىنى شەكىللەندۇرىدۇ. سىدوكنىڭ نەزىرىدىكى دۇنيا تولىمۇ ۋەھىمىلىك جاي، ئەگەر ئۇ كىچىك ۋاقتىدا ئائىلىدىن ئىبارەت تار ئالەمنىڭ قائىدىلىرىگە ئەمەل قىلمىغان بولسا، چوقۇمكى كانىيى بىركىم تەرىپىدىن ئۇزۇۋېتىلگەن بولاتتى. ئۇ مەڭگۈ ئىككى مۇستەملىكىچىنىڭ تۇزۇلمىسى ئىچىدە ياشايتتى. بىراق ھەممە ئادەمنىڭ ئاتا-ئانىسى ئۇنداق رەھىمسىز ئەمەس. دۇنيانىڭ بۈيۈك ئالىمىدە خىلمۇخىل مەدەنىيەت، جەمئىيەت، ئادەم ۋە ئاتا-ئانىلار بار.

بىز ئۆزىمىزنىڭ رېئاللىققا بولغان چۈشىنىشىمىزنى توختىماستىن تۇزىتىشىمىز ۋە تولۇقلىشىمىز كېرەك. يېڭى بىلىم ئىگىلەش ۋە بىلىش چېكىنى كېڭەيتىشلا، بىزنىڭ رېئاللىققا ئۇيغۇن بولغان دىنىمىزنى ۋە دۇنيا قارىشىمىزنى يېتىلدۈرەلەيدۇ. سىدوكنىڭ بىلىشى ئۇنىڭ ئۆيىدە توغرا بولۇشى مۇمكىن، چوڭلار ئارىسىدىمۇ خىلى مۇكەممەل دېگەن تەقدىردىمۇ، بىراق ئۇنىڭ دۇنيا قارىشىنى ئەسلا ئىپادىلەپ بېرەلمەيدۇ. مانا بۇ دەل ھىستېرىيە ھادىسىسىدۇر، نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ دىنى ئەمەلىيەتتە دەل مۇشۇ ھىستېرىيەنىڭ مەھسۇلاتىدۇر.

كۆپ سانلىقىمىز مەدەنىيەت، ئاتا-ئانا ۋە بالىلىق تەجرىبىلىرىدىن ھالقىيالمىغانلىقىمىز ئۈچۈن تار دۇنيا قاراش ئارقىلىق ئىشلارنى بىر تەرەپ قىلىشقا ئادەتلەنگەن. ئەمەلىيەتتە، بۇنىڭ ھېچقانچە زۆرۈرىيىتى يوق. دۇنيا ۋە ئىنسان مۇشۇنداق زىددىيەتلىك، بۇنىڭغا ئەجەبلىنىش كەتمەيدۇ. كۈندىلىك تۇرمۇشتا ئۇچراتقان ھەر بىر ئادەمنىڭ ئۆز ئالدىغا

ئوخشىمايدىغان رېئاللىق قارىشى بولسىمۇ، بىراق ئۇلار ئۆزىلىرىنىڭ تەجرىبىسىنى ئاساس قىلغانلىقتىن، ھەرقايسىسى ئۆزىنىڭ رېئاللىق قارىشىنىڭ توغرىلىقىغا شەكسىز ئىشىنىشىدۇ. تېخىمۇ ئېچىنىشلىقى، نۇرغۇن كىشىلەر ئۆزىنىڭ تەجرىبىسىنى ئاساس قىلغىلى بولمايدىغانلىقى توغرىسىدا ئەسلا ئويلىنىپ باقمايدۇ، ھەتتا ئۆزىنىڭ دۇنيا قارىشىنى ۋە بىلىشىنى مۆلچەرلىيەلمەيدۇ.

خەلقئارا مۇناسىۋەت يۆنىلىشىدىكى پىسخولوگ بىريانت ۋىج ئىلگىرى ئامېرىكا-سوۋېت سوغۇق ئۇرۇشىنى تەتقىق قىلغان. ئۇ جەريانىدا ئۇ ئامېرىكانلار بىلەن رۇسلارنىڭ ئادەمىيلىك، جەمئىيەت ۋە دۇنياغا بولغان تونۇشىدا ئادەمنى چۆچۈتكۈدەك پەرقلەرنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى بايقىغان. ئۇ پەرقلەر ئىككى تەرەپنىڭ سوغۇقتىگە پەردە ئارقىسىدا رول ئويناۋاتقان بولسىمۇ، بىراق ئۇلار بۇنى بايقىمىغان. ساقلانغىلى بولمايدىغان بىر ھالەت، ئامېرىكانلار سوغۇقەت ئۇستىلىدىكى رۇسلارنىڭ ئىنتۇناتسىيەسىنى قوبۇل قىلغىلى بولمايدىغانىدەك ھېس قىلغان، ھەتتا دۇشمەنلىك دەپ چۈشەنگەن. رۇسلارمۇ ئامېرىكانلارنى شۇنداق دەپ قارىغان.

بىز ئەمەلىيەتتە ھېلىقى مەسەلدىكى پىلنىڭ قانچىلىكلىكىنى سىيلاپ بىلمەكچى بولغان ئەمالارغا ئوخشايمىز. ھېچقايسىمىز كۆز ئالدىمىزدىكى بۇ غايەت زور مەخلۇق (دۇنيا) نىڭ ئەسلى قىياپىتىنىڭ قانداقلىقىنى بىلمەيمىز. ھەربىرىمىز ئۆزىمىزنىڭ تار ئالەم قارىشىمىزدا چىڭ تۇرۇپ، باشقىلار بىلەن ئۇرۇشۇشتىن يانمايمىز. ھەربىر ئىشنى ئىلاھىي جەڭ سۈپىتىدە بىر تەرەپ قىلمىز.

بۇيۇك ئالەمگە يۈرۈش

قەلب مۇكەممەللىكى — تار ئالەمدىن بۇيۇك ئالەمگە توختىماستىن ماڭىدىغان جەريانىدۇر. بۇ كىتابتا مۇلاھىزە قىلىنىدىغىنى شۇ جەريانىنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدىكى بىر قېتىملىق بىلىم ئىزدەش ھەرىكىتىدۇر، ھەرگىزمۇ ئېتىقادقا يۈرۈش ھەرىكىتى ئەمەس. ئۆتمۈشنىڭ تەجرىبىلىرىدىن شەكىللەنگەن چەكلىمىلەردىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، بىز چوقۇم «ئوقۇش»نى كېرەك. توختىماستىن يېڭى ئۇچۇرلانى قوبۇل قىلىشىمىز ۋە ئۆزلەشتۈرۈشىمىز كېرەك. بىلىش دائىرىمىزنى ۋە بوشلۇقىمىزنى كېڭەيتىشىمىز كېرەك.

بىلىم تولۇقلاش جەريانى مەزكۇر كىتابنىڭ باش تېمىسىدۇر. بىرىنچى بابتا بىز ئىنتىزامنى مۇھاكىمە قىلغاندا، يېڭى شەيئىلەرنى تونۇش ئۈچۈن كونا ئۆزلۇكتىن ۋاز كېچىشنى، ئۇنۇمسىز بىلىملەرنى ئۇنتۇپ كېتىشنى تەشەببۇس قىلغانىدۇق. ئىككىنچى بابتا، مۇھەببەتكە بىر خىل ئۆزلۇكنى تولۇقلاش ۋە كۈچەيتىش جەريانى دەپ ئېنىقلىما بەرگەنىدۇق، مۇھەببەتنىڭ خەتىرى دەل بىلمەيدىغان يېڭى تەجرىبىگە تەۋەككۇل قىلىش دەپ كۆرسەتكەنىدۇق. تېخىمۇ كەڭ نەزەر-دائىرىگە ئىگە بولۇش ئۈچۈن، چوقۇم بۇرۇنقى تار نەزەر-دائىرىدىن ۋاز كېچىش ۋە ئۇنى يوقىتىش كېرەك. كۆز ئالدىمىزنى ئىشلارنىلا ئېلىپ ئېيتقانىدا، ئەسلىي ھالەتنى ساقلاش ئېھتىمال ئادەمنى ھۆزۈرلاندۇرۇشى مۇمكىن. چۈنكى، «كونا خەرىتە»نى داۋاملىق ئىشلەتكەندە، ئۆزىنىڭ بۇرۇنقى قىممەتلىك كۆزقاراشلىرىغا ھېچقانچە خىرىس بولمايدۇ. بىراق بۇنداق بولغاندا، قەلب مۇكەممەللىكىگە كەينىچە ماڭغان بولمىز. دەسلەپتە، بىز شەكسىز

ئىشىنىدىغان شەيئىلەرگە گۇمانلىنىشىمىز، ۋەھىمىلىك ۋە تونۇش شەيئىلەر ئۇستىدە ئىزدىنىشىمىز، باشقىلارنى ھەقىقەتكە جەلىپ ئېلان قىلىدىغان ئۇلگىگە ئايلاندۇرۇشىمىز كېرەك. چۈنكى، مۇكەممەللىكنىڭ يولى گۇمان تىكەنزارلىقىدىن پەيدا بولغان.

بىزنىڭ پەندىن باشقا ئىلگىرىلەيدىغان قەدىمىمىز يوق. بىز پەن ئارقىلىق دۇنيا قاراشنىڭ ئورنىنى ئېلىشىمىز كېرەك. ئاتا-ئانىمىزنىڭ ھاياتلىق ئېتىقادىنى ۋە دۇنيا قارىشىنى ئىنكار قىلىشىمىز كېرەك. بىز پەقەت تەجرىبىمىزنى ۋە تارىخ ئېگىمىزنى توختىماستىن تولۇقلىنىمىزدىلا، ئاندىن دۇنيا قارىشىمىز ئۇلارنىڭكىگە سېلىشتۇرغاندا تېخىمۇ كەڭ بولىدۇ. ئۇلارنىڭ ئېتىقادى بىزدە يەنە داۋاملىششى مۇمكىن ئەمەس. ئەڭ ھاياتىي كۆچكە ئىگە بولغىنى ۋە ئەڭ ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن بولغىنى پەقەت ئۆزىمىزنىڭ ئېتىقادىدۇر. ئۇ پەقەت رېئاللىقنىڭ پېچىدا تاۋلىنىشى، ئۆز بېشىمىزدىن ئۆتكەن بولۇشى كېرەك، شۇندىلا ئۇ ھەقىقىي تۇرمۇشىمىزگە تەۋە بولىدۇ.

بىزنىڭ چوقۇم ئۆز ئېتىقادىمىز بولۇشى كېرەك، ئۇ پەقەت رېئاللىقنىڭ پېچىدا تاۋلىنىشى، ئۆز بېشىمىزدىن ئۆتكەن بولۇشى كېرەك، شۇندىلا ئۇ ھەقىقىي تۇرمۇشىمىزگە تەۋە بولىدۇ. بىز ئۆزىمىزنىڭ ئېتىقادىغا ئاساسلىنىپ ساغلام پىسخىكىمىزنى يېتىلدۈرىمىز، قەلب مۇكەممەللىكىنى قوغلىشىمىز. ئاتا-ئانىلارنىڭ ئېتىقادىغا تايىنىش مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتۇرەلمەيدۇ. بىراق، ئاتالمىش «پەن ئېتىقادى» دېگەن قانداق گەپ؟ پەن دەرۋەقە بىر خىل ناھايىتىمۇ مۇرەككەپ دۇنيا قاراش، يەنە كېلىپ، ھەل بولمىغان مەسىلىلەرگە تەييارلىنىشتىكى مۇھىم سىستېما، شۇڭا ئۇ بىر خىل ئېتىقاد دەپ قارىلىدۇ. ئۇنىڭ مۇھىم سىستېمىلىقى تۆۋەندىكىدەك: ئالەم ھەقىقىي بولىدۇ، كۆزەتكىلى بولىدۇ؛ ئادەملەر دۇنيانى كۆزىتىشتىن قىممەت يارىتىدۇ؛ ئالەمنىڭ تەرتىپ قانۇنىيىتى بار، ئالدىن پەرەز قىغىلى بولىدۇ، بىراق ئادەملەر ئۆزىدىن يىراقلىششى ۋە خۇراپاتلىققا ئىشىنىش سەۋەبلىك، كۆزىتىش ۋە شەرھلەشتە خاتالىقلاردىن ساقلىنالمايدۇ، شۇڭا، ئادەملەر پەننىڭ مېتۇد قانۇنىيىتىگە چوقۇم ئەمەل

قىلىشى كېرەك. بۇ خىل قانۇنىيەتنىڭ جەۋھىرى تەجرىبە، شۇڭلاشقا، بىز ئۆز بېشىمىزدىن ئۆتكۈزمىگەن تەجرىبىدىن سىرتقى ھېچقانداق ئىشنى بىلەلمەيمىز. يەنە بىر تەرەپتىن، پەننىڭ مېتود قانۇنىيىتى گەرچە تەجرىبىدىن باشلانسىمۇ، بىراق بىز ھەرگىزمۇ يەكىكە تەجرىبىگىلا ئىشەنسەك بولمايدۇ، پەقەت تەكرار-تەكرار باشتىن كەچۈرگەن تەجرىبىلا ئاندىن ئىشەنچلىك بولىدۇ؛ تېخىمۇ نوچىسى، پەقەت ھەر بىر ئادەمنىڭ شارائىتىدا كېلىپچىققان ئوخشاش نەتىجىلا ئاندىن ھەقىقىي دەللىلەنگەن تەجرىبە بولىدۇ.

مۇشۇ يەردىكى، «ھەقىقەت»، «كۆزىتىش»، «بىلىم»، «ئىشەنچسىزلىك»، «تەجرىبە»، «قانۇنىيەت» قاتارلىق ئىزچىل تەكرارلىنىۋاتقان سۆزلەر ئالاھىدە دىققەت قىلىشقا ئەرزىيدۇ. پەن بىر خىل گۇمانغا بولغان ئېتىقادتۇر. بالىلىقتىكى كىچىك ئالەمدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن، «ئاتا-ئانىمىزنىڭ ئۆگەتكىنى كىچىك ئالەممۇ؟» دەپ قاراپ، بۇرۇن ئۆگەنگەن بارلىق بىلىملەرگە گۇمانىي نەزەردە قاراپ چىقىشىمىز كېرەك. پەقەت مۇشۇنداق پەن پوزىتسىيەسى بولغاندىلا، بىز ئاندىن كىچىك ئالەم تەجرىبىسىنى چوڭ ئالەم تەجرىبىسىگە ئۆزگەرتەلەيمىز. بىز چوقۇم ئاكادېمىكلار ئاچقان داغدام يولغا بىرىنچى قەدەمنى تېزرەك ئېلىشىمىز كېرەك.

گۈمانلىنىشقا جۈرئەت كېرەك

بۇ باسقۇچتىن ھالقىغان نۇرغۇن بىمارلار ماڭا: «مەن دىنغا ئىشەنمەيمەن، مەن چېركاۋغا بارمايمەن، مەن دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ ۋە ئاتا-ئانامنىڭ گېپىگە ئىشەنمەيمەن، مەندە ئاتا-ئانامنىڭ كونىلىقى يوق، مەن ئەقىللىق ئادەم ئەمەس» دەيدۇ. مەن ئۇلاردىن: «ئەقىلسىز دېگەن قانداق بولىدۇ؟» دەپ سورىغىنىمدا ھەممىسى تەئەججۈپلىنىدۇ. مەن ئۇلارغا: «ئەمەلىيەتتە سىز دىنغا ئىشىنىسىز، سىزنىڭ ئېتىقادىڭىز شۈنچىلىك چوڭقۇر، چۈنكى سىز ھەقىقەتكە چوقۇنىسىز، سىز ئۆزىڭىزنىڭ ھەقىقەتكە يېتەلەيدىغانلىقىڭىزغا، ھېچبولمىغاندا ئۇنىڭغا يېقىنلىشالايدىغىنىڭىزغا ئىشىنىسىز. دىنىڭ قۇدرىتى سىزنى كونا تەجرىبىدىن قۇتۇلۇشىنىڭ ۋە يېڭى خىرىسقا دۇچ كېلىشىنىڭ ئوقۇبىتىگە بەرداشلىق بېرىشكە كۈندۈرگەن. سىزنىڭ داۋالاشنى قوبۇل قىلىشىڭىزمۇ ئۆزىڭىزنىڭ ئېتىقادىڭىز ئۈچۈن. سىز ھەرگىزمۇ مەن ئاتا-ئانامدىن ئەقىلسىز دەپ ئويلىمىڭ، ئەكسىچە، مەن سىزنى ئۇلاردىن تېخىمۇ ئەقىللىق دەپ قارايمەن، سىزنىڭ ئەقىللىقلىقىڭىز يۇقىرى قاتلامغا كۆتۈرۈلگەن، چۈنكى سىزدە گۈمانلىنىش جۈرئىتى بار» دەيمەن.

پەننىڭ ئېتىقاد قارىشى ئىلگىرىلەيدىغان ۋە ھالقىيدىغان قاراشتۇر، باشقا نۇرغۇن دۇنيا قاراشلارغا سېلىشتۇرغاندا، ناھايىتىمۇ ئىلغار. ئەڭ ياخشى تەرىپى، ئۇ خەلقئارالاشقان. ئۇ دۇنياۋى پەن توپىنى ھاسىل قىلغان، بۇ توپ خىرىستىيان دىنى ئۇيۇشمىسىغا سېلىشتۇرغاندا تېخىمۇ ئىتتىپاق، ھېچقانداق دۆلەتتىكى توپ يۇقىرى-تۆۋەن دەپ ئايرىلمايدۇ. ھەر قانداق دۆلەتتىكى ئاكادېمىكلار ئۆزئارا تۇتاشقان كۈچى بىلەن ھەرقانداق

ئادەتتىكى ئادەمدىن ھالقىپ كەتكەن. مەلۇم قاتلامدا، ئۇلار ئۆزىنىڭ مەدەنىيىتى دەپ ئاتالغان تار ئالەمدىن ھالقىپ چىققان، مەلۇم مەنىدە، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئەقىل ئىگىلىرىگە ئايلانغان.

پىشقان گۇمانىي نۇقتىنى ئاساس قىلغاندا، ئىلاھقا ئىشىنىش ئۇنچىلىك ھەيران قالغۇدەك ئىشمۇ ئەمەس. ئۇمۇ ئەمەلىيەتتە تار ئالەم قارىشىنىڭ تەسىرىنى ئاكتىپ تاللۇۋلىشىمىزدۇر.

بىز ئۇنىڭدىن دوگماتىزىمنى، ئۇرۇش، دىنىي ھۆكۈم ۋە ئېزىش پەيدا قىلىدىغان نەرسىنى كۆرەلەيمىز. بىز كۆرگەن رەھىمدىللىك ئەمەلىيەتتە ئۇلار ئېتىقاد دەپ ئاتىۋالغان ساختا نامدۇر، چوڭقۇر ئورالغان نىقابتۇر. تۇرداشلىرىنى ئۆلتۈرۈش، مەنپەئەت ئۈچۈن ھەممىنى قىلىش، يالۋايىلىقنى چېكىگە يەتكۈزۈشتىن ئىبارەتتۇر. غارايىپ مۇراسىملار ۋە مەبۇدلار ئۈچۈن ياسالغان كۆپ قول-پۇتلۇق ئىلاھ، مۇئەللەقتىكى ئەر ئىلاھ، تەسۋىرىي ئىلاھ، پەلەك ئىلاھى، ئىبادەتخانىلار، ئۇيۇ ئىلاھلىرى، ئۇچ بىر تەنلىك ئىلاھ، كۆپ بىر تەنلىك ئىلاھ قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى نادانلىقنىڭ، خۇراپاتلىقنىڭ ۋە قاتمالليقنىڭ ئىپادىسىدۇر. ئېتىقاد خاتىرىسىنىڭ ياخشىلىققا تولۇشى كونىراشتۇر. ئادەم بەزىدە، ئەگەر ئىنسان ئىلاھقا ئىشەنمىسە، ئۇنداقتا تېخىمۇ ياخشى ياشىغان بولارمىدى؟ دەپ ئويلاپ قالدۇ؛ ئىلاھ ھەرگىزمۇ تۇغۇلۇشنىڭ قەسىمى ئەمەس، بەلكى تىرىكلىكنىڭ زەھىرىدۇر. يەنى، تەڭرى ئىنسانىيەتنىڭ قەلبىدىكى خىيالىي سېزىم (فانتازىيە) دۇر، ئۇنىڭ ھېچقانداق ئۇيغۇنلۇقى يوق. ئېتىقاد ئىنسانلاردا ھەمىشە كۆرۈلىدىغان، چوقۇم داۋالاشقا تېگىشلىك پىسخىك كېسەللىكتۇر.

مۇشۇ يەردە بىر مەسىلە تۇغۇلىدۇ. ئۇنداقتا، تەڭرىگە ئىشىنىش بىر خىل پىسخىك كېسەللىكمۇ ياكى بىر تۇرلۇك ھېسىياتمۇ؟ (تەڭرىگە ئىشىنىشنى ئاتا-ئانىمىز ئۆزىنىڭ تار ئالەم قارىشىدىن بۆيۇك ئالەم قارىشىغا كېچەيتىپ پەيدا قىلغانمۇ؟)، باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، ئېتىقاد بىر تۇرلۇك ئىپتىدائىي ۋە سادداً تەپەككۇر شەكلىمۇ-يوق؟ بىز ئەڭ ئۈستۈن بىلىمنى ۋە مۇكەممەللىكنى قوغلىشىۋاتقىنىمىزدا، ئۇنىڭدىن ۋاز كېچىشىمىز كېرەكمۇ-يوق؟ بۇ مەسىلىلەرگە پەن نۇقتىسىدىن جاۋاب

بىرىش ئۈچۈن، بىز چوقۇم كىلىنكىلىق سانلىق مەلۇماتلارنى دەللىل قىلىشىمىز كېرەك. بىر ئادەم پىسخىكىلىق داۋالىنىش جەريانىدا مۇكەممەللىككە قاراپ ئىلگىرىلىسە، دىنىي ئېتىقادىدا قانداق ئۆزگىرىش يۈز بېرەر؟

گەيسىنىڭ ھېكايىسى

گەيىس مەن ئۇچراتقان ئەڭ قورقۇنچاق ئادەم. مەن تۇنجى قېتىم ئىشخانىغا كىرگىنىمدە ئۇنى كۆرگەنىدىم. ئۇ ئىشخانىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا، چىشلىرىنى غۇچۇرلاتقىنىچە دۇرۇت ئوقۇۋاتاتتى. مېنى ئىشىكتە كۆرۈپلا، كۆزلىرى چوڭايدى ۋە ۋەھىمىگە تولدى. ئۇ تۆگۈلۈپ تامغا ئارقىسىچە يۆلەندى، خۇددى تامغا كىرىپ كېتىدىغاندەك. مەن ئۇنىڭغا: «گەيىس، مەن پىسخىك دوختۇر، مەن سىزگە زىيان يەتكۈزمەيمەن» دېدىم. مەن ئورۇندۇقنى ئوڭلاپ، ئۇنىڭدىن كېچىككىنە ئارىلىق ساقلاپ ئولتۇردۇم ۋە ئۇنى ساقلىدىم. ئۇ بىر ھازا تامغا چاپلىشىپ تۇرۇپ، ئاندىن بىر ئاز ئازادىلەشتى-دە، قاتتىق يىغلاشقا باشلىدى. بىردەمدىن كېيىن، يىغدىنمۇ توختىدى، ئاندىن يەنە بۇرۇنقى دۇرۇتىنى ئوقۇشقا باشلىدى. مەن ئۇنىڭدىن نېمە ئىش بولغانلىقىنى سورىدىم. ئۇ ناھايىتى چۈشىنىكسىزلا: «مەن تېزلا ئۆلۈپ كېتىمەن» دېدى. ئۇ دۇرۇتىنىڭ رېتمى تېزلىشىپ كەتكەنلىكىتىن، بىردەم تىنۇالدى. ئاندىن يەنە دۇرۇت ئوقۇشىنى داۋاملاشتۇردى. مەن نېمە ئىش بولغانلىقىنى سورىسام، ئۇ پەقەت دۇرۇتنىڭ بىر قاتارى ئاخىرلىشىپ، يەنە بىر قاتارى باشلانغىچە ئارىلىقتىلا: «مەن تېزلا ئۆلۈپ كېتىمەن» دەپ جاۋاب بېرەتتى. ئۇ پەقەت ئاراممۇ ئالماي، ئۇخلىماي، توختىماستىن دۇرۇت ئوقۇسامىلا، ئۆلۈمنىڭ كېلىشىنى توسۇپ قالالايمەن، دەپ ئويلايتتى.

ئۇنىڭ ئېرى ياش بىر ساقچى بولۇپ، ئىسمى خوك ئىدى. گەيىس 20 يېشىدا نىكاھلانغانىكەن. نىكاھتا ھېچقانداق مەسىلە يوق ئىدى. ئۇنىڭ ئۆتمۈشىدىمۇ ھېچقانداق پىسخىك كېسەللىك ئالامىتى

كۆرۈلمىگەنىكەن. ئىشلار ناھايىتى تۈيۈقسىزلا يۈز بەرگەنىدى. ئۇ كۈنى سەھەردە، ئۇ ناھايىتى نورمال ھالەتتە ماشىنىسىنى ھەيدەپ ئىشقا بارغان. ئىككى سائەتتىن كېيىن ئاچسىي ئۇنى كۆرگىلى بېرىپ، مۇشۇنداق ھالەتتە كۆرگەن ۋە خوكقا تېلېفون قىلغان. ئۇلار گەيسىنى دوختۇرخانىغا ئېلىپ بارغان. ئۇنىڭدا يېقىندىن بۇيان ھېچقانداق غەيرىي ئەھۋال كۆرۈلمىگەن. پەقەت تۆت ئاي ئىلگىرى گەيىس بازارغا نەرسە سېتىۋالغىلى بارغانىدا، كىشىلەردىن قورۇنغاندەك بىر تۈيغۇدا ماشىنىدا ئولتۇرىۋالغان. خوك ئۇنىڭ ئورنىدا نەرسىلەرنى ئېلىپ كەلگەن. ئۇ ئېھتىمال نامەلۇم بىر ئادەمدىن قورقانغا ئوخشايتتى. ئۇ ھەمىشە «توۋىنامە» ئوقۇيتتى. بۇ ئەھۋال ئۇلار تونۇشقاندىن باشلاپ بار ئىكەن. ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر بەكلا ئىخلاسمەن بولۇپ، ئاتا-ئانىسى ھەپتىدە ئىككى قېتىم ئېيسىاغا تۇنىدىكەن. ھەيران قالارلىقى، گەيىس توي قىلغاندىن كېيىن، تۇنىشقا بارمىغانىكەن. ئۇ ھەمىشە بۇلارنى بەربىر دەپ قارايدىكەن، ئەمما توۋىنامە ئوقۇيدىكەن. سالامەتلىكىمۇ ناھايىتى ياخشى ئىكەن. ئەزەلدىن دوختۇرخانىغا كىرىپ قالمىغان. بىر قانچە يىللار ئىلگىرى ئۇ باشقىلارنىڭ تويىدا ھوشىدىن كەتكەن ھەم بويىدىن ئاجراپ كەتكەن. ئۇ داۋاملىق ھامىلدارلىقتىن ساقلىنىش كۆمىلچى يەيدىكەن. بىراق بىرقانچە ئاي ئالدىدا، ئۇ ئېرىگە كۆملاچنى ئەمدى يېمەيۋاتقانلىقىنى ئېيتقان. چۈنكى ئۇ ژۇرنالدىن ھامىلدارلىقتىن ساقلىنىش كۆمىلچى يېيىشنىڭ ناھايىتى خەتەرلىكلىكىگە ئائىت بىر ماقالە ئوقۇغانمىش.

مەن ئاخشىمى گەيىسنى ئۆخلىتىش ئۈچۈن تىنچلاندۇرۇش كۆمىلچى بەردىم. بىراق گەيىستە ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولمىدى. ئۇ توختىماستىن دۇرۇت ئوقۇيتتى، ئۆزىنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەشتىن باشقا ھېچ نەرسە دېمەيتتى، يەنە ناھايىتى كۈچلۈك ۋەھىمە تۈيغۇسىمۇ بار ئىدى. تۆتىنچى كۈنىگە كەلگەندە، ئۇنىڭغا تىنچلاندۇرۇش ئوكۇلى ئۇردۇم. ئاندىن ئۇنىڭغا: «گەيىس، بۇ ئوكۇل سىزنى ئۆخلىتىدۇ، بىراق ھەقىقىي ئۆخلىمايسىز، ئۆلۈپمۇ كەتمەيسىز. ئوكۇل سىزنى دۇرۇت ئۇقۇشتىن توختىتىدۇ، سىزمۇ ئارام تېپىپ قالىسىز. شۇ چاغدا ماڭا سىز دوختۇرخانىغا

كىرىپ قالغان ئەتىگىنى نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئېيتىپ بېرىڭ، بولامدۇ؟» دېدىم.

— ھېچ ئىش يۈز بەرمىدى. — دېدى گەيىس

— ئۇ كۈنى سىز ئاۋۋال ئېرىڭىزنى ئىشقا ئاپىرىپ قويغانمۇ؟

— شۇنداق، ئاندىن ماشىنامنى ھەيدەپ ئۆيگە كەلدىم، ئاندىن ئۆزۈمنىڭ تېزلا ئۆلۈپ كېتىدىغانلىقىمنى بىلدىم.

— سىز ھەر كۈنى ئاشۇنداق ئېرىڭىزنى ئىشقا ئاپىرىپ قويۇپ ئاندىن ئۆيگە قايتىپ كېلەمتىڭىز؟

گەيىس يەنە دۇرۇت ئوقۇشقا باشلىدى.

— گەيىس، ئوقۇماڭ! — ئۇنىڭغا بۇيرۇق قىلدىم. — سىز ھازىر مۇتلەق بىخەتەر، ئازادىلىشىڭ، ئۇ كۈنى قايتىۋاتقىنىڭىزدا زادى نېمە ئىش يۈز بەرگەنىدى، ماڭا نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىڭ؟

— مەن ئۇ كۈنى كۈندىكىگە ئوخشىمايدىغان يول بىلەن ماڭغانىدىم.

— نېمىشقا؟

— مەن بىلىنىڭ ئۆيىدىن ئۆتىدىغان يول بىلەن ماڭغانىدىم.

— بىل دېگەن كىم؟

ئۇ يەنە دۇرۇت ئوقۇشقا باشلىدى.

— سىز بىلەن مۇھەببەتلەشكەنمۇ؟

— شۇنداق، توي قىلىشتىن بۇرۇن.

— سىز دائىم ئۇنى ئەسلەيتتىڭىز، توغرىمۇ؟

گەيىس قاتتىق ئىڭرىدى:

— ئاھ تەڭرىم، مەن ئۆلىدىغان بولدۇم.

— ئۇ كۈنى سىز بىلنى كۆردىڭىزمۇ؟

— ياق

— بىراق سىزنىڭ ئۇنى بەكلا كۆرگىڭىز كەلگەن، شۇنداقمۇ؟

— مەن تېزلا ئۆلىدىغان بولدۇم.

— سىزنىڭچە تەڭرى سىزنى پەقەت بىلنى كۆرگىڭىز كەلگەنلىكى ئۈچۈنلا جازالارمۇ؟

—شۇنداق. —گەيىس يەنە دۇرۇت ئوقۇشقا باشلىدى.

ئۇ دۇرۇتنى ئون نەچچە مىنۇت ئوقۇدى، مەن ئۆزۈمنىڭ پىكىرلىرىمنى رەتلەشكە باشلىدىم.

ئاخىردا مەن ئۇنىڭغا ئېيتتىم: «گەيىس، سىز ئۆزىڭىزنى ناھايىتى تېزلا ئۆلۈپ كېتىمەن دەپ ئويلايدىكەنسىز، بۇ سىزنىڭ تەڭرىنىڭ ئىرادىسىگە ئىشىنىدىغىنىڭىزدىن دېرەك بېرىدۇ. بىراق سىز تەڭرىگە بولغان چۇشەنچىلىرىڭىزنىڭ ھەممىسىنى باشقىلاردىن ئاڭلىغان، ھالبۇكى، ئۇ قاراشلارنىڭ كۆپىنچىسى خاتادۇر. مەن گەرچە تەڭرىنى بەش قولدەك چۇشەنمىسەممۇ، بىراق مېنىڭ بىلىدىغانلىرىم سىزنىڭكىدىن كۆپ، يەنە كېلىپ، سىزگە تەڭرىنىڭ قانداقلىقىنى ئېيتىپ بەرگەن ئادەملەرنىڭكىدىنمۇ كۆپ. مەسىلەن ئېيتسام، مەن ھەر كۈنى سىزگە ئوخشاش جاناننىغا ئاسىيلىق قىلغان نۇرغۇن ئەر ۋە ئاياللارنى ئۇچرىتىمەن، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ھەقىقەتەن شۇنداق ئىشلارنى قىلغان، بىراق ئۇلار ھېچقاچان تەڭرىنىڭ جازالىشىغا ئۇچراپ باقمىنى يوق. ئۇلارنىڭ ھەممىسى مېنى ئىزدەپ كېلىپ كېسىلىنى داۋالاتقاندىن كېيىن، ۋەھىمىدىن قۇتۇلۇپ، خۇشال ياشايدىغان بولدى. سىزمۇ خۇشال ياشايدىغان بولۇپ كېتىسىز، چۈنكى بىز ھەمكارلىششقا موھتاج، سىز پەقەت ئۆزىڭىزنىڭ ئەسكى ئادەم ئەمەسلىكىڭىزنى بايقىغىنىڭىزدىلا، ئاندىن ئۆزىڭىزنىڭ ۋە تەڭرىنىڭ ماھىيىتىنى ھەقىقىي چۇشىنىسىز. ھازىر قېنىپ بىر ئۇخلۇۋېلىڭ، ئويغانغىنىڭىزدا، سىز چوقۇم ئۆلۈپ كېتىشتىن قورقمايدىغان بولىسىز. ئەتە ئەتىگەن سىز مېنى كۆرگىنىڭىزدە، سىز ماڭا ئۆزىڭىز ۋە تەڭرى توغرۇلۇق سۆھبەتلىشىشنى ئېيتىسىز.»

ئەتىگەندە گەيىسنىڭ ئەھۋالىدا زور ياخشىلىنىش بولغانىدى. ئۇ يەنىلا قورقۇاتاتتى. بىراق، ئۆلۈپ كېتىش-كەتمەسلىكىدىن گۇمانلىنىۋاتاتتى، ھېچبولمىغاندا، ئۇ تېخى مۇقىملاشتۇرالمىغانىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ھېكايىسىنى بىر-بىرلەپ سۆزلەۋاتاتتى. ئۇ تولۇق ئۇچىنچى يىللىقتا ئوقۇۋاتقاندا خوك بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت يۈز بېرىپ، ئىككىسى توي قىلىشقان. ئىككى ھەپتىدىن كېيىن، ئۇ بىر دوستىنىڭ تويىغا قاتناشقاندا

تۈيۈقسىز ئۆزىنىڭ توي قىلغۇسى يوقلۇقىنى ھېس قىلغان ۋە ھوشىدىن كەتكەن. شۇنىڭدىن كېيىن، ئۇ خوكنى سۆيىدىغان-سۆيمەيدىغانلىقى ھەققىدە گاڭگىرىغان، بىراق جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشنىڭ گۈناھىنى نىكاھ ئارقىلىق يۇيۇشنى قارار قىلغان. ئۇ ئۆزىنىڭ خوكنى سۆيىدىغان-سۆيمەيدىغانلىقىنى مۇقىملاشتۇرۇپ بولغۇچە، باللىق بولماسلىقنى قارار قىلىپ، ھامىلدارلىقتىن ساقلىنىش كۇمىلىچى يېيىشكە باشلىغان. بىراق بۇمۇ كاتولىك دىنىدا بىر تۈرلۈك گۈناھ بولۇپ، ئۇ بۇ گۈناھنى ئېتىراپ قىلىشنى ئېغىر كۆرگەن ۋە كۇمىلاچنى يېمىگەن. خوك دەسلەپتە گەيىس بىلەن مۇھەببەتلىششىنى خالىسىمۇ، تويدىن كېيىن ئۇنىڭغا قىزىقمايدىغان بولۇپ قالغان. ئۇ خۇددى ئۇزاق مۇددەتلىك غايىۋى كارتىدەك، ئۇنىڭغا سۇۋغاتلارنى ئېلىپ بەرگەن، كۆيۈنگەن، ئۇنى خىزمەتمۇ قىلدۇرمىغان، بىراق ئۆزى ئىسمېنا ئىشلىگەن. پەقەت گەيىس چىدىيالمىغان ۋاقىتتا، خوك ئۇنىڭ بىلەن سۆيۈشۈپ قويغان. ھەر ھەپتىدىكى بىر قېتىملىق جىنسىي مۇناسىۋەت گەيىسكە بىردىنبىر تەڭپۇڭلاشتۇرغۇچ بولۇپ قالغان. ئاجرىشىشمۇ ئەسلا مۇمكىن ئەمەسكەن، چۈنكى ئاجرىشىش ئويلىغىلى بولمايدىغان بىر تۈرلۈك گۈناھمىش.

بېسۇبلىنغان خىيالىي سېزىم

گەيسته باشقىلار بىلەن بىللە بولۇش ئىستىكى پەيدا بولۇشقا باشلىغان. ئۇ «توۋنىامە» ئوقۇش ئارقىلىق بۇ ئەبجەش خىياللاردىن قۇتۇلماقچى بولغان، شۇڭا، ھەر سائەتتە بەش مىنۇت دۇرۇت ئوقۇغان. خوك دەسلەپتە بۇنى بىلگەندە ئۇنى مەسخىرە قىلغان، شۇنىڭ بىلەن ئۇ كۈندۈزى خوك ئۆيدە يوق ۋاقىتتا بۇ ئىشلارنى قىلىشقا مەجبۇر بولغان. ئۇ كېچىدىكى «توۋسى»نى تولۇقلاش ئۈچۈن، كۈندۈزدىكى زىكرىسىنى ھەسسىلەپ ئاشۇرغان. ھەتتا ھەر يېرىم سائەتتە بىر قېتىم «توۋنىامە» ئوقۇغان ۋە سۈرئىتىنى ھەسسىلەپ ئاشۇرغان. بىراق جىنسىيەت ئىستىكى يوقالماقتا يوق، تېخىمۇ كۈچەيگەن، بۇ خىل خىيالىي سېزىمنى بېسىشمۇ تەسلەشكەن. ئۇ ئىشكىتىن چىقىشىغلا ئەرلەرگە ھاكۆبقىپ قاراپ قالىدىغان بولۇپ قالغان، بۇ تېخىمۇ چاتاق بولغان. شۇڭا ئۇ خوك بىلەن بىللە سىرتقا چىقىشتىن قورقىدىغان بولۇپ قالغان ھەم خوك بىلەن بىللە ئاممىۋى سورۇنلارغىمۇ بارمىغان. ئۇ چېركاۋغا بېرىشنى ئويلاشقان، بىراق چېركاۋغا بېرىپ، پەرۋەردىگارغا بۇ خىل خىيالىي سېزىمنى ئېيتىشمۇ يەنىلا گۇناھ ئىدى. شۇڭا ئۇ بارالمىغان. شۇنىڭ بىلەن ئۇ بىر «توۋنىامە سىستېمىسى» تۇرغۇزغان، ئۇنىڭ دۇرۇت ئوقۇشىمۇ مۇشۇنىڭدىن كەلگەن. ئۇزۇن ئۆتمەي، ئۇ بۇ سىستېمىنى ناھايىتى مۇكەممەل ھالەتكە تەرەققىي قىلدۇرغان، ئۇ توۋنامەنى بەش مىنۇتتا مىڭ قاتار ئوقۇپ بولىدىغان ھالەتكە يەتكەن.

ئۇ بۇ سېستېمىنى تۇرغۇزغان ۋاقىتتا جىنسىي ئىستىكى بىر ئاز پەسەيگەن بولسىمۇ، بىراق سىستېما مۇقىملىشىپ بولغاندىن كېيىن، ئۇ

يەنە ئەسلىي ھالىتىگە قايتىپ قالغان. ئۇ ھەرقانداق يەردە بۇ خىيالىي سېزىمىنى ئەمەلىيەتلەشتۈرۈشنى ئويلىغان. ئۇ ئىلگىرىكى ئوغۇل دوستى بىلغا تېلېفون بېرىپ، چۈشتىن كېيىن مەيخانىدا كۆرۈشۈشنى ئېيتىشىنىمۇ ئويلىغان. بىراق يەنە چەكلەنگەن ئىشلارنىڭ يۈز بېرىپ قېلىشىدىن قورققان. ئۇنىڭ جىنسىي ئىستىكى بارغانسېرى كۈچەيگەن، بىر كۈنى چۈشتىن كېيىن، ئۇ ئۆزىنىڭ ئىستىكىنى ئۆزى قاندۇرۇغان، بۇ ئىش ئۇنى تېخىمۇ قورقتۇتكەن. ئۇ گۈناھىنى يۇيۇش ئۈچۈن مۇزدەك سۇدا يۇيۇنغان. ئاندىن خوكنى ئالغىلى بارغان. ئەمما ئىككىنچى كۈنى بۇ ئىش ئەينەن تەكرارلانغان.

كېيىن ھېلىقى ئەتىگىنى، ئۇ ئاخىرى ۋاز كەچكەن. ئۇ خوكنى ئىشقا ئاپىرىۋېتىپ، ماشىنىسىنى ئۇدۇل بىلنىڭ ئۆيىگە ھەيدەپ بارغان. ئۇ ئىشىك ئالدىدا توختاپ بىلنى ساقلىغان، بىراق ھېچ ئىش يۈز بەرمىگەن، ئۆيدە ئادەم يوقتەك قىلاتتى. ئۇ ماشىنىدىن چۈشۈپ، ماشىنىغا يۆلەنگىنىچە بىلنىڭ ئۆيىگە قاراپ تۇرغان. ئاندىن ئۇ ئۇنىسز تۇۋا قىلىشقا باشلىغان: «ئەي تەڭرىم، ئۆتۈنۈپ قالاي، مېنى بىل بىلەن كۆرۈشتۈرگىن، ئۇ ماڭا دېققەت قىلسۇن». يەنىلا ھېچ ئىش يۈز بەرمىگەن. «ھەرقانداق ئادەم ماڭا قارىسۇن، ھەممە ئادەم ياخشى، مەن بىراۋ بىلەن ياتمىسام زادى بولمايدۇ، ئەي تەڭرىم، مەن بىر پاھىشە، مەن بابىلۇندىكى داڭلىق ئىشرەتچى خېنىم، ئەي تەڭرىم، مېنى ئۆلتۈرۈۋەت، مەن ئۆلۈشۈم كېرەك». ئۇ ماشىنىغا چىقىپ، ئۈچقاندەك ھەيدىگىنىچە ئۆيىگە قايتقان. ئاندىن بىر پىچاقنى تېپىپ، بېغىشىنى كېسىشنى ئويلىغان، بىراق ئۇنداق قىلالمىغان. پەقەت تەڭرىلا قىلالايدۇ، تەڭرىنىڭ قۇدرىتى بار، تەڭرى چوقۇم جازالايدۇ، تەڭرى ھەممىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ، تەڭرى مېنى چۈشىنىدۇ دەپ ئويلىغان. ئۇ دۇرۇت ئوقۇغىنىچە ئاخىرلىششىنى كۈتكەن. بۇ دەل ئاچسىز ئۇنى بايقىغاندىكى ھالىتى ئىدى.

بىر قانچە كۈن تىرىشىش ئارقىلىق، مەن ئاران مۇشۇ ئۈچۈلارغا ئېرىشتىم. خىزمىتىمنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى ئۇنىڭ گۈناھ قارىشىغا يۆتكىدىم. ئۇ بۇنداق ئۆزىنى لەززەتلەندۈرۈشنىڭ گۈناھ ئىكەنلىكىنى

كىمدىن ئاڭلىغاندۇ؟ ئۇنىڭغا ئېيتىپ بەرگەن ئادەم يەنە قەيەردىن بىلگەندۇ؟ ئۆزىگە تەسەللى ئىزدەش قانداقسىگە گۇناھ بولىدۇ؟ ئەگەر گۇناھ بولسا، ئۇنى بېكىتىشنىڭ ئۆلچىمى نېمە؟ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش نۇقتىلار...

دىنىي ئۇيۇشمىدىن گۇمانلىنىش ۋە چېركاۋ

مېنىڭ نەزىرىمدە پىسخىك داۋالاش مېنى ئەڭ جەلپ قىلىدىغان ۋە ئادەم پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن قىلىشقا تېگىشلىك بىر كەسىپ، بىراق پىسخولوگلار ۋە بىمارلار ئوتتۇرىسىدىكى قەلب سۆزلىرىنى دېيىشىشتە، ئۇنىڭدىكى مۇھىم ئۇقۇم ۋە تەپسىلاتلارنى بىر قەدەر سىستېمىلىق ئېنىقلاش جاپالىق ۋە ئاۋارىچىلىكتۇر. مەسىلەن ئېيتساق، گەيستىمۇ گۇناھ تۇيغۇسى ئۇقۇمىغا ۋە مەلۇم قىلىقلارنى گۇناھ دەپ قاراشقا نىسبەتەن گۇمان پەيدا بولغاندىن كېيىن، ئاندىن ئىستەككە ئېگە چىقىشقا ۋە لەززەتلىنىشكە باشلىغان. ئۇ گۇمانلىنىش پوزىتسىيەسىدە بولۇشتىن ئىلگىرى، چوقۇم بارلىق كاتولىك دىنىي ئۇيۇشمىسى (ھېچبولمىغاندا ئۇ بىلىدىغان قىسمى) نىڭ ھوقۇقىغا ۋە پاراسىتىگە گۇمان قىلىش كېرەك ئىدى. ھازىر مېنىڭ قوللىشىم ئارقىسىدا، دىنىي ئۇيۇشما بىلەن قارشى مەيدانغا تۇرۇشنىڭ تەس ئەمەسلىكىنى تونۇپ يەتتىم. ئۇ ئاستا-ئاستا مېنىڭ ئۆزى تەرەپتە تۇرۇۋاتقانلىقىمغا، ئۇنىڭ ئۇچۇن ئويلاۋاتقانلىقىمغا، ئۇنى تۇيۇق يولغا باشلىمايدىغانلىقىمغا ئىشەندى. بىز قۇرغان بۇ خىل «داۋالاش ھەمكارلاشمىسى» مۇناسىۋىتى بارلىق مۇۋەپپەقىيەتلىك پىسخىك داۋالاش جەريانىدا كەم بولسا بولمايدىغان ئامىلدۇر.

بىزنىڭ ھەمكارلىقىمىز ئاساسلىقى شىپاخانىدا ئېلىپ بېرىلغانىدى. ئۇنىڭغا باربىتال تۇرىدىكى ئۇخلىتىش ئوكۇلى سېلىنغاندىن كېيىن، بىر ھەپتە ئىچىدىلا دوختۇرخانىدىن چىقتى. بىراق ئۇ تۆت ئاي داۋالىنىش جەريانىدا، ئاندىن ئۆزىنىڭ گۇناھقا بولغان كۆزقارىشىنى ئاشكارىلىدى. ئۇ:

«مەن دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ ماڭا ئىشەنچسىز نەرسىلەرنى ئۆگەتكىنىنى ئېتىراپ قىلمەن» دېگەنىدى. بۇ چاغدا داۋالاش يېڭى بىر باسقۇچقا كىرگەنىدى. ئاندىن بىز، بۇ ئىش زادى قانداق كېلىپچىققان؟ گەيىس نېمىشقا دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ تەلىماتلىرىنى ئازراقمۇ گۇمانلانماستىن ئۆز پېتىچە ئۆزلەشتۇرىۋالىدۇ؟ نېمىشقا ھازىرغا قەدەر ئۆزى مۇستەقىل پىكىر يۈرگۈزۈپ باقمايدۇ؟ دېگەن مەسىلىگە ئۆتتۇق. گەيىسىنىڭ دېيىشىچە، ئاپىسى ئۇنىڭغا چېركاۋدا دېيىلگەن ھەرقانداق گەپتىن گۇمانلىنىشقا بولمايدىغانلىقىنى ئېيتقان. بىز ئۇنىڭ دادىسى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئېنىقلاپ باقتۇق. ئۇنىڭ دادىسىغا ھېچقانداق ھېسسىياتى يوقكەن، دادىسى ھەرۋاقىت خىزمەت بىلەن ئالدىراش ئوتتىدىكەن، ئۆيگە كەلسىمۇ، مەست بولغىنىچە ئۇستەلدىلا ئۇخلاپ قالىدىكەن، پەقەت جۈمە كۈنى كەچنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ھەر كۈنى مەيخانىغا بارىدىكەن. ئائىلىدىكى ھەممە ئىشقا ئاپىسى مەسئۇل بولغانلىقتىن، ھېچقانداق ئادەمنىڭ ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلىماسلىققا يول قويۇلمايدىكەن. ئۇ ناھايىتى ئاق كۆڭۈل بولسىمۇ، بىراق ھەممەيلەندىن ئۆزىنىڭ گېپىنى ئاڭلىشىنى تەلەپ قىلىدىكەن. «ئۇنداق قىلساڭ بولمايدۇ، قەدىرلىكىم، ياخشى بالا بۇنداق ئىش قىلمايدۇ»، «سەن ئۇنداق ئاياغنى كىيسەڭ بولمايدۇ، قەدىرلىكىم، ياخشى ئائىلىنىڭ قىزى بۇنداق ئاياغنى كەيسە بولمايدۇ»، «سىزنىڭ ئېيسىغا تېۋىنغىلى بېرىش-بارماسلىقىڭىز مۇھىم ئەمەس، قەدىرلىكىم، بىراق تەڭرى بىزدىن ئەيسىغا تېۋىنىشىمىزنى تەلەپ قىلغان». گەيىس ئاستا-ئاستا كاتولىك دىنىنىڭ نوپۇزى ئارقىسىدا، ئاپىسىنىڭ تەڭداشسىز ھوقۇقىنىڭ بارلىقىنى چۈشەندى. ئۇنىڭ سىلىق سۆزلىرىنىڭ ئارقىسىدا، باللىرىغا بولغان مۇتلەق ھۆكۈمرانلىق ھوقۇقىنىڭ يوشۇرۇنغانلىقىنى چۈشەندى.

داۋالىنىش جەريانىدا توسالغۇلارنىڭ كۆرۈلۈشىدىن ساقلانغىلى بولمايدۇ. گەيىس دوختۇرخانىدىن چىقىپ ئالتە ئايدىن كېيىنكى مەلۇم يەكشەنبە كۈنى سەھەردە، خوك ماڭا تېلېفون قىلىپ گەيىسنىڭ يەنە دۇرۇت ئوقۇشقا باشلىغىنىنى، ئەسلىگە قايتىپ قالغانلىقىنى ئېيتتى. مەن

ئۇنىڭغا گەيسنى دوختۇرخانىغا ئېلىپ بېرىشنى، شۇ يەردە ئۇچرىشىشنى ئېيتتىم. دوختۇرخانىغا بارغىنىمدا، گەيىس بىرىنچى قېتىم كۆرگىنىمدىكىدەك هالەتتە ئىدى. خوك زادى قانداق ئىشنىڭ يەنە ئۇنىڭغا تەسىر قىلغانلىقىنى بىلمىگەنلىكىنى ئېيتتى. مەن ئۇنى بالىنىستقا ئەكىردىم، ئاندىن ئۇنىڭغا:

— ئوقۇماڭ، نېمىش بولغانىقىنى ماڭا دەپ بېرىڭ! — دېدىم.

— ئۇنداق قىلالمايمەن.

ئۇ دۇرۇت ئوقۇغاچ جاۋاب قايتۇردى:

— ئەگەر سىز ماڭا هېلىقى راست گەپ قىلدۇرىدىغان دورىڭىزدىن بەرسىڭىز قىلالىشىم مۇمكىن.

— بولمايدۇ گەيىس، بۇ قېتىم سىزنىڭ يېتەرلىك قۇدرىتىڭىز بار، ئۆزىڭىزگە تايىنىڭ.

ئۇ هەسرەتلەنگىنىچە ماڭا قارىدى، ئاندىن يەنە دۇرۇت ئوقۇشقا باشلىدى. مەن ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ماڭا قېيىداۋاتقانلىقىنى، ماڭا ئۆچ بولغانلىقىنى بايقىدىم.

— مەندىن رەنجىپ قالدىڭىزمۇ؟

ئۇ بېشىنى لىڭشىتقىنىچە دۇرۇت ئوقۇۋاتاتتى.

— گەيىس، مەندىن رەنجىشىڭىزگە نۇرغۇن ئاساسىڭىز بار، بىراق سىز دېمىسىڭىز، زادى نېمە ئىش ئىكەنلىكىنى مەن بىلمەيدىكەنمەن، ماڭا دەپ بېرىڭ، هېچ ئىش بولمايدۇ.

— مەن تېزلا ئۆلۈپ كېتىمەن. — ئۇ يىغلىغىنىچە شۇنداق دېدى.

— ياق، ئۇنداق بولمايدۇ گەيىس، سىز مەندىن رەنجىگەنلىكىڭىز سەۋەبلىك ئۆلۈپ كەتمەيسىز، مەن سىزگە زىيانكەشلىك قىلمايمەن، سىزنىڭ مەندىن رەنجىش هوقۇقىڭىز بار.

— مېنىڭ كۈنۈم ئۆزۈن قالمىدى، مېنىڭ كۈنۈم ئۆزۈن قالمىدى. — دېدى ئۇ يەنە يىغلىغىنىچە.

بۇ گەپ ئاڭلىماقىا ناهايىتى غەلىتە ئىدى. دەل شۇ ۋاقىتتا كۆڭلۈمدىن بىر ئوي كەچتى، بىراق يەنە ئۇنتۇپ قالدىم. مەن يەنە بىر

قېتىم تەكرارلىدىم:

—گەيىس، مەن سىزگە ئامراق، سىزنىڭ مەندىن رەنجىگىنىڭىز ئۈچۈن، مەن ھەرگىزمۇ ئۆچ ئالمايمەن.

—مېنىڭ ئۆچ بولغىنىم سىز ئەمەس. —دېدى ئۇ ئۆكسۈپ تۇرۇپ.

مەن تۈيۈقسىز بىر نەرسىنى ئەسلىدىم:

—‹سېنىڭ كۈنلىرىڭ ئۇزۇن قالمىدى، زېمىندا ئۇزاق تۇرالمايسەن›، گەيىس، سىز ئىنجىلدىكى بەشىنچى بۆلۈمنى دەۋاتامسىز؟ ‹ئاتا-ئاناڭنى ھۆرمەتلىسەڭ ئۇزۇن ياشايسەن، ئۇنداق قىلمىساڭ ئۆلۈپ كېتىسەن›، قەلبىڭىزدىكى تۆگۈن مۇشۇ توغرىمۇ؟

گەيىس پەس ئاۋازدا ئېيتتى:

—مەن ئۇنىڭغا ئۆچ، ئاپامدىن نەپرەتلىنىمەن، كىچىكىمدىن باشلاپ مېنى ئۆزۈم بولغىلى قويمىغان دەل شۇ، ئۇ مېنى ئۆزىدەك بولغۇزماقچى بولغان، ئۇ ماڭا پۈرسەت بەرمىگەن.

ئەمەلىيەتتە، گەيىسنىڭ داۋالىنىشى ئەمدى باشلىنىۋاتاتتى، ئالدىمىزدىكى قىينىچىلىقلار يەنە كۆپ ئىدى. ئۇ ئۆزى بولۇش ئۈچۈن سانسىزلىغان ئىنچىكە ھالقىلاردىن ئۆتۈشى كېرەك ئىدى. شۇنداقلا ئۇ ھەقىقىي ئۆزى بولالايتتى. ئۇ ئاپىستىڭ ئۆزىگە بولغان كونترولىنى ئايدىڭلاشتۇرغاندىن كېيىن، چوقۇمكى ئۆزىنىڭ قىممەت قارىشىنى قايتىدىن تەكشىشى كېرەك ئىدى. ئىشلارنى ئۆزى قارار قىلىشى كېرەك ئىدى. بىراق بۇنداق قىلىش ئۇنىڭ ئۈچۈن ناھايىتى تەسكە توختايتتى. ئۇنىڭغا يەنىلا ئانىسىنىڭ قارارى بىخەتەر تۇيۇلاتتى. دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ ۋە ئانىسىنىڭ قىممەت قارىشىنى قوللىنىش ئاڭا بىرقەدەر ئاددىيدەك تۇيۇلاتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ تۇرمۇشىنى ئىزدەپ تېپىش ئۈچۈن تېخىمۇ كۆپ تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىشى كېرەك ئىدى. كېيىن گەيىس: «سىز بىلمىسىز، مەن ئۆتمۈشۈمگە قايتىپ كېتىشنى خالىمايمەن، بىراق بەزىدە يەنە ئاشۇ خىل تۇرمۇش شەكلىنى ئەسلەپمۇ قالىمەن، مەلۇم جەھەتتىن ئالغاندا، ئۇنداق ياشىغاندا كۈن ئۆتكۈزمەك ناھايىتى ئاسان ئىدى» دېدى.

ئۆزلۈكىنى تونۇپ يەتكەن گەيىس، ئاخىرى غەيرەتكە كەلدى. ئۇ

خوك بىلەن ئۆزىنىڭ جىنسىي تەلىپىنى قاندۇرالمايۋاتقان مەسلىسىنى سۆزلەشتى، خوك ياخشىلايدىغانلىقىغا ۋەدە بەردى، بىراق ئىپادىسى كۆرۈلمىدى. گەيىس ئۇنىڭغا بېسىم قىلدى، خوكتا كېسەللىك ھالىتى كۆرۈلۈشكە باشلىغانىدى. ئۇ مېنى ئىزدەپ كەلدى، مەن ئۇنىڭغا باشقا بىر پىسخولوگقا كۆرۈنۈشىنى ئېيتتىم. ئۇ قەلبىدە بېسىلىپ قالغان ھەمجىنسىلىق ئىستىكىگە ئەمدى يۈزلىنىشكە باشلىدى. ئەسلىدە ئۇ گەيىس بىلەن نىكاھلىنىش ئارقىلىق بۇ ئىستىكىنى ئۆزگەرتمەكچى بولغان. گەيسىنىڭ فىگۇرىسى ئادەمنى مەست قىلىدىغان بولغاچ، ئۇنى قىممەتلىك سوۋغا سۈپىتىدە قوبۇل قىلغان، گەيسكە ئېرىشىشنى ئۆزىنىڭ مۇكەممەل ئەرلىك خاراكتېرىنى نامايان قىلغانلىق دەپ قارىغان، بىراق ئەزەلدىن گەيسىنى ھەقىقىي ياخشى كۆرۈپ باقمىغان. بۇ ئەمەلىيەتنى چۈشەنگەندىن كېيىن، ئۇ گەيىس بىلەن چىرايلىق ئاجرىشىپ كەتتى.

قەلب زەخمىسىدىن قۇتۇلۇش

گەيىس چوڭ بىر كىيىم-كېچەك ساتىيدا مال ساتتى. ئۇ خىزمەت داۋامىدا نۇرغۇنلىغان مۇستەقىل قارارلىرىدا مەن بىلەن مەسلىھەتلەشتى. گەرچە ئۇنىڭ ئوقۇبەتلىك تەجرىبىسى بولسىمۇ، بىراق يەنە قەيسەر ۋە ئۆزىگە ئىشىنىدىغان بولۇپ ئۆزگەردى. ئۇ يېگىت ئىزدەش ۋە بالىلىق بولۇش ئارزۇسىدا نۇرغۇن ئەرلەر بىلەن ئۇچراشتى، خىزمەتتىمۇ نۇرغۇن خۇشاللىقلارغا ئېرىشتى. داۋالاش ئاخىرلاشقاندا، ئۇ مال تىزىملىغۇچىلىقىغا ئۆستۈرۈلدى. يېقىندا ئاڭلىسام، تېخىمۇ چوڭ بىر شىركەتكە ئالمىشىپ ئىشلەۋېتىپتىمىش. خۇشال ياشاۋاتقان 27 ياشلىق قىزچاق ھازىر چېركاۋغىمۇ بارمايدۇ، ئۆزىنى كاتولىك دىنى مۇخلىسى دەپمۇ قارىمايدۇ. ئۇ گەرچە تەڭرىگە ئىشىنىدىغان ياكى ئىشەنمەيدىغانلىقىنى ئېنىق جەزملەشتۈرەلمىسىمۇ، بىراق ھازىر ئۇنىڭغا نىسبەتەن بۇ ئانچە مۇھىم مەسىلە ئەمەس.

مېنىڭ گەيىسنىڭ ھېكايىسىنى تەپسىلىي بايان قىلىشىم، ئۇنىڭ دىنىي مۇھىت ۋە پىسخىك كېسەللىكلەرنىڭ مۇناسىۋىتىدىكى ئەڭ ئۆلگىلىك مىسال بولغانلىقى ئۈچۈندۇر. ئەمەلىيەتتە دۇنيادا گەيىستەك ھېكايىسى بار ئادەملەر كۆرمىگە. شۇڭا مەن بەزىدە چاقچاق قىلىپ، بىز پىسخولوگلار دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ تامىقىغا تايىنىمىز دەپ قويىمەن. كاتولىك دىنى ئۇيۇشمىسى ۋە باشقا ئۇيۇشمىلارنىڭ ھەممىسى ئوخشاش.

ئەلۋەتتە دىنىي ئۇيۇشما گەيىستىكى نېۋرۇزنى كەلتۈرۈپ چىقارغان بىردىنبىر سەۋەب ئەمەس. ئەمەلىيەتتە، دىنىي ئۇيۇشما گەيىسنىڭ ئانىسىنىڭ ئۆز ھوقۇقىنى يۈرگۈزۈشتىكى قورالغا ئايلانغان. ئانىسىنىڭ

مۇستەبىتلىكى بىلەن دادىسىنىڭ پەرۋاسىزلىقى گەيسىنىڭ ھەقىقىي كېسەللىك مەنبەسىدۇر، بۇ جەھەتتىن ئېيتقانداۋ، ئۇنىڭ كېسەللىك ئارخىپى ناھايىتى تىپكلىككە ئىگە. بىراق، بۇنىڭ بىلەن دىنىي ئۇيۇشمىمۇ ئۆزىنىڭ سەۋەنلىكىدىن باش تارتىپ بولالمايدۇ. دىنىي ئۇيۇشما مەكتەپلەردە گەيسىنىڭ دىنىي ئەقلىي چۈشىنىشىگە ۋە مۇستەقىل پىكىر يۈرگۈزۈشىگە ئىلھاملاندۇرمىغان. دىنىي ئۇيۇشما خاتا يېتەكلەش، خاتا تەتبىقلاش ۋە ئاشۇرىۋېتىش قاتارلىق مەسىللىرى ئۈستىدە ئويلىنىپ باقمىغان. گەيسىنىڭ مەسلىسى گەرچە پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن تەڭرىگە، پەرھىزگە ۋە گۈناھ قارىشىغا ئىشىنىش بولسىمۇ، بىراق ۋارىسلىق قىلغان دىنىي قاراش ۋە دۇنيا قاراش ئۇنىڭ رېئاللىقىغا ئۇيغۇن كەلمىگەن. ئۇ ئۆزى مۇستەقىل ھالدا گۈمانلانمىغان، جەڭ ئېلان قىلمىغان ۋە تەپەككۇر قىلمىغان. دىنىي ئۇيۇشما ئۇنىڭ شەخسىيىتىگە ئۇيغۇن كېلىدىغان دىنىي قاراش تىكلىشىگە يارەدم قىلمىغان. ئەكسىچە، ئالدىنقى بىر دەۋردىكى ئىپتىدائىي قاراشلارغا ۋارىسلىق قىلىشقا مەجبۇرلىغان، بۇمۇ ناھايىتى تىپكلىككە ئىگە ھادىسە.

گەيسىنىڭ مەسلىسى ناھايىتى ئومۇملاشقان بولغانلىقتىن، نۇرغۇن پىسخولوگلار دىنىي ئۇيۇشمىنى دۈشمەن قاتاردا كۆرىدۇ. ئۇلار ھەتتا دىنىنىڭ ئۆزى بىر خىل نېۋرۇز، ئادەمنىڭ ئېڭىنى چەكلەيدۇ، ئادەملەرنىڭ ئېڭىدىكى غەيرىي ئەقلىي ماھىيەتلەرنى ئۆلتۈردۇ دەپ قارايدۇ. ئەقلىيلىك (راتسيونال) بىلەن پەننى چوڭقۇر تەتقىق قىلغان فىرئود دەل مۇشۇ خىل كۆزقارىشىنى ئىپادىلىگەن. پىسخولوگلار ھازىرقى زامان پېنىنىڭ ئاكتىپ جەڭچىلىرى، ئۇلار قەدىمىي دىنىنىڭ خۇراپاتلىقىغا ۋە دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ نامۇۋاپىق بەلگىلىمىلىرىگە قارشى كۈرەش قىلىدۇ، شۇ ئارقىلىق ئادەمنى قايىل قىلىدىغان نەتىجىلەرگىمۇ ئېرىشتى. ئەمەلىيەتتە پىسخولوگلار ۋاقتىنى ۋە زېھنىنى قۇرۇق ئىسراپ قىلىشتىن كۆرە، بىمارلارنىڭ ۋاقتى ئۆتكەن ۋە بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرىگە ئىگە دىنىي قاراشلاردىن قۇتۇلۇشىغا، قەلب (ئاڭ) ئەركىنلىكىگە ئېرىشىشىگە يارەدم قىلىشى كېرەك.

غەمكىن ماريە

گەيسىنگكىدىن باشقىمۇ، ئۇنىڭ ھاياتىغا ئوخشىشىپ كېتىدىغان ئىشلار ناھايىتىمۇ كۆپ. ماريە مەن ناھايىتىمۇ ئۇزۇن داۋالىغان بىمارلىرىمنىڭ بىرى. ئۇ 20 نەچچە ياشتا غەمكىنلىك كېسىلى ئۈچۈن مېنى ئىزدەپ كەلگەنىدى. گەرچە ئۇ ئۆزىنىڭ تۇرمۇشىدىن ئاغرىنمىسىمۇ، بىراق غەمكىن ئىدى. تاشقى كۆرۈنۈشىمۇ ھەسرەتلىك ئىدى. گەرچە ئۇ ناھايىتى پۇلدار ۋە ئالىي مائارىپ تەربىيەسىگە ئېرىشكەن بولسىمۇ، بىراق ناھايىتى نامرات ۋە سەرگەردان ئايالالاردەك ياسىنىپ يۈرەتتى. داۋالاشنىڭ بىرىنچى يىلى ئۇ ھەمىشە بەدىنىگە ماس كەلمەيدىغان كۆك، كۈل رەڭ، قارا ۋە قوڭۇر كىيىملەرنى كىيىۋالاتتى. قولىدا رەڭگى ئۆڭگەن ۋە كېلەڭسىز سومكىسىنى كۆتۈرۈۋالاتتى. ئۇ يالغۇز قىز ئىدى. ئاتا-ئانىسى ئالىي مائارىپ تەربىيەسىگە ئىگە، كەسىپتە مۇۋەپپەقىيەت قازانغان، ئۇنىۋېرسىتېت پروفېسورلىرى ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىلىسىدە سوتسىيالىزم خاھىشى بولۇپ، دىنىنى «نامراتلارنىڭ ئەپيۇنى» دەپ قارايتتى. ماريە ئون نەچچە يېشىدا دوستلىرى بىلەن چېركاۋغا بارغانىدا، ئۇلارنىڭ كۆچلۈك مەسخىرىسىگە ئۇچرىغان.

داۋالاشنى قوبۇل قىلغان ۋاقىتتا، ماريە ئاتا-ئانىسىنىڭ قاراشلىرىغا تولۇق قوشۇلاتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئاتېزمچى ئىكەنلىكىدىن پەخىرلىنەتتى، ئۇ كىشىلەرنى تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىدىن ئىبارەت فانتازىيەدىن خالاس بولسا، تۇرمۇشى تېخىمۇ گۈزەل بولىدۇ، دەپ قارايتتى. قىزىقارلىق يېرى، ماريەنىڭ چۈشلىرى دىنىي سىمۋوللار بىلەن تولغان. مەسىلەن: قۇشلارنىڭ قەدىمىي سىرلىق يېزىقتىكى كىتابلارنى چىشلىگىچە ئىشخانىغا ئۇچۇپ كىرىشى

قاتارلىق. بىراق مەن ئۇنىڭ يوشۇرۇن ئېگىدىكى بۇ تەرەپتىن ئاڭا سۆز ئېچىپ باقمىدىم. ئىككى يىللىق داۋالىنىش جەريانىدا، بىز دىنغا ئائىت ھېچقانداق مەسىلە ئۈستىدە پاراڭلىشىپ باقمىدۇق. ئاساسلىق پارىڭمىز، ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ئۈستىدە بولدى. بۇ ئىككى مۇتلەق ئەقىللىق ۋە ئەقلىي كىشىلەر مارىيەنى ئىقتىسادىي تەرەپتىن قوللىغاندىن باشقا، ھېسسىيات جەھەتتە ئۇنىڭدىن ئارىلىق ساقلىغان. ئۇلار ھېسسىيات جەھەتتە مارىيە بىلەن يېقىنلاشمىغان، بەلكى زېھنىنى كەسىپلىرىگە قاراتقان، مارىيەگە ھەمراھ بولىدىغان ۋاقىت ۋە زېھىن ئاجراتمىغان. نەتىجىدە، مارىيە پىسخىكا جەھەتتىن يالغۇز، ئاتالمىش «بىچارە باي قىزى»غا ئايلانغان. بىراق ئۇ بۇ رېئاللىققا يۈزلىنىشىنى خالىمىغان، ھەر قېتىم ئاتا-ئانىسىنىڭ ئۇنىڭغا پەرۋاسىزلىقىنى تىلغا ئالسام، ياكى ئۇنىڭ يېتىملەردەك ياسىنۇالغانلىقىنى دېسەم، ئۇ رەنجىپ كېتەتتى. ئۇ ئۆزىنىڭ ياسىنىشىنى مودا، مېنى ئارىلىشىش ھوقۇقى يوق دەپ تەنقىد قىلاتتى.

مارىيەنى داۋالاشنىڭ ئۇنۇمى ناھايىتى ئاستا بولۇۋاتاتتى. بىراق ئۆزگىرىش خېلى كۆرۈنەرلىك ئىدى. مەن ئاساسلىقى ئارىمىزدا شەكىللىنىۋاتقان يېقىنلىق تۈيغۇسىغا تايىنىۋاتاتتىم. بۇ خىل ھېسسىيات ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىگە نىسبەتەن روشەن سىلىشتۇرما ئىدى. داۋالاشنىڭ ئىككىنچى يىلىغا قەدەم قويغان بىر سەھەرى، مارىيە بىر يېڭى سومكىنى ئېسىپ ئىشخانىغا كەلدى. بۇ سومكا بۇرۇنقىسىنىڭ ئۈچتىن بىرىچىلىك كېلەتتى، رەڭگىمۇ ناھايىتى شوخ ئىدى. شۇنىڭدىن باشلاپ ئىككى ئايغىچە ئۇ ئىزچىل يېڭى كىيىم ئالماشتۇرۇپ تۇردى. ئاچ سېرىق، توق سېرىق، سۇس كۆك، سۇس يېشىل، بىر دەستە پورەكلەپ ئېچىلىۋاتقان ئەتىرگۈل كەبى.

ئۇ ئىككىنچى قېتىم مېنى كۆرگىلى كەلگەندە، ئۇ ئۆزىدىكى ياخشىلىنىشلارنى بايان قىلدى: «سىزمۇ بىلىسىز، بۇ بەك غەلىتە ئىش بولدى، مېنىڭ قەلبىمىلا ئەمەس، قىياپىتىممۇ ئۆزگەردى. گەرچە مەن بۇرۇنقى بەزى تەرەپلىرىمنى ساقلاپ قالغان بولساممۇ، بىراق بۇرۇنقىغا

قەتئىي ئوخشىمايمەن، دۇنياغا بولغان سېزىمىمۇ ئۆزگەردى. ناھايىتى چوڭ ئۆزگىرىش بولدى. مەن بىر خىل ئىللىقلىقنى، بىخەتەرلىكنى، مېھرىبانلىقنى ۋە خۇشاللىقنى ھېس قىلدىم. سىزگە مەن بىر ئاتېزمچى دېگىنىم ئېسىڭىزدىمۇ، مەن ھازىر مۇقىملاشتۇردۇم، ئەمەلىيەتتە مەن ھازىر ئۆزۈمنى ئاتېزمچى دەپ قارىمايمەن. مەن خۇشال ۋاقىتلىرىمدا، ئۆزۈمگە: «مەن تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنەتتىم، تەڭرى بولمىغان دۇنيا ياخشى بولمايدۇ» دەپ پىچىرلايمەن. ئۇ سۆزنى داۋاملاشتۇردى: «ھەقىقەتەن غەلىتە، بۇ خىل تەسىراتنى مەن ئىپادىلىيەلمەيمەن. مەن ھازىر ئۆزۈمنى ناھايىتى مۇھىم بىر لايىھەنىڭ ئەڭ زۆرۈر قىسمى دەپ قارايمەن، گەرچە بۇ لايىھە ھەققىدە بىلىدىغانلىرىم ناھايىتى چەكلىك بولسىمۇ، بىراق مەن ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنىمەن، ئۇ ناھايىتى ياخشى لايىھە، مەن ئۇنىڭ بىر قىسمى.»

داۋالاش ئارقىلىق، گەيىس تەڭرىگە قارىغۇلارچە چوقۇنۇشتىن ئەقلىيلەشكەن بولسا، مارىيە تەڭرىنى چەتكە قاقىدىغان قاراشتىن تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنىشكە ئۆزگەردى. ئوخشاش داۋالاش ئۇسۇلى، ئوخشاش پىسخولوگ، نەتىجە پەرقلىق بولغانىدەك قىلسىمۇ، بىراق ئوخشاشلا مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشتى. بۇنى بىز قانداق چۈشەندۈرىمىز؟ بىراق چۈشەندۈرۈشتىن ئىلگىرى، مەن يەنە بىر مىسالنى بايان قىلىپ ئۆتىمەن.

تىدنىڭ ھاياتلىق قارىشى

تىد مېنى ئىزدەپ كەلگەندە 30 ياشتا ئىدى، زاھىتلارچە ياشاتتى. يەتتە يىلدىن بۇيان، ئۇ ئورمانلىقتىكى بىر كىچىك كەپىدە يالغۇز ياشىغانىكەن، دوستلىرىمۇ ئازكەن، ئالاھىدە يېقىن ئادىمىمۇ يوقكەن. ئۇ ئۇچ يىلدىن بېرى ئايالالار بىلەن ئۇچرىشىپ باقماپتۇ. ئۇنىڭ ئاددىي ياغاچچىلىق ئىشلىرىنى قىلغىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، كۆپىنچە ۋاقتى بېلىق تۇتۇش، كىتاب كۆرۈش ياكى ئۇششاق ئىشلارنى قىلىش بىلەن ئۆتىدىكەن. مەسىلەن: كەچتە نېمە تاماق ئەتسەم بولار، ياكى ئۇ يەرگە بارغاندا نېمە ئۈسكۈنە ئېلىۋالسام بولار دېگەندەك. ئاتا-ئانىسىدىن نۇرغۇن مىراس قالغىنى ئۈچۈن، پۇلدىن غەم قىلمايدىكەن، ئۆزىمۇ ئەقىللىق ئىكەن. بىرىنچى قېتىملىق دىيالوگنوزدىلا ئۇ ئۆزىنىڭ پىسخىك نورمالسىزلىقىنى ئېتىراپ قىلدى.

ئۇ: «مەن ھاياتىمنى ئەڭ يۇقىرى لايىھەگە ئىگە قىلىشىم كېرەكلىكىنى بىلىمەن، بىراق مەن ئۆلۈغۋارلىرىنى دېمىگەندىمۇ، ئەڭ ئەقەللىي قارارلارنىمۇ قىلالمىدىم. مەن بىرەر كەسپىنى مۇقىم ئىشلىشىم كېرەك ئىدى، ماگىستىرلىقنى ئوقۇشۇم ۋە مەلۇم بىر كەسپىنى ئۆگىنىشىم كېرەك ئىدى، بىراق ھېچقانداق ئىشقا كىرىشەلمىدىم. مەن ئوقۇتقۇچىلىقنى، سەنئەت تەتقىقاتىنى، دىپلومات بولۇشنى، دوختۇرلۇقنى، زىرائەت ياكى ئېكولوگىيەنى ئويلاشقان، بىراق ئۇلار قىزىقىشىمنى قوزغىيالمىدى. مەن پەقەت ئىككى كۈن قىلىپ باقمەن، ھەر بىر ساھە بەرداشلىق بەرگۈسىز قىيىن ئىكەن. ياشاشمۇ بەرداشلىق بەرگۈسىز تەس ئىكەن» دېدى.

ئۇنىڭ دېيىشىچە، مەسىلە ئۇ ئۇنىۋېرسىتېتقا كىرگەن 18 ياش ۋاقىتلىرىدا باشلانغانكەن، ئۇنىڭدىن ئىلگىرى ھېچقانداق مەسىلە يوقكەنمىش. ئۇ بىر ئالاھىدە بالا بولۇپ، ئائىلىسى باي، ئىككى ئاكىسى بار ئىكەن. پەقەت ئاتا-ئانىسى كۆڭۈل بۆلمەيدىكەن. ئۇ بىر شەخسىي ياتاقلىق مەكتەپتە ئوقۇغان بولۇپ، نەتىجىسى بەك ياخشى ئىكەن، ئۇ شۇ ۋاقىتتا بىز قىزغا ئاشىق بولۇپ قالغانىكەن (ئېھتىمال مەسىلىنىڭ مەنبەسى مۇشۇ يەردە بولسا كېرەك)، بىراق ئالىي مەكتەپكە كىرىشكە ھەپتە قالغاندا قىز ئۇنى رەت قىلىپتۇ. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ چۇشكۈنلىشىپ، بىر يىلغىچە مەيخانىدىن چىقماپتۇ. بىراق نەتىجىسى يەنىلا ئەلا ئىكەن. كېيىن ئۇ بىر قانچە قېتىم مۇھەببەتلىشىپ بېقىپتۇ، بىراق ھېچقايسىسى بىر باشقا چىقماپتۇ. ئۇنىڭ نەتىجىسىمۇ چېكىنىشكە باشلاپ، دېپىسرتاتسىيەنى قايسى تېمىدا يېزىشنىمۇ قارار قىلالمىغۇدەك ئەھۋالغا چۇشۇپ قاپتۇ. ئۇچىنچى يىللىقتا، ئۇنىڭ يېقىن دوستى خېنىڭ قاتناش ۋەقەسىدە ئۆلۈپ كېتىپتۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇمۇ ھاراقنى تاشلاپتۇ.

بىراق ئىككىلىنىش ھالىتى بارغانسېرى يامانلىشىپتۇ، ھەتتا ئوقۇش پۈتكۈزۈش دېپىسرتاتسىيەسىنىمۇ قايسى تېمىدا يېزىشنى قارار قىلالماپتۇ. ئۇ ئوقۇش نومۇرىنى تولۇقلاش ئۈچۈن، مەكتەپ سىرتىدا بىر ئېغىز ئۆي ئىجارە ئېلىپ تۇرۇپتۇ. پەقەت بىر قىسقىغىنە ماقالە ئۈچۈن، باشقىلار بىر ئاي سەرپ قىلسا، ئۇ ئۈچ يىلدىمۇ پۈتكۈزەلمەپتۇ. ئۇنىڭدىن كېيىن، يەتتە يىلدىن بېرى، ئۇ ھېچقانداق ئىش قىلماي، ئورمانلىقتا تۇرغانىكەن.

تىد ئۆزىنىڭ مەسلىسىنى جىنسىيەت بىلەن مۇناسىۋەتلىك دەپ قارايدىكەن. ئۇنىڭ قېيىن كۈنلىرى سۆيگۈنىدىن ئايرىلىپ قالغاندىن كېيىن باشلانغان ئەمەسمۇ؟ بۇ زادى قانداق ئەھۋالدۇر؟ ئۇ فرىئودنىڭ ئەسەرلىرىنى ئەڭ تولۇق ئوقۇغان، ھەر بىر ئەسىرنى قويماي ئوقۇغان (مەندىنمۇ تولۇق ئوقۇغانكەن) بىر ئادەم قانداقسىگە بۇنداق بولىدۇ؟

شۇڭا داۋالاشنىڭ ئالدىنقى ئالتە ئېيىدا بىز دىققىتىمىزنى ئۇنىڭ بالىلىق دەۋرىدىكى جىنسىيەت كەچمىشىگە قاراتتۇق، بىراق ھېچقانداق نەتىجىگە ئېرىشەلمىدۇق. بىراق ئۇنىڭ خاراكتېرىدە ساقلانغان بىر قانچە

قىزىقارلىق مەسىلە ئاشكارىلىنىشقا باشلىدى. شۇلارنىڭ بىرى ھەرقانداق ئىشقا قىزغىنلىق يوق ھالەت ئىدى. ئۇ ئەتىسى كۈننىڭ ئوچۇق بولۇشىنى ساقلايدىكەنىۋ، بىراق ئەتىسى ھاۋا ئوچۇق بولغانداۋ، مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپ: «قانداق بولسا ئوخشاش، ئىشقىلىپ كۈن ھامان ئۆتىدىكەنغۇ» دەيدىكەن. بىر قېتىم ئۇ كۆلدىن يوغان بىر موكا بېلىقنى تۇتۇۋاپتۇ، بىراق «مەن بىر ئادەم يەپ بولالمىغۇدەكمەن، بىللە يەپ ھۇزۇرلانغۇدەك دوستۇممۇ يوق» دەپ يەنە كۆلگە قويۇۋەتكەنىكەن.

بۇ خىل قىزغىنلىقسىز ھالەت ھەرقانداق ئىشقا پەرۋاسىز مۇئامىلە قىلىدىغان قىلىپ قويىدۇ. ئۇ پۈتۈن دۇنيا بىمەنە، ھەرقانداق شەيئىنىڭ چاتىقى بار دەپ قارايدىكەن. مەن ئۇنىڭ بۇ خىل قۇسۇر تاپىدىغان پوزىتسىيەسى ئارقىسىدا، ئۆزىنىڭ كەيپىياتىغا تەسىر يەتكۈزىدىغان ھەرقانداق ئىشتىن ئارىلىق ساقلامدىغاندۇ، دەپ گۇمانلىنىشقا باشلىدىم. بىراق تىدىنىڭ ھەممە نەرسىنى مەخپىي تۇتىدىغان مىجەزى داۋالاشنىڭ تەرەققىياتىنى بەكلا ئاستىلىتىۋەتتى. مەن ئامال بار ئۇنىڭ ئاغزىدىن نۇرغۇن ماتېرىياللارنى سوراپ بىلىۋېلىشنى قارار قىلدىم.

ئۇ ماڭا مۇنداق بىر چۈشىنى ئېيتىپ بەردى: «مەن بىر دەرسخانىدىمىشمەن، مەلۇم بىر نەرسىنى، مەنمۇ نېمىلىكىنى بىلمەيمەن، بىر ساندۇققا سېلىپ، ھېچكىمنىڭ ئۇنى بىلىپ قالماسلىقى ئۈچۈن ساندۇقنى مەھكەم مىخلاپتىمىشمەن. ئاندىن ساندۇقنى ئورمانلىققا ئاپىرىپ يوشۇرۇپ، يەنە ئۆنتىلار بىلەن مەھكەم چىڭىتىپتىمىشمەن، سىنىپتا ئولتۇرۇپ، تۈيۈقسىز ئۆنتىلارنىڭ تولۇق چىڭىمغانلىقىنى سېزىپ، جىددىيلىشىشكە باشلاپتىمەن، شۇڭا ئورمانلىققا بېرىپ، ئۆنتىلارنى تولۇق چىڭىتقاندىن كېيىن، ئاندىن خاتىرجەم بولۇپتىمىشمەن ۋە دەرسخانىغا قايتىپتىمىشمەن.

باشقىلارغا ئوخشاش، چۈشتىكى دەرسخانا ۋە دەرس تىدقا نىسبەتەن ئېيتقاندا، روھىي داۋالاشنىڭ سىمۋولىدۇر. بىراق ئۇنىڭ نېۋرۇزنىڭ سەۋەبىنى تېپىشىمغا پايدىسى يوق.

يىپ ئۈچىنىڭ كۆرۈلۈشى

داۋالىنىش ئالتىنچى ئايغا قەدەم قويغاندا، تىدىنىڭ ئېڭىدىن بەزى يوچۇقلار كۆرۈلۈشكە باشلىدى. مېنىڭ يېنىمغا كېلىشتىن بۇرۇنقى بىر ئاخشىمى ئۇ بىر دوستىنىڭ ئۆيىگە ئويىنغىلى بېرىپتۇ، ئۇ ئۇ يەردىكى ئەھۋالنى توختىماي سۆزلەپ كەتتى: «نېمانچە تېتىقسىز بەزمە بۇ، ئۇ مېنى ئۆزى سېتىۋالغان يېڭى پىلاستىنكىنى ئاڭلىشىم ئۈچۈن چاقىرىپتىكەن. نىل دايمودنىڭ ‹ئاسمان-زېمىن بىر قۇشتۇر› ناملىق كىنوسىغا قىستۇرۇلغان مۇزىكىنىڭ ئەسلىي نۇسخىسىكەن. بىزارلىق، مەن تەربىيە كۆرگەن ئادەملەرنىڭ نېمە ئۈچۈن بۇنداق زېرىكىشلىك نەرسىلەرنى ئاڭلايدىغانلىقىنى چۈشەنمىدىم، بۇنى تېخى مۇزىكا دېيىشمىدىكەن.»

ئۇنىڭ رەددىيەسى ناھايىتى كۈچلۈك ئىدى. مەن ئۇنىڭ گېپىگە قۇلاق سالدىم ۋە دېدىم:

— «ئاسمان-زېمىن بىر قۇشتۇر» دېگەن بىر دىنىي كىتابقۇ، مۇزىكىمۇ دىنىي تۇسكە ئىگىمىكەن؟

— ئەگەر سىز ئۇنى مۇزىكا دېسىڭىز، بەلكىم ئۇنىڭغا دىنىي تۇس بار دېيىشكىمۇ بولىدۇ.

— بەلكىم سىز ئۇنىڭدىكى دىنىي تۇسنى ياقتۇرسىڭىزمۇ، بىراق مۇزىكىنى ياقتۇرمىغان بولۇشىڭىز مۇمكىن.

— بەلكىم، مەن ئۇنداق دىندىن بىزار! — دېدى تىد.

— ئۇنداق دىن دېگىنىڭىز قايسى دىن؟

— ھېسسىي، ساختا ھېلىقى دىنچۇ؟ ئۇ يىرگىنىچ مىمىكسى بىلەن بۇ سۆزلەرنى دېدى.

—ئۇنىڭدىن باشقا يەنە قانداق دىن بار؟
تىد گاڭگىراپ قالدى ۋە ھۆدۈقۇش ئىچىدە جاۋاب بەردى:
—مېنىڭچە يوقمىكىن، ئىشقىلىپ دىن مېنى قىزىقتۇرالمايدۇ.
—ئەزەلدىن مۇشۇنداقمۇ؟
ئۇ ئەپسۇسلۇق بىلەن كۈلۈمسىرىدى:
—ياق، مەن ياشلىقىمدا دىنغا پۈتۈن ۋۇجۇدۇم بىلەن ئىشەنگەن، تولۇق 3-يىللىقتا مەن تېخى چېركاۋدا ئىشلىگەن.
—كېيىنچۇ؟
—نېمە كېيىن؟
—سىزنىڭ دىنىي ئېتىقادىڭىز نېمىشقا ئۆزگەردى؟
—مەن چوڭ بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭغا موھتاج بولمىغاندىمەن بەلكىم.
—سىز قانداق چوڭ بولدىڭىز؟
—بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟ —تىد ئاچچىقلانغاندەك دېدى، —ئادەملەر قانداق چوڭ بولىدۇ؟ تەبىئىيلا، شۇنداق بىر ئىش.
—سىز قايسى ۋاقىتتىن باشلاپ چوڭ بولغىنىڭىزنى، دىنغا موھتاج بولمايدىغانلىقىڭىزنى بايقىغان؟
—مەن بىلمەيمەن، ئىشقىلىپ مەن سىزگە دەپ بەرگەن، مەن ئۇنىۋېرسىتېتقا بارغاندىن كېيىن چېركاۋغا بېرىپ باقمىدىم.
—راستلا بارمىدىڭىزمۇ؟
—بىر قېتىممۇ بارمىدىم.
—سىز تولۇق ئوتتۇرىدا چېركاۋدا ئىشلىگەنىكەنسىز، كېيىن تەتىلدە بىر قېتىملىق ياردىن ئايرىلىشتىن كېيىن، چېركاۋغا قايتا بارماپسىز. بۇ خىل ئۆزگىرىش جىددىي بولۇپتۇ، سىزنىڭچە بۇ ئىشنىڭ قىز دوستىڭىزنىڭ سىزنى رەت قىلىشى بىلەن مۇناسىۋىتى بارمۇ؟
—مېنىڭچە، بۇ ناھايىتىمۇ مەنىسىز بىر گەپكەن، مېنىڭ نۇرغۇن ساۋاقداشلىرىمنىڭ مۇشۇنداق ئۆتمۈشى بار. ئىشقىلىپ ئۇ ۋاقىتلاردا دىنغا ئىشىنىش مودا بولغان. قىز دوستۇمنىڭ ئىشىنىڭ بۇنىڭ بىلەن مۇناسىۋىتى

بارمۇ-يوقمۇ، ئۇنى بىلمەيمەن، مەن پەقەت شۇنىڭدىن كېيىن دىنغا قىلچىلىك قىزىقىشىم قالمىغانلىقىنى بىلمەن.

تەخمىنەن بىر ئايدىن كېيىن بۆسۈش يۈز بەردى. بىز تىدنىڭ ھەرقانداق ئىشقا تۇتقان پەرۋاسىزلىقى ئۈستىدە سۆزلىشىۋاتاتتۇق. ئۇ مۇنداق بىر ئىشنى ئېتىراپ قىلدى: «مېنىڭ ئاخىرقى قېتىملىقىم ئون نەچچە يىللار ئىلگىرى، مەن ئۇنۇۋېرسىتېتنىڭ ئۇچىنچى يىللىقىدا، ئىنگلىز تىلى مودېرنىزم شېئىرىيىتى ھەققىدە دېسسېرتاتسىيەمنى ناھايىتى ئەستايىدىل يېزىۋاتاتتىم.

— نېمە تېمىدا ئىدى؟ — سورىدىم.

— ئۇزۇن بولغاچ ئۇنتۇپ قاپتىمەن.

— يالغان، ياخشى ئويلىسىڭىز، ئەسلىيەلەيسىز.

— ئېھتىمال گىراد مانلىي خوپكىنس دەيدىغان بىر مودېرنىزمچى شائىرنىڭ شېئىرلىرى ھەققىدىغۇ دەيمەن، ئېھتىمال «ئەبجەش ئېستېتىكا» ناملىق شېئىرى ئۈستىدە ئاساسلىق توختالغانمەن.

مەن كىتاب جاھازامدىن ئۇنۇۋېرسىتېتتىكى ئىنگلىزچە شېئىرلار دەرسلىكىمنى ئالدىم. 819-بەتتىكى «ئەبجەش ئېستېتىكا»نى ئوقۇدۇم:

چىپار شەيئىلەر تەڭرىنى مەدھىيەلەش ئۈچۈندۇر،
زەڭگەر ئاسمان بەئەينى چىپار كالىغا ئوخشايدۇ،
ئەتىرگۈل پورىكى ئۇزۇۋاتقان راكنى يۇقۇملاندۇرغان،
پارتلاشتىكى يالقۇنلار سۇ قۇشقىچىنىڭ قاناتلىرىدۇر،
قاتلاملارغا ئايرىلغان مەنزىرە، تاغ باغرى، ئېتىزلىق، نەشپۈتزارلىق،
ھەر خىل كەسىپ، ئىشچى، قورال ۋە يۈك-تاق
قارىمۇقارشى، ئىپتىدائىي، ئارتۇقچە، غەيرىي شەيئىلەر،
ئۆزگىرىشچان شەيئىلەر ئارىلاشقان (قانداق بولغىنىنى كىم بىلىدۇ؟)
تېزلىكتىكى ئاستىلىق، تاتلىقلىقتىكى چۈچۈمەللىك، يورۇقلۇقتىكى قاراڭغۇلۇق.
ئۇ ئادەمىلىقتىن ھالقىغان گۈزەللىكتۇر،

ئۇنى مەدھىيەلەيمىز.

مەن چوڭقۇر ھاياجانلانغان ھالدا ئېيتتىم:
—بۇ ناھايىتى لەززەتلىك بىر شېئىر.
—شۇنداق.
—بۇ بىر دىنىي تۇسى ناھايىتى قويۇق بىر شېئىر.
—شۇنداق.
—سىزنىڭ بۇ دېسسىرتاتسىيەرىڭىز كۆزلۈك كۆرس ئاخىرلاشقاندا تاماملانغان، ئۇ بىرىنچى ئاي ئىدى، شۇنداقمۇ؟
—شۇنداق.
—ئەگەر ئېسىمدە خاتا تۇتمۇالمىغان بولسام، شۇ يىلى ئىككىنچى ئايدا خېلى ۋەقەگە ئۇچرىغان، شۇنداقمۇ؟
—شۇنداق.
مۇشۇ يەرگە كەلگەندە، مەن كېينكى قەدەمدە نېمە قىلىشىمنى بىلەلمەي جىددىيلىشىشكە باشلىدىم. ئاندىن ھەممىنى بۇۋاستە سەزگۈمگە قويۇپ بەردىم:
—مۇشۇنداق بولغاندا، سىز 17 يېشىڭىزدا تۇنجى يارىڭىز تەرىپىدىن رەت قىلىنىپ، دىنىي ئېتىقادىڭىزدىن ۋاز كەچتىڭىز. ئۇچ يىلدىن كېيىن جانجىگەر ئاغىنىڭىز خېكنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن لەززەتتىن ۋاز كەچتىڭىز، شۇنداقمۇ؟
—ۋاز كەچمىدىم، ئەكسىچە ئۇلار مېنى قىزىقتۇرالماس بولۇپ قالدى، —دېدى تىد يۇقىرى ئاۋازدا خۇددى بىرەرسىگە ۋارقىراۋاتقاندەك، مەن ئەزەلدىن ئۇنىڭ بۇنداق ھاياجانلانغىنىنى كۆرمىگەنىدىم.
—تەڭرى سىزنى رەت قىلغانلىقى ئۈچۈن، سىزمۇ تەڭرىنى رەت قىلدىڭىز، شۇنداقمۇ؟
—نېمىشقا بولمىغۇدەك، —دېدى ئۇ زەردە بىلەن، بۇ دۇنيا بەك رەھىمسىزكەن، ئەزەلدىن رەھىمسىز دۇنياغۇ بۇ.
—مەن تېخى باللىقىڭىزنى ناھايىتى خۇشال ئۇتتىمكىن دەيتتىم؟

—ياق، ئۇمۇ رەھىمسىزلىككە تولغان.

ئەسلىدە ئىش مۇنداق ئىدى: تىنىقنىڭ باللىق تۇرمۇشىمۇ قانلىق بىر جەڭ مەيدانى ئىدى. ئۇنىڭ ئىككىي ئاكىسى ئۇنى رەھىمسىزلەرچە ئۇراتتىكەن. ئاتا-ئانىسى ئۆزئارا كەسىپكە بېرىلگەن ھەم بىر-بىرىگە ئۆچ بولۇپ، باللىرىنىڭ تۇرمۇشىغا ناھايىتىمۇ پەرۋاسىز قارىغان، ئۇلارنى قوغدىمىغان. شۇڭا تىد ئۆزى يالغۇز ئادەمسىز يەرلەردە ئايلىنىپ ئۆزىگە تەسەللى تاپقان. بۇنىڭدىن بىلەلەيمىزكى، تىنىقنىڭ ئادەملەردىن قاچقىنى زاھىدلارچە تۇرمۇشى ئۇن نەچچە يېشىدىلا باشلىنىپ بولغان. ياتاقلىق مەكتىپىمۇ ناھايىتى تار بىر دۇنيا بولۇپ، گەرچە بوزەك قىلىنمىغان ۋە بىر ئاز ئازادىلەشكەن بولسىمۇ، بىراق تەنھالىقتا ئۆتكەن. تىد بۇ ئىشلارنى سۆزلىگەندە، ئۇنىڭ دۇنياغا بولغان نەپرىتى تېگى-تېگىدىن ئېتىلىپ چىقاتتى. كېيىنكى بىر قانچە ئاي ئىچىدە ئۇ ماڭا باللىقتىكى ئوقۇبەتلىرىنى، خېنىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىنكى ئۆلۈم تەشۋىشى، يەكلىنىش، ئۇمىدسىزلىك كەچمىشلىرىنى ئەسلەپ بەردى. ئۇنىڭ پۈتۈن ھاياتى ئۆلۈمگە، ئوقۇبەتكە، خەتەرگە ۋە زۇلۇمغا تولغان داشقازانغا ئوخشايتتى.

ئۆلۈمدىن قېچىش كەچمىشى

15 ئايلىق داۋالاش ئارقىلىق، ئاخىرى بۇرۇلۇش نۇقتىسىنى تاپتىم. بىر كۈنى تىد كىچىك بىر خاتىرىنى كۆتۈرۈپ كەپتۇ. ئۇ: «سىز دائىم مېنى ئۆزۈڭنى بەك مەخپىي تۇتىسەن دەيسىز، ئەھۋال بەلكىم شۇنداقتۇ، ئاخشام بىر كونا چامادانىمنىڭ ئىچىدىن مېنىڭ بۇ ئىككىنچى يىللىقتىكى كۈندىلىك خاتىرەمنى تېپىۋالدىم، ئۆزۈممۇ قايتا ئوقۇپ باقمىدىم، ئۇنى سىزگە بېرەي، ئېھتىمال سىز قىزىقىدىغان بىرەر نەرسە چىقىپ قالسا ئەجەب ئەمەس» دېدى.

مەن ئىككى كەچتىن پايدىلىنىپ بۇ خاتىرىنى ئوقۇپ چىقتىم. بىراق ئۇنىڭ شۇ ۋاقىتتىكى تەنھالىقىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەر باشقا ئالاھىدە پۈتۈلمىلەر يوق ئىدى. ئادەمنى ئەڭ جەلپ قىلىدىغىنى شۇ يىلى بىرىنچى ئاينىڭ يەكشەنبىسىدە، ئۇنىڭ يالغۇز تاغقا چىققاندا ئۇچرىغان ۋەقەلىرى بولسا كېرەك، ئۇ بىر قارا بوراندا قېلىپ، يېرىم كېچىدە ئاندىن ياتاقتا قايتقان خاتىرىسى ئىدى. ئۇ مۇنداق يازغانىدى: «خاتىرجەملىك ماڭا يەنە بىر خىل ئەسەبىيلىك سېزىمىنى سەزدۈردى، خۇددى ئاشۇ قېتىم ئۆلۈمدىن قېچىپ قۇتۇلغانغا ئوخشاش». كېيىنكى قېتىم كۆرۈشكەندە، مەن بۇنىڭ قانداق ئىشلىقىنى سورىدىم. ئۇ: «مەن سىزگە دەپ بەرگەن» دېدى. ئۇ ھەر قېتىم شۇنداق دەيتتى، مەلۇم بىر نەرسىنى يوشۇرۇۋاتقاندەك، مەن بۇ نۇقتىنى بىلىپ قالغىنىم، شۇڭا مەن قايتا-قايتا سوراۋەردىم.

ئۇ ئاخىرى: «مەن بىرىنچى يىللىقتىن ئىككىنچى يىللىققا كۆچىدىغان تەتىلدە، فىلورىداغا ئىشلىگىلى بارغىنىمنى سىز بىلمىسىز، ئۇ چاغدا بىر قېتىملىق قارا بورانغا ئۇچرىدىم. سىز مېنىڭ قارا بوراندىن ھۇزۇر

ئالدىغان مەجەزىمىنىڭ بارلىقىنى بىلىسىز، شۇڭا مەن بوراندا پورتقا باردىم. بىر دولقۇن مېنى دېڭىزغا چۆكتۈردى، يەنە بىر دولقۇن مېنى قىرغاققا چىقىرىپ قويدى. مانا مۇشۇنداق ئاددىي، بىردەملىكلا.

مەن ئىشەنمىگەن ھالدا سورىدىم: «سىز شۇ بوراندا پورتقا باردىڭىزمۇ؟

— مەن قارا بوراننى ياخشى كۆرىمەن، مەن تەبىئەتنىڭ ئەسەبىيلىكىدىن بەھرە ئېلىشنى ياخشى كۆرىمەن.

— بۇنى چۈشىنىمەن، مەنمۇ ھەم شۇنداق، بىراق مەن ئۆزۈمنى ئۇنداق خەتەرگە تاشلاپ بەرمەيمەن.

تىد سەل تاتارغان ھالدا جاۋاب بەردى: «سىز مېنىڭ ئۆلۈشۈمنى ئىستىكىمنىڭ بارلىقىنى بىلىسىز، ئۆزۈممۇ ئانالىز قىلىپ باققان، ئۇ يازدا مەن راستلا ئۆزۈمنى ئۆلتۈرىۋېلىشنى ئويلىغان، ئەمدى بولدىمۇ. راست گەپنى قىلسام، مەن ئۇ ۋاقىتتا پورتقا ئۆلۈۋالغىلى بارغانلىقىمنى ياكى ئۇنداق ئەمەسلىكىنى بىلمەيمەن، بىراق مەن ھەقىقەتەن ھاياتىمغا پەرۋا قىلمايتتىم.

— سىز دېڭىزغا چۈشۈپ كەتتىڭىز؟

— شۇنداق، نېمە ئىش يۈز بەرگىنىنى جەزملەشتۈرەلمەيمەن، ناھايىتى كۈچلۈك دولقۇن، ھېچنېمىنى كۆرەلمىگەنىدىم. مەن ئۇ دولقۇننىڭ ناھايىتى غايەت زورلۇقىنى ھېس قىلدىم. ئەمدى پورتقا بېرىشىمغا سۈغا چۈشۈپ كەتتىم، ئۆزۈمنى قۇتقۇزغىدەك ئىقتىدارىم يوق ئىدى. ئەسلىدە ئۆلدۈم دەپ ئويلىغانىدىم، بەكلا قورقمىغانىدىم. بىردەمدىن كېيىن، نامەلۇم كۈچ تەرىپىدىن قىرغاققا ئېتىلدىم. ساھىلدا ياتاتتىم، ئۆمىلىگىنىمچە چىقتىم، بىراق يارىلانمىغانىدىم.

— بۇ قېتىمقى ئىشتىن قانداق تەسىراتقا ئېرىشتىڭىز؟

تىد كەسكىن سورىدى:

— تەسىرات دېگەن نېمە؟

— ھېچنېمە، بۇ ئۆلۈمدىن قۇتۇلغانىدىن كېيىن نېمىلەرنى ئويلىدىڭىز؟

—هه، تەلىيم بارکەن، دېدىم شۇ.
—تەلەي، دولقۇننىڭ سىزنى قىرغاققا قايتۇرۇشى بىر خىل ئۇدۇل كېلىپ قېلىشمۇ؟
—ئەلۋەتتە، شۇنداقلا بىر ئىش.
—بەزىلەر بۇنى مۆجىزە دەپ ئاتايدۇ.
—مەن تەقدىر دەپلا ئويلىدىم.
—تەقدىر بولغان تەقدىردىمۇ، —دېدىم مەن، —تىد، بەختسىزلىككە ئۇچرىسىڭىز تەڭرىنىڭ جازاسى دەپ بىلمىسىز، دۇنيادىن نارازى بولمىسىز. بىراق مۆجىزىگە ئۇچرىغاندا، تەلەي دەپ قارايسىز، بۇنى قانداق چۈشىنىسىز؟

ئېتىقادنىڭ قايتىدىن بىخلىنىشى

تىد ئۆزىنىڭ قوش بىسلىق ئۇلچىمىنى ھېس قىلىپ يەتكەندىن كېيىن، تەدرىجىي ئەتراپىدا يۈز بەرگەن ياخشى ئىشلارغا دىققەت قىلىشقا باشلىدى. قاراڭغۇلۇقنىڭ مەۋجۇتلۇقىغىلا ئەمەس، يورۇقلۇقنىڭ مەۋجۇتلۇقىغىمۇ ئىشەندى. ئۇ خېك ۋە باشقىلارنىڭ ئۆلۈمى ھەققىدە ۋە ھايات ھەققىدە قايتا ئويلاندى. ھاياتنىڭ ئوقۇبتىدىن ساقلانغىلى بولمايدىلىقىنى ۋە ھاياتنىڭ ئەسلىدە زىددىيەت «رەڭگارەڭ»لىكىگە ۋە «ئەبجەش»لىكىگە تولغانلىقىنى ئېتىراپ قىلدى. ئىككىمىزنىڭ ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتمۇ بارغانسېرى يېقىنلىق، تۇغقانچىلىق ۋە خۇشاللىققا ئايلاندى. ئۇ قىزلار بىلەن ئۇچرىشىشقا چىقتى، تاشقى دۇنياغا نىسبەتەن قىزغىنلىقى پەيدا بولدى. ئۇنىڭ دىنىي ئېتىقادىمۇ قايتىدىن بىخلىنىشقا باشلىدى، ھەر يەردە تۇغۇم بىلەن ئۆلۈمنى، يارىلىش بىلەن يوقلىشىنىڭ مەخپىيىتىنى تەڭ كۆرىدىغان بولدى. ئۇ بىر قىسىم دىنىي مۇزىكىلارنى ئاڭلاپ كۆردى، ئىلاھىيەتشۇناسلىق كىتابلىرىنى ئوقۇدى، يەنە تېخى «ئاسمان-زېمىن بىر قۇشتۇر» دىن بىرنى سېتىۋالدى.

ئىككى يىللىق داۋالاشتىن كېيىن، بىر ئەتىگىنى، تىد «ئوقۇش پۈتكۈزگەن»لىكىنى جاكارلىدى ھەمدە «مەن پىسخولوگىيە ئاسپىرانتلىقىدا ئوقۇشنى ئىلتىماس قىلمەن، سىز بەلكىم باشقىلارنى دوراۋاتسەن دېيىشىڭىز مۇمكىن، بىراق مەن ئويلىنىپ بولدۇم، مەن ئوقۇيمەن» دېدى.

—بارغىن. —دېدىم مەن ئىلھام بېرىپ.

—ئادەم مۇشۇنداق ھەقىقىي ئىشلار بىلەن شۇغۇللانسا بولىدىكەن، ئەگەر ئوقۇش كېرەك بولسا، مەن مۇشۇنداق ئەمەلىي دەرسلىكنى

ئوقۇيمەن. ئەڭ ئاخىرى شۇنى قارار قىلدىمكى، ئىنسانىيەتنىڭ قەلبى (پىسخىكىسى، ئېڭى) ئەڭ مۇھىمكەن، قەلبىنى (پىسخىكىنى، ئاڭنى) داۋالاش تېخىمۇ مۇھىمكەن.

— سىزنىڭچە ئىنسانىيەتنىڭ قەلبىنى داۋالاش ۋە تەتقىق قىلىش ئەڭ مۇھىممىدۇ؟ — سورىدىم.

— ھە، مېنىڭچە، ئەڭ مۇھىمى تەڭرى بولسا كېرەك.

— ئەمسە نېمىشقا تەڭرىنى تەتقىق قىلمايسىز؟

— بۇ نېمە دېگىنىڭىز؟

— ئەگەر تەڭرىَ ئەڭ مۇھىم بولسا، نېمىشقا تەڭرىنى تەتقىق قىلمايسىز؟

— نېمە دەۋاتقىنىڭىزنى راستلا چۈشىنەلمىدىم.

— ئۇنداقتا سىز چۈشىنىشنى خالىمايۋېتىپسىز.

— مەن راست چۈشەنمىدىم، ئادەم قانداقسىگە تەڭرىنى تەتقىق قىلالىسۇن؟

— پىسخىكا تەتقىقات مەركىزى بولغىنىدەك، تەڭرى تەتقىقات مەركىزىمۇ بار.

— دەۋاتقىنىڭىز ئىلاھىيەتشۇناسلىق ئىنستىتۇتى؟

— شۇنداق.

— سىز مېنى پوپ بولسۇن دېمەكچىمۇ؟

— شۇنداق.

تىد كەسكىن جاۋاب بەردى:

— ئۇنداق قىلسام بولمايدۇ.

— نېمىشقا بولمايدۇ؟

— پىسخولوگ بىلەن پوپنىڭ نېمە پەرقى بار؟ — ئۇ ئۆزىنى قاچۇرغان ھالدا جاۋاب بەردى، — پوپلارمۇ پىسخولوگلارنىڭ ئورنىنى ئالسا بولىدۇ، يەنە كېلىپ، پىسخولوگلارمۇ مېسسىيونېرلارغا ئوخشايدۇ.

— ئەمسە سىز نېمىشقا پوپ بولمايسىز؟

— نېمىشقا مېنى مەجبۇرلايسىز، كەسپىنى ئۆزۈم ئەركىن تاللايمەن،

پسخولوگلارنىڭ بىمارلارنىڭ ئورنىدا كەسىپ تاللاپ بېرىش ھوقۇقى يوق،—دېدى ئۇ تېرىكىپ.

—ئاڭلاڭ، —دېدىم مەن، —مەن سىزنىڭ ئورنىڭىزدا تاللاۋاتقان بېرىم يوق، مەن سىزگە يارەملىشىپ ئانالىز قىلىشىپ بېرىۋاتىمەن، مەن سىزگە يارەملىشىپ باشقا بىر تاللاشنى ئانالىز قىلىشىپ بېرىۋاتىمەن، باشقا بىر خىل مۇمكىنچىلىكنى ئەسكەرتىپ قويۇۋاتىمەن. سىز ئۆزىڭىز «تەڭرى ئەڭ مۇھىم» دېدىڭىز، مەن سىزگە ئەڭ مۇھىم بولغان تەڭرىنى تەتقىق قىلىدىغان كەسىپنى تاللاڭ دەۋاتىمەن، سىز تاللىمىسىڭىزمۇ بولىدۇ. سىز قىلالمايمەن دېسىڭىز، ھېچقىسى يوق، قىلالمايدىغان بولسىز. بىراق نېمىشقا قىلالمايدىغانلىقىڭىز مېنىڭ مەسئۇلىيەت دائىرەمدىكى ئىش، سىز نېمىشقا بۇ خىل مۇمكىنچىلىكنى ئويلىشىپ باقمايسىز؟

—ئىشقىلىپ مەن پوپ بولسام بولمايدۇ. —تىد مەيۇسلەنگەن ھالدا جاۋاب بەردى.

—نېمىشقا؟

—چۈنكى پوپ دېگەن تەڭرىنىڭ غالچىسى، بۇنى ھەممە بىلىدۇ، پوپ بولسام تەڭرىگە ئىشىنىدىغانلىقىمنى ھەممە ئادەمگە ئاشكارىلىشىم كېرەك، ناھايىتى ئىخلاسمەن ئىكەنلىكىمنى بىلدۈرۈشۈم كېرەك، شۇڭا قىلالمايمەن.

—سىز مۇشۇنداق يوشۇرۇنۇپ ئۆتمەكچىمۇ؟ ھۇجرىدا ئىخلاسمەن بولالايسىز، كىشىلەرنىڭ ئالدىدا بولالمايسىز، شۇنداقمۇ؟

—ئاڭلاڭ، —دېدى تىد ئۇھسىنغان ھالدا، —سىز مېنىڭ ھېسسىياتىمنى چۈشەنمەيسىز، مەن ھەر قېتىم مەلۇم ئىشقا قارىتا قىزغىن ئىكەنلىكىمنى ئېيتسام، ئاكىلىرىم مېنى مەسخىرە قىلاتتى.

—ئۇنداقتا سىز ھازىرمۇ ئاشۇ ئون ياشلىق ۋاقتىڭىزدىمۇ؟ ھازىرمۇ ئاكىلىرىڭىز بىلەن بىرگە ياشاۋاتامسىز؟

—ئۇنداق بولمىغان بىلەن، —دېدى ئۇ يىغلامسىرىغىنچە، —ئاتا-ئانامۇ مۇشۇنداق ئۇسۇل بىلەن مېنى جازالايتتى. مەن خاتالىق

ئۆتكۈزسەم، ئۇلار مېنىڭ ياخشى كۆرىدىغان نەرسەمنى تارتىۋالاتتى. قاراپ باقايلى، تىد نېمىنى ياخشى كۆرىدىغاندۇ، ھە توغرا، كېلەر يەكشەنبە هاممامىڭلارنىڭ ئۆيىگە بارىمىز، قاراڭلار ئۇنىڭ خۇشال بولۇپ كەتكىنىنى، ئەمسە ئۇنى بارغىلى قويمايلى، مۇشۇنداق بېكىتتۇق. يەنە ئۇنىڭ ئوقياسىنى، ئۇنىڭ ئەڭ ئامراق ئويۇنچىقىنىمۇ ئېلىۋالايلى دەيتتى، ھالبۇكى بۇ ئەڭ ئاددىيلىرى ئىدى. ئۇلار مېنىڭ ياخشى كۆرىدىغان بارلىق نەرسىلىرىمنى تارتىۋالاتتى. مېنىڭ ياخشى كۆرىدىغان نەرسىلىرىمنى ئېلىۋالاتتى.

ھازىر بىز ئاخىرى تىدتىكى نېۋرۇزنىڭ ھەقىقىي مەنبەسىنى تاپقانىدۇق. شۇنىڭدىن كېيىن، تىد تەدرىجىي ئىرادىگە كېلىپ، ئەمدى ئاتا-ئانىسىنىڭ چەكلىمىسى ۋە ئاكىلىرىنىڭ بوزەك قىلىشىدىن قۇتۇلغانلىقىنى تونۇدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇنىڭدا ھاياتقا ۋە تەڭرىگە بولغان قىزغىنلىق قايتا پەيدا بولدى. كېيىن ئۇ ئىلاھىيەتشۇناسلىق ئىنستىتۇتىغا بېرىپ ئوقۇيدىغان بولدى، مېڭىشتىن ئىلگىرى ماڭا بىر داۋالىنىش بېلىتى بەردى. دىققىتىمنى تارتقان بىر نۇقتا، ئۇنىڭ ئىمزاسىنىڭ ئورنىدا «تىد» ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ تولۇق ئىسمى «دېدورى» تۇراتتى. مەن بۇنىڭ قانداق ئىشلىقىنى سورىدىم.

—كىچىك ۋاقتىمدا، —دېدى تىد، —هاممام ماڭا تولۇق ئىسمىمنىڭ مەنىسىنى دەپ بەرگەنىدى. مەن «تەڭرىنىڭ سۆيگۈچىسى» دېگەن بۇ ئىسىمدىن پەخىرلىنەتتىم. شۇڭا ئۇنىڭ مەنىسىنى ئاكىلىرىمغىمۇ دەپ بەردىم، بىراق ئۇلار مېنى قاتتىق مەسخىرە قىلدى، ئاپامغىمۇ دېيىشتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىسمىنى ئىشلەتمىدىم. نەچچە ھەپتە ئىلگىرى مەن بۇ ئىسىمدىن نومۇس قىلسام بولمايدىغانلىقىنى بايقىدىم. شۇڭا بۇنىڭدىن كېيىن مۇشۇ تولۇق ئىسمىمنى ئىشلىتىشنى قارار قىلدىم. دېمىسىمۇ مەن ئەزەلدىن تەڭرىنى ياخشى كۆرىدىغان ئادەم تۇرسام، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

بوۋاق ۋە يۇيۇندۇرۇش سۇيى

يۇقىرىقى مىسالالارنىڭ ھەممىسى ئوخشاش بىر مەسىلىگە، تەڭرىگە ئىشىنىش پىسخىك كېسەللىك پەيدا قىلامدۇ؟ دېگەن مەسىلىگە جاۋاب بېرىش ئۈچۈن بايان قىلىندى. ئەگەر بىز بالالىقىمىزدىكى مائارىپ (تەربىيە) ۋە تۇرمۇشىمىزدىكى ئەنئەنىنىڭ خۇراپاتلىقىدىن قۇتۇلماقچى بولساق، ئۇنداقتا، بۇ مەسىلە ئۇستىدە توختالمىساق بولمايدۇ. بىراق يۇقىرىقى مىسالالارنىڭ نەتىجىسىدىن قارىغاندا، مەسىلىنىڭ جاۋابى پەقەت بىرلا ئەمەس، بەزىدە جاۋابنى مۇئەييەنلەشتۇرۇشكە بولىدۇ. گەيىس ئاتا-ئانىسى ۋە دىنىي ئۇيۇشمىنىڭ ئېتىقاد قارىشىنى ئۆز ئەينى ئۆزلەشتۇرۇۋالغان. نەتىجىدە پىسخىكىسىدا توسالغۇ كۆرۈلۈپ، قەلبى زەخمىلەنگەن. بىردىنبىر ئامال ئېتىقادتىن گۇمانلىنىش ۋە ئېتىقادتىن ۋاز كېچىش ئىدى، شۇنداقلا ئۇ تېخىمۇ كەڭ، تېخىمۇ قانائەتلىنەرلىك ۋە تېخىمۇ ھاياتىي كۈچكە ئىگە تۇرمۇشقا ئىگە بولالايتتى. مۇشۇنداق بولسىلا، ئۇ ئاندىن مۇكەممەل ئەركىنلىككە ئېرىشەلەيتتى. بەزىدە جاۋابنى ئىنكار قىلىشقا توغرا كېلىدۇ. ماريەنىڭ ساغلاملىقى ئۇنىڭ باللىقتىكى تار دۇنيادىن قۇتۇلۇشقا باغلىق ئىدى، ئۇ تېخىمۇ كەڭ، ئىللىق دۇنياغا كىرمىسە بولمايتتى، ئوخشاشلا، ئېتىقاد ئۇنىڭ قەلبىدە جىمجىت ۋە تەبىئىي بىخلىنىشى كېرەك ئىدى. ھالبۇكى، تىدنىڭ قەلبى قايتا تۇغۇمغا ۋە ئېچۇۋېتىلىشكە موھتاج ئىدى، ئۇ ئۆزىگە زىچ مۇناسىۋەتلىك ئېتىقادنى ئىزدەپ تاپمىسا بولمايتتى. بىز بۇ خىل قوش بىسلىق جاۋابقا قانداق يۇزلىنىشىمىز كېرەك؟ ھەقىقەتنى تېپىش ئاكادېمىكلارنىڭ مۇقەددەس بۇرچى، بىراق ئۇلار شۇنچىلىك ئاددىي ئادەملەر، باشقىلارغا ئوخشاش. ئۇلار پەقەت ئاددىيرەك جاۋابنى تېپىشنى ئۈمىد قىلىشىدۇ. مانا بۇ ئۇلار

دىن ۋە ئېتىقادنى تەھلىل قىلغاندا، ناھايىتى ئاسانلا پاتقاققا كىرىپ قالىدىغان سەۋەبتۇر. خۇددى بۇۋاقنى ئۇنى يۇيۇندۇرغان سۇغا قوشۇپلا تۆكۈۋەتكەندەك ياكى ئۆز چەمبىرىكىنىڭ سىرتىدىكى ھەرقانداق شەيئىنى ئېتىراپ قىلماسلىقتەك ئىككى خىل پاتقاققا چۆكۈپ قالىدۇ. «تەڭرىنىڭ ھەقىقىي ئەھۋالى»نىڭ ئەتراپىدا زور مىقداردىكى بوۋاق يۇيغان سۇ تۇرغان بولىدۇ، مەسىلەن: دىن ئۇچۇن جەڭ قىلىش، دىنىي ھۆكۈم، ھايۋانلارنى قۇربانلىق قىلىش، ئادەمنى نەزىر قىلىش، خۇراپاتلىق، دۆتلۈك، دوگماتىزم، نادانلىق، رىيا، مەغرۇرلۇق، جاھىللىق، رەھىمسىزلىك، كىتاب كۆيدۈرۈش، قىزلارنى بوۋاق ۋاقتىدا ئۆلتۈرۈۋېتىش، مائارىپنى چەكلەش، تېررورلۇق، بويسۇندۇرۇش، بىنورماللىق ۋە ئەسەبىيلىك... قاتارلىق، ساناپ تۈگەتكۈسىز. بۇ خىل ئەھۋالدىن قارىغاندا، تەڭرى ئادەملەرگە يۈز كېلەلمەمدۇ ياكى ئادەملەر تەڭرىگە يۈز كېلەلمەمدۇ دەپ سۈرۈشتۈرگەندە، ئېتىقادنىڭ بۇزغۇنچىلىق خاراكتېرىگە ئىگە دوگماتىزمغا ئايلىنىپ كېتىدىغانلىقىدەك ئەھۋال مەۋجۇتتۇر. ئۇنداقتا مەسىلە ئادەملەرنىڭ تەڭرىگە ئىشەنگەنلىكىدىمۇ ياكى دوگماتىزمغا ئالدىنىپ قالغانلىقىدىمۇ؟ بەزى جاھىل ئاتېزمچىلار بىلەن ئۇچرىشىپ باققانلارنىڭ ھەممىسى بىلىدۇ، ئۇ خىل ئادەملەر تەڭرىگە ئىشەنمەيدۇ ھەم ئۆزىنىلا كۆرىدۇ. ئۇنداقتا بىزنىڭ ئىنكار قىلىۋاتقىنىمىز ئېتىقادمۇ ياكى دوگماتىزممۇ؟

پەن مۇجاھىدلىرى

بۇاقنى «بۇاق يۇيۇش سۇيى»گە قوشۇپ تۆكۈپتىدىغان ئىشلارنى ھەمىشە ئاكادېمىكلار سادىر قىلىپ قويىدۇ. بۇنىڭ خۇددى بىز بۇرۇن پەننى بىر خىل دىن دەپ ئاتىغىنىمىزغا ئوخشايدۇ. پەنگە يېڭى بېرىلگەن كىشىلەرنىڭ پوزىتسىيەسى خرىستوسنىڭ كرېستلىك ئازمىيەسى بىلەن ئىسلامدىكى دىنىي ئۇرۇش قوزغىغۇچىلارنىڭ خاراكتېرىگە ئوخشاپ كېتىدۇ. ئېھتىمال ئۇلارنىڭ ئائىلىسىگە ۋە مەدەنىيىتىگە لىق تولۇپ تۇرغان ئېتىقاد پەيدا قىلغان نادانلىق، خۇراپاتلىق، جاھىللىق ۋە رىيا تېخىمۇ ئېغىر بولىدۇ. ئىپتىدائىي ئېتىقادلارنىڭ كېلىپچىقىشىنىڭ ئارقىسىدا، ئەقلىي ئامىللار بولۇپلا قالماستىن، يەنە ھېسسىي ئامىللار بولىدۇ. شۇڭا ئاكادېمىكلار پەننىڭمۇ دىنغا ئېغىپ كېتىدىغان دوگماتىزم مۇمكىنچىلىكىنى ئېنىقلىۋالمىسا بولمايدۇ. مۇشۇنداق بولغاندا ئاندىن ئىلمىي بولىدۇ.

مەن بۇرۇنىدىنلا، باشقىلار بىزگە ئۆگەتكەن نەرسىلەرگە ۋە مەدەنىيەت تەرىپىدىن بېكىتىلگەن بارلىق نەرسىلەرگە پەننىڭ گۇمانلىنىش پوزىتسىيەسىنى قوللىنىپ، قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىشنى تەكتلەپ كېلىۋاتىمەن. بىراق پەننىڭ ئۆزىمۇ بەزىدە مەدەنىيەتنىڭ بۇتى (خۇداسى) بولۇپ قېلىشتىن ساقلىنالمايدۇ، بىز بۇ نۇقتىدىنمۇ گۇمانلىنىشىمىز كېرەك.

بىز مۇكەممەللىككە يېتىش ئۈچۈن ئېھتىمال دىنىي تەرك ئېتىشىمىز مۇمكىن، ۋە بەلكىم يەنە دىنىي قايىتىدىن قوبۇل قىلىشىمىزمۇ مۇمكىن. گۇمانغا تولغان ئاتېزمچىلارنىڭ بىلمىسە بولمايدىغان بىر نۇقتىسى بىرقەدەر يۇقىرى قاتلاملىق دۇنيا قاراشتۇر. ئەكسىچە، بىزنىڭمۇ بارلىق ساختا «تەڭرى قارىشى»نىڭ ئارقىسىدا بىر ھەقىقىي تەڭرىنىڭ

مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنىشكە ئاساسىمىز بار. مەشھۇر ئىلاھىيەتشۇناس تىلىچ تىلغا ئالغان ئاتالمىش «تەڭرىنىڭ تەڭرىسى» دەل مۇشۇ مەنىدىدۇر؛ بىر قىسىم خرىستىيان مۇخلىسلىرىنىڭ ھاياجان ئىلكىدە «تەڭرى ئۆلدى»، «تەڭرى مەڭگۈلۈكتۇر» دېيىشلىرىمۇ ئوخشاش قانۇنىيەتكە ئىگە. قەلب مۇكەممەللىكىنىڭ يولى ئاۋۋال خۇراپاتلىقتىن باشلىنىدۇ، ئاندىن بىلگىلى بولماسلىق نەزەرىيەسىگە كىرىدۇ، ئاخىرىدا بىلگىلى بولماسلىق نەزەرىيەسىدىن ئايرىلىپ، تەڭرىنى ھەقىقىي بىلىشتە توختايدۇ. 900 يىللار ئىلگىرىكى ئەۋلىيا سۈفى ئابا سەئىد ئىبىن ئابىكارنىڭ ماڭغىنى دەل مۇشۇنداق يول ئىدى. ئۇ مۇنداق دېگەن:

مەسچىت، بۇتخانا، چېركاۋلارنىڭ سوغۇق مۇنارلىرى غۇلاپ چۈشكەندىلا،
ئىبادەتلىرىمىز مۇقەددەسلىككە ئۆرلەيدۇ
ئېتىقاد گۈمانغا، گۈمان ئېتىقادقا ئايلانغاندىلا،
ئاندىن ھەقىقىي قەلب ئىگىلىرى تۇغۇلىدۇ.

ئېتىقادنى تازىلاش

قەلب مۇكەممەللىكىدىن ئىبارەت بۇ يولنىڭ ئاتىزمىدىن توغرا ئېتىقادقا تەرەققىي قىلالىشى-قىلالماسلىقىدىن قەتئىينەزەر، ماربىيە بىلەن تىدنىڭ ئەقلىي يېتىلىشى، گۈمانلىنىش مەۋقەسىدە تۇرۇپ ئېتىقاد مۇكەممەللىكىگە يېتىشى ئەمەلىيەتتۇر، دىققەت قىلىشقا تېخىمۇ ئەرزىيدىغىنى ئۇلار يېتىلدۇرگەن ئېتىقاد گەيىس قۇتۇلغان ئېتىقاد بىلەن تۇپتىن ئوخشىمايدۇ. دىنىڭ بىر قانچە تۈرگە بۆلۈنگىنىدەك، ئېتىقادنىڭ قاتلىمىمۇ نۇرغۇن تۈرگە بۆلۈنىدۇ. بەزى دىنلار مەلۇم ئادەملەرگە نىسبەتەن زىيانلىق بولۇشى مۇمكىن، بىراق بۇنى ھېس قىلالايدىغانلار ئاز.

بۇ خىل بىلىش پىسخىك داۋالاش بىلەن شۇغۇللىنىغان ئاكادېمىكلار ئۈچۈن ئالاھىدە مۇھىم. ئۇلار مۇكەممەللىك مەسلىسىنى بىۋاستە بىر تەرەپ قىلالايدۇ، بىر ئادەمگە نىسبەتەن دىن سىستېمىسىنىڭ پايدىلىق ياكى ئەمەسلىكىگە ھۆكۈم قىلىش ئۇلارنىڭ مەسئۇلىيىتىدۇر. پىسخولوگلار فىرىئودنىڭ سىستېمىسىغا تەۋە بولغانلىقتىن، ھېچبولمىغاندا شۇبھىچىلەرگە تەۋە بولغانلىقتىن، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئەسەبىي ئېتىقادنى بىر خىل كېسەللىك دەپ قارايدۇ. بەزىدە بۇ خىل پوزىتسىيەگە ئېغىپ كېتىشتىن ساقلىنالمايدۇ. نەچچە ئاي ئىلگىرى، مەن بىر ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسىنى ئۇچراتتىم. ئۇ نەچچە يىل ئىلگىرى تەركىدۇنيا بولۇپ كەتكەن، بىر يىل ئىلگىرى پىسخولوگىيە ئۆگىنىشكە باشلىغان، ھازىرمۇ داۋاملاشتۇرىۋاتىدۇ. ئۇ: «مەن ئىزچىل پىسخولوگىيە بىلەن تەركىدۇنيالىقنىڭ باغلىنىشى بارلىقىنى دېيىشكە جۈرئەت قىلالمىدىم، مەن ئۇنى چۈشەنمەسمىكىن دەپ ئويلىدىم» دېدى. مەن بۇ ياشنىڭ

تەرکىدۇنيالىق خاھىشىنى نېۋروز دەپ چۈشەندىم. ھەم ئۇنىڭغا: «سىز بۇ ئىشىنى ئۈستازىڭىزغا ئېيتىڭ، سىز ھەممىنى ئېتىراپ قىلىسىڭىز، داۋالاشنىڭ ئانىدىن ئۇنۇمى بولىدۇ، بۇ ئىش ناھايىتى مۇھىم، سىز ئۈستازىڭىزنىڭ ئوبيېكتىپ پوزىتسىيەسىگە ئىشىنىشىڭىز كېرەك» دېيىشنى ئويلىدىم، بىراق دېمىدىم. چۈنكى ئۇ تېخىچە ئۈستازىنىڭ ئوبيېكتىپچانلىقىنى ۋە ئۇنى چۈشىنىدىغانلىقىنى جەزملەشتۈرەلمەيۋاتىتۇ.

دىنىي ھەددىدىن زىيادە ئاددىيلاشتۇرۇۋالغان پىسخولوگلار، بەزىدە بىمارلارنى زىيانلىق مۇھىتقا باشلايدۇ. ئۇلار بارلىق دىنلارنى پايدىلىق دەپ مۇئەييەنلەشتۈرگەن تەقدىردىمۇ، دىنىي بىمارلارنىڭ دۇشمىنىگە ئايلانىدۇرۇپ قويىدۇ، بارلىق مەسىلىلەرنى دىندىن كېلىپچىققان دەپ قارايدۇ. ئوخشاشلا، بىزمۇ بەكلا ئوبيېكتىپ قاراشلارنىڭ كەينىگە يوشۇرۇنۇۋالساق، بىمارلارنىڭ دىن مەسىلىسىنى سۆزلىمىسەك، مەسىلە ھەل بولمايدۇ. مەن ئوبيېكتىپ مەۋقەدە تۇرۇشنىڭ ئاسان ئەمەسلىكىنى چۈشىنىمەن، بىراق بارچە پىسخولوگلارنىڭ ئېتىقاد مەسىلىسىگە يولۇققان ۋاقىتتا، پىشقان ۋە سەزگۈر، بىتەرەپ پوزىتسىيەنى ساقلىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

پەننىڭ بىر تەرەپلىمىلىكى

بەزى پىسخولوگلار بىمارلارنىڭ كۆرۈش سەزگۈسىدە بىر خىل غەلىتە كېسەللىكنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى بايقىغان. بۇ خىل بىمارلار پەقەت كۆز ئالدىدىكى تار دائىرىنىلا كۆرىدۇ، ئاستى-ئۈستى، ئوڭ-سولنى كۆرەلمەيدۇ. ئۇلار كۆز ئالدىدىكى ئىككى نەرسىنى تەڭ كۆرەلمەيدۇ، چوقۇم بىرىنى كۆرۈپ بولۇپ، ئاندىن يەنە بىرىنى كۆرىدۇ. بۇ خۇددى تونىلدىن ياكى تۇرۇبىدىن قارىغانغا ئوخشايدۇ. پەقەت تار چەمبىرەكتىكى نەرسىلارنىلا كۆرۈشتىن ئىبارەت بۇ ھالەتنى فىزىيولوگىيەلىك تەكشۈرگەندە ھېچقانداق مەسىلە كۆرۈلمىگەن. ئۇلار كۆز ئالدىدىكى مەلۇم بىر نەرسىگىلا باغلىنىپ قالغانلىقى ئۈچۈن، باشقا نەرسىلەرگە دىققەت قىلىشنى خالىمىسا كېرەك. يەن ئالىملىرىنىڭ بوۋاقنى يۇيۇندۇرغان سۇغا قوشۇپ تۆكۈۋېتىشىنىڭ مۇھىم سەۋەبلىرىدىن بىرى شۇكى، ئۇلار كۆپۈك ئىچىدە تۇرغان ئادەم (بوۋاق) نى كۆرەلمىگەن. نۇرغۇنلىغان يەن ئالىملىرى تەكرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئائىت پاكىتلارغا توغرا قارىمايدۇ. ئۇلار «يەن بىر تەرەپلىمىلىك كېسىلى»گە گىرىپتار بولغان، پىسخىكىسىنى بېكىندۈرۈۋالغان، روھىيەتكە دىققەت قىلىشنى خالىمايدۇ.

يەن بىر تەرەپلىمىلىك كېسەللىكنىڭ سەۋەبلىرى نۇرغۇن، تۆۋەندە مەن پەننىڭ ئەنئەنىۋى ماھىيىتىدە شەكىللەنگەن ئىككى خىل سەۋەبنى مۇلاھىزە قىلىمەن. بىرىنچىسى مېتودولوگىيە مەسىلىسى، يەن ئەزەلدىن تەجرىبىدىن ئۆتكۈزۈشنى، توغرا كۆزىتىشنى، ئىسپاتلىق بولۇشنى ۋە ئۆلچىگىلى بولۇشنى تەشەببۇس قىلىدۇ. ئۆلچەشتە مەلۇم جەھەتتىن ئۇنى ھېس قىلىش كېرەك، مەلۇم تەرەپتىن ئىنچىكە كۆزىتىش كېرەك، باشقا

ئادەم ئالمىشىپ يەنە شۇ تەجرىبىنى ئوخشاش تەكرارلاش كېرەك. ئۆلچەش ئارقىلىق ئىلىم-پەن ماددىي ئالەمنى چۈشىنىشتە يۈكسەك تەرەققىياتلارغا ئېرىشكەن بولسىمۇ، بىراق ئۆلچەش ئۈسۈلى مۇڭۇپپەقىيەتلىك ھالدا بىر پەن بولۇپ شەكىللىنەلمىدى. نۇرغۇن ئاكادېمىكلار ئۆلچەشنىڭ مۇمكىنسىزلىكىنى تەشەببۇس قىلدى يەكى گۇمانلاندى ۋەياكى تولۇق چىقىرىپ تاشلىدى.

بىر خىل غەلىتە، بىراق ئومۇملاشقان قىياس بار، ئۇ قىياس شۇكى، تەتقىق قىلىش تەس نەرسىلەر تەتقىق قىلىشقا ئەرزىمەيدۇ دەپ قارايدۇ. ھەرھالدا يېقىندىن بۇيانقى يېڭى تەرەققىياتلار بۇ خىل قىياسقا جەڭ ئېلان قىلدى. شۇنىڭ ئىچىدىكى بىرى شۇكى، تەتقىقات ئۈسۈلى (مېتودى)نىڭ ئىنچىكىلىشىشىدۇر. مىكروسكوپ، نۇرتارقاتقۇچ ۋە كومپيۇتېردىن پايدىلىنىش يەكى ئىستاتىستىكا ماھارىتى قاتارلىق جەھەتلەردە ئىلمىيلىك ئاساس قىلىنىشقا باشلىدى. ئون يىل بۇرۇن ئۆلچىيەلمىگەن نەرسىلەرنى ئەسلىدە ئۆلچىگىلى بولىدىغانلىقىنى بايقىدۇق. پەننىڭ نەزەر دائىرىسىمۇ بارغانسېرى كېڭىيىشكە باشلىدى. بۇ خىل تەرەققىياتلارغا ئاساسلانغاندا، ئۇزۇن ئۆتمەي: «ھېچقانداق نەرسە ئىنسانلارنىڭ كۆزىدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، پەقەت بىز تەتقىق قىلىشنى قارار قىلساقلا، چوقۇمكى ئامالى تېپىلىدۇ» دېيىلەيدىغان بولۇشىمىز مۇمكىن.

يەنە بىرى، ئۆزىمىزنى چەكلىمىگە ئەكىرىۋالىدىغان پوزىتسىيەلەرگە قارشى تەرەققىياتلار مەيدانغا كەلدى. پەن پارادوكسىنىڭ ماھىيىتىنى بايقىدى. بىر ئەسىر ئىلگىرى، ئاكادېمىكلارنىڭ نەزىرىدە، پارادوكس خاتالىق ئىدى. ئوپتىكا، ئېلېكتىرومىگنىت ئىلمى، كۋانت مېخانىكىسى ۋە نىسپىيلىك نەزەريەسى كۈنسېرى يېڭىلاندى، فىزىكلارمۇ مەلۇم قاتلامدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، رېئاللىقنىڭ پارادوكسقا تولغانلىقىنى بايقىدى. شۇڭا روبىرت ئوپىنخېمىر مۇنداق يازغانىدى:

ئاددىي مەسىلىلەرنى چۈشەندۈرۈشىمىز تەسكە

توختايدۇ. چۈشەندۈرگەن تەقدىردىمۇ، باشقىچە سىرلىق تۈسلەر بېرىلسىپ، نەق جاۋابى چىقمايدۇ. مەسىلەن ئېيتساق، ئەگەر ئېلېكترون ئىزچىل تۇراقلىقنى ساقلامدۇ، دەپ سورىساق، جاۋاب شۇكى، ياق؛ ئەگەر، ئېلېكترونىنىڭ ئورنى ۋاقىتقا ئەگىشىپ ئۆزگىرەمدۇ، دەپ سورىساق، جاۋابى شۇكى، ياق؛ ئەگەر، ئېلېكترون جىمجىت هالەتتىمۇ، دەپ سورىساق، جاۋابى شۇكى، ياق؛ ئەگەر، ئېلېكترون هەرىكەت هالىتىدىمۇ، دەپ سورىساق، جاۋابى شۇكى، ياق؛ ئەگەر بۇددادىن ئادەمنىڭ ئۆلگەندىن كېيىنكى هالىتىنى سورىسىمۇ، مۇشۇنداق جاۋاب بېرىشى ئېنىق؛ بىراق 17-، 18-ئەسىرلەردىكى پەن ئەنئەنىسىدە، مەسىلىگە بۇ خىل جاۋاب بېرىش ئۇسۇلى كۆپ كۆرۈلگەن.

نەچچە يۈز يىللاردىن بۇيان، مىستېكلار (سوپىزمچى، تەسەۋۋۇپچى) بىزگە ئىزچىل پارادوكس هالىتىدە سۆزلىدى. بىز دەل مۇشۇ نۇقتىدىن پەن بىلەن دىنىنىڭ كېسىشمە نۇقتىسىنى تېپىۋالامدۇق-قانداق؟ «ئادەم ھەم ۋاقىتلىق ھەم مەڭگۈلۈكتۇر» يەكى «نۇر بىر خىل دولقۇن ھەمدە زەررىچىلەردىن تۈزۈلگەن» دېگىنىمىزدە، ئىشلەتكىنىمىز ئوخشاش بىر تىلدۇر. دىنىنىڭ خۇراپاتلىقى بىلەن پەنىنىڭ سكېپتىكىزمى (شۈبھىچىلىك، گۇمان نەزەريىسى) ئاچقان روھىي مۇكەممەللىك يولىدا، ئېھتىمال دىنىي رېئاللىقنى تېپىۋېلىشىمىز مۇمكىن. دىن بىلەن پەنىنىڭ پارالىل تەرەققىياتى بۇگۈنكى ئەقلىي تۇرمۇش ئۇچۇن ناھايىتى مۇھىم ھەم ئادەمنى خۇشال قىلىدىغان بىر تەرەپتۇر. بىراق ھەممە نەرسە ئەمدى باشلىنىۋاتىدۇ، چۈنكى دىن بىلەن پەن يەنىلا ئەسلىدىكى تار قۇرۇلمىسىنى ساقلاپ تۇرۇۋاتىدۇ. يېڭى يۈزلىنىشلەر ئاجىزدۇر. مۆجىزە جەھەتتىكى ئىزدىنىشلەرنى ئېلىپ ئېيتساقمۇ، كۆپ سانلىق ئاكادېمىكلار ئۆزىنى قاچۇرىدۇ. ئىلگىرىكى تۆت ئەسىردىن بۇيان، پەن نۇرغۇن «تەبىئەت قانۇنىيىتى»نى شەرھلىدى. مەسىلەن: «ئىككى جىسىم (ماددا)

ئارىسىدىكى تارتىش كۈچى بىلەن ھەجمىنىڭ ئوڭ تاناسىپ، ئارىلىقنىڭ كىۋادراتىغا تەتۇر تاناسىپ بولۇشى» يېكى «ئېنېرگىيەنىڭ ئايلىنىش» قانۇنىيىتى قاتارلىقلار. بىراق پەن ئالملىرى تەبىئەت قانۇنىيىتىنى بايقاش بىلەن بىرگە، «ئۆلچەم» (ئۆلچەش) قاتارلىق يېڭى مەۋدۇلارنى پەيدا قىلىشتىنمۇ ساقلىنالمىدى. نەتىجىدە تەبىئەت قانۇنىيىتىگە ماس كەلمىگەن ئىش-ھادىسىلەر ھەقىقەت ئەمەس دەپ ئىنكار قىلىندى. مېتودولوگىيەدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، پەن: «تەتقىق قىلغىلى بولمايدىغان نەرسە تەتقىق قىلىشقا ئەرزىمەيدۇ» دېگەن قاراشنى بېكىتىشكە مايىل، تەبىئەت قانۇنىيىتىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، پەن: «چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان نەرسىلەر ئەمەلىيەتتە مەۋجۇت ئەمەس نەرسە» دېگەن قاراشنى بېكىتىشكە مايىل.

مۆجىزە ھەممە يەردە

چېركاۋنىڭ خاراكتېرى شۇكى، ئۇ بىر قەدەر ئېچىۋېتىلگەن بولىدۇ. دىنىي تەشكىلاتلار تەبىئەت قانۇنىيىتى بويىچە چۈشەندۈرۈلگەن ھەممە نەرسىنى مۆجىزە دەپ ئاتىدى. ھالبۇكى، مۆجىزە ھەقىقەتەن مەۋجۇت ئىدى. بىراق چېركاۋ مۆجىزىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشتىن باشقا، ئۇنى تەتقىق قىلىشتەك ئىشلارنى قىلمىدى. ئۇلار: «مۆجىزىنى ئىلمىي ئۇسۇللار ئارقىلىق تەتقىق قىلىش ھاجەتسىز، ئۇنى پەقەت تەڭرىنىڭ تەسىرى سۈپىتىدە ئېتىراپ قىلسىلا بولىدۇ» دەپ قارايدۇ. ساداقەتمەن دىنىي مۇخلىسلار ئىلىم-پەننىڭ ئۆز ئېتىقادىنى تەۋرىتىپ قويۇشنى خالىمايدۇ. ئۇنىڭ تەسىرىدىن قورقىدۇ.

مۆجىزىنىڭ كېسەل داۋالاش رولىنى مىسال قىلساق، كاتولىك دىنى ئىزچىل ھالدا ئۇنى «ئەۋلىيا»لىققا ھۆكۈم قىلىشىنىڭ ئۆلچىمى قىلىپ كەلمەكتە. خرىستىيان دىنىنىڭ نىستۇرىيان مەزھىپىمۇ بۇ ئۆلچەمنى نۇرغۇن جايلاردا ئىشلىتىدۇ. بىراق ھېچقانداق چېركاۋ دوختۇرغا: «بىزگە قوشۇلۇپ، بۇ غارايىپ ھادىسىنى تەتقىق قىلىشىڭىزنى قارشى ئالىمىز» دېمەيدۇ. دوختۇرمۇ تەتقىقاتىمغا يارىمى بولۇپ قالار دەپ بولىسمۇ، ئۇلارغا ھەمكارلىشىشنى ئېيتمايدۇ. بىراق مېدىتسىنا مۆجىزىنىڭ كېسەل داۋالايدىغانلىقىنى ئەسلا ئېتىراپ قىلمايدۇ. ئۇلار يا بىمارنى كېسەل ئەمەس، يا ئۆزى شۇنداق ئويلىۋاپتۇ، يا دىياگنوز خاتا قويۇلغان، يا ھىستېرىيەنىڭ سەۋەبى دەپ كېسىپلا ئېيتىدۇ. بىراق ئادىمىيلىك ئۇچۇن خىزمەت قىلىدىغان ئاكادېمىكلار، دوختۇرلار، پىسخولوگلار ۋە دىندىن ھەقىقەت ئىزدىگۈچىلەر ئاللىقاچان راك كېسىلىنى تۈيۈقسىز

ساقايتىۋېتىشنى ۋە ئاڭنى داۋالاشنى باشلىۋەتكەن بولىدۇ.

15 يىل بۇرۇن، ئەمدى ئوقۇش پۈتكۈزگەن ۋاقتىمدا، مەنمۇ مۆجىزىنى تامامەن ئىنكار قىلاتتىم. بىراق ھازىر مەن ھەممە يەردە مۆجىزە بارلىقىغا ئىشىنىمەن. مۇنداق ئىككى ئۇچۇرغا مۇناسىۋەتلىك ئامىل پوزىتسىيەمدىكى بۇرۇلۇشقا سەۋەب بولغانىدى. ئۇنىڭ بىرى، پىسخولوگ بولۇپ كېسەل داۋالاش جەريانىمدا مەن ئۇچراتقان تۇرلۇك كېسەللەر؛ ئۇلار قارىماققا ناھايىتى ئادەتتىكىچە، بىراق چوڭقۇر ئويلىساق، كېسەلگە مۆجىزىدىن باشقا ئەڭ ياخشى شەرھنى ئىزدەپ تاپقىلى بولمايدۇ. مۇشۇ تەجرىبىلەر مېنى ئۆتمۈشۈمدىكى مۆجىزىنى ئىنكار قىلىش پوزىتسىيەمدىن گۇمانلاندۇردى. گۇمان شۇنداق باشلىنىۋىدى، مۆجىزىگە بولغان پوزىتسىيەم بىردىنلا ئېچىۋېتىلگەن ھالەتكە ئۆزگەردى. ئېچىۋېتىلىش مېنىڭ ئىدىيەمنى بۇرىغان ئىككىنچى ئامىلدۇر. مەن مۆجىزە نۇقتىسىدىن تۇرمۇشقا قاراشقا باشلىغىنىمدا، بىلگەنلىرىم ۋە ئېرىشكەنلىرىم كۆپىيىشكە باشلىدى. ئوقۇرمەنلىرىمنىڭ كېيىنكى مەزمۇنلارنى ئوقۇش ئارقىلىق مۆجىزىنىڭ رولىنى چۈشىنىشنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئادەتتىكى كىشىلەرنىڭ مۆجىزىنى تونۇشتا پايدىلانغان قۇرۇلمىسى تىياتىرلاشقان دەپ قارايمەن. بىز ئۆسۈملۈكلەرنىڭ تەبىئەتىدىن مۇستەقىللىششىنى، دېڭىز سۈيىنىڭ ئىككىگە بۆلۈنۈشىنى ۋە ئاسماندىن ئاۋازلارنىڭ كېلىشىنى ئۈمىد قىلمىز. ئەمەلىيەتتە كۈندىلىك تۇرمۇشتىن مۆجىزە ئىزدىگەندە، ئۇنداق ئىلمىي بولۇپلىشنىڭ ھېچقانچە زۆرۈرىيىتى يوق. كېيىنكى بابتا، مەن پىسخولوگلار ئۇچراتقان دەرىجىدىن تاشقىرى ئىشلارنى، ئۇلارنىڭ قانداق قىلىپ تەڭرى شەپقىتىگە نائىل بولغانلىقىنى تونۇشتۇرىمەن.

مۇشۇ يەردە كىشىلەرنى پەن (ئىلىم-پەن) بىلەن دىنىي ئايرىشقا ئاگاھلاندۇرىمەن، چۈنكى ئۇلار بۇرۇندىن ئارىلاش ئىدى، خاتالىقلار يۈز بېرەتتى. سېزىمدىن ھالقىغان مۆجىزىۋى ھادىسىلەرنى مۇلاھىزە قىلغانىدا، چوقۇمكى ئەقلىيلىكنى ساقلىشىمىزغا تۇغرا كېلىدۇ. يېقىندا مەن بىر قېتىملىق پىسخىك داۋالاشقا مۇناسىۋەتلىك ئىلمىي دوكلاتقا قاتناشتىم. ئۇ

يەردە شۇنداق ياخشى تەربىيەلەنگەن بىر دوكلات بەرگۈچىنىڭ سۆزلىرى دىققىتىمنى تارتتى. ئۇ شۇنچىلىك ئۇلۇغ پاكىتلارنى كەلتۈرۈپ، ئۆزىدە ياكى پىسخولوگلاردا كېسەل داۋالاشتەك ئىقتىدارنىڭ بارلىقىنى ئىسپاتلاشقا تىرىشۋاتاتتى. ئۇلارنىڭ ئىسپاتلىرى گەرچە ئىلمىيلىككە ئۇيغۇن بولسىمۇ، بىراق ئىدىيەمدىن ئۆتمىدى. ئەگەر كارامەتكە ئىگە داۋالىغۇچى قولىنى بىمارنىڭ بوغۇمىغا تەگكۈزسە، ئىككىنچى كۈنى بىمارنىڭ بوغۇم يالۇغى ساقىيارمىش، ھالبۇكى، بۇ ھەرگىزمۇ داۋالىغۇچىنىڭ بىمارنى ياخشى داۋالىغانلىقىغا ۋەكىللىك قىلالمايدۇ. بوغۇم يالۇغى ئەسلىدە ئۆزلۈكىدىن جاراھەتلىنىدۇ، داۋالىسۇن-داۋالىمسۇن بەربىر ئوخشاش. ئىككى ئىشنىڭ تەڭلا يۈز بېرىشى ھەرگىزمۇ ئۇلارنىڭ ئىلگىرى-كېيىنلىك مۇناسىۋەتكە ئىگە ئىكەنلىكىگە ۋەكىللىك قىلمايدۇ. قەلبىنى داۋالاش بىر قەدەر مەجھۇل پائالىيەت بولغانلىقتىن، ئۆزىمىز ۋە ئۆزگىلەرنىڭ ئېزىپ كەتمەسلىكى ئۈچۈن، ئۇنى ساغلام گۇمانلىنىش پوزىتسىيەسىدە بىر تەرەپ قىلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. دائىم ئۇچرايدىغان ۋاستىلەر باشقىلارنى ئېزىقتۇرغانداۋا، ھېچكىم گۇمانلانمايدۇ، بۇ ئارقىلىق قەلب قۇدرىتىنى تارقىتىشنى سىنىغىلى بولىدۇ. بۇ ئەھۋالنى «بىر ئۇينىڭ پوقى مىڭ ئۇيىنى بولغاپتۇ» دەيمىز. قەلب (روھ) ساھەسى نۇرغۇن كىشىلەرنى جەلپ قىلغاچقا، ئەمەلىيەتچىل كۆزەتكۈچىلەر يەكۈنىدە، قەلب ھادىسىسى بىر خىل ساختا نەرسە دېيىشىدۇ. ئىش مانا مۇشۇنداق. نۇرغۇن كىشىلەر قەيسەر مەسىلىلەرگە ئاددىي جاۋاب ئىزدەيدۇ، ئۆزىنىڭ خاھىشى بۇيىچە ئاممىباب پەننى دىنغا «ئارىلاشتۇرىدۇ». ئەمما بۇ خىل بىرىكتۇرۇش دائىم مەغلۇپ بولۇپلا كەلدى، بىراق بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇنىڭ مۇمكىنچىلىكىنى ئىنكار قىلساق بولمايدۇ. خۇددى بىكىنمە پەننىي قاراشلارنى سىغدۇرمىغىنىمىزغا ئوخشاش، روھىيەت ساھەسىدىكى «پارقىراق گۈزەللىك»نىڭ تەنقىد ۋە گۇمان ئىقتىدارىمىزنى توسۇپ قويۇشىغىمۇ يول قويماسلىقىمىز كېرەك.

تۆتىنچى باب تەبىئەتتىن ھالقىغان مۆجىزە ــ شەپقەت

ساكىيامونى ئىسسىق كۆڭۈل ھالقىپ
ئۆتكەنىدە، بۇددالىق ئاڭىغا يېتىپ
بولىدى. چۈنكى ئۇ «بۇددا» لاقىپ
ئارقىلىق ئۆزىنىڭ قەلبىگە يېتكەنىدى.
بىز كۆرگەن ئىرادىمىز گە ئايلىنىپ
تەجرىبە شەيئىگە ئېرىشىلمىسە كەنە،
بىراۋ ئۆزلۈكسىزلا بىر يارچە
مۇنبەت ئۇيۇراق قىلىپ، تەجرىبە
شەيئىسى يىلتىز ئارىلايدىغان يەر
قىلىپ تەييارلىماق بولىدۇ.

ساغلاملىقمۇ بىر خىل مۆجىزە

خىرىستوسنى مەدھىيەلەيدىغان «سېھىرلىك شەپقەت» ناملىق بىر پارچە شېئىر بار، «سېھىرلىك» دېگەن سۆزىمۇ ئارقىلىق شەيئىلەرنى سۆيەتلىگىنىمىزدە، ئۇ بىزگە تونۇش قانۇنىيەت بويىچە تەرەققىي قىلىدىغان ئەمەس، بەلكى دەرىجىدىن تاشقىرى نەتىجە يۇز بېرىدىغان ھالەتكە ۋەكىللىك قىلىدۇ. تەڭرى شەپقىتى ئەنئەنىۋى پەنلەرنىڭ ۋە تەبىئىي قانۇنىيەتلەرنىڭ چۈشىنىش دائىرىسىدىن ھالقىپ كەتكەن، شۇڭا ئۇ مەڭگۈ شۇنداق «سىرلىق» يا كى «مۆجىزە» دەپ قارىلىدۇ.

پىسخىكىلىق داۋالاش جەريانىدا ساقلانغان ھادىسىلەر مېنى ۋە باشقا پىسخولوگلارنى ھەيران قالدۇرىدۇ. شۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىرى دەل بىمارلارنىڭ پىسخىكىسىدىكى ئاجايىپ چىدامچانلىقتۇر. ھازىر پىسخىك ئانالىز ئارقىلىق بىمارلارنىڭ نېۋروزلىنىشىنىڭ سەۋەبىنى ۋە تەرەققىياتىنى تېپىپ چىققىلى بولىدۇ. توغرىلىق دەرىجىسىمۇ باشقا پەنلەردىكى نەتىجىگە سېلىشتۇرغاندا كۆپ يۇقىرى. بىز بىمارلاردىكى نېۋرۇزنىڭ قاچان، قەيەردە، قانداق سەۋەب بىلەن قوزغالغانلىقىنى ۋە ئۇنى قاچان، قەيەردە، قانداق ئۇسۇل بىلەن داۋالاشنى بىلەلىسەكمۇ، بىراق بىمارلاردىكى بۇ كېسەللىكنىڭ نېمە ئۈچۈن ئاخىرقى چەككىچە ئېغىرلاشمىغانلىقىنى بىلىشكە ئامالسىزمىز. بىز بىمارلارنى كېسەل قىلغان پىسخىك جاراھەتنى ئېنىقلىيالايمىز، بىراق ئادەتتىكى ئەھۋالدا، ئۇ قەدەر كۈچلۈك زەربە ئەسلىدە تېخمۇ ئېغىر كېسەللىك پەيدا قىلسا تۇغرا بولاتتى دەپ ئويلايمىز.

35 ياشلىق، كەسپىدە ئۆتۈق قازانغان بىر تىجارەتچى يېنىك

دەربجدىكى نېۋروزىنى داۋالىتىش ئۇچۇن مېنى ئىزدەپ كەلدى. ئۇ يالغۇز ئوغۇل بولۇپ، چىچىخارنىڭ نامرات رايونىدىن ئىكەن. دەسلەپتە ئۇنى گاس ۋە گاچا ئانىسى باققانىكەن. بەش ياشقا كىرگىنىدە، ئىشتاتلىق ھۆكۈمەت ئۇنىڭ ئانىسىنىڭ ئەھۋالىنى كۆرۈپ، ئۇنى باشقىلارنىڭ بېقىشىغا بۇيرۇغان. ئۇ ئۇدا ئۇچ ئائىلە يۆتكىلىپ بېقىلغان، ھەر خىل خورلىنىشلارغا ئۇچرىغان، ھېچقانداق مېھرىبانلىققا ئېرىشەلمىگەن. 15 ياشقا كىرگەندە نېرۋا خاراكتېرلىك تۇغما ئارتېرىيە ئۆسمىسى سەۋەبلىك پالەچ بولۇپ قالغان. 16 يېشىدىن باشلاپ، ئاسراندى ئائىلىسىدىن ئايرىلىپ، مۇستەقىل ياشاشقا باشلىغان. ھەيران قالارلىقى، 17 يېشىدا بىراۋنىي ئېغىر زەخمىلەندۈرگەنلىكى سەۋەبلىك تۈرمىگە كىرگەن. تۈرمىدىكى ۋاقتىدىمۇ ھېچقانداق پىسخولوگ بىلەن ئۇچراشمىغان.

ئۇ ئالتە ئاي تۇتۇپ تۇرۇلغاندىن كېيىن، تۈرمە ئۇنى بىر شىركەتنىڭ ئىسكىلات خىزمەتچىسى سۈپىتىدە تونۇشتۇرغان، ھەرقانداق بىر پىسخولوگ ۋە ئىجتىمائىيەتچى ئۇنىڭ كەلگۈسىنى قاراڭغۇ بولىدۇ، دەپ پەرەز قىلاتتى. بىراق ئۇچ يىلدىن كېيىن، ئۇ ئەڭ ياش تارماق دوكان دىرېكتورلۇقىغا ئۆستۈرۈلگەن. بەش يىلدىن كېيىن، ئۇ يەنە بىر تارماق دۇكان دىرېكتورى ئايالغا ئۆيلەنگەن. شۇنىڭدىن كېيىن، شىركەتتىن ئايرىلىپ، ئۆزى مۇستەقىل ئىگىلىك تىكلەپ، تېزلا بېيىغان. ئۇ مېنى ئىزدەپ كەلگەندە، بىر ياخشى ئاتا ۋە سەنئەتكار ئىدى. بۇلار قانداق سەۋەب، قانداق تەقدىر، قانداق شەكىل بىلەن يۈز بەردى؟ مەن بۇلارنىڭ سەۋەب-نەتىجىلىك مۇناسىۋىتىنى چۈشەندۈرەلمەيمەن. ئۇنىڭ نېۋروزىنى داۋالىساق بولىدۇ، بىراق ئۇنىڭ بۇنداق دەربجىدىن تاشقىرى كۈچكە قانداق ئېرىشكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلماق تەس.

مېنىڭ بۇ مىسالنى سۆزلىشىمدىكى سەۋەب، ئادەمنىڭ بۇرۇنقى پىسخىك يارىسىنىڭ ئىزى قالىدۇ، كېيىنكى نەتىجىلىرىدىمۇ كۆرۈنەرلىك چېلىقىدۇ. كۆپىنچە ئەھۋاللاردا، ئادەملەرنىڭ باللىقتىكى قەلب زەخمىسى مەۋھۇم بولىدۇ، كېيىنكى نەتىجىلىرىدىمۇ ئادەتتىكچە چېلىقىدۇ. بىمارلارنىڭ ئاتا-ئانىسىدىن ساغلام بولۇشى بىر ياخشى مىسال بولالايدۇ.

ماڭا ئادەملەرنىڭ نېمىشقا پىسخىك كېسەل بولىدىغانلىقى ناھايىتى ئېنىق. بىراق ماڭا نامەلۇم بولغىنى، بەزى ئادەملەرنىڭ بەرداشلىق بېرىش كۈچى نېمىشقا بۇ قەدەر كۆچلۈك دېگەندىن ئىبارەتتۇر. بىزگە ئادەملەرنىڭ نېمىشقا ئۆلۈڭالىدىغانلىقى ئېنىقلا، بىراق ئادەتتىكى ئەھۋالدا، كۆپىنچە كىشىلەرنىڭ ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالمايدىغانلىقى بىر چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان تېپىشماق. بىز پەقەت «نامەلۇم بىر كۈچ بار، بىز چۈشىنەلمەيدىغان بىر مېخانىزم بار» دېيەلەيمىز. «دەل ئاشۇ كۈچ ئۆلارنىڭ خەتەرىدىن ئۆتۈۋېلىشىغا ياردەم بېرىدۇ، ئۆلارنى قوغدايدۇ، پىسخىك كېسەللىك پەيدا قىلدۇرمايدۇ» دېيەلەيمىز.

مەسىلەن ئېيتساق، ئەگەر مەلۇم بىر دوختۇردىن: «مېڭە پەردىسى يالۇغى قانداق قوزغىلىدۇ؟» دەپ سورالسا، ئۇ چوقۇمكى: «ئەلۋەتتە قوش شارچە باكتېرىيەسى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ-دە» دەپ جاۋاب بېرىدۇ. بىراق بىر مەسىلە مەۋجۇت، ئەگەر بۇ يىل كۆزدە، مەن ئولتۇرۇۋاتقان قورودا، ھەر بىر ئادەمدىن باكتېرىيە ئېلىپ، تىرىك تەنىدە يېتىلدۈرسەم، مەن چوقۇم بايقايمەنكى، ئون ئادەمنىڭ توققۇزىدا بۇ خىل باكتېرىيە بار. بىراق كەنتتىكى ھېچكىمدە مېڭە پەردىسى يالۇغى كۆرۈلمەيدۇ، بۇ يىلمۇ ئۇنداق جىق بولۇشى ناتايىن، بۇ زادى قانداق ئىش؟ مېڭە پەردىسى يالۇغى تارقالمايدۇ، بىراق كېسەللىك باكتېرىيەسى ناھايىتى كۈچرايدۇ. دوختۇرلار بۇنى ئىممۇنىتېت كۈچى ھادىسىسىگە باغلاپ چۈشەندۈرىدۇ، بىراق مەسىلە ئۇنداق چۈشەندۈرۈپ قويۇشلا ئەمەس. چۈنكى بۇ يىل كۆزدە مېڭە پەردىسى يالۇغى بىلەن ئۆلۈپ كەتكەنلەر ئىچىدە، دەرۋەقە بەزىلەرنىڭ قوغدىنىش ئىقتىدارىدىن مەسىلە چىقىشى مۇمكىن. بىراق كۈپ سانلىق كىشىلەرنىڭ تېنى ئەسلىدىكىدەك ساغلام، ئىممۇنىتېت كۈچىدىمۇ ھېچقانداق چاتاق بولمايدۇ. مەلۇم مەنىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بىز ئۆلارنىڭ ھەممىسىنى مېڭە پەردىسى يالۇغى بىلەن ئۆلگەن دېيىشكە قارشى ئەمەسمىز، بىراق بۇ قاراش تولىمۇ يۈزەكىي. چوڭقۇرراق مۇلاھىزە قىلغاندا، بىز ھەرگىزمۇ ئۆلارنىڭ ئۆلۈش سەۋەبىنى چۈشەنمەيمىز، پەقەت بىزنى قوغدايدىغان كۈچنىڭ تۈيۈقسىز ئۇنۇمىنى يوقاتقانلىقىنى بىلىمىز.

گەرچە ئىممۇنتېتىت كۇچى ئۇقۇمى ئاساسلىقى يوقۇملۇق كېسەللەرگىلا ئىشلىتىلسىمۇ، بىز ئۇنىڭ يۇقۇملانمايدىغان كېسەللەرگە قانداق تەسىر كۆرسىتىدىغىنىنى چۈشەندۈرەلمەيمىز. ھەمىشە روھ-تەن كېسىلى دەپ قارىلىدىغان ئۇچەي يالىلۇغىنى ئېلىپ ئېيتساق، بەزى كىشىلەردە بىر قېتىم گىرىپتار بولغاندىن كېيىن قايتا قوزغالمايدۇ، بەزى كىشىلەردە تەكرار قوزغىلىدۇ، بىر ئۆمۈر ئازابىنى تارتىدۇ. ھەتتا بەزىلەر جىددىي داۋالانمىسا ئۆلۈپ كېتىشى مۇمكىن. ئەمەلىيەتتە ئوخشاش بىر كېسەل، بىراق نەتىجىسى ئەسلا ئوخشىمايدۇ. نېمىشقا؟ ئېھتىمال بەزى كىشىلەرنىڭ خاراكتېر ئەندىزىسىدە مەسىلە بولۇشى مۇمكىن. شۇڭا بۇ خىل كېسەللەرنىڭ ئىممۇنىتېت كۈچى ئادەتتىكى ئادەملەرنىڭكىدىن پەرقلىقمۇ، بۇلارنىمۇ قانداق چۈشەندۈرۈشنى بىلمەيمىز، مەسىلە قانداق كېلىپچىقتىمۇ چۈشەندۈرەلمەيمىز. كۆپ سانلىق مۇتەخەسسىسلەر بارلىق بىمارلارنىڭ روھ-تەن كېسەللىكى دائىرىسىگە كىرىدىغانلىقىغا — بىمارلارنىڭ ئاۋۋال پىسخىكىسىدا چاتاق چىقىپ، ئاندىن تېنىنىڭ ئۆزىنى قوغداش ئىقتىدارىنى يوقىتىدىغانلىقىغا قوشۇلىدۇ. بىراق ھەقىقىي مۆجىزە قوغدىنىش سىستېمىسىنىڭ ئۇنۇمدىن قالغانلىقىدا ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ ناھايىتى ياخشى يۇرۇشۇۋاتقانلىقىدا كۆرۈلىدۇ. قائىدە بويىچە ئېيتقاندا، ئادەملەرنى باكتېرىيەلەر تىرىك يېتى يۇتۇۋالسا، راك ھۈجەيرىلىرى كۆيدۈرۈۋەتسە، ئاقسىللار ۋە قانلار تورمۇزلاپ قويسا، كىسلاتالار چىرىتىۋەتسە، بۇ ئادەتتىكىچە ئىشمۇ؟ ئاغرىق ۋە ئۆلۈم كۆپ ئۇچرايدۇ، ئاز ئۇچرايدىغىنى بىز ھەمىشە كېسەل بولمايمىز، ھەمىشە ئۆلۈپ كەتمەيمىز.

قارا نويابىر

تاسادىپىي ھېكايىلەردىن كېلىپچىقىدىغان مەسىلىلەر تېخىمۇ قىزىقارلىق بولىدۇ. نۇرغۇن دوختۇرلار ۋە كۆپ سانلىق پىسخولوگلارنىڭ ھەممىسى ناھايىتى تۈيۈقسىز يۈز بەرگەن تاسادىپىي ھېكايىلەرگە ئۇچراپ باققان بولىدۇ. ماڭا ئەڭ بەك تەسىر قىلغىنى، بىر 14 ياشلىق ئوغۇل بالا، ئەينى چاغدا مەن ئۇنىڭ بالىنستتا يېتىشقا موھتاج يېكى ئەمەسلىكىنى تەكشۈرۈشكە مەسئۇل بولغانىدىم. ئۇ سەككىز ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا ئانىسى تۆگەپ كەتكەنىكەن. توققۇز ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا ئۇ شوتىدىن يىقىلىپ چۈشۈپ، ئومۇرتقىسى ئۈزۈلۈپ كەتكەنىكەن. ئون ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا ئۇ ۋېلىسىپىت مىنىپ كېتىۋېتىپ ھادىسىگە ئۇچراپ، باش قىسمى ئېغىر يارىلىنىپ، مېڭىسى سىلكىنىپ كەتكەنىكەن. 11 ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا ماشىنىنىڭ ئۈستى دېرىزىسىدىن قاڭقىپ چىقىپ كېتىپ، يانپاش سۆڭىكى سۇنغانىكەن. 12 ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا پولدا يىقىلىپ چۈشۈپ، بېغىشى سۇنۇپ كەتكەنىكەن. 13 ياشقا كىرگەن يىلى نويابىردا ئۇ ئېغىر قاتناش ۋەقەسىگە ئۇچراپ، داس سۆڭىكى دەز كەتكەنىكەن. بۇلارنى ئاڭلىغان ئادەم چوقۇمكى، بۇ بالىدا بىرەر غەيرىي خاھىش بارلىقىدىن ياكى باشقىچە بىر تەقدىرنىڭ بارلىقىدىن گۇمانلانماي تۇرالمايدۇ. ئەمەلىيەتتە بۇ بالىدا ئۆزىنى قەستەن زەخمىلەندۈرۈش ئىستىكىمۇ يوقكەن، ئۇ ھەتتا ئانىسىنىڭ ئۆلۈمىنىڭ ئۆزىگە بۇنچىلىك ئېغىر كەلگەنلىكىنىمۇ ھېس قىلمىغانىكەن. ئۇ خىيالىيلا: «ئۇنى ئالىقاچان ئۇنتۇپ كەتتىم» دېدى. مەن بۇ تاسادىپىي ۋەقەلەرنىڭ سەۋەبىنى چۈشىنىش ئۈچۈن، ئىممۇنىتېت كۈچى ئۇقۇمىنى كېسەلدىن ھالقىتىپ

ئاشۇ ۋەقەنىڭ ئۆزىگىچە كېڭەيتىش كېرەكلىكىگە ئىشىنىمەن. ئادەم ئۆزىنىڭ تاساداپىيىلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىش ئىستىكىنى ۋە ئۇنىڭغا قارشى ئىممۇنىتىت كۈچىنىڭ بارلىقىنىمۇ ئېتىراپ قىلىش كېرەك. ئادەمنىڭ ھاياتىدا ناھايىتى ئاسان يۈز بېرىدىغان تاساداپىي ۋەقەلەر بولىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن كۆپ سانلىق كىشىلەردە ئۇنى يۈز بەرگىلى قويمايدىغان ئىممۇنىتىت كۈچىمۇ بولىدۇ.

مەن توققۇز ياشقا كىرگەن شۇ يىلى كۈزدە، بوغچامنى يۆدگىنىمچە ئۆيگە قايتىۋاتاتتىم، قار دۆۋىلەنگەن بىر يەردە يىقىلىپ چۈشتۈم، دەل شۇ ۋاقىتتا شىددەت بىلەن كەلگەن بىر ماشىنا بېشىمغا تەگكىنىچە تورمۇزلاندى، مېنىڭ تېنىم ۋە پۇتلىرىم ماشىنىنىڭ ئاستىدا قالغاندى. مەن ماشىنىنىڭ ئاستىدىن ئۆمىلىگىنىمچە چىقتىم، يارىلانمىغانىدىم. مەن ناھايىتى قورقۇش ۋە ۋەھىمە ئىچىدە ئۆيگە قايتتىم. بۇ قېتىملىق تاساداپىيىلىقنىڭ ھېچقانچە تەسىرى بولمىدى، مەن تەلىيىم بارىكەن دېگەنىدىم. بىراق كېيىنكى نۇرغۇن مىساللار بىلەن قوشۇپ مۇلاھىزە قىلغىنىمدا، يولدىن قانچە قېتىم ئۆتكىنىمنى ۋە قانچە قېتىم ماشىنىغا سوقۇلغىلى تاس قالغىنىمنى ئەسىيەلمەيمەن، قانچە قېتىم كېچىدە ماڭغىنىمنى ۋە ۋەقەگە ئۇچرىغىلى قىل قالغىنىمنى ئەسلىيەلمەيمەن. يەنە قانچە قېتىم تورمۇز ئالدىدا قۇتۇلۇپ قالغىنىمنى ئەسلىيەلمەيمەن، يەنە قانچە قېتىم دېرىزىدىن يىقىلغىنىمنى، دەرەختىن يىقىلغىنىمنى ئەسلىيەلمەيمەن، بىراق بۇنداق ئۆتمۈشۈم ناھايىتى نۇرغۇن.

بۇ قانداق ئىشتۇ؟ ھايياتىم شۇقەدەر خەۋپ ئىچىدىمۇ؟ ئوقۇرمەنلەرنىڭ پۇرستى بولسا ئۆز ھاياتىغا نەزەر سېلىپ باقسا، چوقۇمكى كۆپ قىسىملىرىنىڭ تۇرمۇشى مۇشۇنداق خەتەرلىك تەجرىبىلەرگە تولغان بولىدۇ، ئەمەلىيەتتە تاساداپىيىلىقنىڭ يۈز بېرىشكە ئاز قېلىشى يۈز بەرگەنلىرىنىڭ نەچچە ھەسسىسىدىنمۇ كۆپ. يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلەپ چۈشەنسەك، سىز بايقىغان شەخسىنىڭ بۇنداق ئىممۇنىتىت كۈچىنىڭ ھەرگىزمۇ ئاڭلىق تاللاشنىڭ نەتىجىسى ئىكەنلىكىگە مەنمۇ ئىشەنمەيمەن. ئەجەبا كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ تۇرمۇشى مۇشۇنداق

«خەۋپكە تولغان»مۇ؟ ياكى بىز تەكرىنىڭ شەپقىتىگە ئۇچراۋاتامدىمىز؟

نۇرغۇن كىشىلەر ھېچقانداق خەۋپ ئەمەس دەپ قارىشى مۇمكىن، يۇقىرىدا بايان قىلغانلىرىمىزنىڭ ھەممىسى ئۆزلۈكىدىن رول ئويناۋاتقان جەريانمۇ ئەمەس. بىراق، ئەسلىي گەپىمىزگە كەلسەك، بىر ھادىسىنىڭ مەلۇم بىر ئىسىم بىلەن ئاتىلىشى ئۇنى ئېنىق چۈشەندۈرگىلى بولىدىغانلىقىغا تەڭ بولامدۇ؟ ئۇنى بىر خىل ئىقتىدار بىلەن ئاتىغانغا ئۇ مۆجىزە ئەمەس بولۇپ قالامدۇ؟ بىزنىڭ ماھىيەت مېخانىزمىنى تاھازىرغىچە بىلەلىگىنىمىز يوق. تاسادىپىيلىقنىڭ ئۆزى بىزگە شۇنى دەيدۇكى، بىزنىڭ ھازىرغىچە ھايات تۇرالىشىمىزنىڭ ئۆزى دەل ماھىيەتلىك مۆجىزە، ئۇنى مۆجىزە دەپ ئاتىمىغان تەقدىردىمۇ يەنىلا شۇنداق بولۇپبىرىدۇ.

يوشۇرۇن ئاڭدىكى مەخپىي رايون

ھەربىر بىمارنى داۋالاشقا باشلىغان چېغىمدا، مەن ئاۋۋال بىر چوڭ چەمبەرنى سىزىۋېلىپ، ئاندىن چەمبەرنىڭ ئىچىگە كىچىك كاتەكچىنى سىزىمەن. ئارقىدىن بىمارلارغا چەمبەرنىڭ ئىچىدىكى كاتاكچىنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ: «بۇ سىزنىڭ ئېڭىڭىز، باشقا رايونلىرى سىزنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىڭىز، يوشۇرۇن ئېڭىڭىز 95% تىن كۆپرەكىنى ئىگىلەيدۇ، ئەگەر سىز ئۆزىڭىزنى ھەقىقىي چۈشەنمەكچى بولسىڭىز، سىز تېخى بىلىپ يەتمىگەن ئۆزلۇكىڭىزنى بايقىشىڭىزغا تۇغرا كېلىدۇ، يوشۇرۇن ئېڭىڭىز تەسەۋۋۇرىڭىزنىڭ سىرتىدىكى ناھايىتىمۇ ئەلۋەتتە مەۋجۇدلۇقنى ئۆز ئىچىگە ئالغان» دەپ چۈشەندۈرىمەن.

چۈش دەل ئادەم ئېڭىنىڭ ئىچكى قاتلىمىدا مەخپىي بىر ساھەنىڭ بارلىقىنى دەللىلەيدىغان ياخشى ئىسپاتتۇر. ئابرۇيلۇق بىر جامائەت ئەربابى ئۆزاق مۇددەت داۋاملاشقان غەمكىنلىك كېسىلى ئۈچۈن مېنى ئىزدەپ كەلگەنىكەن. بۇ كىشى ئۆزىنىڭ غەمكىنلىكىنى بىلدىكەنۇ، بىراق سەۋەبىنى بىلەلمىگەنىكەن. ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى گەرچە نامرات ۋە ئابرۇيسىز بولغىنى بىلەن، بىراق ئەجدادلىرى ناھايىتى ئابرۇيلۇق ئۆتكەن كىشىلەركەن. بۇ بىماريم ماڭا سۆزلەپ بەرمىگەن بىر ئىشنى بىر قانچە ئاي ئالدىدا ئاندىن بىلىشكە مۇيەسسەر بولدۇم. چۈنكى ئۇ شۇ كۈنى كەچتە ماڭا مۇنداق بىر چۈشىنى سۆزلەپ بەردى: «مەن بىر قەسىردە ئىمىشمەن، بۇ قەسىردىكى ئۆي جاھازلىرىنىڭ چوڭلۇقى ئادەمنى ۋەھىمىگە سالاتتى. مەن ھازىرقىدىن ياشمىشىمەن. ئاتام مېنى كېمىنى قارشى قىرغاقتا ھەيدەپ بېرىپ، ئىلگىرى سەۋەبسىز يوقىتىپ قويغان كېمىمزنى قايتۇرۇپ

كېلىشكە بۇيرۇغۇدەكمىش. مەن بۇ ئىشقا ناھايىتى قىزغىنلىق بىلەن ماقۇل بولۇپ، قانداق قىلسام كېمىنى تاپالايدىغانلىقىمنى سورىغۇدەكمىشمەن. دادام مېنى غايەت زور بىر ئىشكاپنىڭ ئالدىغا باشلاپ كەلگۈدەكمىش. بۇ ئىشكاپنىڭ ئېگىزلىكى 12 ئىنگلىز چىسى بولۇپ، داۋاملىق تورۇسقىچە ئېگىزلەۋاتقۇدەكمىش. 20 – 30 تارتمىسى بارمىش. دادام ماڭا مۇشۇ ئىشكاپنى بويلاپ ماڭساڭ، كېمىنى تاپالايسەن دېگۈدەكمىش».

بۇ چۈشنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىش تەس كەلگەنلىكى ئۈچۈن، مەن ئۇنىڭدىن ئىشكاپقا مۇناسىۋەتلىشىدىغان بارلىق شەيئىلەرنى بايان قىلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدىم. ئۇ دەرھال: «نېمە ئۈچۈنلۈكىنى بىلمەيمەن، ئېھتىمال ئۇ ماڭا ۋەھىمىلىك بىلىنگەندۇ، بىراق مەن ئەڭ ئاۋۋال جەسەت ساندۇقىنى ئويلىدىم» دېدى. ئۇنداقتا: «ھېلىقى تارتمىلارچۇ» سورىدىم. ئۇ ھەجەپلىنىپ: « ئېھتىمال مەن بارلىق ئەجدادلىرىمنى ئۆلتۈرۈۋەتكەندىمەن، ھەر بىر تارتمىغا بىر ئادەمنى سالغىلى بولاتتى» دېدى. شۇنىڭ بىلەن، بۇ چۈشنىڭ مەنىسى ناھايىتى ئوچۇق بولدى. ئۇ ياش ۋاقتىدا ئەجدادلىرىدەك ئابرۇي قازىنىشنى ئويلىغان، بىراق ئارزۇسىدا رېئاللاشقۇچە ناھايىتى بىسىم ھېس قىلغان، شۇڭا پىسخىكىسىدا (كۆڭلىدە) بارلىق ئەجدادلىرىنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ، ئەركىنلىككە ئېرىشكەن».

«چۈش تەبىرى» تەجرىبىسىگە ئىگە ئادەملەر بۇ چۈشنىڭ ناھايىتى تېپىكلىككە ئىگە ئىكەنلىكىنى ھېس قىلالايدۇ. بۇ ئادەم بىرەر مەسىلىنى ھەل قىلماقچى بولسا، يوشۇرۇن ئېڭىدا بىر ئويۇننى لايىھەلەيدۇ، ئاندىن ئۇنى مەسىلىنىڭ سەۋەبى قىلىدۇ، بىراق بۇنى ئۆزى چۈشەنمەيدۇ. ئەمەلىيەتتە ئۇ قوللانغان سىمۋوللۇق ماھارەتنى ھېچقانداق تېياتىرچىمۇ قىلالمايدۇ. بىز داۋالاش جەريانىدا مۇشۇ چۈشنىڭ ئىلھامى ئارقىلىق زور بۆسۈش پەيدا قىلدۇق. ئۇنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ئۇنى مۇناسىپ ھالدا داۋالىغان، يەنە كېلىپ ناھايىتى ئۇستۇن ماھارەت بىلەن بۇ ۋەزىپىنى تاماملىغان.

بىز سەگەك ۋاقتىمىزدىمۇ، يوشۇرۇن ئېڭىمىز بىزگە مەلۇم دەرىجىدە ئۇچۇر يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ، بىراق قوللانغان ئۇسۇلى پەرقلىنىدۇ. بىز ھەمىشە

ئۇنى «شەيتانىي خىيال» دەپ ئاتايمىز. كۆپ ۋاقىتلاردا، بىز بۇ خىياللارغا چۈشتەكلا پەرۋاسىز مۇئامىلە قىلىمىز. شۇڭلاشقا، پىسخولوگلار بىمارلاردىن مۇشۇنداق ئەبجەش خىياللاردىن باشلاپ ئېيتىپ بېرىشنى قايتا-قايتا تەلەپ قىلىدۇ، بۇ خىياللار قانچىلىك مەنىسىز ۋە ئەخمىقانە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر.

يوشۇرۇن ئاڭنى تىڭشاش

ياش بىر ئايال بىمارىم بار ئىدى. ئۇ ياشلىق مەزگىللىرىدىن باشلاپ، ئۆزىنى بېشى قايىدىغاندەك، ھەر ۋاقىت يېقىلىپ كېتىدىغاندەك ھېس قىلىدىكەن، بىراق ھازىرغىچە سەۋەبىنى بىلەلمىگەنىكەن. ئۇنىڭدىكى يېقىلىش تۇيغۇسى تەڭپۇڭلۇقىنى ساقلاش ئۈچۈن ئىككى پۇتىنى كېرىپ مېڭىشقا مەجبۇر قىلغانىكەن. ئۇ بەك ئەقىللىق ۋە ئادەمنىڭ ئامراقلىقىنى كەلتۈرىدىغان چوكان بولۇپ، مەن ئۇنىڭدىن قانداقسىگە بۇنداق مەسىلە چىققىنىنى چۈشەنمىدىم. يەنە كېلىپ، ئۇزاق يىللىق پىسخىك داۋالاشنىڭمۇ ئۇنىڭغا قىلچىلىك ئۈنۈمى بولمىغانىدى. ئۇ ماڭا كۆرۈنۈۋاتقىلى ئۇزاق بولمىغان بىر كۈنى ئالدىمدا ئۇيىلاندىن-بۇيىلاندىن سۆزلەپ ئولتۇراتتى، تۇيۇقسىز كاللامغا «ياغاچ قونچاق» دېگەن گەپ كىرىۋالدى.

مەن ئۇنىڭ گېپىنى پۈتۈن زېھنىم بىلەن ئاڭلاش ئارقىلىق بۇ گەپنى ئېسىمدىن بىرئاز يىراقلاشتۇرغان بولساممۇ، بىراق بىردەمدىن كېيىن، بۇ گەپ يەنە ئېسىمگە كېلىۋالدى. مەن كۆزلىرىمنى يۇمۇپ دىققىتىمنى يىغماقچى بولغان بولساممۇ، بىراق بۇ گەپ خىيالىمدىن كەتمىدى. ئاخىرى مەن ئۆزۈمگە: «توختا، ئۇ مېنىڭ دىققىتىمنى بۇنچە بۇرىيالغاندىكىن، ماڭا بىرەر مۇھىم ئۇچۇرنى دەپ بەرمىسۇن يەنە» دېدىم-دە، تەپەككۇر قىلىشقا باشلىدىم: «ياغاچ قونچاق، بۇنىڭ نېمە مەنىسى بار؟ ئەجەبا ئۇنىڭ بىلەن مېنىڭ بىمارىمنىڭ مۇناسىۋىتى بارمۇ؟ ئۇ ناھايىتى ئومۇاق، ئۇ قوزىچاققا ئوخشايدۇ، ئوچۇق رەڭلىك كىيىملەرنى كىيىشنى ياقتۇرىدۇ، تۇغرا، ئۇنىڭ مېڭىشى ياغاچ قونچاققا ئوخشايدۇ، توغرا.»

مەن دەرھال ئۇنىڭ كېسىلىنىڭ سەۋەبىنى بىلدىم، ئۇ ھەرىكىتى

ناھايىتى قوپال ياغاچ قونچاق، گەرچە خيالى ئوچۇق ۋە ئوماق بولسىمۇ، بىراق ماڭغانداا، ئارغامچا ياكى تاياقتا پۈتلىشىپ يىقىلىپ كېتىشتىن ئەنسىرەيدىكەن. ھەر تەرەپلىملىك دەللىلەر شۇنى ئىسپاتلىدىكى، كونترولۇق ئارزۇسى كۈچلۈك ئانسى ئۇنىڭ پەردە ئارقىسىدىكى باشقۇرغۇچى، «بىر كېچىدىلا» قىزنى ئۆزىدىن پەخرلىنىدىغان قىلىپ تەربىيلىيەلەيدۇ؛ بۇ قىز باشقىلارنىڭ ئارزۇسىنى قانداقمۇ ئارقىلىق قانائەت تاپىدۇ، رەتلىك، پاكىز، ئىنتىزامچان، كەم سۆز، ئۇنىڭ ئۆزىگە تەۋە ئىنتىلىشى يوق، ئۆزى-ئۆزىگە قارار چىقىرىدىغان ئىقتىدارىمۇ يوق.

ئىچىمزدىكى ئىبلىس

بۇ زور قىممەتكە ئىگە كۆزقاراشتۇر. قارشى ئېلىشقا مۇيەسسەر بولالمايدىغان ھۇجۇمچى تۈيۈقسىز ئېچىمدا پەيدا بولدى. مەن ئۇنى تەكلىپ قىلمىغان، قوبۇلمۇ قىلمىغان، تېخى ئۇنى چەتكە قاقاتتىم. ئاشكارا ئاڭ قاتلىمىغا چىقىۋاتقان يوشۇرۇن ئاڭ ئۇچۇرلىرىنىڭ ھەممىسى مۇشۇنداق قارشى ئېلىنمايدىغان ئالاھىدىلىككە ئىگە بولىدىكەن. چۈنكى بۇ خىل ئالاھىدىلىك ئاشكارا ئاڭ رايونىنىڭ چەتكە قېقىشىغا ئۇچرايدىكەن. شۇڭا فىرىئود ۋە ئۇنىڭ ئەگەشكۈچىلىرى يوشۇرۇن ئاڭنى ئادىمىيلىكتىكى بارلىق ئېپتىدائىيلىقنىڭ، قالايمىقانچىلىقنىڭ ۋە رەزىللىكنىڭ تۈرالغۇسى دەپ قارىغان. ئۇ ئاڭ كېرەك قىلمايدىغان نەرسىنى «ناچار» بولىدۇ دەپ قارايدۇ. ئوخشاش قانۇنىيەت بويىچە، پىسخىك كېسەللىك يوشۇرۇن ئاڭغا بۆسۈپ كىرگەن، يەنى قەلبىمىزدىكى ئىبلىسقا ئايلانغان. كېيىن بۇ خىل خاتالىقنى تۈزىتىش مەسئۇلىيىتى يۈكۈ (كارىل گۈستاف يۇڭ) نىڭ زىممىسىگە چۈشتى، ئۇ «يوشۇرۇن ئاڭنىڭ پاراسىتى» دېگەن بۇ ئاتالغۇنى يارىتتى. مېنىڭ شەخسىي تەجرىبىلىرىممۇ يۇڭنىڭ كۆزقارىشىنى دەللىلىدى. مەن پىسخىك كېسەللىك ھەرگىزمۇ يوشۇرۇن ئاڭ تەرىپىدىن پەيدا قىلىنمايدۇ دەپ قارايمەن. ئۇ بىر خىل ئاڭ ھادىسىسىدۇر، ياكى ئاشكارا ئاڭ بىلەن يوشۇرۇن ئاڭ ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتتىن چىققان چاتاقتۇر.

بېسىلىشنى ئېلىپ ئېيتساق، فىرىئود بىمارلارنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىدا ئاڭسىز ئىستەك ۋە ئۆچمەنلىك بار، بۇ تۈيغۇلارمۇ كېسەللىك پەيدا قىلىدىغان سەۋەبلەردۇر دەپ قارىغان، شۇنىڭ بىلەن، ئۇ يوشۇرۇن ئاڭ پىسخىك كېسەللىكنىڭ مەنبەسىدۇر دەپ يەكۈن چىقارغان. بىراق بىز،

ئاۋۋال نېمىشقا بۇ خىل ئىستەك ۋە سەزگۈ يوشۇرۇن ئاڭنى كىرىدۇ؟ نېمىشقا بېسىلىپ قالىدۇ؟ دەپ سورايمىز. جاۋاب شۇكى، ئاڭ (ئاشكارا ئاڭ) ئۇنى كېرەك قىلمىغان. مەسىلە دەل مۇشۇنداق رەت قىلىش ۋە چەتكە قېقىشتىن كېلىپچىققان. ئىنسانلاردا ئىستەك ۋە ئۆچمەنلىكنىڭ بولۇشى مەسىلە پەيدا قىلالمايدۇ. ئاڭ ۋە قەلب بۇ خىل سەزگۈگە يۈزلىنىشنى ۋە ئۇ ئېلىپ كەلگەن ئوقۇبەتنى بىر تەرەپ قىلىشنى خالىمايدۇ. دېمەك، ئۆزگىنى ۋە ئۆزىنى ئالداش مەسىلىنىڭ ھەقىقىي مەنبەسىدۇر.

ئاڭنىڭ بىزگە سۆزلىشىنىڭ ئۈچىنچى تۈرلۈك شەكلى دەل بىزنىڭ قىلىقىمىزدۇر. مېنىڭ دەۋاتقىنىم خاتا سۆزلەپ قويۇشتۇر. «فىرىئود تەلىماتىدىكى ئاغزى بوش»لۇقتۇر. يەنى قىلىقتىكى «خاتالىق»تۇر. فىرىئود «كۇندىلىك تۇرمۇشتىكى پىسخىك كېسەللىكلەر» نامىلىق كىتابىدا، بۇ خىل ھادىسىنى يوشۇرۇن ئاڭنىڭ رولى دەپ كۆرسىتىدۇ. ئۇ «پىسخىك كېسەللىك» دېگەن سۆزنى ئىشلىتىپ، يوشۇرۇن ئاڭنى ئىنكار قىلىش پوزىتسىيەسىنى تېخىمۇ كۈچەيتكەن. ئۇ يوشۇرۇن ئاڭنى بىزنى سەمىمىيلىككە ئۈندەيدىغان رەھىمدىللىك پەرىشتىسى ئەمەس، بەلكى بىزنى دوزاخقا باشلايدىغان ئىبلىسقا ئوخشاتقان.

بىمارلارنىڭ پىسخىك داۋالىنىش جەريانىدىكى «ئاغزى بوش»لۇقى ئەمەلىيەتتە داۋالاش ئۈچۈن پايدىلىق. بۇنداق ۋاقىتتا، بىمارلارنىڭ ئاشكارا ئېڭى داۋالاشنى رەت قىلىدۇ، دوختۇرلارنىڭ ئالدىدا ئۆزىنىڭ ھەقىقىي قىياپىتىنى يوشۇرۇشنى ئۈمىد قىلىدۇ. بىراق يوشۇرۇن ئاڭ توختىماستىن ھەقىقىي قىياپەتنى ئاشكارىلاپ، داۋالىغۇچى بىلەن بىر تەرەپتە تۇرىدۇ. ئېچىۋېتىلىشنى قوغلىشىدۇ، ئىقرار قىلىدۇ، سەمىمىي بولىدۇ، «ھەقىقىي ئۆتمۈشنى ئاشكارىلاش» قا تىرىشىدۇ.

بېسىلغان ھالەت

بۇ مەسىلىنى بىر قانچە مىسال ئارقىلىق چۈشەندۈرۈشكە تىرىشاي. مۇكەممەللىكنى ھەددىدىن زىيادە قوغلىشىدىغان بىر ئايال بىمارىم بار ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ قېيداپ قالغانلىقىنى ھەرگىز ئېتىراپ قىلمايتتى، نەپرەت تۈيغۇسىنى ئەسلا ئاشكارىلىمايتتى، بىراق دەسلەپتىلا سۆزلىشىشكە كېچىكىپ كەلگىلى تۇردى. مەن تاپشۇرۇۋالغان بېلەتتىمۇ ئۆزىنىڭ ئىمزاسى يوق ئىدى. كېيىن مەن بۇ ئىشنى ئۆزىنىڭغا ئېيتتىم ھەمدە بېلەتكە ئىمزا قويمىغىنىڭىز ماڭا ئاچچىقلاۋاتقانلىقىنى بىلدۈرىدۇ دېدىم. ئۇ: «بۇ بەك كۈلكىلىك گەپ بولدىغۇ، مەن بۇ ئۆمرۈمدە ئىمزا قويۇشنى ھېچقاچان ئۇنتۇپ باقمىنىم يوق» دېدى. مەن بېلەتنى ئۆزىنىڭغا كۆرسەتتىم. سۆزلىشىش جەريانىدا ئۇ خېلى ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ باقتى، بىراق ئاخىرىغا كەلگەندە بىراقلا يىغلاپ تاشلىدى. ئۇ خىتلىداپ تۇرۇپ: «ئۆزۈمدىن چاتاق چىققىنىنى بىلىمەن، مەن تېزلا تۈگىشىمەن، مەن ئۆزۈمنى ئىككى ئادەمگە ئايلىنىپ قالغاندەك ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالدىم» دېدى. مەن ئۆزىنىڭدا «روھىي پارچىلىنىش» (ئېلىشىپ قېلىش) نىڭ ئىپادىلىرى كۆرۈلۈۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدىم. ئۇ تۇنجى قېتىم ئۆزىنىڭ بىر قىسمىدىن نەپرەتلىنىدىغانلىقىنى ۋە ئاچچىقلىنىدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلدى. بۇ داۋالاشنىڭ بىرىنچى قەدىمى ئىدى.

بىر ئەر بىمارىم بار ئىدى، ئۇ ھېچقانداق ئادەمگە غەزەپلىنىش تۈگۈل، ئازراقمۇ ئاچچىقلىنالمايدىغان بولۇپ قالغانكەن. ھەدىسى ئۆزىنى يوقلاپ كەلگەندە، ئۇ ھەدىسىنىڭ ناھايىتى خۇشخۇي ئاياللىقىنى سۆزلەپ بەرگەنىدى. بىر نەچچە كۈندىن كېيىن مۇنداق بىر ئىش يۈز بەردى. ئۇلار

بىر نەچچە كۈندىن كېيىن يېقىنلار يىغىلىشى ئۆتكۈزمەكچى بولۇپتۇ، بۇنىڭغا قوشنىسىنى ئەر-ئايال ۋە ھەدىسىنى چاقىرماقچىكەن. بۇ جەريانداا ئۇ ئۆز ھەدىسىنى ئايالىمنىڭ ھەدىسى دەپ سۆزلىدى. مەن دەرھال ئەسكەرتىش بەرسەم، ئۇ پەرۋاسىزلا: «بۇ فىرئودچە سۆزلەش بولىدىغۇ» دەپ جاۋاب بەردى. دېدىمكى: «توغرا، سىز يوشۇرۇن ئېڭىزدا ئۇنىڭ ھەدىگىز بولماسلىقىنى ئۈمىد قىلسىڭىزمۇ، بىراق ئۇ يەنىلا ئايالىڭىزنىڭ ھەدىسى بولىدۇ، بەلكىم ئۇنىڭغا ئۆچ بولسىڭىز كېرەك». ئۇ: «مەن قانداقسىگە ئاڭا ئۆچ بولاي، بىراق ئۇنىڭ گېپىي بەك جىق، يىغلىش ئاخشىمىزمۇ ئۇنىڭدىن ئاشماي بىكارغا ئۆتۈپ كېتىدۇ، بەزى ھاللاردا ئۇ مېنى ھەقىقەتەن ئوڭايسىزلاندۇرۇپ قويىدۇ» دېدى. شۇنىڭ بىلەن داۋالاش جەريانىدا بۆسۈش يۈز بەردى.

بۇلار ئېھتىمال ئىچىگە يۇتقان ئۆچمەنلىك ياكى «ناچار تۇيغۇ»لار بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولۇشى ناتايىن. ئۇلار ئىچىگە يۇتۇۋالغان ئۆچمەنلىكنى ياخشى-ياماندېمەي ئىپادىلەۋېرىدۇ. بىراق ئۇلارنىڭ ئىپادىلىگىنى ماھىيەتتۇر، يەنە كېلىپ، ئارزۇلىرىمىزغا يات بولغان ماھىيەتتۇر. مەن ئەڭ تەسىرلەنگەن بىر ئىش مۇنداق يۈز بەردى. ياش بىر قىز ماڭا كۆرۈنگىلى كەلدى، ئاتا-ئانىسى ئۇنى قاتتىق باشقۇراتتى، سوغۇق مۇئامىلە قىلاتتى. بىراق ھەقىقىي ھېسسىياتنى ۋە مۇھەببىتىنى ناھايىتى ئاز ئىپادىلەيتتى. ئۇنىڭ ماڭا بىرگەن تۇنجى تەسىرى شۇكى، ئۆزىگە ئىشىنەتتى، ئوچۇق ئىدى، مۇستەقىل ياشايتتى. ئۇ مېنى ئىزدەپ كېلىشتىكى مەقسىتىنى چۈشەندۈرۈپ: «يېقىندىن بۇيان كۆڭلۈم جايىدا ئەمەس ھەم ۋاقىتىمنى چىقتى، داۋالىنىشىمنىڭ ھاياتىمغا پايدىسى بولۇپ قالار دەپ كەلدىم» دېدى. نېمىشقا كۆڭلىنىڭ يېرىملىقىنى سورىغىنىمدا، ئۇنىڭ ھاملىدار بولۇپ قالغانلىقى سەۋەبلىك بەش ئاي بۇرۇن ئوقۇشنى ۋاقىتلىق توختىتىشقا مەجبۇر بولغانلىقىنى ئېيتىپ بەردى.

ئۇ ھازىر توي قىلىشنى خالىمايدىكەن، بالىسىنى تۇغقاندىن كېيىن باشقىلارغا بېقىشقا بېرىۋېتىپ، ياۋروپاغا بېرىپ داۋاملىق ئوقۇشىنى داۋاملاشتۇرىدىغانلىقىنى ئېيتتى. مەن بالىنىڭ دادىسىنىڭ بۇ ئىشىنى

بىلدىغان-بىلمەيدىغانلىقىنى سوردىم. ئۇ: «بار، مەن خەت ئارقىلىق بىر ئادەمنىڭ يارالغانلىقىنى ئۇقتۇردۇم» دېدى. ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن شۇنى ھېس قىلدىمكى، بىر سەبەپ قىز ھامىلدارلىق نىقابى ئارقىسىدا، ئاتا-ئانا مۇھەببىتىگە ئىنتىلۇاتقان بىر سەبىينىڭ ياكى ئانا بولۇشقا تەييارلانغان پىشقان بىر ئاننىڭ ئوبرازى يارالغانىدى. مەن ئۇنىڭ ئارقىسىدىكى مەنىنى كۆرسەتمىدىم، چۈنكى ئۇ ۋاقىتلاردا ئۇ بۇنىڭغا تولۇق تەييارلىق قىلىپ بولالمىغانىدى، يەنە كېلىپ ئۆزىنىڭ ئېھتىياجىنى قانائەتلەندۈرگۈدەك ۋە تايانغىلى بولىدىغان بىخەتەرلىك تۈيغۇسى يوق ئىدى. بىراق ئۇنىڭ ئۆزىنى ئىپادىلىشىنىڭ يەنە ئۆزىگە ياردىمى بولدى. چۈنكى ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن يەنە كۆيۈنۈشكە ۋە ئاسرىلىشقا موھتاج بىر سەبەپ بالىنىڭ ھىدى كېلەتتى.

ھەقىقىي قىيابەتى ئاڭسىزلارچە ئاشكارىلانغان بۇ ئۇچ بىمارنىڭ قەلبىدىكىنى يوشۇرىدىغان ئوبيېكتلىرى ئەمەلىيەتتە مەن ئەمەس، ئۆزلىرى ئىدى. ئىككىنچىسى ئائىلىسىدىكىلەردىن قىلچىلىك رازى بولمايتتى. ئۇچىنچىسىنىڭ ئۆزىگە بولغان ئىشەنچى بالقىپ تۇراتتى. مەلۇم مۇرەككەپ ئامىللار سەۋەبلىك، ئېڭىمىزدىكى بىز بىلەن ھەقىقىي بىز ئۆزئارا پەرقلىنەتتى. ھالبۇكى، ئىقتىدارىمىزدا پەرق يوق دەپ قارايتتۇق. بىراق يوشۇرۇن ئېڭىمىزدا ئۆزىمىز ئۆزىمىزگە ناھايىتى ئېنىق ئىدۇق. قەلب مۇكەممەللىكىدە ئەڭ مۇھىم ۋە كەم بولسا بولمايدىغان بىر قەدەم-باسقۇچ شۇكى، ئېڭىمىزدىكى ئۆزىمىز ئاستا-ئاستا رېئاللىقتىكى ئۆزىمىزگە يېقىنلايتتۇق. پىسخىك داۋالاش ياكى باشقا ئۇسۇللار ئارقىلىق ماس خىزمەتلەرنى تېزلىك بىلەن تاماملىيالمىغاندا، ئادەم خۇددى «قايتا يارالغان»دەك تۈيغۇغا كېلىدۇ. بىمالارنىڭ ئېڭىدىمۇ كۈچلۈك توقۇنۇش يۈز بەرگەنىدە: «ئۆتمۈشتىكى مەن ئەمدى مەۋجۇت ئەمەس، مەن ئاللىقاچان يېڭى بىر ئادەمگە ئايلاندىم، قايتا يارالدىم» دەپ ئويلايدۇ.

يۇرەكنىڭ ئېلېكتىر ئىندۇكسىيەسى

بىز ئېھتىمال چوڭ مېگنىتنىڭ سىرلىق مەشغۇلات جەريانىدىن يوشۇرۇن ئالڭ بېشارىتىگە مۇناسىۋەتلىك مۇڭاپىق چۈشەندۈرۈشنى تېپىپ چىقالمىدىمىز مۇمكىن، بىراق ئاتالمىش «يۇرەك ئېلېكتىر ئىندۇكسىيەسى»بىلەن يوشۇرۇن ئاڭنىڭ مۇناسىۋىتىنى گەرچە پەرەز قىلساقمۇ، بىراق ئىسپاتلىيالمايمىز. ئۇلمان دوختۇر بىلەن رېپنىر دوختۇر بىر قاتار روھىيەت لايىھەسى تەجرىبىسى ئارقىلىق مۇڭەپپەقىيەتلىك ھالدا مۇنداق بىر ئەھۋالنى ئىسپاتلاپ چىققان. بىر ئويغاق ئادەم مەلۇم خىل ئوبرازنى ئۆينىڭ سىرتىدا ئوخلاۋاتقان يەنە بىر ئادەمگە «يەتكۈزگەن»دە، ئۇ خىل ئوبراز ئۇخلىغۇچىنىڭ چۈشىدە قايتا ئايان بولغان. بۇ خىل «يەتكۈزۈش» ھادىسىسى پەقەت تەجرىبىخانىلاردىلا مەۋجۇت بولۇپلا قالماستىن، رېئال تۇرمۇشتىمۇ كۆپ ئۇچرايدۇ. ئۆزئارا تونۇشىدىغان ئىككى ئادەمنىڭ ئوخشاش بىر چۈشنى كۆرۈشى دائىم كۆرۈلىدىغان ھادىسە. بۇ خىل ھادىسە قانداق پەيدا بولىدۇ، بىز بۇنى ئەسلا چۈشىنەلمەيمىز.

بىراق بۇ خىل ھادىسە ھەقىقەتەن يۈز بېرىدۇ، بۇنى ھەم ئىلمىي ئۇسۇللار ئارقىلىق ئىسپاتلىغىلىمۇ بولىدۇ. مەلۇم بىر كۈنى مەن بىر چۈش كۆرگەنىدىم. چۈشۈمدە تەرتىپلىك يەتتە ئوبراز بار ئىدى. كېيىن شۇ كۈنى كەچتە مېنىڭ ئۆيۈمدە قونۇپ قالغان بىر دوستۇم شۇنداق چۈش كۆرگەنلىكىنى ماڭا دەپ بەردى. ئۇنىڭ كۆرگىنىمۇ ئاشۇ يەتتە خىل ئوبراز ئىدى. بىز بۇنىڭ نېمە ئىشلىقىنى بىلمىدۇق. چۈش مۇھىتى بىلەن بىزنىڭ ئۆتمۈشتىكى تەجرىبىلىرىمىز مۇناسىۋەتلەشمەيدۇ. بۇ ھادىسىلەرنى ئەقلىگە مۇڭاپىق ھالدا چۈشەندۈرگىلىمۇ بولمايدۇ. بىراق بۇنىڭ ئىنتايىن

مۇھىم ئىش ئىكەنلىكىنى بىز بىلىمىز، مېنىڭ ئېڭىم سانسىزلىغان ئوبرازلار ئىچىدىن مەلۇم خىللىرىنى ئىختىيارىي تاللاپ، بىر چۈشىنى قۇراشتۇرۇپ چىقالايدۇ، مېنىڭ دوستۇم بىلەن ئوخشاش يەتتە ئوبرازنى تەڭ چۈشىنىمىز ناھايىتىمۇ كەم ئۇچرايدىغان ئەھۋال. بۇ ئەھۋال ئادەمنىڭ كاللىسىدىنمۇ ئۆتمەيدۇ، شۇڭا بىز ئۇنىڭ مۇنداقلا ئۇدۇل كېلىپ قېلىش ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيمىز.

ماسلىق پىرىنسىپى

بىلىم ئارقىلىق چۈشەندۈرگىلى بولمايدىغان غارايىپ ئىشلار غارايىپ چاستوتىدا كۆرۈلىدۇ، ھازىر بۇ «ماسلىق پىرىنسىپى» دەپ ئاتىلىدۇ. دوستۇم مېنى غەيرىي ھېس قىلىدۇ، نېمىشقا ئوخشاش بىر چۈشىنى كۆرگىنىمىزنى بىلمەيدۇ، بىراق بۇ ئىشنىڭ ئالاھىدە يېرى شۇكى، ئىككىمىزنىڭ چۈش كۆرگەن ۋاقتىمىز ناھايىتى يېقىن. خۇددى ۋاقتىمۇ مۇھىم غارايىپ ئىشتۇر، ھەتتا قارار خاراكتېرلىك ئامىلدۇر.

ھەمىشە قايسىدۇر تەلەيلىك بالىنىڭ چۈل-چۆل بولۇپ كەتكەن ماشىنىدا ئامان قالغانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرىمىز. ئەگەر جابدۇق (ئۇسكۇنە، ماشىنا) يولۇچىلارنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن مەلۇم ھالەتكە كىرسە، ياكى يولۇچىلار ئۆزىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن ماشىنىڭ ھالىتىگە ماسلاشسا، بۇ تولىمۇ مەنىسىز بىر ئىش بولىدۇ. ماسلىق پىرىنسىپى ھادىسىنىڭ يۈز بېرىش سەۋەبى ياكى جەريانىنى چۈشەندۈرۈپ بېرەلمەيدۇ. پەقەت مۇشۇنداق غارايىپ ئىشلارنىڭ يۈز بېرىش نىسبىتىنى، ئاز-كۆپلۈكىنى چۈشەندۈرەلەيدۇ. ئۇنى مۆجىزە دېيىشكىمۇ بولمايدۇ. بۇ پىرىنسىپ پەقەت ئاتالمىش مۆجىزىدەك دەرىجىدىن تاشقىرى ئىشلارنى ۋە ئالاھىدە ۋاقىتقا دەلمۇدەل كېلىپ قېلىشنى چۈشەندۈرەلەيدۇ.

ئىستاتىستىكىدا، يۈز بېرىش مۇمكىنچىلىكى تۆۋەن بولغان ئىشلار ماسلىق پىرىنسىپىنىڭ مىسالى قىلىنسا كېرەك، بىراق تەبئىي ھادىسىلەرمۇ بەزىدە پايدىلىق، بەزىدە بىز ئۈچۈن زىيانلىق. دۇنيادا تەسەۋۋۇر قىلغىلى بولمايدىغان تاسادىپىيلىقمۇ يۈز بېرىدۇ ھەمدە مەقسەتلىك ئىشمۇ يۈز بېرىدۇ. گەرچە تەتقىقات ئۇسۇلىدا نۇرغۇن ئاجىزلىقلار بولسىمۇ، بىراق بۇ

مەسىلىلەر يەنىلا چوڭقۇرلاپ تەتقىق قىلىنىشقا موھتاج. مەن ھازىر ئېنىق، بىراق «ئىلمىي بولمىغان» بىر ئوبرازنى، يەنى ئىستاتىستىكىدا يۈز بېرىش مۇمكىنچىلىكى تۆۋەن بولغان ھادىسىنى كۆرسىتىمەن. ئۇلارنىڭ ئېلىپ كەلگەن پايدىسى بۈزغۇنچىلىقىدىن يەنىلا كۆپ. ئاتالمىش پايدىسى ئەلۋەتتە بىر ئادەمنى قۇتقۇزۇش بىلەن چەكلىنىدۇ، كۆپرەك ۋاقىتتا ئۇلار تۇرمۇشىمىزنى ياخشىلايدۇ، يېتىلىشىمىزنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. يۇڭ (كارىل گۈستاف يۇڭ) «ماسلىق پىرىنسىپى نەزەريەسى» نامىلىق ماقالىسىدا تىلغا ئالغان «مۇقەددەس قوڭغۇز چۈشى» دەل مۇشۇنىڭغا مىسال بولالايدۇ:

مىسالىم ياش بىر ئايال بىلەن مۇناسىۋەتلىك. ئىككىلىمىز مەيلى قانداق تىرىشىشىمىزدىن قەتئىينەزەر، ئۇنىڭ قەلبى بىلەن ئۇچرىشالمايمەن. مەسىلە مۇشۇنداق ھېچنېمىنى بىلەلمەسلىك ۋە ھېچنېمىنى قىلالماسلىقتىن كېلىپچىققان. مۇنەۋۋەر تەربىيە ئارقا كۆرۈنۈشى ئۇنىڭ ئىدىيەۋى قورالىغا ئايلانغان، ئۇ ھەمىشە دېكارتچە نەپس لوگىكا ۋە نۇقسانسىز «گېئومېتىرىيەلىك» رېئاللىق قارىشى ئاستىدا تەپەككۇر قىلغان. مەن ئۇنىڭ ئاشۇ ئەقلىيلىكىگە كىچىككىنە ئادىمىيلىك چۈشەنچىسىنى سىڭدۈرۈشنى سىناپ باقتىم، بىراق مەغلۇپ بولدۇم. شۇڭا ئەڭ ئاخىرى، مەن ئەقىل بىلەن بىلگىلى بولمايدىغان تاسادىپىي ئىشلارنىڭ يۈز بېرىشىنى، ئۆزلۈك قۇلۇپىنى ۋە بىلىش شاكىلىنى چېقىشنى ئۈمىد قىلدىم.

مەن كۈتكەن ئىش ئاخىرى يۈز بەردى. بىر كۈنى، ئۇنىڭ بىلەن روبىرو ئولتۇرۇۋاتاتتىم. كەينىمدە دېرىزە بار ئىدى. ئۇنىڭ ئۇزۇندىن-ئۇزۇنغا سوزۇلغان ئۆزلۈك شەرھلىرىنى دەققەت بىلەن ئاڭلاۋاتاتتىم. ئۇ ئالدىنقى كۈنى ئاخشىمىدىكى بىر چۈشىنى تىلغا ئېلىپ قالدى. چۈشىدە بىرەيلەن ئۇنىڭغا بىر «مۇقەددەس قوڭغۇز» بىلەن

«ياقۇت»نى بېرىپتۇمىش، شۇ ۋاقىتتا دېرىزە تەرەپتىن كۈشۈلدىغان ئاۋاز كەلدى، بۇرۇلۇپ قارىسام، خىلىلا چوڭ بىر ھاشارات ئۆيىمچىگە كىرىش ئۈچۈن ئۆزىنى ئەينەككە ئۇرۇۋېتىپتۇ. بۇ ھادىسە ئالاھىدە بولۇپ، پۇرسەتنى قولدىن بېرىشكە بولمايتتى. شۇڭا دەرھال دېرىزىنى ئاچتىم. ھاشارات ئۈچۈپ كىردى، شۇئان ئۇنى تۇتۇۋالدىم. ئۇ چوڭ «مايقوڭغۇزى»غا ئوخشاپ كېتىدىغان ياپونىيە مايقوڭغۇزى ئىدى، قېپى دەرۋەقە ئالتۇندىن ياسالغاندەك كۆرۈنەتتى. مەن ئۇنى بىمارىمغا كۆرسىتىپ: «مانا بۇ سىزنىڭ مۇقەددەس قوڭغۇزىڭىز» دېدىم. بۇ ۋەقە دەرۋەقە ئۇنىڭ ئەقلىيلىك توسالغۇسىنى بىتچەت قىلىدى ھەمدە قارشىلىشىش پىسخىكىسىنىمۇ ئاجىزلاشتۇردى. شۇنىڭدىن كېيىن، داۋالاش خىزمىتىنى ئادەمنى قانائەتلەندۈرىدىغان تەرەپكە بۇرالدى.

بۇ يەردە تىلغا ئالغىنىمىز تەبىئەتتىن ھالقىغان ھادىسىلەر ئۈچۈن پايدىلىق، ھەممىسى «چەكسىز ئېرىشىش»كە تەۋە. بۇ سۆزنىڭ ئىنگلىزچە «ۋېچ چوڭ لۇغىتى»دىكى ئېنىقلىمىسىدا: «قىممەتلىك ۋە ئادەمنى سۆيۈندۈرىدىغان تۇغما تالانتنى تۈيۈقسىز بايقاش ئىقتىدارى» دېيىلگەن. بۇ ئېنىقلىمىدا دىققەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان بىر نۇقتا شۇكى، «تۇغما تالانت ئىقتىدارى»دۇر. بەزى كىشىلەر ئۇنى «چەكسىز»لىك دەپ قارىۋالغانلىقى ئۈچۈن بەختلىك، بەزىلەر ئۇنداق ئەمەس.

مەن بۇ بۆلەكتە تەھلىل قىلغان ئەڭ مۇھىم نۇقتا شۇكى، «قىممەتلىك ۋە ئادەمنى سۆيۈندۈرىدىغان تۇغما تالانتنى تۈيۈقسىز بايقاش ئىقتىدارى»نىڭ كىشىلەر ئالدىدا تەڭرى شەپقىتى بولۇپ نامايان بولۇشىدۇر. ئەمەلىيەتتە بۇنىڭدىن ھەممە ئادەمنىڭ بەھرىلىنىش ھوقۇقى بار، بىراق بەزىلەر ئۇنىڭدىن بەھرىلىنەلەيدۇ، بەزىلەر ئۇنى قولدىن بېرىپ قويىدۇ. يۇڭ (كارىل گۇستاف يۇڭ) دېرىزىنى ئېچىپ، «مۇقەددەس

قوڭغۇز»نى كىرگۈزدى ۋە ئۇنى تۆتىۋالدى. ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ كۆرسىتىپ قويماقچى بولغىنى، پۈرسەتنى تۆتۈشتۇر. بىراق بەزى كىشىلەر تەڭرى شەپقىتىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى بىلسىمۇ، بىراق بەزى نەرسىلەرنىڭ قىممىتىنى تۈيۈقسىز بايقاشنى چۈشەنمەيدۇ، شۇڭا ئۇلارنى «بايقىيالمايدۇ». ھەر بىر كىشىنىڭ «چەكسىز»لىككە ئۇچراش پۈرستى بار، نۇرغۇنلار پەقەت ئۇنىڭ بىر خىل نېمەتلىكىنى بىلەلمەيدۇ. بىز بۇنداق ئىشلارغا ئادەتتىكىچە قاراپ ئۆتكۈزۈۋېتىمىز، خالاس.

تەڭرى شەپقەتسىزلىك كۈچى

مەن ھازىرغىچە بايان قىلغان ھادىسىلەر تۆۋەندىكىدەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە:

1. ئىنسانلار تۈرمۈشى بىلەن قەلب مۇكەممەللىكى ئارىسىدىكى تەسىرنى غىدىقلاش، قوللاش، قوغداش ۋە ئىلگىرى سۈرۈش.

2. ئۇلار ئارىسىدىكى تەسىرنى ئىلمىي تەپەككۇرغا ئاساسلانغان تەبىئىي قانۇنىيەتلەر (تەبىئەتتىن ھالقىغان ھادىسىلەر) ئارقىلىق چۈشەندۈرۈش مۇمكىن ئەمەس، پەقەت تولۇقسىز (فىزىيولوگىيەلىك ئىممۇنىتېت كۈچى ۋە چۈش) چۈشەندۈرۈلىدۇ.

3. ئىنسانلار دۇنياسى دائىملىقتۇر، ھەمىشە مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ. ئومۇملاشمىغان بولسىمۇ، بىراق ماھىيىتىدە پەرق يوق.

4. ئىنسانلار تۈرمۈشى گەرچە ئاڭنىڭ كونترولىغا ئۇچرىسىمۇ، بىراق ئۇنىڭ مەزمۇنى ئاڭدىن تاشقىرى بولۇپ، ئاڭنىڭ چەكلىمىسىگە ئۇچرىمايدۇ.

ئادەتتە بۇ خىل ئىشلار مۇستەقىل ھادىسىلەر دەپ قارالسىمۇ، بىراق مەن ئۇلارنىڭ ئومۇميلىقىنىڭ پەقەت بىرلا ئىشنى ئىسپاتلىيالايدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. يەنى، ئىنسانلارنىڭ ئېڭىدىن ھالقىپ كەتكەن بىر خىل غايەت زور كۈچ بار بولۇپ، ئۇ ئىنسانلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكىگە يېتىشى ئۈچۈن ياردەم بېرىدۇ. ئىممۇنىتېتلىق شارىسمان ئاقسىل، چۈش باسقۇچى، يوشۇرۇن ئاڭ قاتارلىق پەننىي ئاتالغۇلار شەكىللىنىشتىن ئىلگىرىمۇ دىن مۇرىتلىرى بۇ خىل كۈچنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى جەزملەشتۈرگەن ھەمدە ئۇنى تەڭرىنىڭ شەپقىتى دەپ ئاتاپ، قەسىدىلەرنى پۈتۈپ كەلگەن.

بىز بۇ خىل كۆچكە قانداق يۆزلىنىمىز؟ بىز ئۇنى سىلىيالمايمىز، ئۇنى مۆلچەرلىيەلمەيمىز، بىراق ئۇ ھەقىقەتەن مەۋجۇت، ئۇ ھەقىقەت مەۋجۇت نەرسىدۇر. بىز ئۆزىمىزنىڭ كۆرگەنلىرىمىزگە ئاساسەنلا ۋە ئەنئەنىۋى تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىگە ئۇيغۇن كەلمىگەنلىكى ئۈچۈنلا، ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىنكار قىلىمىزمۇ؟ بۇنداق قىلىش ناھايىتى خەتەرلىك. ئىشىنىمەنكى، ئەگەر قاراش قۇرۇلمىسىدىن «تەڭرى شەپقىتى» ھادىسىسىنى ئېلىۋەتسەك، بىزنىڭ بۇ ئالەمنى ۋە ئادەمنىڭ ئالەمدىكى ئورنىنى تولۇق چۈشەندۈرەلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس.

بىراق بۇ سىرلىق كۈچنىڭ قەيەردىلىكىنى بىلمەيمىز. بىز پەقەت ئۇنىڭ ئۇ يەردە ئەمەسلىكىنى، ئىنسانلارنىڭ ئېڭىدا ئەمەسلىكىنى دېيەلەيمىز، خالاس. ئالدىنقى بۆلەكتىكى چۈش ھادىسىسىدىن كۆرۈشكە بولىدۇكى، تەڭرى شەپقىتى ئادەمنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىغا جايلاشقان. ماسلىق پىرىنسىپى ۋە كېچىكمەسلىك ھادىسىسى بۇ خىل سىرلىق كۈچنىڭ شەخسىي كاتېگورىيەسىدىن ھالقىپ كەتكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئەمەلىيەتتە تەڭرى شەپقىتى (سىرلىق كۈچ) نىڭ قەيەردىلىكىنى جەزىملەشتۈرەلمەيۋاتقانلار پەقەت ئاكادېمىكلارلا ئەمەس، ھەرقايسى دىن-مەزھەپلەرنىڭ مۇرتلىرىمۇ گەرچە تەڭرى شەپقىتىنى تەڭرىنىڭ سۆيگۈسى دەپ ئاتىۋالسىمۇ، بىراق تەڭرىنىڭ قەيەردىلىكىنى جەزىملەشتۈرەلمىگەن. مېتافىزىكىدا ئىككى خىل ئېقىمنىڭ قارىمۇقارشى نەزەرىيەلىرى بۇ ھادىسىنى چۈشەندۈرگەن: بىر ئېقىمنىڭ چېچىش نەزەرىيەسى بولۇپ، ئۇلار تاشقى دۇنيادىكى تەڭرىنىڭ بۇ كۈچنى ئىنسانلارغا ئاتا قىلىدىغانلىقىغا ئىشىنىدۇ. يەنە بىر ئېقىمنىڭ يىغىش نەزەرىيەسى بولۇپ، ئۇلار تەڭرى شەپقىتىنىڭ ھەر ئادەمنىڭ قەلبى (ئىچكى دۇنياسى) دىن قوزغىلىپ چىقىدىغانلىقىغا ئىشىنىدۇ.

سۇبىستانسىيە قارىشىدىن قۇتۇلۇش

ئەمەلىيەتتە بارلىق مەسىلىلەر ۋە زىددىيەتلەر بىزنىڭ شەيئىلەرنىڭ قەيەرگە جايلاشقانلىقىنى جەزملەشتۈرۈش ئىستىكىمىزدىن پەيدا بولىدۇ. ئىنسانلارنىڭ مۇشۇنداق شەيئىلەرنى يەككە سۇبىستانسىيەگە ئايرىيدىغان خاھىشى بار، بىز دۇنيانى كېمە، كەش ۋە باشقا نەرسىلەردىن تەركىب تاپقان دەپ قارايمىز. بىز مۇشۇنداق بارلىق ھادىسىلەرنى تۇرگە ئايرىساق، ئۇنىڭ قانداق سۇبىستانسىيەلىكىنى بېكىتسەك، ئاندىن ئۇنى چۈشىنىدىغاندەك ھېس قىلىمىز. بىر نەرسە يا قارا ياكى ئاق بولىدۇ، بىراق ھەم قارا ھەم ئاق بولسا بولمايدۇ. كېمە دېگەن كېمە، كەش دېگەن كەش، مەن دېگەن مەن، سەن دېگەن سەن، مېنىڭ سۇبىستانسىيەمنى مېنىڭ ئۆزلۈكۈم بىلىدۇ، سېنىڭ سۇبىستانسىيەڭنى سېنىڭ ئۆزلۈكۈڭ بىلىدۇ، ئەگەر بىزنىڭ ئۆزلۈكىمىزنىڭ بىلىشى ئارىلىشىپ كەتسە، ئايرىغىلى بولمىسا، بىز بىر خىل بىئاراملىق ھېس قىلىمىز. ھىندى دىنى ۋە بۇددا دىنى مۇتەپەككۇرلىرى يەكىكە سۇبىستانسىيە قارىشىمىزنىڭ بىر خىل خىيالىي سېزىم (فانتازىيە) ئىكەنلىكىگە ئىشىنىدۇ، ھازىر نىسپىيلىك نەزەريەسى، دولقۇن زەررىچىسى ھادىسىسى، ئېلېكترو ماگنىتشۇناسلىق قاتارلىق پەنلەرنىڭ ئالىملىرى سۇبىستانسىيە قارىشى نەزەريەلىرىمىزنىڭ ناھايىتى چەكلىملىككە ئىگە ئىكەنلىكىگە دىققەت قىلىشقا باشلىدى، بىراق بىزنىڭ ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇپ چىقالىشىمىز ناھايىتمۇ تەس. سۇبىستانسىيەلىك ئويلىنىشىمىز بىزنى توختىماستىن شەيئىلەرنىڭ ئېنىقلىمىسىنى ئىزدەشكە مەجبۇرلايدۇ، بىزمۇ ئاللىبۇرۇن بۇ خىل خاھىشنىڭ تەڭرىنى ۋە تەڭرى شەپقىتىنى چۈشىنىشكە دەخلى

قىلىدىغانلىقىنى بايقىدۇق، بىزگە قىيىن بولدى.

مەن ئادەمنى سۇبىستانسىيە ئەمەس دەپ قاراپ باقتىم، بىراق بىلىش چەكلىملىكىم بۇنداق ئاساسسىز سۇبىستانسىيە قارىشى ئارقىلىق تەپەككۇر قىلالمىدى ۋە ئىجادىيەت قىلالمىدى. مەن «شەخس چېگرا‌سى»نى تام ئەمەس، بەلكى بىر خىل ئوسموس كۈچى كۈچلۈك پەردە ياكى سۈزگۈچ دەپ قاردىم، شۇڭا باشقا «سۇبىستانسىيە»لەر بۇ چېگرادىن ھالقىدى ۋە ئۆتتى. خۇددى ئاشكارا ئاڭدىكى ئۇچۇرلار يوشۇرۇن ئاڭغا ئۇزۇكسىز بۆسۈپ كىرگەنىدەك، يوشۇرۇن ئاڭدىكى ئۇچۇرلارمۇ تاشقى «ئاڭ»غا بۆسۈپ چىقىدۇ، ئىچى-تېشى ئارىسىدا ئۆتۈشىدۇ، سۇبىستانسىيەمۇ قايتا مەجۇدىيەتكە بولمايدۇ. 14-ئەسىردە ياشىغان مۇناخ جۇلىيان ناھايىتى توغرا ئېيتقان: «كىيىملەر تېنىمىزنى ئوراپ تۇرغانىدەك، تېرىلەر مۇسكۇل، سۆڭەك ۋە يۇرەكلىرىمىزنى ئوراپ تۇرغانىدەك، تەكرىنىڭ رەھمىتىمۇ روھىمىزنى ۋە تېنىمىزنى ئوراپ تۇرىدۇ، ئۇنداق بولمىغان بولسا، دۇنيادىكى بارلىق نەرسىلەر ئېرىپ تۆگەيتتى. ھالبۇكى، تەكرىنىڭ رەھمى مەڭگۈ يوقالمايدۇ».

بىز «مۇجىزە»نىڭ كېلىش مەنبەسىنى قانچىلىك مۇبالىغە قىلىشىمىزدىن قەتئىينەزەر، ئادىمىيلىكنىڭ مۇكەممەللىشىش ئوربىتىسى ئېچىمىزدىن ھالقىغان بىر كونترولللۇچ كۈچ تەرىپىدىن ھەرىكەتلەندۈرۈلىدۇ. مەن ئىشىنىمەنكى، ئەگەر بىز باشقا بىر مۇجىزىنى چىقىش نۇقتىسى قىلىپ ئويلانساق ياكى بۇ سېھرىي كۈچنىڭ ماھىيىتىنى چۈشەنسەك، ئۇنداقتا پۈتۈن ھاياتلىقنىڭ مۇكەممەللىشىش جەريانى بىز ئاتىۋالغان «تەدرىجىي تەرەققىيات» بولىدۇ.

بۇ كىتابتا تەدرىجىي تەرەققىياتنى گەرچە ئايرىم بىر ئۇقۇم سۈپىتىدە مۇلاھىزە قىلمىغان بولساقمۇ، بىراق كىتابتا باشتىن-ئاخىر تەدرىجىي تەرەققىيات بىلەن مۇناسىۋەتلىك گەپلەر بولۇندى. قەلب مۇكەممەللىكى شەخسنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتىدۇر. شەخسنىڭ تېنى ئېھتىمال ھايات (جان) غا ئەگىشىپ دەۋرىيلىك ئۆزگىرىشى مۇمكىن، بىراق ئۇ ھەرگىزمۇ تەدرىجىي تەرەققىيات ئەمەس، ئۇنىڭدا ھەرگىزمۇ يېڭىچە فىزىيولوگىيەلىك

ئۆزگىرىش بولمايدۇ. ياشنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ تەننىڭ چېكىنىشى ساقلانغىلى بولمايدىغان نەتىجىدۇر. بىراق شەخسنىڭ ھاياتىدا، قەلب ئېھتىمال غايەت زور تەدرىجىي تەرەققىياتنى باشتىن كەچۈرۈشى مۇمكىن. ئۇنىڭدا يېڭىچە ئەندىزە ئۆزگىرىش بارلىققا كېلىدۇ. قەلب ئىقتىدارى ۋاقتقا ئەگىشىپ تولۇقلىنىدۇ، تاكى ئۆلگەندە ئاندىن توختايدۇ. ئادەمنىڭ ھاياتىدا قەلبنىڭ مۇكەممەللىشىش پۈرسىتىلا مەڭگۈ چەكلىمىسىز بولىدۇ. بۇ كىتابتا گەرچە قەلبنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى مەركەزلىكىرەك سۆزلەنگەن بولسىمۇ، بىراق ئۇ بىيولوگىيەلىك تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانى بىلەن ئوخشىشىدۇ. شۇڭا، ئۇ بىزنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى جەريانىنى ۋە تەڭرى شەپقىتىنىڭ مەنسىنى چۈشىنىشىمىزگە يارەم بېرىدۇ.

جانلىقلار تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانىدا ئەڭ دىققەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان بىر نۇقتا دەل ئۇنىڭ مۆجىزىلىكىدۇر. بىزنىڭ ئالەم چۈشەنچىمىزگە ئاساسلانساق، تەدرىجىي تەرەققىيات ئۇنداق ئاددىيلا يۈز بېرىشى ناتايىن، بۇ خىل ھادىسە ئەسلا مەۋجۇت بولمايدۇ.

ئىسسىقلىقنىڭ ئىككىنچى تېئورېمىسىنى مىسال قىلساق، ئېنېرگىيە تەبىئىي ھالدا قانۇنىيەتلىك ھالەتتىن قانۇنىيەتسىز ھالەتكە ئاقىدۇ، يۇقىرى ھالەتتىن تۆۋەن ھالەتكە ئاقىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، ئالەم تەدرىجىي كېڭىيىۋاتقان (بۇزۇلۇۋاتقان) ھالەتتە تۇرىدۇ، بۇ خىل ھالەتنى سۈنئىي يۇقىرىدىن تۆۋەنگە ئېقىش قانۇنىيىتى ئارقىلىق چۈشەندۈرسەك، ئادەملەر ئۇنى چېلەك، پومپا ۋە توسما قاتارلىق شەكىللەر ئارقىلىق بۇ جەريانىنى كەينىگە قايتۇرىدۇ، ئۇ ئەسلىي ھالىتىگە قايتىدۇ. سۇ ئېگىزلىككە قايتىدۇ. بۇ خىل ئېنېرگىيە چوقۇم باشقا يەردىن كەلگەن. مەلۇم خىل ئېنېرگىيەنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، چوقۇم ئۇنىڭ ئورنىغا باشقا ئېنېرگىيەنى تولۇقلاشقا توغرا كېلىدۇ. ئىسسىقلىقنىڭ ئىككىنچى تېئورېمىسىغا ئاساسەن، سانسىز يىللاردىن كېيىن ئالەم تولۇق ۋەيران بولىدۇ (بۇزۇلىدۇ)، ئېنېرگىيەنىڭ ئەڭ تۆۋەن نۇقتىسىغا پەسلەيدۇ، شەكىلسىز ۋە قۇرۇلمىسىز، قايتا پارچىلانمايدىغان «بىرلىك»تە قاتىدۇ، بۇ

خىل قۇرۇلمىسىز، قايتا پارچىلانمايدىغان ھالەتنى «ئىنتېروپىيە» دەپ ئاتايدۇ.

ئېنېرگىيە تەبئىي ھالدا يۇقىرىدىن تۆۋەنگە ئېقىپ، ئىنتېروپىيە ھالىتىگە كىرسە، ئۇ ئىنتروپىيە كۆچى دەپ ئاتىلىدۇ. بۇنىڭدىن شۇنى كۆرۈۋالالايمىزكى، تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانى بىلەن ئىنتروپىيە كۈچى ئەڭ تۆۋەن نۇقتىدا ئۇچرىشىدۇ. تەدرىجىي تەرەققىيات تۆۋەندىن يۇقىرىغا تەرەققىي قىلىپ، تېخنىمۇ مۇرەككەپ، تېخنىمۇ پارچىلىنىدىغان ۋە تېخنىمۇ تەشكىللىك ھالەتكە ئۆزگىرىدۇ. پاراڭىت ۋىرۇسىمۇ بىر خىل ئورگانىك ماددا، پەقەت مولېكۇلاغا سېلىشتۇرغاندا ئازراقلا مۇرەككەپ. باكتېرىيە بىر قەدەر مۇرەككەپ، ئۇ يەنە ئىنچىكە تۈزۈلىدۇ، ھۈجەيرە پوستى، ئوخشاشمايدىغان مولېكۇلا تۈزۈلۈشى ۋە ئەۋلاد قالدۇرۇش خۇسۇسىيىتىگە ئىگە. ئۆسۈملۈك قۇرتى يەنىمۇ تۈرلىنىدىغان بولۇپ، ھۈجەيرە يادروسى، تالا تۈكچىسى ۋە ھەزىم قىلىش سىستېمىسىغا ئىگە. دېڭىز يۇسۇنى تېخنىمۇ تۈرلىنىدۇ، ئۇنىڭ ئوخشاشمايدىغان خۇسۇسىيەتكە ئىگە بىر قانچە ھۈجەيرىسى بار، ئۇلار ئۆز ئارا بېقىنىش مۇناسىۋىتىگە ئىگە. ھاشارات ۋە بېلىق تۈرىدىكى جانلىقلار بولسا مۇرەككەپ نېرۋا سىستېمىسى ۋە ھەرىكەت شەكلىگە ئىگە، ھەتتا ئىجتىمائىي تۈزۈلۈشكە ئىگە. مۇشۇنداق تەرەققىي قىلىش ئارقىلىق تەدرىجىي تەرەققىيات تېخنىمۇ مۇرەككەپلىشىدۇ، ئالىي تۈرلىنىشكە ۋە تۈزۈلۈشكە تەرەققىي قىلىدۇ، ئەڭ يۇقىرى پەللىسى ئادەمگە كەلگەندە تېخنىمۇ زور مىقداردىكى ماس مېڭە تۈزۈلۈشى ۋە ناھايىتىمۇ مۇرەككەپ قىلىق ئەندىزىسىگە ئىگە بولغان، ئۆرە بولۇش تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ ئالىي پەللىسىدۇر. مېنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتنى مۆجىزە دېيىشمىنىڭ سەۋەبى شۇكى، ئۇ تەدرىجىي ھالدا تۈزۈلۈشنى ۋە تۈرلىنىشنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، تەبئىي قانۇنىيەتكە ئۇزۇل-كېسىل قارشى چىققان. نورمال تەرەققىيات ئارقىسىدا، بۇ كىتابنى يېزىۋاتقان ۋە ئوقۇۋاتقان ئادەم ئەسلا مەۋجۇت بولماسلىقا تېگىشلىك.

تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانى بىر پارچە ئەلئېھرامنى سىزىش جەريانىغا ئوخشايدۇ، ئەڭ مۇرەككەپ ۋە سانى ئاز بولغىنى ئەلئېھرامنىڭ

چوققىسى — ئادەمدۇر، سانى ئەڭ كۆپ ۋە ئەڭ ئاددىي بولغىنى ئەلئىبھرامنىڭ تەگلىكى — پارازىت ۋىرۇستۇر.

ئالىي پەللە (ئادەم) ئىنتىروپىيە كۆچىگە قارىمۇقارشى ئىلگىرىلەپ، يۇقىرىغا قارىتا تەرەققىي قىلغان. مەن ئەلئىبھرامنىڭ ئىچىگە بىر ئىستىرىلكىنى سىزىپ، تەدرىجىي تەرەققىياتنى قۇدرەتكە ئىگە قىلغان سىرلىق كۆچنى ئىپادىلىسەم، بۇ ئىستىرىلكا مىليون ئەسىرلىك مۇڭۇپپەقىيەت-مەغلۇبىيەتنىڭ «تەبىئىي قانۇنىيىتى»گە ۋەكىللىك قىلىدۇ، ئۇ دەل ئۆز ئېنىقلىمىسىنى كۈتۈۋاتقان تەبىئەت قانۇنىيىتىدۇر.

ئىنسانلار قەلبىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتىنىمۇ شۇنىڭغا ئوخشىشىدىغان رەسىم بىلەن ئىپادىلىگىلى بولىدۇ.

مەن يەنە بىر قېتىم تەكىتلەپ قويۇشنى لايىق تاپتىم، قەلب مۇكەممەللىكى بىر خىل ئۇزاق مەزگىل زېھىن سەرپ قىلىشنى تەلەپ قىلىدىغان ئوقۇبەتلىك جەريان، چۈنكى ئۇ چوقۇم تەبىئىي قانۇنىيەت بىلەن قارىمۇقارشى بولۇشى كېرەك، ئەسلىي ھالەتنى ساقلاپ قېلىشقا قارشى چىقىشى كېرەك. كونا خەرىتە ۋە كونا ئۇسۇللاردىن ۋاز كېچىپ، ئەڭ ياخشى يولنى تاللاش بىر خىل تەبىئىي خاھىشتۇر. تەبىئىي قانۇنىيەتكە قارشى چىقىش جەريانىدا، ئىنتىروپىيە كۆچى ئوخشاشلا قەلب قاتلىمىغا ماسلىشىدۇ. بىراق جانلىقلارنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتىغا ئوخشاش، بۇ خىل كۆچ مۆجىزە كەبى خاتىمىلىنىدۇ. بىز يەنىلا چوڭ بولمىز، بۇ يولدا قانچىلىك توسالغۇلارغا ئۇچرىشىمىزدىن قەتئىينەزەر، يەنىلا تېخىمۇ ياخشى ئادەمگە ئايلىنالايمىز. گەرچە ھەممەيلەن ياخشى ئادەم بولۇپ كېتەلمىسىمۇ، ياخشى بولۇش بەك ئوقۇبەتلىك بولسىمۇ، بىراق كۆپ سانلىق كىشىلەر يەنىلا ئۆزى ۋە ئۆزىنىڭ مەدەنىيىتىنى ياخشىلىيالايدۇ. بىر غايىب كۈچ بىزنىڭ بۇ ئوقۇبەتلىك يولنى تاللىشىمىزغا ۋە لاي-پاتقاق مۇھىتتىن ھالقىشىمىزغا يېتەكچىلىك قىلىدۇ.

قەلبىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى

قەلبىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىيات جەريانى ئىسخىمىسى شەخس ئۇچۇن ئىشلىتىلىدۇ. ھەربىر ئادەمنىڭ مۇكەممەللىشىش ئىستىكى بولىدۇ، ھەربىر ئادەم ئۆزىنىڭ كۈچىگە تايىنىپ توسالغۇلارنى يېڭىدۇ، نىشانغا يېتىدۇ. بۇ خىل ئىسخىما يەنە پۈتۈن ئىنسانىيەت ئۇچۇنمۇ ماس كېلىدۇ. شەخسنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى جەمئىيەتنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. بالىلىقىمىزدا بىز مەدەنىيەتنىڭ غىدىقلىشىغا ئۇچرايمىز، چوڭ بولغاندىن كېيىن جەمئىيەتكە قايتىمىز. مۇكەممەللىشىش جەريانىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تاماملىغان ئادەملەر مۇكەممەللىك مېۋىسىدىن ئۆزى بەھرىمەن بولۇپلا قالماي، يەنە ئۇنى دۇنياغىمۇ ئاتا قىلىدۇ. شەخسنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئۆز زىممىسىگە ئالغان. ئىنسانىيەت مۇشۇنداق شەخسنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى ئارقىلىق تەدرىجىي تەرەققىي قىلىدۇ.

ئىنسانلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى ئۇزۇكسىز يۇقىرى ئۆرلەيدۇ، دېگەن بۇ ئۇقۇم «ئالغا چۈشى» يوقالغان بۇ بىر ئەۋلادقا ئۇنچە ئۇيغۇن كەلمىسە كېرەك. ھەممە يەرنى ئۇرۇش، يۇقۇملۇق كېسەل ۋە بۇلغىنىش قاپلىغانداﺀ، بىز يەنە قانداقسىگە ئەقلىي ھالدا ئىنسانىيەت ھازىر ئالغا ئىلگىرىلەۋاتىدۇ دەپ قارىيالايمىز؟ بىراق بۇ ھەرگىزمۇ مېنىڭ دېمەكچى بولغانلىرىم ئەمەس. مېنىڭ ئاخىرلىشىش ھېس قىلىشىمنىڭ سەۋەبى شۇكى، بىزنىڭ ئۆزلۈك ئىنتىلىشىمىز ئالدىنقى بىر ئەۋلادقا سېلىشتۇرغاندا يۇقىرى بولغانلىقى ئۈچۈندۇر. بىز بۈگۈن رەزىل ۋە قوبۇل قىلغىلى بولمايدىغان قىلىقلار ئېھتىمال ئەتە ناھايىتى ئەمەلىيەتچىل دەپ

قارىلىشى مۇمكىن. مۇشۇ كىتابنى مىسال قىلساقمۇ، ئاتا-ئانىلارنىڭ بالىلار قەلب مۇكەممەللىكىگە كۆڭۈل بۆلۈشى مەزكۇر كىتابنىڭ جەۋھىرىدۇر، بۇ ئېھتىمال هازىرقى ئەھۋالدا ئېتىراپ قىلىنماسلىقى مۇمكىن، بىراق نەچچە يۈز يىلدىن كېيىن، بەزى كىشىلەر بۇ‌ئاستە هالدا مۇشۇ قاراشقا كۆڭۈل بۆلۈشى مۇمكىن. گەرچە هازىر مەن ئاتا-ئانىلارنىڭ مەدەنىيەت سەۋىيەسىنى ناهايىتى تۆۋەن هېس قىلساممۇ، بىراق مەن شۇنىڭغا مۇتلەق ئىشىنىمەنكى، ئۇ ئالدىنقى نەچچە ئەۋلادقا سىلىشتۇرغاندا ناهايىتى يۇقىرىدۇر. يېقىندىن بۇيانقى، بالىلارغا كۆڭۈل بۆلۈش مۇلاهىزە قىلىنغان ماقالىلەردە ئوچۇق هالدا مۇنداق دېيىلمەكتە:

رىم قانۇنىدا، ئاتا-ئانىلارغا پەرزەنتلىرىنى كونترول قىلىش مۇتلەق هوقۇقى بېرىلگەن. ئۇلار بالىلىرىنى سېتىۋەتسە ياكى ئۆلتۈرۈۋەتسە تامامەن بولاتتى. بۇ خىل كۆزقاراش كېيىن ئەنگلىيە قانۇنىغا كىرگۈزۈلۈپ، تاكى 14-ئەسىرگىچە داۋاملاشقان. ئوتتۇرا ئەسىرلەرنىڭ ئۇسۇلىدىر تۇرمۇشى هازىر بىز ئويلىغانىدەك ئۇنداق گۈزەل ئەمەس ئىدى. بالىلار يەتتە ياشقا كىرگەنىدە قائىدە بويىچە چاكارلىققا ۋە شاگىرتلىققا بېرىلگەن، ئۆگىنىش بولمىغان. ئۇلار ئاساسەن غوجايىنلىرىنىڭ ۋە ئۇستازلىرىنىڭ قۇللۇقىنى ئۆتىگەن. بالىلار بىلەن قۇللارنىڭ هېچقانچە پەرقى قالمىغان، هەتتا تىلمۇ ئۇلارنى ئارىلاشتۇرۇۋەتكەن. بالىلار 16-ئەسىرگە كەلگەندە ئاندىن كىشىلەرنىڭ دىققىتىگە، جەمئىيەتنىڭ تونۇشىغا ئېرىشىپ، يېتىلىش جەريانىدا قوغداشقا ئېرىشتى.

بىراق بۇ خىل شەخسنى ئىلگىرى سۈرىدىغان، پۈتۈن شەيئىلەرنى ئاڭقاۋلىقتىن قوتۇلدۇرىدىغان ۋە باشقا توسالغۇلاردىن هالقىتىدىغان سىرلىق كۈچ زادى نېمە؟ بىز ئاللىقاچان ئۇنىڭغا مۇهەببەت (سۆيگۈ) دەپ ئات

قويدۇق. ھەم «ئۆزلۈكنى غدىقلاش ۋە باشقىلارنىڭ قەلب مۇكەممەللىكى ئۈچۈن ئۆزلۈكنى تولۇقلاش ئىنتىلىشى» دەپ تەبرىمۇ بەردۇق. بىزنىڭ تىرىشچانلىقىمىز بىزنىڭ مۇكەممەللىكىمىز ئۈچۈن، بىزنىڭ تىرىشىشىمىز ئۆزىمىزنى سۈيۈش ئۈچۈن. سۆيگۈ ئارقىلىق ئۆزىمىزنى يۇكسەلدۇرىمىز. ئۆزگىنى سۈيۈش ئارقىلىق بىز ئۆزگىلەرنىڭ ئۆزىنى يۇكسەلدۇرىشىگە ياردەم بېرىمىز. ئۆزلۈكنى تولۇقلايدىغان سۆيگۈ بىر خىل تەدرىجىي تەرەققىي قىلىدىغان قىلىقتۇر. ئۇ ئۆزۈكسىز تەرەققىي قىلىدۇ. ھاياتلىق دۇنياسىدا يوشۇرۇن تەدرىجىي تەرەققىي قىلىدىغان كۈچ ئىنسانلاردىكى ئادىمىي سۆيگۈنىڭ ئىپادىسىدۇر. ئادىمىي سۆيگۈ ئىنتىروپىيەلىك تەبىئىي قانۇنىيەتنى نەزەرگە ئالمايدىغان مۆجىزىۋى كۈچتۇر.

تۇنجى گۈناھ ۋە رەزىللىك

قەلب مۇكەممەللىكى ھەققىدە توختالغانىدا، بۇ ئىشنىڭ ئەكس تەرىپى ھەققىدىمۇ توختالمىغاي بولمايدۇ، ئۇ دەل قەلبنىڭ مۇكەممەللىشىشىگە زىيانكەشلىك قىلىدىغان توسالغۇدۇر. چوڭقۇرلىغاندا، بىرلا توسالغۇ بار، ئۇ بولسىمۇ ئاڭقاۋلىق (ھۇرۇنلۇق) تۇر. بىز پەقەت ئاڭقاۋلىقنى يەڭگەن ۋاقتىمىزدىلا باشقا توسالغۇلار تەبىئىيلا ھەل بولۇپ كېتىدۇ. ئەگەر ھۇرۇنلۇقنى يېڭەلمىسەك، باشقا ئىشلارنى قانچە ياخشىلىغان بىلەنمۇ، مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش مۇمكىن ئەمەس. شۇڭا ئاڭقاۋلىق بۇ كىتابنىڭ چوڭ بىر تېمىسىدۇر. ئىنسانىي مۇلاھىزە قىلغان ۋاقتىمىزدا، مۇقەررەر ئۇقۇبەتتىن ئۆزىنى قاچۇرۇش ياكى ئاسان ئىشلارنى تاللاش قاتارلىق يوشۇرۇنچە ھۇرۇنلۇق شەكىللىرىنى مۇلاھىزە قىلغانىدۇق. مۇھەببەت (سۆيگۈ)نى مۇلاھىزە قىلغانىدا، ساختا سۆيگۈ سەۋەبلىك ئۆزلۈكنى مۇكەممەللەشتۈرەلمەسلىكنى مۇلاھىزە قىلغانىدۇق. ئاڭقاۋلىق مۇھەببەتنىڭ ئەينى ئەكسىدۇر. قەلب مۇكەممەللىكى تىرىشچانلىققا تايىنىدۇ، بىز بۇ نۇقتىنى كۆپ قېتىم تەكىتلىدۇق، ھازىر بىز ئاڭقاۋلىقنىڭ ماھىيىتىنى تېخىمۇ ئېچىكىرىلەپ مۇلاھىزە قىلىمىز. شۇ ئارقىلىق «ئاڭقاۋلىق»نىڭ ئەمەلىيەتتە ھەربىر ئادەمنىڭ تۈرمۇشىدىكى بىر سەلبىي كۈچ ئىكەنلىكىنى چۈشىنىمىز.

كۆپ يىللاردىن بېرى، مەن خىرىستىيان دىنىدىكى «تۇنجى گۇناھ» ئۇقۇمىنى مەنسىز ھېس قىلغانىدىم، ھەتتا ئادەمگە رېئاكسىيە (زەھەر) قىلىدۇ دەپ ئويلايتتىم. جىنسىيەت بىلەن گۇناھنىڭ مۇناسىۋىتى يوق، باشقا ئىستەكلەرمۇ گۇناھ ئەمەس دەپ بىلەتتىم. مەن ھەمىشە تەملىك

تاماقلارنى كۆپ يەيتتىم، تاماقتىن كېيىن ھەزىم قىلىشتا بىر ئاز قىينالساممۇ، بىراق ئۇنى گۈناھ دەپ قارىمايتتىم. مەن دۇنيا ئالدامچىلىق، شەخسىيەتچىلىك، ئازار ۋە زوراۋانلىق قاتارلىق گۈناھلارغا تولغان دەپ بىلەتتىم. بىراق بۇۋاقلارنىڭ خاراكتېرىدە گۈناھنى كۆرەلمىگەچكە، ئەجدادلىرى چەكلەنگەن دەرەخنىڭ مېۋىسىنى يېگەنلىكى ئۈچۈن، باللارنىڭمۇ قارغىش ئالدىغانلىقىغا ئىشەنمەيتتىم. ئەمما مەن تەدرىجىي ھالدا ئاڭقاۋلىقنىڭ ھەممە يەرگە تولغانلىقىغا دىققەت قىلىشقا باشلىدىم. ھەر قېتىم بىمارلارنىڭ مۇكەممەللىشىش جېڭىگە يارەدەم بېرىۋاتقىنىمدا، ئۆزۈمنىڭ ئەڭ چوڭ دۇشمىنىمنىڭ ئاڭقاۋلىق (ھۇرۇنلۇق) ئىكەنلىكىنى بايقايتتىم. ئۆزۈمدىمۇ يېڭى ئىدىيە، يېڭى مەسئۇلىيەت ۋە يېڭى مۇكەممەللىك قاتارلىق ئۆزلۈكنى مۇكەممەللەشتۈرۈشنى خالىمايدىغان پىسخىكىنىڭ بارلىقىنى بايقىدىم. ئۆزۈمنىڭ پۈتۈن ئىنسانىيەت بىلەن بولغان ئەڭ چوڭ ئورتاقلىقىمنىڭ دەل ئاڭقاۋلىق ئىكەنلىكىنى بىلدىم. بۇ بىر نۇقتىدا، يىلان ۋە ئالمىنىڭ ھېكايىسى تۈيۈقسىز مەنىگە ئىگە بولدۇ.

تەڭرى بىلەن يىلاننىڭ مۇنازىرىسى

ئەڭ مۇھىم مەسىلە ئىنجىل ھېكايىلىرىدە دېيىلمىگەن. ئۇ ھېكايىلەردىن شۇنى بىلەلەيمىزكى، تەڭرىنىڭ «سۈيۈھىدە باغچىدا ئايلىنىدىغان» ئادىتى بار ھەمدە ئۇنىڭ ئىنسانلار بىلەن ئىدىيە ئالماشتۇرۇش لىنىيەسى تولۇق ئېچىۋېتىلگەن. ئەگەر بۇ راست بولسا، ئۇنداقتا، يىلان ئالمىنى يېيىشكە ئىلھاملاندۇرغان ئادەم بىلەن ھەۋۋا، نېمىشقا تەڭرىگە: «بىز ئامراق بۇ ياخشىلىق-يامانلىق دەرىخىنىڭ مېۋىسىنى نېمىشقا يېگىلى قويمايسەن، بىز بۇ يەرنى ياقتۇرمىز، سېنىڭمۇ بىزنىڭ [مېۋىنى يېگەندەكى] ھېسىنى بىلمەيدۇ دەپ قارىماسلىقىڭنى ئۈمىد قىلىمىز، بىز ھەقىقەت بۇ ئىشقا مۇناسىۋەتلىك تۇڑۇمىنى چۈشەنمىدۇق، سەن بىزگە چۈشەندۈرۈپ قويساڭ؟» دەيدۇ؟ بىراق ئۇلار دەرۋەقە ئۇنداق قىلمىدى. ئۇلار قارامىلىق بىلەن تەڭرىنىڭ قانۇنىغا خىلاپلىق قىلدى. ئۇلار «چەكلەش»نىڭ مەنىسىنى چۈشەنمەيتتى، تەڭرى ئوتتۇرىغا قويغان مەسىلىنى بۇاسىتە ئويلىنىشىنمۇ خالىمايتتى. ئۇلار تەڭرىنىڭ ھوقۇقىدىن گۇمانلاندى ياكى چوڭلارنىڭ ئەقلىيلىك مەيدانىنى ئاساس قىلىپ تەڭرى بىلەن ئالاقە قىلدى. ئۇلار يىلاننىڭ سۆزىگە ئىشەندى، بىراق ھەربىرىدىن ئاۋۋال تەڭرىنىڭ بۇ ھەقتە ئېيتقانلىرىغا دىققەت قىلمىدى.

نېمىشقا دىققەت قىلمايدۇ؟ نېمىشقا ئويلىنىش بىلەن ھەربىرىدىن ئارىسىدا بىر سىناق قەدەم-باسقۇچى يوق؟ ئەمەلىيەتتە مۇشۇ قەدەم-باسقۇچنىڭ كەملىكى گۇناھ بولۇشنىڭ ماھىيىتىدۇر. بۇ كەم قەدەم-باسقۇچ دەل مۇنازىرىدۇر. ئادەم ۋە ھەۋۋا ئەسلىدە تەڭرى بىلەن

يىلان ئوتتۇرىسىدا بىر مەيدان مۇنازىرىنى باشتىن كەچۈرۈشى كېرەك ئىدى، ئۇلار بۇ بىر نۇقتىنى ئېلىپ بارمىدى، شۇڭلاشقا، تەڭرىنىڭ مەيدانىنى مەڭگۈ بىلەلمىدى. تەڭرى بىلەن يىلاننىڭ مۇنازىرىسى ئىنسانلارنىڭ قەلبىدىكى ياخشىلىق-يامانلىق كۈرۈشىگە سىمۋول قىلىنغان. بىز ئۆزىمىزنىڭ قەلبىدە ياخشىلىق-يامانلىق مۇنازىرىسى قەدىم-باسقۇچىنى ئېلىپ بارمىغانلىقتىن، نۇرغۇنلىغان گۈناھلىق قىلمىشلار يۈز بېرىدۇ. ئۇلار مەلۇم قىلىقلارنىڭ دانىشمەنلىك ياكى ئەمەسلىكىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ قاتناشماي هەمىشە تەڭرىنىڭ مەيدانىنى ئۇنتۇپ قالىدۇ. ئۇلار هەمىشە ئۆزىنىڭ قەلبىدىكى تەڭرىگە — پۈتۈن ئىنسانىيەتكە ئورتاق هەقىقەت تۈيغۇسىغا قۇلاق سالمايدۇ. بۇ تەرەپتىكى مۇغلۇبىيەت پەقەت ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ ئاڭقاۋلىقىدىندۇر. ئىچكى دۇنيادا بۇ خىل مۇنازىرىنى ئېلىپ بېرىش تىرىشچانلىق، ۋاقىت ۋە روھقا موھتاج. ئەگەر بىز كەسكىنلىك بىلەن «قەلبىمىزدىكى تەڭرى»گە قۇلاق سالساق، هەمىشە بىر قەدەر ئوقۇبەتلىك يولنى تاللاشقا مەجبۇر بولىمىز، بۇ يولدا مېڭىشقا تېخىمۇ زور كۈچ كېتىدۇ. بۇ خىل مۇنازىرىنى ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ئۆزىمىزنى ئوقۇبەتكە ۋە كۈرەشكە دۇچ كەلتۈرىمىز. بىز هەممىمىز بۇ خىل ئوقۇبەتكە يۈزلەنمەيمىز، بەلكى ئۇنىڭدىن ئۆزىمىزنى قاچۇرىدىغان يولنى تاللايمىز. خۇددى ئادەم ۋە هەۋۋاغا ۋە باشقا ئەجدادلىرىمىزغا ئوخشاش، بىزمۇ ناھايىتى ئاڭقاۋ.

شۇنىڭ ئۈچۈن، هەقىقەتەن تۇنجى گۇناھ مەۋجۇت، ئۇ دەل بىزنىڭ ئاڭقاۋلىقىمىز. ئۇ هەر بىر ئادەمدە، ئۇنىڭ ئۆسمۈرلۈكىدە، بالىلىقىدا، ياشلىقىدا، قىرانلىقىدا، قېرىلىقىدا مەۋجۇت، ئۇ دانىشمەنلەردە ۋە دۆتلەردە، مېيىپلەردە ۋە ساغلام كىشىلەرنىڭ هەممىسىدە مەۋجۇت. بەزى كىشىلەر ئانچە ئاڭقاۋ ئەمەس، بىراق هەممە ئادەمدە ئازدۇر-كۆپتۇر ئاڭقاۋلىق بولىدۇ. زېھنى قانچىلىك ئۆتكۈر، هەرىكىتى قانچىلىك چاققان ئادەم بولسۇن، ئەقلىيلىك بىلەن ئۆزى هەققىدە چوڭقۇر ئويلانغانداۋ، بىز چوقۇم ئۆزىمىزنىڭ ئاڭقاۋ تەرىپىمىزنى بايقايمىز. ئۇ دەل ئىچكى دۇنيايىمىزدىكى ئىنتروپىيە كۈچىدۇر، قەلبىنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى جەريانىداۋ، ئۇ بىزنى كەينىگە تارتىدۇ، كەينىگە سۆرەيدۇ.

بەزى ئوقۇرمەنلەر ئۆزىچە: «مەن قىلچىلىك ھۇرۇن ئەمەس، مەن ھەر ھەپتىدە 60 سائەت ئىشلەيمەن، كەچلىكى ئىسمىنا ئىشلەيمەن، ھەپتە ئاخىرىمۇ دەپ ئالمايمەن، ھەرقانچە ھېرىپ كەتسەممۇ، يەنە قەيسەرلىك بىلەن ئىشكىتىن چىقمەن، بالامنى ھايۋاناتلار باغچىسىغا ئاپىرىمەن، ئائىلە ئىشلىرىغا ياردەملىشىمەن، خەۋەر كۆرىمەن، تۇرمۇشۇمدا پەقەت بىرلا ئىش بار: ئالدىراش، ئالدىراش، ئالدىراشچىلىق» دېيىشىدۇ. مەن بۇنداق كىشىلەرگە ھېسداشلىق قىلمەن. بىراق ئۇلارنىڭ ئەستايىدىللىق بىلەن ئىزدىسە، ئاڭقاۋلىق تەرەپلىرىنى تاپالايدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. چۈنكى ئاڭقاۋلىق (ھۇرۇنلۇق) نىڭ قانچىلىك ۋاقىت سەرپ قىلىپ خىزمەت قىلىش ياكى باشقىلارغا مەسئۇل بولۇش بىلەن قىلچىلىك مۇناسىۋىتى يوق.

بۇ يەردە ئادەم ۋە ھەۋۋانىڭ ئەپسانىسىدىكى بىر نۇقتىنى چۈشەندۈرۈشكە توغرا كېلىدۇ. مەسىلەن: بەزىلەر ئادەم بىلەن ھەۋۋانىڭ تەڭرىدىن ئۇنىڭ تۇزۇمىنى سورىماسلىقىنىڭ سەۋەبى ئاڭقاۋلىقتىن ئەمەس، بەلكى قورقۇنچتىندۇر، ئۇلار قۇدرەتلىك تەڭرىگە ئۇدۇل يۈزلىنىشتىن، ئۇنىڭ غەزەپ قىلىشىدىن قورققانلىقى ئۈچۈندۇر دېيىشىدۇ. ھەممە ۋەھمە ئاڭقاۋلىقتىن كېلىپچىقمىغان تەقدىردىمۇ، كۆپ قىسمى ئاڭقاۋلىقنى ئاساس قىلغان. كۆپ سانلىقلىرىمىزنىڭ ۋەھمىسى ھازىرقى ھالىتىمىزنى ئۆزگەرتىشتىن قورقىدىغانلىقىمىز ئۈچۈندۇر، تەۋەككۈل بىلەن شۇنداق ئالغا ماڭساق، كۆز ئالدىمىزدىكى ھەممە نەرسىنى يوقىتىپ قويۇشتىن قورقىمىز.

ئاڭقاۋلىقنىڭ خەتىرى

بۇ نۆۋەتتا پىسخولوگلارغا ناھايىتى ئايان. بىمارلار بىزنىڭ ئۆزگىرىش ئۇچۇن ئىزدەپ كەلگەنىدەك قىلسىمۇ، ئەمەلىيەتتە ئۇلار ئۆزگىرىشتىن ناھايىتىمۇ قورقىدۇ. بولۇپمۇ ئۆزگىرىشكە تۆلەيدىغان بەدەلدىن بەك قورقىدۇ. مۇشۇنداق قورقۇنچ ۋە ئاڭقاۋلىق سەۋەبىدىن كۆپ سانلىق بىمارلار پىسخولوگلارنىڭ داۋالاش ئېلىپ بېرىشىدىن بۇرۇنلا بەل قويۇپتىدۇ. بۇ خىل ئۆزىنى قاچۇرۇش ھادىسىسى داۋالاش باشلىنىپ بىرقانچە ھەپتە ياكى بىرقانچە ئايدىن كېيىن كۆرۈلىدۇ. قەلب مۆكەممەللىكىنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدا، ئادەم ئۆزىدىكى ئاڭقاۋلىق توغرۇلۇق ھېچ نەرسە بىلمەيدۇ. دەرۋقە نۇرغۇنلار پەرۋاسىزلا: «مەنمۇ ئادەم بولغانىدىكىن ئاڭقاۋلىقتىن ساقلىنالمايمەن» دېيىشى مۇمكىن. ئۆزلۇكتىكى ئاڭقاۋلىق ئېلىمىنېتلىرى خۇددى شەيتانغا ئوخشاش ھىيلىگەر، ساختىلىق، ئالدامچىلىق ۋە باشقا ۋاستىلەر ئارقىلىق ئاڭقاۋلىقنى ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇنلاشتۇرىدۇ.

ئۆزلۇكنىڭ بىر قەدەر پىشىپ يېتىلگەن قىسمى ئەسلىي قىياپىتىنى ئاشكارىلاشقا ياكى ئاڭقاۋلىق بىلەن قارشىلىشىشقا جۇرئەت قىلالىشى ناتايىن. چۇنكى بىر ئادەم مەلۇم ساھەدە يېڭى بىلىم ئېلىشنى ئىستىسە، چوقۇمكى، «بۇ ساھەنى نۇرغۇن ئادەملەر تەتقىق قىلدى، بىراق ھېچكىم جاۋاب تاپالمىدى»، «مەن بۇ ساھەنى تەتقىق قىلىدىغان بىرىنى تونۇيتتۇم، كېيىن ئۇ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالدى» ياكى «سىز مېنى ئۆزىڭىزگە ئوخشاش ئۆزگەرتمەكچىمۇ، پىسخولوگلار بۇنداق قىلماسلىقى كېرەك» دەيدۇ. بۇنداق بارلىق جاۋابلار بىمارلارنىڭ ياكى ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۆزىنى ئالداش سۆزى بولۇپ، ئۇلار ئۆزىنى ئالداۋاتقانىنىڭ ئوقۇتقۇچى ياكى دوختۇر بولماستىن،

بەلكى ئۆزى ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ. ئاڭقاۋلىقنىڭ ئەسلىي قىياپىتىنى تونۇش ۋە ئۇنىڭ ئۆز قەلبىدە مەۋجۇتلۇقىنى ئېتىراپ قىلىش بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسىدۇر. شۇڭا، قەلبى تاكامۇللاشقان ئادەملەردە ئاڭقاۋلىققا نىسبەتەن ئاڭلىقلىق بولىدۇ. ئويلىنالايدىغان ئادەملەر ئۆزىنى بىلىش ئاڭقاۋلىقىدىن قۇتۇلالايدۇ. مەنمۇ شەخسەن ئۆز تاكامۇللۇقۇمنى ئىستەش جەريانىدا، يېڭى بېشارەتلەر قەستەن يېنىمدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلاتتىم. بەزىدە يېڭى پىكىر يولىدا ئۆز قەدىمىنىڭ مەجبۇرىي سۆرىلىۋاتقانلىقىنى بايقايتتىم. مەن كۆپىنچە ۋاقىتلاردا قىممەتلىك ئويلىرىنىڭ بىلىپ-بىلمەي تاراۋاتقانلىقىدىن، مېنى ئىدىيە ئاچاللىرىدا غاپىللىققا قىستىۋاتقانلىقىدىن گۇمانلىناتتىم. شۇڭلاشقا، مەن ئۆز قەدىمىنىڭ ئاستىلاپ قالغانلىقىنى سەزگىنىمدە، ئۆزۈمنى قاچۇرماقچى بولغان يۆنىلىشكە تېز مېڭىشقا مەجبۇرلايتتىم. ئاڭقاۋلىق بىلەن بولغان قارشىلىشىش ئۇرۇشى مەڭگۈ توختىمايدۇ.

مەن ئاڭقاۋلىقنى تۇنجى گۇناھ دەپ قارىغان بولساممۇ، بىراق ئاڭقاۋلىقنىڭ ئۆزلۈكتىكى پىسخىك كېسەللىكتىن ھالقىپ، شەيتانغا ئايلىنىشى تېخىمۇ ئېھتىمالغا يېقىن ئىدى. رەزىللىكنى تېخىمۇ روشەنلەشتۇرۇش ئۈچۈن، بۇ يەردە ئۇنىڭ ماھىيىتىگە تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ چۈشەنچە بەرسەك ئارتۇق كەتمەس.

رەزىللىكنىڭ مۇھىملىقى بەلكىم ئۇنىڭ بارلىق ئىلاھىيەتشۇناسلىق مەسىلىلىرى ئىچىدە بىرىنچى ئورۇندا تۇرىدىغانلىقتىن بولسا كېرەك، بىراق ئۇ خۇددى باشقا «دىن» مەسىلىرىگە ئوخشاشتۇر. پىسخولوگىيەدىكى بىر قىسىم مەسىلىلەرنى چىقىرىۋەتكەندە، باشقىلار رەزىللىكنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ۋە ھەقىقەتلىكىنى ئېتىراپ قىلمايدۇ، پىسخولوگىيەنىڭ بۇ تەرەپتىكى تۆھپىسى دەرۋەقە ناھايىتى زوردۇر. مەن بۇنىڭدىن كېيىن پۈرسەت بولسا باشقا ئەسەرلىرىمدە بۇ تەرەپتىكى تېمىلارنى تەپسىلىي مۇلاھىزە قىلىمەن، بىراق ئۇ تېما مەزكۇر كىتابتا مۇھىم نۇقتا بولمىغانلىقى سەۋەبلىك، مەن پەقەت ئاددىي ھالدا ئۆزۈمنىڭ رەزىللىكنىڭ ماھىيىتى ھەققىدىكى تۆت خىل شەخسىي يەكۈنىمنى ئوتتۇرىغا قويىمەن.

رەزىللىكنىڭ تۆت ماھىيىتى

مەن رەزىللىكنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ھەقىقىي ئىشىنىمەن. ئۇ ئىپتىدائىي دىن بىلگىلى بولمايدىغان ھادىسىلەرنى چۈشەندۈرۈش ئۈچۈن ئويدۇرۇپ چىقارغان نەرسە ئەمەس. ئادەم ۋە ئادەملەر گۇرۇپپىسىنىڭ مېخانىزمى بارلىق ئاق كۆڭۈللۈككە دىققەت قىلىدۇ ھەمدە بارلىق ئاق كۆڭۈللۈكنى ۋەيران قىلىدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ خىل قىلىقى ئاڭلىق بەتنىيەتلىك ئەمەس، بەلكى قارىغۇلارچىدۇر، ئۆزىنىڭ بەتنىيەتلىكىگە نىسبەتەنمۇ بىلمەسلىكتۇر. تېخىمۇ توغرىراقىنى دېسەك، ئۇلار ئۆزىنى بىلىشتىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ. خۇددى دىن ئەدەبىياتىدا تەسۋىرلەنگەن ئىبلىستەك يورۇقلۇقتىن نەپرەتلىنىدۇ، يورۇقلۇقتىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ ياكى يورۇقلۇقنى يوقتىدۇ. ئۇلار ئۆز پەرزەنتلىرىنىڭ ۋە ھەرقانداق ئادەمنىڭ قەلبىدىكى يورۇقلۇقنى ۋەيران قىلىدۇ.

بەتنىيەت ئادەملەر يورۇقلۇقتىن نەپرەتلىنىدۇ، چۈنكى يورۇقلۇق ئۇلارغا ئۆزىنى ئېنىق كۆرسىتىدۇ. ئۇلار رەھىمدىللىكتىن نەپرەتلىنىدۇ، چۈنكى رەھىمدىللىك ئۇلارنىڭ رەزىللىكىنى ئاشكارىلايدۇ. ئۇلار مۇھەببەت (سۆيگۈ) دىن نەپرەتلىنىدۇ، چۈنكى سۆيگۈ ئۇلارنىڭ ئاڭقاۋلىقىنى ئاشكارىلايدۇ. ئۇلار يورۇقلۇقنى، رەھىمدىللىكنى ۋە مۇھەببەتنى ۋەيران قىلىدۇ. ئويغىنىشنىڭ ئوقۇبىتىگە يۈزلىنىشتىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ. شۇڭا مەن ئىككىنچى يەكۈننى چىقىرىمەن. رەزىللىك ئايرىمدۇر، ئاڭقاۋلىق بىلەن مۇناسىۋەتسىز. مۇھەببەت ئاڭقاۋلىقنىڭ دەل ئەكسىدۇر. مەلۇم دەرىجىدىكى ئاڭقاۋلىق مۇھەببەتنىڭ فۇنكسىيەسىنى خورىتىدۇ. بەزى ئاڭقاۋلار ئۆزلۈك تەبىئىي مۇكەممەللىشىدۇ دەپ قارايدۇ، مۇھەببەت

ئاخىرقى چەككە قىستىغاندا ئاندىن ھەربىرىنى تاڭلىنىدۇ. ئۇلار سۆيمىگەن تەقدىردىمۇ، بىراق رەزىل ھېسابلانمايدۇ. ھەقىقىي رەزىل كىشىلەر ئۆزلۈكىنىڭ مۇكەممەللىك تەلىپىدىن ئۆزىنى ئېلىپ قاچىدۇ. ئۇلار ھەر خىل ۋاستىلەر ئارقىلىق ئۆزىنىڭ ئاڭقاۋلىقىنى ۋە ئاغرىق ئۆزلۈكىنى قوغدايدۇ. ئۇلار باشقىلارغا كۆيۈنمەيدۇ، ھەتتا باشقىلارنىڭ ئۆزىگە كۆيۈنۈشىنىمۇ ئەيىبلەيدۇ. ئەگەر بىمارلارنىڭ ئۆزلۈكى ساغلاملىششقا يۈزلەنسە، قەلب خىرىستىن قۇتۇلۇشقا يۈزلەنسە، ئۇلار بارلىق ئامالارنى قوللىنىپ، بۇ قەلبلەرنىڭ ساغلاملىقىنى ۋەيران قىلىدۇ. شۇڭا مەن رەزىللىكە: «باشقىلارنىڭ ئۆز قەلبىگە كۆيۈنۈشىي ئارقىلىق ئۆزلۈكىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشىگە بارلىق تەسىر كۆچلەردىن پايدىلىنىپ قارشى تۇرۇش قىلمىشى» دەپ تەبىر بېرىمەن. ئادەتتە ئاڭقاۋلىق سۆيمەيدۇ، رەزىللىك سۆيگۈگە قىساس بىلەن قارايدۇ، سۆيگۈ بىلەن قارىمۇقارشى بولىدۇ.

مېنىڭ ئۇچىنچى يەكۈنىم شۇكى، ھېچبولمىغاندا نۆۋەتتىكى ئىنسانلارنىڭ تەدرىجىي تەرەققىيات باسقۇچىدا، رەزىللىكتىن ساقلانغىلى بولمايدۇ. ئىنتىروپىيە كۆچىنى ئاساس قىلىپ، ئەركىن ئىرادە ھەققىدە ئويلىنىدىغان ئادەملەر ئاڭقاۋلىقىنى كونترول قىلالايدۇ، بىراق پۈتۈنلەي ئەمەس. ئىنتىروپىيە بىلەن سۆيگۈ (مۇھەببەت) ئۆزئارا قارمۇقارشى ئىككى خىل كۈچتۇر، ئۇلار بەزى ئادەملەردە ناھايىتىمۇ تەڭپۇڭ، بەزى ئادەملەردە بىرى ئۈستۈنلۈكنى ئىگىلىگەن، بۇ ناھايىتى نورمال نەتىجە. بىراق ئىككى قۇتۇپقا تەڭ يۈرگەن ئادەمدە چوقۇمكى ھەقىقەت بىلەن رەزىللىك ئۆزئارا دۈشمەنلىشىدۇ.

ئەڭ ئاخىرقى بىر يەكۈن، ئىنتىروپىيە كۈچى بىر تۈرلۈك قۇدرەتلىك كۈچ بولغانىكەن، ئادەمىيلىكنىڭ رەزىللىكىنىمۇ ئىپادىلەيدۇ، بىراق ئۇمۇ ئادەملەر توپىنىڭ كۈچىنى تولۇق مەركەزلەشتۈرەلمەيدۇ. مەن رەزىللىكنىڭ ئاكتىپ ھۈجۈم قىلىپ، ھەتتا 10 ياشلىق گۆدەكنىڭ قەلبىنىمۇ نابۇت قىلغانلىقىنى كۆرگەنىدىم. بىراق رەزىللىك ئىنسانىيەت قۇرۇلمىسىدا ئۆزلۈكىدىن ئاخىرلاشمايدۇ. ئۇ ھەر قېتىم بىر ئادەمنىڭ قەلبىگە

زىيانكەشلىك قىلغاندا، باشقىلارنىڭ قەلبى ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇشى مۇمكىن. رەزىللىك ئاڭسىز سىگنال تارقاتسا، باشقىلار ئۇنىڭ پاتقىقىدىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ. كۆپ سانلىق كىشىلەر رەزىللىكنى رودىپايىدەك ھېس قىلىدۇ، شۇنىڭدەك، ناۋادا ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ھېس قىلساق، بىز چوقۇمكى ئۆزىمىزدىن ئۇنى تازىلاش ئىستىكىمىز تۇغۇلىدۇ. رەزىللىك ئېيسانى كىرىستقا مخلىغاندا، بىز يىراقتىن ئۇنىڭغا قاراپ تۇردۇق. رەزىللىككە جەڭ ئېلان قىلىشىمىز دەل مۇكەممەللىكنى قوغلىشىش يولىمىزدۇر.

ئاڭدىكى بۆسۈش

مەزكۇر كىتابتا «ھېس»، «بىلىش» ۋە ئۇنىڭ مەنىداش سۆزلىرى تەكرار ئىشلىتىلدى. رەزىللەر ئۆزىنىڭ ھەقىقىي قىياپىتىنى بىلىشنى رەت قىلىدۇ. قەلب مۇكەممەللىكىگە يەتكەن كىشىلەر ئۆزىنىڭ ئاڭقاۋلىقىنى ھېس قىلالايدۇ. بىراق ئادەتتىكى ئادەملەر ئۆزىنىڭ دىن ۋە دۇنيا قارىشى ھەققىدە ھېچ نەرسە بىلمەيدۇ، شۇڭا ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانىدا، ئۇلار ئۆزىنىڭ توغرا بىلەن خاتانىڭ ماھىيىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىشى كېرەك. بىز كەڭ قورساقلىقنىڭ ۋە مۇھەببەتنىڭ غەمخورلۇقى ئارقىدا، قەلبى تەدرىجىي سۆيگۈگە تويۇنغان ئادەملەرنى ۋە بۇ دۇنيانى چۈشىنىپ يېتىمىز. ئىنتىزامنىڭ ئاساسلىق قىسمى ئۆزىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ۋە ئىقتىدارىنى بىلىشتۇر. بۇ قەلبنى بىز «ئاڭ» دەپ ئاتايمىز. ھازىر بىز ئۆزىمىزنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ۋە ئىقتىدارىنى ئايدىڭلاشتۇرساق بولىدۇ، ھازىر بىز قەلبنىڭ مۇكەممەللىكىگە ئاڭنىڭ مۇكەممەللىششى ياكى ئاڭنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى دەپ ئېنىقلىما بەرسەك بولىدۇ.

«ئاڭ» دېگەن بۇ سۆز لاتىنچىدىن كەلگەن (ئەلۋەتتە ئىنگلىزچىدىكى ئەسلىي سۆز)، ئەسلىي مەنىسى «ئورتاق بىلىش ۋە ئورتاق چۈشىنىش» دېگەنلىكتۇر، بىراق «ئورتاقلىق»نىڭ قارشى تەرىپى نېمە؟ بىزنىڭ قارىشىمىزچە ئۇ قارشى تەرەپ دەل يوشۇرۇن ئاڭ (ئاڭسىزلىق) دۇر. يوشۇرۇن ئاڭنىڭ بىلىدىغانلىرى ئاڭنىڭكىدىن مەڭگۈ كۆپ بولىدۇ ھەمدە ئاڭ دائىرىسىدە چەكلىنىپ قالغان بىزنىڭكىدىن كۆپ بولىدۇ. بىر تۈرلۈك ھەقىقەتنى بىلگىنىمىزدە، بىز پەقەتلا يوشۇرۇن ئېڭىمىز ئاللىبۇرۇن بىلىپ بولغان بىر ئىشنى قايتا بىلگەن بولىمىز. شۇنىڭ ئۈچۈن،

مۇنداق دېيەلەيمىزكى، ئاڭدا مەلۇم بىر ئىش يۈز بەرسە، بۇ ئىش چوقۇمكى يوشۇرۇن ئاڭدىكى ئورتاق بىلىشكە ۋە ئورتاق چۈشىنىشكە ئەگەشكەن بولىدۇ. ئاڭنىڭ تەرەققىياتى، ئۇنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىمىز بىلىپ بولغان بارلىق نەرسىلەرنى بىلىشى ئارقىسىدا ئىشقا ئاشىدۇ. ئاڭ تەدرىجىي يوشۇرۇن ئاڭغا يېتىشىدۇ. بۇ خىل كۆزقاراش پىسخولوگلارغا نىسبەتەن ئېيتقاندا، ناتونۇش ئەھۋال، چۈنكى ئۇلار ھەمىشە پىسخىك داۋالاشنى يوشۇرۇن ئاڭنىڭ ئاشكارا ئاڭ (بىز بۇنى يۈقىرىدا ئاڭ دەپلا ئاتاۋاتىمىز) قاتلىمىغا لەيلەپ چىقىش جەريانى ياكى ئاڭ رايونىغا كېڭىيىشى ۋە ياكى ئاڭنىڭ يوشۇرۇن ئاڭ رايونىغا تېخىمۇ يېقىنلىشىشى دەپ قارايدۇ.

بىراق بىز يەنە چۈشەنچە بېرىشىمىز كېرەك، نېمىشقا يوشۇرۇن ئاڭ ئېڭىمىز بىلىپ ئۇلگۇرمىگەن بۇنچە كۆپ نەرسىلەرنى بىلىدۇ؟ بۇ نۇقتا ناھايىتى مۇھىم، بىز تېخىچە ئىلمىي بولغان جاۋابقا ئېرىشمىدۇق، پەقەت پەرەزگە تايىنىۋاتىمىز. مېنىڭ بىلىشىمچە، ئادەمنى ئەڭ قايىل قىلىدىغان پەرەز شۇكى، بىزگە ئەڭ يېقىن بىر تەڭرى بار دەپ ئويلاشتۇر، ئۇ بىزگە شۇنچىلىك يېقىنكى، بىز بۇ تەڭرىنى ئۆزىمىزنىڭ بىر قىسمى دەپ ئويلايمىز. تەڭرىنىڭ شەپقىتىنى ئىستەشكە ئەڭ لايىق يەر بىزنىڭ قەلبىمىزدۇر. ئەگەر بىز ئەڭ ئالىي ئەقلىنى ئىستىسەك، ئۆزىمىزنىڭ قەلبىگە (ئىچىمىزگە) قايتىشىمىز كېرەك. باشقىچە ئېيتقاندا، تەڭرى بىلەن ئادەمنىڭ چېگرالىسى، ھېچبولمىغاندا ئاڭ بىلەن يوشۇرۇن ئاڭنىڭ چېگرالىسغا باراۋەر كېلىدۇ. بىزنىڭ بىر يۈزىمىز تەڭرىنىڭ بىر قىسمىدۇر، تەڭرى ئىزچىل بىز بىلەن بولۇمداشتۇر (بولۇم = مەۋجۇدىيەت)، پەقەت ھازىرلا ئەمەس، بەلكى مەڭگۈ شۇنداقتۇر.

بۇ قانداق مۇمكىن بولسۇن؟ ئەگەر ئوقۇرمەنلەر يوشۇرۇن ئاڭ بىلەن تەڭرىنى بولۇمداش دەپ قارىشنى ئازغۇنلۇق دەپ قارىسا، ئۇلار خىرىستىيان دىنىي مۇخلىسلىرىنىڭ ئېزچىل مۇقەددەس روھقا ئىشىنىدىغانلىقىغا دىققەت قىلسا بولىدۇ. بۇ خىل ئىشەنچ (ئەقىدە) يۇقىرىدا ئېيتقانلىرىمىز بىلەن ماھىيەت جەھەتتىن بىردەكلىككە ئىگە. تەڭرى بىلەن ئادەمنىڭ مۇناسىۋىتىنى چۈشىنىشىمىزگە قولايلىق بىر ئۇسۇل مۇنداق، يوشۇرۇن ئاڭ

يەر ئاستىغا كۆمۈلگەن غايەت زور ۋە تەڭداشسىز يىلتىز سىستېمىسى، ئالڭ بولسا يەر ئۈستىگە كۆكلىگەن كىچىك بىر ئۆسۈملۈكتۇر، بۇ ئۆسۈملۈك يىلتىزىدىن ئوزۇقلۇق سۈمۈرۈپ باراقسانلايدۇ. بۇ تەمسىل يۈڭ (كارىل گۈستاف يۈڭ) دىن كەلگەن بولۇپ، ئۇ دەيدۇكى:

مەن ھايانىي يەر ئاستىدىكى يىلتىزىدىن ئوزۇق ئېلىپ كۆكلەيدىغان بىر تۈپ دەرەختەك ھېس قىلىمەن. ھەقىقىي ھاياتلىق يەر ئاستىدىكى كۆرگىلى بولمايدىغان يىلتىزدۇر، يەر ئۈستىدىكى قىسىم پەقەت بىر يازلا داۋاملىشىدۇ، ئارقىدىن قۇرۇيدۇ، شۇنچىلىك قىسقا. ھايات بىلەن مەدەنىيەت ئارىسىدىكى چەكسىز ئالمىشىشنى ئويلىغىنىمىزدا، بىز ھەممە نەرسىنىڭ يوقلۇق ئىكەنلىكىنى ھېس قىلماي تۇرالمايمىز. بىراق مەن باشتىن-ئاخىر بۇ مەڭگۈلۈك ئېقىندا مەلۇم بىر نەرسىنىڭ يەنىلا ھايات (مەۋجۇت) ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن، بىز پەقەت گۈلنىڭ ئېچىلىشىنى ۋە توزۇشىنى كۆرەلەيمىز، بىراق ئۇنىڭ يىلتىزى ھېچىيەردە مەڭگۈ يوقالماي تۇرىدۇ.

يۈڭ بۇ ئاستە ھالدا تەڭرى يوشۇرۇن ئاڭدا مەۋجۇت دېمىگەن، بىراق ئۇ ئەسەرلىرىدە مۇشۇ خىل خاھىشنى ئىپادىلىگەن. ئۇ يوشۇرۇن ئاڭنى «شەخس يوشۇرۇن ئېڭى» ۋە «كوللېكتىپ يوشۇرۇن ئالڭ» دەپ ئىككىگە بۆلگەن. مەن دەل مۇشۇ كوللېكتىپ يوشۇرۇن ئاڭنى تەڭرى دەپ قارايمەن. ئالڭ شەخستۇر. شەخسنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ئىككىسى ئارىسىدىكى چېگرادۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن تەڭرىنىڭ ئىرادىسى بىلەن ئادەمنىڭ ئىرادىسىنىڭ توقۇنۇشى (جەڭ) دىن ساقلانغىلى بولمايدۇ، يەنە كېلىپ، قالايمىقانچىلىقلار مۇشۇ يەردە يۈز بېرىدۇ.

ئىرادىنىڭ جەڭگاھى

مەن ئاڭنىڭ روھىيەت پسىخولوگىيەسى ئىزدىنىدىغان مەركىزىي تېما ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن. بارلىق پسىخىك كېسەللىكلەر ئاڭدا مەسىلە چىققانلىقتىن پەيدا بولغان. ئاڭنىڭ يوشۇرۇن ئاڭغا قارشى تۇرۇش كۈزقارىشى بىزنى كېسەل قىلىدۇ، ياكى ئاڭدا كېسەل پەيدا بولغان بولىدۇ. شۇڭا يوشۇرۇن ئاڭ ئېڭىمىزنى داۋالىغان ۋاقىتتا، ئېڭىمىز يوشۇرۇن ئاڭ بىلەن توقۇنۇشىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، پسىخىك كېسەللىكنىڭ سەۋەبى شەخسنىڭ ئېڭى تەڭرىنىڭ ئىرادىسىگە ئاسىيلىق قىلىشتىندۇر. ھالبۇكى، ئاتالمىش تەڭرى يەنە شەخسنىڭ يوشۇرۇن ئېڭىدۇر.

مەن ئىلگىرى قەلب مۇكەممەللىكنىڭ ئەڭ ئاخىرقى مەقسىتى تەڭرى بىلەن بىرلىششتۇر دەپ ئېيتقانىدىم، قەلب مۇكەممەللىكىگە يەتكەندە شەخسته ۋە تەڭرىدە ئوخشاش بولغان ئورتاق بىلىش ۋە ئورتاق چۈشىنىش بارلىققا كېلىدۇ. يوشۇرۇن ئاڭ تەڭرى بولغانكەن، بىز يەنە بىر قەدەم ئىلگىرىلىگەن ھالدا قەلب مۇكەممەللىكنىڭ مەقسىتىنى تاكى تەڭرىنىڭ چېگراسىغىچە كېڭەيتەلەيمىز. بارلىق ئادەملەر تەڭرىگە ئايلىنالايدۇ. بىراق بۇ ئاشكارا ئاڭ بىلەن يوشۇرۇن ئاڭنىڭ بىرلەشكەنلىكىنى بىلدۇرەمدۇ، ياكى پەقەت يوشۇرۇن ئاڭلا قالامدۇ؟ ئۇنداق ئەمەس. ھازىر بىز دۇچ كەلگەن ئەڭ مۇھىم مەسىلە بىر تەرەپتىن تەڭرىگە ئايلىنىش، يەنە بىر تەرەپتىن ئاڭنى ساقلاپ قېلىشتۇر. ئەگەر يوشۇرۇن ئاڭدىكى تەڭرىدىن بىخلانغان ئاشكارا ئاڭدىكى بىخ تەڭرىگە ئايلىنالسا، ئۇنداقتا، تەڭرى يېڭى بىر ھاياتلىق شەكلىگە ئىگە بولىدۇ. بۇ دەل شەخسنىڭ ھاياتىنىڭ مەنىگە ئىگە بولغىنىدۇر.

ئىراده هاياتنىڭ بارلىق پائالىيەتىنى كونترول قىلىدۇ، مەسئۇلىيەت ئۇنى قارار قىلىدۇ ھەمدە قارارنى ريئاللاشتۇرىدۇ. ئەگەر پەقەت يوشۇرۇن ئاڭ مەۋجۇت بولسا، ئۇ بەئەينى يېڭى تۇغۇلغان بوۋاققا ئوخشايدۇ، چۈنكى گەرچە تەڭرىگە قوشۇلۇپ كەتكەن تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ ھېچقانداق ئىنكاسى بولمىغانلىقتىن پۈتۈن دۇنيا تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ھېس قىلالايدىغاندەك تۇيغۇدا بولىدۇ. ھىندى دىنى بىلەن بۇددا دىنىڭ مىستېتىك ئىدىيەسىدە بىر خىل چېكىنىش پوزىتسىيەسى بولۇپ، ئۇنىڭدا ئۆزلۈك چېگرالىرى بولمىغان بوۋاقلىق باسقۇچى نېرۋاناغا ئوخشىتىلىپ، خۇددى بالىياتقۇغا قايتقاندىكىدەك قايتىش تەرغىب قىلىنىدۇ. بىز ئوتتۇرىغا قويماقچى بولغان ئىلاھىيەتشۇناسلىق تەپەككۇرى دەل بۇنىڭ ئەكسىچە تەپەككۇردۇر. بىزنىڭ مەقسىتىمىز ئۆزلۈكنى ۋەيران قىلىش ئۇچۇن ئەمەس، پەقەت يوشۇرۇن ئاڭنى ئېگە بولۇشقا ئۆزلۈكنى ئاڭلىق تەربىيىلەيدۇ ھەمدە ئۆزلۈكنى ئىلاھىيلىققا تەرەققىي قىلدۇرالايدۇ. ئەترايىمىزدا ئەركىن ھەرىكەتلىنىش ئىقتىدارىغا ئېگە، دۇنياغا تەسىر كۆرسىتىدىغان مۇستەقىل قارارلارنى چىقىرالايدىغان پىشقان ئادەملەر مەۋجۇت، بۇ خىل پىشقان ئەركىن ئىرادە تەڭرىنى تونۇيدۇ، تەكرىمۇ بىزنىڭ ئىرادىمىزنى تونۇيدۇ ۋە قۇدرەتلىك يېڭى ھاياتلىق شەكىلىگە ئېرىشتىدۇ. بىز ئۇنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدىغان تېنىگە ئايلىنىمىز، ئۇنىڭ ۋاكالەتچىسىگە ئايلىنىمىز، شۇنىڭدەك بىزمۇ ئاڭلىق ھالدا تەڭرى ئىرادىسىگە ئاساسەن دۇنياغا تەسىر كۆرسىتىشنى قارار قىلىمىز، بىزنىڭ ھاياتىمىزمۇ تەڭرى شەپقىتىگە تويۇنىدۇ، تەڭرىنىڭ ئورنىدا ئادەملەر توپىغا مۇلازىمەت قىلىدۇ. مۇھەببەت بولمىغان يەردە مۇھەببەت يارىتىدۇ، بارلىق قانداشلىق بىزنىڭ ئورتاق بىلىشىمىزدىن ھاسىل بولىدۇ، ئىنسانىيەتنىڭ تەدرىجىي تەرەققىيات سەۋىيەسى توختىماستىن يۇقىرى كۆتۈرۈلىدۇ.

قەلبىنىڭ يوشۇرۇن ئىقتىدارىنى قوزغىتىش

كۆپ قىسىم كىشىلەر تۇرمۇشىدىكى كۆپ قىسىم ئىشلار ئۇستىدە قارار چىقارغاندا، ئۆزىنىڭ نېمە قىلۋاتقانلىقىنى بىلمەيدۇ. ئۇلار ھەربىر ئۆزىنىڭ ھەربىر تەلەپ-ئىستەكلىرىنىڭ سەۋەبىنى چۈشەنمەيدۇ ھەمدە قارارنىڭ قانداق ئۆزگىرىش پەيدا قىلغانلىقىنى ئېنىق بىلمەيدۇ. بىر مېھمانىنى رەت قىلغان ۋاقتىمىزدا، بىز راستلا نېمە ئىش قىلۋاتقانلىقىمىزنى چۈشەنمەيمىزمۇ؟ كىچىك بالىنى ئۇرغان ۋاقتىمىزدا، قول ئاستىمىزدىكىلەرنى ئۆستۈرگەندە، تونۇش ئادەم بىزنى چاقىرغان ۋاقىتتا، يېتەرلىك ئاقىلانىلىك قىلدىم دەپ ئەمدى؟ سىياسەت چەمبىرىكىدە ئۇزۇن يىل ئىشلىگەنلەر بىلدۇكى، ياخشىلىق بىلەن قىلىنغان بەزى ئىشلارمۇ بەزىدە ئەكسىچە نەتىجە پەيدا قىلىدۇ. بەزى رەزىل نىيەتلىك كىشىلەر يامان غەرەزلىك پىلانلارنى تۈزسە، ئويلىمىغان يەردىن ئۇنىڭ ياخشى ئۇنۇمى كۆرۈلىدۇ. پەرزەنت تەربىيەلەشمۇ دەل مۇشۇنىڭغا ئوخشايدۇ. ناتوغرا ئاساس بىلەن قىلغان ئىشلار توغرا ئاساس بىلەن قىلغان ئىشتىن ناچار بولامدۇ؟ بىز ئۆزىمىزگە ئەڭ ئىشەنچ قىلغان ۋاقتىمىز دەل ھېچنېمىنى بىلمەيدىغان ۋاقتىمىز بولسا كېرەك، ھالبۇكى، ئۆزىمىزنى ناھايىتى ئەقىللىق چاغلىغان ۋاقتىمىز دەل ئەھۋالنى قىلچىلىك چۈشەنمەيدىغان ۋاقتىمىز بولسا كېرەك.

بىلىشسىزلىك (无知) نىڭ چەكسىز دېگىزىدا لەيلەۋاتقان بىزلەر زادى نېمە قىلساق بولىدۇ؟ نېھىلىزم (Nihilism — ئوبيېكتىپ دۇنيا ئەسلىدىنلا مەنىسىز، ھاياتنىڭ ھېچقانداق قىممىتى يوق دەپ قارايدىغان پەلسەپىۋىي دۇنيا قاراش) نى قوللايدىغان ئادەملەر چوقۇمكى: «ھەممىسى بىكار» دەيدۇ. ئۇلارنىڭ قارىشىچە، دېگىزنىڭ يۈزى بۇنچە چوڭ تۇرسا،

ئۇنىڭ خەرىتىسىنى سىزىش مۇمكىن ئەمەس، ئېزىتقۇدىن قۇتۇلۇشمۇ مۇمكىن ئەمەس، مەنىلىك بىر يۇنىلىشكە بۇرۇلۇشمۇ مۇمكىن ئەمەس، شۇڭا بىز داۋاملىق لەيلەيمىز. بىراق ئۆزىنىڭ ئازغۇچىلىقىنى ئاڭلىق بىلگەن كىشىلەر، جۇرئەتلىك ھالدا ئۆزىنىڭ تېخمۇ ياخشى ئۆزلۈك ئېڭىنى يارىتالايدۇ، بىلىشسىزلىكتىن قۇتۇلالايدۇ. ئۇلارنىڭ قىلغىنى توغرىدۇر، مۇمكىنچىلىكتۇر. بىراق بۇ خىل ياخشى ئۆزلۈك ئېڭىنى پەقەت روھ (قەلب)نىڭ بىر قېتىم چاقنىشىغا تايىنىپلا يېتىلدۈرگىلى بولمايدۇ. ئۇ ئاستا-ئاستا، ئاز-ئازدىن بارلىققا كېلىدۇ، ھەر بىر نۇقتا سەۋرچانلىق ۋە تىرىشچانلىق بىلەن تەتقىق قىلىشقا ۋە كۆزىتىشكە موھتاج، ئۇمۇ ئۇزۇن ھەقىقىدىكى چوڭقۇر ئويلىنىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇلار كەمتەرلىك بىلەن ئۆگىنىدىغان ئوقۇغۇچىلاردۇر، قەلب مۇكەممەللىكنى قوغلىشىدىغانلار ئوقۇش پۈتكۈزمەي، بىر ئۆمۈر ئۆگىنىدىغان ئوقۇغۇچىلاردۇر. بىز بۇ يولنىڭ ئۇزاقلىقىغا بەرداشلىق بەرسەك ۋە زېھنىمىزنى ئاتىساق، بىلىمىمىز ئاز-ئازدىن يىغىلىدۇ، تەدرىجىي ھالدا مەنە پەيدا بولىدۇ. بىز ئۆلۈم، ئۈمىدسىزلىك ۋە كېرەكسىز قاراشلارغا يولۇقمىز، شۇ ئارقىلىق ئۆز مەۋجۇتلۇقىمىزنىڭ مەنىسىنى چۈشىنىمىز، ئۆزىمىزنىڭ نېمە ئىش قىلىۋاتقانلىقىمىزنى چۈشىنىمىز. شۇنىڭ بىلەن، كۈچ (قۇدرەت) كە ئىگە بولىمىز. روھىي كۈچ ئادەمنى ناھايىتى ھۇزۇرلاندۇرىدۇ، بۇ بىر خىل ئۆلمىگەن ياشاشنىڭ ھۇزۇرىدۇر. ئەمەلىيەتتە مۇتەخەسسىسكە ئايلانمىسىمۇ، ئۆزى قىلىۋاتقان ئىشنى پىششىق بىلىش ئادەمنى قانائەتلەندۇرىدۇ. قەلب مۇكەممەللىكنى قوغلىشىدىغان كۆپ قىسىم كىشىلەر ھايات مۇتەخەسسىسلىرىدۇر، بۇنىڭغا ئەجەبلىنىش ھاجەتسىز. چۈنكى تەكرىنىڭ ئىرادىسىنى، ھادىسىلەرنىڭ ماھىيىتىنى ۋە ئۆزىنىڭ نېمە قىلىۋاتقانلىقىنى چۈشىنىدىغان ئادەملەر تەكرىدەك بىلىش ئىقتىدارىغا ئېرىشىدۇ. بىزنىڭ ئاڭلىق ئۆزلۈكىمىز مۇۋەپپەقىيەتلىك ھالدا تەكرىنىڭ روھى بىلەن بىرلىشىدۇ. مۇشۇنداق بولسىلا، بىز تەكرى بىلەن ئورتاق بىلىشكە ۋە ئورتاق چۈشىنىشكە ئىگە بولىمىز.

ھەممىنى كۆرسەڭ تەنھالىشسەن

روھنىڭ قۇدرىتىنى ھېس قىلىش دەرۋەقە ئادەمنى مەمنۇن قىلىدۇ. بىراق يەنە ئادەمنى خاتىرجەمسىزلەندۈرىدۇ، چۈنكى شەخسنىڭ بىلىشى ئاشقانسېرى، ھەربىرىدە تىلنىشى تەسلىشىدۇ. ھەربىرىدە تىلنىشىمىزگە ئاساسەن مەدەنىيلىك جەريانى يۆنىلىشىنى ئۆزگەرتىشى مۇمكىن. بىر بالىنى ماختاش ۋە جازالاش توغرىسىدىكى قارارنىڭ نەتىجىسى غايەت زور تەسىر پەيدا قىلىشى مۇمكىن. ساندان چەكلىك بولغاندا ۋە تەقدىرگە بېقىنىش كۈچلۈك بولغاندا، ھەربىرىدە تەلەنمەسلىكىمىز ناھايىتى ئاسان. بىراق تېخىمۇ ئۇنۇمۇرسال سانداىلارنى قوبۇللىغىنىمىزدا، قارارىمىز تېخىمۇ مۇرەككەپلىشىدۇ. بىلىدىغانلىرىمىز كۆپەيگەنسېرى، ئاقۇشتىنى مۇلچەرلەشكە ئىنتىلىمىز. ئەگەر چوڭ-كىچىك ئىشلارنىڭ ئاقۇتىنى مۇلچەرلەشكە كىرىشۈالساق، ئۇنداقتا ھەربىرىدە تىلنەلمەيدىغان ھالەتكە چۈشۈپ قېلىشىمىز مۇمكىن.

يەنە بىر جەھەتتىن ئېيتقاندا، ھەربىرىدە تەلەنمەسلىكىنمۇ بىر خىل ھەربىرىدە تىلىنىش دەپ قاراشقا بولىدۇ. مەلۇم ئەھۋال ئاستىدا، ھەربىرىدە تەلەنمەسلىك ئەڭ ياخشى ھەربىرىدە تىلنىش بولسىمۇ، بىراق باشقا ئەھۋاللاردا، ھەربىرىدە تەلەنمەسلىك ئېغىر بۇزغۇنچىلىق ۋە ئاپەت بولىدۇ. شۇڭلاشقا، روھنىڭ قۇدرىتى ئېرىشىشنىلا ئەمەس، بەلكى يەنە بىلىشنىڭ كۈنسايىن ئېشىشىنى ۋە قارار قىلىش ئىقتىدارىنى ھازىرلاشنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. پەقەت ئىشلار ئادەتتىكىچە دەپ قارۇبلىنمىسىلا، قارار قىلىش تەسلىشىپ كەتمەيدۇ. تەڭرىگە بېقىنلاشقانسېرىمىز ئۇنى چۈشىنىمىز. ئۇنىڭ بىلىمىدىن بەھرىلىنىش بىلەن بىرگە يەنە ئۇنىڭ

ئوقۇبتىنمۇ تەڭ تارتىشىپ بېرىمىز.

روھنىڭ قۇدرىتىگە ئەگىشىپ تەنھالىقتىن ئىبارەت يەنە بىر مەسىلە كېلىپچىقىدۇ. مەلۇم نۇقتىدىن قارىغاندا، قەلب كۆچىنى ئىشلىتىش بەئەينى سىياسىي كۈچ ئىشلەتكەنگە ئوخشىشىپ كېتىدۇ. قەلبنىڭ مۇكەممەللىشىشى يۇقىرى پەللىگە يەتكەن ئادەم ئۆزىگە ئۆزى ئىگە بولالايدىغان ئادەمدۇر، ئۇلار مەسئۇلىيىتىنى ئىتتىرىپ قويمايدۇ، باشقىلارمۇ ئۇنىڭغا قانداق قىلىشنى ئۆگەتمەيدۇ، ھەتتا مەلۇم قاتلامغا يەتمىگەنلىرىمۇ قەلبىدىكى ئوقۇبەتلىرىنى ۋە بېسىمنى چىقىرىۋېتەلەيدۇ. باشقىلار پىكىر بەرگەندەك قىلسىمۇ، بىراق قارار قىلىش ھوقۇقى يەنىلا ئۆزىدە بولىدۇ. ھەممىنى ئۆزى ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ. يەنە بىر نۇقتىدىن قارىغاندا، روھنىڭ قۇدرىتى تەنھالىق تۈيغۇسىنىڭ سىياسىي كۈچ ئۈستىدىن غالىب كېلىشى ئارقىسىدا پەيدا بولىدۇ. سىياسىي ھوقۇق ئىگىلىرىمۇ ھېچبولمىغاندا، دانىشمەن (روھنىڭ قۇدرىتىنى ھېس قىلغۇچىلار) لەر بىلەن ئالاقە قىلىشىدۇ، زۇكۇنۇڭ ۋە پادىشاھلارنىڭمۇ يېنىدا بىر توپ دوستلىرى ۋە مەسلىھەتچىلىرى بولىدۇ. بىراق روھنىڭ قۇدرىتىنى ھېس قىلالمىغانلار تۇرمۇش چەمبىرىكىدىن كۆڭۈل سۆزلىرىنى ئېيتىدىغان ئادەملەرنى تاپالمايدۇ. ئىنجىلنىڭ تۆتىنچى تومىدا دېققەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان بىر تېما بار، خرىستوس ھەمىشە ئۆزىنى چۈشىنىدىغان ئادەمنىڭ يوقلۇقى سەۋەبلىك مەيۈسلىدىكەن. ئۇ مەيلى قانداق تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىدىن قەتئىينەزەر، ئۆزلۈكىنى قانداق مۇكەممەللەشتۈرۈشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇ شاگىرتلىرىنى يەنىلا ئۆزىگە ئوخشاش قاتلامغا يەتكۈزۈشكە ئامالسىز قالغان. ئەقىللىق ئادەملەر ئاڭا ئەگەشكەن، بىراق يېتىشەلمىگەن، ئۇنىڭ سۆيگۈسىمۇ ئاڭا بىرەر سۆھبەتداش ھەمراھ قىلىپ، ئۇنىڭ تەنھالىق تۈيغۇسىنى يوقىتالمىغان. دېمەك، قەلب مۇكەممەللىكىنىڭ ئۆزاق يولىغا چۈشكەن ئادەملەرنىڭ ھەممىسى چوقۇمكى تەنھالىقنىڭ بۇ خىل تەمىنى تېتىيدۇ.

قەلبتىكى كېسەل

پسخىك ساغلاملىق ۋە پسخىك كېسەللىكنى مۇلاھىزە قىلغاندا، مەن: «نېۋروز ئوقۇبەتكە ئۇيغۇنلىشىشنىڭ ۋاكالەت مەھسۇلاتى»، «پسخىك ساغلاملىق ھەقىقەت ئۈچۈن قۇربانلىق بېرىشتۇر»، «شەخس تەكرىدىن يىراقلاشقاندا يوشۇرۇن ئېگىدىكى ئەنسىزلىك پسخىك كېسەللىك پەيدا قىلىدۇ» دېگەندەك ھازىرقى قىلچىلىك ئوخشىمايدىغان باھالارنى ئېلان قىلغانىدىم. ھازىر پسخىك كېسەللىك مەسىلىسىنى تېخىمۇ چوڭقۇر ئانالىز قىلىش ئۈچۈن، بۇ قاراشلارنى رەتلەپ، مۇكەممەل بىر سىستېما قىلىپ چىقىشقا توغرا كېلىدۇ.

رېئال دۇنيادا ياشىغاندا، تېخىمۇ ياخشى ياشاش ئۈچۈن، ئېھتىمال دۇنيانىڭ ماھىيىتىنى چۈشىنىشىمىزگە توغرا كېلىدۇ. بىراق ماھىيەتنى چۈشىنىش بىر خىللا بولمايدۇ، بەزىدە دۇنيانىڭ ماھىيىتى، دۇنيا بىلەن بىزنىڭ مۇناسىۋىتىمىز نۇرغۇن تەرەپلەردىن بىزنى ئوقۇبەتكە باشلايدۇ. پەقەت تىرىشىپ بەرداشلىق بەرگەندىلا، ئاندىن بۇ ئىشلارنى چۈشىنىمىز، بىراق ھەر بىر ئادەم ئاز بولسۇن-كۆپ بولسۇن بۇ خىل ئازابلىق جەريانىدىن ئۆزىنى ئېلىپ قېچىپ باققان بولىدۇ. بىز مەلۇم ياۋۇزلۇقلارغا نىسبەتەن ئامالسىزمىز، ئوقۇبەتنىڭ رېئاللىقلىقىغا سۈكۈتتىمىز. بۇنىڭدىكى مەقسەت ئۆز ئېگىمىزنى قوغداش ئۈچۈندۇر، رېئاللىقنىڭ ئاڭا سوقۇنۇپ كىرىۋېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈندۇر. پسخولوگلار بۇنداق ئوخشىمايدىغان ئۇسۇللارنى «قوغدىنىش مېخانىزمى» دەپ ئاتىدى. ئادەملەر ھەمىشە مۇشۇنداق قوغدىنىش ئارقىلىق ئۆزلىرىنىڭ بىلىشىنى چەكلىدى. ئەگەر پسخىكىمىز ئاڭقاۋلىق ۋە قورقۇنچنى ئاساس قىلسا،

ئۇنداقتا ئۆز بىلىشىمىزنى جان تىكىپ قوغدايمىز، ئاخىرىغا كەلگەندە، دۇنيانى چۈشىنىشىمىز رېئاللىقتىن ئايرىلىپ قالىدۇ، ھەتتا پائالىيەتلىرىمىزمۇ ئەمەلىي بولمايدۇ.

بۇ ھادىسە تەرەققىي قىلىپ مەلۇم باسقۇچقا يەتكەندە، ئەتراپىمىزدىكىلەر «رېئاللىقتىن ئايرىلىپ» قالغانلىقىمىزنى ئەسكەرتىدۇ. ئۆزىمىزنى شۇنچە نورمال ھېس قىلساقمۇ، ئۆلار بىزنى پىسخىك كېسەل دەپ ھۆكۈم قىلىدۇ. ئەمەلىيەتتە ئەھۋال يامانلىشىشتىن بۇرۇن، يوشۇرۇن ئاڭ شەخسىنىڭ ھەرىكىتىدىكى بۇنداق تەرتىپسىزلىكلەردىن بېشارەت بېرىدۇ. قارا بېسىش، ئەنسىزلىك، چۈشكۈنلۈك قاتارلىق بىنورمال ئالامەتلەر كۆرۈلۈشكە باشلايدۇ. گەرچە ئېڭىمىز رېئاللىقنى ئىنكار قىلسىمۇ، بىراق ھەممىنى بىلىپ تۇرىدىغان يوشۇرۇن ئاڭ بىنورمالىقنى بايقايدۇ، بىزگە بىشارەت بېرىدۇ، چاتاق چىققانلىقىنى ئەسكەرتىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، پىسىخىك كېسەللىكنىڭ قارشى ئالمايدىغىنى تەڭرى شەپقىتىنى ئاشكارىلايدىغان ئالامەتلەردۇر، «ئېڭىمىزنىڭ سىرتىدا قەلبىمىزنى مۇكەممەللەشتۈرىدىغان قۇدرەتلىك كۈچ»تۇر.

باشتا ئېيتىپ ئۆتكەن نۇرغۇن كېسەللىك مىساللىرى، گەرچە باشقا پىرىنسىپلارنى ئىسپاتلاشقا ئىشلىتىلسىمۇ، بىراق كۆپ قىسمى يۇقىرىقى نۇقتىنى دەللەلەشكە ئىشلىتىلىدۇ. لېكىن بۇ يەردە يەنە بىر مىسالنى، ھاياتىمىزدىكى تۇيۇق يولنى ئەسكەرتىدىغان بىر ئىدىيەنى سۆزلىمىسەك بولمايدۇ.

22 ياشلىق بېش چىرايلىق ۋە ئەقىللىق قىز، يەنە كېلىپ ناھايىتى تارتىنچاق، خۇددى كىچىك بالىلارنى ئەسلىتىدۇ. ئۇ ئېغىر دەرىجىدىكى ئەنسىزلىك (ساراسىمىلىق) سەۋەبلىك ماڭا كۆرۈنگىلى كەلگەنىدى. ئۇ كاتولىك دىنىدىكى ئائىلىدە چوڭ بولغانىكەن، ئاتا-ئانىسى ئىقتىسادىنى تېجەشلىك ئىشلىتىپ، ئۇنى ئۇنىۋېرسىتېتتا ئوقۇتقانىكەن. بىر يىلدىن كېيىن، نەتىجىسى خېلى ياخشى بولسىمۇ، توي قىلىش ئۈچۈن ئوقۇشتىن چېكىنىپتۇ. يىگىتى قوشنىسىنىڭ ئوغلى بولۇپ، رېمونتچىلىق قىلىدىكەن. ئۆزى بىر تاللا بازىرىدىن خىزمەت تېپىپ ئىشلىگەنىكەن. كېيىنكى ئىككى

يىلى خاتىرجەم ئۆتكەن بولسىمۇ، تۇيۇقسىز ئەنسىزلىك ئالامەتلىرى كۆرۈلۈشكە باشلاپتۇ. ئەنسىزلىكنىڭ كونكرېت ئالامەتلىرى كۆرۈلمەيدىكەن، بىردىنبىر ئورتاق ئالامەت يالغۇز قالغاندا، يېنىدا ئېرى يوق ۋاقىتتا ئەنسىزلىككە چۆكۈپ قېلىشى ئىكەن. ئېھتىمال نەرسە سېتىۋالغاندا، خىزمەت قىلىۋاتقاندا ياكى بازار ئايلىنىۋاتقاندا يۈز بەرسە كېرەك. بۇنداق ۋاقىتلاردا ئۇنىڭ ئېگىدا كۆرۈلىدىغان ۋەھىمە تۇيغۇسىنى سۆيەتلىگىلى بولمايتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇ ھەممە ئىشنى تاشلاپ، ئېرىنىڭ رېمونتخانىسىغا يۈگۈرەيتتى. ئۇنىڭدىكى قورقۇنچ پەقەت يولدىشى بىلەن بىللە تۇرغاندىلا ئاندىن يوقايتتى. شۇ سەۋەبلىك ئۇ خىزمىتىدىنمۇ ئىستېپا بەرگەنىدى.

ئادەتتىكى دوختۇرلار تىنىچلاندۇرۇش كۇمىلىچى بەرگەن بولسىمۇ، ئۇنۇمى بولمىغانىكەن، شۇڭا مېنى ئىزدەپ كەلگەنىدى. ئۇ يىغلىغىنچە: «زادى نېمە چاتاق چىققىنىنى بىلمىدىم، ئەسلىدە شۇنچىلىك ياخشى ئۆتۈۋاتاتتۇق، ئېرىمنىڭ ماڭا شۇنچە كۆيەتتى، خىزمىتىمگىمۇ ئامراق ئىدىم. زادى نېمە ئىشلىقىنى بىلمىدىم، تېزلا ساراڭ بولۇپ قالىدىغان ئوخشايمەن، مېنى قۇتقۇزۇۋالسىڭىز، ئەسلىمگە قايتىشىمغا يارىدىم قىلسىڭىز» دېدى. بىراق داۋالاش جەريانىدا بايقىدىمكى، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى ئۇنداق «ياخشى» ئەمەس ئىدى.

شۇلارنى بىلدىمكى، ئېرى گەرچە بېشقا ياخشى مۇئامىلە قىلسىمۇ، بىراق بېش قوبۇل قىلالمايدىغان مىجەزلىرى بار ئىدى، ئۇ باشقىلارغا بەك قوپال، قىزىقىشى يوق بىر ئادەم ئىدى. بىردىنبىر خۇشاللىقى تېلېۋىزور كۆرۈش ئىدى. بېش بۇنىڭدىن ناھايىتى بىزارلىق ھېس قىلاتتى. بېش يەنە تاللا بازىردا پۇل ئېلىش-قايتۇرۇشتىمۇ بىزارلىق ھېس قىلىدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلدى. شۇنىڭ بىلەن، بىز بېشىنىڭ تېخىمۇ بۇرۇنقى تۇرمۇشىنى مۇلاھىزە قىلىشتۇق. ئۇ مۇنداق دېدى: «مەكتەپتە تۇرغانسېرى مېنى پەرىشانلىق، ئەنسىزلىك قاپلۇالدى. ساۋاقداشلىرىمنىڭ ھەممىسى ھەمىشە دورا يەيتتى، قالايمىقان جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزەتتى، بۇلارنى قوبۇل قىلالمايتتىم. بىراق باشقىلار مېنى بىنورمال دەپ قارايتتى. مېنى

كارىۋاتقا چىقىشقا تەكلىپ قىلغان ئوغۇللارمۇ يوق ئەمەس، قىزلارمۇ مېنى ئەيىبلەيتتى. ئۇلار مېنى بەك ساددىسەن دەيتتى. كېيىن مەنمۇ ئۆزۈمدىن گۇمانلىنىشقا باشلىدىم. دىنىي جەمئىيەت ۋە ئاتا-ئانامنىڭ قىممەت قارىشىدىن گۇمانلىنىشقا باشلىدىم. مەن ھەمىشە مۇشۇنىڭ ئۈچۈن ۋەھىمە ھېس قىلاتتىم، ئەنسىرەيتتىم». داۋالاش جەريانىدا، بېش ئۆزىنى قاچۇرماسلىققا تىرىشتى، ئەڭ ئاخىرىدا، ئۇ مەكتەپكە قايتىپ ئوقۇشنى قارار قىلدى. بەختكە يارىشا، ئېرىمۇ ئۇنىڭ بىلەن تەڭ ئوقۇشنى قارار قىلدى. ئۇلارنىڭ تۇرمۇش چەمبىرىكى تېز سۇرئەتتە كېڭەيدى، بېشمۇ ئەنسىزلىك (ساراسىمە) تىن ئاستا-ئاستا قوتۇلدى.

ئوخشىمايدىغان بىرقانچە نۇقتىدىن بۇ تېپىك مىسالغا قارىسىاق، ئېنىقكى بېشىنىڭ ئەنسىزلىكى تېخىمۇ كۈچلۈك ۋەھىمىدىن كېلىپچىققان. بېش ئۈچۈن ئېيتقاندا، بۇ ئەركىنلىك ۋەھىمىسىدۇر. ئۇ ئىشكىتىن شۇنداق چىقسىلا، گەرچە ئېرىنىڭ چەكلىمىسى بولمىسىمۇ ۋە باشقىلار بىلەن ئالاقە قىلىش ئەركىنلىكى بولسىمۇ، ئەنسىزلىكى دەرھاللا قوزغىلىدۇ. ئەركىنلىك بېشىنىڭ پىسخىك ماھىيىتى بولسا، ئۇنىڭ سىرتقا ئىپادىلىنىپ چىقىرىلىشى دەل ئەنسىزلىك ھادىسىسىدۇر. بىراق مېنىڭچە، باشقا بىر نۇقتىدىن ئۇنىڭ ئاغرىقىنى كۆزەتسەك تېخىمۇ ئۇنۇمى بار. بېشىنىڭ ئەركىنلىكتىن ۋەھىمە ھېس قىلىشى ئەنسىزلىك بىنورماللىقى كۆرۈلۈشتىن ئىلگىرىلا مەۋجۇت ئىدى. مۇشۇ سەۋەبلىك بېش ئوقۇش جەريانىدا ۋەھىمە ھېس قىلغان ۋە ئۆزىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىنى چەكلەپ قويغان. ھۆكۈمسىچە، بېش ئەينى ۋاقىتتىلا (ئۇچىنچى يىللىق ۋاقىتىدىن بۇرۇنلا كۆرۈلگەن) ئاغرىق ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئاغرىغانلىقىنى ۋە ئۆزلۈكىنىڭ قالايمىقانلاشقىنىنى بىلەلمىگەن. پەقەت ئەنسىزلىك كۆرۈلگەندىلا، ئۇ ئاندىن ئۆزىنىڭ كېسەل بولغانلىقىنى بىلگەن ۋە خاتالىقىنى تۈزىتىپ، تاكامۇللىشىش يولىغا قايتقان.

مەن نۇرغۇن ئادەملەرنىڭ مۇشۇ شەكىلدە ئاغرىيدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن. ئاغرىق كېسەل بولۇشتىن بۇرۇنلا مەۋجۇت بولىدۇ. ئاغرىق كېسەللىك ئەمەس، بەلكى داۋالاشنىڭ باشلىنىشىدۇر. ئۇ قارشى

ئېلىنمايدۇ، بىراق ئۇ تەڭرى شەپقىتى يېكى تەڭرىنىڭ سۆڭىتى دەپ قارىلىشىغا تېخىمۇ ھەقلىق. چۈنكى ئۇ يوشۇرۇن ئاڭدىكى ئۈچۈر ئامبىرىدىن كەلگەن ھەمدە بىزنى ئۆزلۈك تەلقىنى ۋە ئۆزلۈك تاكامۇللىشىشى ئۈچۈن ئەسكەرتىپ تۇرىدۇ.

ئادەتتىكى شەپقەتلەرگە ئوخشاش، كۆپ سانلىق كىشىلەر بۇنداق ئىلتىپاتنىمۇ رەت قىلىدۇ. ئۇچۇرنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ئىش كۆرۈشنى خالىمايدۇ. ئۇلار ھەر خىل شەكىللەر ئارقىلىق ئاغرىقىغا ئىگە بولۇشتىن ئۆزىنى قاچۇرىدۇ. ئۇلار كېسەللىكنى ئىنكار قىلىدۇ، كېسەلنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا قەستەن پەرۋاسىز بولۇۋالىدۇ. «ھەممە ئادەم ئاغرىيدۇ» دېيىش ئارقىلىق ئۆزىنى ئالدايدۇ. ناۋادا ئۇلار ئۆزىنىڭ ئاغرىقلىقىنى ئېتىراب قىلغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ سەۋەبىنى تۇغقانلىرىنىڭ ياتلىشىشى، دوستلىرىنىڭ ساختىلىقى، كارخانىچىلارنىڭ ئالدامچىلىقى، جەمئىيەتنىڭ بىنورماللىقى ۋە تەقدىر قاتارلىق تاشقى ئامىللارغا ئارتىپ قويىدۇ. پەقەت ئۆز كېسىلىگە ئېتىبار بىلەن قارايدىغان ئاز سانلىق كىشىلەرلا ئاندىن كېسەللىكنىڭ ئەسلىدە قەلب ئاغرىقىنىڭ سىرتقى ئىپادىسى ئىكەنلىكىنى بىلىپ يېتىدۇ، ئۇلار يوشۇرۇن ئاڭنىڭ كۆرسەتمىسىنى قوبۇل قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭدىن قانائەتلىنىدۇ. ئۇلار ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقىغا يۈزلىنىپ، ئۆزلۈكنى داۋالاش جەريانىدىكى ئوقۇبەتكە بەرداشلىق بېرىدۇ ھەمدە ئاڭا لايىق نېسىۋىگە ئېرىشىدۇ.

قساس ئىلاھى

بۇ يەردە تەڭرى شەپقىتى بىلەن پىسخىك كېسەللىك ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتنىڭ ئەڭ ياخشى مىسالىنى سۆزلەيمەن. بۇ يۇنان ئەپسانىلىرىدىكى ئورېستىس بىلەن قساس ئىلاھنىڭ ھېكايىسىدۇر. ئورېستىس ئارتېئوسنىڭ نەۋرىسى، ئارتېئوسنىڭ ياۋايىلىقى سەۋەبلىك، ئۇ ئۆزىنىڭ زېۋىستىنمۇ ئۈلۈغلۇقىنى ئىسپاتلاشقا ئۇرۇنغان، شۇڭا زېۋىس ئۇنى جازالىغان، ئۇنىڭ بارلىق ئەۋلادلىرىنى قارغىۋەتكەن. بۇ قارغىش ئورېستىسنىڭ ئانىسى كلىياتېمنېستىرانىڭ ئۆزىنى، ئېرىنى، يەنە ئورېستىسنىڭ ئاتىسى ئاگەمېمنوننى قەستلەپ ئۆلتۈرۈشى ئىدى. بۇنداق بولغاندا، بۇ قارغىش يەنىلا ئورېستىسنىڭ بېشىغا كەلگەن بولاتتى. يۇنان قانۇنىغا ئاساسەن ئوغۇل چوقۇم ئاتىسى ئۈچۈن قساس ئېلىشى كېرەك ئىدى. بىراق يەنە بىر تەرەپتىن ئېلىپ ئېيتقاندا، يۇنانىستان قانۇنى ئوخشاشلا ئانىسىنى ئۆلتۈرۈشكە يول قويمايتتى. ئورېستىس ئىككىسىنىڭ ئارىسىدا تەڭلىكتە قالغان، ئازابلانغان، بىراق ئەڭ ئاخىردا، ئۇ يەنىلا ئۆز ئانىسىنى ئۆلتۈرگەن. زېۋىس قساس ئىلاھىنى ئەۋەتىپ ئۇنى ئىز قوغلاپ جازالىغان. ئۇچ خىل شەكىلده ئۇنى قىستاققا ئالغان. ئۇ كۆرەلەيدىغان ۋە ئاۋازىنى ئاڭلىيالايدىغان ئادەملەرنى غەلىته مەخلۇقلارغا ئايلاندۇرۇۋەتكەن، كۈندۈزىمۇ ۋە كېچىسىمۇ ئۇنى قوغلىغان، ئۇنى قورقۇتقان ۋە قارغىغان.

قساس ئىلاھى ئورېستىسنىڭ سايىسىدەك ئۇنى قوغلىغان، ئورېستىس سەرگەردانلىقتا جازادىن قۇتۇلۇش ئامالىنى ئىزدىگەن. ئۇزاق يىللىق ئويلىنىش ئارقىلىق زېۋىستىن ئۆز جەمەتىگە چۈشۈرگەن قارغىشنى بىكار قىلىشنى ئۆتۈنگەن. ئۇ زېۋىسقا ئانىسىنى ئۆلتۈرگەنلىك گۇناھى

ئۇچۇن ئاللىقاچان ئەرزىگۈدەك قۇربانلىقلارنى بەرگەنلىكىنى، قىساس ئىلاھىنىڭ ئەمدى قوغلىماسلىقىنى ئېيتقان. زېۋىس بىر قېتىملىق سوت ئاچقان. ئاپوللۇ ئورېستىسنى ئاقلاپ مۇنداق دېگەن: ئانامنى ئۆلتۈرگەن مەن، ئورېستىس ئاپوللو ئەمەس. زېۋىس ناھايىتى ھەيران قالغان. چۈنكى ھازىرغا كەلگۈچە، ئارتۇس جەمەتى ئۆزىنىڭ خاتالىقلىرىنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىپ باقمىغان، ئەكسىنچە زېۋىس جەمەتىگە ئىتتىرىپ قويغان. زېۋىس ئاخىرىدا ئورېستىسنى كەچۈرۈم قىلىشنى قارار قىلغان، بىراق ئارتۇس جەمەتىگە چۈشۈرگەن قارغىشنى بىكار قىلمىغان، ئەمما قىساس ئىلاھىنى شەپقەت ئىلاھىغا ئايلاندۇرۇپ، ئۇچ سۆيگۈگە تولغان روھنى ئورېستىسنىڭ ساداقەتى ئۈچۈن ئاتا سوۋغا قىلغان.

بۇ ئەپسانىنىڭ مەنىسى شۇنچىلىك چۈشىنىشلىك، شەپقەت ھەمىشىرىسىنىڭ ئەسلىي ئىسمى گىرېكچىدە «تەڭرىنىڭ شەپقىتىنى يەتكۈزگۈچى» دېگەن مەنىگە ئېقىن كېلىدۇ. پەقەت ئورېستىسلا قىساس ئىلاھىنىڭ ئوبرازىنى كۆرەلەيتتى، چۈنكى ئۇ كېسەللىككە ۋەكىللىك قىلاتتى، پىسخىك كېسەلگە گىرېتار بولغان شەخسنىڭ تۇرمىسى دېيىشكىمۇ بولاتتى، قىساس ئىلاھىنىڭ شەپقەت ھەمىشىرىسىگە ئۆزگىرىشى پىسخىك كېسەللىكنىڭ ياخشى بولۇشىدىن دېرەك بېرەتتى. بۇ مەن باشتا ئېيتقان نەزەرىيەلەرگە تامامەن ماس كېلەتتى. ھالبۇكى، بۇ خىل ئۆزگىرىش ئورېستىسنىڭ ئۆز كېسىلىنى ئېتىراپ قىلىشىنى خالىغانلىقى ئۈچۈن ئاندىن يۈز بەرگەن. ئۇ قىساس ئىلاھىنىڭ قوغلىشىدىن قانداق قۇتۇلۇشنى ئويلاۋاتقاندا، ئۇ ئۆزىنىڭ جازالىنىشىنى ئادالەتسىزلىك دەپ قارىغان، ئۆزىنى خۇددى جەمئىيەت ياكى باشقا نەرسىلەرنىڭ قۇربانىدەك ھېس قىلغان. قىساس ئىلاھىنىڭ ئارتۇس جەمەتىگە چۈشۈرۈلۈشى پىسخىك كېسەللىكنىڭ جەمەتىنىڭ ئېچكىي قىسمىدىكى مەسىلە ئىكەنلىكىگە سىمۋول قىلغان. ئاتا-ئانىسى ياكى ئەجدادى گۇناھ ئۆتكۈزسە ئەۋلادلىرى ئۈستىگە ئېلىش بۇنىڭدىكى كونكرېت مىسالدۇر. بىراق ئورېستىس ئۆز جەمەتىدىن ئاغرىنىپ باقمىغان، يەنە كېلىپ ھېچكىم ئۇنىڭ قىلغانلىرىنى خاتا دېمىگەن. ئۇ زېۋىستىن ياكى

«تەقدىر»دىنمۇ ئاغرىنمىغان، ئەكسىچە، بارلىق مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشنى خالىغان ۋە ئۇنىڭ ئۈچۈن بەدەل تۆلىگەن. بۇ جەريان ناھايىتىمۇ ئۇزاق داۋاملاشقان (ئەمەلىيەتتە بارلىق پسخىك كېسەللىكلەر مۇشۇنىڭغا ئوخشايدۇ). ئاخىردا ئۇ ئەسلىنى تونۇغان، ئەينى ۋاقىتتا ئۆزىنى ئازابلىغان ئىشلارنى تەجرىبىگە ئايلاندۇرغان.

رېئاللىقتىكى ئەپسانە

تەجرىبىسى مول پىسخولوگلار بۇ خىل ئەپسانىلەرنىڭ رېئاللىقتىكى تەكرارلىنىشىنى بايقىيالايدۇ ھەمدە قىساس ئىلاھىنىڭ كىشىلەر قەلبىدە شەپقەت ئىلاھىغا ئايلانغانلىقىنى كۆرەلەيدۇ. بۇنداق ئۆزگىرىش ئاسان ئەمەس. يوشۇرۇن ئاڭ بىمارلاردىن كېسەلگە مەسئۇل بولۇشنى تەلەپ قىلغانداء، كۆپ ساندىكى كىشىلەر دەسلەپتە ئاكتىپ بولسمۇ، بىراق ئاستا-ئاستا بەل قويۇۋېتىدۇ. ئۇلار كېسەللىكنى داۋاملاشتۇرىدۇ ھەمدە ئۇنىڭ سەۋەبىنى زېھنىس (يۇنان ئەپسانىلىرىدىكى ئەڭ چوڭ ئىلاھ، پىك ئۇنى «تەقدىر» دەپ قارىغان) قا ئارتىپ قويىدۇ. ھەتتا سەۋەبنى ئارتىپ قويغۇدەك بىر كىم بولمىغانداء، ساقىيىش ئامالى بولسمۇ يەنىلا ئاڭقاۋلىق قىلىدۇ.

بەرداشلىق بېرىۋاتقان ئاز بىر قىسىم كىشىلەر ئۇچۇن ئۆزىگە مەسئۇل بولۇشنىڭ ئەمەلىيەتتە داۋالاشنىڭ بىر قىسمى ئىكەنلىكىدەك كۆزقاراشنى بىلدۇرۇش تېخىمۇ مۇھىم. بۇنداق مەشىق ناھايىتىمۇ ئوقۇبەتلىك بىر جەريان، داۋالانغۇچى چوقۇم بەرداشلىق بېرىشى ھەمدە كېسەللىكتىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا يۇزلىنىشى، ئۆز-ئۆزىگە مەسئۇل بولۇشى كېرەك. بىمارلار ھەمىشە كەپسىز بالىلاردەك غەلۋە قىلىدۇ ۋە ئۆز مەسئۇلىيىتىنى ئۇستىگە ئېلىشنى رەت قىلىدۇ. نۇرغۇن ئۇقۇملارنى نەچچە ئايدىن، ھەتتا نەچچە يىلدىن كېيىن ئاندىن ئىدىيەسىدىن ئۆتكۈزىدۇ. بۇنداق داۋالاش گەرچە بىر-ئىككى يىللىق ۋاقىتنى ئىسراپ قىلغاندەك كۆرۈنسمۇ، بىراق نىسپىيلىك نۇقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا ناھايىتىمۇ قىسقا ۋە ئۈنۈملۈق ھېسابلىنىدۇ، بىمارلار ۋە پىسخولوگلارغا نىسبەتەن

ئېلىپ ئېيتقاندا، ناھايىتىمۇ خۇشاللىنارلىق بىر ياشاش تەجرىبىسى ھېسابلىنىدۇ. ئىككى خىل ئەھۋال ئاستىدا، قىساس ئىلاھى تامامەن شەپقەت ئىلاھىغا ئۆزگىرەلەيدۇ، پەقەت ئۆزگىرىش تەس ۋە ۋاقتى ئۇزۇن بولىدۇ، خالاس.

مۇۋاپىقىيەت قازىنىش ئۈچۈن چوقۇم ئۆزگىرىش يۈز بېرىشى كېرەك، باللىقتىن قۇتۇلغان ياكى ئاتا قارغىشىنى تالغان كىشىلەر ئۆزىنىڭ يېڭى بىر دۇنياغا كىرگەنلىكىنى بايقايدۇ. ئۆتمۈشتىكى مەسىلىلەر بولسا پۈرسەتكە ئايلىنىدۇ، رەھىمسىز توسالغۇلار ئارزۇيىمىزدىكى رىقابەتكە ئۆزگىرىدۇ، ئىلگىرى بىزار بولغان ئويلار پايدىلىق بېشارەتلەرگە ئايلىنىدۇ، ئىلگىرى سېزىشكە جۈرئەت قىلالمىغان سەزگۈلەر ھاياتىي كۈچىنىڭ ۋە يېڭىلىنىشىنىڭ مەنبەسىگە ئايلىنىدۇ. ئۆتمۈشتىكى بېسىملار تەڭرىنىڭ ئىلتىپاتىغا ئايلىنىدۇ. ساقايغان ئاغرىقلارمۇ شۇنىڭ ئىچىگە كىرىدۇ. ئۇلار داۋالاش ئاخىرلاشقاندا: «چۈشكۈنلۈك ۋە ئەنسىزلىك ئەمەلىيەتتە مەن ئۈچۈن پايدىلىق نەرسىلەركەن» دېيىشىدۇ. ئۇلار دىنغا ئېتىقاد قىلمىغان تەقدىردىمۇ، داۋالاش ئاخىرلاشقاندا خۇددى تەڭرىنىڭ مەدىتىگە ئېرىشكەندەك تۇيغۇدا بولىدۇ.

تەڭرىنىڭ شەپقىتىنى كىم رەت قىلىدۇ؟

ئورىستىس ھېچقانداق پسىخولوگ (پسىخىكا دوختورى) نى كۆرۈپ باقمىغان، ئۇ ئۆزىنى ئۆزى داۋالىدى. ئەمەلىيەتتە، يۇنانىستاندا بىر تۈركۈم پسىخولوگلار بولغان، ئۇلار ھەممىسى ئۆزىنى ئۆزى داۋالىغان. چۈنكى پسىخىك داۋالاش بىر خىل قورال ۋە ئىنتىزامدۇر. بۇ قورالنى ئىشلىتىش-ئىشلەتمەسلىك، قايسى دەرىجىدە ئىشلىتىش، نېمە مەقسەت بىلەن ئىشلىتىش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى بىمار تەرىپىدىن قارار قىلىنىدۇ. بىراۋلار بارلىق قېينىچىلىقلارنى، داۋالىنىش ھەققى، بۇرۇنقى داۋالىنىشنىڭ ئۇنۇمسىزلىكىنى باھانە قىلىش، يېقىنلارنى ئارىغا سېلىش، مۇلازىمەتنىڭ ناچارلىقىنى باھانە قىلىش قاتارلىق ئەھۋاللارنى يېڭىپ، ئەڭ ياخشى داۋالاشنى قولغا كەلتۈرىدۇ. بىراق يەنە بىر قىسىم كىشىلەر باشقىلار ئۆتۈنۈپ بەرگەن داۋالىنىش پۈرسىتىنى رەت قىلىۋېتىدۇ. داۋالانغان تەقدىردىمۇ پسىخولوگلارنىڭ ياخشى كۆڭلىگە، تىرىشچانلىقىغا ۋە ماھارىتىگە پەرۋاسىز بولۇۋالىدۇ، شۇ قەدەر جاھىللىق قىلىدۇكى، ھېچ نەرسىنى قوبۇل قىلالمايدۇ. گەرچە ھەربىر قېتىملىق داۋالاش مۇڭۇپپەقىيەتلىك ئاخىرلىشاي دېگەندە، مەن بىمارلارنى ياخشى داۋالىدىم دېگەن تۇيغۇدا بولسامۇ، يەنە ئۆزۈمنىڭ پەقەت بىر توقۇنۇشتۇرغۇچى (كاتالىزاتور) ئىكەنلىكىمنى ئۇنتۇپ قالمايمەن.

مەيلى پسىخولوگلارنىڭ ياردىمىگە تايانسۇن ياكى ئۆزى-ئۆزىنى داۋالىسۇن، نېمىشقا مۇڭۇپپەقىيەتلىك بولىدىغانلىرىدىن مەغلۇپ بولىدىغانلىرى شۇنچە كۆپ؟ قەلب مۇكەممەللىكنىڭ يولى ئەگرى-توقاي بولغان تەقدىردىمۇ ھەمدە ھەممە ئادەمگە ئېچىۋېتىلگەن تەقدىردىمۇ،

نېمىشقا بۇ يولغا ماڭىدىغانلار شۇنچە ئاز؟

خىرىستوس بۇ مەسىلىگە: «چاقىرىلغانلىرى كۆپ بولسىمۇ، بىراق تاللايدىغىنى ئاز» دەپ جاۋاب بەرگەن. تاللايدىغانلار نېمە ئۈچۈن ئاز؟ ئۇلار باشقىلاردىن قانداق پەرقلىنىدۇ؟ كۆپ قىسىم پىسخولوگلار بۇ مەسىلىگە كېسەلنىڭ دەرىجىسىگە ئاساسەن جاۋاب بېرىشىدۇ. باشقىچە ئېيتقاندا، بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ كېسىلى باشقىلارغا قارىغاندا تېخىمۇ ئېغىر، شۇڭا تەستە ساقىيىدۇ. نېۋروزنىڭ ئېغىر-يېنىكلىكى بىلەن بىمارنىڭ ئۆسمۈرلۈكىدىكى ئاتا-ئانىسىنىڭ كۆيۈنۈشىدىن ئايرىلىپ قېلىش دەرىجىسى بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ. بۇ نۇقتىنى تېخىمۇ ئېنىقراق سۆزلىسەك، نېۋروزلانغانلار ھەمىشە تۇغۇلغاندىن كېيىنلا ئاتا-ئانىسىنىڭ كۆيۈنۈشىگە ئېرىشەلمىگەنلەر دەپ قارىلىدۇ. ئۇلارنىڭ كېسىلىنى بىرقانچە خىل ئۈسۈل ئارقىلىق تىزگىنلىگىلى بولسىمۇ، بىراق ساقىيىشى تەس. خاراكتېرۇزلار بوۋاقلىق مەزگىلىدە بەك ئەركىلىتىلىپ، ئۇنىڭدىن كېيىنكى بىر قانچە يىلدا كۆيۈنۈشكە ئېرىشەلمىگەنلەر دەپ قارىلىدۇ. ئۇلارنىڭ كېسىلى نېۋروزلانغانلارنىڭكىدىن يېنىكرەك بولسىمۇ، ئەممىا بەك مۇرەككەپ، تەستە ساقىيىدۇ. روھىي كېسەللەر كىچىكىدە ئەتىۋارلىنىپ، ئىككى ياشتىن ئالتە ياشلارغىچە ئارىلىقتا پەرۋاسىز قالدۇرۇلغانلار دەپ قارىلىدۇ. شۇڭا، روھىي كېسەللىكنى داۋالاش ئاسان.

مەن بۇنداق تۇرگە ئايرىشنىڭ بىر قەدەر ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن. بىراق ئۇخلىل پىسخىكا نەزەريەسىگە ئاساسلانسا، پىسخولوگلارغا نۇرغۇن قولايلىق ئېلىپ كېلىدۇ. شۇڭا ئۇنى ئالدىراپ تەنقىد قىلىشنىڭ ھاجىتى يوق. ئەپسۇسكى، ئۆمۇ ئەسلىي ھالەتنى تولۇق ئېچىپ بېرەلمەيدۇ. مىسال ئالساق، ئۇ ئۆسمۈرلۈك ۋە ياشلىق مەزگىلىدىكى كۆيۈنۈشكە ئېرىشىشكە سەل قارىغان. شۇنىڭغا ئىشەنچىم كاملىكى، ئەگەر بۇ مەزگىلدىمۇ كۆيۈنۈشكە سەل قارالسا، پىسخىك كېسەللىكلەر ئوخشاش پەيدا بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، باللار مۇڭاپىق سۆيگۈ ۋە كۆيۈنۈشكە ئېرىشىشى كېرەك، بۇنداق بولغاندا، ئۇنىڭدىن بۇرۇنقى جاراھەتلەرنى داۋالاشمۇ ئاسانلىشىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن

ئېيتقاندا، بۇ خىل تۈرگە ئايرىش ئۈسۈلى ئىستاتىستىكا (ئىلمىي) نىڭ ئىسپاتىغا ئاساسلانغانلىقىدىن، نېۋرولوگلارنى خاراكتېرولوگلارغا قارىغاندا داۋالاش ئاسان، ئەمما خاراكتېرولوگلارنى روھىي كېسەللەرگە قارىغاندا داۋالاش تەس، چۈنكى خاراكتېرىسىزلىكنى شەخسىنىڭ يېتىلىش جەريانىنىڭ ئۆزى ئىكەنلىكىنى مۆلچەرلەش قىيىن. مىسال ئۈچۈن ئېيتساق، مەن ئەڭ تېز داۋالىغان بىمارىم روھىي كېسەلگە گىرىپتار بولغان بىر ئەردۇر. ئۇ توققۇز ئايدىن كېيىن تولۇق ساقايغاندى. ھالبۇكى، مەن ئۈچ يىل ۋاقىت سەرپ قىلىپ پەقەتلا نېۋرولوگلارنىڭ بىر ئايال بىمارنى داۋالاپ، ھېچقانچە ئىلگىرىلەش بولمىغاندى.

مۇكەممەللىشىش خاھىشى

بىمارلاردىكى «مۇكەممەللىشىش خاھىشى»دىن ئىبارەت بۇ ئېنىقسىز تەركىبنى داۋالىنىشنىڭ غەلىبىلىك ياكى مۇغلۇبىيەتلىك بولۇشىنى بەلگىلەيدىغان ھەل قىلغۇچ ئامىل دېيىشكە بولىدۇ. بىراق تۇرگە ئايرىش ئۇسۇلى ئارقىلىق ئويلىنىدىغان ئامىللار تەرتىپىگە كىرگۈزۈشكە بولمايدۇ. كېسەللىك قانچە ئېغىر بولسىمۇ، پەقەت بىماردا كۈچلۈك «مۇكەممەللىشىش خاھىشى» بولىدىكەن ھەممە ياخشى بولۇپ كېتىدۇ، كېسەللىك قانچە يېنىك بولىدىكەن، ئەگەر بىمار مۇكەممەللىشىشنى خالىمايدىكەن، ھېچقانداق ياخشىلىنىش بولمايدۇ. ئېچىنارلىقى شۇكى، دەۋرىمىزدىكى پسىخىك نەزەرىيەلەرنىڭ بۇ ئامىللارنى چۈشىنىشى نۆل نۇقتىدا تۇرماقتا.

ماڭا نىسبەتەن ئېلىپ ئېيتقانداء، گەرچە مۇكەممەللىشىش خاھىشىنىڭ مۇھىملىقىنى ئېتىراب قىلساممۇ، بىراق بۇ قاراشلارنىڭ يەنىلا بىر قاتلام مېستىك جەندىگە ئورىلىپ تۇرغانلىقىنى ئىنكار قىلمايمەن. مەن پەقەت مۇكەممەللىشىشنىڭ ماھىيىتى بىلەن سۆيگۈ (مۇھەببەت، ئىشىق)نى ئوخشاش دېيەلەيمەن. سۆيگۈ مۇكەممەللىشىش ئۈچۈن ئۆزلۈكنى تەرەققىي قىلدۇرۇش خاھىشىدۇر. بۇ خىل ئېنىقلىمىغا ئاساسلانساق، مۇھەببەتكە ھەقىقىي تويۇنغان كىشىلەر توختىماستىن ئۆزىنى مۇكەممەللەشتۈرۈۋاتقان بولىدۇ. مەن ئىلگىرى ئاتا-ئانىنىڭ مۇھەببىتى سۆيگۈ ئىقتىدارىنى غىدىقلايدۇ ۋە تەربىيەلەيدۇ دەپ كۆرسەتكەنىدىم، يەنە ئاتا-ئانىنىڭ مۇھەببىتىگە تايىنىۋالغان ئادەملەرنىڭ بۇ ئىقتىدارنى ھازىرلىشىنىڭ ناتايىن ئىكەنلىكىنمۇ كۆرسەتكەنىدىم.

نېمىشقا بەزىلەر ئەڭ ياخشى ۋە ئەڭ مۇھەببەتلىك داۋالاشقا ئىنكاس قايتۇرمايدۇ؟ نېمىشقا يەنە بىر قىسىم كىشىلەر سۆيگۈلۈك داۋالاشقا موھتاج بولمايلا، مۇھەببەتسىز بالىلىقىدىن ھالقىپ، ئۆزى مۇھەببەتلىك ئادەمگە ئايلىنالايدۇ؟ مېنىڭچە ئادەمنى قايىل قىلدىغان بىرەر جاۋابنىڭ بولۇشى ناتايىن، بىراق تەڭرى شەپقىتىگە ئوخشاپ كېتىدىغان بىرەر نۇرلۇق يولنى كۆرسىتەلىشىمىز مۇمكىن.

مەن ئادەتتىكى ئادەملەرنىڭ سۆيۈش ئىقتىدارى بىلەن مۇكەممەللىشىش خاھىشىنىڭ، بالىلىق دەۋرىدە، ئاتا-ئانىسىنىڭ مېھرىبانلىقىدىن ۋە ئۆلار ئۆمرىدە ھېس قىلغان تەڭرىنىڭ شەپقىتىدىن كېلىدىغانلىقىغا بارغانسېرى ئىشىنىۋاتىمەن. بۇ ئاڭنىڭ سىرتىدىكى غايەت زور كۈچ (قۇدرەت) تۇر، ئۆلارنىڭ يوشۇرۇن ئېڭى ئارقىلىق، ئاتا-ئانىسىدىن باشقا ئۆلار ئۈچۈن بەدەل تۆلەيدىغان ئادەم ئارقىلىق ۋە باشقا شەكىللەر ئارقىلىق ئىشقا ئاشىدۇ. تەڭرىنىڭ شەپقىتى بولغانلىقى ئۈچۈن، نۇرغۇن كىشىلەر بالىلىقىدا ئاتا-ئانىسىنىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشەلمىگەن قەلب جاراھىتىدىن ھالقىيالايدۇ ھەمدە سۆيگۈگە تويۇنغان ئادەمگە ئايلىنالايدۇ، ئىنسانىيەتنىڭ تەدرىجىي تەرەققىياتى سەۋىيەسىدە ئاتا-ئانىسىدىن تېخىمۇ يىراقلارغا ھالقىيالايدۇ. بىراق نېمىشقا پەقەت ئاز ساندىكى كىشىلەرلا بۇ خىل قەلب مۇكەممەللىكىگە ۋە تەدرىجىي تەرەققىياتقا ئېرىشەلەيدۇ؟ مەن تەڭرى شەپقىتىنىڭ ھەربىر ئادەمگىچە يۇقىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، ھەر بىر ئادەمنىڭ ئۇنىڭدىن باراۋەر بەھرىمەن بولىدىغانلىقىغا ئىشىنىمەن، شۇڭلاشقا كۆپ قىسىم كىشىلەرنىڭ ئۇ خىل پۈرسەتكە ئېرىشەلمەيدىغانلىقىنىڭ بىردىنبىر مۇمكىنچىلىكى شۇكى، ئۇلار تەڭرى شەپقىتىنىڭ چاقىرىقىنى رەت قىلغان ۋە تەڭرىنىڭ مېھرىلىك قولىغا پەرۋا قىلمىغان.

شۇنىڭ بىلەن، مەسىلە «نېمىشقا ناھايىتى ئاز ئادەملەرلا تەڭرىنىڭ شەپقىتىگە قۇلاق سالىدۇ؟ يەنە نېمىشقا شۇنچە كۆپ كىشىلەر تەڭرى شەپقىتىنى رەت قىلىدۇ؟» دېگەن سوئالدا كۆرۈلىدۇ. ئالدىنقى بۆلەكتە يوشۇرۇن ئاڭنىڭ كېسەللىككە قارشى تۇرىدىغان كۈچىنى تەڭرى

شەپقىتىنىڭ تەمىنلەيدىغانلىقىنى، بىراق كۆپچىلىكىمىزنىڭ ساغلاملىقىنى بىردەك چەتكە قاقىدىغانلىقىمىزنى سۆزلەپ ئۆتكەنىدىم. بۈلارنىڭ سەۋەبى يەنىلا ئاكقاۋلىقتىدۇر، يەنى ھەر بىر ئادەمنىڭ ئىنتىروپىيەلىك تۇنجى گۈناھىدىدۇر دېيىشكىمۇ بولىدۇ، ئۇ بىر خىل مەڭگۈلۈك قارغىشتۇر. خۇددى تەڭرى شەپقىتى بىزنى تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ يۇقىرى پەللىسىگە ئۆرلىتىدىغان كۈچ بولغىنىدەك، ئىنتىروپىيەمۇ بىزنى بۇ كۈچكە قارشى تۇرغۇزىدۇ، مۇۋازىنەتلىك ئەسلىي ھالىتىمىزدە قالدۇرۇشنى ئويلايدۇ، ھەتتا ياشاشنىڭ ئەڭ تۆۋەن قاتلىمىغا چۈشۈرۈپتىشنى ئويلايدۇ.

پىسخولوگىيە مۇتەخەسسىسلىرىگە ۋە غەيرىي كەسىپ ئەھلىلىرىگە ئايانكى، مەرتىۋىسى يۇقىرى ۋە مەسئۇلىيىتى ئېغىر كىشىلەردە ئاسانلا پىسخىك مەسىلىلەر شەكىللىنىدۇ. ھەربىي ساھەنىڭ پىسخىك دوختورلىرىغا نىسبەتەن، ئاتالمىش «ئۆسۈش نېۋرۇزى» مەسلىسى تېخىمۇ تونۇش. چۈنكى ئۇلار كۆپ قىسىم ھەربىيلەرنىڭ ئۆسۈشنى خالىماسلىقى سەۋەبلىك، بۇ مەسىلىنىڭ كۆرۈلۈش چاستوتىسىنىڭ ئاشىدىغانلىقىنى بايقىغان. ھەربىيلىكنى ئۇمۇرلۇك كەسىپ قىلغان تۆۋەن دەرىجىلىك ھەربىيلەر ئۆسۈشنى خالىمايدىكەن، يەنە كېلىپ، باشلىق بولۇشقا ئالاھىدە قارشى تۇرىدىكەن، ئۇلار كومانىدىرلىق مەشىقىنى رەت قىلغانىدەك قىلسىمۇ، بىراق ئەقىل ۋە تەجرىبە جەھەتتىن ئاللىقاچان ئۆسۈش سالاھىيىتىنى ھازىرلاپ بولغان بولىدىكەن.

گۆدەكلىك ئېڭىدىن چىقىش

قەلبىنىڭ مۇكەممەللىشىش جەريانى بىلەن كەسىپكە بېغىشلانغان هايات ئوخشاشلىقلا ئىگە، تەڭرى شەپقىتىنىڭ چاقىرىقى بىر خىل بېتىلىش دەپ قارىلىدۇ، چاقىرىلىشىمۇ مەسئۇلىيەت ۋە هوقۇقنىڭ زۆرۈرىيىتىدىندۇر. تەڭرىنى تونۇش، ئۇنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئۆز تۇيغۇسى بىلەن تۇيۇش، ئۆزىنىڭ تەڭرىگە نەقەدەر يېقىنلىقىنى بىلىش ئادەمنىڭ قەلب چوڭقۇرلۇقىدا، (ناهايىتى ئاز ساندىكى كىشىلەرگە نېسىپ بولىدىغان) جىمجىتلىق شەكىللەندۈرىدۇ. بىراق يەنە بىر تەرەپتىن ئېلىپ ئېيتقانداا، شۇ خىل بىلىشكە ئەگىشىپ ناهايىتىمۇ زور مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى پەيدا بولىدۇ. چۈنكى تەڭرىگە يېقىن تۇرغاندا چوقۇمكى، قۇدرەت ۋە مۇھەببەتنىڭ ۋاكالەتچىلىكىنى ئۈستىگە ئېلىشقا توغرا كېلىدۇ. تەڭرىنىڭ ئورنىدا ئىش بېجىرىشكە توغرا كېلىدۇ. تەڭرى شەپقىتى بىزنى گۆدەكلىكىمىزدىن قىرانلىقىمىزغا كىرىشىمىزگە ۋە پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ ئاتا-ئانىسى بولۇشىمىزغا چاقىرىدۇ. شائىر ۋە دراماتورگ ئىللىيوتنىڭ «بۈيۈك چېركاۋدا قەستلەش دېلوسى» دا تەسۋىرلەنگەن ئېپىسكوپ دوماس بېككېت تىلىدىن بىرىلگەن نۇتۇقتا بۇ نۇقتا ناهايىتى ئېنىق ئىپادىلەنگەن:

«تىنچلىنىش» دېگەن بۇ سۆزنىڭ مەنىسىنى ئويلىنىپ بېقىڭ. پەرىشتىلەر تىنچلىق ناخشىسىنى ئېيتىدۇ، بىراق دۇنيادا ئۇرۇش ئوتى ئۆزۈلمەيدۇ، سىلەر هەمىشە ئۇرۇش ۋەهىمىسى ئىچىدە تۇرۇپ،

ئەجەبلەنمەدىڭلارمۇ؟ سىلەرچە پەرىشتىلەر ناخشىنى خاتا ئېيتقانمىدۇ؟ ياكى ئۇ ناخشىدا دېيىلمۇاتقان ئۇ ۋەدە ئادەمنى ئۇمىدسىزلەندۈرەمدۇ ياكى ھەممىسى ئالدامچىلىقمۇ؟

ھازىر تىنچلىق توغرىسىدا ئېگىمىزنىڭ نېمىلەرنى دېگەنلىكىنى ئەسلەپ باقايلى. ئۇ مۇرتلىرىغا: «مەن سىلەرگە پەقەت تىنچلىقنىلا قالدۇردۇم، سىلەرگە تىنچلىقنى تەسەددۇق قىلدىم» دېگەنىدى. ئۇ دەۋاتقان تىنچلىق دەۋاتقىنىمىز بىلەن ئوخشاشمۇ؟ ئېنگىلاد بىلەن باشقا قوشنا جۇمھۇرىيەتلەر ئورتاق مەۋجۇت بولامدۇ، كېنەزلەر بىلەن پادىشاھلار تىنچ ئۆتەلەمدۇ، پۇقرالار ئەمگەكسىگە لايىق قىممەتكە ئېرىشەلەمدۇ، پاكىز تۇرالغۇلارغا ئىگە بولالامدۇ، دوستلىرىغا داستىخان سالالامدۇ، غوجايىنلار بىلىلارغا ناخشا ئېيتىپ بېرەمدۇ؟ ئۇنىڭ مۇرتلىرىنىڭ كۆڭلىدە بۇنداق ئىش يوق، ئۇلار تىنىمسىز ئىلگىرىلەيدۇ، ئارام ئالمايدۇ، تاغ ئېشىپ، دەريا كېچىدۇ، ئازابلارغا بەرداشلىق بېرىدۇ، ئۇمىدسىزلىنىدۇ، ئەڭ ئاخىردا ئوقۇبەت ئېچىدە ئۆلىدۇ. ئۇنداقتا بۇنىڭ نېمە ئەھمىيىتى بار؟ بۇ سوئالنى سوراشتىن ئىلگىرى، ئۇنىڭ مۇنداق بىر ئېغىز گېپىنى ئەسلەيلى: «سىلەرگە قالدۇرغىنىم مەئىشەت ئەمەس». باشقىچە ئېيتقاندا، ئۇنىڭ قالدۇرغىنى سۈكۈناتتىكى تەپەككۇر، ھەرگىزمۇ مەئىشەت ھەققىدىكى شېرىن خىياللار ئەمەس.

شۇڭلاشقا، تەڭرىنىڭ شەپقىتىگە ئەگىشىپ كەلگەن تىنچلىنىش ئەمەلىيەتتە ئادەمنىڭ بەرداشلىق بېرىش ئىقتىدارىدىن ھالقىپ كەتكەن مەسئۇلىيەت ۋە ۋەزىپىدۇر. نۇرغۇنلىغان كوماندىرلارنىڭ ھەربىي فورمىسىنى كىيمەسلىكىنىگىمۇ ئاساسى بار. پىسخىك داۋالاشنى قوبۇل قىلغان بىمارلار

ساغلام قەلبگە ئەگىشىپ كەلگەن قۇدرەتكە قىزىقىپ كەتمەيدۇ، پەرۋاسىز كېلىدۇ. ياش بىر چوكاننى ئېغىر دەرىجىدىكى چۈشكۈنلۈك سەۋەبلىك بىر يىل داۋالىغانىدىم، ئۇ تەدرىجىي هالدا تۇغقانلىرىدا پسىخىك مەسىلىلەرنىڭ بارلىقىنى بايقىدى. بىر كۈنى ئۇ ئۆزىنىڭ ئائىلىسىدىكى بىر مەسىلىنى ئاقىلانە، سوغۇققان ۋە يېنىك بىر تەرەپ قىلغىنى ئۈچۈن ناهايىتى خۇشال بولغانىدى. ئۇ: «ناهايىتى هۇزۇر هېس قىلدىم، هەمىشە مۇشۇنداق تۇيغۇنىڭ بولۇشىنى ئۈمىد قىلاتتىم» دېدى.

مەن ئۇنىڭ مۇمكىنلىكىنى ئېيتتىم هەمدە بۇ خۇشاللىقنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە تۇنجى قېتىم شىجائەت بىلەن يۈزلەنگەنلىكىدىن كەلگەنلىكىنى كۆرسەتتىم، چۈنكى ئۇ ئاللىقاچان ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ ئۆز ئالاقىسىدىكى خىلمۇخىل ۋاستىلەر ئارقىلىق ئۇنى توسۇۋالغانلىقىنى كۆرۈپ يەتكەنىدى. ئۇ ئەمدى بۇنىڭدىن كېيىن ئۆزىنىڭ ئىشلىرىنى ئۆزى قارار قىلالايتتى، ئۇلارنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشلىرىغا قۇلاق سالمىسمۇ بولاتتى. ئۇنىڭغا يەنە، ئەگەر ئۇ ئۆزىنىڭ بىلىشىنى باشقا ساهەلەرگە كېڭەيتىشنى ئويلىسا، ئۆزىدىمۇ شۇنىڭغا قارىتا ئىشەنچىنىڭ يېتىلىدىغانلىقىنى ۋە هەمىشە خۇشال ياشايدىغانلىقىنى دېدىم. ماڭا تېكىلدى، چىرايىدا ۋەهىمە ئەكس ئەتتى. ئۇ: «بىراق مەن ئۇزۇكسىز ئويلىنىشىم كېرەككەن» دېدى. مەن ئۇنىڭ هەمىشە سەگەك بولۇشىنى، شۇنداق قىلغاندىلا ئۆز تەسىرىنى ساقلاپ قالالايدىغانلىقىنى، تەرەققىي قىلالايدىغانلىقىنى ۋە چۈشكۈنلۈكتىن قۇتۇلالايدىغانلىقىنى ئەسكەرتتىم. بىراق ئۇ تۇيۇقسىز خاپا بولغىنىچە: «شۇنچە ۋاقىتنى بۇنداق نەدىكى پىلانلار ئۈچۈن ئىسراپ قىلىشنىڭ نېمە هاجىتى، مەن بۇ يەرگە تۇرمۇشۇمنى مۇرەككەپلەشتۇرگىلى ئەمەس، ئازادە ۋە خۇشال ياشاشنى ئۆگەنگىلى كەلدىم، ئەجەبا سىز مېنى بىر تەڭرىگە يېقى باشقا بىر نېمىگە ئۆزگەرسۇن دەمسىز؟» دېدى. ناهايىتى ئەپسۇسكى، ئۇزۇن ئۆتمەي يوشۇرۇن كۈچى ئۇرغۇپ تۇرغان بۇ چوكان داۋالىنىشىنى ئۈزۈپ قويدى. ئۇ قەلب ساغلاملىقىنىڭ قوشۇمچە شەرتلىرىدىن چۆچۈپ كەتتى، قىسقىسى ساقىيىشنى خالىمىدى.

هوقۇقنىڭ يۈكى

ئادەتتىكى كىشىلەرنىڭ قەلىب ساغلاملىقىدىن خاتىرجەمسىزلىنىشىنى غەيرىي كەسىپ ئەھلىلىرى ئاڭلىسا ئەجەبلىنىشى مۇمكىن، بىراق پىسخولوگلار ياخشى چۈشىنىدۇ. پىسخىك داۋالاشنىڭ ۋەزىپىسى بىمارلارغا قەلب ساغلاملىقىنىڭ تەمىنى تېتىتىش ئەمەس، بەلكى تەسەللى بېرىش، تەكرار كاپالەت ۋە قەتئىي پوزىتسىيە ئارقىلىق ئۇلارنىڭ ساغلاملىقتىن ئۆزىنى ئېلىپ قاچماسلىققا يۈزلەندۈرۈشتۇر. بۇ خىل ئەندىشىنى مەلۇم تەرەپتىن ئورۇنلۇق ۋە ساغلام دېيىشكە بولىدۇ، بۇ خۇددى مەلۇم ئەمەلگە ئېرىشكەن ئادەم ھوقۇقۇمنى قالايمىقان ئىشلىتىپ قالارمەنمۇ دەيدىغان ئەندىشىگە ئوخشايدۇ. شۇڭا ئۆلىما ئاۋگۈست: «ئادەم ئىجتىھات بىلەن مۇھەببەتنى تەڭ ھازىرلىغاندىلا ئاندىن چەكلىمىسىز بولالايدۇ» دەپ يازغانىدى. پىسخىكىلىق داۋالاشنى قوبۇل قىلىپ مەلۇم باسقۇچقا كەلگەن ئادەم پەلەكنىڭ ۋاپاسىزلىقىدىن ئەندىشە قىلىشتەك تۇيغۇدىن قۇتۇلىدۇ. ئۇلار ھامان بىر كۈنى ئۆز خالىغىنى بويىچە ئىش قىلالايدىغان قۇدرەتكە ئېرىشكىنىنى ھېس قىلالايدۇ. بۇ خىل ئەركىنلىك تۇيغۇسى ئادەمنى چۆچۈتىدۇ. ئۇلار: «ئەگەر مەن ئۆز ئىستىكىم بويىچە ئىش قىلسام مېنى كۆناھ ۋە خاتالىقلار توسۇپ قالالامدۇ؟ بۇ ۋاقىتتا مەن ھەرقانداق ئەخلاقسىزلىقنى قىلۋەرمەمدىمەن؟ ئىجتىھات بىلەن مۇھەببەت ئارقىلىقلا ئۆزىنى تىزگىنلىگىلى بولامدۇ؟» دەپ ئويلايدۇ.

ئەمەلىيەتتە ئادەمدە مۇشۇنداق قاراش بولسىلا، ئىجتىھات بىلەن مۇھەببەتكە تويۇنۇپ تۇرىدىغانلىقى ئاللىقاچان ئىسپاتلاندى. ئىجتىھات بىلەن مۇھەببەت شەخسنى ئۆزىنى باشقۇرۇشقا ۋە ھوقۇقنى قالايمىقان

ئىشلەتمەسلىككە ئۇندەيدۇ. شۇڭا بۇ قاراشنى بىر تەرەپكە چۆرىۋېتەلمەيمىز. بىراق يەنە بىر تەرەپتىن ئېيتقاندا، ئۇنىڭ ئاشقۇن تەرەققىي قىلىشىغا يول قويۇشقا بولمايدۇ، ئۇنداق بولمىغاندا، تەڭرى شەپقىتىنىڭ چاقىرىقىغا قۇلاق سالمايدىغان، ئۆزىنىڭ قۇدرىتىنى قوزغىتالمايدىغان بولۇپ قالىدۇ. بەزى كىشىلەر نۇرغۇن يىللار كۆرەش قىلىش ئارقىسىدا ئاندىن ۋەھىمىگە يۇزلىنىدۇ، ئۆزىنىڭ ئىلاھىيلىقىغا يۇزلىنىدۇ. ئەگەر ۋەھىمە ۋە ئاڭلىقلىق قىممەتسىز تۇيغۇغا ئايلانسا، ئادەم ھوقۇق ۋە مەسئۇلىيەتتىن ئۆزىنى ئېلىپ قاچىدۇ، نېۋرۇز شەكىللىنىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇ پىسخىك داۋالاشنىڭ يادرولۇق مەسىلىسىگە ئايلىنىدۇ.

كۆپ قىسىم ئادەملەر ئۇچۇن ئېيتقاندا، ئۆزىنىڭ قۇدرىتىنى ئىشقا سېلىش ھەرگىزمۇ تەڭرى شەپقىتىنى رەت قىلىشنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى بولالمايدۇ. ئۇلار «قەلبىنىڭ ئىستىكى»دىن ئەنسىرىمەيدۇ، بەلكى «ئىجتىھات»تىن خاتىرجەمسىزلىنىدۇ. كۆپ قىسىم كىشىلەر بەئەينى كىچىك بالىغا ئوخشايدۇ، ئۇلار قىرانلارنىڭ ئەركىنلىكى ۋە ھوقۇقىغا ھەۋەس قىلىدۇ، بىراق قىرانلارنىڭ ئۆزىنى باشقۇرۇشنى ۋە مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىشنى قوبۇل قىلمايدۇ. ئاتا-ئانىمىز ياكى جەمئىيىتىمىز بىزگە بېسىم قىلىۋاتقاندەك ھېس قىلساقمۇ، بىراق يۈكسەك بىر نوپۇزنىڭ بىزدىن مەسئۇلىيەتنى كۆتۈرۈۋېتىشنى ئۈمىد قىلمىز. ئادەم مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىشقا كىشى چىقمىغان يەردىن قورقۇنچ ھېس قىلىدۇ. تەڭرىسىز قالغاندا ۋە تەنھا ھالدا بۇنچە يۇقىرى نوپۇزنى ساقلاپ قالساق، شۇنچىلىك چۆچۈپ كېتىمىز. نۇرغۇن كىشىلەر تەنھالىققا بەرداشلىق بېرەلمىگەنلىكتىن قەھرىمانلىق پۇرسىتىدىن ۋاز كېچىدۇ. ئۇلار تىنچلىنىشنى خالايدۇ، بىراق قۇدرەت ئېلىپ كەلگەن تەنھالىقنى خالىمايدۇ، ئۇلار قىرانلارنىڭ ئۆزىگە ئىشىنىشىگە ھەۋەس قىلىدۇ، بىراق چوڭ بولۇشنى (قىرانلىقنى) خالىمايدۇ.

تەڭرى شەپقىتىگە ئاۋاز قوشۇش مۇشۇنداق قىيىن، «چاقىرىلىدىغانلار كۆپ، تاللىنىدىغانلار ئاز»دۇر، بۇ ئەقەللىي بىر ئىشتۇر. نېمىشقا نۇرغۇن كىشىلەر ياخشى دوختۇر تاپقان تەقدىردىمۇ،

داۋالىنىشنىڭ ئۇنۇمى كۆرۈلمەيدۇ؟ نېمىشقا ئىنسانلار تەڭرى شەپقىتىگە قارشى تۇرىدۇ؟ ھازىر بۇلار ھېچقانچە مەسىلە پەيدا قىلالمايدۇ. چۈنكى ئىنتروپىيەنىڭ رولى ئارقىسىدا، بۇ قىلىق ناھايىتى نورمال. بىزنىڭ سورىماقچى بولغىنىمىز دەل مۇشۇنىڭ ئەكسىچە بىر مەسىلە، نېمىشقا كىشىلەر تۈمەنلىگەن قېينىچىلىقلارغا يۈزلىنىشى كېرەك؟ تەڭرىنىڭ چاقىرىقىغا قۇلاق سېلىشى كېرەك؟ بۇلار نېمىشقا كۆپ سانلىق كىشىلەرگە ئوخشىمايدۇ؟ بۇ مەسىلىگە مەن جاۋاب بېرەلمەيمەن.

بۇ خىل كىشىلەر ئېھتىمال باي ۋە تەربىيەلىك مۇھىتتا چوڭ بولغان بولۇشى مۇمكىن، بىراق ئۇلارنىڭ نامرات ۋە خۇراپىي ئارقا كۆرۈنۈشى بار. ئۇلار ئېھتىمال كىچىكىدىن ئاتا-ئانىسىنىڭ كۆيۈنۈشى ۋە مۇھەببىتى ئاستىدا ھېچكىم ئەزەلدىن ھېس قىلىپ باقمىغان ئىللىقلىقلارغا ئۇچرىغان بولۇشى مۇمكىن. ئۇلار ئېھتىمال تۇرمۇشىدىكى كىچىككىنە رەتسىزلىكلەر ئۈچۈن داۋالانغىلى كەلگەن بولۇشى مۇمكىن، بىراق يەنە ئېغىر روھىي كېسەللىك ئىلكىدە تۇرغان بولۇشىمۇ مۇمكىن. ئۇلار ياشىمۇ-قېرىمۇ بولۇشى مۇمكىن. ئۇلار تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىدىن ئويغانغان، ئۇنىڭغا ئاسانلا ئەگىشىۋالغان بولۇشى مۇمكىن، يەنە ئۇنى ئىنكار قىلغۇچى ياكى ئاستا-ئاستا يېقىنلاشقۇچى بولۇشىمۇ مۇمكىن.

كۆپ يىللىق تەجرىبەم بىمارلاردىكى مۇھىم نۇقتىنى تېپىشىمنى ئازايتىۋەتتى. مەن ئاشۇ بىلىشسىزلىكىم سەۋەبلىك رەت قىلغان بىمارلىرىمدىن چوڭقۇر كەچۈرۈم سورايمەن. پىسخىك داۋالاشنىڭ دەسلەپكى مەزگىللىرىدە قايسى بىمارغا قانداق ئىنكاس قايتۇرۇشۇم كېرەك، قايسى بىمارنىڭ ئىنكاسى ئۇنىڭ ساقىيىشىغا مۇجىزە كەبى تەسىر قىلىدۇ دېگەنلەرنى بىلمەيدىغانلىقىمنى بايقىغانىدىم. خىرىستوس نىكادېمۇس بىلەن سۆھبەتلەشكەندە: «شامالنىڭ تۇيۇنى ئاڭلايسەن، بىراق ئۇنىڭ نەدىن كېلىپ، قەيەرگە بارىدىغىنىنى بىلمەيسەن، خۇددى ئىلاھتىن پۈۋلەنگەندەك، ئۇنىڭ كېيىنكى بىر قېتىملىق ‹ئەرشتە تۇغۇلۇش› پۈرسىتىنى كىمگە بېرىدىغانلىقىنى بىلمەيمىز». تەڭرىگە قارىساقمۇ ئوخشاشلا سىرلىق ماھىيەتتىن باشقا باشقا تاللىشى يوق.

مەرھابا، ئەقلىي تۇرمۇش!

ئەڭ ئاخىردا يەنىلا زىددىيەتكە يۈزلىنىشىمىز كېرەك. كىتابىمدا تەسۋىرلىنىۋاتقان قەلب مۇكەممەللىكى ئېھتىمال مەلۇم خىل تەتقىقات كۇرسىغا، ياكى مەلۇم باسقۇچلۇق جەريانغا ئوخشاپ قالغان بولۇشى مۇمكىن. بەلكىم دوكتورلۇق كۇرسىنىڭ ئۇنۋان ئېلىش ئىشىغا ئوخشاپ قالغان بولۇشىمۇ مۇمكىن، ئوقۇرمەنلەرگە پەقەت ئوقۇش راسخوتى تاپشۇرسىلا ۋە تىرىشىپ ئۆگەنسىلا ئۇنۋان ئالالايدىغاندەك تەسىر بەرگەن بولۇشىمۇ مۇمكىن. مەن خىرىستوسىنىڭ «چاقىرىلىدىغانلار كۆپ، تاللىنىدىغانلار ئاز» دېيىلمىسىنى مۇنداق شەرھلەيمەن: كۆپ قىسىم كىشىلەر ئوقۇبەتكە يۈزلىنىشىنى خالايدۇ، بىراق ناھايىتى ئاز سانلىق كىشىلەرلا تەڭرى شەپقىتىنى تېڭىشيالايدۇ. مەن بۇ شەرھگە ئاساسەن شۇنداق يەكۈن چىقىرىمەنكى، تەڭرى شەپقىتىدىن ھۇزۇرلىنىشنى ئۆزىمىز قارار قىلىمىز. مانا بۇ مەن بىلگەن ھەقىقەتتۇر.

بىراق، مەن يەنە بۇنىڭ بارلىق ھەقىقەت ئەمەسلىكىنى بىلىمەن. تەڭرى شەپقىتىنى بىز ئىزدىمەيمىز، بەلكى ئۇ بىزگە چۈشىدۇ. مەيلى قانداق ئىزدىنىشىمىزدىن قەتئىينەزەر، تەڭرى شەپقىتىنى تاپالمايمىز، ئۇنى ئىزدىمىگىنىمىزدىلا ئاندىن ئۆ ئۆزلۈكىدىن پەيدا بولىدۇ. ھەممىمىز ئەقلىي تۇرمۇشنى ئۈمىد قىلىمىز، بىراق ئەتراپىمىز قاتمۇقات توسالغۇلارغا تولغان. ئەگەر ئەقلىي تۇرمۇشتىن ئۈمىدىمىزنى ئۈزسەك ئاندىن ئۇنىڭ چاقىرىقىنى ئاڭلىيالايمىز.

مەلۇم مەنىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، تەڭرى شەپقىتىنىڭ چاقىرىقىغا ئەگىشىش ئۆزىمىزنىڭ تاللىشىدۇر. بىراق باشقا بىر قاتلامدىن قارىغاندا،

بىزنى تاللايدىغىنى يەنىلا تەڭرىدۇر. تەڭرى شەپقىتىنىڭ ئۈپۈقلىرىغا يېتىپ، «ئەرشىتە تۇغۇلۇش» پۈرسىتىگە ئېرىشكەن ئادەممۇ ئۆز ھالىدىن ئەجەبلەنمەي قالمايدۇ، ئۇلارمۇ بۇنىڭغا ئۆز كۆچىگە تايىنىپ يەتكەنلىكىنى ھېس قىلماي قالمايدۇ. ئۇلار ئېھتىمال ئۆزىنىڭ ماھىيىتىدىكى رەھىمدىللىكنى ھېس قىلغان بولۇشى مۇمكىن، بىراق ئۇلار بۇ خىل ماھىيەتنى ئۆزىنىڭ خاھىشىغا بويسۇندۇرمىغان، ئەكسىچە، بۇ خىل رەھىمدىللىك ئۆزلۈكىگە سىلىشتۇرغاندا تېخىمۇ ئاقىلانە ۋە ماھارەتلىك يارىتىلغان. تەڭرى شەپقىتىگە يېقىنلاشقان ئادەم بۇ سۇۋغىنى شۇنچە سېھىرلىك ھېس قىلىدۇ.

بىز بۇ زىددىيەتنى قانداق يېشىمىز؟ جاۋابى شۇكى، ئۇنى يەشسەك بولمايدۇ. ئەڭ ياخشى ئۇسۇل مۇنداق بولۇشى مۇمكىن: گەرچە ئىرادە ئارقىلىق تەڭرى شەپقىتىگە يېتەلمىسەكمۇ، بىراق تەڭرى شەپقىتىنىڭ سىرلىقلىقى ئاجىزلىغاندا، ئىرادە بىزنى ئۆزلۈكتىن ئازاد قىلالايدۇ. بىزمۇ ئۆزلۈكىمىزنى تەييارلاپ بىر ئەلۋەك تۇيۇقسىز، تەڭرى شەپقىتى يىلتىزلىيالايدىغان مۇنبەت يەرگە ئايلىنىمىز، لوگۇسقا ۋە مۇھەببەتكە تويۇنغان ئادەمگە ئايلىنىمىز. شۇنىڭغا چوڭقۇر ئىشىنىمەنكى، تەڭرى شەپقىتىنىڭ مەۋجۇتلۇقىغا ئىشىنىش قەلب مۇكەممەللىكىگە ئاتلانغان ئادەم ئۈچۈن زور رىغبەتتۇر. چۈنكى بۇ خىل بىلىشنىڭ ھېچبولمىغاندا، ئۇلارنىڭ يۇنىلىشىنى بېكىتىشىگە پايدىسى بولىدۇ، ئۇلارنى ئىلھاملاندۇرىدۇ.

بىز تەڭرى شەپقىتىنى تاللاپلا قالماي، تەڭرى شەپقىتىمۇ بىزنى تاللايدۇ، بۇ خىل زىددىيەت ماھىيەتتە تەڭداشسىز قىممەتتۇر، مەن بۇ تەڭداشسىز قىممەتكە: «قىممىتى بار ئادەمنى ياكى ياخشى كۆرىدىغان نەرسىلەرنى تۇيۇقسىز بايقاش ئىقتىدارى» دەپ ئېنىقلىما بېرىمەن. بۇددا (ساكيامونى) ئىستەكتىن توختىغاندا تۇيۇقسىز ئويغاندى، چۈنكى ئۇ ئويغىنىش ئۈچۈن ئۆزىنى مەركەز قىلغانىدى. بىراق يەنە بىر تەرەپتىن ئېيتقاندا، كىم ئۇنىڭ ئويغىنىشىنى ئەمەلىيەتتە 60 يىللىق ئوقۇبەتلىك ئىزدىنىشتىن ۋە تەييارلىقتىن كەلگەن ئەمەس دېيەلەيدۇ؟ ساكيامونى ھەم

ئۇنى ئىزدىگەن ھەم ئۇنى ئىزدىمىگەن. قىساس ئىلاھىنىڭ شەپقەت ئىلاھىغا ئايلىنىشىنىڭ سەۋەبى ئورۇستىس بىر تەرەپتىن تىرىشىپ تەڭرىنىڭ شەپقىتىنى قولغا كەلتۈرگەن، يەنە بىر تەرەپتىن تەڭرىنىڭ ئاڭا بىر داغدام يولنى ئېچىپ بېرىشىنى كۈتۈپ تۇرمىغان. ئۇ ئىزدەش ۋە ئىزدىمەسلىك ئارىسىدىكى زىددىيەتنى بىرىكتۈرۈپ، تەڭرىدە شەپقەت پەيدا قىلغان.

چۈشىنىڭ قىممىتى

بىمارلارنىڭ چۈشىنى داۋالاش قورالى سۈپىتىدە ئىشلىتىش مۇشۇنداق ھادىسىلەرنىڭ ئەڭ ياخشى مىسالىدۇر. بەزى بىمارلار ئۆزىنىڭ مەسلىسىگە چۈشىدىن جاۋاب چىقىدىغانلىقىنى بىلىدۇ، شۇڭا ئۇلار چۈشىنىڭ ھەر بىر تەپسىلاتىنى ناھايىتى تەپسىلىي خاتىرىلەيدۇ ھەمدە داۋالاش جەريانىدا ئانالىز قىلىش ئۈچۈن نۇرغۇن چۈشلىرىنىڭ خاتىرىسىنى ئېلىپ كېلىدۇ. بۇ جەريانىدا كۆرۈلدىغان مەسىلىنىڭ بىرىنچىسى، داۋالاش جەريانىدا بۇ چۈشلەرنى ئانالىز قىلىشقا ۋاقىت يەتمەيدۇ؛ ئىككىنچىسى، چۈش خاتىرىسى بۇنداق كۆپ بولۇپ كەتسە، ھەقىقىي ئانالىز ئىشقا ئاشمايدۇ. تېخىمۇ چاتىقى، بۇ ماتېرىياللارنىڭ ئارقا كۆرۈنۈشى ناھايىتى تۇتۇق. شۇڭا بۇنداق بىمارلارنى ئۆز چۈشىدىن ئۆزى يېپ ئۈچى ئىزدەشكە، ئۆز يوشۇرۇن ئېڭىغا ئۆزى ئىگە بولۇشقا ۋە ئاشكارا ئاڭ قاتلىمىدىكى چۈشلەرنى پەرقلەندۈرەلىشىگە يېتەكلەش كېرەك. بۇ ئىش جاپالىق بولۇشى مۇمكىن، چۈنكى بۇنداق بولغاندا، بىمارلار ئۆزىنىڭ مەلۇم دەرىجىدىكى ئىگىدارلىق ھوقۇقىدىن ۋاز كېچىشى كېرەك. ئىچ-ئىچىدىن ئاكتىپ ھالەتكە ئۆتۈشى كېرەك. بىراق، بىمارلار پەقەت قارىغۇلارچە چۈشىنى قوغلاشمايدىغان بولسىلا، ئۇلار خاتىرىلەيدىغان چۈش مىقدار جەھەتتىن ئازلايدۇ، سۈپىتىمۇ يۇقىرى كۆتۈرۈلىدۇ. نەتىجىدە، بىمالارنىڭ چۈشى (يوشۇرۇن ئاڭدىن تەكلىپسىز كەلگەن سۈۋغات) ئۇلارنىڭ ئارزۇسىغا ئاساسلىنىدۇ ۋە ساقىيىشىغا ياردەم بېرىدۇ.

بىراق، يەنە بىر نۇقتىدىن ئالغاندا، بەزى كىشىلەر چۈشىنىڭ قىممىتىنى قىلچىلىك چۈشەنمەيدۇ. شۇڭا، ئۇلار بارلىق چۈشلەرنى

كېرەكسىز نەرسە دەپ قارايدۇ، ئېگىدىن چىقىرىپ تاشلايدۇ. بۇنداق بىمارلارغا چۈشىنىكسىز مەزمۇنىنى ئېسىدە تۇتۇشنى ۋە ئۇنىڭدا ساقلانغان ئەڭگۈشتەرنى بايقاشنى ئۆگىتىش كېرەك. چۈشكە دۇچ كەلگەندە، ئۇنىڭ قىممىتىنى كۆرۈپ يېتىشمىز ۋە ئىشلىتىشمىز كېرەك، بىراق ئاڭا ئارتۇقچە بېرىلمەسلىكىمىز ياكى ئۇنى ساقلاپ تۇرماسلىقىمىز، ئۇنى تۇغما سۇۋغاتقا ئايلاندۇرۇشمىز كېرەك.

تەڭرىنىڭ شەپقىتىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشايدۇ. چۈش ھەرگىزمۇ تەڭرى شەپقىتىنىڭ بىرگە يەتكۈزۈلىدىغان شەكلى ئەمەس، بۇنى بۇرۇنمۇ ئېيتانىدۇق. تەڭرى شەپقىتىمۇ باشقا شەكىللەردىمۇ ئوخشاشلا زىددىيەتكە تولغان؛ خىلمۇخىل ھېس، بېشارەت ۋە تۈيۇقسىز يۈز بەرگەن ئىشلار بۇنى ئىسپاتلىيالايدۇ. سۆيگۈ (مۇھەببەت) مۇ مۇشۇنداق. ھەر بىر ئادەم سۆيۈلۈشنى ئىستەيدۇ، بىراق بىز ئالدى بىلەن چوقۇم سۆيۈشكە ئەرزىيدىغان ئادەمنى تېپىشىمىز كېرەك، سۆيۈلۈش ئۆچۈن تەييارلىنىۋاتقىنىمىزدا، ئۆزىمىز سۆيگۈگە تويۇنغان، ئۆزىمىزنى باشقۇرالايدىغان بىر ئادەمگە ئايلىنىمىز. ئەگەر سۆيۈلۈشنى ئىستىسەك، ئۆزىمىزگە ۋە ئۆزگىلەرگە كۆيۈنسەك، بۇنىڭ ئۈچۈن ھېچنېمە تەلەپ قىلمىساق، ئۇنداقتا ئۆزىمىز سۆيۈشكە ئەرزىيدىغان، سۆيگۈنىڭ لەززىتىگە ئېرىشەلەيدىغان ئادەمگە ئايلىنىمىز. بىز ئۇنى ئىزدىمەيمىز، بەلكى ئۇنى بىزنى ئىزدەپ كېلىدۇ. ئادەملەرنىڭ سۆيگۈسى بىلەن تەڭرى سۆيگۈسى ئەينى بىر نەرسىدۇر.

مۇكەممەللىك سەپىرى

بۇ بۆلەكنى يېزىشتىكى مەقسەت، قەلب مۇكەممەللىكى سەپىرىگە ئاتلىنىپ بولغان كىشىلەرنىڭ تۇيۇقسىز ئېرىشىش ئىقتىدارىنى يېتىلدۇرۇشكە ياردەم بېرىش ئۈچۈندۇر. شۇنداق دېيىشكە بولىدۇكى، تۇيۇقسىز ئېرىشىش ئىقتىدارىغا ئىگە بولۇش تالانت ئەمەس، بەلكى ئۆگىنىشتىن كەلگەن ئىقتىدارىدۇر، ئەمەلىيەتتە بىلىشنى قوزغىتىش ئاڭ ساھەسىنىڭ سىرتىدىن كەلگەن شەپقەتتۇر. بۇ خىل ئىقتىدارنى ئىشلەتكەندە، بايقايمىزكى، قەلب مۇكەممەللىكى يولىدا دىققىتىمىزنى تارتىدىغان بىر خىل كۆرگىلى بولمايدىغان قول ۋە بىر خىل چۈشەنگىلى بولمايدىغان پاراسەت بار. ئۇلار توغرا-خاتالىققا ھۆكۈم قىلىدۇ ۋە ئېگىمىز ئۈستىدىن غەلبە قىلغۇزىدۇ. ئۇلارنىڭ يېتەكلىشى ئارقىسىدا سەپىرىمىز تېخىمۇ تېزلىشىدۇ.

بۇددا (ساكيامونى)، خرىستوس، لاۋزى ۋە باشقا ئەۋلىيا-ئەنبىيا، ئۆلىمالارنىڭ ھەممىسى بۇ كۆزقاراشلارنى بۇرۇن ھەر خىل شەكىللەردە ئىپادىلەپ بولغان. 20-ئەسىردىكى تۇرمۇشىمىزدا ئۇلارنىڭ ئۆگۈتلىرىدىكى ئوخشاش ھەقىقەتلەرنى ھېس قىلىپ يەتكەنلىكىم ئۈچۈن بۇ كىتاب يېزىلدى. ئەگەر بۇگۈنكى شەرھلەرنى تېخىمۇ چوڭقۇر تەلقىن قىلماقچى بولسىڭىز، چوقۇمكى كىلاسسىك ئەسەرلەرنى پىششىق ئوقۇشىڭىز كېرەك. ئۇلاردىن ئۈلۈغۋار بىلىملەرنى ئىزدەشكە بولىدۇ، بىراق ئىنچىكە ۋە ئېنىق تەپسىلاتلارنى كۆتۈشكە بولمايدۇ. نۇرغۇن كىشىلەر پاسسىپ، بېقىنىدى، قورقۇنچاق ۋە ئاڭقاۋ بولغانلىقى ئۈچۈن، ھەر بىر يولىدا يېڭىشنى، ئىلگىرىلەشنى ۋە مۇستەقىل بولۇشنىلا ئۈمىد قىلىشىدۇ.

تەڭرىنىڭ شەپقىتى ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ سۆزلىرى بولغان تەقدىردىمۇ، سىز يەنىلا مۇستەقىل ئالغا ئىلگىرىلىشىڭىز كېرەك، ماھىيەتتە سىزگە باش بولىدىغان ھېچقانداق يېتەكچى يوق ۋە ئالاھىدە بېرىش ئۇسۇلمۇ يوق. مۇراسىملار پەقەت ئۆگىنىشنىڭ قورالى، ئۇ ئۇنۇڭان (ئۆگىنىشتىن ئېرىشىدىغان ئاخىرقى نەرسە) غا باراۋەر ئەمەس. تەبىئىي يېمەكلىكلەرنى يېيىش، ناشتىدىن ئىلگىرى مەريەم ئۇچۇن بەش قېتىم دۇرۇت ئوقۇش، شەرقتە ياكى غەربكە قاراپ سەجدە قىلىش، ھەر يەكشەنبە چېركاۋغا بېرىشلارنىڭ ھېچقايسىسى سىزنى مەنزىلىڭىزگە ئېلىپ بارالمايدۇ. ھەرقانداق سۆز ۋە ئۆگۈت قەلب مۇكەممەللىكىگە ئاتلانغۇچىنىڭ قايسى يولنى تاللىشىغا، قانداق تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىشىگە، ئۇزۇكسىز بىلىشكە ئىنتىلىشىگە ۋە ئويلىنىشىغا ئاساس بولالمايدۇ. بۇ ھەقىقەتلەرنى چۈشەنگەندىن كېيىنمۇ قەلب مۇكەممەللىكى يولىنىڭ داغدامليشىشى قىيىن، ئۇ ھەمىشە بىزنى زېرىكتۇرىدۇ. مودېرنىستىك ئىلىملەرنىڭ گۈللىنىشى مەلۇم جەھەتتىن پايدىلىق بولسا، مەلۇم جەھەتتىن پايدىسىزدۇر. بىز ئالەمنىڭ مېخانىزم پىرىنسىپىغا ئىشىنىمىز، بىراق مۆجىزىگە ئىشەنمەيمىز. پەن بىزگە شۇنى دەيدۇكى، ئىنسانىيەت ئولتۇراقلاشقان يەر پەقەت چەكسىز ئالەمدىكى ئەرزىمەس ۋە كىچىككىنە بىر يۇلتۇز.

تاشقى ئالەمنىڭ قانچىلىك چوڭ ئىكەنلىكىنى بىلەلمەيمىز. بىراق پەن بىزگە يەنە شۇنى دەيدۇكى، ئىرادە تەرىپىدىن كونترول قىلىنغان ھەر بىر ئىچكى كۈچ بارلىق پائالىيىتىمىزنى ئورۇنلاشتۇرىدۇ، خۇددى چوڭ مېڭىدىكى ھۈجەيرىلەرنىڭ خىمىيەۋى مولېكۇلالىرى بىلەن يوشۇرۇن ئاڭنىڭ توقۇنۇشقىنى كەبى، مەجھۇل سېزىملىرىمىز بىزنى چۈشىنىكسىز ھەرىكەتلىرىمىزدىن قايتىشقا مەجبۇرلايدۇ. پەن پەقەت ئەپسانىلەرنىڭ ئورنىنى ئېلىپ، مەۋجۇدىيەت مەنىسىزلىكىنىڭ چىدىغۇسىز ئوقۇبتىنى ھېس قىلدۇردى. ئىچىمىز خىمىيە ۋە فىزىيولوگىيەنىڭ چۈشىنىكسىز تەسىرلىشىشىگە تولسا، سىرتىمىز پەنمۇ ئۆلچىيەلمەيدىغان دائىرىدىكى ئالەم بولسا، شەخس ياكى مىللەت مەۋجۇتلۇقىنىڭ نېمە مەنىسى بار؟

بىراق پەن يەنىلا تەڭرى شەپقىتىنىڭ ماھىيىتىنى چۈشىنىشتە ساقلانغان مەسىلىلەرنى بايقىشىمىزغا يارىدەم بېرىدۇ. بىز ھەمىشە قەلبىمىزدىكىنىڭ سىرتقا تارقىلىشىنى ئۈمىد قىلمىز. مۇبادا تەڭرى شەپقىتىنىڭ ماھىيىتىنى شۇنداق چۈشەنسەكلا ئۆزلۈك ئېڭىنىڭ مەنىسىزلىكىنى ۋە مۇھىم ئەمەسلىكىنى ھېس قىلالايمىز. ئۆزىمىز ۋە ئۆزلۈك ئېڭىمىزدىن باشقا يەنە بىر تەڭداشسىز كۈچ يېتىلىشىمىزنى ۋە تەرەققىياتىمىزنى پەرۋىشلەيدۇ، بۇ بىر ئەمەلىيەت، ئۇ يەنە ئۆزىمىزنى ئەيىبلەش تۈيغۇسىنى يوقىتىدۇ. چۈنكى، ئەگەر بىز بۇ كۈچنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ھېس قىلالىساق، مەلۇم خىل ئۇلۇغ نەرسە ئۈچۈن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئىنسانلارنىڭ قەلب مۈكەممەلىكىنىڭ ناھايىتى مۇھىملىقىنى بىلەلەيمىز. بىز بۇ نەرسىنى تەڭرى دەپ ئاتىغان، خالاس. تەڭرى شەپقىتىنىڭ مەۋجۇتلۇقى تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى دەللىللەپلا قالماستىن، بەلكى يەنە مۇنازىرىسىز ھالدا تەڭرىنىڭ ئىرادىسى ھەر بىر شەخسنىڭ قەلب مۈكەممەللىكىگە يېتىشىگە مەدەت ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. مۇشۇنداق بولغاندا ئەپسانە رېئاللىشىدۇ.

بىز تەڭرىنىڭ كۆز ئالدىدىلا ياشايمىز، يەنە كېلىپ، ئۇ كۆزىتىپ تۇرىدىغان ۋە كۆڭۈل بۆلىدىغان فوكۇس نۇقتىسىدا ياشايمىز. بىز بىلگەن ئالەم ئېھتىمال تەڭرى پادىشاھلىقىغا كىرىشىمىزدىكى پەلەمپەي بولۇشى مۇمكىن. ئالەمدە ئېزىپ قالمايمىز، ھالبۇكى، تەڭرى شەپقىتى ئىنسانىيەتنىڭ دەل ئالەم مەركىزىدە ئىكەنلىكىنى دەللىللەيدۇ. زامان ۋە ماكان (ۋاقىت ۋە بوشلۇق) نىڭ مەۋجۇتلۇقى پەقەتلا ئۇنىڭدىن ھالقىشمىز ئۈچۈندۇر.

ھەر قېتىم بىمارلىرىم ئۆزىنىڭ قىممىتى يوقلۇقىنى ھېس قىلغىنىدا، تىرىشچانلىقىمدا ئىلگىرىلەش بولمىغاندا، مەن ئۇلارغا ئىنسانىيەت ھازىر تەدرىجىي تەرەققىياتنىڭ بىر قېتىملىق «چوڭ سەكرەپ ئىلگىرىلەش» مەزگىلىدە تۇرۇۋاتىدۇ، بۇ ئىلگىرىلەشنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇش-بولماسلىقى سىزدەك شەخسلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى دەيمەن. بۇ ئەلۋەتتە مېنىڭمۇ مەسئۇلىيىتىم. بۇ ئالەمنىڭ، بۇ پەلەمپەينىڭ بىز ئۈچۈن

ياتقۇزۇلغانلىقى ئېنىق، بىراق مۇھىم بولغىنى بىزنىڭ شۇ پەلەمپەيدىن بىر قەدەم-بىر قەدەمدىن مۇستەقىل ھالدا چىقىشىمىزدۇر. تەڭرى شەپقىتى بىزنى يىقىلىپ كېتىشتىن قوغدايدۇ ۋە ئۆزىمىزنى خۇشاللىق بىلەن قارشى ئېلىشىمىزنى ئېيتىدۇ. ئۇنداقتا، بىزگە يەنە نېمە كېرەك؟

خاتىمە:
ئۆزىگە تەۋە قەلب ھېكمىتىنى قايتۇرۇۋېلىش

كىتاب نەشر قىلىنىپ تارقىتىلغاندىن كېيىن، ئوقۇرمەنلەرنىڭ نۇرغۇن سالامنامىلىرىنى تاپشۇرۇۋالدىم. بۇ سالامنامىلەر شۇنچىلىك كارامەت بولسىمۇ، بىراق يەنىلا سەممىيەت بالقىپ تۇراتتى. شۇنچىلىك راۋان بولۇشىغا قارىماي يەنە سۆيگۈگە تويۇنغاندى. كىتابىمنى مەدھىيەلەشنى ھېسابقا ئالمىغاندا كۆپ قىسمىدا يەنە قىممەتلىك سوۋغىلارمۇ بار ئىدى، مەشھۇر شائىرلارنىڭ شېئىرلىرىنى ۋە تىلەكلىرىنى، شەخسىلەرنىڭ پىكىرلىرىنى ۋە ھايات ھېكايىلىرىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغاندى. سالامنامىلەر تۇرمۇشۇمنى بېيىتىپلا قالماي، يەنە ماڭا قەلب مۇكەممەللىكى سەپىرىدە ناھايىتىمۇ ئۇزاپ كەتكەن بىر تۇركۇم كىشىلەرنىڭ بارلىقىنى ھېس قىلدۇردى. ئەگەر ئۇلارنىڭ ئىزدىنىشلىرىنى تۇتاشتۇرسا، ئۇنىڭدىن شۇنچىلىك مۇكەممەل ھاسىل بولغان تور، تەسەۋۋۇردىنمۇ ھالقىپ كېتەتتى. كىتاب ئۇلارنىڭ ھاياتلىق سەپىرىدىكى غېرىبلىقىنى يېنىكلەتكىنى ئۈچۈن ماڭا رەھمىتىنى بىلدۇردى، مەنمۇ ئوخشاش ئۇسۇلدا ئۇلارغا تەشەككۇر ئېيتتىم.

بىر قانچە ئوقۇرمەن پىسخىك داۋالاشنىڭ ئۇنۇمى بولىدىغانلىقىغا ئىشىنىش كېرەكمۇ-ئەمەسمۇ دېگەن مەسىلە توغرىسىدا سورىغاندى. دەرۋەقە، مەن داۋالاش ئۇنۇمىنىڭ پەرقلىق بولىدىغانلىقىنى تىلغا ئېلىپ ئۆتكەنىدىم. ئەممىا باشتىن-ئاخىر شۇنىڭغا ئىشىنىمەنكى، داۋالاش ئىقتىدارى نورمال پىسخولوگلار بىلەن ھەمكارلىشىپمۇ ئۇنۇمگە

ئېرىشەلمىگەن بىمارلارنىڭ مەغلۇبىيىتى ئۇلارنىڭ داۋالاش خىزمەتلىرىنىڭ تەلىپىگە ماسلاشمىغانلىقى ئۈچۈندۇر. بىراق شۇنداق دېيىشكە بولىدۇكى، پەقەت يۇزنىڭ ئىچىدە بەشلا پىسخىك مەسىلىنى داۋالىغىلى بولمايدۇ، ئۇنداق كېسەللەرنىڭ ئۆزى ھەققىدە ئويلىنىشى تەڭپۇڭسىزلاشقىنى ئۈچۈن كېسەل تېخىمۇ يامانلىشىدۇ.

مەزكۇر كىتابنى تەپسىلىي ئوقۇغان ۋە چۈشەنگەن ھەرقانداق ئادەم ھەرگىزمۇ يۇقىرىدىكى بەش ئادەمنىڭ ئىچىگە كىرىپ قالمايدۇ. بىراق مەيلى قانداق بولسۇن، بىر ياخشى پسىخولوگ ھەرگىزمۇ پسىخىك ئانالىزنى قوبۇل قىلمايدىغان ئاز سانلىق كىشىلەردىن ئۆزىنى قاچۇرىدىغان ئىشنى قىلمايدۇ. ئەكسىچە، ئۇلارغا ياقىدىغان ئۇسۇللارنى تېپىپ كېسەلنى داۋالايدۇ.

ئۇنداقتا كىم ئاتالمىش ياخشى پسىخولوگ؟ پسىخىك داۋالىنىشقا بارماقچى بولغان بىرقانچە ئوقۇرمەن سالامنامىلىرىدە قانداق قىلغاندا ياخشى پسىخولوگنى تاللىغىلى بولىدىغانلىقىنى سورىغاندى. بۇ ھەقتىكى بىرىنچى تەكلىپىم:

سالماق بولۇڭ، چۈنكى بۇ ھاياتىڭىزدىكى مۇھىم تاللاشلارنىڭ بىرى. پسىخىك داۋالىنىش بىر تۈرلۈك مەبلەغ سېلىشتۇر، پۇل، ۋاقىت ۋە زېھىن تەلەپ قىلىدۇ. يەنە كېلىپ، پايچېكلار دائىم تىلغا ئالىدىغان خەتىرى ئەڭ چوڭ مەبلەغ سېلىشتۇر. توغرا تاللانسا، ئويلاپ باقمىغان زور سوممىدىكى پايدىغا ئېرىشكىلى بولىدۇ، خاتا تاللانسا، ئورنىنى تولۇقلاپ بولغىلى بولمايدىغان زىيانغا ئۇچرايدۇ. بىراق، ئەمەلىيەتتە بىز ئاللىقاچان ناھايىتمۇ قىممەتلىك پۇلىمىزنى، ۋاقتىمىزنى ۋە زېھنىمىزنى ئىسراپ قىلۇەتتۇق. شۇڭا، ناھايىتمۇ ئىنچىكىلىك بىلەن تاللىشىڭىز كېرەك ھەمدە ئۆز سېزىمىڭىز ۋە تۇيغۇڭىزغا ئىشىنىشىڭىز كېرەك. ئادەتتە داۋالىغۇچى بىلەن بىر قېتىم پاراڭلاشسىڭىزلا، سىزگە ماس كېلىدىغان-كەلمەيدىغانلىقىنى بىلەلەيسىز. ئەگەر ماس كەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلسىڭىز، بىر قېتىملىقىنىڭ ھەققىنى تۆلۈۋېتىپ، باشقىنى ئىزدەڭ. بۇ خىل سېزىم ناھايىتى ئابستراكت بىلىنىدۇ، بىراق ئۇ ناھايىتمۇ كونكرېت بىر يېپ

ئۇچىدىن چۈۋۈلۈپ چىقىدۇ. 1966-يىللىرىدا، مەن ئامېرىكىنىڭ ژېيتنامغا تاجاۋۇز قىلىشىنى ئەخلاقىي جەھەتتىن ئويلىنىپ، زىيادە گۇمانلىنىشقا گىرىپتار بولغانلىقىم سەۋەبلىك داۋالىنىشنى قوبۇل قىلغانىدىم. پىسخىك دوختۇرۇمنىڭ ئىشخانىسىدا «قەلئە» (كافكانىڭ رومانى) ۋە «نىيۇيورك تەقرىزى» ژۇرناللىرى قاتارلىق شۇ ئۇرۇشقا قارشى، ئەركىنلىك ئېقىمىدىكى ماتېرىياللار قويۇلغانىكەن. شۇڭا مەن پىسخىك دوختۇرۇمنى كۆرمەي، ئاشۇ ماتېرىياللارنى كۆرۈپلا ئۇنى تاللىغانىدىم.

بىراق داۋالىغۇچىنىڭ سىزگە ھەقىقىي بەدەل تۆلىشى ۋە كۆڭۈل بۆلۈشى ئۇنىڭ سىياسىي تونۇشى، ياش قۇرامى ۋە جىنسى بىلەن مۇناسىۋەتلىك. بۇ نۇقتىنى سىزمۇ ئاسانلا ھېس قىلالايسىز. داۋالىغۇچىلار سىزنى خۇشال قىلىشقا ئالدىراپ كاپالەت بەرمەيدۇ ياكى پىكرىنى شۇ يەردىلا توختاتمايدۇ. ھەقىقىي داۋالىغۇچىلارنىڭ پوزىتسىيەسى ئەستايىدىل، سالماق ۋە ئېھتىياتچان كېلىدۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ كەينىدىكى كۆيۈنۈشمۇ ياكى سوغۇقلۇقمۇ؟ بۇلارنىمۇ ھېس قىلالايسىز.

چۈنكى داۋالىغۇچىلار قوبۇل قىلىش-قوبۇل قىلماسلىق توغرىسىدا، چوقۇم ئاۋۋال سىز بىلەن پاراڭلىشىدۇ، سىزمۇ شۇ پۇرسەتتە ئۇلارنىڭ قانداقلىقىنى بىلىپ ئۇلگۈرسىڭىز بولىدۇ. يۇرەكلىك بىلەن، داۋالىغۇچىلارنىڭ فېمىنىزم (ئاياللار ھوقۇقچىلىقى) قارىشى، ھەمجىنسلىق قارىشى ۋە دىنىي قاراشلىرىنى سوراپ بېقىشىڭىز كېرەك. سىزنىڭ ئۇلاردىن سەمىمىي، ئېنىق ۋە ئەستايىدىل جاۋابقا ئېرىشىش ھوقۇقىڭىز بار. داۋالاشقا قانچىلىك ۋاقىت كېتىدىغانلىقىنى، نېمە سەۋەبتىن ئاغرىغانلىقىنى سورىڭىز بولىدۇ، ئەگەر ئۇ بىلمەيمەن دەپ جاۋاب بەرسە ئىشەنمىڭىز بولىدۇ. ياخشى تەربىيەلەنگەن، كەسپىدە مۇۋەپپەقىيەت قازانغان مۇتەخەسسىسلەر ئەگەر ئۆزىنىڭ بىلمەيدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلسا، ئۇنداقتا بۇ ئۇلارنىڭ كەسپىتە پىشقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ ۋە ئىشىنىشكە ئەرزىيدۇ.

داۋالىغۇچىنىڭ ئىقتىدارى ئۇلارنىڭ قولىدىكى گۇۋاھنامە (كىنىشكا)لەر بىلەن قىلچە مۇناسىۋەتسىز، مۇھەببەت، شىجائەت ۋە

پاراسەت هەرگىزمۇ گۇۋاھنامىلەردە ئىپادىسىنى تاپمايدۇ. مەسىلەن: «پسىخولوگىيە دوختورى ئالاھىدە ئىمتىھانى لاياقەتلىك گۇۋاھنامىسى» شۇ كەسىپتە ئەڭ يۇقىرى ئۇنۋانغا ۋەكىللىك قىلىدۇ، يەنە كېلىپ ئۇنىڭ كەسىپتە ئالاھىدە مەشىقلەنگەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ھېچبولمىغاندا، ئالدامچىلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قېلىشىڭىزدىن ئەنسىرىمەيسىز. بىراق كەسپىي پسىخىك دوختورلار مەخسۇسلاشمىغان پسىخولوگلار، ئىجتىمائىي خىزمەتچىلەر ۋە باستىرلارغا قارىغاندا ياخشى داۋالىغۇچى بولۇشى ناتايىن، ھەتتا تېخى ئۇلارغا يېتەلىشىمۇ ناتايىن. مەن تونۇيدىغان ئىككى ئالىي پسىخىك داۋالىغۇچى ئالىي مەكتەپنىمۇ پۈتكۈزمىگەن.

تىكتىكلاشمۇ لاياقەتلىك دوختۇرلارنى تېپىشنىڭ ياخشى ئۇسۇلى. ئەگەر يېقىنلىرىڭىز مەلۇم پسىخىك دوختۇرنىڭ مۇلازىمىتىدىن ناھايىتى رازى بولسا، نېمىشقا ئۇلارنىڭ تەۋسىيەسىنى قوبۇل كۆرمەيسىز؟ كېسىلى ئېغىر ۋە فىزىيولوگىيەلىك مەسىلىلەر كۆرۈلگەن بىمارلارغا ماس كېلىدىغان تېخىمۇ ياخشى بىر ئامال بار، ئۇ بولسىمۇ داڭدار پسىخىك دوختورلارنى ئىزدەشتۇر. پسىخىك دوختورلار مېدىتسىنا تەرەپتىكى مەشىقلەرنى باشتىن كەچۈرگەچكە، ھەق ئېلىش ئۇلچىمىمۇ يۇقىرى بولىدۇ، بىراق ئۇلار ھەرخىل نۇقتىلاردىن ئەھۋالىڭىزنى كۆزىتەلەيدۇ. بىر سائەت پاراڭلاشقاندىن كېيىن، دوختۇرغا ئۆز مەسىلىڭىزنى چۈشىنىش پۈرسىتى بەرگەندىن كېيىن، سىزگە ماس كېلىدىغانراق ۋە ھەق ئۆلچىمى تۆۋەنرەك بىرەر غەيرىي پسىخولوگقا تونۇشتۇرۇپ قويۇشنى ئۆتۈنىسىڭىزمۇ بولىدۇ. مۇنەۋۋەر پسىخىك دوختۇرلار شۇ رايوندا قايسى پسىخولوگنىڭ قابىلىيىتىنىڭ يۇقىرىلىقىنى رازىمەنلىك بىلەن سىزگە ئېيتىپ بېرىدۇ، بىراق، ئەگەر شۇ دوختور سىزگە ئەڭ مۇۋاپىق كەلسە، ئۇ سىزنى ئۆزى داۋالاشنىمۇ خالايدۇ ئەلۋەتتە، سىزمۇ ئۇنىڭ داۋالىشنى قوبۇل قىلىشىڭىز كېرەك.

يۇقىرىدىكى تېزىسلار ئېھتىمال ئوقۇرمەنلەر تەلەپ قىلغانىدەك تەپسىلىي بولماسلىقى مۇمكىن، بىراق ئەڭ مۇھىمى، داۋالىنىشتىن ئىبارەت بۇ كۇچلۇك ۋە سىجىل مەسئۇلىيەتتىن ئۆزىڭىزنى ئېلىپ قاچىسىڭىز بولمايدۇ. ئەكسىچە، سىزنى ساقايتالايدىغان بىرىنى تاللىشىڭىز كېرەك. بىر

بىمارغا ماس كەلگەن دوختورنىڭ يەنە بىر بىمارغا ماس كېلىشى ناتايىن. ھەر بىر دوختۇرنىڭمۇ ھەر بىر بىمارغا ئوخشاش خاسلىقى بار، سىز پەقەت ئۆزىڭىزنىڭ ئۆزگىچە ھۆكۈمىڭىزگە تايىنىشىڭىز كېرەك. ئەلۋەتتە، بۇنىڭ خەتىرىمۇ بار، مەن سىزنىڭ ئۆزىڭىزگە ماس كېلىدىغان بىرىنى ئىزدەپ تېپىشىڭىزنى ئۈمىد قىلىمەن. ھەمدە پىسخىك داۋالىنىش زور دەرىجىدىكى شىجائەتكە موھتاج بولىدىغانلىقى سەۋەبلىك، سىزنىڭ ئاشۇنداق ئاقىلانە قارارنى چىقىرالايدىغانلىقىڭىزغىمۇ ئىشىنىمەن.

قەلب سەپىرىڭىزگە ئاق يول بولسۇن!

سكوت پېك
1979-يىلى 3-ئاي.

قەلب خەرىتىسى

ئاپتورى: سكوت پېك

تەرجىمە قىلغۇچى: مۇھەممەتئېلى ئوبۇلتارى

پىلانلىغۇچى: پاسئان
مەسئۇل مۇھەررىرى: شەمشىقەمەر ئابدۇراخمان
مەسئۇل كوررېكتورى: زۆھرەگۈل سىدىق
نەشر قىلغۇچى: شىنجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى بۇلاقبېشى كوچىسى 196 ـ قورۇ
تور ئادرېسى: http://www.xjpsp.com
باسقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى
نەشرى: 2016 ـ يىلى 4 ـ ئاي 2 ـ نەشرى
بېسىلىشى: 2016 ـ يىلى 4 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
فورماتى: 1230 X 880 م م 1/32 فورمات
باسما تاۋىقى: 11
كىتاب نومۇرى: ISBN 978-7-5372-6536-2
تىراژى: 5000 — 1
باھاسى: 39.00 يۈەن

تارقىتىش بۆلۈمى تېلېفون نومۇرى: 2500384 (0991)